

ଅମରସିଂହ କବି
ଅମରକୋଷଃ
ଅଭିଧାନ

(ବାଳବୋଧିନୀ ଟୀକା ସହିତ ୧୮ ବର୍ଗ)

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

[ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ]

ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପରିଚାଳକ—ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋନ୍ ନଂ-୨୪୭୯୭

ବିକ୍ରୟ ସହ ମୂଲ୍ୟ—ଅଠର ଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ନ ୨୨୪୦

ସୂଚିପତ୍ର

ପ୍ରକରଣ	ପୃଷ୍ଠା
୧ ସ୍ୱର୍ଗବର୍ଗ	୧
୨ ପାତାଳବର୍ଗ	୫୭
୩ ଭୂମିବର୍ଗ	୭୨
୪ ସୁରବର୍ଗ	୭୭
୫ ଶୈଳବର୍ଗ	୮୨
୬ ବନୋଷଧିବର୍ଗ	୮୫
୭ ସିଂହାସନବର୍ଗ	୧୨୭
୮ ମନୁଷ୍ୟବର୍ଗ	୧୩୭
୯ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଗ	୧୭୭
୧୦ ଶସ୍ତ୍ରୀୟବର୍ଗ	୧୯୨
୧୧ ବୈଶ୍ୟବର୍ଗ	୨୧୧
୧୨ ଶୁଦ୍ରବର୍ଗ	୨୫୧
୧୩ ପ୍ରାଣିବର୍ଗ	୨୭୩
୧୪ ବିଶେଷ୍ୟନିରୂପଣ	୨୭୮
୧୫ ସ୍ୱର୍ଗାଶ୍ରମବର୍ଗ	୨୯୫
୧୬ ନାନାର୍ଥବର୍ଗ	୩୦୯
୧୭ ଅବ୍ୟୟବର୍ଗ	୩୭୨
୧୮ ଲିଙ୍ଗାଦିସମ୍ବନ୍ଧବର୍ଗ	୩୮୩

ମଙ୍ଗଳାଚରଣମ୍

ସସ୍ୟ ଜ୍ଞାନଦୟାସିନ୍ଧୋରୁଗାଧସ୍ୟାନନ୍ଦାଗୁଣାଃ ।
 ସେବ୍ୟତାମକ୍ଷୟୋ ଧୀରଃ ସନ୍ନିସ୍ତେ ଗୁମ୍ଫାୟ ଚ । ୧ ।
 ସମାହୃତ୍ୟାନ୍ୟତନ୍ମାଣି ସନ୍ନିସ୍ତେଃ ପ୍ରତିସ୍ପନ୍ଧୁତେଃ ।
 ସମୁର୍ଜ୍ଜ୍ୱମୃତ ତେ ବର୍ଗେ ନାମଲିଙ୍ଗାନୁଶାସନଂ । ୨ ।
 ପ୍ରାୟଶୋ ରୂପଭେଦେନ ସାହଚର୍ଯ୍ୟାତ କୁସରତ୍ ।
 ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ନୟନଂ ସକଂ ଜ୍ଞେୟଂ ତଦବଶେଷବଧେଃ କୃତତ୍ । ୩ ।
 ଭେଦାତ୍ୟାମାୟ ନ ହସ୍ତୋ ନୈକଶେଷେ ନ ଶଙ୍କରଃ ।
 କୃତୋଽସି ଭିନ୍ନଲିଙ୍ଗାନାମନୁକ୍ରାନ୍ତାଂ ହମାଦି ତେ । ୪ ।

ହେ ପଣ୍ଡିତମାନେ, ଯେ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଦୟାର ଅର୍ଣ୍ଣବ ଭୁଜ୍ଞ
 ଏବଂ ସାହାଜର ଗୁଣସବୁ ଅତି ପବନ, ତୁମ୍ଭେମାନେ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ
 ମୋକ୍ଷ ନିମିତ୍ତ ସେହି ଅବ୍ୟୟ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସେବା କର । ୧ ।

ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୋଷମାନଙ୍କରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ସନ୍ନିସ୍ତ ପ୍ରତିସ୍ପନ୍ଧୁତ
 ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ନାମ ଲିଙ୍ଗାନୁଶାସନ, ବର୍ଗବିଶିଷ୍ଟ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ
 କହୁଅଛି । ୨ ।

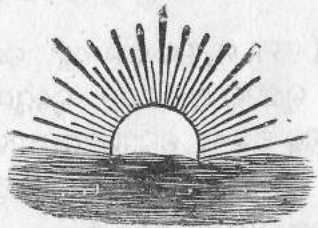
ପ୍ରାୟ ରୂପଭେଦଦ୍ୱାରା, କୌଣସି ସ୍ଥଳରେ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲିଙ୍ଗରୁ ଓ କୌଣସିଠାରେ ବିଶେଷ ବସ୍ତୁ ଶବ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀ
 ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ନୟନସକ୍ତ ଜାଣିବାକୁ ହେବ । ୩ ।

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅନୁକ୍ରାନ୍ତ ଭିନ୍ନ ଲିଙ୍ଗମାନଙ୍କର ହମ ପ୍ରତିଭେଦ
 କହିବା ନିମିତ୍ତ ହସ୍ତ, ଏକଶେଷ ଓ ମିଶ୍ରଣ କରିନାହିଁ । ୪ ।

(୫)

ସିଲିଙ୍ଗା ସିଷ୍ଟିପଦ ମିଥୁନେ ଚ ଦୟୋରତ ।
ନିଷିଦ୍ଧଲଙ୍ଗ ଶେଷାର୍ଥ ଇନ୍ଦ୍ରାଧିକ ନ ପୁଷ୍ପକ । *

ସିଲିଙ୍ଗରେ ସିଷ୍ଟ ଏବଂ ସିଲିଙ୍ଗରେ ଦୟୋଃ ଏହା ପଦ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବ । ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଲିଙ୍ଗ ନିଷେଧ କରାଯିବ, ସେ
ସ୍ଥଳରେ ଉନ୍ନ ଲିଙ୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ ତୁ, ଅନ୍ତ, ଅଥ ଆଦିଶବ୍ଦ
ପୁଷ୍ପକ ସହିତ ଯୋଗ ହେବ ନାହିଁ । *

ଅମର କୋଷଃ

ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ସ୍ୱର୍ଗବର୍ଗଃ

- ୧ ସ୍ୱରବ୍ୟୟଂ ସ୍ୱର୍ଗ-ନାକ-ସିଦ୍ଧିବ ସିଦ୍ଧିଶାଳୟଃ ।
ସୁରଲୋକେ ଦୈ । ଦିବ୍ୟୋ ଦେ ସ୍ତ୍ରୀ କ୍ଳୀବେ ସିପିଷ୍ଠପମ୍ ॥
- ୨ ଅମର ନିର୍ଜର ଦେବୀ ଦିଶା ବିବୁଧଃ ସୁରଃ ।
ସୁପଦାଃ ସୁମନସସ୍ତ୍ର ଦିବେଶା ଦିବ୍ୟୋକସଃ ॥
ଆଦିତ୍ୟୋ ଦିବସଦୋ ଲେଖା ଅମୃତନନ୍ଦନଃ ।
ଅଦିତ୍ୟା ଉଦ୍ଭବୋଽସ୍ତମ୍ଭା ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟା ଅମୃତାକ୍ଷୟଃ ॥
ବହିର୍ମୁଖଃ ହିତୁଭୁଜୋ ଗୀର୍ବାଣ ଦାନବାରୟଃ ।
ବୃନ୍ଦାରକା ଦୈବତାନି ସୁଂସି ବା ଦେବତାଃ ସ୍ତ୍ରୀମ୍ ॥
- ୩ ଆଦିତ୍ୟବିଶ୍ୱବସବସୁଷିତାଗ୍ରସୁରନଳଃ ।
ମହାରାଜକସାଧାୟା ରୁଦ୍ରାୟ ଗଣଦେବତାଃ ॥

୧ । ସୁର (ଅବ୍ୟୟ) ସ୍ୱର୍ଗ, ନାକ, ସିଦ୍ଧିବ, ସିଦ୍ଧିଶାଳୟ,
ସୁରଲୋକ (ସୁଂ), ଦୈବ୍ୟ, ଦିବ (ସ୍ତ୍ରୀ), ସିପିଷ୍ଠପ (କ୍ଳୀ) ଏ ନବ
ନାମ ସ୍ୱର୍ଗର

୨ । ଅମର, ନିର୍ଜର, ଦେବ, ସିଦ୍ଧି, ବିବୁଧ, ସୁର, ସୁପର୍ବନ,
ସୁମନସ, ସିଦ୍ଧିବେଶ, ଦିବ୍ୟୋକସ୍, ଆଦିତ୍ୟ, ଦିବସଦ୍, ଲେଖା,
ଅମୃତନନ୍ଦନ, ଆଦିତ୍ୟ, ରୁଦ୍ଧ, ଅସ୍ତମ୍ଭା, ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟା, ଅମୃତାକ୍ଷୟ,
ବହିର୍ମୁଖ, ହିତୁଭୁଜ, ଗୀର୍ବାଣ ଦାନବାର, ବୃନ୍ଦାରକ (ସୁ),
ଦୈବତ (ସୁଂ, କ୍ଳୀ) ଦେବତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛବିଶ ନାମ ଦେବତାଙ୍କର ।

୩ । ଆଦିତ୍ୟ, ବିଶ୍ୱ, ବସୁ, ତୁଷିତ, ଆଗ୍ରସୁର, ଅନଳ, ମହାରାଜକ
ସାଧା, ରୁଦ୍ର (ସୁଂ), ଏ ନବନାମ ଗଣଦେବତାଙ୍କର ।

- ୪ । ବିଦ୍ୟାଧରୋପସରେ ଯକ୍ଷରକ୍ଷୋଗନ୍ଧବ କନ୍ୟାଃ ।
ପିଣ୍ଡାବ୍ଧେ ଗୁହ୍ୟକଃ ପିଙ୍ଗୋ-ଭୂତେନା ଦେବଯୋନୟଃ ॥
- ୫ । ଅସୁର ଦୈତ୍ୟଦୈତ୍ୟେୟଦୁର୍ଜେନ୍ଦ୍ରାବଦାନବାଃ ।
ଶୁକ୍ତିଶିଷ୍ୟାବିତ୍ତସୁତାଃ ପୂର୍ବଦେବଃ ପୁରଦିଷଃ ॥
- ୬ । ସବଃ ପୁରତୋ ବୁଝୋ ଧର୍ମରାଜସ୍ଥାଗତଃ ।
ସମନ୍ତଭଦ୍ରୋ ଭଗବାନାରଜଲୋକକ୍ତିନଃ ॥
ଷଡଭିଜ୍ଞୋ ଦଶବଲୋ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ବିନୟକଃ ।
ମୁନିନ୍ଦ୍ରଃ ଶ୍ରୀଧନଃ ଶାସ୍ତ୍ରା ମୁନିଃ । ୭ । ଶାକ୍ୟମୁନିପୁତ୍ରଃ ।
ସ ଶାକ୍ୟସିଂହଃ ସର୍ବାର୍ଥଃ ଶୌଭୋଦନଶ୍ଚ ସଃ ।
ଶୌଚମହାର୍ଜବନ୍ଧୁ ମାୟାଦେବସୁତଶ୍ଚ ସଃ

୪ । ବିଦ୍ୟାଧର (ପୁଂ), ଅପସରସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଯକ୍ଷ (ପୁଂ)ରକ୍ଷସ୍ (କ୍ରୀ), ଗନ୍ଧବ, କନ୍ୟା, ପିଣ୍ଡା, ଗୁହ୍ୟକ, ପିଙ୍ଗ, ଭୂତ, (ପୁଂ) ଏ ଦଶ ନାମ ଦେବଯୋନିଙ୍କର ।

୫ । ଅସୁର, ଦୈତ୍ୟ, ଦୈତ୍ୟେୟ, ଦୁର୍ଜ, ଇନ୍ଦ୍ରାବ, ଦାନବ, ଶୁକ୍ତିଶିଷ୍ୟ, ଅବିତ୍ତସୁତ, ପୂର୍ବଦେବ, ପୁରଦିଷ (ପୁଂ) ଏ ଦଶନାମ ଅସୁରଙ୍କର ।

୬ । ସବଃ, ପୁରତ, ବୁଝ, ଧର୍ମରାଜ, ତଥାଗତ, ସମନ୍ତଭଦ୍ର, ଭଗବତ୍, ମାରଜିତ, ଲୋକକ୍ତି ଜନ, ଷଡଭିଜ୍ଞ, ଦଶବଳ ଅଦ୍ରବ୍ୟାଦିନ୍, ବିନାୟକ, ମୁନିନ୍ଦ୍ର, ଶ୍ରୀଧନ, ଶାସ୍ତ୍ର, ମୁନି (ପୁଂ) ଏ ଅଠର ନାମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ।

୭ । ଶାକ୍ୟମୁନି, ଶାକ୍ୟସିଂହ ସର୍ବାର୍ଥସିଦ୍ଧ, ଶୌଭୋଦନ, ଶୌଚମ, ଅର୍ଜବନ୍ଧୁ, ମାୟାଦେବସୁତ (ପୁଂ) ଏ ସାତନାମ ଶାକ୍ୟ ମୁନିଙ୍କର ।

- ୮ । ବ୍ରହ୍ମାମୃତୁଃ ସୁରଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପରମେଷ୍ଠୀ ପିତାମହଃ ।
ହରଣ ଗର୍ଭେ । ଲୋକେଷଃ ସ୍ୱପ୍ନମୁଷ୍ଟିଭୁବନନଃ ॥
ଧାତା ବ ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିରଞ୍ଚିଃ କମଳାସନଃ ।
ଦ୍ରଷ୍ଟା ପ୍ରଜାପତିବେ ଧା ବିଧାତା ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଗବିଧଃ ॥
- ୯ । ବିଷ୍ଣୁ ନାରାୟଣଃ କୃଷ୍ଣୋ ବୈକୁଣ୍ଠୋ ବିଷ୍ଣୁରଶ୍ରବଃ ।
ଦାମୋଦରେ ଦୃଷୀକେଶଃ କେଶବୋ ମାଧବଃ ସ୍ୱଭୁଃ
ଦୈତ୍ୟରଃ ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷେ ଗୋବିନ୍ଦୋ ଗରୁଡ଼ଧୃଜଃ ।
ପୀତାମ୍ବରୋ ରୁଚ୍ୟଃ ଶାର୍ଙ୍ଗୀ ବିଶ୍ୱକ୍ଷେନୋ ଜନାର୍ଦ୍ଦନଃ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରାବରଜଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରପାଣିଶ୍ଚତୁର୍ଭୁଜଃ ।
ପଦ୍ମନାଭୋ ମଧୁଶୂରାସୁଦେବସ୍ତ୍ର ବିହମଃ ॥
ଦେବଜାନନନଃ ଶୌରଃ ଶ୍ରୀପତିଃ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଃ ।
ବନମାଳୀ ବଳଧୂଂସୀ କଂସାସୁତରାଧୋଷଜଃ ॥
ବିଶ୍ୱମ୍ବରଃ କୈଟଭଜିତ୍ ବିଧୁଃ ଶ୍ରୀବତ୍ସଲଞ୍ଚିନଃ ।

୮ । ବ୍ରହ୍ମନ୍, ଆତ୍ମାତ୍ମ, ସୁରଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ପରମେଷ୍ଠୀନ୍, ପିତାମହ, ହରଣ୍ୟଗର୍ଭ, ଲୋକେଶ, ସ୍ୱାପ୍ନମୁଷ୍ଟିଭୁବନନ, ଧାତୁ, ଅବ୍ଜ୍ୟୋତି ବ୍ରହ୍ମଣ, ବିରଞ୍ଚି, କମଳାସନ, ଦ୍ରଷ୍ଟା, ପ୍ରଜାପତି, ବେନସ, ବିଧାତା, ବିଶ୍ୱସ୍ତକ, ଗବି (ପୁଂ) ଏ କୋଡ଼ିଏ ନାମ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ।

୯ । ବିଷ୍ଣୁ, ନାରାୟଣ, କୃଷ୍ଣ, ବୈକୁଣ୍ଠ, ବିଷ୍ଣୁରଶ୍ରବସ, ଦାମୋଦର, ଦୃଷୀକେଶ, କେଶବ, ମାଧବ, ପ୍ରଭୁ, ଦୈତାର, ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷ, ଗୋବିନ୍ଦ, ଗରୁଡ଼ଧୃଜ ପୀତାମ୍ବର, ରୁଚ୍ୟ, ଶାର୍ଙ୍ଗୀ, ବିଶ୍ୱକ୍ଷେନ, ଜନାର୍ଦ୍ଦନ, ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ରାବରଜ, ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି, ଚତୁର୍ଭୁଜ ପଦ୍ମନାଭ, ମଧୁଶୂର, ବାସୁଦେବ, ସ୍ତ୍ର ବିହମ, ଦେବଜାନନନ, ଶୌର, ଶ୍ରୀପତି, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ, ବନମାଳିନ୍, ବଳଧୂସିନ, କଂସାସୁତ, ଅଧୋଷଜ, ବିଶ୍ୱମ୍ବର, କୈଟଭଜିତ୍, ବିଧୁ ଶ୍ରୀ ବତ୍ସଲଞ୍ଚିନ (ପୁଂ) ଏଉନବିଂଶତି ନାମ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ।

- ୧୦ ବସୁଦେବୋ ସ୍ୟ ଜନକଃ ସ ଏବାନକଦୁଃଖଃ ।
 ୧୧ ବଳଭଦ୍ରଃ ପ୍ରକମ୍ବଭ୍ୟା ବଳଦେବୋ ରୁଷାଗ୍ରଜଃ ।
 ରେବତୀରମଣୋ ରାମଃ କାମପାଳୋ ହଳାୟୁଧଃ ।
 ମାଳାମୁରେ ରୌହିଣେୟସ୍ତାଳାଙ୍କୋ ମୁଷଳୀ ହଳୀ ।
 ଶଙ୍କର୍ଷଣଃ ସୀରପାଣିଃ କାଳିନ୍ଦୀଭେଦନୋ ବଳଃ ।
 ୧୨ ମଦନୋ ମନ୍ଥଥୋ ମାରଃ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନୋ ମୀନକେତନଃ ।
 କଦର୍ପୋ ଦର୍ପକୋ ନଙ୍ଗ କାମଃ ପଞ୍ଚପରଃ ସୁରଃ ।
 ଶମ୍ଭୁରାମନିଧିକଃ କୁସୁମେଷୁରନନ୍ୟଜଃ ।
 ପୁଷ୍ପଧନ୍ୟ (କ) ରତ୍ନପତ୍ନୀକରଧ୍ବଜଃ ଆତ୍ମଭୁ ॥

୧୦ । ବସୁଦେବ, ଆନନ୍ଦଦୁଃଖ (ପୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ବସୁଦେବଙ୍କର ।

୧୧ । ବଳଭଦ୍ର, ପ୍ରକମ୍ବଭ୍ୟା ବଳଦେବ, ଅରୁଷାଗ୍ରଜ, ରେବତୀରମଣ, ରାମ, କାମପାଳ, ହଳାୟୁଧ, ମାଳାମୁର ରୌହିଣେୟ ତାଳାଙ୍କ, ମୁଷଳନ, ହଳନ, ଶଙ୍କର୍ଷଣ ସୀରପାଣି, କାଳିନ୍ଦୀଭେଦନ ବଳ (ପୁ) ଏ ସତର ନାମ ବଳଦେବଙ୍କର ।

୧୨ । ମଦନ, ମନ୍ଥ, ମାର, ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ, ମୀନକେତନ, କଦର୍ପ ଦର୍ପକ, ଅନଙ୍ଗ, କାମ, ପଞ୍ଚପର, ସୁର, ଶମ୍ଭୁରାମ ମନିଧିକ, କୁସୁମେଷୁ, ଅନନ୍ୟଜ ପୁଷ୍ପଧନ୍ୟ, ରତ୍ନପତ୍ନୀ, ମକରଧ୍ବଜ, ଆତ୍ମଭୁ (ପୁ) ଏ ଉଣେଇଶ ନାମ କଦର୍ପର ।

(କ) ଅରବିନ୍ଦମଣୋକଞ୍ଚ ରୁଚଂ ଚ ନବମଲ୍ଲିକା ।

ମାଳୋତ୍ପଳଞ୍ଚ ପଞ୍ଚେତେ ପଞ୍ଚବାଣସ୍ୟ ସାୟୁକାଃ ॥

ଅରବିନ୍ଦ, ଅଶୋକ, ରୁଚ (କ୍ଳ), ନବମଲ୍ଲିକା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ମାଳୋତ୍ପଳ (କ୍ଳୀ) ଏ ପଞ୍ଚପୁଷ୍ପ କାମଦେବଙ୍କର ଶର ।

- ୧୩ ବ୍ରହ୍ମସୁବିଶ୍ୱକେତୁଃ ସ୍ୟାଦନିରୁଦ୍ଧ ଉଷାପତିଃ ।
 ୧୪ ଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ପଦ୍ମାଳୟା ପଦ୍ମା କମଳା ଶ୍ରୀହରିପ୍ତିୟା ॥
 ଇନ୍ଦ୍ରା ଲୋକମାତା ମା ଶୀରବଧୁତନୟା ରମା ।
 ୧୫ ଶଙ୍ଖୋଲକ୍ଷ୍ମୀପତେଃ ପଞ୍ଚଜନ୍ୟ ୧୬ ଶ୍ଯୁତଂ ସୁଦର୍ଶନଃ ॥
 ୧୭ କୌମୋଦଜଗଦା ୧୮ ଶତ୍ରୁ ଗୋନନ୍ଦକଃ ୧୯ କୌସୁଭେମଣିଃ
 ୨୦ ଗୁରୁସ୍ତାନ ଗରୁଡ଼ସ୍ତାର୍ଷ୍ୟା ବୈନତେୟାଃ ଶଗେଶ୍ୱରଃ ।
 ନାଗାନ୍ତକୋ ବିଷ୍ଣୁରଥଃ ସୁପ୍ରସ୍ଥି ପନ୍ଥଗାଶନଃ ॥
 ୨୧ ଶମ୍ଭୁ ଶଶଃ ପଶୁପତିଃ ଶିବ ଶୂଳୀ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
 ଇଶ୍ୱରଃ ସର୍ବ ଈଶାନଃ ଶଙ୍କରଶ୍ଚିତ୍ରଶେଖରଃ ॥
 ଭୂତେଶଃ ଶଶ୍ତ୍ରପରଶୁର୍ଗିଷ୍ଣୋ ଗିରିଶେ ମୃତଃ ।
 ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟଃ କୃତ୍ତିବ ସାଃ ପିନାକା ପ୍ରମଥାଧିପଃ ।

୧୩ । ବ୍ରହ୍ମସୁ, ବିଶ୍ୱକେତୁ, ଅନିରୁଦ୍ଧ, ଉଷାପତି (ପୁ) ଏ ଚାରିନାମ ଅନିରୁଦ୍ଧର ।

୧୪ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ପଦ୍ମାଳୟା, ପଦ୍ମା, କମଳା ଶ୍ରୀହରିପ୍ତିୟା ଇନ୍ଦ୍ରା ଲୋକମାତା, ମା, ଶୀରବଧୁ-ତନୟା, ରମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏଗାର ନାମ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ।

୧୫ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଶଙ୍ଖର ନାମ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ (ପୁ)

୧୬ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଚକ୍ରର ନାମ ସୁଦର୍ଶନ (ପୁ)

୧୭ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଗଦାର ନାମ କୌମୋଦକା (ସ୍ତ୍ରୀ)

୧୮ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଶତ୍ରୁଗର ନାମ ନନ୍ଦକ (ପୁ)

୧୯ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ମଣିର ନାମ କୌସୁଭ (ପୁ)

୨୦ । ଗୁରୁସ୍ତୁତ, ଗରୁଡ଼, ତାର୍ଷ୍ୟା, ବୈନତେୟା, ଶଗେଶ୍ୱର ନାଗାନ୍ତକ, ବିଷ୍ଣୁରଥ, ସୁପ୍ରସ୍ଥି, ପନ୍ଥଗାଶନ (ପୁ) ଏନବନାମଗରୁଡ଼ର

୨୧ । ଶମ୍ଭୁ, ଶଶ, ପଶୁପତି, ଶିବଶୂଳନ ମହେଶ୍ୱର, ଇଶ୍ୱର ସର୍ବ, ଈଶାନ, ଶଙ୍କର, ଚିତ୍ରଶେଖର, ଭୂତେଶ, ଶଶ୍ତ୍ରପରଶୁ, ଗିଷ୍ଣ

ଉଗ୍ରଃ କପର୍ଦ୍ଦି ଶ୍ରୀକଣ୍ଠଃ ଶିଖିକଣ୍ଠଃ କପାଳଭୃତ୍ ।
 ବାମଦେବେ ମହାକେବୋ କରୁପାଷଣ୍ଡଃ ଲେଚନଃ ॥
 କୃଷ୍ଣାନ୍ତରେତାଃ ସବଞ୍ଜୋ ଧୂର୍ଜଟିର୍ମାଳଲେହକଃ ।
 ହରଃ ସ ରହସେ ଭର୍ଗସଂକର୍ତ୍ତ ସୁରନ୍ତକଃ ।
 ଗଙ୍ଗାଧରୋଜକରପଃ ଫଳୁ ଧୂର୍ଘା କୃଷଧୃକଃ ।
 ବ୍ୟୋମକେଶୋ ଭବୋ ଭୀମଃ ସ୍ଥାଣୁ ରୁଦ୍ର ଉମାପତି ॥
 ୨୨ କପର୍ଦ୍ଦି ସ୍ୟଜଟାଜ ଟଃ ୨୩ ପିନାକୋ ଜଗଦ୍ଧରଃ ।
 ୨୪ ପ୍ରମଥାଃ ସ୍ୟଃ ପାରିଷଦାଃ, ୨୫ ବ୍ରାହ୍ମାତ୍ୟାବ୍ୟାସ୍ତ ମାତରଃ ।
 ଗରିଶ ମୃତ, ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ, କୃତ୍ତିବାସସ, ପିନାକନ୍ ପ୍ରମଥାସ୍ତସ, ଭଗ୍ନ
 କପର୍ଦ୍ଦିନ, ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ, ଶିଖିକଣ୍ଠ, କପାଳଭୃତ, ବାମଦେବ, ମହାଦେବ
 କରୁପାଷ ଯିଲେଚନ, କୃଷ୍ଣାନ୍ତରେତସ ସବଞ୍ଜ, ଧୂର୍ଜଟି, ମାଳଲେହକ
 ହର, ସୁରହର, ଭର୍ଗ, ସ୍ୟମ୍ବକ, ଧୂର୍ଘକ, ଗଙ୍ଗାଧର, ଅଜକରପୁ
 କ୍ରୁଧୁଧୂସିନ, କୃଷଧୃକ, ବ୍ୟୋମକେଶ, ଭବ, ଭୀମ, ସ୍ଥାଣୁ, ରୁଦ୍ର,
 ଉମାପତି (ପୁ) ଏ ଅଠଲିଖ ନାମ ମହାଦେବଙ୍କର ।
 ୨୬ । ମହାଦେବଙ୍କ ଜଟାସମୂହକୁ କପର୍ଦ୍ଦ କୁହାଯାଏ ।
 ୨୭ । ପିନାକ (ପୁ) ଅଜଗବ (କ୍ରୀ) ଏଦୁଇନାମ ମହାଦେବଙ୍କଧରୁ
 ୨୮ । ଶିବଙ୍କ ପାରିଷଦକୁ ପ୍ରଥମ କହି (ପୁ) ।
 ୨୯ । ବ୍ରାହ୍ମା ମାହେଶ୍ୱରୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ବାସନ୍ତ ବୈଷ୍ଣବା ତଥା ।
 କୌମାରୀତ୍ୟପି ଶୁମୁଣ୍ଡା ଚଣ୍ଡି କେତ୍ୟଷ୍ଟାମାତରଃ ॥
 ବ୍ରାହ୍ମା, ମାହେଶ୍ୱରୀ, ଯନ୍ତ୍ରୀ, ବାସନ୍ତ ବୈଷ୍ଣବା କୌମାରୀ,
 ଶୁମୁଣ୍ଡା ଏବଂ ଚଣ୍ଡି କା ଏ ଅଠଜଣ ମାତୃଗଣ ଅଟନ୍ତି ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୈଷ୍ଣବା, ଚୈତ୍ରୀ ରୌଦ୍ରୀ ବାସନ୍ତକା ତଥା ।
 କୌବରୀ ଚୈବ କୌମାରୀ ମାତରଃ ପରିଜାତୁତି ॥
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୈଷ୍ଣବା ଯନ୍ତ୍ରୀ, ରୌଦ୍ରୀ ବାସନ୍ତକା କୌବରୀ
 ଏବଂ କୌମାରୀ ଏ ସାତଜଣ ମାତୃଗଣ ଅଟନ୍ତି ।

୨୭ ବିଭୂତିଭୂଷା ୨୮ ଚୈତ୍ରୀମଣିମାଦକସ୍ତ୍ରଧା ॥
 ୨୮ ଉମା କାତ୍ୟାୟନା ଗୌରୀ କାଳୀ ହୈମବତୀଶ୍ୱରା ।
 ଶିବା ଭବାନୀ ରୁଦ୍ରାଣୀ ଶବ୍ଦାଣୀ ସର୍ବମଙ୍ଗଳା ।
 ଅପର୍ଣ୍ଣା ପାଦଗା ଦୁର୍ଗା ମୃତ୍ୟୁନା ଚଣ୍ଡି କାମ୍ବିକା ॥
 ୨୯ ବିନାୟକୋ ବିଦ୍ଧବଜ୍ରହୈମାଭୁରଗଣାଧିପାଃ ।
 ଅପ୍ପେକ୍ଷକଦନ୍ତହେରମ୍ଭଲମ୍ବୋଦରଗଜାନାଃ ।
 ୩୦ କାର୍ତ୍ତିକେୟା ମହାସେନଃ ସ୍ୱୟଃ ସେନାମାରଗ୍ନି ଭୂର୍ଭୂଃ ।
 ବାହୁଲେୟସ୍ତାର କକିଚକ୍ରଶାଖଃ ଶିଖି ବାହନଃ ।
 ଶାଣ୍ଡାଭୂରଃ ଶକ୍ତିଧରଃ କୁମାରଃ କୌଞ୍ଚିଦାରଣଃ ।
 ୨୯ । ବିଭୂତି, ଭୂତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶିବଙ୍କ ବିଭୂତିର ।
 ୨୭ । ଚୈତ୍ରୀଣ୍ୟ (ପୁ) ଏହା ଅଣିମାଦ ଅଷ୍ଟୋଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନାମ ।
 ଅଣିମା ଲବିବା ବ୍ୟାପ୍ତିଃ ପ୍ରକାମ୍ୟ ମହା ତଥା ।
 ଇଶିଞ୍ଜୁଷ୍ଟ ବିଶିଭୁଷ ମୋବସାୟୁ ତା ।
 ଅଣିମା, ଲବିମା, ବ୍ୟାପ୍ତି, ପ୍ରକାମ୍ୟ, ମହାମା ଇଶିଭୁ ବଣି, ଭ
 ଏବଂ ମୋବସାୟୁ ତା ଏ ଅଠ ପ୍ରକାର ।
 ୨୮ । ଉମା, କାତ୍ୟାୟନା ଗୌରୀ, କାଳୀ ହୈମବତୀ, ଇଶ୍ୱରୀ
 ଶିବା, ଭବାନୀ, ରୁଦ୍ରାଣୀ ଶବ୍ଦାଣୀ, ସର୍ବମଙ୍ଗଳା, ଅପର୍ଣ୍ଣା, ପାଦଗା
 ଦୁର୍ଗା ମୃତ୍ୟୁନା, ଚଣ୍ଡିକା ଅମ୍ବିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସତର ନାମ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର
 ୨୯ । ବିନାୟକ, ବିଦ୍ଧବଜ୍ର, ହୈମାଭୁର ଗଣାଧିପ ଏକଦନ୍ତ
 ହେରମ୍ଭ ଲମ୍ବୋଦର; ଗଜାନନ (ପୁ) ଏ ଅଠନାମ ଗଣେଶଙ୍କର ।
 ୩୦ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ମହାସେନ, ଶରଜଲ୍ଲନ, ଶତ୍ରାନନ
 ପାଦଗାନନ, ସ୍ୱୟ, ସେନାମା, ଅଗ୍ନିଭୁ ଶୁଭ, ବାହୁଲେୟ
 ତାରକଜିତ୍, ବିଶ୍ୱାକ୍ଷ; ଶିଖିବାହନ ଶାଣ୍ଡାଭୂର ଶକ୍ତିଧର କୁମାର;
 କୌଞ୍ଚିଦାରଣ (ପୁ) ଏ ସତର ନାମ କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ।

(ଶୂଙ୍ଗୀ ଭୂଙ୍ଗୀ ଶିଷିପୁଣୀ ନନ୍ଦକୋ ନନ୍ଦକେଶ୍ବରଃ) । *

(କର୍ମମୋଟି ତୁ ଗୁମୁଣା ଚର୍ମମୁଣା ତୁ ଚର୍ଚ୍ଚିକା) ॥ ୮୦

୩୧ । ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମରୁଭୂମିଦବା ବିଭୌଜାଃ ପାକଶାସନଃ ।

ବୃକ୍ଷଶ୍ରବଃ ସୁନାସୀରଃ ସୁରୁହତଃ ସୁରନ୍ଦରଃ ॥

ଜିଷ୍ଟୁ ଲେଖଣିଭଃ ଶନ୍ଦଃ ଚେମବୁଦିବସ୍ତୁତଃ ।

ସୁଶାମା ଗୋଷଭଦ୍ର ବଜ୍ର ବାସବୋ ବୃଷହା ବୃଷା ॥

ବ ପ୍ରୋସ୍ଥତ ସୁରପତ୍ତବଳାସ୍ତତଃ ଶତୀପତଃ ।

ଜୟଭେଦ ଦଶମୟଃ ସ୍ବାଶ୍ବମୁଦିସ୍ବଦନଃ ॥

ସନ୍ଦନ୍ଦନୋଷ୍ଠ୍ୟବନପୁରସାଶୋଦବାହନଃ ।

ଆଶଶ୍ଚଳଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷ ୩୨ ପ୍ରସ୍ୟ ତୁ ପ୍ରିୟା ॥

ପୁଲ୍ଲେମଜା ଶତୀନ୍ଦ୍ରାଣୀ ୩୩ ନଗସ୍ତ ଉମସ୍ବଜା ।

୩୧ । ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମରୁଭୂମି, ମଦବତ, ବିଭୌଜସ୍ ପାକଶାସନ,
ବୃକ୍ଷଶ୍ରବସ୍, ସୁନାସୀର ସୁରୁହତ୍, ସୁରନ୍ଦର, ଜିଷ୍ଟୁ, ଲେଖଣିଭ;
ଶନ୍ଦ, ଶଚେମବୁଦି, ଦିବସ୍ତୁତ ସୁଶାମା, ଗୋଷଭଦ୍ର, ବଜ୍ରନ ବାସବ,
ବୃଷହନ, ବୃଷନ୍, ବାପ୍ରୋସ୍ଥତ, ସୁରପତ୍ତ, ବଳାସ୍ତତ, ଶତୀପତ୍ତ,
ଜୟଭେଦନ, ଦଶମୟ, ସ୍ବାଶ୍ବନ, ନମୁଦିସ୍ବଦନ, ସନ୍ଦନ୍ଦନ,
ଦୁଷ୍ଠ୍ୟବନ, ଭୁରସହ, ମେଦବାହନ, ଆଶଶ୍ଚଳ, ସହସ୍ରାକ୍ଷ ଉଭୂଷନ୍
(ପୁଂ) ଏ ପଞ୍ଚବିଂଶ ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଜର ।

୩୨ । ପୁଲ୍ଲେମଜା, ଶତୀ, ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଶତୀଜର ।

୩୩ । ଇନ୍ଦ୍ରଜ ନଗସ୍ବର ନାମ ଅମସ୍ବଜା (ସ୍ତ୍ରୀ)

* ଶୂଙ୍ଗିନ୍ ଭୂଙ୍ଗିନ୍, ଶିଷି, ଭୂଷିନ୍, ନନ୍ଦକ ନନ୍ଦକେଶ୍ବର
(ପୁଂ) ଏ ଜଅ ନାମ ନନ୍ଦକେଶ୍ବରଜର ।

୮୦ କର୍ମ ମୋଟି ଗୁମୁଣା, ଚର୍ମମୁଣା, ଚର୍ଚ୍ଚିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
ଗୁରୁନାମ ଭୁକ୍ଷୁଟିର ।

୩୪ ହସ୍ତ ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବାଃ ୩୫ ସ୍ବତୋ ମାତଳ ୩୬ ନିନ୍ଦନଂବନମ୍

୩୭ ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରାସାଦେ ବୈଜୟନ୍ତୋ ୩୮ ଜୟନ୍ତଃ ପାକଶାସନଃ

୩୯ ଐଶ୍ବରତୋଽଭ୍ରମାତଙ୍ଗେ ଶବଶାଭ୍ରମୁ ବଲିଭାଃ ॥

୪୦ ଦ୍ରାବିଜା ବଜ୍ରମସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟାତ୍ କୁଳିଶଂ ଭଦ୍ରୁରଂପଦଃ ।

ଶତକୋଟିଃ ସ୍ବରୁଃ ଶମ୍ଭୋଦମ୍ଭୋଲିରଶନର୍ଦ୍ଦୟୋଃ ।

୪୧ ବ୍ୟୋମସାନ୍ ବିମାନୋଽସ୍ତ୍ରୀ ୪୨ ନାରଦାଦ୍ୟାଃ ସୁରର୍ଷୟଃ

୪୩ ସାତ୍ ସୁଧର୍ମା ଦେବସକ୍ତା ୪୪ ପ୍ରୀୟୁଷମମୃତ ସୁଧା ॥

୪୫ ମହାକିମା ବିପ୍ଳବଜା ସ୍ବର୍ଣ୍ଣସା ସୁରଦୀର୍ଘିକା ।

୩୪ । ଇନ୍ଦ୍ରଜ ଘୋଡ଼ାକୁ ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବସ ଜହ୍ନ (ପୁଂ) ।

୩୫ । ଇନ୍ଦ୍ରଜ ସାରଥିର ନାମ ମାତଳ (ପୁଂ)

୩୬ । ଇନ୍ଦ୍ରଜ ବନର ନାମ ନିନ୍ଦନ (ଗୁ) ।

୩୭ । ଇନ୍ଦ୍ରଜ ପ୍ରାସାଦର ନାମ ବୈଜୟନ୍ତ (ପୁଂ) ।

୩୮ । ଜୟନ୍ତ, ପାକଶାସନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଜ ସୁସର ।

୩୯ । ଐଶ୍ବରତ, ଅଭ୍ରମାତଙ୍ଗ, ଐଶ୍ବରଶ, ଅଭ୍ରମୁବଲିଭ ଏ ଗୁରୁ
ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଜ ହସ୍ତୀର (ପୁଂ) ।

୪୦ । ଦ୍ରାବିଜା (ସ୍ତ୍ରୀ), ବଜ୍ର (ପୁଂ ଗୁ), କୁଳିଶ, ଭଦ୍ରୁର (ଗୁ),
ପଦ, ଶତକୋଟି, ସ୍ବରୁ, ଶମ୍ଭୁ, ଦମ୍ଭୋଲି, ଅଶନ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ)
ଏ ଦଶନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଜ ବଜ୍ରର ।

୪୧ । ବ୍ୟୋମସାନ୍ (ଗୁ), ବିମାନ (ପୁଂ, ଗୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି
ଦେବଜ ରଥର ।

୪୨ । ନାରଦ ଭୃମୁରୁ, ଭରତ, କହୋଳ ପ୍ରଭୃତି ରଶିକି ସୁରର୍ଷି
କୁହାଯାଏ । (ପୁଂ) ।

୪୩ । ଦେବସକ୍ତ ସୁଧର୍ମା ଏ ଦୁଇନାମ ଦେବସକ୍ତର (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

୪୪ । ପ୍ରୀୟୁଷ, ଅମୃତ, ଗୁ) ସୁଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଅମୃତର ।

୪୫ । ମହାକିମା, ବିପ୍ଳବଜା, ସ୍ବର୍ଣ୍ଣସା ସୁରଦୀର୍ଘିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
ଗୁରୁନାମ ସ୍ବର୍ଗଗଜାର ।

- ୪୭ ମେରୁଃ ସୁମେରୁହେ ମାତ୍ରୀ ରହସୀନୁଃ ସୁବଳୟଃ ॥
 ୪୭ ପଞ୍ଚେ ତେ ଦେବତରବୋ ମନ୍ଦାରଃ ପାରିଜାତକଃ ।
 ସନ୍ତାନଃ କଳ୍ପବୃକ୍ଷସ୍ତୁ ପୁଂସି ବା ହରିଚନ୍ଦନଂ ॥
 ୪୮ ସନତ୍କୁମାରୋ ବୈଧାସ ୯ ସୁବୈଦ୍ୟାବଶ୍ୟମାୟୁତୋ
 ନାସତ୍ୟା ବଶ୍ୟନୋ ଦସ୍ରାବାଶ୍ୟନୟୋ ଚ ତାବୁଭୌ ॥
 ୫୦ ସ୍ଥିୟାଂ ବହୁସ୍ତପସରସଃ ସୁବେଶ୍ୟା ଉବଶୀମୁଖଃ (କ
 ୫୧ ହାହା ହୁହୁ ପ୍ରଭୃତ୍ୟେକମାଦ୍ୟା ଗନ୍ଧବାସ୍ତୁ ବିବୈକିୟାମ୍ (ଖ) ।

- ୪୭ । ମେରୁ, ସୁମେରୁ, ହୋମାତ୍ର; ରହସୀନ ସୁବଳୟ (ପୁଂ)
 ଏ ପଞ୍ଚ ନାମ ସୁମେରୁ ପଦ୍ମତର ।
 ୪୭ । ମନ୍ଦାର, ପାରିଜାତକ ସନ୍ତାନ କଳ୍ପବୃକ୍ଷ (ପୁଂ) ହରିଚନ୍ଦନ
 (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଦେବତରୁର ।
 ୪୮ । ସନତ୍କୁମାର, ବୈଧାସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସନତ୍କୁମାରଙ୍କର
 ୪୯ । ସୁବୈଦ୍ୟ, ଅଶ୍ୟମାୟୁତ, ନାସତ୍ୟ, ଆଶ୍ୟନ୍ ଦସ୍ରା, ଆଶ୍ୟନେୟ,
 (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ସୁବୈଦ୍ୟଙ୍କର ।
 ୫୦ । ଅସ୍ତପରସ୍ (ବହୁବଚନାନ୍ତ) ସୁବେଶ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ
 ଉବଶୀ ପ୍ରଭୃତି ସୁବୈଦ୍ୟଙ୍କର ।
 ୫୧ । ହାହା ହୁହୁ ପ୍ରଭୃତି, ଦେବତାଙ୍କର ଗାୟନକାରୀ ଗନ୍ଧବ (ପୁଂ)
 (କ) ଉବଶୀ, ମେନକା ରମ୍ଭା, ଦୃତାଚୀ ଚ ତିଲୋତ୍ତମା ॥
 ସୁବେଶୀ ମଞ୍ଜୁ ଯୋଷୀ, ଚନ୍ଦ୍ରରେଖା ପ୍ରକାଶିତା ॥
 ଉବଶୀ, ମେନକା, ରମ୍ଭା, ଦୃତାଚୀ, ତିଲୋତ୍ତମା, ସୁବେଶୀ
 ମଞ୍ଜୁଯୋଷୀ, ଚନ୍ଦ୍ରରେଖା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଆଠଜଣ ସ୍ୱର୍ଗର ବେଶ୍ୟା
 (ଖ) ବିଶ୍ୱାବସୁଶ୍ଚ ଗୋମାୟୁର୍ନନ୍ଦଶ୍ଚ ସରଥସ୍ତଥା ।
 ଶ୍ରୀକୋ ନାରଦଶ୍ଚୈବ ହଂସ ଇତ୍ୟେକମାଦୟଃ ॥
 ବିଶ୍ୱ ବସୁ, ଗୋମାୟୁ, ନନ୍ଦ, ଚନ୍ଦ୍ରପଥ; ଶ୍ରୀକ, ନାରଦ ଏବଂ
 ହଂସ ପ୍ରଭୃତି ଗନ୍ଧବମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରା ହୋଇଅଛି ।

- ୫୨ ଅଗ୍ନି ବୈଶ୍ୱାନରୋ ବହ୍ନି ବୀରହୋସୋ ଧନଞ୍ଜୟଃ ।
 କୃପୀଟଯୋନିର୍ଜ୍ଜ୍ୱଳନୋ ଜାତବେଦାସ୍ତନୁନପାତ ॥
 ବହ୍ନିଃଶୁଷ୍ମା କୃଷ୍ଣବସୁଂ ଶୋଚିଷ୍ଟେଷ ଉଷବୁଧଃ ।
 ଆଶ୍ରୟାଶୋ ବୃହତ୍ତାମୁଃ କୃଶାନ୍ ପାବକୋଽନଳଃ ।
 ରୋହିତାଶ୍ୱୋ ବାୟୁସଖଃ ଶିଖାବାନାଶୁଶୁଷିଣଃ ।
 ହିରଣ୍ୟରେତା ହୃତଭୃଗୁଦହନୋ ହବ୍ୟବାହନଃ ।
 ସପ୍ତାଚ୍ଚିଦମୁନାଃ ଶୁକ୍ଳଶ୍ଚ ସିଂହରୁଚିଶ୍ଚବସୁଃ ।
 ଶୁକ୍ରରପିତ୍ତ ୫୩ ମୌସୁମ୍ନ ବାଡ଼ବୋ ବଡ଼ବାନଳଃ ॥

- ୫୪ ବହେଦ୍ରଂୟୋ ଜ୍ୱଳଜଳାବର୍ତ୍ତହେତଃ ଶିଖା ସ୍ଥିୟାମ୍ ।
 ୫୫ ଯିଷ୍ଠସ୍ଥୁଲଙ୍ଗୋଽଗ୍ନିକଣଃ ୫୬ ସନ୍ତାପଃ ସଜ୍ଜୁରଃସମୌ ॥
 (ଉଲ୍ଲକା ସ୍ୟାନ୍ନିର୍ଗତଜ୍ୱଳା ଭୂତଭୂପିତଭସ୍ମମା ।
 ଶାବୋ ରକ୍ଷା ଚ ଦାବସ୍ତୁ ଦବୋ ବନହୃତାଶନଃ)

- ୫୨ । ଅଗ୍ନି, ବୈଶ୍ୱାନର, ବହ୍ନି, ବୀରହୋସ, ଧନଞ୍ଜୟ, କୃପୀଟ-
 ଯୋନି, ଜ୍ୱଳନ ଜାତବେଦସ, ତନୁନପାତ୍ତବହ୍ନିଷ, ଶୁଷ୍ମ, କୃଷ୍ଣବସୁନ୍,
 ଶୋଚିଷ୍ଟେଷ, ଉଷବୁଧ, ଆଶ୍ରୟାଶ, ବୃହତ୍ତାମୁ, କୃଶାନ୍, ପାବକ, ଅନଳ,
 ରୋହିତାଶ୍ୱ, ବାୟୁସଖ, ଶିଖାବନ୍, ଆଶୁଶୁଷିଣ, ହିରଣ୍ୟରେତସ,
 ହୃତଭୃଗୁ, ଦହନ, ହବ୍ୟବାହନ, ସପ୍ତାଚ୍ଚିଦ, ଦମୁନସ୍, ଶୁକ୍ଳ, ଚିହ୍ନଶ୍ଚ
 ବିବବସୁ, ଶୁକ୍ର (ପୁଂ), ଅପିତ୍ତ (କ୍ଳୀ) ଏ ଚଉଦିଂଶନାମ ଅଗ୍ନିଙ୍କର ।
 ୫୩ । ଶିବ, ବାଡ଼ବ ବଡ଼ବାନଳ (ପୁଂ) ଏତିନିନାମବାଡ଼ବା ଅଗ୍ନିର
 ୫୪ । ଜ୍ୱଳା, ଜ୍ୱଳ, (ପୁଂ ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଚ୍ଚିସ, ହେତ, ଶିଖା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅଗ୍ନିଶିଖାର ।
 ୫୫ । ସ୍ଥୁଲଙ୍ଗ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଗ୍ନିକଣ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଗ୍ନିକଣାର
 ୫୬ । ସନ୍ତାପ, ସଜ୍ଜୁର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତପର
- * ନିର୍ଗତଜ୍ୱଳାକୁ ଉଲ୍ଲକା କହନ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ)

- ୫୭ ଧର୍ମରାଜଃ ପିତୃପତିଃ ସମବର୍ତ୍ତୀ ପରେତରାଃ ।
 କୃତାନ୍ତୋ ଯମୁନାତ୍ତା ଶମନୋ ଯମରାଜଃ ଯମଃ ।
 କାଳୋ ଦଣ୍ଡଧରଃ ଶ୍ରୀରାଜଦେବୋ ବୈବସ୍ବତୋନ୍ମଜଃ ।
 ୫୮ ରାକ୍ଷସଃ କୌଶପଃ କୃଷ୍ୟାତ୍ କୃଷ୍ୟାଦୋଽସ୍ତ୍ରପଥାଶରଃ ।
 ରାକ୍ଷିଞ୍ଜରେ ରାକ୍ଷିଚର କବୁରୋ ନିକଶାମୁଜଃ ।
 ଯାତୁଧାନଃ ପୁଣ୍ୟଜନୋ ନୈରାତୋ ଯାତୁ ରାକ୍ଷସୀ
 ୫୯ ପ୍ରଚେତା ବରୁଣଃ ପାଣି ଯାଦସା ପତିରପପତିଃ ।
 ୬୦ ଶୂସନ ସ୍ପର୍ଶନୋ ବାୟୁର୍ମାତରଶ୍ଚା ସଦାଗତିଃ ।
 ପୃଷଦଶ୍ଚୋ ଗନ୍ଧବହ୍ନୋ ଗନ୍ଧବାହାନ୍ନିଳାୟୁଗାଃ ॥
 ସର୍ମାର ମାରୁତ୍ ମରୁତ୍ତଗତ୍ପ୍ରାଣସର୍ମାରଗାଃ ॥

- ୫୭ ଧର୍ମରାଜ, ପିତୃପତି, ସମବର୍ତ୍ତୀ, ପରେତରାଃ, କୃତାନ୍ତ, ଯମୁନାତ୍ତା, ଶମନ, ଯମରାଜ, ଯମ, କାଳ, ଦଣ୍ଡଧର, ଶ୍ରୀରାଜ-
 ଦେବ, ବୈବସ୍ବତ, ଅନ୍ମଜ, (ପୁଂ) ଏ ଚଉଦ ନାମ ଯମର ।
 ୫୮ ରାକ୍ଷସ କୌଶପ, କୃଷ୍ୟାତ, କୃଷ୍ୟାଦ, ଅସ୍ତ୍ରପଥ, ଆଶର ଗନ୍ଧିଞ୍ଜର,
 ରାକ୍ଷିଚର, କବୁର, ନିକଶାମୁଜ, ଯାତୁଧାନ, ପୁଣ୍ୟଜନ, ନୈରାତ
 (ପୁଂ), ଯାତୁ, ରାକ୍ଷସ, (କ୍ଳ) ଏ ପନ୍ଦର ନାମ ରାକ୍ଷସଙ୍କର ।
 ୫୯ ପ୍ରଚେତସ୍ ବରୁଣ, ପାଣିନ, ଯାଦସାପତି, ଅପପତି (ପୁଂ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବରୁଣର ।
 ୬୦ ଶୂସନ, ସ୍ପର୍ଶନ, ବାୟୁ, ମାତରଶ୍ଚନ, ସଦାଗତି, କୁଷଦଶ୍ଚ,
 ଗନ୍ଧବହ୍ନ, ଗନ୍ଧବାହ୍ନ, ଅନିଳ, ଆଶୁଗ, ସର୍ମାର, ମାରୁତ, ମରୁତ,
 ଜଗତ୍ ପ୍ରାଣ, ସର୍ମାରଣ, ନଭସ୍ବତ୍, ବାତ, ପବନ, ପବନାନ,
 ପ୍ରଭଞ୍ଜନ, ଏ କୋଡ଼ିଏ ନାମ ପବନର ।

ଭୂତି (ସ୍ତ୍ରୀ ଭୃସିତ, ଭୃସ୍ତ (କ୍ଳୀ) ଏ ଭୃସୁର ନାମ ।

ସାର (ପୁଂ) ରକ୍ଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାବ, ଦବ, ବନହୃତାଶନ (ପୁଂ)
 ଏ ବନାଶ୍ବିର ନାମ ।

- ନଭସ୍ବଦବାତ ପବନ ପବନାନପ୍ରଭଞ୍ଜନାଃ ।
 (ପ୍ରକମ୍ପନୋ ମହାବାତୋ ଝଂଜାବାତଃ ସବୃଷ୍ଟିକଃ) । *
 ୬୧ ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ସମାନଶ୍ଚୋ ବାନବ୍ୟାନୌ ଚ ବାୟୁବଃ ॥
 ଶରୀରସ୍ଥା ଇମେ ୭୨ ରଂହସ୍ତରସୀ ତୁ ରୟଃସ୍ୟଦଃ ।
 ଜବୋଽଥ ୭୩ ଶୀଘ୍ରଂ ଭରତଂ ଲଘୁଂ ସିପ୍ରମରଂ ଦ୍ରୁତମ ॥
 ସଭରଂ ଚପଳଂ ତୃଷ୍ଣମବିଳମ୍ବି ତମାଶୁ ଚ ।
 ୬୪ ସତତେନ୍ଦ୍ରାନାରତାଶ୍ରାନ୍ତ-ସନ୍ତତାବିରତା ନିଶମ୍ ॥
 ନିତ୍ୟାନବରତାଜସ୍ତୁ ୭୫ ମପ୍ୟଥାତିଶୟୋ ଭରଃ ।
 ଅପିବେଳଭୃଗାତ୍ୟର୍ଥାତିମାହୋଦ୍ଗାତନିର୍ଭରମ ॥

୬୧ । ପ୍ରାଣ, ଅପାନ, ସମାନ, ଭଦାନ, ବ୍ୟାନ (ପୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚନାମ ଶରୀରସ୍ଥ ବାୟୁର ।

୭୨ । ରଂହସ୍ ତରସ୍ (କ୍ଳ), ରୟ, ସ୍ୟଦ୍; ଜବ, (ପୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚନାମ ବେଗର ।

୭୩ । ଶୀଘ୍ର, ଭରତ, ଲଘୁ, ସିପ୍ର ଅର, ଦ୍ରୁତ, ସଭର, ଚପଳ
 ତୃଷ୍ଣ, ଅବିଳମ୍ବିତ, ଆଶୁ (କ୍ଳ) ଏ ଏଗାର ନାମ ଶୀଘ୍ରର ।

୭୪ । ସତତ ଅନାରତ, ଅଶ୍ରାନ୍ତ, ସନ୍ତତ, ଅବିରତ, ଅନିଶ
 ନିତ୍ୟ, ଅନବରତ, ଅଜସ୍ତୁ, (କ୍ଳ) ଏ ନବନାମ ନିରନ୍ତର ବା
 ନିତ୍ୟର ।

୭୫ । ଅତିଶୟ, ଭର, (ପୁଂ) ଅତିବେଳ, ଭୃଗ, ଅତ୍ୟର୍ଥ,
 ଅତିମାସ୍ତ୍ର ଭଦଗାତ୍, ନିର୍ଭର, ଶିପ୍ର ଏକାନ୍ତ ନିତାନ୍ତ ଗାତ୍ ବାତ୍,
 ଦ୍ରୁତ, (କ୍ଳ) ଏ ଚଉଦ ନାମ ଅତିଶୟର । ଭର ଓ ଅତିଶୟ ଭିନ୍ନ
 ଶୀଘ୍ରାଦି ଶବ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ବିଶେଷଣ ହୁଏ ସେତେବେଳେ

* ପ୍ରକଳ ପବନର ନାମ ପ୍ରକମ୍ପନ; ମହାବାତ (ପୁଂ) ବୃଷ୍ଟି
 ସହୃତ ବାୟୁର ନାମ ଝଂଜାବାତ ସବୃଷ୍ଟିକ (ପୁଂ) ।

ଶବ୍ଦେ କାନୁନିତାନାନ୍ ଗାତ୍ରବାଦପୁରାଣ ଚ ।
କ୍ଳାବେ ଶୀଘ୍ରାଦ୍ୟସଭେ ସ୍ୟାତ୍ ସିଷ୍ଟେଷାଂ ସଭାଗାମି ଯତ୍ ।

- ୭୭ କୁବେରସ୍ତ୍ୟମ୍ବକସଖୋ ଯସ୍ମିନ୍ ଗୁହ୍ୟକେଶ୍ବରଃ ।
ମନୁଷ୍ୟଧର୍ମା ଧନଦୋ ରାଜରାଜୋ ଧନାଧିପଃ ॥
କନ୍ଧରେଶୋ ବୈଶ୍ଣବଶଃ ପୌଲସ୍ତ୍ୟୋ ନରବାହନଃ ।
ଯଶେକର୍ତ୍ତିନୋ ଲବିଳଃ ଶ୍ରୀତଃ ପୁଣ୍ୟଜନେଶ୍ବରଃ ।
୭୮ ଅସ୍ୟୋଦ୍ୟାନଂ ଚୈତ୍ରରଥଂ ଗ୍ରା ପୁଷ୍ପଂ ନଳକୁବରଃ ।
୭୯ କୈଳାସଃ ସ୍ଥାନ ୧୦ ମଳକା ପୁ ୧୧ ଦିମାନନ୍ତ ପୁଷ୍ପକମ୍ ।
୮୦ ସ୍ୟାତ୍ କନ୍ଧରଃ ପୁରୁଷପୁରଃସଦନୋ ମୟଃ ।
୮୧ ନିଧନାଶେବଧି ୧୪ ଭୌତାଃ ପଦ୍ମଶଙ୍ଖାଦୟୋ ନିଧେଃ
ଇତି ସ୍ବର୍ଗବର୍ଗେ ପ୍ରଥମଃ ପରିଚ୍ଛେଦଃ

ତିନିଲିଙ୍ଗ, ଆଉ ଯେତେବେଳେ ବିଶେଷ୍ୟ ଦ୍ବୟ ସେତେ-
ବେଳେ କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ) ।

- ୭୭ । କୁବେର, ସ୍ତ୍ୟମ୍ବକସଖ, ଯସ୍ମିନ୍, ଗୁହ୍ୟକେଶ୍ବର, ମନୁଷ୍ୟ,
ଧର୍ମନ୍, ଧନଦ, ରାଜରାଜ, ଧନାଧିପ, କନ୍ଧରେଶ, ବୈଶ୍ଣବଶ,
ପୌଲସ୍ତ୍ୟ, ନରବାହନ, ଯଶ, ଏକପିଞ୍ଜ, ଏଲବିଳ, ଶ୍ରୀତ,
ପୁଣ୍ୟଜନେଶ୍ବର (ପୁଂ) ଏ ସତର ନାମ କୁବେରଙ୍କର ।
୭୮ । କୁବେରଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନର ନାମ ଚୈତ୍ରରଥ ।
୭୯ । କୁବେରଙ୍କର ପୁଷ୍ପର ନାମ ନଳକୁବର (ପୁଂ) ।
୮୦ । କୁବେରଙ୍କ ବସତିସ୍ଥାନର ନାମ କୈଳାସ (ପୁଂ) ।
୮୧ । କୁବେରଙ୍କ ପୁରର ନାମ ପୁଷ୍ପକ (କ୍ଳା) ।
୮୨ । କନ୍ଧର କଂପୁରୁଷ ଭୂରଞ୍ଜବଦନ, ମୟ (ପୁଂ)
ଏ ଗୁରୁନାମ କନ୍ଧରଙ୍କର ।
୮୩ । ନିଧି, ଶେବଧି, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନିଧର ।

ଦ୍ବିତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦଃ

ବ୍ୟୋମବର୍ଗଃ

- ୧୫ ଦ୍ୟୌ ଦିବ୍ୟା ଦେହିୟାମତ୍ରଂ ବ୍ୟୋମପୁଷ୍କରମମରମ୍ ।
ନନ୍ଦୋନ୍ମତ୍ତଶ୍ଚ ଗଗନମନନ୍ତ ସୁରବର୍ହଂ ଖମ୍ ।
ବିପ୍ଳବଃ ବିଷ୍ଣୁପଦଂ ବା ତୁ ପୁଂସ୍ୟାକାଶବିହାୟସୀ ।
ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଦ୍ବିତୀୟବର୍ଗଃ

- ୧୬ ଦିଶସ୍ତୁ କକୁଭଃ କାଷ୍ଠା ଆଶାଶ୍ଚ ହରିତଶ୍ଚ ତାଃ ।
୧୭ ପ୍ରାଚ ବାତ୍ୟ ପ୍ରଶାନ୍ତ୍ୟସ୍ତାଃ ପୂର୍ବ ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମାଃ ।
ଉତ୍ତରଦିଗ୍ ଘାତୀ ଗ୍ରା ସ୍ୟାଦ୍ଦିଶ୍ୟନ୍ତୁ ସିଷ୍ଟ ଦିଗ୍ ଉଦେବ ॥

- ୧୪ ପଦ୍ମୋଽସ୍ଥିୟାଂ ମହାପଦ୍ମଃ ଶଙ୍ଖୋ ମରକତକ୍ରପୋ ।
ମୁକୁତ କୁନ୍ଦ ମାଳାଶ୍ଚ ଖଟଶ୍ଚ ନିଧୟୋ ନବ ॥
ପଦ୍ମ, ମହାପଦ୍ମ, ଶଙ୍ଖ, ମରକ, କ୍ରପ, ମୁକୁତ, କୁନ୍ଦ,
ମାଳ, ଖଟ, (ପୁଂ) ଏ ନବନାମ ନିଧପ୍ରଭେଦର ।

- ୧୫ । ଦ୍ୟୌ, ଦିବ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅତ୍ର, ବ୍ୟୋମନ୍, ପୁଷ୍କର, ଅମର,
ନନ୍ଦସ, ଅନ୍ତରାକ୍ଷ, ଗଗନ, ଅନନ୍ତ, ସୁରବର୍ହନ୍, ଖ,
ବିପ୍ଳବ, ବିଷ୍ଣୁପଦ (କ୍ଳା), ଆକାଶ, ବିହାୟସ୍, (ପୁଂ, କ୍ଳା)
ଏ ଶୋଳନାମ ଆକାଶର ।

- ୧୬ । ଦିଶ୍, କକୁଭ, କାଷ୍ଠ, ଆଶା ହରିତ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ
ସାମାନ୍ୟ ଦିଗର ।

- ୧୭ । ପୂର୍ବଦିଗକୁ ପ୍ରାଚୀ, ଦକ୍ଷିଣଦିଗକୁ ଅବାଚୀ, ପଶ୍ଚିମଦିଗକୁ
ପ୍ରଶାନ୍ତୀ, ଉତ୍ତରଦିଗକୁ ଉଦାଚୀ କୁହାଯାଏ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

- ୧ । ଦିଗ୍ ଉଦେବ ବସ୍ତୁକୁ ଦିଶ୍ୟ କୁହାଯାଏ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

- (ଅବାର୍ ଭବମଗାରୀନ ମୁଦୀନ ମୁଦ୍ଗ ଭବମ୍ ।
 ପ୍ରତ୍ୟର୍ ଭବ୍ ପ୍ରଗୀନଂ ପ୍ରୀନଂ ପ୍ରାଗଭବଂ ସିଷ୍) *
 ୭୯ ଇନ୍ଦ୍ରୋ । ବହ୍ନିଃ ପିତୃପତିନୈର୍ଭୈତେ ବରୁଣୋ ମରୁତ୍ ।
 କୃବେର ଶ୍ପଷପତୟଃ ପୂର୍ବାଘନାଂ ଦଶାଂ ହମାତ୍ ॥
 (ରବଃ ଶୁକ୍ରୋ ମହସ୍ତୁଃ ସ୍ୱର୍ଭାନୁର୍ଭାନୁଜୋ ବଧୃଃ ।
 ବୃଧୋ ବୃହସ୍ପତିଶ୍ଚେତି ଦଶାଂ ତୈବ ତଥା ଗ୍ରହାଃ) *
 ୮୦ ଧାରବତଃ ପୁଣ୍ଡରୀକୋ ବାମନଃ କୁମୁଦୋଽଞ୍ଜନଃ ।
 ପୁଷ୍ପଦନ୍ତଃ ସାବରୌମଃ ପୁଷ୍ପଜକ୍ଷ୍ମ ଦଗ୍ଧକାଃ ॥

୭୯ । ଇନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବାଧିପତି, ବହ୍ନି — ଅଗ୍ନି କୋଣାଧିପତି, ପିତୃପତି
 ଦକ୍ଷିଣାଧିପତି, ନୈର୍ଭୈତ — ନୈର୍ଭୈତ କୋଣାଧିପତି, ବରୁଣ
 — ପଶ୍ଚିମାଧିପତି, ମରୁତ୍ — ବାୟୁକୋଣାଧିପତି, କୃବେର —
 ଉତ୍ତରାଧିପତି, ଶ୍ପଷ — ଶ୍ପୀନକୋଣାଧିପତି (ପୁଂ) ଏ
 ଆଠନାମ ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳକର ।

୮୦ । ଧାରବତ ପୂର୍ବାଦିଗ୍ ଗଜ, ପୁଣ୍ଡରୀକ — ଅଗ୍ନିକୋଣସ୍ଥ
 ଦିଗ୍ ଗଜ, ବାମନ — ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ୍ ଗଜ କୁମୁଦ — ନୈର୍ଭୈତ
 କୋଣସ୍ଥ ଦିଗ୍ ଗଜ, ସାବରୌମ — ଉତ୍ତର ଦିଗ୍ ଗଜ,
 ପୁଷ୍ପଜକ୍ଷ୍ମ — ଶ୍ପୀନ କୋଣସ୍ଥ ଦିଗ୍ ଗଜ (ପୁଂ) ଏ ଆଠନାମ
 ଅଷ୍ଟଦିଗ୍ ଦନ୍ତୀକର ।

* ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ୍ ଜାତକୁ ଅବାରୀନ, ଉତ୍ତର ଦିଗ୍ ଜାତକୁ
 ଉପାରୀନ, ପଶ୍ଚିମଦିଗ୍ ଜାତକୁ ପ୍ରଗୀନ, ପୂର୍ବାଦିଗ୍ ଜାତକୁ
 ପ୍ରୀନ କହ (ସି) ।

* ରବ — ପୂର୍ବାଦିଗ୍ ଅଧିପତି, ଶୁକ୍ର — ଆଗ୍ନେୟ କୋଣର
 ଅଧିପତି, ମହସ୍ତୁ — ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ୍ ଅଧିପତି, ସ୍ୱର୍ଭାନୁ — ନୈର୍ଭୈତ
 କୋଣର ଅଧିପତି, ଶ୍ପୀନ — ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ୍ ଅଧିପତି, ବାୟୁ —
 କୋଣର ଅଧିପତି, ବଧୃ — ଉତ୍ତର ଦିଗ୍ ଅଧିପତି ବୃହସ୍ପତି ଧାରାନ୍
 କୋଣର ଅଧିପତି ଅଟନ୍ତି ।

- ୮୧ କରଣୋଽନ୍ତ୍ରମୁ କପିଳା ପିଙ୍ଗଳାନୁପମା ହମାତ୍ ।
 ତାମ୍ରକର୍ଣ୍ଣୀ ଶୁଭ୍ରଦନ୍ତୀ ଶୃଙ୍ଗନା ଶୃଙ୍ଗିନାବତ୍ତା ।
 ୮୨ କ୍ଳାବ୍ୟୟଂ ଭପଦଶଂ ଦଶୋମ୍ୟେ ବିଦିକ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍
 ୮୩ ଅଭ୍ୟନ୍ତରଂ ଭନ୍ତରାଳଂ ୮୦ । ଚନ୍ଦ୍ରବାଳନ୍ତ୍ର ମଣ୍ଡଳଃ
 ୮୪ ଅଭ୍ରଂ ମେଘୋ ବାରିବାହ ସ୍ତନୟୈହୁ ବାଳାହକଃ ।
 ଧାରାଧର କଳଧରସ୍ତନ୍ତ୍ରତାନ ବାରଦୋଽମୁଭୁତ୍ ।
 ଘନଜ୍ଞାନତମୁଦିରଜଳ ମୁଗ୍ଧମଯୋନୟଃ ॥
 ୮୫ କାଦମ୍ବିନୀ ମେଘମାଳା ୮୬ ହିଷ୍ମେଘଭବୋଽସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।

୮୧ । ଅଭ୍ରମୁ — ପୂର୍ବାଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା କପିଳା ଅଗ୍ନି କୋଣସ୍ଥ ଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା,
 ପିଙ୍ଗଳା — ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା, ଅନୁପମା — ନୈର୍ଭୈତକୋଣସ୍ଥ,
 ବିଦିକ ହସ୍ତିନା, ତାମ୍ରକର୍ଣ୍ଣୀ — ପଶ୍ଚିମଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା, ଶୁଭ୍ରଦନ୍ତୀ,
 ବାୟୁ କୋଣସ୍ଥ ଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା ଅଙ୍ଗନା — ଉତ୍ତର ଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା,
 ଅଙ୍ଗିନାବତ୍ତା ଶ୍ପୀନକୋଣସ୍ଥ ଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଆଠନାମ
 ଅଷ୍ଟଦିଗ୍ ହସ୍ତିନା ।

୮୨ । ଦୁଇଦିଗ୍ ମଧ୍ୟଭାଗସ୍ଥ କୋଣର ନାମ ଅପଦଶ୍ (କ୍ଳା) ଓ ଅବ୍ୟୟ
 ବିଦିଶ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

୮୩ । ଅଭ୍ୟନ୍ତର, ଅନ୍ତରାଳ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ମଧ୍ୟଭାଗର ।

୮୪ । ଚନ୍ଦ୍ରବାଳ, ମଣ୍ଡଳ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ମଣ୍ଡଳାକାର
 ଦିଗ୍ ସମୂହର ।

୮୫ । ଅଭ୍ର (କ୍ଳା), ମେଘ, ବାରିବାହ, ସ୍ତନୟୈହୁ, ବାଳାହକ,
 ଧାରାଧର, କଳଧର, ଚନ୍ଦ୍ରବାହ, ଅମୁଭୁତ, ଘନ,
 ଜ୍ଞାନତମୁଦିର, ଜଳମୁକ୍ତ, ଧୂମଯୋନି (ପୁଂ) ଏ ପଦର
 ନାମ ମେଘର ।

୮୬ । କାଦମ୍ବିନୀ, ମେଘମାଳା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମେଘଶ୍ରେଣୀର

୮୭ । ମେଘଭବ ବସ୍ତୁର ନାମ ଅସ୍ତ୍ରୀୟ (ହି) ।

୮୮ ପ୍ରଜତଂ ଗଜ୍ଜିତଂ ମେଘନର୍ଦ୍ଦୋଷୋ ରସିତାଦି ଚ ।
 ୮୯ ଶମ୍ଭା ଶତ୍ରୁଦା ହ୍ରାଦନୈଃ ଶବତଃ ଶଶପ୍ରଭା ।
 ତଡ଼ିତ ସୌଦାମିନୀ ବିଦ୍ୟୁତଞ୍ଚଳା ଚପଳାପି ଚ ॥
 ୯୦ ପୁଞ୍ଜଥୁ କ୍ରନ୍ତନର୍ଦ୍ଦୋଷୋ ୯୧ ମେଘଜ୍ୟୋତିରରମ୍ଭଦଃ ।
 ୯୨ ଇନ୍ଦ୍ରାୟୁଧଂ ଶନ୍ଦଧନୁ ୯୩ ପ୍ରଦେବ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତମ୍ ॥
 ୯୪ ବୃଷ୍ଟି ବର୍ଷା ୯୫ ତଦ୍ବିଦ୍ୟାତେଃବଗ୍ରାହାବଗ୍ରହୌ ସମୌ ।
 ୯୬ ଧାସ ସମ୍ପାତ ଆସାରଃ ୯୭ ଶୀକରୋମୁକଶାଃ ସୁତାଃ ।
 ୯୮ ବର୍ଷୋପଳପ୍ତ କରକା ୯୯ ମେଘାକ୍ଷନ୍ଦେଃକ୍ୱି ଦୁର୍ଦ୍ଦିନମ୍ ।

୮୮ । ପ୍ରଜତ, ଗଜ୍ଜିତ, ମେଘନର୍ଦ୍ଦୋଷ (କ୍ଳ୍ମ), ରସିତ ଏ ଶୁଭନାମ ମେଘ ଗଜ୍ଜିତ ।
 ୮୯ । ଶମ୍ଭା, ଶତ୍ରୁଦା, ହ୍ରାଦନ, ଶବତଃ, ଶଶପ୍ରଭା, ତଡ଼ିତ, ସୌଦାମିନୀ, ବିଦ୍ୟୁତ୍, ଚଞ୍ଚଳା, ଚପଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦଶ ନାମ ବିଦ୍ୟୁତର ।
 ୯୦ । ପୁଞ୍ଜଥୁ, କ୍ରନ୍ତନର୍ଦ୍ଦୋଷ (ପୁଂ ଏ ଦୁଇନାମ ବଜ୍ରଜନିତଶବ୍ଦର ।
 ୯୧ । ମେଘଜ୍ୟୋତିଷ (କ୍ଳ୍ମ), ଇରମ୍ଭଦ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଜ୍ରାଗ୍ନିର ।
 ୯୨ । ଇନ୍ଦ୍ରାୟୁଧ, ଶନ୍ଦଧନୁଷ୍ୟ (କ୍ଳ୍ମ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ।
 ୯୩ । ସଲଶ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁକୁ ରୋହିତ କୁହାଯାଏ (କ୍ଳ୍ମ) ।
 ୯୪ । ବୃଷ୍ଟି, ବର୍ଷା ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃଷ୍ଟିର ।
 ୯୫ । ଅବଗ୍ରାହ, ଅବଗ୍ରହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃଷ୍ଟି ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ।
 ୯୬ । ଧାସସମ୍ପାତ, ଆସାର, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଠିନ ବୃଷ୍ଟିର ।
 ୯୭ । ଶୀକର, ଅମୁକଶା (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜଳକଣାର ।
 ୯୮ । ବର୍ଷୋପଳ (ପୁଂ), କରକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁଆପଥରର ।
 ୯୯ । ମେଘାକ୍ଷନ୍ଦ ଦିନକୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ (କ୍ଳ୍ମ) କହି ।

୧୦୦ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା ବ୍ୟବଧା ପୁଂସି ଭ୍ରନ୍ତର୍ଦ୍ଧିରପବାରୁଗମ୍ ।
 ଅପିଧାନ-ତିରୋଧାନ-ପିଧାନଜ୍ଜଦନାନ ଚ ॥
 ୧୦୧ ହିମାଂଶୁଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ମାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଃ କୁମୁଦବାନ୍ଧବଃ ।
 ବିଧୁଃ ସୁଧାଂଶୁ ଶୁଭ୍ରାଂଶୁ ରେଷଧୀଶୋ ନିଶାପତିଃ ॥
 ଅବଜୋଜ୍ଜେବାତୁକଃ ସୋମୋ ଗ୍ରୋମୁଂଗାକଃ କଳାନିଧୁଃ
 ଦ୍ୱିଜରଜଃ ଶଶଧରୋ ନକ୍ଷତ୍ରଶଃ କ୍ଷପାକରଃ ॥
 ୧୦୨ କଳା ତୁ ଶୋଭଶୋଭାଗୋ ୧୦୩ ବିମୋହସ୍ତୀ ମଣ୍ଡଳଂସିଷୁ
 ୧୦୪ ଉତ୍ତଂ ସକଳଶ୍ରେ ବା ୧୦୫ ପୁଂସ୍ୟାଜୋଃର୍ଦ୍ଧଂ ସମେଂଶକେ ।
 ୧୦୬ ଚନ୍ଦ୍ରକା କୌମୁଦୀ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ୧୦୭ ପ୍ରସାଦସ୍ତୁ ପ୍ରସନ୍ନତା ।
 ୧୦୦ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧା, ବ୍ୟବଧା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧି (ପୁଂ), ଅପବାରଣ,
 ଅପିଧାନ, ତିରୋଧାନ ପିଧାନ, ଜ୍ଜଦନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଆଠ ନାମ
 ମେଘ ଘୋଡ଼ାଇବାର ।
 ୧୦୧ । ହିମାଂଶୁ, ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ତୁ; ଚନ୍ଦ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର, କୁମୁଦବାନ୍ଧବ, ବିଧୁ;
 ସୁଧାଂଶୁ, ଶୁଭ୍ରାଂଶୁ, ଓଷଧୀଶ, ନିଶାପତି, ଅବଜ, ଜ୍ଜେବାତୁକ,
 ସୋମ, ଗ୍ରୋ, ମୁଗାକ, କଳାନିଧୁ ଦ୍ୱିଜରଜ, ଶଶଧର
 ନକ୍ଷତ୍ରଶ ଶପାକର (ପୁଂ) ଏ କୋଡ଼ିଏ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରକର ।
 ୧୦୨ । ଚନ୍ଦ୍ରକ ଶୋଭଶ ଶୋଭାକୁ କଳା କହି (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୧୦୩ । ବିମୁ (ପୁଂ), ମଣ୍ଡଳ (ସିଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା
 ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳର ।
 ୧୦୪ । ଉତ୍ତ (କ୍ଳ୍ମ), ସକଳ, ଶ୍ରେ (ପୁଂ କ୍ଳ୍ମ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରେର ।
 ୧୦୫ । ଚନ୍ଦ୍ରକର ସମାନ ଅଂଶକୁ ଅର୍ଦ୍ଧ କହି (ପୁଂ, କ୍ଳ୍ମ) ।
 ୧୦୬ । ଚନ୍ଦ୍ରକା, କୌମୁଦୀ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ।
 ୧୦୭ । ପ୍ରସାଦ (ପୁଂ), ପ୍ରସନ୍ନତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରସନ୍ନତାର ।

- ୧୦୮ କଳଙ୍କାକ୍ଷୀ ଲଞ୍ଜିନଂ ଚ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଲକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥
 ୧୦୯ ପୁଷ୍ପମା ପରମା ଶୋଭା ୧୧୦ ଶୋଭାକାନ୍ତ ଦ୍ୟୁତିଶ୍ଳେଷଃ ।
 ୧୧୧ ଅବଶ୍ୟାୟୁ ନିବାରୟୁଷାରୟୁହିନଂ ହିମମ୍ ॥
 ପ୍ରାଳେୟଂ ମହିକା ୧୧୨ ଗୁପ୍ତ ହିମମା ହିମସଂହତଃ ।
 ୧୧୩ ଶୀତଂ ଗୁଣେ ୧୧୪ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନଃ ସୁଧୀମଃ ଶିଶିରେକତଃ
 ଭୂଷାରଃ ଶୀତଳଃ ଶୀତୋ ହିମଃ ସପ୍ତାନ୍ୟଳଙ୍କାରଃ ।
 ୧୧୫ ଧ୍ରୁବ ଔଷ୍ଣନପାଦଃ ୧୧୬ ସ୍ୟାଦଗନ୍ତଃ କୁମ୍ଭସମ୍ବଦଃ ॥
 ମୈତ୍ରାବରୁଣି ୧୧୭ ରସେବ୍ୟ ଲୋପାମୁଦ୍ରା ସଧର୍ମିଣୀ ।
 ୧୧୮ ନକ୍ଷତ୍ରମୂଷଂ ଭଂ ତାରା ତାରକା ପୁଂସ୍ତୁ ବା ହିୟାମ୍ ।

- ୧୦୮ । କଳଙ୍କ, ଅଙ୍କ, (ପୁଂ), ଲଞ୍ଜିନ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଲକ୍ଷ୍ମ, ଲକ୍ଷଣ (କ୍ଳା)
 ଏ ଛଅ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରକଳଙ୍କର ।
 ୧୦୯ । ପରମା ଶୋଭାକୁ ପୁଷ୍ପମ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୧୦ । ଶୋଭା, କାନ୍ତ, ଦ୍ୟୁତି, ଛବି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁନାମ ଶୋଭାର ।
 ୧୧୧ । ଅବଶ୍ୟାୟୁ, ନିବାର, ଭୂଷାର (ପୁଂ) ଭୂହିନ, ହିମ,
 ପ୍ରାଳେୟ (କ୍ଳା), ମହିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ ହିମର ।
 ୧୧୨ । ହିମମା, ହିମସଂହତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହିମସମ୍ବଦର ।
 ୧୧୩ । ଶୀତ (କ୍ଳା) ଏ ନାମ ଶୀତର, ଅନ୍ୟର ବିଶେଷଣ ହେଲେ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୧୧୪ । ସୁଧୀମ, ଶିଶିର, ଜଡ଼, ଭୂଷାର, ଶୀତଳ, ଶୀତ, ହିମ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ସାତ ନାମ ଶୀତର ।
 ୧୧୫ । ଧ୍ରୁବ, ଔଷ୍ଣନପାଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧ୍ରୁବ ନକ୍ଷତ୍ରର ।
 ୧୧୬ । ଅଗନ୍ତ୍ୟ, କୁମ୍ଭସମ୍ବଦ, ମୈତ୍ରାବରୁଣି (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଅଗନ୍ତ୍ୟଙ୍କର ।
 ୧୧୭ । ଅଗନ୍ତ୍ୟଙ୍କ ଗ୍ରହଣକୁ ଲୋପାମୁଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୧୮ । ନକ୍ଷତ୍ର, ଗୁଣ, ଭ (କ୍ଳା), ତାରା, ତାରକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉଡ଼ୁ
 (ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଳା) ଏ ଛଅ ନାମ ନକ୍ଷତ୍ରଙ୍କର ।

- ୧୧୯ ଦାକ୍ଷାୟଣୋଽଶ୍ୱିନାତ୍ୟାଦି ତାରା ୧୨୦ ଅଶ୍ୱୟୁଜଶ୍ୱିନା ।
 ୧୨୧ ରାଧା ବିଶାଖା ୧୨୨ ପୁଷ୍ୟ ଚୁ ସିଂହାବିଷ୍ୟା ୧୨୩ ଶ୍ରବଣା
 ସମା ଧନିଷ୍ଠା ୧୨୪ ପୁଃ ପ୍ରୋତ୍ସପଦା ଭାଦ୍ରପଦାଃ ସ୍ୱାୟଃ ॥
 ୧୨୫ ମୃଗଶିର୍ଷଂ ମୃଗଶିରସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେବାଗ୍ରହାୟଣୀ ।
 ୧୨୬ ଇଲ୍ଲୁଲୀୟା ଛି ରେଦେଶେ ତାରକା ନବସନ୍ତ୍ର ଯାଃ ।
 ୧୨୭ ବୃହସ୍ପତିଃ ସୁରାୟାୟା ଗୀଷ୍ମତ୍ୟୁଷଣୋ ଗୁରୁଃ ।
 ଜୀବ ଆଜିରସୋ ବାଚସ୍ପତିର୍ହି ସଶିଖଣ୍ଡି ଜଃ ॥

- ୧୧୯ । ଅଶ୍ୱିନାତ୍ୟାଦି ସପ୍ତବିଂଶ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଦାକ୍ଷାୟଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କୁହାଯାଏ ।
 ୧୨୦ । ଅଶ୍ୱୟୁଜ, ଅଶ୍ୱିନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ୱିନା ନକ୍ଷତ୍ରର ।
 ୧୨୧ । ରାଧା, ବିଶାଖା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଶାଖା ନକ୍ଷତ୍ରର ।
 ୧୨୨ । ପୁଷ୍ୟ, ସିଂହ, ବିଷ୍ୟ, (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପୁଷ୍ୟ
 ନକ୍ଷତ୍ରର ॥
 ୧୨୩ । ଶ୍ରବଣା, ସମା, ଧନିଷ୍ଠା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଧନିଷ୍ଠା
 ନକ୍ଷତ୍ରର ।
 ୧୨୪ । ପ୍ରୋତ୍ସପଦା, ଭାଦ୍ରପଦା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୂର୍ବାଭାଦ୍ରପଦ ଓ
 ଉତ୍ତରାଭାଦ୍ରପଦ ନକ୍ଷତ୍ରର ।
 ୧୨୫ । ମୃଗଶିର୍ଷ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ମୃଗଶିର୍ଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ମୃଗଶିର୍ଷ (ପୁଂ),
 ମୃଗଶିରସ୍ (କ୍ଳା, ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଗ୍ରହାୟଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ
 ମୃଗଶିର ନକ୍ଷତ୍ରର ।
 ୧୨୬ । ମୃଗଶିର ନକ୍ଷତ୍ରର ମଥା ଉପରେ ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ର ଥାନ୍ତି ତାକୁ
 ଇଲ୍ଲୁଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୨୭ । ବୃହସ୍ପତି, ସୁରାୟାୟା, ଗୀଷ୍ମତ୍ୟୁଷଣ, ଗୁରୁ, ଜୀବ,
 ଆଜିରସ, ବାଚସ୍ପତି, ସଶିଖଣ୍ଡି (ପୁଂ) ଏ ନବ ନାମ
 ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ।

- ୧୨୮ ଶୁକ୍ଳ ଦୈତ୍ୟଗୁରୁ କାବ୍ୟ ଉତ୍ତମ ଶ୍ରବଣ କବି ।
 ୧୨୯ ଅଙ୍ଗାରକ କୁଜୋ ଭୌମୋ ଲେହନାଙ୍ଗୋ ମହାସୁତ ।
 ୧୦ ରୌହିଣୀୟୋ ବୁଧଃ ସୌମ୍ୟଃ ୧୩୧ ସମୌ
 ସୌରଣ୍ୟନୈଶ୍ଵରୋ ।
 ୧୩୨ ତମସ୍ତୁ ରାହୁଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାନ୍ତଃ ସୌହଜେୟୋ ବିଧୁନ୍ନୁତ ।
 ୧୩୩ ସପ୍ତର୍ଷିୟୋ ମଣ୍ଡାପ୍ୟକ୍ତ ମୁଖାଶ୍ଵତ୍ତ ଶିଖଣ୍ଡିନଃ ।
 ୧୩୪ ଶଶୀନାମୁଦୟୋ ଲଗ୍ନଂ ୧୩୫ ତେ ତୁ ମେଷବୃଷାଦୟଃ ।
 ୧୩୬ ସୁରସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ମାହିତ୍ୟଦ୍ଵ ଦଶାମୁଦବାକରଃ ।
 ଶୁକ୍ରରାହୁର-ବ୍ରହ୍ମ-ପ୍ରଭାକର-ବିଭାକରଃ ।

- ୧୨୮ । ଶୁକ୍ଳ, ଦୈତ୍ୟଗୁରୁ, କାବ୍ୟ ଉତ୍ତମସ୍ତୁ, ଶ୍ରବଣ କବି (ପୁଂ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ଶୁଣକର ।
 ୧୨୯ । ଅଙ୍ଗାରକ, କୁଜ, ଭୌମ, ଲେହନାଙ୍ଗ, ମହାସୁତ (ପୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚନାମ ମଙ୍ଗଳକର ।
 ୧୩୦ । ରୌହିଣୀୟ, ବୁଧ, ସୌମ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ବୁଧକର ।
 ୧୩୧ । ସୌର୍ୟ, ଶନୈଶ୍ଵର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶନିକର ।
 ୧୩୨ । ତମସ୍ତୁ (ଜ୍ଞ), ରାହୁ, ସୂର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସୌହଜେୟ ବିଧୁନ୍ନୁତ ପୁଂ
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବିଧୁକର ।
 ୧୩୩ । ମଣ୍ଡାପ୍ୟକ୍ତ ଆଦି ସପ୍ତର୍ଷିଙ୍କି ଚନ୍ଦ୍ରଶିଖଣ୍ଡୀ କୁହାଯାଏ ।
 ତଦ୍ଵୟଥା ମଣ୍ଡାପ, ଅକ୍ତ, ଅଜିର, ପୁଲହ୍ୟ, ପୁଲହ, ଫିତ୍ତୁ,
 ବଶିଷ୍ଠ ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୪ । ଶଶିମାନଙ୍କର ଉଦୟକୁ ଲଗ୍ନ (ଜ୍ଞ) କହ ।
 ୧୩୫ । ଦ୍ଵାଦଶରାଶିଙ୍କ ନାମ — ମେଷ, ବୃଷ, ମିଥୁନ, କର୍କଟ, ସିଂହ,
 କନ୍ୟା, ତୁଳା, ବିଛା, ଧନୁ, ମକର, କୁମ୍ଭ, ମୀନ (ପୁଂ) ।
 ୧୩୬ । ସୁର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଯ୍ୟମନ୍ ଆଦିତ୍ୟ, ଦ୍ଵାଦଶାମୁଦ୍ଵ ବାକର,
 ଶୁକ୍ର, ଅହସ୍ତର, ବ୍ରହ୍ମ, ପ୍ରଭାକର, ବିଭାକର ଶୁକ୍ର,

- ଶୁକ୍ର ବବସ୍ତୁର ସପ୍ତାଶ୍ଵ ହରିଦଶ୍ଵୋଷ୍ଠରଶୟଃ ।
 ବିକର୍ତ୍ତନାର୍କମାର୍ତ୍ତଶ୍ଚ ମହାବରୁଣପୁଷ୍ପଶଃ ॥
 ଦ୍ୟୁମଣିପ୍ରଭାଶିମିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚି ସଭାବୁର୍ବିରୋଚନଃ ।
 ବିଭାବସୁର୍ବ୍ରହ୍ମପତିସ୍ତ ଷାମ୍ପତିରହସ୍ତପତି
 ଭାନୁର୍ହଂସଃ ସହସ୍ରାଂଶୁସୁପନଃ ସବିତା ରବିଃ ।
 ୧୩୭ ମାଠରଃ ପିଙ୍ଗଲୋ ଦଣ୍ଡଶ୍ଵଶ୍ଚାଂଶୋଃ ପାରପାର୍ଶ୍ଵୀକାଃ ॥
 ୧୩୮ ସୁରସୁତୋଽରୁଣୋଽନୁରୁଃ କାଶ୍ୟପିର୍ଗରୁଡ଼ାଗ୍ରଜଃ ।
 ୧୩୯ ପରବେଶସ୍ତୁ ପରସ୍ତୁପସ୍ତୁର୍ଯ୍ୟକମଣ୍ଡଳେ ॥
 ୧୪୦ କରଣୋଽସ୍ତୁ ମୟୂଖାଂଶୁ ଗଭସ୍ତ୍ରି ଦୃଶି ଧୃଷ୍ଣୟଃ (ଚକ୍ଷୁୟଃ) ।
 ଭାନୁଃ କରେ ମଣ୍ଡାପ ସ୍ତ୍ରୀପୁଂ ସୟୋର୍ଦ୍ଦ୍ଵାଧିଷ୍ଠିତଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ॥

- ବବସ୍ତୁର, ସପ୍ତାଶ୍ଵ, ହରିଦଶ୍ଵ, ଉଷ୍ଠରଶ୍ଵ, ବିକର୍ତ୍ତନ, ଅର୍କ,
 ମାର୍ତ୍ତଶ୍ଚ, ମିନ୍ଦ୍ର, ଅରୁଣ ପୁଷ୍ପଶ, ଦ୍ୟୁମଣି, ଚରଣି, ମିନ୍ଦ୍ର,
 ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚି, ବିରୋଚନ, ବିଭାବସୁ, ବ୍ରହ୍ମପତି, ଷାମ୍ପତି,
 ଅହସ୍ତପତି ଭାନୁ, ହଂସ, ସହସ୍ରାଂଶୁ, ତପନ, ସବିତୁ, ରବି
 (ପୁଂ) ଏ ସପ୍ତତିରଶ ନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟକର ।
 ୧୩୭ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତିନିଗୋଟି ପାରସପକ ନାମ ମାଠର, ପିଙ୍ଗଲ,
 ଦଣ୍ଡ, ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୮ । ସୁରସୁତ, ଅରୁଣ, ଅନୁରୁ, କାଶ୍ୟପି, ଗରୁଡ଼ାଗ୍ରଜ ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସାରସ୍ଵର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୯ । ପରବେଶ, ପରସ୍ତୁ (ପୁଂ) ଉପସୂର୍ଯ୍ୟକ, ମଣ୍ଡଳ (ଜ୍ଞ), ଏ ଚାର
 ନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ ପରସ୍ଵର ।
 ୧୪୦ । କରଣ, ଅସ୍ତୁ, ମୟୂଖ, ଅଂଶୁ, ଗଭସ୍ତ୍ରି, ଦୃଶି, ଧୃଷ୍ଣି, ଭାନୁ,
 କର (ପୁଂ), ମଣ୍ଡାପ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ), ଦଧିତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଏଗାର
 ନାମ କରଣର ।

- ୧୪୧ ସୁଧଃ ପ୍ରଭା ରୁଚୁଚିତ୍ରିତ୍ୱା ଗୁଣ୍ଡକଦୁଷ୍ଟପଦ୍ମଃ ।
 ଶ୍ୱେତଃ ଶୋଚିତ୍ତ୍ୱେ ଶ୍ଳୁ ବେ ୧୪୨ ପ୍ରକାଶୋଦ୍ୟୋତ ଆତପଃ ॥
 ୧୪୩ କୋଷ୍ଠଂ କବୋଷ୍ଠଂ ମନ୍ଦୋଷ୍ଠଂ କଦୁଷ୍ଠଂ ଶ୍ୱେତଦ୍ୱତ
 ୧୪୪ ଘାତୁଂ ଘାଷ୍ଟଂ ଖରଂ ୪୫ ଚଦବନ୍ଧୁ ଚତୁଷ୍ଟା ମଶାଚକା
 ଇତି ସ୍ୱର୍ଗବର୍ଗେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପରିଚ୍ଛେଦଃ ।

ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦଃ

ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ କାଳବର୍ଗଃ

- ୧୪୬ କାଳେ ଦିଷ୍ଟୋଽପ୍ୟନେହାପସମୟୋଽପ୍ୟଥ ୧୪୭ ପକ୍ଷତଃ
 ପ୍ରତିପଦ୍ମେ ରମେ ସ୍ତ୍ରୀଭେ ଷା ଚଦା
 ଦ୍ୟାସ୍ତ ଅୟୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସ୍ୱୋଃ ॥

- ୧୪୯ । ପ୍ରଭା, ଛୁର୍, ରୁଚି, ଭିତ୍ତିଭା ଭିଷ୍, ଭସ୍, ଛବି, ଦୁଷ୍ଟି,
 ଘାସ୍ତି, ଶ୍ୱେତସ, ଶୋଚସ୍, (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଏଗାର ନାମ ଘାସ୍ତିର ।
 ୧୪୭ । ପ୍ରକାଶ, ଦ୍ୟୋତ, ଆତପ ଏ ତିନି ନାମ ଶରର । ଏମାନେ
 ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୩ । କୋଷ୍ଠ, କାବୋଷ୍ଠ, ମନ୍ଦୋଷ୍ଠ, କଦୁଷ୍ଠ ଏ ଚାରନାମ ଅନ୍ତ
 ଉଷ୍ଠର, ଏମାନେ (ଶ୍ଳୁ) ମାତ୍ର ବିଶେଷଣ ହେଲେ
 ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଅନ୍ତି ।
 ୧୪୪ । ଘାତୁ, ଘାଷ୍ଟ, ଖର ଏ ତିନି ନାମ ଅତିଶୟ ଉଷ୍ଠର ।
 ଏମାନେ ଶ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୪୬ । କାଳ, ଦିଷ୍ଟ, ଅନେହସ, ସମୟ (ପୁଂ) ଏ ଚାରନାମ କାଳର ।
 ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୭ । ପକ୍ଷତ, ପ୍ରତିପଦ ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରତିପଦର । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୧୪୮ । ପ୍ରତିପଦାଦିର ନାମ ତଥା । ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ।

- ୧୪୯ ଘସ୍ତ ଘନାହମା ବା ତୁ ଶ୍ଳୁ ବେ ଦିବସ ବାସରୋ ।
 ୧୫୦ ପ୍ରଭୁଷୋଽହର୍ମିଶଂ କଲ୍ମସୁଷଃ ପ୍ରଭୁଷସୀ ଅପି ॥
 ପ୍ରଭାତଂ ଚ ୧୫୧ ଦିନାନ୍ତେ ତୁ ସାୟଂ ୧୫୨ ସନ୍ଧ୍ୟା
 ପିତୃପୁଂସୁଃ ।
 ୧୫୩ ପ୍ରାହ୍ନାପରାହ୍ନ ମଧ୍ୟାହ୍ନା ସ୍ତ୍ରୀସନ୍ଧ୍ୟାମଥ ୧୫୪ ଶବ୍ଦା ॥
 ନିଶା ନିଶୀଥନା ରାତ୍ରି ସିଯାମା ସଶଦା ସପାଃ ।
 ବିଭାବସ୍ତ ତମସ୍ତ୍ରୀ ନ୍ୟୋ ରଜନା ସାମିନୀ ତମୀ ॥
 ୧୫୫ ତମିସ୍ରା ତାମସୀ ରାତ୍ରି ୧୫୬ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନୀ ରଦି କୟାନ୍ତୁତା
 ୧୫୭ ଆଗାମୀ ବର୍ତ୍ତମାନାତ୍ତୟୁକ୍ତାୟାଂ ନିଶି ପକ୍ଷିଣୀ ॥
 ୧୫୮ ଗଣରାତ୍ରିଂ ନିଶାବନ୍ଧ୍ୟଃ ୧୫୯ ପ୍ରଦୋଷୋ ରଜନୀମୁଖମ୍ ।

- ୧୪୯ । ଘସ୍ତ (ପୁଂ), ଦିନ, ଅହର୍ମିଶ (ଶ୍ଳୁ), ଦିବସ, ବାସର
 (ପୁଂ ଶ୍ଳୁ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦିବସର ।
 ୧୫୦ । ପ୍ରଭୁଷ (ପୁଂ), ଅହର୍ମିଶ, କଲ୍ମ, ଉଷସ୍, ପ୍ରଭୁଷସ୍,
 ପ୍ରଭାତ ଏମାନେ ଶ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ । ଏ ଛଅ ନାମ ପ୍ରଭାତର ।
 ୧୫୧ । ଦିନଶେଷକୁ ସାୟଂ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଅବ୍ୟୟ ।
 ୧୫୨ । ସନ୍ଧ୍ୟା, ପିତୃପୁଂସ୍ ଏ ଦୁଇନାମ ସନ୍ଧ୍ୟାର, ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୩ । ଦିବସର ପ୍ରଥମ ଭାଗକୁ ପ୍ରାହ୍ନ, ଶେଷ ଭାଗକୁ ଅପରାହ୍ନ ଓ
 ମଧ୍ୟଭାଗକୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ କୁହାଯାଏ । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୪ । ଶବ୍ଦା, ନିଶା, ନିଶୀଥନା, ରାତ୍ରି, ସିଯାମା, ସଶଦା, ସପା,
 ବିଭାବସ୍ତ, ତମସ୍ତ୍ରୀ, ରଜନା, ସାମିନୀ, ତମୀ ଏ ବାର
 ନାମ ରାତ୍ରିର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୫ । ତମିସ୍ରା, ତାମସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅନ୍ଧାର ରାତ୍ରିର ।
 ୧୫୬ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନୀକୁ ରାତ୍ରିକ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନୀ କହ୍ନ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୭ । ପର ଓ ପବଂ ଦିବସ ବିଶିଷ୍ଟ ରାତ୍ରିକ ପକ୍ଷିଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନ ।
 ୧୫୮ । ବହୁ ରାତ୍ରିକ ଗଣରାତ୍ରି କୁହାଯାଏ । ଏହା ଶ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୬୦ ଅର୍ଦ୍ଧରାଶିନୀଥୋ ଦ୍ଵୋ ୧୬୧ ଦ୍ଵୋ ଯାମ ପ୍ରହରୋ ସମୋ ।
 ୧୬୧ ସପତ୍ତସକ୍ତ ପ୍ରତିପଦ୍ ପଞ୍ଚଦଶୋର୍ଯଦନ୍ତରଂ ।
 ୧୬୩ ପକ୍ଷାନ୍ତୋ ପଞ୍ଚଦଶୋ ଦ୍ଵୋ ୧୬୪ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା
 ୧୬୫ କଳାହୀନୋ ସାମୁଦ୍ରଃ ୧୬୬ ପଶ୍ଚେ ଗଳା ନିଶାକରେ
 ୧୬୭ ଅମାବାସ୍ୟା ଲମ୍ବାବସ୍ୟା ଦର୍ଶଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗମଃ ॥
 ୧୬୮ ସା ବୃଷ୍ଟେନ୍ଦ୍ରଃ ସିମବାଲ ୧୬୯ ସା ନଷ୍ଟେନ୍ଦ୍ର କଳା କୁହଃ ।
-
- ୧୬୯ । ପ୍ରକୋଷ (ପୁଂ), ରଜନମୁଖ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇନାମ ସନ୍ଧ୍ୟାର ।
 ୧୭୦ । ଅର୍ଦ୍ଧରାଶି, ନିଶୀଥ ଏ ଦୁଇନାମ ଅର୍ଦ୍ଧରାଶିର । ଏ ଦୁହେଁ
 ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୧ । ଯାମ, ପ୍ରହର, ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରହରର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୨ । ପ୍ରତିପଦ ଆଉ ପଞ୍ଚଦଶୀ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟାହ୍ନକୁ ପବସନ୍ତି
 କହ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୩ । ପକ୍ଷାନ୍ତ (ପୁଂ), ପଞ୍ଚଦଶୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଦୁଇପକ୍ଷ ଅନ୍ତ
 ଗ୍ରହର ।
 ୧୭୪ । ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ, ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଏ ଦୁଇନାମ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର । ଏ
 ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୧୭୫ । ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ କଳାହୀନ ଚନ୍ଦ୍ରଯୁକ୍ତ ହେଲେ ତାହାକୁ
 ଅନୁମତ କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୬ । ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାକୁ ରଜା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୭ । ଅମାବାସ୍ୟା, ଅମାବାସ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଦର୍ଶ, ସୂର୍ଯ୍ୟେନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗମ
 (ପୁଂ) ଏ ଗୁଣନାମ ଅମାବାସ୍ୟାର ।
 ୧୭୮ । ଚରୁର୍ଦ୍ଧାସୁକ୍ତା ଅମାବାସ୍ୟାକୁ ସିମବାଲ କୁହାଯାଏ ।
 ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୬୯ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅମାବାସ୍ୟାକୁ କୁହ ବୋଲି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୭୦ ଉପରାଗୋ ଗ୍ରହୋ ବହୁଗ୍ରହେ ଭିନ୍ନୋ ଚ ପୃଷ୍ଠୀଚ ॥
 ୨୭୧ ସୌମ୍ନବୋପରକ୍ତୋ ୧୭୨ ଦ୍ଵାବଗ୍ନୁସ୍ଵାତ ଉପାହତଃ
 ୧୭୩ ଏକପୌରୁଷ୍ୟା ପୁଷ୍ପବନ୍ତୋ ଦିବାକରନିଶାକରୋ ॥
 ୧୭୪ ଅଷ୍ଟାଦଶ ନମେଷାସ୍ତୁ କାଷ୍ଠା ୧୭୫ ସ୍ତ୍ରୀଂଶତ୍ ତାଃ କଳା
 ୧୭୬ ତାସୁ ସିଂଶତ୍ସଂଶ ୧୭୭ ଯେ ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତୋ ଦାଦଶାସ୍ତ୍ରୟାଂ ॥
 ୧୭୮ ତେ ତୁ ସିଂଶଦହୋରତ୍ରଃ ୧୭୯ ପକ୍ଷସ୍ତେ ଦଶ ପଞ୍ଚ ଚ
 ୧୮୦ ପକ୍ଷୋ ପଦ୍ମପରୋ ଶୁକ୍ଳକୃଷ୍ଣୋ ୧୮୧ ମାସାସ୍ତୁ ତାବୁରୋ
 ୧୮୨ ଦ୍ଵୋ ଦ୍ଵୋ ମାହାଦିମାସୋ ସ୍ୟାଦୁଚ୍ଚ ୧୮୩ ହେ ରସୁନ ଚିତ୍ତଃ ।
-
- ୧୮୦ । ଉପରାଗ, ଗ୍ରହ ଏ ଦୁଇନାମ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣର । ଏ ଦୁହେଁ
 ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୧ । ସୋପପୁବ ଉପରକ୍ତ ଏ ଦୁଇ ନାମ ବହୁଗ୍ରହ ଚନ୍ଦ୍ର ବା
 ବହୁଗ୍ରହ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୨ । ଅଗ୍ନୁସ୍ଵାତ, ଉପାହତ ଏ ଦୁଇନାମ ଉଲ୍ଲକାପାତର । ଏ
 ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୩ । ଏକୋଦାରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପବନ୍ତୋ (ପୁଂ) ବୋଲିଯାଏ ।
 ୧୭୪ । ଅଠର ନମେଷକୁ କାଷ୍ଠ କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୫ । ଚରଣ କାଷ୍ଠାକୁ କଳା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୬ । ଚରଣ କଳାର ସଂଶତ୍ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୭ । ବାରପକ୍ଷରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହା ପୁଂ ଓ ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୮ । ଚରଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅହୋରତ୍ର ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୯ । ପକ୍ଷର ଅହୋରତ୍ରରେ ପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୮୦ । ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ପକ୍ଷର ନାମ ।
 ୧୮୧ । କୃଷ୍ଣ ଶୁକ୍ଳ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ର ମାସ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୮୨ । ମାହ ଆଦି ଦୁଇ ମାସରେ ରତ୍ନ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୮୪ ଅପ୍ତନେ ଦେ ଗତିରୁଦଗଦକ୍ଷିଣାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ବସରଃ ॥
 ୧୮୫ ସମସ୍ତକ୍ରିୟାବେ କାଳେ ବିଷ୍ଣୁବଦ ବିଷ୍ଣୁବଞ୍ଚ ଚତ୍ ।
 ୧୮୬ ପୁଷ୍ୟପୁରା ପୌଷ୍ଣିମାର୍ଗୀ ପୌଷୀ ମାସେ ତୁ ଯତ୍ ସା ॥
 ୧୮୭ ନାମ୍ନା ସ ପୌଷୋ ମାଦାଦ୍ୟାଶ୍ଚୈବମେକାଦଶାପରେ ।
 ୧୮୮ ମାର୍ଗଶିର୍ଷେ ମହାମାର୍ଗ ଆଗ୍ରହାୟଣିକଶ୍ଚ ସଃ ॥
 ୧୯୦ ପୌଷେ ଚୈଷସଦସ୍ୟୋ ଦ୍ଵୌ ୧୯୦ ତପା ମାସେ
 ୧୯୧ ୧୫ ଫାଲଗୁନେ ।

୧୮୪ । ଶ୍ରୀବଣ ସଂହାନ୍ତଠାରୁ ପୌଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣାୟନ
 ଏବଂ ମାଘ ସଂହାନ୍ତଠାରୁ ଶ୍ରୀବଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତରାୟଣ ।
 ଏହି ଦୁଇ ଅୟନରେ ଏକ ବସର (ପୂ) ହୁଏ ।
 ୧୮୫ । ଋତୁବିବସ ସମାନ ହେଲେ ତାକୁ ବିଷ୍ଣୁବଦ୍ (ପୂ), ବିଷ୍ଣୁବ
 (ଖୁ) ବୋଲି ।
 ୧୮୬ । ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ରପୁରା ପୌଷ୍ଣିମାର୍ଗୀକ ପୌଷୀ ବୋଲିଯାଏ ।
 ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମାୟୁକ୍ତ ମାସକୁ ପୌଷମାସ ବୋଲିଯାଏ । ପୌଷୀ
 ସ୍ଥିଳିଙ୍ଗ, ପୌଷ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୮୭ । ଏହି କ୍ରମରେ ମାଘଠାରୁ ମାର୍ଗଶୀର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଗାର ମାସକୁ
 ଜାଣିବ ।
 ୧୮୮ । ମାର୍ଗଶିର୍ଷ, ସଦସ ମାର୍ଗ, ଆଗ୍ରହାୟଣିକ, ଏ ଚାରି ନାମ
 ମାର୍ଗଶିର ମାସର ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୮୯ । ପୌଷ, ଚୈଷ, ସଦସ୍ୟ, ଏ ତିନି ନାମ ପୌଷ ମାସର ।
 ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୦ । ତପସ୍ ମାଘ, ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାଘ ମାସର । ଏ ଦୁହେଁ
 ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୧ । ଫାଲଗୁନ, ଚପସ୍ୟ, ଫାଲଗୁନ, ଏ ତିନି ନାମ ଫାଲଗୁନ
 ମାସର । ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।

ସ୍ୟାଉପସ୍ୟଃ ଫାଲଗୁନକଃ ୧୯୨ସ୍ୟାକୌସେ ଚୈଷିକୋ ମଧୁଃ ।
 ୧୯୩ ବୈଶାଖେ ମାଧବୋ ରାଧୋ ୧୯୪ ଜ୍ୟେଷ୍ଠେ ଶୁକ୍ରଃ
 ୧୯୫ ଶୁକ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣମ୍ ।
 ଆଷାଢ଼େ ୧୯୬ ଶ୍ରୀବଣେ ତୁ ସ୍ୟାନନ୍ଦଃ ଶ୍ରୀବଣିକଶ୍ଚ ସଃ ।
 ୧୯୭ ସୁନନ୍ଦସ୍ୟ ପୌଷ୍ଠପଦ-ଭାଦ୍ର-ଭାଦ୍ରପଦଃ ସମାଃ ।
 ୧୯୮ ସ୍ୟାଦାଶ୍ଵିନଃଶୋଫସ୍ୟାଶ୍ଵୟଜୋଫି ୧୯୯ ସ୍ୟାଉ କାର୍ତ୍ତିକେ ॥
 ବାହୁଲୋକ୍ତୌ କାର୍ତ୍ତିକକୋ ୨୦୦ ହେମନ୍ତଃ ୨୦୧
 ଶିଶିରୋଫାୟାମ୍ ।

୧୯୨ । ଚୈଷ, ଚୈଷିକ, ମଧୁ ଏ ତିନି ନାମ ଚୈଷ ମାସର ।
 ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୩ । ବୈଶାଖ, ମାଧବ, ରାଧୋ, ଏ ତିନିନାମ ବୈଶାଖ ମାସର ।
 ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୪ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ଶୁକ୍ର, ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମାସର । ଏ ଦୁହେଁ
 ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୫ । ଶୁକ୍ର, ଆଷାଢ଼ (ପୂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଆଷାଢ଼ ମାସର ।
 ୧୯୬ । ଶ୍ରୀବଣ, ନନ୍ଦସ୍, ଶ୍ରୀବଣିକ, ଏ ତିନି ନାମ ଶ୍ରୀବଣ ମାସର ।
 ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୭ । ନନ୍ଦସ୍ୟ, ପୌଷ୍ଠପଦ, ଭାଦ୍ର, ଭାଦ୍ରପଦ, ଏ ଚାରିନାମ ଭାଦ୍ର
 ମାସର । ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୮ । ଆଶ୍ଵିନ, ଭିଷ, ଅଶ୍ଵୟୁଜ୍ ଏ ତିନି ନାମ ଆଶ୍ଵିନ ମାସର ।
 ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୧୯୯ । କାର୍ତ୍ତିକ, ବାହୁଲ, ଉକ୍ତ କାର୍ତ୍ତିକକ, ଏ ଚାରି ନାମ
 କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର । ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୨୦୦ । ହିମ ଋତୁକୁ ହେମନ୍ତ କହ । ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ।
 ୨୦୧ । ଶିଶିର ଋତୁକୁ ଶିଶିର କହ । ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣିକା ଓ ଖୁବଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୦୨ ବସନ୍ତ ପୁଷ୍ପସମୟଃ ସୁରତ୍ ୧୦୩ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଉଷ୍ମକଃ ।
 ନିଦାଘ ଉଷ୍ଣୋପଗମ ଉଷ୍ମ ଉଷ୍ଣାଗମସ୍ତଥଃ ।
 ୧୦୪ ସ୍ଥିୟାଂ ପ୍ରାକୃତ୍ ସ୍ଥିୟାଂ ଭୂମି ବର୍ଷା ୧୦୫ ଶୂର୍ଯ୍ୟ ଶରତ୍ ସ୍ଥିୟାମ୍
 ଶତମୀ ରତବଃ ଦୂର୍ଯ୍ୟ ମାଗାଦାନାଂସ୍ତଗୈଃ ସମାତ୍ ।
 ୧୦୬ ସମୁଦ୍ରରେ ବସନ୍ତେକୋ ହାୟନୋଽସ୍ତୀଶରତ୍ ସମାଃ ।
 ୧୦୭ ମାସେନ ସ୍ୟାଦହେ ଶ୍ଵେତଃ ପ୍ରେତୋ ୧୦୮ ବର୍ଷେଣ ଦୈବତଃ ।
 ୧୦୯ ଦୈବେୟଗସହସ୍ରେ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ୧୧୦ କଲ୍ୟାଣୋତ୍ତୋନଶାମ୍ ॥

- ୧୦୨ । ବସନ୍ତ ପୁଷ୍ପସମୟଃ ସୁରତ୍, ଏ ଛନ୍ଦନାମ ବସନ୍ତ ଉତ୍ତର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୩ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ଉଷକ, ନିଦାଘ, ଉଷ୍ଣୋପଗମ, ଉଷ୍ମ, ଉଷ୍ଣାଗମ, ତପ, ଏ ସାତ ନାମ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଉତ୍ତର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୪ । ପ୍ରାକୃତ୍ (ସ୍ଥି), ବର୍ଷା (ନିତ୍ୟ ବହୁବଚନ) ସ୍ଥି ଏ ଦୁଇ ନାମ ବର୍ଷା ଉତ୍ତର ।
 ୧୦୫ । ଶରତ୍ ଉତ୍ତର ନାମ ଶରତ୍, ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୬ । ସମୁଦ୍ର, ବସନ୍ତ, ଅଭି ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ହାୟନ (ପୁଂ ଲୀ), ଶରତ୍, ସମା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଛଅ ନାମ ଦର୍ଷର ।
 ୧୦୭ । ନିରୁଷମାନଙ୍କର ଏକ ମାସରେ ପିତୃଙ୍କର ଅହୋରାତ୍ର ହୁଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୮ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଏକ ବର୍ଷରେ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଅହୋରାତ୍ର ହୁଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୯ । ଦେବତାମାନଙ୍କର ଦୁଇସହସ୍ର ସୁଗରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଅହୋରାତ୍ର ହୁଏ । ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧୦ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦିନ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଇ କଳ୍ପ ହୁଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୧୧ ମନୁରନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟାନାଂ ସୁଗାନାମେକସପ୍ରତିଃ ।
 ୧୧୨ ସମ୍ବର୍ତ୍ତଃ ପ୍ରଳୟଃ କଳ୍ପଃ କ୍ଷୟଃ କଳ୍ପାନ୍ତଃ ଇତ୍ୟପି ।
 ଇତି ସ୍ଵର୍ଗବର୍ଗେ ତ୍ଵିତ୍ୟୁଃ ପରିଚ୍ଛେଦଃ ।

ଚତୁର୍ଥଃ ପରିଚ୍ଛେଦଃ

ପାପାଦି ବର୍ଗଃ

- ୧୧୩ ଅସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଠଂ ପୁମାନ୍ ପାପା ପାପଂ କଳ୍ପଷ୍ଟ-କଳ୍ପଷ୍ଟମ୍ ।
 କଳ୍ପଷ୍ଟଂ ବୃଜନେନୋଽସଂହୋ-ଦୁରିତଦୁଷ୍ଟତମ୍ ॥
 ୧୧୪ ସ୍ୟାତ୍ତମମସ୍ଥିୟାଂ ପୁଣ୍ୟ ଶ୍ରେୟସୀ ସୁକୃତଂ ବୃଷଃ ।
 ୧୧୫ ମୁଦ୍ରାତିଃ ପ୍ରମୋଦୋ ହର୍ଷ-ପ୍ରମୋଦାମୋଦସମ୍ବଦାଃ ।
 ସ୍ୟାଦାନନ୍ଦଥ୍ଵାନନ୍ଦଃ ଶର୍ମ ଶାତ ପୁଷାନ୍ତ ଚ ।
-
- ୧୧୧ । ଦେବତାମାନଙ୍କର ଏକସ୍ରବ୍ଧ ସୁଗରେ ଏକ ମନୁରନ୍ତ୍ର ହୁଏ । ଏହା ଲୀ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧୨ । ସମ୍ବର୍ତ୍ତ, ପ୍ରଳୟ, କଳ୍ପ, କ୍ଷୟ, କଳ୍ପାନ୍ତ, ଏ ପାଞ୍ଚନାମ କଳ୍ପର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧୩ । ପକ୍ଠ (ପୁଂ ଲୀ), ପାପୁନ୍ (ପୁଂ), ପାପ, କଳ୍ପଷ୍ଟ, କଳ୍ପଷ୍ଟ, ବୃଜନ, ଏନପ୍, ଅଭି, ଅହଂସ, ଦୁରିତ, ଦୁଷ୍ଟତ, ଏ ବାର ନାମ ପାପର । ଏମାନେ ଲୀ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧୪ । ଧର୍ମ (ପୁଂ, ଲୀ), ପୁଣ୍ୟ, ଶ୍ରେୟସ୍, ସୁକୃତ (ଲୀ), ବୃଷ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଧର୍ମର ।
 ୧୧୫ । ମୁଦ୍ରା, ପ୍ରୀତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରମଦ, ହର୍ଷ, ପ୍ରମୋଦ, ଆମୋଦ, ସମ୍ବଦ, ଆନନ୍ଦଥ୍ଵ, ଆନନ୍ଦ (ପୁଂ) ଶର୍ମନ୍, ଶାତ, ପୁଷାନ୍ତ (ଲୀ) ଏ ବାର ନାମ ଆନନ୍ଦର ।

- ୨୭୫ ଶୁଃ-ଶ୍ରେୟସ ଶିବଂ ଉଦ୍ରଂ କଲ୍ଲାଣଂ ମଙ୍ଗଳଂ ଶୁଭମ୍ ॥
 ଶ୍ରବୁକଂ ଭବକଂ ଭବ୍ୟଂ କୁଶଳଂ କ୍ଷେମଂ ମସ୍ତିସ୍ଥାମ୍ ।
 ଶସ୍ତ୍ରଂ ୨୧୭ ଶୁଃ ଶିଷୁଦ୍ରବ୍ୟ ପାପଂ ପୁଣ୍ୟଂ ପୁଣ୍ୟାଦି ତ ।
 ୨୧୮ ମତଲ୍ଲିକା ମରକ୍ତକା ପ୍ରକାଶ ମୁକ୍ତଲ୍ଲିକା ।
 ୨୧୯ ପ୍ରଶସ୍ତବାଚକାନ୍ୟ ମୁନ୍ୟୟଃ ଶୁଭବଦୋ ବିଧିଃ ॥
 ୨୨୦ ଦୈବଂ ଦିଷ୍ଟଂ ଶ୍ରାବ୍ୟେୟଂ ଶ୍ରାବ୍ୟଂ ସ୍ତ୍ରୀନିୟତିବିଧିଃ ।
 ୨୨୧ ଦେବତା କାରଣଂ ଶତଂ ୨୨୨ ନିଦାନଂ ଭାବକାରଣମ୍ ।
 ୨୨୩ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ ଆତ୍ମା ପୁରୁଷଃ ୨୨୪ ପ୍ରଧାନଂ ପ୍ରକୃତିଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍

- ୨୧୭ । ଶୁଃ-ଶ୍ରେୟସ, ଶିବ, ଉଦ୍ର, କଲ୍ଲାଣ, ମଙ୍ଗଳ, ଶୁଭ, ଶ୍ରବୁକ,
 ଭବକ, ଭବ୍ୟ, କୁଶଳ, (କ୍ଲା), କ୍ଷେମ (ପୁଂ ଓ କ୍ଲା) ଶସ୍ତ୍ର
 (କ୍ଲା) ଏ ଦ୍ଵାଦଶ ନାମ କୁଶଳର ।
 ୨୧୭ । ପାପ, ପୁଣ୍ୟ, ପୁଣ୍ୟ ଓ ମଙ୍ଗଳବାଚକ ଶବ୍ଦମାନେ ବିଶେଷଣ
 ହେଲେ ଶିଳ୍ପ ଦୁର୍ଘଟ ।
 ୨୧୮ ମତଲ୍ଲିକା, ମରକ୍ତକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରକାଶ (କ୍ଲା), ଉଦ୍ର, ତଲ୍ଲିକ
 (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ପ୍ରଶସ୍ତ ବାଚକର ।
 ୨୧୯ । ଶୁଭକାରକ ବିଧି ଅପ୍ତ ବୋଲିଯାଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୨୦ । ଦୈବ, ଦିଷ୍ଟ, ଶ୍ରାବ୍ୟେୟ, ଶ୍ରାବ୍ୟ (କ୍ଲା), ନିୟତି ସ୍ତ୍ରୀ,
 ବିଧି (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଶ୍ରାବ୍ୟର ।
 ୨୨୧ । ଦେବ (ପୁଂ), କାରଣ, ଶତ (କ୍ଲା) ଏ ତିନି ନାମ
 କାରଣର ।
 ୨୨୨ । ନିଦାନ, ଆଦିକାରଣ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆଦିକାରଣର । ଏ
 ଦୁହେଁ କ୍ଲା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୨୩ । କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ, ଆତ୍ମା, ପୁରୁଷ ଏ ତିନି ନାମ ଆତ୍ମାର । ଏମାନେ
 (ପୁଂ) ।
 ୨୨୪ । ପ୍ରଧାନ (କ୍ଲା), ପ୍ରକୃତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରକୃତିର ।

- ୨୨୫ ବିଶେଷ କାଳକୋବିଷ୍ଣୁ ୨୨୬ ଗୁଣାଃ ସତ୍ତ୍ଵଂ ରଜସ୍ଵମଃ ।
 ୨୨୭ ଜନୁଜ୍ଞାନନଜନ୍ମାନ ଜନିତୁପୁତ୍ରିତୁଭବଃ ।
 ୨୨୮ ପ୍ରାଣୀ ତୁ ଚେତନୋ ଜନ୍ମା ଜନ୍ମଜନ୍ମଃ ଶରୀରଃ
 ୨୨୯ ଜାତିଜାତିଷ୍ଠ ସମାନ୍ୟଂ ୨୩୦ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ତୁ ପୃଥଗାତ୍ମିତା ।
 ୨୩୧ ଚିତ୍ତଂ ତୁ ଚେତୋ ହୃଦୟଂ ସ୍ଵାନ୍ତଂ ହୃଦ୍ଧାନସଂ ମନଃ ।
 ୨୩୨ ବୁଦ୍ଧି ମମାଷା ଧୂଷଣା ଧୀଃ ପ୍ରଜ୍ଞା ଶେମୁଷୀ ମତିଃ ।
 ପ୍ରେକ୍ଷୋପଲବ୍ଧ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣିତ୍ ସମ୍ବିତ୍ ପ୍ରତି ପଜ୍ଞପ୍ତିଚେତନାଃ ॥
 ୨୩୩ ଧୀର୍ଧାରଣାବଳୀ ମେଧା ୨୩୪ ସଙ୍କଳ୍ପଃ କର୍ମମାନସମ୍ ॥

- ୨୨୫ । କାଳକ ବିଶେଷର ନାମ ଅବିଷ୍ଣୁ । ଏ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୨୬ । ସତ୍ତ୍ଵ, ରଜସ୍ଵ, ତମସ୍, ଏ ତିନିଗୁଣସମ୍ବର, ଏମାନେ କ୍ଲାବଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୨୭ । ଜନୁ, ଜନନ, ଜନ୍ମନ (କ୍ଲା); ଜନିତୁପୁତ୍ରି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉଭବ
 (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଉପୁତ୍ତିର ।
 ୨୨୮ । ପ୍ରାଣୀନ୍, ଚେତନ୍, ଜନ୍ମିନ୍, ଜନ୍ମ, ଜନ୍ମ୍ୟ, ଶରୀରନ୍ ଏ
 ଛଅନାମ ପ୍ରାଣୀର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୨୯ । ଜାତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାତି; ସାମାନ୍ୟ (କ୍ଲା), ଏ ତିନି ନାମ ଜାତି ବା
 ପ୍ରକାରର ।
 ୨୩୦ । ବ୍ୟକ୍ତି, ପୃଥଗାତ୍ମିତା ଏ ଦୁଇ ନାମ ବ୍ୟକ୍ତିର । ଏ ଦୁହେଁ
 ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୧ । ଚିତ୍ତ, ଚେତସ, ହୃଦୟ ସ୍ଵାନ୍ତ ହୃଦ୍, ମାନସ ଏ ସାତ ନାମ
 ମନର । ଏମାନେ କ୍ଲା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୨ । ବୁଦ୍ଧି, ମମାଷା, ଧୂଷଣା, ଧୀ, ପ୍ରଜ୍ଞା, ଶେମୁଷୀ, ମତି, ପ୍ରେକ୍ଷା
 ଉପଲବ୍ଧ ଚିତ୍, ସମ୍ବିତ୍, ପ୍ରତିପତ୍ତି, ଶ୍ଵପ୍ତି, ଚେତନା ଏ
 ଚଉଦ ନାମ ବୁଦ୍ଧିର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୩ । ଧୀର୍ଧାରଣାବଳୀ ବୁଦ୍ଧିକ ମେଧା କୁହାଯାଏ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୨୩୫ ଚକ୍ରାଗ୍ରୋ ମନସ୍କାର ୨୩୬ ଚର୍ଚ୍ଚା ସଂଖ୍ୟା ବରୁଣା ॥
 ୨୩୭ ଅଧ୍ୟାହାରସ୍ତକ ଉଦ୍ଭୋ ୨୩୮ ଚିଚିକିତ୍ସା ତୁ ସଂଖୟ ॥
 ସନ୍ଦେହଦ୍ଵାପରୋ ଗୁପ୍ତ ୨୩୯ ସମୌ ନିର୍ଣ୍ଣୟନିଷ୍ପତ୍ତୌ ॥
 ୨୪୦ ମିଥ୍ୟାଦୃଷ୍ଟି ନାସ୍ତିକତା ୨୪୧ ବ୍ୟାପାଦୋଦ୍ଭୋଗଚନ୍ଦନମ୍ ।
 ୨୪୨ ସମୌ ସିଦ୍ଧାନ୍ତୋ ୨୪୩ ଭ୍ରାନ୍ତିମିଥ୍ୟାମତତ୍ତ୍ଵମଃ ।
 ୨୪୪ ସମ୍ବିଦ୍ଵାଗୁଃ ପ୍ରତିଜ୍ଞାନଂ ନୟମାଶ୍ରବସଂଶ୍ରବଃ ।
 ଅଙ୍ଗୀକାରଭ୍ୟୁପଗମଃ ପ୍ରତିଶ୍ରବସମାଧୟଃ ।

୨୩୪ । ମାନସ କର୍ମକୁ ସଙ୍କଳ୍ପ କହି, ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୫ । ଚକ୍ରାଗ୍ରୋ ମନସ୍କାର ଏ ଦୁଇ ନାମ ମନସ୍କାର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୬ । ଚର୍ଚ୍ଚା, ସଂଖ୍ୟା, ବରୁଣା ଏ ତିନି ନାମ ଚର୍ଚ୍ଚା ବା ବିବେଚନାର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୭ । ଅଧ୍ୟାହାର, ଚର୍ଚ୍ଚ ଉଦ୍ଭୋ ଏ ତିନି ନାମ ଚର୍ଚ୍ଚର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୮ । ଚିଚିକିତ୍ସା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସଂଖୟ. ସନ୍ଦେହ, ଦ୍ଵାପର ଏ ଗୁରୁ ନାମ ସନ୍ଦେହର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩୯ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଷ୍ପତ୍ତୌ ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଷ୍ପତ୍ତୌର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪୦ । ମିଥ୍ୟାଦୃଷ୍ଟି, ନାସ୍ତିକତା, ଏ ଦୁଇ ନାମ ନାସ୍ତିକତାର ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪୧ । ବ୍ୟାପାଦ. ଦ୍ରୋହଚନ୍ଦନ (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରହିଂସା ଚିନ୍ତାର ।
 ୨୪୨ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ. ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏ ଦୁଇ ନାମ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪୩ । ଭ୍ରାନ୍ତି ମିଥ୍ୟାମତ (ସ୍ତ୍ରୀ). ଭ୍ରମ (ପୁଂ), ଏ ତିନି ନାମ ଭ୍ରାନ୍ତିର ।
 ୨୪୪ । ସମ୍ବିଦ୍ଵା, ଅଗ୍ନି (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରତିଜ୍ଞାନ (ଖୁ), ନୟମ, ଆଶ୍ରବ ସଂଶ୍ରବ, ଅଙ୍ଗୀକାର, ଅଭ୍ୟୁପଗମ, ପ୍ରତିଶ୍ରବ, ସମାଧି ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଏ ଦଶନାମ ଅଙ୍ଗୀକାରର ।

୨୪୫ ମୋକ୍ଷୋପୀ ୨୪୬ ଜ୍ଞାନମନ୍ୟସ ୨୪୭ ବିଜ୍ଞାନଂ
 ଶିଳ୍ପଶାସ୍ତ୍ରପ୍ତୋଃ ।
 ୨୪୮ ମୁକ୍ତିଃ କୈବଲ୍ୟ ନିବାଣଂ ଶ୍ରେୟୋନିଶ୍ଚୟସାମୁତମ୍ ॥
 ମୋକ୍ଷୋପବର୍ଗୋ ୨୪୯ ଆଜ୍ଞାନମବଦ୍ୟାହମ୍ଭତଃସ୍ଵିଧ୍ଵାମ୍
 ୨୫୦ ରୂପଂ ଶବ୍ଦୋ ଗନ୍ଧରସସ୍ପର୍ଶାଣ୍ଡ ୨୫୧ ଦୃଷ୍ଟୀକଂ ବିଷୟାନ୍ତୟମ୍ ।
 ୨୫୨ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟନ୍ତୁ ପାପାଦି ୨୫୩ ମନୋନେତ୍ରାଦି ଧୀନ୍ତୟମ୍ ॥

୨୪୫ । ମୋକ୍ଷବିଷୟିକା ବୁଦ୍ଧି କି ଧୀ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪୬ । ଉଚ୍ଚପଟାଦି ସାଧାରଣ ବୋଧକୁ ଜ୍ଞାନ (ଖୁ) କହି ।
 ୨୪୭ । ଶିଳ୍ପଶାସ୍ତ୍ର ବିଷୟକୁ ବୁଦ୍ଧି କି ବିଜ୍ଞାନ କହି, ଏହା ଖୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪୮ । ମୁକ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), କୈବଲ୍ୟ, ନିବାଣ, ଶ୍ରେୟସ, ନିଶ୍ଚୟସ, ଅମୃତ (ଖୁ), ମୋକ୍ଷ, ଅପବର୍ଗ (ପୁଂ) ଏ ଆଠନାମ ମୁକ୍ତିର ।
 ୨୪୯ । ଆଜ୍ଞାନ (ଖୁ), ଅବଦ୍ୟା, ଅହମ୍ଭତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଆଜ୍ଞାନର ।
 ୨୫୦ । ବିଷୟ, ଗୋଚର, ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥ (ପୁଂ), ଏହି ତିନୋଟି ଶବ୍ଦ ଯଥାକ୍ରମେ ଚକ୍ଷୁ, କର୍ଣ୍ଣ, ନାସିକା, ଜିହ୍ଵା ଓ ଭୁକ୍ତ ଏହି ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ, ରୂପ, ଶବ୍ଦ, ଗନ୍ଧ, ରସ, ସ୍ପର୍ଶ, ଏହି ପଞ୍ଚବସ୍ତୁକୁ ବୁଝାଏ । ରୂପ (ଖୁ) ଶବ୍ଦ, ଗନ୍ଧ, ରସ, ସ୍ପର୍ଶ (ପୁଂ) ।
 ୨୫୧ । ଦୃଷ୍ଟୀକ, ବିଷୟନ୍ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଏ ତିନି ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟର । ଏମାନେ ଖୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୨ । ପାପ, ଉପପା, ପାଣି ପାଦ, ବାକ୍ୟ ଏହି ପଞ୍ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିୟକୁ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଖୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୩ । ମନ, ଚକ୍ଷୁ, କର୍ଣ୍ଣ, ଜିହ୍ଵା, ଭୁକ୍ତ, ନାସିକା ଏହି ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟକୁ ଧୀନ୍ତୟମ୍ କହି । ଏହା ଖୁ ବଲିଙ୍ଗ ।

- ୨୫୪ । ବମର୍ଦ୍ଦୋଦ୍ଧେ ପରମଲୋ ଗନ୍ଧେ ଜନମନୋହରେ ।
 ୨୫୫ । ଆମୋଦଃ ସୋଃତନିର୍ଦ୍ଦାସ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗମାଗୁଣାତ୍ ।
 ୨୫୬ । ଭୁବରସ୍ତୁ କଷାୟୋଽସ୍ତୀ ୨୫୭ ମଧୁରେ ଲବଣଃ କଟୁଃ ।
 ତକ୍ତୋଽମ୍ଳସ୍ତୁ ରସଃ ପୁଂସି ତଦ୍ବଚସ୍ତୁ ଷଡ୍ଭମୀ ଶିଷୁଃ ॥
 ୨୫୮ । ସମାକର୍ଷୀ ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ୨୫୯ ପୁରୁଷଦ୍ରାଶତପଣଃ ।
 ୨୬୦ । ପ୍ରତିଗନ୍ଧସ୍ତୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧୋ ୨୬୧ ବିସ୍ତ୍ରାସ୍ୟାଦାମଗନ୍ଧ ଯତ୍ ।
-
- ୨୫୪ । ବମର୍ଦ୍ଦନ ଉଦ୍ଧେତ ଜନମନୋହରାଂ ଗନ୍ଧକୁ ପରମଳ କହି
 ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୫ । ଅତି ମନୋହରାଂ ଗନ୍ଧକୁ ଆମୋଦ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୬ । ଭୁବର (ପୁଂ), କଷାୟ, (କ୍ଳା, ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କଷାୟ ରସର
 ୨୫୭ । କଷାୟ ମଧୁର, ଲବଣ, କଟୁ, ତକ୍ତ, ଅମ୍ଳ ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ,
 ଏମାନଙ୍କୁ ଷଡ୍ଭରସ କୁହାଯାଏ । ଏ ଛଅଗୋଟି ଶବ୍ଦ
 ବିଶେଷଣ ହେଲେ ଶିଳିଙ୍ଗ ହୁଅନ୍ତି ।
 ୨୫୮ । ସମାକର୍ଷିନ, ନିହାରିନ୍ ଏ ଦୁଇନାମ ଅତି ଦୁରଗାମୀ ଗନ୍ଧର ।
 ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୯ । ପୁରୁଷ ଦ୍ରାଶତପଣ, ଲକ୍ଷ୍ମଗନ୍ଧ, ସୁଗନ୍ଧ ଏ ଚାରି ନାମ
 ପୁରନ୍ଧର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୦ । ଆମୋଦିନ୍, ମୁଖବାସିନ୍, ଏ ଦୁଇନାମ ମୁଖବାସ ଜନକ
 ଗନ୍ଧର । ଏ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୧ । ପ୍ରତିଗନ୍ଧ, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଓ ଦୁଇନାମ ଦୁର୍ଗନ୍ଧର । ଏଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
 ଶ୍ଳୀ ବଲିଙ୍ଗ ।

- ୨୬୩ ଶୁକ୍ଳ-ଶୁଭ୍ର-ଶୁଚି-ଶ୍ୱେତ-ବିଶଦ-ଶ୍ୱେତପାଣ୍ଡୁ ଗ୍ରାଃ ॥
 ଅବଦାତଃ ପିତ୍ତୋ ଗୌରୋ ବଳଷୋ ଧବଳୋଽକ୍ଳିନ୍ନଃ ।
 ୨୬୪ ହରିଣଃ ପାଣ୍ଡୁ ରଃ ପାଣ୍ଡୁ ୨୬୫ ଶ୍ୱଷ୍ଟପାଣ୍ଡୁ ସ୍ତୁ ଧସରଃ ॥
 ୨୬୬ କୃଷ୍ଣେ ମାଳାପିତ-ଶ୍ୟାମ-କାଳ-ଶ୍ୟାମଳ-ମେଚକାଃ ।
 ୨୬୭ ପୀତୋ ଗୌରୋ ହରିଦ୍ରାଭଃ ୨୬୮ ପାଲଶୋ ହରିତୋ ହରିତ୍
 ୨୬୯ ରେହତୋ ଲେହତୋ ରକ୍ତଃ ଶୋଣଃ କୋଶନଦଳକଃ
 ୨୭୦ ଅବ୍ୟକ୍ତରାଗସ୍ତୁରୁଣଃ ୨୭୧ ଶ୍ୱେତରକ୍ତସ୍ତୁ ପାଟଳଃ ।
 ୨୭୨ ଶ୍ୟାବଃ ସ୍ୟାହପିଶୋ ୨୭୩ ଧୂ ମଧୁମଳୌ କୃଷ୍ଣଲେହତେ ।
-
- ୨୬୩ । ଶୁକ୍ଳ, ଶୁଭ୍ର, ଶୁଚି, ଶ୍ୱେତ, ବିଶଦ, ଶ୍ୱେତ, ପାଣ୍ଡୁର,
 ଅବଦାତ, ପିତ୍ତ, ଗୌର, ବଳଷ, ଧବଳ, ଅକ୍ଳିନ୍ନ, ଏ ବାର
 ନାମ ଶୁକ୍ଳର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୪ । ହରିଣ ପାଣ୍ଡୁର ପାଣ୍ଡୁ ଏ ତିନି ନାମ ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣର ।
 ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୫ । ଶ୍ୱଷ୍ଟ ପାଣ୍ଡୁ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଧସର କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୬ । କୃଷ୍ଣ, ମାଳ, ଅପିତ, ଶ୍ୟାମ, କାଳ, ଶ୍ୟାମଳ, ମେଚକ
 ଏ ସାତ ନାମ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୭ । ପୀତ, ଗୌର, ହରିଦ୍ରାଭ ଏ ତିନି ନାମ ପୀତବର୍ଣ୍ଣର ।
 ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୮ । ପାଲଶ, ହରିତ, ହରିତ୍ ଏ ତିନି ନାମ ହରିତ୍ ବର୍ଣ୍ଣର ।
 ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୬୯ । ରେହତ, ଲେହତ, ରକ୍ତ, ଶୋଣ, କୋକନଦଳକ ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୭୦ । କୃଷ୍ଣଲେହତ ମିଶ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଅରୁଣ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୭୧ । ଶ୍ୱେତରକ୍ତ ମିଶ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ପାଟଳ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୭୨ । ଶ୍ୟାବ, କପିଶ ଏ ଦୁଇନାମ କୃଷ୍ଣପୀତ ମିଶ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣର । ଏ
 ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୨୭୪ କଡ଼ାରଃ କପିଳଃ ପିଙ୍ଗପିଣ୍ଡୋ କଦ୍ମୁ ପିଙ୍ଗଲୋ ।
 ୨୭୫ ଚନ୍ଦ୍ରଂ କର୍ମୀରକଳାଷଣବଳିତାଶ୍ଚ କର୍ବୁରେ ।
 ଗୁଣେ ଶୁକ୍ଳାଦୟଃ ପୁଂସି ଗୁଣି ଲଜାପୁ ଚଦ୍ବଚଃ ॥
 ଇତି ସ୍ୱର୍ଗବର୍ଗେ ଚତୁର୍ଥଃ ପରଃଶେଷଃ ।

ପଞ୍ଚମଃ ପରଃଶେଷଃ

ଶକାଦି ବର୍ଗ

୨୭୬ ବ୍ରାହ୍ମୀ ତୁ ଭାରଣୀ ଭାଷା ଗୀର୍ବାଣବାଣୀ ସରସ୍ୱତୀ ।
 ୨୭୭ ବ୍ୟାହାର ଉକ୍ତଲପିତଂ ଭାଷିତଂ ବଚନଂ ବଚଃ ।
 ୨୭୮ ଅପଭ୍ରଂଶୋଽପଶବ୍ଦ ୨୭୯ ସ୍ୟାଜ୍ଞାସ୍ତେ ଶବ୍ଦସ୍ତୁ ବାଚକଃ ।
 ୨୮୦ । ଧୁମ୍, ଧୂମଳ ଏ ଦୁଇ ନାମ କୃଷ୍ଣଲେହନ ମିଶ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣର ।
 ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୮୧ । କଡ଼ାର, କପିଳ, ପିଙ୍ଗ, ପିଣ୍ଡ, କଦ୍ମୁ, ପିଙ୍ଗଳ ଏ ଛଅ
 ନାମ ମଳପୀତ ମିଶ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୮୨ । ଚନ୍ଦ୍ର (ଶୁକ୍ଳ), କର୍ମୀର, କଳାଷ, ଶବଳ, ଏତା କର୍ବୁର
 ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଏ ଛଅ ନାମ ନାନାପ୍ରକାର ମିଶ୍ରିତ
 ବର୍ଣ୍ଣର । ଶୁକ୍ଳଆଦି ବିଶେଷଣ ହେଲେ ଯି ଲିଙ୍ଗ ହୁଅନ୍ତି ।

୨୭୬ । ବ୍ରାହ୍ମୀ, ଭାରଣୀ, ଭାଷା, ଗିର, ବାର୍, ବାଣୀ, ସରସ୍ୱତୀ
 ଏ ସାତ ନାମ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୭୭ । ବ୍ୟାହାର (ପୁଂ) ଉକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଲପିତ, ଭାଷିତ, ବଚନ,
 ବଚସ୍ ଏମାନେ ଶୁଂଲିଙ୍ଗ । ଏ ଛଅନାମ ବାକ୍ୟର ।
 ୨୭୮ । ଅପଭ୍ରଂଶ, ଅପଶବ୍ଦ ଏ ଦୁଇନାମ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବାକ୍ୟର । ଏ
 ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୭୯ । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଏ ଶବ୍ଦକୁ ବାଚକ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୨୮୦ ଚିତ୍ ସୁବଚ୍ଚତୟୋ ବାକ୍ୟଂ ଯିୟା ବା କାରକାନ୍ତୃତା ।
 ୨୮୧ ଶୁଭଃ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଦ ଆମ୍ବାୟ ୨୮୨ ସ୍ୱୟୀଧର୍ମସ୍ତୁ ଚଦ୍ବଚଃ ।
 ୨୮୩ ସ୍ତ୍ରୀୟାମୃକ୍ ସାମମଜ୍ଜୁଣୀ ୮୪ ଇତି ବେଦାସ୍ତୁସ୍ତୁୟା ।
 ୨୮୩ ଶିଷେତ୍ୟାଦିଶୁଭେରଜ ୨୮୭ ମୋକାରପ୍ରଣବୋ ସମୋ
 ୨୮୭ ଇତିହାସ ପୁରାତନ ୨୮ ମୁଦାତ୍ତତ୍ୟାସ୍ତୁୟଃ ସୁରଃ ।
 ୨୮୯ ଆମ୍ବାଶିଳା ଦଣ୍ଡମାତ ୨୯୦ ପୂର୍ବବିଦ୍ୟାର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରୟୋଃ ।
 ୨୯୧ ଆଶ୍ୟାୟୀକୋପଲବ୍ୟାର୍ଥା ୨୯୨ ପୁରାଣଂ ପଞ୍ଚଲକ୍ଷଣମ୍ ।

୨୮୦ । ଚିତ୍ ନିଷ୍ପନ୍ନ ସୁପ ନିଷ୍ପନ୍ନ ପଦସମୂହ ଅଥବା କାରକାନ୍ତୃତ
 ଯିୟାକୁ ବାକ୍ୟ (ଶୁକ୍ଳ) କହି ।
 ୨୮୧ । ଶୁଭ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବେଦ, ଆମ୍ବାୟ ସ୍ୱୟୀ ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ଏ ଚାର ନାମ ବେଦର ।
 ୨୮୨ ବେଦବିଧି ଧର୍ମ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୮୩ । ଉକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଯକ୍ତ, ସାମ (ଶୁକ୍ଳ) ଏହି ତିନିଗୋଟି ବେଦ ।
 ୨୮୪ । ଚଦ୍, ସାମନ୍, ଯକ୍ତୁ, ଏମାନଙ୍କୁ ସ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।
 ୨୮୫ । ଶିଷା, କଳ୍ପ, ବ୍ୟାକରଣ, ନିରୁକ୍ତ, ଜ୍ୟୋତିଷ, ଛନ୍ଦସ୍
 ଏ ଛଅଟିକୁ ବେଦାଙ୍ଗ (ଶୁକ୍ଳ) କହି ।
 ୨୮୬ । ଓଁ କାର, ପ୍ରଣବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଓଁ କାରର ।
 ୨୮୭ । ଇତିହାସ (ପୁଂ), ପୁରାତନ (କ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଇତିହାସର ।
 ୨୮୮ । ଉଦାତ୍ତ, ଅଦୁଦାତ୍ତ ଏବଂ ସୁଗିତ ଏହି ତିନିକୁ ସୁର
 କୁହାଯାଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୮୯ । ଚର୍ଚ୍ଚବିଦ୍ୟାକୁ ଆମ୍ବାଶିଳା କହି ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯୦ । ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଦଣ୍ଡମାତ କହି ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯୧ । ଉପଲବ୍ୟାର୍ଥ କଥା ପ୍ରବଚନକୁ ଆଶ୍ୟାୟୀକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୯୨ । ପୁରାଣ, ପଞ୍ଚଲକ୍ଷଣ (କ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୁରାଣର ।

୨୯୩ ପ୍ରବନ୍ଧ କଳ୍ପନା କଥା ୨୯୪ ପ୍ରବନ୍ଧିକା ପ୍ରହେଳିକା ॥
 ୧୯୫ ସ୍ତୁତିସ୍ତୁ ଧର୍ମସଂହତା ୨୯୬ ସମାହୃତିସ୍ତୁ ସଂଗ୍ରହ ॥
 ୨୯୭ ସମସ୍ୟା ତୁ ସମାସାର୍ଥା ୨୯୮ କମ୍ବଦନ୍ତୀ ଜନଶ୍ରୁତି ॥
 ୨୯୯ ବାଣୀ ପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଭିନ୍ନଃ ଉଦନ୍ତଃ ୩୦୦ ସ୍ୟଦପାଦପୁଃ ॥

ଆଖ୍ୟାୟେ ଭୃତ୍ୟାନଞ୍ଜ ନାମଧେୟଞ୍ଜ ନାମ ତ ॥

୩୦୧ ଦ୍ରୁତ୍ବକାରଣାନ୍ନାନଂ ୩୦୨ ସଂହୃତବଦ୍ଧଃ କୃତା ॥
 ୩୦୩ ବିବାଦୋ ବ୍ୟବହାରଃ ୩୦୪ ସାଦୃଶ୍ୟସମୁଦାୟମୁଖ୍ୟଃ
 ୩୦୫ ଉପୋଦ୍ୟତ ଉଦାହାରଃ ୩୦୬ ଶପଥ ଶପଥ ପୁମାନ

୨୯୩ । କଳ୍ପନା କଥାକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କୁହାଯାଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯୪ । ପ୍ରବନ୍ଧିକା, ପ୍ରହେଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଚ୍ଚର ।
 ୨୯୫ । ସ୍ତୁତି, ଧର୍ମସଂହତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମନ୍ଦାଦି ସ୍ତୁତିର ।
 ୨୯୬ । ସମାହୃତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ସଂଗ୍ରହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସଂଗ୍ରହର ।
 ୨୯୭ । ସମସ୍ୟା, ସମାସାର୍ଥା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମସ୍ୟାର ।
 ୨୯୮ । କମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଜନଶ୍ରୁତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଲେକାପବାଦର ।
 ୨୯୯ । ବାଣୀ, ପ୍ରବୃତ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉଦନ୍ତ, ଉଦନ୍ତ, (ପୁଂ) ଏ ଚାରି
 ନାମ ବୃତ୍ତର ।
 ୩୦୦ । ଆଦ୍ୟୟ, (ପୁଂ), ଆଖ୍ୟା, ଆଦ୍ୟନ, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଭ୍ୟାନ,
 ନାମଧେୟ, ନାମ (କ୍ଳ) ଏ ଛଅ ନାମ ନାମର ।
 ୩୦୧ । ଦ୍ରୁତ୍ବ ଆକାରଣା, ଆନ୍ନାନ (କ୍ଳ) ଏ ଛଅ ନାମ ଡାକିବାର ।
 ୩୦୨ । ବଦ୍ଧତ ଲେକର ଡାକିବାକୁ ସଂହୃତି କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୦୩ । ବିବାଦ, ବ୍ୟବହାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଳହର ।
 ୩୦୪ । ଉପନାସ (ପୁଂ) ବାଞ୍ଚମୁଖ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଥା ଆରମ୍ଭର
 ୩୦୫ । ଉପୋଦ୍ୟତ, ଉଦାହାର ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚିରନ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚ ବା
 ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର । ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୦୬ । ଶପଥ (କ୍ଳ), ଶପଥ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶପଥର ।

୩୦୭ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରଯୋଗଃ ପୂଜା ତ ୩୦୮ ପ୍ରତିବାକ୍ୟୋତ୍ତରେ ସମେ ॥
 ୩୦୯ ମିଥ୍ୟାଭିଯୋଗୋଃ ଭ୍ୟାଖ୍ୟାନମଥ ୩୧୦ ମିଥ୍ୟାଭିଶଂସନମ୍
 ଅଭିଶାପଃ ୩୧୧ ପ୍ରଣାଦସ୍ତୁ ଶବ୍ଦଃ ସ୍ୟାଦନୁଗ୍ରହଃ ॥
 ୩୧୨ ଯଶଃ ଶୀର୍ଷଃ ସମଜ୍ଞା ତ ୧୩ ସ୍ତବଃ ଫୋଟଂ ସ୍ତୁତିର୍ନୃତିଃ ।
 ୩୧୪ ଆମ୍ବେଡ଼ିତଂ ଦ୍ୱିସ୍ତୁ ରୁକ୍ତ ୩୧୫ ମୁକ୍ତେର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଂ ଘୋଷଣା ।
 ୩୧୬ କାକୁଃ ସ୍ତ୍ରିୟାଂ ବିକାରୋ ଯଃ ଶୋକଭ୍ରାତ୍ୟାଦି ଭ୍ୟୁନେଃ ।
 ୩୧୭ ଅବର୍ଣ୍ଣସେପ - ନିବାଦପରିବାଦାପବାଦବତ୍ ॥
 ଉପହୋଗୋ ଜୁଗୁପସା ତ କୁସା ନିନ୍ଦା ତ ଗର୍ହଣେ ।

୩୦୭ । ପ୍ରଶ୍ନ, ଅନୁଯୋଗ (ପୁଂ), ପୂଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ପ୍ରଶ୍ନର ।
 ୩୦୮ । ପ୍ରତିବାକ୍ୟ, ଉତ୍ତର ଏ ଦୁଇନାମ ଉତ୍ତରର । ଏ ଦୁହେଁ (କ୍ଳ)
 ୩୦୯ । ମିଥ୍ୟାଭିଯୋଗ (ପୁଂ), ଅଭ୍ୟାଖ୍ୟାନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ
 ମିଥ୍ୟାବାଦର ।
 ୩୧୦ । ମିଥ୍ୟାଭିଶଂସନ (କ୍ଳ), ଅଭିଶାପ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ
 ଅଭିଶାପର ।
 ୩୧୧ । ଅନୁଗ୍ରହଜନିତ ଶବ୍ଦକୁ ପ୍ରଣାଦ କୁହାଯାଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ
 ୩୧୨ । ଯଶସ୍ (କ୍ଳ), ଶୀର୍ଷ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଛଅନାମ ଯଶର ।
 ୩୧୩ । ସ୍ତବ (ପୁଂ), ଫୋଟ (କ୍ଳ), ନୃତି, ସ୍ତୁତି, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଚାରିନାମ
 ସ୍ତବର ।
 ୩୧୪ । ଦୁଇ ଛନ୍ଦର ଉକ୍ତିକୁ ଆମ୍ବେଡ଼ିତ (କ୍ଳ) କୁହାଯାଏ ।
 ୩୧୫ । ଉକ୍ତେର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ (କ୍ଳ), ଘୋଷଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଉଚ୍ଚ-
 ସ୍ୱରରେ କହିବାର ।
 ୩୧୬ । ଶୋକ-ଭୟାନ୍ତର କଣ୍ଠଧ୍ୱନିର ଯେ ବିକାର ତାହାକୁ
 କାକୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କୁହାଯାଏ ।
 ୩୧୭ । ଅବର୍ଣ୍ଣ, ଆସେପ. ନିବାଦ, ପରିବାଦ, ଅପବାଦ ଉପହୋଗ

୩୧୮ ପାରୁଷ୍ୟମଭବାଦଃ ୩୧୯ ସ୍ୟାଭର୍ଷନ୍ଭବକାରୀଃ ।
 ୩୨୦ ଯଃ ସନ୍ନତ ଉପାଲମ୍ବସ୍ତସ୍ୟ ସ୍ୟାଦ୍ ପରିଭ୍ରାଷଣମ୍ ।
 ୩୨୧ ଚତ୍ତୁ ଲାକ୍ଷାରଣା ଯଃ ସ୍ୟାଦାନ୍ତୋଗୋ ମୈଥୁନଂ ପ୍ରତି ।
 ୩୨୨ ସ୍ୟାଦାଭ୍ରାଷଣମାଳାପଃ ୨୩ ପ୍ରଳାପୋଽନର୍ଥକଂ ବଚଃ ।
 ୩୨୪ ଅନୁଳାପୋ ମୁହୁତ୍ତାପା ୩୨୫ ବିଳାପଃ ପରିଦେବନମମ୍ ॥
 ୩୨୬ ବିପ୍ରଳାପୋ ବିରୋଧୋକ୍ତିଃ ୩୨୭ ସଂଳାପୋଭ୍ରାଷଣଂ ମଥଃ
 ୩୨୮ ସୁପ୍ରଳାପସୁବଚନ ୩୨୯ ମପଳାପସ୍ତୁ ନିହବଃ ॥

(ପୁଂ), ଜ ଗୁପସା, କୁହା, ନିଦା, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗର୍ବଣ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦଶ ନାମ ନିଦାର ।

୩୧୮ । ପାରୁଷ୍ୟ (କ୍ଳୀ), ଅଭବାଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଠୋର ବାକ୍ୟର ।
 ୩୧୯ । ଭର୍ଷନ୍ (କ୍ଳୀ) ଅପକାରଗିର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭରସାରର ।
 ୩୨୦ । ନିଦାସୁକ୍ତ ଭର୍ଷନାକୁ ପରିଭ୍ରାଷଣ (କ୍ଳୀ) କହି ।
 ୩୨୧ । ମୈଥୁନ ପ୍ରତି ଆନ୍ତୋଗବାକ୍ୟକୁ ଆସାରଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୩୨୨ । ଆଭ୍ରାଷଣ (କ୍ଳୀ) ଆଳାପ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆଳାପର ।
 ୩୨୩ । ଅନର୍ଥକ ବାକ୍ୟକୁ ପ୍ରଳାପ କୁହାଯାଏ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୨୪ । ଅନୁଳାପ (ପୁଂ) ମୁହୁତ୍ତାପା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁହୁତ୍ତାପ ବାକ୍ୟର ।
 ୩୨୫ । ବିଳାପ (ପୁଂ) ପରିଦେବନ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୋକାର୍ତ୍ତ ବେନର ।
 ୩୨୬ । ବିପ୍ରଳାପ (ପୁଂ), ବିରୋଧୋକ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିରୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟର ।
 ୩୨୭ । ଏକାନ୍ତରେ ପରସ୍ପର କଥନକୁ ସଂଳାପ (ପୁଂ) କୁହାଯାଏ ।
 ୩୨୮ । ସୁପ୍ରଳାପ (ପୁଂ), ସୁବଚନ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୋଭନ ବାକ୍ୟର ।
 ୩୨୯ । ଅପଳାପ ନିହବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୋପନ ବାକ୍ୟର ।

୩୩୦ ସନ୍ଦେଶବାଚକାଚକଂ ସ୍ୟାଦ୍ବାଚ ଭେଦାସ୍ତୁ ଶିଷ୍ଟରେ ॥
 ୩୩୧ ରୁଷଙ୍ଗ ବାଗକଲ୍ୟାଣୀ ୩୩୨ ସ୍ୟାଦ୍ କଲ୍ୟା ତୁ ଶୁଭମ୍ବିକା ॥
 ୩୩୩ ଅତ୍ୟର୍ଥମଧୁରଂ ସାନ୍ତଂ ୩୩୪ ସଙ୍ଗତଂ ହୃଦୟଙ୍ଗମମ ॥
 ୩୩୫ ନିଷ୍ଠୁରଂ ପରୁଷଂ ୩୩୬ ଗ୍ରାମ୍ୟମଣ୍ଡାଳଂ ୩୩୭ ସୁନୃତଂପ୍ରିୟେ ।
 ସତ୍ୟେ ୩୩୮ ଧୃତ ସଙ୍କୁଳଃ କ୍ଳୀଷ୍ଣେ ପରସ୍ପର ପରହତେ ॥
 ୩୩୯ ଲୁବ୍ଧର୍ଯ୍ୟପଦଂ ଗ୍ରସ୍ତଂ ୩୪୦ ନିରସ୍ତଂ ଭରିତୋଦ୍ଧିରମ୍ ।
 ୩୪୧ ଅନୁକୃତଂ ସନ୍ନିଷ୍ଠେବ ୩୪୨ ମବଜ୍ଞଂ ସ୍ୟାଦନର୍ଥକମ୍ ॥

୩୩୦ । ସନ୍ଦେଶବାକ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବାଚକ (କ୍ଳୀ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ସନ୍ଦେଶବାକ୍ୟର ।
 ୩୩୧ । ଅକଲ୍ୟାଣଯୁକ୍ତ ବାକ୍ୟକୁ ରୁଷଙ୍ଗ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୨ । ଶୁଭସୁରୁପ ବାକ୍ୟକୁ କଲ୍ୟା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୩ । ଅତି ମଧୁର ବାକ୍ୟକୁ ସାନ୍ତ କହି । ଏହା କ୍ଳୀ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୪ । ସଙ୍ଗତ, ହୃଦୟଙ୍ଗମ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁକ୍ତିସହ ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳୀ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୫ । ନିଷ୍ଠୁର, ପୁରୁଷ ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳୀ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୬ । ଗ୍ରାମ୍ୟ, ଅଣ୍ଡାଳ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବଚନର । ଏ ଦୁହେଁ (କ୍ଳୀ)
 ୩୩୭ । ସତ୍ୟ ଅଥଚ ପ୍ରିୟ ବାକ୍ୟକୁ ସୁନୃତ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୮ । ସଙ୍କୁଳ, କ୍ଳୀଷ୍ଣ ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରସାପର ବିରୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩୯ । ଲୁବ୍ଧର୍ଯ୍ୟପଦ ବାକ୍ୟକୁ ଗ୍ରସ୍ତ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୪୦ । ନିରସ୍ତ, ଭରିତୋଦ୍ଧିତ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୀଘ୍ର ଉଚ୍ଚାରିତ ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୪୧ । ଅନୁକୃତ, ସନ୍ନିଷ୍ଠେବ ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁଖ-ବାରି-ବନ୍ଦ ସହିତ ଉଚ୍ଚାରିତ ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୪୨ । ଅବଜ୍ଞ, ଅନର୍ଥକ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନର୍ଥକ ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।

୩୪୩ ଅନସରମଦାତ୍ୟଂ ୩୪୪ ସ୍ୟାଦାଦାଦତନ୍ତୁ ମୃଷାର୍ଥକମ ।

୩୪୫ ଅଥ ମ୍ରିଷ୍ଟମବସ୍ତୁଷ୍ଟଂ ୩୪୬ ବିତଥଂ ତୁନୂତଂ ବରଃ ॥

୩୪୭ ସତ୍ୟଂ ତଥ୍ୟମୂତଂ ସମ୍ୟଗମୁକ୍ତି ହିଷ୍ଟ ଚିଦ୍ବଚ ।

୩୪୮ ଶବ୍ଦେ ନିନାଦ ନିନଦ-ଧ୍ବନି ଧ୍ବାନ-ରବ-ସ୍ବନାଃ ॥

ସ୍ବନ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ-ନିର୍ହ୍ରାଦ-ନାଦ ନିସ୍ବାନ-ନିସ୍ବାନାଃ ।

ଆରବାରବସଂ ରବରରବା ୩୪୯ ଅଥ ମର୍ଦ୍ଦରଃ ॥

ସ୍ବନିତେ ବସ୍ତୁପ୍ରଣ୍ଡାନାଂ ୩୫୦ ଭୂଷଣାନାଂ ତୁ ଶିଞ୍ଜିତମ୍ ।

୩୫୧ ନିକ୍ବାଣେ ନିକ୍ବାଣଃ କ୍ବାଣଃ କ୍ବାଣଃ କୃଣେମିତ୍ୟପି ॥

୩୫୩ । ଅନସର, ଅବାର୍ୟ ଏ ଦୁଇ ନାମ କଷ୍ଟୋଚ୍ଚାରିତ ବାକ୍ୟର ।
ଏ ଦୁହେଁ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।

୩୫୪ । ଆଦତ, ମୃଷାର୍ଥକ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ
ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୩୫୫ । ମ୍ରିଷ୍ଟ, ଅବସ୍ତୁଷ୍ଟ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବାକ୍ୟର ।
ଏ ଦୁହେଁ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।

୩୫୬ । ବିତଥ, ଅନୂତ, ଏ ଦୁଇନାମ ମିଥ୍ୟା ବାକ୍ୟର । ଏ ଦୁହେଁ
ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।

୩୫୭ । ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଋତ, ସମ୍ୟକ୍ ଏ ଋଷି ନାମ ସତ୍ୟ ବାକ୍ୟର ।
ଏମାନେ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।

୩୫୮ । ଶବ୍ଦ, ନିନାଦ, ନିନଦ, ଧ୍ବନି, ଧ୍ବାନ, ରବ, ସ୍ବନ, ସ୍ବାନ,
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ନିର୍ହ୍ରାଦ, ନାଦ, ନିସ୍ବାନ, ନିସ୍ବାନ, ଆରବ,
ଆରବ ସରବ, ରବର ଏ ସତର ନାମ ଆକାଶ ଶୁଣ
ବା ଶବ୍ଦର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୩୫୯ । ବସ୍ତୁ ଓ ପଦାର୍ଥର ଶବ୍ଦକୁ ମର୍ଦ୍ଦର କହ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୩୬୦ । ନୁପୁରୁଷର ଧ୍ବନିକୁ ଶିଞ୍ଜିତ କହ । ଏହା ଶ୍ଯୁଲିଙ୍ଗ ।

୩୬୧ । ନିକ୍ବାଣ, ନିକ୍ବାଣ, କ୍ବାଣ କ୍ବାଣ (ପୁଂ), କୃଣେ (ଶ୍ଯୁ) ଏ
ପାଞ୍ଚ ନାମ ବାଦ୍ୟଧ୍ବନିର ।

୩୬୨ ବାଣାୟାଃ କୃଣିତେ ପ୍ରାଦେଃ ପ୍ରକୃଣାଦୟଃ ।

୩୬୩ କୋଳାହଳଃ କଳକଳ ୩୬୪ ପ୍ରିରଶ୍ମାଂ ବାଶିତଂ ଉତମ୍

୩୬୫ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ୍ ପ୍ରତିଧ୍ବାନେ ୩୬୬ ଗୀତଂ ଗାନମିମେଷମେ ॥

ଇତି ସ୍ବର୍ଗବର୍ଗେ ପଞ୍ଚମଃ ପରଲ୍ଲେଦଃ ।

—୧୦—

ଷଷ୍ଠ ପରଲ୍ଲେଦଃ

ନାଟ୍ୟବର୍ଗଃ

୩୬୭ ନିଷାଦର୍ଷଭଗାନ୍ନାରସଭଜମଧ୍ୟମଧୈବରାଃ ।

ପଞ୍ଚମଶ୍ରେତ୍ୟମୀ ସପ୍ତ ତନ୍ଦ୍ରୀକଣୋତ୍ପତ୍ତଃ ସ୍ବରାଃ ॥

୩୬୮ କାକଳୀ ତୁ କଳେ ସ୍ତ୍ରେଷ୍ଠେ ୩୬୯ ଧ୍ବନୌ ତୁ ମଧୁରସ୍ତ୍ରେଟେ ।

୩୭୦ । ପ୍ରକ୍ବାଣ, ପ୍ରକ୍ବାଣ ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଣାଶବ୍ଦର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)

୩୭୩ । କୋଳାହଳ, କଳକଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନେକକୃତ
ଅବ୍ୟକ୍ତ ଧ୍ବନିର ।

୩୭୪ । ବାଶିତ ରତ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନେକ ପକ୍ଷୀକୃତ ଅବ୍ୟକ୍ତ
ଶବ୍ଦର । ଏ ଦୁହେଁ (ଶ୍ଯୁ)

୩୭୫ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରତିଧ୍ବାନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରତିଶବ୍ଦର

୩୭୬ । ଗୀତ, ଗାନ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୀତର । ଏ ଦୁହେଁ ଶ୍ଯୁ ବଲିଙ୍ଗ

୩୭୭ । ନିଷାଦ, ଋଷଭ, ଗାନ୍ଧାର, ସଡ଼ଜ, ମଧ୍ୟମ, ଧୈବତ, ପଞ୍ଚମ
ଏ ସାତ ନାମ ବାଣାତନ୍ଦ୍ରୀରୁ ଏବଂ କଣ୍ଠରୁ ଉତ୍ପତ୍ତ ସପ୍ତସ୍ବରର ।
ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୩୭୮ । ଧ୍ବ୍ରେଷ୍ଠ ଅଥଚ ମଧୁର ଅବ୍ୟକ୍ତ ଧ୍ବନିକ କାକଳୀ କହ । ଏହା
ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୩୭୯ । ମଧୁର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧ୍ବନିକ କଳ କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

କଲେ । ୩୭୦ ମନ୍ଦସ୍ତୁ ଗନ୍ଧୀରେ ୩୭୧ ତାସେ-ଝୁକି-
ସ୍ବସ୍ବସ୍ବ ॥

୩୭୨ ସମନ୍ତଲକ୍ଷ୍ମସ୍ତୁ ତୋଳେ ୩୭୩ ଗଣା ତୁ ବଲ୍ଲଙ୍ଗ ।
ବିପକ୍ଷୀ ୩୭୪ ସା ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଞ୍ଚଳ ସପ୍ତଭଃ ପରବାହନ ।
୩୭୫ ତତଃ ଗଣାଦିକଂ ବାଦ୍ୟ ୩୭୬ ମାନବଂ ମୂରଜାଦିକମ୍ ।
୩୭୭ ବଂଶ୍ୟାଦିକନ୍ତୁ ଶୁଷିରଂ ୩୭୮ କାଂସ୍ୟତାଳାଦିକଂ ଘନମ୍
୩୭୯ ଚତୁର୍ବିଧମିଦଂ ବାଦ୍ୟଂ ବାଦନାତେ ଦ୍ୟନାମକମ୍ ।
୩୮୦ ମୃଦଙ୍ଗା ମୂରଜା ୩୮୧ ଭେଦାସ୍ତୁ କ୍ଷ୍ୟାଳିଙ୍ଗୋଽଽକାସ୍ତୁଃ

୩୭୦ । ଗନ୍ଧୀର ଶବ୍ଦକୁ ମନ୍ଦ କହି । ଏହା ସିଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୧ । ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦକୁ ତାର କହି । ଏହା ସିଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୨ । ଏକ କାଳରେ ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ, ବାଦ୍ୟକୁ ଏକତାଳ କହି ।
ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୩ । ଗଣା, ବଲ୍ଲଙ୍ଗ ବିପକ୍ଷୀ ଏ ତିନି ନାମ ଗଣାସନ୍ଦର । ଏମାନେ
ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୪ । ସପ୍ତଚନ୍ଦ୍ରୀୟକ ଗଣାକୁ ପରବାହନ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୫ । ଗଣାଦି ବାଦ୍ୟକୁ ତତ କହି । ଏହା କ୍ଳ୍ମ ବଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୬ । ମୃଦଙ୍ଗାଦି ବାଦ୍ୟକୁ ଆନଦ କହି । ଏହା କ୍ଳ୍ମ ବଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୭ । ବଂଶୀ ଆଦି ନାଦକୁ ଶୁଷିର କହି । ଏହା କ୍ଳ୍ମ ବଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୮ । କାଂସ୍ୟ କରତାଳାଦି ଶବ୍ଦକୁ ଘନ କହି । ଏହା କ୍ଳ୍ମ ବଲିଙ୍ଗ ।
୩୭୯ । ଗଣା (ସ୍ତ୍ରୀ), ମୃଦଙ୍ଗ (ପୁଂ), ବଂଶୀ, କରତାଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏହିଗୁଡ଼ିକ
ବାଦ୍ୟକୁ ବାଦନ ଓ ଆଦୋଦ୍ୟ କହି ।
୩୮୦ । ମୃଦଙ୍ଗ, ମୂରଜ ଏ ଦୁଇନାମ ମୃଦଙ୍ଗର । ଏଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୩୮୧ । ଅକ୍ଷ୍ୟ, ଆଲିଙ୍ଗ୍ୟ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବକ ଏ ତିନି ନାମ ମୃଦଙ୍ଗ ଜାଣିବୁ
ବାଦ୍ୟର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୩୮୨ ସ୍ୟାଦ୍ୟଶଃ ପଟହୋ ଭକ୍ତ ୩୮୩ ଭେଷ୍ଟ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁର୍ଦ୍ଦୃଷ୍ଟମାନା
୩୮୪ ଆନକଃ ପଟହୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟାତ ୩୮୫ କୋଶୋ ଗଣାଦି ବାଦନମ୍ ।
୩୮୬ ଗଣାଦଣ୍ଡଃ ପ୍ରବାଳଃ ସ୍ୟାତ ୩୮୭ କକୁଭସ୍ତୁ ପ୍ରସେବକଃ
୩୮୮ କୋଲମ୍ବକସ୍ତୁ କାସ୍ତେ ୩୮୯ ସ୍ୟାଦୁପନାହୋ ନିବନ୍ଧନମ୍
୩୯୦ ବାଦ୍ୟପ୍ରଭେଦା ଉତ୍ତରୁ ମତ୍ତ ଉତ୍ତମି ମହର୍ଷରଃ ।

ମର୍ଦ୍ଦଳଃ ପଶବୋଽନେୟ ତ ୩୯୧ ନର୍ତ୍ତକା ଲସିକେ ସମେ
୩୯୨ ବିଲମ୍ବିତଂ ଦ୍ରୁତଂ ମଧ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ୱ ୩୯୩ ମୋଘୋ
୩୯୪ ଘନଂ ହମାତ୍ ।

୩୮୨ । ଯଶଃ, ପଟହ(ପୁ), ଭକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇନାମ ଭକ୍ତାବାଦ୍ୟର
୩୮୩ । ଭେଷ୍ଟ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଦୁର୍ଦ୍ଦୃଷ୍ଟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବଡ଼ ଭକ୍ତାର ।
୩୮୪ । ଆନକ (ପୁଂ) ପଟହ (ପୁଂ, କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇନାମ ପଟହବାଦ୍ୟର
୩୮୫ । ଗଣାଦି ଯନ୍ତ୍ର ବଜାଇବା ଦଣ୍ଡର ନାମ କୋଶ । ଏ ପୁଂଲିଙ୍ଗ
୩୮୬ । ଗଣାଦଣ୍ଡ, ପ୍ରବାଳ ଏ ଦୁଇନାମ ଗଣାଦଣ୍ଡର । ଏହା (ପୁଂ)
୩୮୭ । କକୁଭ ପ୍ରସେବକ ଏ ଦୁଇନାମ ଗଣାଦଣ୍ଡସ୍ଥିତ ବନ୍ଧ
କାଷ୍ଠର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୩୮୮ । ଗଣାର ସମୁଦାୟ ଶବ୍ଦରକୁ କୋଲମ୍ବକ କହି । ଏହା (ପୁଂ)
୩୮୯ । ଉପନାହ (ପୁଂ), ନିବନ୍ଧନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗଣା
ତାରବନ୍ଧନ କାଷ୍ଠର ।
୩୯୦ । ଉତ୍ତରୁ, ମତ୍ତ, ଉତ୍ତମି ମହର୍ଷର, ମର୍ଦ୍ଦଳ, ପଶବ, ଏ ଛଅ
ନାମ ବାଦ୍ୟବିଶେଷର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୩୯୧ । ନର୍ତ୍ତକା, ଲସିକା, ଏ ଦୁଇନାମ ନର୍ତ୍ତକାର । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
୩୯୨ । ନୃତ୍ୟବିଷୟକ ମନ୍ଦଗମନକୁ ତତ୍ତ୍ୱ କହି । ଏହା ସିଲିଙ୍ଗ
୩୯୩ । ନୃତ୍ୟବିଷୟକ ଶୀଘ୍ରଗମନକୁ ଉଦ୍ଧ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୩୯୪ । ନୃତ୍ୟବିଷୟକ ମଧ୍ୟ ଗମନକୁ ଘନ କହି । କ୍ଳ୍ମ ବଲିଙ୍ଗ ।

୩୮୫ ତାଳଃ କାଳନ୍ଦିୟାମାନଂ ୩୮୬ ଲୟଃ ସାମ୍ୟମଥାସ୍ତିୟାମ୍
 ୩୮୭ । ତାଣ୍ଡବଂ ନଟନଂ ନାଟ୍ୟଂ ଲସ୍ୟଂ ନଟ୍ୟଞ୍ଚ ନର୍ତ୍ତନେ ।
 ୩୮୮ ତୌର୍ଯ୍ୟସ୍ତ୍ରୀକଂ ନୃତ୍ୟଗୀତବାଦ୍ୟଂ ନାଟ୍ୟମିଦଂ ସମ୍ବନ୍ଧମ୍ ॥
 ୩୮୯ ଭ୍ରୁକୁଂସଶ୍ଚ ଭ୍ରୁକୁଂସଶ୍ଚ କୁଂସଶ୍ଚେତ ନର୍ତ୍ତକଃ ।
 ସ୍ତ୍ରୀବେଶଧାରୀ ପୁରୁଷୋ ୩୯୦ ନାଟଟାକ୍ତୋ

ଗଣିକ୍ୟାଂଶୁକା ॥

୩୯୧ ଭଗିନୀପତିରାବୁକ୍ତେ ୩୯୨ ଭାବୋ ବଦାନ ୩୯୩ ଆବୁକଃ ॥
 ଜନକୋ ୩୯୪ ଯୁବରାଜସ୍ତୁ କୁମାରୋ ଭର୍ତ୍ତୃଦାରକଃ ॥
 ୩୯୫ ରାଜା ଭଟ୍ଟାରକୋ ଦେବ ୩୯୬ ପ୍ରସ୍ତୁରା ଭର୍ତ୍ତୃଦାରକା ।

୩୮୫ । ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ସମୁଦାୟର ବିଚ୍ଛେଦକାଳକୁ ତାଳ
 କହ । ଏହା ପୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୬ । ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ବାଦ୍ୟର ସମତାକୁ ଲୟ କହ । ଏହା ପୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୭ । ତାଣ୍ଡବ, ନଟନ, ନାଟ୍ୟ, ଲସ୍ୟ, ନୃତ୍ୟ ନର୍ତ୍ତନ ଏ ଛଅ
 ନାମ ନୃତ୍ୟର । ଏମାନେ କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୮ । ଏକକାଳୀନ ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ, ବାଦ୍ୟ ଏ ସବୁକୁ ତୌର୍ଯ୍ୟସ୍ତ୍ରୀକ
 କହ । ଏ ନାଟର ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୯ । ଭ୍ରୁକୁଂସ, ଭ୍ରୁକୁଂସ ଭ୍ରୁକୁଂସ ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ତ୍ରୀବେଶଧାରୀ
 ନର୍ତ୍ତକ ପୁରୁଷର । ଏମାନେ ପୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୦ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ବେଶ୍ୟକୁ ଅକ୍ଳୁକା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୧ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ଭଗିନୀପତିକ ଆବୁକ୍ତି କହ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୨ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ପଣ୍ଡିତକୁ ଭାବ କହ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୩ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ଜନକକୁ ଆବୁକ କହ ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୪ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ଯୁବରାଜକୁ କୁମାର ଭର୍ତ୍ତୃଦାରକ (ପୁଂ)କହ ।
 ୩୯୫ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ରାଜାକୁ ଭଟ୍ଟାରକ ଓ ଦେବ (ପୁଂ) କହ ।
 ୩୯୬ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଭର୍ତ୍ତୃଦାରକା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀ

୩୯୭ ଦେବୀ କୃତାଭିଷେକାୟା ୩୯୮ ମିତରାୟୁ ଚ ଭଟ୍ତିମା ॥
 ୩୯୯ ଅବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟମବଧୋକ୍ତୋ ୪୦୦ ରାଜଶ୍ୟାଳୟୁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟଃ ।
 ୪୦୧ ଅମ୍ବା ମାତା ୪୦୨ ଅବାଳାସ୍ୟାଦବାୟୁ ୪୦୩ ରାସ୍ୟସ୍ତୁମାରଣଃ ॥
 ୪୦୪ ଅନ୍ତ୍ରକା ଭଗିନୀ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ୪୦୫ ନିଷ୍ଠା ନିବଦ୍ଧଣେ ସମେ ।
 ୪୦୬ ହଣ୍ଡେ ହଞ୍ଜେ ହଳାହ୍ଲାନଂ ମାରୁଂ ଚେଟୀଂ ସଖୀଂ ପ୍ରତି ॥
 ୪୦୭ ଅଙ୍ଗହାରୋଽବଶେଷୋ ୪୦୮ ବ୍ୟଞ୍ଜକାଭିନୟୋ ସମୋ ।

୩୯୭ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ରାଜା ସହିତ ଅଭିଷିକ୍ତା ମହିଷୀକ ଦେବୀ
 କହ । ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
 ୩୯୮ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ରାଜାର ସାମାନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀକ ଭଟ୍ତିମା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୩୯୯ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ଅବଧକୁ ଅବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ କହ । ଏହା (କ୍ଳା) ।
 ୪୦୦ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ରାଜଶ୍ୟାଳକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କହ । ଏହା (ପୁଂ)
 ୪୦୧ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ମାତାକୁ ଅମ୍ବା କହ । ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
 ୪୦୨ । ନାଟ୍ୟ କ୍ତିରେ ବାଳକ କୁ ବାୟୁ କହ । ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
 ୪୦୩ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମାରଣ କହ । ଏହା (ପୁଂ) ।
 ୪୦୪ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଭଗିନୀକୁ ଅନ୍ତ୍ରକା କହ । ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୪୦୫ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ପଞ୍ଚସଦକ ନିଷ୍ଠା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଓ ନିବଦ୍ଧଣ(କ୍ଳା)କହ
 ୪୦୬ । ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ ଭୁଲ୍ ସମ୍ଭାନାର୍ତ୍ତୀ ସଖୀକ ହଳା ମାତଙ୍ଗାୟା
 ସଖୀକ ହଣ୍ଡେ ଏବଂ ଦାସୀକ ହଞ୍ଜେ କହନ୍ତି । ଏମାନେ ଅବ୍ୟୟ
 ୪୦୭ । ଅଙ୍ଗହାର, ଅଙ୍ଗବଶେଷ ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୃତ୍ୟରେ ଅଙ୍ଗ-
 ବଳନାର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୦୮ । ବ୍ୟଞ୍ଜକ ଅଭିନୟ ଏ ଦୁଇନାମ ନାଟ୍ୟକ୍ତିରେ କ୍ଷୋଧାଦି-
 ଭାବ ପ୍ରକାଶର । ଏହା ପୁଲିଙ୍ଗ ।

- ୪୦୯ ନିର୍ଦ୍ଦେଶେ ଲଙ୍ଘ୍ୟଭାବ୍ୟାଂ ଦେ ସିଂହାଜିକ ସାହୁକେ ॥
 ୪୧୦ ଶୃଙ୍ଗାରଗରକରୁଣାଭୁତ ହାସ୍ୟ ଭୟାନକାଃ ।
 ଗଭ୍ରହରୌଦ୍ରୋ ଚ ରସାଃ ୪୧୧ ଶୃଙ୍ଗାରଃ ଶୁଭରୁକ୍ତିଲଃ ।
 ୪୧୨ ଭୟାହବର୍ଜନୋ ଗରଃ ୪୧୩ କାରୁଣ୍ୟଂ କରୁଣା ଦୃଶା ।
 କୃପା ଦୟାନୁକମ୍ପା ସ୍ୟାଦନୁହୋଶୋଽପ୍ୟ ୪୧୪ ଥୋ ହସଃ
 ହାସୋ ହାସ୍ୟଞ୍ଚ ୪୧୫ ଗଭ୍ରହଂ ବିକୃତଂ ସିଂହ ଦଂ ହୟମ୍ ।

- ୪୦୯ । ନାଟ୍ୟୋକ୍ତରେ ଅଙ୍ଗଦାର ନିଷ୍ପନ୍ନ କର୍ମକୁ ଆଜିକ ଏବଂ
 ସହୁଦାର ନିଷ୍ପନ୍ନ କର୍ମକୁ ସାହୁକ କହି । ଏହା ସିଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୧୦ । ଶୃଙ୍ଗାର, ଗର, କରୁଣ, ଅଭୁତ, ହାସ୍ୟ, ଭୟାନକ, ଗଭ୍ରହ,
 ରୌଦ୍ର ଏ ଆଠପ୍ରକାର ରସ । ଏମାନେ ପୁଲଙ୍ଗ ।
 ୪୧୧ । ଶୃଙ୍ଗାର, ଶୁଭ, ଭକ୍ତ, (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଶୃଙ୍ଗାର ରସର ।
 ୪୧୨ । ଭୟାହବର୍ଜନ, ଗର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗର ରସର ।
 ୪୧୩ । କାରୁଣ୍ୟ (ଖୁ), କରୁଣା, ଦୃଶା, କୃପା, ଦୟା, ଅନୁକମ୍ପା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଅନୁହେଶ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ କରୁଣ ରସର ।
 ୪୧୪ । ହସ, ହସ (ପୁଂ), ହାସ୍ୟ (ଖୁ) ଏ ତିନି ନାମ ହାସ୍ୟରସର ।
 ୪୧୫ । ଗଭ୍ରହ, ବିକୃତ (ସିଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଭ୍ରହ ରସର ।

- ୪୧୬ ବିସ୍ମୟୋଽଭୁତମାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମପ୍ୟ ୪୧୭ ଥା ଭୈରବମ୍ ।
 ଦାରୁଣଂ ଶ୍ୱସଣଂ ଶ୍ୱଷ୍ଟଂ ଘୋରଂ ଶ୍ୱମଂ ଭୟାନକମ୍ ।
 ଭୟଙ୍କରଂ ପ୍ରତିଭୟଂ ୪୧୮ ରୌଦ୍ରଂ ତୁଗ୍ରମମୀ ସିଂହ ॥
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ୪୧୯ ଦରଶାସୋ ଶ୍ୱତର୍ତ୍ତୀଃ ସାଧୁସଂ ଭୟମ୍ ।
 ୪୨୦ ବିକାଶୋମାନସୋଭବୋ ୪୨୧ ନୁଭବୋଭବବୋଧକଃ ।
 ୪୨୨ ଗବ୍ୟୋଽଭିମନୋଽହଙ୍କାରେ ୪୨୩ ମାନଶ୍ଚ ଉପମୁନତଃ ।
 ୪୨୪ ଅନାଦରଃ ପରିଭବଃ ପରିଭବସ୍ତ୍ରୀ-ରସ୍ତ୍ରୀୟା ।
 ଶତାବମାନନାବଜ୍ଞା ଅବହେଳମସୁଷଣଂ ।

- ୪୧୬ । ବିସ୍ମୟ (ପୁଂ), ଅଭୁତ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର (ସିଂ) ଏ ଚାରିନାମ
 ଅଭୁତ ରସର ।
 ୪୧୭ । ଭୈରବ, ଦାରୁଣ, ଶ୍ୱସଣ, ଶ୍ୱଷ୍ଟ, ଘୋର, ଶ୍ୱମ, ଭୟାନକ
 ଭୟଙ୍କର, ପ୍ରତିଭୟ ଏ ନବ ନାମ ଭୟାନକ ରସର,
 ଏମାନେ କୁଳିଙ୍ଗ ।
 ୪୧୮ । ରୌଦ୍ର, ତୁଗ୍ର (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରୌଦ୍ର ରସର ।
 ୪୧୯ । ଦର ଶାସ (ପୁଂ), ଶ୍ୱତ, ଶ୍ୱ. (ସ୍ତ୍ରୀ). ସାଧୁସ, ଭୟ (ଖୁ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ଭୟର ।
 ୪୨୦ । କାମବିକୃତ ମନୋବିକାରକୁ ଭାବ କହି । ଏହା ପୁଲଙ୍ଗ ।
 ୪୨୧ । ଭାବବୋଧକୁ ଅନୁଭାବ କହି । ଏହା ପୁଲଙ୍ଗ ।
 ୪୨୨ । ଗବ୍ୟ, ଅଭିମାନ, ଅହଙ୍କାର ଏ ତିନି ନାମ ଅହଙ୍କାରର ।
 ଏମାନେ ପୁଲଙ୍ଗ ।
 ୪୨୩ । ମାନ (ପୁଂ) ଚିତ୍ତସମୁଦ୍ଭବ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅସୁଷ୍ଣିତାର ।
 ୪୨୪ । ଅନାଦର, ପରିଭବ, ପରିଭବ, (ପୁଂ) ଚିରସ୍ତ୍ରୀୟା, ଶତା,
 ଅବମାନନା, ଅବଜ୍ଞା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅବହେଳାନ, ଅସୁଷଣ (ଖୁ)
 ଏ ନବ ନାମ ଅନାଦରର ।

୪୨୫ ମନ୍ଦାସଂ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ରୀଡ଼ା-ଲଜ୍ଜା ୪୨୬ ସ୍ତ୍ରୀପରପାନ୍ୟତଃ ।
 ୪୨୭ ସ୍ତ୍ରୀକ୍ରମିତ୍ତା ୪୨୮ ଭୂତା ତୁ ପରସ୍ୟ ବିଷୟେ ସ୍ତ୍ରୀତା ।
 ୪୨୯ ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ତରାଶି ୪୩୦ ସୁୟା ତୁ ଦୋଷାବେପୋ ଗୁଣେଷ୍ଠି ।
 ୪୩୧ ବୈରଂ ବିରୋଧୋ ବିଦ୍ବେଷୋ ୪୩୨ ମନୁ ଶୋକୋତୁ ଶୁକ୍ତସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୪୩୩ ପଶୁ ଉପୋତ୍ତପାପଶୁ ବିପ୍ରତପାର ଇତ୍ୟପି ॥
 ୪୩୪ କୋପ ଶୋଧାମର୍ଷରୋଷ ପ୍ରତିଭା ରୁଚି ହୃଦ୍ୟୋସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।

୪୨୫ । ମନ୍ଦାସ (କ୍ଳ) ବ୍ରୀଂ ସ୍ତ୍ରୀ, ବ୍ରୀଡ଼ା, ଲଜ୍ଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ
 ଲଜ୍ଜାର ।
 ୪୨୬ । ଅନ୍ୟଠାରୁ ଜାତ ଲଜ୍ଜାକୁ ଅପସପା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୨୭ । ସ୍ତ୍ରୀକ୍ରମିତ୍ତା, ଚିତ୍ତା ଏ ଦୁଇନାମ ସମାର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୨୮ । ପରପନ୍ୟୁତାକୁ ଅଭିଧା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୨୯ । ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ତରାଶି ଏ ଦୁଇନାମ ହଂସାର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୩୦ । ଗୁଣରେ ଦୋଷାବେପକୁ ଅସୁୟା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୩୧ । ବୈର (କ୍ଳ), ବିରୋଧ, ବିଦ୍ବେଷ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିତ୍ତ ନାମ
 ବିରୋଧର ।
 ୪୩୨ । ମନୁ, ଶୋକ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶୁକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିତ୍ତନାମ ଶୋକର ।
 ୪୩୩ । ପଶୁ ଉପ, ଅନୁପ୍ରସ, ବିପ୍ରତପାର ଏ ଚିତ୍ତନାମ ଅନୁତାପର ।
 ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୩୪ । କୋପ, ଶୋଧ, ଅମର୍ଷ, ରୋଷ, ପ୍ରତିଭା (ସ୍ତ୍ରୀ), ରୁଚି, ହୃଦ୍ୟ
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତନାମ ଶୋଧର ।

୪୩୫ ଶୁବୋ ତୁ ଚରତେ ଶୀଳ ୪୩୬ ମୁନ୍ନାଦସ୍ତ୍ରୀ ଉବତ୍ରମଃ ॥
 ୪୩୭ ପ୍ରେମନା ପ୍ରିୟତା ହାର୍ଦ୍ଦଂ ପ୍ରେମ ସେହୋ ୪୩୮ ଅଦୋହଦମ୍
 ଇଚ୍ଛାକାଞ୍ଚା ସ୍ତ୍ରୀ ହେତୁତୁତ୍ତ ବାଞ୍ଛା ଲିପ୍ତା ମନୋରଥଃ ।
 କାମୋତ୍ତଳାସପ୍ରସବ୍ଧ ୪୩୯ ସ ମହଂ ଲୀଳସା ଦୟୋଃ ।
 ୪୪୦ ଉପାଧିନାଂ ଧର୍ମଚିନ୍ତାଂ ୪୪୧ ପୁ ସ୍ୟାଧିନୀନୀ ବ୍ୟଥା
 ୪୪୨ ସ୍ୟାଜିନ୍ୟୁ ଚିରାଧାନ ୪୪୩ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସକଳକେ ସମେ ॥
 ୪୪୪ ଉତ୍ତାହୋତ୍ତବସାୟଃ ସ୍ୟାତ୍ ୪୪୫ ସମର୍ପ୍ୟମତିଶକ୍ତିଭାବ୍ ।
 ୪୪୬ କପଟୋତ୍ସା ବ୍ୟାଜଦମ୍ଭୋପଧୟୁକ୍ତ କୈତବେ ।

୪୩୫ । ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଚରତକୁ ଶୀଳ କହି । ଏହା କ୍ଳବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୩୬ । ଉନ୍ନାଦ, ଚିତ୍ତବତ୍ରମ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉନ୍ନାଦର ।
 ୪୩୭ । ପ୍ରେମନ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରିୟତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ହାର୍ଦ୍ଦଂ, ପ୍ରେମନ୍ (କ୍ଳ) ସ୍ନେହ
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ସ୍ନେହର ।
 ୪୩୮ । ଦୋହଦ (କ୍ଳ) ଇଚ୍ଛା, ଆକାଞ୍ଚା, ସ୍ତ୍ରୀ, ଲିପ୍ତା, ଚୂଷ୍ମା,
 ବାଞ୍ଛା, ଲିପ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ), ମନୋରଥ, କାମ, ଅଭିଳାଷ, ଚୂଷା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ବାରନାମ ଇଚ୍ଛାର ।
 ୪୩୯ । ଅତିଶୟ ଇଚ୍ଛାକୁ ଲିଳସା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସ୍ତ୍ରୀ କହି ।
 ୪୪୦ । ଉପାଧି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଧର୍ମ ଚିନ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଧର୍ମଚିନ୍ତାର ।
 ୪୪୧ । ମନୋବ୍ୟଥାକୁ ଅଧି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୪୪୨ । ଚିନ୍ତା, ସୁଚି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାନ (କ୍ଳ) ଏ ଚିତ୍ତନାମ ସୁରଣ ।
 ୪୪୩ । ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ, ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ଏ ଦୁଇନାମ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀ
 ୪୪୪ । ଉତ୍ତାହ, ଅଧିବସାୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଉତ୍ତାହର ।
 ୪୪୫ । ଅତିଶୟ ଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଅଧିବସାୟକୁ ସମର୍ପ୍ୟ କହି । ଏହା (କ୍ଳ)
 ୪୪୬ । କପଟ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବ୍ୟାଜ, ଦମ୍ଭ ଉପାଧି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଉକ୍ତ, କୈତବ
 (କ୍ଳ) ଏ ଛଅ ନାମ କପଟର ।

୪୪୭ କୁସୁତ୍ତଃନିକୃତଃ ଶାଠ୍ୟ-୪୪୮ ପ୍ରମାଦୋନବଧାନତା ।
 ୪୪୯ କୌତୁହଳଂ କୌତୁକଞ୍ଚ କୁତୁକଞ୍ଚ କୁତୁହଳଂ ।
 ୪୫୦ ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ବିଳାସବିଦୋକବିଭ୍ରମା ଲଳିତଂ ତଥା ।
 ଦେଲାଲ୍ଲେତ୍ୟମୀ ହାବାଃ ଫିୟାଃ ଶୃଙ୍ଗାରଭାବଜଃ ॥
 ୪୫୧ ଦ୍ରବ କେଳ ପରିହାସ ଫୀଡ଼ା ଲାଲା ତ ନମିତ ।
 ୪୫୨ ବ୍ୟାଜୋଽପଦେଶୋ ଲକ୍ଷ୍ୟଞ୍ଚ ୪୫୩ ଫୀଡ଼ାଶେଳା ତ କୁର୍ଦ୍ଦନମ୍
 ୪୫୪ ଘର୍ମେ ନିଦାଘସ୍ପେଦଃ ସ୍ୟାତ୍ ୪୫୫ ପ୍ରଳୟନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟା ।

୪୪୭ । କୁସୁତ୍ତ, ନିକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶାଠ୍ୟ (ଖା) ଏ ତିନିନାମ ହିଂସା
 ପୂର୍ବକ ଠକବର ।
 ୪୪୮ । ପ୍ରମାଦ (ପୁ) ଅନବଧାନତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ଅନବଧାନତାର ।
 ୪୪୯ । କୌତୁହଳ, କୌତୁକ, କୁତୁକ, କୁତୁହଳ, ଏ ଚାରିନାମ
 କୌତୁକର । ଏମାନେ ଖା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୫୦ । ବିଳାସ, ବିଦୋକ, ବିଭ୍ରମ, ହାବ (ପୁ), ଲଳିତ (ଖା),
 ଦେଲା, ଲାଲା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତନାମ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଶୃଙ୍ଗାର-
 ଭାବକ ଫିୟାର ।
 ୪୫୧ । ଦ୍ରବ, କେଳ ପରିହାସ (ପୁ), ଫୀଡ଼ା ଲାଲା (ସ୍ତ୍ରୀ), ନମିତ୍
 ଖା) ଏ ତିନି ନାମ ପରିହାସର ।
 ୪୫୨ । ବ୍ୟାଜ, ଅପଦେଶ (ପୁ), ଲକ୍ଷ୍ୟ (ଖା) ଏ ତିନି ନାମ
 ଛଦ୍ମବେଶର ।
 ୪୫୩ । ଫୀଡ଼ା, ଶେଳା (ସ୍ତ୍ରୀ), କୁର୍ଦ୍ଦନ (ଖା) ଏ ତିନିନାମ ଫୀଡ଼ାର
 ୪୫୪ । ଘର୍ମ, ନିଦାଘ, ସ୍ପେଦ ଏ ତିନିନାମ ଘାତର । ଏମାନେ (ପୁ) ।
 ୪୫୫ । ପ୍ରଳୟ (ପୁ), ନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟାର

୪୫୬ ଅବହୃତ୍ଥାଆକାରଗୁପ୍ତିଃ ୪୫୭ ସମୌ ସମ୍ବେଗସମୁମୌ ।
 ୪୫୮ ସ୍ୟାଦାହ୍ନଂ ଶତକଂ ହାସଃ ସୋତ୍ ପ୍ରାସଃ ୪୫୯ ସମନାକ୍ଷିପ୍ତମ୍
 ୪୬୦ ମଧ୍ୟମଃ ସ୍ୟାଦ୍ ବିହସିତଂ ୪୬୧ ରୋମାଞ୍ଚୋ ଲେମ୍ବୁର୍ବଶମ୍ ॥
 ୪୬୨ ଫିଦିତଂ ରୁଦିତଂ କୃଷ୍ଣଂ ୪୬୩ ଜ୍ୱଳମ୍ବୁ ଫିଷ୍ଟିକ୍ ମୁଣାମ୍ ।
 ୪୬୪ ବିପ୍ରଲମ୍ବୋ ବିସମ୍ବାଦୋ ୪୬୫ ରଙ୍ଗଶ୍ଚଳନେ ସମେ ॥
 ୪୬୬ ସ୍ୟାନ୍ନି ଦ୍ରା ଶୟନଂ ସ୍ୱାପଃ ସ୍ୱପ୍ନଃ ସଂବେଶ ଇତ୍ୟପି ।

୪୫୬ । ଅବହୃତ୍ଥା ଆକାରଗୁପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଦୁଇନାମ ଲଜ୍ଜାଦି ହାବ
 ଆକାର ଗୋପନର ।
 ୪୫୭ । ସମ୍ବେଗ ସମୁମ (ପୁ) ଏ ଦୁଇନାମଭୟାଦିଜନିତଶୀଘ୍ରତାର
 ୪୫୮ । ଉଦହାସକୁ ଆହ୍ନ ଶତକ (ଖା), ହାସ ସୋତ୍ ପ୍ରାସ୍ (ପୁ) କହି
 ୪୫୯ । ଇଷତ୍ ହାସକୁ ସ୍ଥିତ କହି । ଏହା ଖା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୬୦ । ମଧ୍ୟ ହାସକୁ ବିହସିତ କହି । ଏହା ଖା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୬୧ । ରୋମାଞ୍ଚ (ପୁ), ଲେମ୍ବୁର୍ବଶ (ଖା) ଏ ଦୁଇନାମଲେମ୍ବୁର୍ବଶର
 ୪୬୨ । ଫିଦିତ, ରୁଦିତ, କୃଷ୍ଣ (ଖା) ଏ ତିନି ନାମ ଫିଦିନର ।
 ୪୬୩ । ଜ୍ୱଳମ୍ବ (ଫିଲିଙ୍ଗ), ଜ୍ୱଳମ୍ବ (ଖା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହାତର ।
 ୪୬୪ । ବିପ୍ରଲମ୍ବ ବିସମ୍ବାଦ ଏ ଦୁଇନାମ ବିସମ୍ବାଦର ଏଦୁହେଁ (ପୁ)
 ୪୬୫ । ରଙ୍ଗ, ଶ୍ଚଳନ ଏ ଦୁଇନାମ ଶ୍ଚଳନର । ଏ ଦୁହେଁ (ଖା)
 ୪୬୬ । ନିଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶୟନ (ଖା), ସ୍ୱାପ, ସ୍ୱପ୍ନ, ସମ୍ବେଶ (ପୁ) ଏ
 ପାଞ୍ଚନାମ ନିଦ୍ରାର ।

୪୭୭ ଚନ୍ଦ୍ରା, ପ୍ରମୀଳା ୪୭୮ ଭୁକୁଟି ଭୁକୁଟିଃ ଭୁକୁଟିଃ ସ୍ତ୍ରୀମ୍ ।
 ୪୭୯ ଅଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ୟାଦସୌମ୍ୟେଃ ସ୍ତ୍ରୀ ୪୮୦ ସସିଦ୍ଧିଃ ପ୍ରକୃତସ୍ତ୍ରୀମେ ।
 ସ୍ବରୂପଂ ଚ ସ୍ବଭାବଶ୍ଚ ନିସର୍ଗ ୪୮୧ ଶ୍ଚ ଅ ବେପଥୁଃ ।
 କମ୍ପୋ ୪୮୨ । ଯଥା ଶଶଭିକ୍ଷୋ ମହାଭିକ୍ଷକ ଉତ୍ସବଃ ॥

ଇତି ସ୍ବର୍ଗବର୍ଗ ।

— ୦ —

୪୭୭ । ଚନ୍ଦ୍ରା, ପ୍ରମୀଳା ଏ ଦୁଇନାମ ଅଳ୍ପ ନିଦ୍ରାର । ଏଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୪୭୮ । ଭୁକୁଟି, ଭୁକୁଟି, ଭୁକୁଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଭୁକୁଟୀର
 ୪୭୯ । ଅସନ୍ନୋଷ ଜନକ ଦୃଷ୍ଟି କି ଅଦୃଷ୍ଟି କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୮୦ । ସସିଦ୍ଧି, ପ୍ରକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ସ୍ବରୂପ (କ୍ଳ), ସ୍ବଭାବ, ନିସର୍ଗ (ପୁଂ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସ୍ବଭାବ ଅବସ୍ଥାର ।
 ୪୮୧ । ବେପଥୁ, କମ୍ପ ଏ ଦୁଇନାମ କମ୍ପର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୮୨ । ଶଶ, ଭିକ୍ଷୁ, ମହା, ଭିକ୍ଷକ; ଉତ୍ସବ, ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ
 ଉତ୍ସବର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

ଇତି ସ୍ବର୍ଗବର୍ଗ ନାମ ଟୀକା ।

— ୦ —

ପାତାଳବର୍ଗ

୧ ଅଧୋଭୁବନ ପାତାଳ ବଳସଦ୍ ଭସାତଳଂ ।
 ନାଗଲୋକୋ ୨ ଯଥା କୁହରଂ ଶୁଷିରଂ ବିବରଂ ବିଳଂ
 ହ୍ରଦଂ ନିର୍ବ୍ୟଥନଂ ରୋକଂ ରକ୍ତଂ ଶ୍ବତ୍ରଂ ବାପା ଶୁଷଃ ।
 ୩ ଗର୍ଭଂ ବଚୋ ଭୁବ ଶ୍ବତ୍ରୋ ଽ ସରଲେ ପୁଷିରଂ ସିଷୁ ॥
 ୪ ଅନ୍ଧକାରୋଽସ୍ତୀୟାଂ ପୁନ୍ତଂ ତମିସ୍ରଂ ତମିରଂ ତମଃ ।
 ୫ ପ୍ଳାନ୍ତେ ୬ ଗାତୋଽକତମସ୍ତ ୮ କ୍ଷଣୋଽକତମସ୍ତ ତମଃ ।
 ବିଶ୍ବକ୍ ସନ୍ତମସ୍ତ ୯ ନାଗଃ କାଦ୍ରବେୟା ୧୦ ପ୍ରତ୍ୟଶ୍ବରଃ ।
 ଶେଷୋଽନନ୍ତୋ ୧୧ ବାୟୁକସ୍ତୁ ସର୍ପରାଜୋ ୧୨ ଯଥା ଗୋନସେ
 ତଳସ୍ତଃ ॥

୧ । ଅଧୋଭୁବନ, ପାତାଳ ବଳସଦ୍ ଭସାତଳ (କ୍ଳ)
 ନାଗଲୋକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ପାତାଳର ।
 ୨ । କୁହର, ଶୁଷିର, ବିବର, ବିଳ, ହ୍ରଦ, ନିର୍ବ୍ୟଥନ, ରୋକ, ରକ୍ତ,
 ଶ୍ବତ୍ର (କ୍ଳ), ବାପା, ଶୁଷ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଏଗାର ନାମ ହ୍ରଦର ।
 ୩ । ଗର୍ଭ, ଅବଚ ଏ ଦୁଇନାମ ଭୂମିସ୍ଥିତ ଗର୍ଭର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)
 ୪ । ରକ୍ତ, ପୁନ୍ତ ଦ୍ରବ କୁ ଶୁଷିର କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୫ । ଅନ୍ଧକାର (ପୁଂ, କ୍ଳ) ପ୍ଳାନ୍ତ, ତମିସ୍ର, ତମିର, ତମସ୍ (କ୍ଳ)
 ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଅନ୍ଧକାରର ।
 ୬ । ଅତିଶୟ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଅକତମସ୍ କହି । ଏହା (କ୍ଳ)
 ୭ । ଅଳ୍ପ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଅବତମସ୍ କହି ଏହା । (କ୍ଳ)
 ୮ । ବିଶ୍ବବ୍ୟାପକ ଅନ୍ଧକାରକୁ ସନ୍ତମସ୍ କହି । ଏହା (କ୍ଳ)
 ୯ । ନାଗ, କାଦ୍ରବେୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସାମାନ୍ୟ ନାଗର ।
 ୧୦ । ଶେଷ, ଅନନ୍ତ ଏଦୁଇନାମ ନାଗଭିକ୍ଷୁରକର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)
 ୧୧ । ବାୟୁକ, ସର୍ପରାଜ ଏ ଦୁଇନାମ ସର୍ପରାଜର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)

- ୧୩ ସ୍ୟାଦନଗରେ ଶୟନାଦସ ଇତ୍ୟୁତ୍ତୋ ।
 ୧୪ ଅଳଗର୍ଭେ । ଜଳବ୍ୟାଳଃ ୧୫ ସମୌ ରଜଜତୁ ଶ୍ଚୁତ୍ତୋ ।
 ୧୬ ମାତୃଧାନୋ ମାତୃଲାହ ୧୭ ନିମ୍ନକୋ ମୁକ୍ତ କଞ୍ଚି କଃ ।

[ଶ୍ରେଣିବର୍ଗଃ]

- ୧୮ । ସର୍ପଃ ପୃଥାକୁର୍ଭୁ ଜଗୋ ଭୁଜଙ୍ଗୋଽଭୁଭୁଜମଃ ।
 ଆଶୀବିଷୋ ବିଷଧରଶ୍ଚୈର୍ଦ୍ଦି ବ୍ୟାଳଃ ସଞ୍ଜୟଃ ।
 କୁଣ୍ଡଳୀ ଗୁଡ଼ପାକସ୍ତୁଶ୍ଚବାଃ କାକୋଦରଃ ଫଣୀ ॥
 ଦକ୍ଷୀକରେ ଘର୍ଭ ପୁଷ୍ପୋ ଦୁହଶ୍ଚକୋ ବିଲେଶୟଃ ।
 ଭରଗଃ ପନ୍ଥଗୋ ଶ୍ରେଣୀ ଜହ୍ନଗଃ ପବନାଶନଃ ।
 ୧୯ ବିଷ୍ଣୁଦେୟଃ, ବିଷାସ୍ତ୍ୟାଦି ୧୦ ଫଟାପୁଂ ତୁ ଫଣାଦୟୋଃ ।

- ୧୨ । ଗୋନସଂତଳସ୍ତ ଏ ଦୁଇନାମ ବୋଧାସାପର, ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)
 ୧୩ । ଅଜଗର ଶୟ ବାହାସ(ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଜଳବୁଡ଼ା ସର୍ପର ।
 ୧୪ । ଅଳଗର୍ଭ, ଜଳବ୍ୟାଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜଳବୁଡ଼ାସର୍ପର ।
 ୧୫ । ରଜଜ, ଶ୍ଚୁତ୍ତ ଏ ଦୁଇନାମ ଧଣ୍ଡସାପର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)
 ୧୬ । ମାତୃଧାନ, ମାତୃଲାହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମାଟି ବିରଡ଼ସାପର ।
 ୧୭ । ନିମ୍ନକ, ମୁକ୍ତକଞ୍ଚିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କାତିଛଡ଼ା ସର୍ପର ।
 ୧୮ । ସର୍ପ, ପୃଥାକୁ, ଭୁଜଗ, ଭୁଜଙ୍ଗ ଅହି, ଭୁଜଙ୍ଗମ, ଆଶୀବିଷ,
 ବିଷଧର, ଚନ୍ଦିନ, ବ୍ୟାଳ, ସଞ୍ଜୟ, କୁଣ୍ଡଳିନ, ଗୁଡ଼ପାଦ,
 ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚବସ୍ତ୍ର, କାକୋଦର ଫଣିନ, ଦକ୍ଷୀକରଘର୍ଭପୁଷ୍ପ ଦୁହଶ୍ଚକ
 ବିଲେଶୟ, ଭରଗ; ପନ୍ଥଗ, ଶ୍ରେଣୀ, ଜହ୍ନଗ, ପବନାଶନ
 ଏ ପରଶ ନାମ ସାଧାରଣ ସର୍ପକର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୯ । ସର୍ପ ବିଷ ଏବଂ ଅସ୍ଥିକ ଅହେୟ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୦ । ଫଟା, ଫଣା (ପୁଂ ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ସାପଫଣାର ।

- ୨୧ ସମୌ କଞ୍ଚି କନିର୍ମୋକୌ ୨୨ ଷ୍ଟେଡ଼ସ୍ତ ଗରଲଂ ବିଷଂ ।
 ୨୩ ପୁଂସି କ୍ଲୀବେ ଚ କାକୋଳ କାଳକୂଟ ହଳାହଳଃ ।
 ସୌରାସ୍ତ୍ର କଃ-ଶୌକ୍ଲି କେୟୋ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରଃ ପ୍ରଘାପନଃ ।
 ଦାରଦୋ ବସନାଭସ୍ତୁ ବିଷଭେଦା ଅମୀ ନବ ।
 ୨୪ ବିଷବୈଦ୍ୟୋ ଜାଙ୍ଗଲକୋ ୨୫ ବ୍ୟାଳଗ୍ରାହ୍ୟାହିତୁଣ୍ଡି କଃ
 ଇତି ପାତାଳବର୍ଗେ ପ୍ରଥମଃ ପରିଚ୍ଛେଦଃ ॥

୫୦୫

ଦ୍ଵିତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦଃ

ନରକବର୍ଗଃ

- ୨୬ ସ୍ୟାନ୍ନାରକସ୍ତୁ ନରକୋ ନରୟୋ ଦୁର୍ଗଂ ଛଷ୍ଠି ସ୍ଵାଂ ।
 ୨୭ ତତ୍ତେଦାସ୍ତ ପନାସତି ମହାରୌରବରୌରବଃ ॥
 ସଂହାତଃ କାଳସୁମଞ୍ଜେତ୍ୟଦ୍ୟାଃ ୨୮ ସତ୍ତ୍ଵାସ୍ତ ନାରକଃ ।

- ୨୧ । କଞ୍ଚିକ, ନିର୍ମୋକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସାପକାତିର ।
 ୨୨ । ଷ୍ଟେଡ଼ (ପୁଂ), ଗରଲ ବିଷ ଏ ତିନିନାମ ସାପ ବିଷର ।
 ୨୩ । କାକୋଳ, କାଳକୂଟ, ହଳାହଳ, ସୌରାସ୍ତ୍ର, ଶୌକ୍ଲି କେୟ
 ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର, ପ୍ରଘାପନ, ଦାରଦ, ବସନାଭ ଏ ନବନାମ ବିଷ
 ଭେଦର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪ । ବିଷବୈଦ, ଜାଙ୍ଗଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗାରଡ଼ପୁର ।
 ୨୫ । ବ୍ୟାଳଗ୍ରାହନ୍, ଅହିତୁଣ୍ଡିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସାପୁଆକେଲାର ।
 ୨୬ । ନାରକ, ନରକ, ନିଲୟ (ପୁଂ) ଦୁର୍ଗଂ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ
 ନରକର ।
 ୨୭ । ତପନ, ଆସତି, ମହାରୌରବ, ଗୌରବ, ସଂହାତ (ପୁଂ)
 କାଳସୁମ (କ୍ଲୀ) ଏ ଛଅନାମ ନରକ ବିଶେଷର ।
 ୨୮ । ନାରକ, ସ୍ତେତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନରକସ୍ଥ ପ୍ରାଣୀର ।

- ପ୍ରେତା ୨୯ ବୈତରଣୀ ସିନ୍ଧୁ ୩୦ ସ୍ୟାଦଳକ୍ଷ୍ମୀସ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିତଃ
 ୩୧ ବିଷ୍ଣୁବଜ୍ରଃ ୩୨ କାରଣା ତୁ ଯାତନା ଖବୁବେଦନା ।
 ୩୩ ପୀଡ଼ା ବାଧା ବ୍ୟଥା ଦୁଃଖମମାନସ୍ୟଂ ପ୍ରସୂତକଂ ।
 ସ୍ୟାଦ୍ କପ୍ତଂ କୃତ୍ ମାତ୍ସ୍ୟକଂ ଶିଷ୍ଟେଷାଂ ଭେଦ୍ୟଗାମି ଯତ୍ ॥
 ଇତି ପାତାଳବର୍ଗେ ହି ଶୟଃ ପରିଚ୍ଛେଦ ।

—*—

ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦଃ

ବାରିବର୍ଗଃ

- ୩୪ ସମୁଦ୍ରୋଦଧିରକୃପାର ପାଗବାରଃ ପରିପୁତଃ ।
 ଭଦନନ୍ଦୁକଧିସିନ୍ଧୁଃ ସରସ୍ବତ ସାଗରୋର୍ଦ୍ଧ୍ବଃ ॥
 ରତ୍ନାକରେ ଜଳନିଧିର୍ଯ୍ୟାଦଃ ପତରପାଂପତଃ ।
 ୩୫ ତସ୍ୟ ପ୍ରଭେଦାଃ ଶିରୋଦୋ ଲବଣୋଦସ୍ତଥାଃ ପରେ ॥
-
- ୨୯ । ବୈତରଣୀ ନଦୀକ ବୈତରଣୀ କୁହାଯାଏ । ଏ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୦ । ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ, ନିର୍ଦ୍ଦିତ ଏଦୁଇନାମ ଅଲକ୍ଷ୍ମୀର । ଏଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୧ । ବିଷ୍ଣୁ ଆଜ୍ଞା ଏଦୁଇନାମ ବେଠି କାର୍ଯ୍ୟର । ଏଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୨ । କାରଣା, ଯାତନା, ଖବୁବେଦନା ଏ ତିନିନାମ କଠିନ ଯାତନାର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩ । ପୀଡ଼ା, ବାଧା, ବ୍ୟଥା । (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖ, ଅମାନସ୍ୟ, ପ୍ରସୂତକ, କଷ୍ଟ, କୃତ୍, ଆବଳ (କ୍ଳ) ଏ ନଅ ନାମ ପୀଡ଼ାର ।
 ୩୪ । ସମୁଦ୍ର, ଅବ୍ୟ ଅକୁପାର, ପାଗବାର, ପରିପୁତ ଭଦନନ୍ଦ, ଭଦ୍ରସ୍, ସିନ୍ଧୁ ସରସ୍ବତ, ସାଗର, ଅର୍ଦ୍ଧ୍ବ, ରତ୍ନାକର, ଜଳନିଧି, ଯାଦଃପତ, ଅପାଂପତ ଏ ପଦରନାମ ସମୁଦ୍ରର, ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୫ । ଶିରୋଦ, ଲବଣୋଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମୁଦ୍ର ବିଶେଷର (ଲବଣେଷୁ ସୁର ସପ୍ତିଦସ୍ ଦୁର୍ଗ୍ଧ ଜଳକ୍ରାଃ) ।

- ୩୬ ଅପଃ ସ୍ତ୍ରୀ ଭୂମି ବାବାରି ସଲିଳଂ କମଳଂ ଜଳଂ ।
 ପୟଃ ଶାଲିଳମମୃତଂ ଜୀବନଂ ଭୂବନଂ ବନଂ ॥
 କବଚମୁଦକଂ ପାଥଃ ପୁଷ୍କରଂ ସର୍ବତୋମୁଖଂ ।
 ଅମ୍ବୋର୍ଣ୍ଣସ୍ତ୍ରୋତ୍ସ ପାନାୟ ନୀର ସୀରମୁଖମୁରଂ ॥
 ମେଦପୁଷ୍ପଂ ଦନରସଂ ୩୭ ସ୍ତ୍ରୀଷ୍ଠ ଦେ ଆଶ୍ୟମନ୍ନୟଂ ।
 ୩୮ ଭଙ୍ଗପୁରଙ୍ଗ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବିବା ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ବୀରି ୩୯ ରଥୋର୍ଦ୍ଧ୍ବିଷୁ ॥
 ମହତ୍ପୁଲ୍ଲୋଲୋ କଲ୍ଲୋଲୋ ୪୦ ସ୍ୟାଦାବର୍ତ୍ତାଃ ମୂର୍ଦ୍ଧାଂ ଭ୍ରମଃ
 ୪୧ ପୃଷ୍ଠନ୍ନି ବିନ୍ଦୁ ପୃଷ୍ଠତାଃ ପୁମାଂସୋ ବିପ୍ରଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ।
 ୪୨ ବନ୍ଧଣି ପୁଟଭେଦାଃ ସ୍ୟ ୪୩ ଭ୍ରମାଶ୍ଚ ଜଳନିଗମାଃ ॥

ଅର୍ଥ ଲବଣ, ଶିଷ, ପୁର, ଦୃତ, ଦସ୍, ଦୁର୍ଗ୍ଧଜଳ ଏମାନେ ସପ୍ତ ସମୁଦ୍ର ।

- ୩୬ । ଅପ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବହୁଚନାନ୍ତ, ବାତ (ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଳ) ବାରି, ସଲିଳ, କମଳ, ଜଳ, ପୟସ୍, ଶାଲିଳ, ଅମୃତ, ଜୀବନ, ଭୂବନ, ବନ କବଚ, ଭଦକ, ପାଥସ୍, ପୁଷ୍କର, ସର୍ବତୋମୁଖ, ଅମ୍ବସ୍, ତ୍ରୋତ୍ସ, ପାନାୟ, ନୀର, ସୀର, ଅମ୍ବ, ଶମ୍ବର, ମେଦ-ପୁଷ୍ପ, ଦନରସ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସତାଇଶ ନାମ ଜଳର ।
 ୩୭ । ଅପ୍ୟ, ଅନ୍ନୟ ଏ ଦୁଇନାମଜଳପେଶର । ଏ ଦୁହେଁ ତନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮ । ଭଙ୍ଗ, ତରଙ୍ଗ (ପୁଂ), ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବି (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ବୀରି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଚାରିନାମ ଲହରୀର ।
 ୩୯ । ଭଲ୍ଲୋଲ କଲ୍ଲୋଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମହାଲହରୀର ।
 ୪୦ । ଜଳ ଭର୍ତ୍ତାକ ଆବର୍ତ୍ତ କହ୍ନି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୧ । ପୃଷ୍ଠନ୍ନି, ବିନ୍ଦୁ, କୁଷ୍ଠ (ପୁଂ), ବିପ୍ରଃ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରିନାମ ଜଳ ବିନ୍ଦୁର ।
 ୪୨ । ବନ୍ଧ (କ୍ଳ) ପୁଟଭେଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନନ୍ଦିବାଙ୍କର ।
 ୪୩ । ଭ୍ରମ, ଜଳନିଗମ ଏ ଦୁଇନାମ ଝରଣାର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

- ୪୪ କଳଂ ଶ୍ରେଧସ୍ତ ଶାରଞ୍ଜ ପ୍ରତରଞ୍ଜ ଚଟଂ ଯିଷୁ ॥
 ୪୫ ପାରବାରେ ପରବାତ ୪୬ ଶରେ ପ ସଂ ଚଦନ୍ତରଂ ।
 ୪୭ ଦ୍ରାପୋଃସ୍ତ୍ରୀୟାମନ୍ତରାସଂ ଯଦନ୍ତର୍ବାରିତ୍ରୁଟଂ ।
 ୪୮ ଚୋସ୍ତୋତ୍ରୁତ ଚତ୍ରୁକନଂ ୪୯ ସୈକତଂ ସିକତାମୟଂ ।
 ୫୦ ନିଷଦ୍ବରସ୍ତ ଜମ୍ବୀଳଃ ପଙ୍କୋଃସ୍ତ୍ରୀ ଶାଦକର୍ଦ୍ଦମୋ ।
 ୫୧ ଜଳୋକ୍ତାସାଃ ପରବାହାଃ ୫୨ କୃପକାସ୍ତୁ ବିଦାରକଃ ।
 ୫୩ ନାବ୍ୟଂ ଯିଲିଙ୍ଗଂ ନୌତାୟୋଃ ୫୪ ସ୍ବାୟାଂନୌସ୍ତରଣିସ୍ତରଃ
 ୫୫ ଉତ୍ତୁପନ୍ତ ପୁଂବଃକୋଳଃ ୫୬ ସ୍ତ୍ରୋତୋଃସୁସରଣଂସ୍ତୁତଃ ।

- ୪୪ । କଳ, ଶ୍ରେଧସ୍, ଶାର, ପ୍ରତର (କ୍ଳ), ଚଟ ଯି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ନିଉକଲର ।
 ୪୫ । ନଇର ସେ ପାରିକ ପାର ଏବଂ ଏପାରିକ ଆବାର କହନ୍ତି ।
 ୪୬ । ନଦୀର ଦୁଇଠାରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନକୁ ପାସ (କ୍ଳ) କହନ୍ତି ।
 ୪୭ । ଜଳୋତ୍ରୁତ ଦ୍ରାପକୁ ପ୍ରକନ କହନ୍ତି । ଏହା କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୮ । ସୈକତ, ସିକତାମୟ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ବାଲୁକାମୟକୂଳର ।
 ୫୦ । ନିଷଦ୍ବର, ଜମ୍ବୀଳ (ପୁଂ), ପଙ୍କିଳ (କ୍ଳ, ପୁଂ) ଶାଦ, କର୍ଦ୍ଦମ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପଙ୍କର ।
 ୫୧ । ଜଳୋକ୍ତାସ, ପରବାହ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜଳ ଉତ୍ତୁଳିବାର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୨ । କୃପକ, ବିଦାରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁଷ୍କ ନଦୀରେ ଲେକ ସ୍ଥାନ ନିମିତ୍ତ କରିଥିବା ଗର୍ତ୍ତକୁ ବୁଝାଏ ।
 ୫୩ । ନୌକାଦ୍ବାର ଗମ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ନାବ୍ୟ କହନ୍ତି । ଏହା ଯିଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୪ । ନୌ, ଚରଣୀ, ଚରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ନୌକାର ।
 ୫୫ । ଉତ୍ତୁପ (କ୍ଳ), ପୁଂବ, କୋଳ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଭେଲର ।
 ୫୬ । ସୁସ୍ରବତଃ ଜଳଆଗମକୁ ସ୍ତ୍ରୋତସ୍ କହନ୍ତି । ଏହା (କ୍ଳ)

- ୫୭ ଆତରସ୍ତରପଣଂ ସ୍ୟା ୫୮ ଦ୍ରୋଣୀ କାଷ୍ଠାୟବାହନା ॥
 ୫୯ ସ୍ତ୍ରୀୟାସିକଃ ପୋତବଣିକ ୬୦ କର୍ଣ୍ଣଧାରସ୍ତୁ ନାବିକଃ ।
 ୬୧ ନିୟାମକଃ ପୋତବାହାଃ ୬୨ କପକେ ଗୁଣବୃଷକଃ ।
 ୬୩ ନୌକାଦଣ୍ଡଃଷେପଣିଃ ୬୪ ପ୍ୟାଦରସଂ କେନିପାତକଃ ।
 ୬୫ ଅତ୍ରୁସ୍ତ୍ରୀ କାଷ୍ଠକୂଢାଳଃ ୬୬ ସେକପାସସ୍ତୁ ସେଚନଂ ।
 ୬୭ କ୍ଳାବୋକ୍ତାନ ବନାବୋଃକ୍ତ ୬୮ ଶ୍ଳୋଚ ନୌକେଚିତ୍ରୁସିଷୁ ।

- ୫୭ । ଆତର (ପୁଂ), ଚରପଣ୍ୟ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ନୌକ ପାରି ମାୟୁକର ।
 ୫୮ । ଦ୍ରୋଣୀ, କାଷ୍ଠାୟବାହନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ନାବରୁ ଜଳ ବେହବା କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ ବେଣୁଆର ।
 ୫୯ । ସ୍ତ୍ରୀୟାସିକ, ପୋତବଣିକ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନୌକାରେସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱିପାନ୍ତରଗାମୀ ବଣିକର ।
 ୬୦ । କର୍ଣ୍ଣଧାର, ନାବିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନାଉରିଆର ।
 ୬୧ । ନିୟାମକ, ପୋତବାହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଦଣ୍ଡବାହକ ନାବିକର ।
 ୬୨ । କୃପକ, ଗୁଣବୃଷକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯେଉଁ କାଠରେ ଗୁଣ ବନ୍ଧା ହୋଇ ନୌକା ଟଣାଏ ଏ ଚାହାର ନାମ ।
 ୬୩ । ନୌକାଦଣ୍ଡ, ଷେପଣି, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନାଆ କାତର ।
 ୬୪ । ଅରସ (କ୍ଳ), କେନିପାତକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନାଆ କେରୁଆଳର ।
 ୬୫ । ଅତ୍ରୁ (ସ୍ତ୍ରୀ), କାଷ୍ଠକୂଢାଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କାଷ୍ଠକୂଢାଳର ।
 ୬୬ । ସେକପାସ, ସେଚନ ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୌକା ଜଳସେଚନ-ପାସର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୭ । ଅର୍ଦ୍ଧନୌକାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧନାବ କହନ୍ତି । ଏହା କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୮ । ଅଶ୍ଳୋଚ ନୌକାକୁ ଅଚିତ୍ରୁ କହନ୍ତି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୯ । ଯିଷ୍ଟାଧାର ପ୍ରସନ୍ନୋଃଃ ୧୦ କଳ୍ପସେନକ ଆଦିକଃ ।
 ୨୦ । ନମ୍ନଂ ଗନ୍ଧରଂ ଗନ୍ଧାରଂ ୧୧ ମୁଷ୍ଟନଂ ଚକ୍ରପର୍ଯ୍ୟୟେ ।
 ୨୧ । ଅଗାଧମତଳପୁଷ୍ପଂ ୧୨ କୈବର୍ତ୍ତେ ଦାସଧୀବରୋ ।
 ୨୪ । ଆନାୟଃ ପୁଂସି ଜାଲଂ ୧୩ ସ୍ୟାସ୍ତ୍ରସୁନଂ ପବନକଂ ।
 ୨୬ । ମହ୍ୟାଧାନା କୁବେଶୀଃ ୧୮ ସ୍ୟାଦ୍ ବଡ଼ିଶଂ ମହ୍ୟବେଧନଂ ।
 ୨୯ । ପୃଥ୍ବୀମା ଝସୋ ମହ୍ୟୋ ମାନୋ ବୈସାରିଣୋଃଃ ୧୫ ।
 ୩୦ । ବିସାରଃ ଶକୁଳୀ ଗୁପ୍ତା ୧୬ ଗଡ଼କଃ ଶକୁଳାର୍ଦ୍ଧକଃ ।
 ୩୧ । ସହସ୍ରଦଂଷ୍ଟ୍ରଃ ପୀଠନ ୧୭ ଭଲୁପୀ ଶିଶୁକଃ ସମୋ ।
 ୩୩ । ନଳମାନସ୍ତୁ ଚିତ୍ତମଃ ୧୮ ପ୍ରୋଷ୍ଠୀ ତୁ ଫେରା ଦୟେଃ ।

- ୧୯ । ପ୍ରସନ୍ନ, ଅକ୍ଷ ଏ ଦୁଇନାମ ନମ୍ନଂ । ଏ ଦୁହେଁ ଚିତ୍ତଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୦ । କଳ୍ପସ୍ତ, ଅନଳ, ଆଦି ଏ ଚିତ୍ତ ନାମ ଗୋଳିଆ ।
 ଏମାନେ ଚିତ୍ତଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୧ । ନମ୍ନ, ଗନ୍ଧର, ଗନ୍ଧାର ଏ ଚିତ୍ତ ନାମ ନମ୍ନର । ଏମାନେ ଶିଳିଙ୍ଗ ।
 ୨୨ । ଉଷ୍ଣ ଏହି ନାମ ଉପରର । ଏହା ଶିଳିଙ୍ଗ ।
 ୨୩ । ଅଗାଧ, ଅତଳପୁଷ୍ପ ଏ ଦୁଇନାମ ଗନ୍ଧରେ । ଏ ଦୁହେଁ ଶିଳିଙ୍ଗ ।
 ୨୪ । କୈବର୍ତ୍ତ, ଦାସ, ଧୀବର (ପୁଂ) ଏ ଚିତ୍ତ ନାମ କେଉଁଟର ।
 ୨୫ । ଆନାୟ (ପୁଂ), ଜାଲ ଗୁପ୍ତ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାଲର ।
 ୨୬ । ସୁସୁନ, ପବନକ (ଗୁପ୍ତ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଡ଼ିପଟ ସୁନାର ।
 ୨୭ । ମହ୍ୟାଧାନ, କୁବେଶୀ ଏ ଦୁଇନାମ ଗୋଳାଇର । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୨୮ । ବଡ଼ିଶ, ମହ୍ୟବେଧନ (ଗୁପ୍ତ), ଏ ଦୁଇନାମ ବଡ଼ିଶ କଣ୍ଠାର ।
 ୨୯ । ପୃଥ୍ବୀମା ଝସ, ମହ୍ୟ, ମାନ, ବୈସାରିଣ ଅଶ୍ବଜ, ବିସାର,
 ଶକୁଳିକ ଏ ଆଠନାମ ମାଛର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୦ । ଗଡ଼କ, ଶକୁଳାର୍ଦ୍ଧକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗଡ଼ିଶା ମାଛର ।
 ୩୧ । ସହସ୍ରଦଂଷ୍ଟ୍ର, ପୀଠନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଳିଆ ମାଛର ।
 ୩୨ । ଭଲୁପିନ୍, ଶିଶୁକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚେଙ୍ଗ ମାଛର ।
 ୩୩ । ନଳମାନ, ଚିତ୍ତମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଏଣ୍ଡିକା ମାଛର ।
 ୩୪ । ପ୍ରୋଷ୍ଠିନ୍, ସଫରିନ (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଣ୍ଡିମାଛର ।

- ୩୫ । ଶୁଦ୍ରାଣ୍ଡ ସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାତଃ ପୋତାଧାନମଥୋ ହସାଃ ।
 ୩୬ । ସେହିତୋ ମଦ୍ଗୁରଃଶାଳୋ ରଜାବଃ ଶକୁଳସ୍ତୁ ମିଃ ॥
 ତମିଜିଳାଦପୁଷ୍ପାଥ ୩୭ ସାଦାଂସି ଜଳଜନ୍ତବଃ ।
 ୩୮ । ଚନ୍ଦ୍ରୋଦଃ ଶିଶୁମାରୋଦୁଃ ଶଙ୍କବୋ ମକରଦୟଃ ।
 ୩୯ । ସ୍ୟାଦ୍ଭକୁଳୀରଃ କକଟକଃ ୪୦ କୃଷ୍ଣେ କମଠକକ୍ଷପୋ ।
 ୪୧ । ଗ୍ରାହୋଗ୍ରହବାହୁ ୪୨ ନନ୍ଦସ୍ତୁ କୁନ୍ଦୀରୋ ୪୩ ହସମୁଲତା ॥
 ଗଣ୍ଡୁପଦଃ କଞ୍ଜଲକୋ ୪୪ ନିହାକା ଗୋଧୁକା ସମେ ।
 ୪୫ । ରକ୍ତପାତୁ ଜଳୋକିୟାଂ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ଭୂମି ଜଳୋକସଃ ॥
 ୪୬ । ମୁକ୍ତାଘୋଟଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ଶୁକ୍ରଃ ୪୭ ଶଙ୍ଖଃ ସ୍ୟାଦ୍ଭକୁଳସ୍ତ୍ରୀୟାଂ
 ୩୫ । ଶୁଦ୍ରାଣ୍ଡମହ୍ୟାସ୍ତ୍ରାତ (ପୁଂ), ପୋତାଧାନ (ଗୁପ୍ତ) ଏ ଦୁଇନାମ
 ମାଛ ମଧ୍ୟର ।
 ୩୬ । ସେହିତ, ମଦ୍ଗୁର, ଶାଳ, ରଜାବ, ଶକୁଳ, ତମି, ତମିଜଳ
 ଏ ସାତନାମ ମହ୍ୟପ୍ରଭେଦର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୭ । ସାଦସ୍ତ (ଗୁପ୍ତ), ଜଳଜନ୍ତୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମାନ୍ୟ
 ଜଳଜନ୍ତୁର ।
 ୩୮ । ଶିଶୁମାର, ଉଦ୍ର, ଶଙ୍କୁ, ମକର, ଏ ଗୁରୁ ନାମ ଜଳଜନ୍ତୁ
 ବିଶେଷର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯ । କୁଳୀର, କକଟକ ଏ ଦୁଇନାମ କଙ୍କଡ଼ାର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)
 ୪୦ । କୁର୍ମ, କମଠ, କକ୍ଷପ ଏ ଚିତ୍ତନାମ କକ୍ଷପର । ଏମାନେ (ପୁଂ)
 ୪୧ । ଗ୍ରାହ, ଅବଗ୍ରାହ ଏ ଦୁଇନାମ ମଗରର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୨ । ନନ୍ଦ, କୁନ୍ଦୀର ଏ ଦୁଇନାମ କୁନ୍ଦୀରର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୩ । ହସମୁଲତା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗଣ୍ଡୁପଦ, କଞ୍ଜଲକ (ପୁଂ) ଏ ଚିତ୍ତନାମ
 ଜିଆନାଡ଼ର ।
 ୪୪ । ନିହାକା, ଗୋଧୁକା ଏ ଦୁଇନାମ ଗୋଧୁପର । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୪୫ । ରକ୍ତପା, ଜଳୋକି ଏ ଦୁଇନାମ ଯୋକର । ଏମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୪୬ । ମୁକ୍ତାଘୋଟ (ପୁଂ) ଶୁକ୍ର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମୁକ୍ତା ଶାମୁକାର ।
 ୪୭ । ଶଙ୍ଖ (ପୁଂ), କମ୍ବୁ (ପୁଂ, ଗୁପ୍ତ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶଙ୍ଖର ।

୯୮ ଷ୍ଟୁ ଶଙ୍ଖଃ ଶଙ୍ଖନଶଃ ୯୯ ଶମ୍ଭୁକା ଜଳଶୁକ୍ଳପୁଃ ।
 ୧୦୦ ଭେକେ ମଣ୍ଡୁକ ବର୍ଷାଭୂଶାଲୁର ପୁବ ଦଦ୍ଧୁ ବଃ ।
 ୧୦୧ ଶିଳାଗଣ୍ଡ ପଞ୍ଚ ୧୦୨ ଭେକାବର୍ଷାଭୂ ୧୦୩ କମଠୀଦୁଲଃ
 ୧୦୪ ମଦ୍ଗୁରୁସ୍ୟ ଧୂୟା ଶୃଙ୍ଗୀ ୧୦୫ ଦୁର୍ନାମାର୍ଦ୍ଧକୋଷିକା ।
 ୧୦୬ ଜଳାଶୟା ଜଳାଧାର ୧୦୭ ପ୍ରହାଗାଧରଜଳୋ ଦ୍ରୁଦଃ ।
 ୧୦୮ ଆହାବପୁ ନିପାନଂ ସ୍ୟାଦୁପକୃପଜଳାଶୟେ ।
 ୧୦୯ ପୁଂସ୍ୟ ବାହୁଃ ପ୍ରହ୍ନ କୃପ ଉନାପାନନ୍ତୁ ପୁଂସି ବା ॥
 ୧୧୦ ନେମିସ୍ତ୍ରୀକାସ୍ୟ ୧୧୧ ଘନାହୋ ମୁଖବଦନମସ୍ୟ ଯତ୍ ।

୯୮ । ଷ୍ଟୁ ଶଙ୍ଖ, ଶଙ୍ଖନଶ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଷ୍ଟୁ ଶଙ୍ଖର ।
 ୯୯ । ଶମ୍ଭୁକ, ଜଳଶୁକ୍ଳ (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶାମୁକାର ।
 ୧୦୦ । ଭେକ, ମଣ୍ଡୁକ ବର୍ଷାଭୂ, ଶାଲୁର, ପୁବ, ଦଦ୍ଧୁର ଏ ଛଅନାମ
 ବେକର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୧ । ଶିଳା, ଗଣ୍ଡ ପଞ୍ଚ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଷ୍ଟୁ ପୋକର ।
 ୧୦୨ । ଭେକା, ବର୍ଷାଭୂ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭେକସ୍ତ୍ରୀ ବେକୁଲର ।
 ୧୦୩ । କମଠୀ, ଦୁଲୀ ଏ ଦୁଇନାମ କଞ୍ଚପସ୍ତ୍ରୀର । ଏଦୁହେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୪ । ମାଗୁରମାଛର ସ୍ତ୍ରୀକ ଶୃଙ୍ଗୀ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୫ । ଦୁର୍ନାମ (ପୁଂ), ଘର୍ଦ୍ଧକୋଷିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ
 ସାମାନ୍ୟ ଗେଣ୍ଡାର ।
 ୧୦୬ । ଜଳାଶୟ, ଜଳାଧାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜଳାଶୟର ।
 ୧୦୭ । ଅତଳପ୍ରସ୍ତ ଜଳାଶୟକୁ ଦ୍ରୁଦ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୮ । ଆହାବ ପୁଂ, ନିପାନ (ଲୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଅଁ ନିକଟ-
 ବର୍ତ୍ତୀ ପାଣିକୁଣ୍ଡର ।
 ୧୦୯ । ଅନ୍ଧ ପ୍ରହ୍ନ, କୃପ (ପୁଂ), ଉଦପାନ (ପୁଂ, ଲୁ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ କଅଁର ।
 ୧୧୦ । ନେମି, ସ୍ତ୍ରୀକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କଅଁ ପ୍ରାନ୍ତଗର ।
 ୧୧୧ । କଅଁର ଘୋଡ଼ାନଦକୁ ଘନାହ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ

୧୧୨ । ପୁଷ୍କରଣ୍ୟଂ ତୁ ଖାତଂସ୍ୟା ୧୧୩ ଦଖାତଂ ଦେବଖାତକଂ
 ୧୧୪ ପଦ୍ମାକରପ୍ରତାଗୋଽସ୍ତ୍ରୀ କାସାରଃ ସରସୀ ସରଃ ।
 ୧୧୫ ବେଶନ୍ତଃ ପଲ୍ଲବଂ ଶୁକ୍ଳସରୋ ୧୧୬ ବାପୀ ତୁ ଘର୍ଦ୍ଧିକା ।
 ୧୧୭ ଶେଷୁଂ ତୁ ପରଶା ୧୧୮ ଧାରଦ୍ରୁମସ୍ୟାଂ ଯସ ଧାରଣଂ ॥
 ୧୧୯ ସ୍ୟାଦାଳବାଳମାବାଳାବାପୋ ୧୨୦ ଯଥା ନଦୀ ସରତ୍
 ତରଙ୍ଗିଣୀ ଶୈବଳିନୀ ତଟିନୀ ଦ୍ରାଘିନୀ ଧୂମା ।
 ସୋତସ୍ତ୍ୱଗା ଦ୍ୱୀପବଗା ସୁବନ୍ତୀ ନମ୍ବଗାପଗଃ ।

୧୧୨ । ପୁଷ୍କରଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଖାତ (ଲୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୋଖରର ।
 ୧୧୩ । ଅଖାତ, ଦେବଖାତକ (ଲୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦେବଖାତ
 ଜଳାଶୟର ।
 ୧୧୪ । ପଦ୍ମାକର (ପୁଂ), ତଡ଼ାଗ (ପୁଂ, ଲୁ), କାସାର (ପୁଂ),
 ସରସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ସରସ୍ (ଲୁ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ପଦ୍ମକୁ ଜଳା-
 ଶୟର ।
 ୧୧୫ । ବେଶନ୍ତ (ପୁଂ), ପଲ୍ଲବ, ଅଳ୍ପ ସରସ (ଲୁ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଶୁକ୍ଳ ସରୋବରର ।
 ୧୧୬ । ବାପୀ, ଘର୍ଦ୍ଧିକା ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାମ୍ପୀର, ଏ ଦୁହେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
 ୧୧୭ । ଶେଷୁଂ (ଲୁ), ପରଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗଡ଼ଖରର ।
 ୧୧୮ । ଧାରଦ୍ରୁମ ସେତନାର୍ଥ କୃଷିମ ଜଳାଶୟକୁ ଆଧାର କହି,
 ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧୯ । ଆଳବାଳ, ଆବାଳ (ଲୁ), ଆବାପ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଗଛମୂଳ ମନ୍ଦାର ।
 ୧୨୦ । ନଦୀ, ସରତ୍, ତରଙ୍ଗିଣୀ, ଶୈବଳିନୀ, ତଟିନୀ, ଦ୍ରାଘିନୀ,
 ଧୂମ, ସୋତସ୍ତ୍ୱଗା, ଦ୍ୱୀପବଗା, ସୁବନ୍ତୀ, ନମ୍ବଗା, ଆପଗା
 ଏ ବାର ନାମ ନଦୀର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୨୧ ଗଙ୍ଗା ବିଷ୍ଣୁପଦା ଜହ୍ନୁତନୟା ସୁରନମ୍ବରା ।
 ଭୀରୀରଥୀ ହି ପଥଗା ହି ସ୍ତ୍ରୋତା ଭୀଷ୍ମସୁରପି ॥
 ୧୨୨ କାଳିନ୍ଦୀ ସୂର୍ଯ୍ୟତନୟା ସମୁଦ୍ରା ଶମନସ୍ତସା ।
 ୧୨୩ ରେବା ତୁ ନର୍ମଦା ସେ ମୋଭବା ମେଶଳକନ୍ୟକା ॥
 ୧୨୪ କରତୋୟା ସଦାନାମ୍ବ ୧୨୫ ବାହୁଦା ସୈତବାହନା ।
 ୧୨୬ ଶିତଦ୍ରୁ ସ୍ତୁ ଶିତଦ୍ରୁ ସ୍ୟାତ୍ ୧୨୭ ବିପାଶା ତୁ ବିପାଟ୍ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ
 ୧୨୮ ଶୋଣା ହିରଣ୍ୟବାହୁଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୨୯ କୁଣ୍ଡାଳା କୃଷିମା ସରତ୍ ।

- ୧୨୧ । ଗଙ୍ଗା, ବିଷ୍ଣୁପଦା ଜହ୍ନୁତନୟା, ସୁରନମ୍ବରା ଭୀରୀରଥୀ,
 ହି ପଥଗା, ହି ସ୍ତ୍ରୋତା, ଭୀଷ୍ମସୁ ଏ ଆଠ ନାମ ଗଙ୍ଗାନଦୀର
 ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୨ । କାଳିନ୍ଦୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟତନୟା, ସମୁଦ୍ରା, ଶମନସ୍ତସା ଏ ଗୁରୁନାମ
 ସମୁଦ୍ରା ନଦୀର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୩ । ରେବା, ନର୍ମଦା, ସୋମୋଭବା, ମେଶଳକନ୍ୟକା ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ନର୍ମଦା ନଦୀର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୪ । କରତୋୟା, ସଦାନାମ୍ବ ଏ ଦୁଇନାମ କରତୋୟା ନଦୀର
 ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୫ । ବାହୁଦା, ସୈତବାହନା ଏ ଦୁଇନାମ ବାହୁଦା ନଦୀର
 ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୬ । ଶିତଦ୍ରୁ, ଶିତଦ୍ରୁ ଏ ଦୁଇନାମ ଶିତଦ୍ରୁ ନଦୀର । ଏ ଦୁହେଁ
 ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୭ । ବିପାଶା, ବିପାଟ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିପାଶା ନଦୀର ।
 ୧୨୮ । ଶୋଣା, ହିରଣ୍ୟବାହୁ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୋଣା ନଦୀର ।
 ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୯ । ଅଥଚ କୃଷିମ ନଦୀକୁ କୁଣ୍ଡା କହି । ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

- ୧୩୦ ଶରବଣା ବେସବଣା ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ସରସ୍ବତୀ ।
 କାବେରୀ ସରତୋନ୍ୟାଶ୍ଚ ୧୩୧ ସମ୍ବେଦଃ ସିନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗମଃ ।
 ୧୩୨ ଦ୍ରୌପୀଃ ପ୍ରଣାଳୀ ପଦ୍ମସ ପଦବ୍ୟା ୧୩୩ ହି ଶୁଭଭୂରୋ ॥
 ଦେବକାୟାଂ ସରସ୍ବତୀ ଉବେ ଦାବିକସାରବୋ ।
 ୧୩୪ ସୌଗନ୍ଧ୍ୟକଂ ତୁ କହ୍ନାରଂ ୧୩୫ ଦୁଲ୍ଲବଂ ରକ୍ତସନ୍ଧ୍ୟକଂ ॥
 ୧୩୬ ସ୍ୟାଦୁତ୍ପଳଂ କୁବଳୟ ୧୩୭ ମଥମାଳାମୁଜନୁ ଚ ।
 ଇନ୍ଦୀବରଂ ଚ ମାଲେହୀନ୍ ୧୩୮ ସିତେ କୁମୁଦକୈରବେ ।
 ୧୩୯ ଶାକ୍ତକମେଷାଂ କନ୍ଦଃ ସ୍ୟାତ ୧୪୦ ବାରିପର୍ଣ୍ଣୀ ତୁ କୁମ୍ଭୀକାଃ ।

- ୧୩୦ । ଶରବଣା, ବେସବଣା, ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା, ସରସ୍ବତୀ, କାବେରୀ
 ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ନଦୀ ବିଶେଷର । ଏମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
 ୧୩୧ । ସମ୍ବେଦ, ସିନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗମ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସିନ୍ଧୁ, ସଙ୍ଗମର ।
 ୧୩୨ । ପ୍ରଣାଳୀ, ପଦ୍ମସପଦବ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଣିନାଲର ।
 ୧୩୩ । ଦେବକା, ନଦୀରେ ଉତ୍ପତ୍ତି ବସୁକୁ ଦାବିକ ଏବଂ ସରସ୍ବତୀ
 ନଦୀଜାତ ବସୁକୁ ସାରବ କହି । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
 ୧୩୪ । ସୌଗନ୍ଧ୍ୟକ, କହ୍ନାର ଏ ଦୁଇନାମ ଶ୍ୱେତ କର୍କର ।
 ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୫ । ଦୁଲ୍ଲବ, ରକ୍ତସନ୍ଧ୍ୟକ ଏ ଦୁଇ ନାମ ରକ୍ତକର୍କର । ଏ ଦୁହେଁ
 କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୬ । ଉତ୍ପଳ, କୁବଳୟ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉତ୍ପଳର । ଏ ଦୁହେଁ
 କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୭ । ମାଳାମୁଜନୁ, ଇନ୍ଦୀବର ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାଲୋତ୍ପଳର ।
 ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୮ । କୁମୁଦ, କୈରବ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁକ୍ଳୋତ୍ପଳର । ଏ ଦୁହେଁ
 କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୯ । ଉତ୍ପଳମ ନଳ ମୂଳକୁ ଶାକ୍ତକ (କ୍ଳୀ) କହି (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୪୦ । ବାରିପର୍ଣ୍ଣୀ କୁମ୍ଭୀକା ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୋଲହାଞ୍ଜିର ।
 ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୪୧ ଜଳମାଳୀ କୁ ଶୈବାଳଂ ଶୈବାଳୋ ୧୪୨ ଥ କୁମୁଦବତୀ ।
 କୁମୁଦନ୍ୟାଂ ୧୪୩ ନଳନ୍ୟାଂ କୁ ବିମ୍ବୀ ପଦ୍ମୀମୁଖା ।
 ୧୪୪ ବା ପୁଂସି ପଦ୍ମଂ ନଳନମରବଦଂ ମହୋତ୍ପଳଂ ।
 ସହସ୍ରପଦଂ କମଳଂ ଶତପଦଂ କୁଶେଶପୁଂ ।
 ପଙ୍କେରୁଦଂ ତାପରସଂ ସାରସଂ ସରସୀରୁଦଂ ।
 ବିସପ୍ତସୁନରାକ ପୁଷ୍କରମ୍ବୋରୁଦାଣି ତ ।
 ୧୪୫ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ସିତାମ୍ବୋଜ ୧୪୬ ମଥ ରକ୍ତସବେରୁହେ ।
 ରକ୍ତୋତ୍ପଳ କୋକନଦ ୧୪୭ ନାଲୋନାଳଥାସୀୟାଂ ।

- ୧୪୧ । ଜଳମାଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶୈବାଳ (କ୍ଳା), ଶୈବାଳ (ପୁଂ) ଏ ଛଳ ନାମ ଶିଉଳର ।
 ୧୪୨ । କୁମୁଦବତୀ, କୁମୁଦମା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁମୁଦମୟ ସ୍ଥାନର ।
 ୧୪୩ । ନଳମା, ବିମ୍ବୀ, ପଦ୍ମୀ ଏ ଛଳ ନାମ ପଦ୍ମଲତାର ।
 ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୪ । ପଦ୍ମ (ପୁଂ, କ୍ଳା), ନଳନ, ଅରବିନ୍ଦ, ମାଲୋତ୍ପଳ ସହସ୍ରପଦ କମଳ, ଶତପଦ, କୁଶେଶପୁ, ପାଙ୍କରୁଦ, ତାମରସ, ସାରସ ସରସୀରୁଦ, ବିସପ୍ତସୁନ, ରାଜବ, ପୁଷ୍କର, ଅମ୍ବୋରୁଦ ଏ ଶୋଳ ନାମ ପଦ୍ମର । ଏମାନେ କ୍ଳା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୫ । ପୁଣ୍ଡରୀକ, ସିତାମ୍ବୋଜ ଏ ଦୁଇନାମ ଶୁକ୍ଳପଦ୍ମର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୬ । ରକ୍ତସବେରୁହ, ରକ୍ତୋତ୍ପଳ, କୋକନଦ ଏ ଛଳ ନାମ ରକ୍ତପଦ୍ମର । ଏମାନେ କ୍ଳା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୭ । ନୀଳ (ପୁଂ), ନାଳୀ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଦ୍ମତେଜର ।

- ୧୪୮ ମୃଗାଳଂ ବିଧ ୧୪୯ ମର୍କାଦି କଦମ୍ବେ ଷଣ୍ଢମୟିୟାଂ ।
 ୧୫୦ କରଦାଟଂ ଶିଫା କଦଃ ୧୫୧ ଜଞ୍ଜଳ କଃ କେଶବେଶୀୟାଃ ।
 ୧୫୨ ସମ୍ବର୍ତ୍ତ୍ତିକା ନବଦଳଂ ୧୫୩ ଗଜକୋଷୋ ବରାଟକଃ ।
 ୧୫୪ ଉକ୍ତଂ ସ୍ବଦ୍ୟୋମ ଦିକ୍କାଳ ଧୀଶଞ୍ଜାଦି ସନାତ୍ୟକମ୍ ।
 ପାତାଳଭୋଗୀ ନରକଂ ବାରିତେଷାଂ ତ ସଙ୍ଗତମ୍ ।
 ଇତ୍ୟମରସିଂହକୃତୋ ନାମ ଲିଙ୍ଗାନୁଶାସନେ ।
 ସ୍ବରାହଃ ପ୍ରଥମଃ କାଣ୍ଡଃ ସାଙ୍ଗ ଏବ ସମନ୍ୱିତଃ ॥
 ଇତ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡଃ ସମାପ୍ତ ।

—*—

- ୧୪୮ । ମୃଗାଳ, ବିଷ ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଦ୍ମନାଭର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୯ । ପଦ୍ମମୂଳକୁ ଷଣ୍ଢ କହି । ଏହା ପୁଂ ଓ କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୦ । କରଦାଟ ଶିଫାକୁଦ ପୁଂ ଏ ଦୁଇନାମ ତେର ସହିତ ପଦ୍ମମୂଳର ।
 ୧୫୧ । ଜଞ୍ଜଳ, କେଶର (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ପଦ୍ମକେଶରର ।
 ୧୫୨ । ସମ୍ବର୍ତ୍ତ୍ତିକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ନବଦଳ [କ୍ଳା] ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଦ୍ମର ନୂଆ ବଡ଼ ପତର ।
 ୧୫୩ । ଗଜକୋଷ, ବରାଟକ ଏ ଦୁଇନାମ ପଦ୍ମ ଗଜକୋଷର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୪ । ଅମରକୋଷ ଅଭିଧାନ ସକାଶ୍ଚରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହବ । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଏଠାରେ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ଏହି କାଣ୍ଡରେ ସ୍ବର୍ଗ-ବର୍ଗ, ବ୍ୟୋମବର୍ଗ, ଘଗବର୍ଗ, କାଳବର୍ଗ, ଧୀବର୍ଗ, ଶଞ୍ଜାଦି ବରା, ନାଟ୍ୟବର୍ଗ, ପାତାଳବର୍ଗ, ଭୋଗୀବର୍ଗ, ନରକବର୍ଗ ଓ ବାରିବର୍ଗ ଉଲ୍ଲେଖ ହେଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଅପରାପରପର୍ଯ୍ୟାୟ ସବୁ ସଜ୍ଜଳତ ହେଲା । ଯଥା ସ୍ବର୍ଗବର୍ଗରେ ସ୍ବର୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦେବତା, ଅପ୍ସରା ପ୍ରଭୃତି, ବ୍ୟୋମ ବର୍ଗରେ ମେଘାଦି,

ଦ୍ଵିତୀୟାକାଣ୍ଡେ ଭୂମିବର୍ଗ

୧ । ବର୍ଗା ପୃଥ୍ଵୀ ପୁରଃ ସ୍ଥାଭୃଦ୍ବନୌଷଧି ମୃଗାବତ୍ତଃ ।

ନୃବୁଦ୍ଧସପତ୍ନିହୃଦ୍ୟଃ ସାଙ୍ଗୋପାଙ୍ଗୋରହୋଦିତାଃ ॥

ଦିଗ୍ବର୍ଗରେ ଦିକ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦିଗ୍ବର୍ଗଜାତି, କାଳବର୍ଗରେ
କାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବର୍ଷ, ମାସ, ଋତୁ, ଅୟନ, ଦଣ୍ଡାଦି,
ଧୀବର୍ଗରେ ବୁଦ୍ଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଜ୍ଜାଦି, ଶବ୍ଦାଦି ବର୍ଗରେ
ଶବ୍ଦାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉଚ୍ଚବାଦି, ନାଟ୍ୟବର୍ଗରେ ନାଟ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ
ନୃତ୍ୟ ଗୀତାଦି ପାତାଳବର୍ଗରେ ପାତାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟଗର୍ଭାଦି
ଭୋଗ ବର୍ଗରେ କଞ୍ଚୁକ, ଫଣା ବିଷ ପ୍ରଭୃତି, ନରକବର୍ଗରେ
କଣ୍ଡୁ, ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ବାରିବର୍ଗରେ ସମୁଦ୍ର, ନଦୀ,
ହ୍ରଦ, ପତ୍ର ଓ କୁମୁଦ ପ୍ରଭୃତି ଉଲ୍ଲିଖିତ ହୋଇଅଛି, ଅର୍ଥାତ୍
ଯେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଯାହାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସଙ୍ଗତ, ସେହି
ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାହାର ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଅଛି ।

୨ । ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟାକାଣ୍ଡରେ ଭୂମି, ପୁର, ଶୈଳ, ବନୌଷଧି, ସିଂହାଦି
ମନୁଷ୍ୟ, ବ୍ରହ୍ମ, ଷଡ଼ିପୁ, ବୈଶ୍ୟ ଓ ଶୂଦ୍ର ନାମରେ ଦଶବର୍ଗ
କୁହାଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ ଅଙ୍ଗ ଉପାଙ୍ଗ ବିଷୟ-
ମାନ ନିବିଡ଼ ହେବ । ଯାହା ଭୂମିବର୍ଗରେ ଭୂମିପ୍ରସଙ୍ଗରେ
ଭୂମି, ମୃତ୍ତିକା ସ୍ଥାନ ବିଶେଷର ନାମଲକ୍ୟାଦି ପୁରବର୍ଗରେ
ପୁରପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଗୃହ, ଗୃହର ଉପାଦାନ, ଦ୍ଵାର ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ପ୍ରଭୃତି, ଶୈଳବର୍ଗରେ ପର୍ବତପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରସ୍ତର, ଗୁହା,
ପର୍ବତର ବିଶେଷ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନର ନାମ, ପର୍ବତୋତ୍ପନ୍ନ
ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟାଦି, ବନୌଷଧିବର୍ଗରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଔଷଧର
ନାମାଦି, ପୁଷ୍ପ, ଓ ଉଦ୍ୟାନାଦି, ମନୁଷ୍ୟବର୍ଗରେ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର
ଆୟୁର୍ବିଜ୍ଞାନ ରୋଗାଦି, ବ୍ରହ୍ମବର୍ଗରେ ବ୍ରହ୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମନ୍ତ୍ର
ପ୍ରାଗାଦି, ଷଡ଼ିପୁ ବର୍ଗରେ ଶକ୍ତା ଶକ୍ତାର ନିୟମାଦି ଓ

ଦ୍ଵିତୀୟାକାଣ୍ଡେ ଭୂମିବର୍ଗ

୨୩

୨ । ଭୂଭୂମିରଚନାନ୍ତରା ରସା ବିଶ୍ଵମୁଗ୍ଧ ସ୍ଥିର ।
ଧରା ଧରଣି ଧରଣୀ ଶ୍ଵେତୀ ଜ୍ୟା କାଶ୍ୟପୀ ଶିତ ॥
ସବଂସହା ବସୁମତୀ ବସୁଧୋବୀ ବସୁଭରା ।

ଗୋପା କୁଃ ପୃଥ୍ଵୀ ପୃଥ୍ଵୀ ସ୍ତ୍ରୀ ନିର୍ମେଦିନୀ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

୩ । ମୃଦୁ ଶିଳା ଧୂସ୍ରା ପ୍ରସାଦା ତୁ ମୃତ୍ୟୁ ମୃତ୍ୟୁ ଚ ମୃତ୍ତିକା ।

୪ । ଭୂବର ସବଂସହାୟା ଶ୍ରୀ ସ୍ୟାଦୁଷଃ ସାରମୃତ୍ତିକା ॥

୬ । ଉଷବାନୁଷ୍ଠେ ଦ୍ଵାବସ୍ୟନ୍ୟଲିଙ୍ଗୋ ଽସ୍ତ୍ରଲଂ ସ୍ଥଳୀ ।

୮ । ସମାନୋ ମରୁଧନୁନୋ ୧୦ ହେଶିଳାପ୍ରହତେ ସମେ ॥

ସୈନ୍ୟାଦି ବୈଶ୍ୟବର୍ଗରେ କୃଷି ବିଷୟ ଓ ତଦୁତ୍ପନ୍ନଦ୍ରବ୍ୟାଦି
ଶୂଦ୍ରବର୍ଗରେ ଶୂଦ୍ରାଦିର ବ୍ୟବସାୟ ଓ ତହିଁର ପ୍ରୟୋଜନୀୟ
ବିଷୟ ଇତ୍ୟାଦି ଯେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ତାହାସବୁ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିବିଡ଼ ହେବ ।

୨ । ଭୂ, ଭୂମି, ଅଚଳା, ଅନନ୍ତା ରସା, ବିଶ୍ଵମୁଗ୍ଧ, ସ୍ଥିର, ଧରା,
ଧରଣୀ, ଧରଣୀ, ଶ୍ଵେତୀ, ଜ୍ୟା, କାଶ୍ୟପୀ, ଶିତ, ସବଂସହା
ବସୁ ଶା, ବସୁଧା, ଭବୀ, ବସୁଭରା, ଗୋପା, କୁ, ପୃଥ୍ଵୀ,
ପୃଥ୍ଵୀ, ସ୍ତ୍ରୀ, ଅବନୀ, ମେଦିନୀ, ମନ୍ତ୍ରୀ ଏ ସତ୍ତାଲକ୍ଷ ନାମ ଭୂମିର ।
ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୩ । ମୃଦୁ, ମୃତ୍ତିକା ଏ ଦୁଇନାମ ମାଟିର ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୪ । ମୃତ୍ୟୁ, ମୃତ୍ୟୁ, ଏ ଦୁଇନାମ ଉତ୍ତମ ମାଟିର । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

୫ । ସବଂସହାୟାପୃଥିବ୍ୟୋଗ୍ୟ ମୃତ୍ତିକାକୁ ଭୂବର କହି । ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ)

୬ । ଉଷ (ପୁଂ), ସାରମୃତ୍ତିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଖାର ମାଟିର ।

୭ । ଉଷବତ୍, ଉଷର ଏ ଦୁଇନାମ ଲୁଣିଆ ମାଟିର । ଏ ଦୁହେଁ
ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୮ । ସ୍ଥଳ (ଖୁ), ସ୍ଥଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଟାଣ ଜାଗାର ।

୯ । ମରୁ, ଧନୁ ଏ ଦୁଇନାମ ନିର୍ଜଳ ଦେଶର । ଏ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୦ । ଶିଳ, ଅପ୍ରକୃତ ଏ ଦୁଇନାମ ପଥରଭୂମିର । ଏଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୧ । ଶିଷ୍ଟଥୋ ଜଗତ୍ତା ଲୋକୋ ବିଷ୍ଣୁପଂଥୁବନଂ ଜଗତ୍ ।
 ୧୨ । ଲୋକୋଽୟଂ ଶ୍ଚରତଂ ବର୍ଷଂ ୧୩ ଶରବତ୍ୟାୟୁଯୋଽବଧୋଃ ।
 ଦେଶଃ ପ୍ରାଚ୍ୟଦକ୍ଷିଣଃ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଉତ୍ତର୍ୟ ପଶ୍ଚିମୋତ୍ତରଃ ।
 ୧୪ । ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତୋ ମୈତ୍ରେୟଶଃ ୧୫ ସ୍ୟାନ୍ନାୟଦେଶସ୍ତୁ ମଧ୍ୟମ ।
 ୧୬ । ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତଃ ପୁଣ୍ୟଭୂମିର୍ମଧ୍ୟଂ ବିନ୍ଧ୍ୟହ୍ରମାଳୟୋଃ ।
 ୧୭ । ମାତୃଜନପଦୋ ୧୮ ଦେଶବିଷୟୋ ଭୂପବର୍ତ୍ତନମ୍ ॥
 ୧୯ । ଯ ଶ୍ଚଗୋଷ୍ଠୀନ୍ନ ଉପାୟେ ନନ୍ଦାନ ନନ୍ଦଂ ଲଭ୍ୟତି ।
 ୨୦ । କୁମୁଦାନ୍ କୁମୁଦପ୍ରାୟେ ୨୧ ବେତସ୍ଥାନ୍ ବହୁବେତସେ ॥

- ୧୧ । ଜଗତ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଲୋକ (ପୁଂ) ବିଷ୍ଣୁପ, ଥୁବନ, ଜଗତ୍ (କ୍ଳା), ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଜଗତର ।
 ୧୨ । କୁମୁଦାପର ନବମଣ୍ଡପକୁ ଶ୍ଚରତବର୍ଷ କହି । ଏହାକ୍ଳା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩ । ଶରବତ୍ୟା ନଦୀର ପର୍ବ ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ଦେଶକୁ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଏବଂ ପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତର ଦେଶକୁ ଉତ୍ତର୍ୟ କହି ।
 ୧୪ । ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତ, ମୈତ୍ରେୟଶ ଏ ଦୁଇନାମ ମୈତ୍ରେୟଶର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫ । ମଧ୍ୟଦେଶ, ମଧ୍ୟମ ଏ ଦୁଇ ନାମମଧ୍ୟଦେଶର ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ)
 ୧୬ । ବିନ୍ଧ୍ୟ ଏବଂ ହ୍ରମାଳୟପର୍ବତର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶକୁ ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତ ଓ ପୁଣ୍ୟଭୂମି (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୭ । ମାତୃଜ, ଜନପଦ (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇନାମ ଜନପଦର ।
 ୧୮ । ଦେଶ, ବିଷୟ (ପୁଂ), ଉପବର୍ତ୍ତନ (କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ ସମୁଦାୟ ଜନପଦର ।
 ୧୯ । ନନ୍ଦ, ନନ୍ଦଂ ଏ ଦୁଇନାମ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବହୁତ ଚଣ୍ଡାୟୁକ୍ତ ଦେଶର । ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୦ । ବହୁତ କୁମୁଦୟୁକ୍ତ ଦେଶକୁ କୁମୁଦବତ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୧ । ବହୁତ ବେତସୁକ୍ତ ଦେଶକୁ ବେତସୁତ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।

- ୨୨ । ଶାବଳଃ ଶାବଳରୂପେ ୨୩ ସଜୟାଲେ କୁ ପର୍ଜିଲଃ ।
 ୨୪ । ଜଳପ୍ରାୟମନୁପଂ ସ୍ୟାତ୍ ପୁଂସି କଳ୍ପସ୍ତଥାବଧଃ ।
 ୨୫ । ସ୍ତ୍ରୀ ଶର୍ବର ୨୬ ଶର୍ବରଲଃ ଶର୍ବରଂ ଶର୍ବରବତ୍ ।
 ଦେଶ ଏବାହମା ୨୭ ଦେବମୁଲ୍ଲେୟ ସିକତାବତ୍ ॥
 ୨୮ । ଦେଶୋନନ୍ଦ୍ୟନ୍ କୃଷ୍ଣ୍ୟନ୍ ସମ୍ପନ୍ନଶ୍ଚ ହିମାଳୟଃ ।
 ସ୍ୟାନ୍ନାମାତକୋ ଦେମାତୃକଶ୍ଚ ଯଥାସମନ୍ ॥
 ୨୯ । ସୁଗନ୍ଧି ଦେଶେ ରଜନାନ୍ ସ୍ୟାତ୍ତତୋଽନ୍ୟସ ରଜବାନ୍ ।
 ୩୦ । ଗୋଷ୍ଠିଂ ଗୋସ୍ଥାନକଂ ୩୧ ତତ୍ତୁ ଗୋଷ୍ଠୀନଂ ଭୂତପୁଷ୍କମ୍ ॥
 ୩୨ । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଭୂଃ ପରସରଃ ୩୩ ସେତୁରାଲୌ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ପୁମାନ ।

- ୨୨ । ବହୁତ ଶାବଳୟୁକ୍ତ ଦେଶକୁ ଶାବଳ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୩ । ପର୍ଜୟୁକ୍ତ ଦେଶକୁ ପର୍ଜିଲ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୪ । ଜଳପ୍ରାୟ, ଅନୁପ (ସି), କଳ୍ପ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଜଳୟୁକ୍ତ ଦେଶର ।
 ୨୫ । ଶର୍ବର (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରସ୍ତର ବା ଖପରକୁ ବୁଝାଏ ।
 ୨୬ । ଶର୍ବରଲ ଶର୍ବର, ଶର୍ବରବତ ଏ ତିନି ନାମ ପ୍ରସ୍ତର ବା ଖପରୟୁକ୍ତ ସ୍ଥାନର । ଏମାନେ ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୭ । ବାଲୁକାୟୁକ୍ତ ଦେଶକୁ ସିକତା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୮ । ନଦୀଜଳରେ ଶସ୍ୟହେବା ଦେଶକୁ ନଦୀମାତୃକ ଏବଂ କୃଷ୍ଣ - ଜଳରେ ଶସ୍ୟହେବା ଦେଶକୁ ଦେବମାତୃକ କହି । ଏମାନେ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯ । ସୁଗନ୍ଧିପରସ୍ପୃଶ ରଜୟୁକ୍ତ ଦେଶକୁ ରଜନୁତ୍ କହି । ଏହା ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୦ । ଗୋଷ୍ଠି (ସି), ଗୋସ୍ଥାନକ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ଗୋଷ୍ଠର ।
 ୩୧ । ପୂର୍ବଗୋଷ୍ଠକୁ ଗୋଷ୍ଠୀନ କହି । ଏହା କ୍ଳା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୨ । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଭୂ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପରସର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନଗରବି ନକଟସ୍ଥ ଭୂମିର ।
 ୩୩ । ସେତୁ (ପୁଂ), ଅଲ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭୂମ୍ୟାଦି ବଚ୍ଚର ।

- ୩୪ ବାମଲୁରସ୍ତୁ ନାକୁସ୍ତୁ କଲ୍ଲୀକଂ ପୁଂ ନପୁଂସକମ୍ ॥
 ୩୫ ଅୟନଂ ବର୍ମ ମାର୍ଗାଧି ପତ୍ନାନଃ ପଦ୍ୟା ପୃଷ୍ଠଃ ।
 ସରଣଃ ପଦ୍ୟା ପଦ୍ୟା ବର୍ମ ନ୍ୟେକପଦ୍ୟା ଚ ॥
 ୩୬ ଅତିପତ୍ନା ପୁପତ୍ନାସ୍ତୁ ସପ୍ତପଦ୍ୟା ଚ ॥
 ୩୭ ବ୍ୟାଧ୍ୟା ଦୁରଧ୍ୟା ବିପଥଃ କଦଧ୍ୟା କାପଥଂ ସମାଃ ॥
 ୩୮ ଅପତ୍ନାସ୍ତୁ ପଥଂ ୩୯ ଭୃଶେ ଶୃଙ୍ଗାଟକ ଚତୁଷ୍ପଥେ ।
 ୪୦ ପ୍ରାନ୍ତରଂ ଦୁରଶନ୍ୟାଧ୍ୟା ୪୧ କାନ୍ତାରଂ ବର୍ମ ଦୁର୍ଗମମ୍ ।
 ୪୨ ଗବ୍ୟାଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଶୋଣପୁରଂ ୪୩ ନଲ୍ୟଃ କଷ୍ଟ ଚତୁଃଶତାମ୍ ।
 ୪୪ ଘଣ୍ଟାପଥ ସଂସରଣଂ ୪୫ ତପ୍ତରୂପେନାପନିଷ୍ଠରମ୍ ॥
 (ଦ୍ୟାବାପୃଥ୍ବ୍ୟୋ ଶ୍ରେୟସ୍ୟୋ ଦ୍ୟାବାଭୂମି ଚ ଶ୍ରେୟସୀ ॥
 ବିବର୍ଣ୍ଣୟତ୍ୟୋ ଗଞ୍ଜା ତୁ ରୂପା ସ୍ୟାନ୍ନବଶାକରଃ ।)
- ୩୪ । ବାମଲୁର, ନାକୁ (ପୁଂ), ବାଲୁକ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ତିନିନାମ
 ଉଚ୍ଚିଷ୍ଟକାର ।
 ୩୫ । ଅୟନ, ବର୍ମ (କ୍ଳ) ମାର୍ଗ, ଅଧିନ ପଥନ (ପୁଂ, ପଦ୍ୟା
 ପୃଷ୍ଠ, ସରଣ, ପଦ୍ୟା, ବର୍ମ, ଏକପଦ୍ୟା ଏ ବାର
 ନାମ ବାଟର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୬ । ଅତିପଥନ, ପୁପଥନ, ସପ୍ତଥ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପ୍ରଶସ୍ତ ପଥର ।
 ୩୭ । ବ୍ୟାଧ୍ୟା, ଦୁରଧ୍ୟା, ବିପଥ, କଦଧ୍ୟା, କାପଥ ଏ ପାଞ୍ଚନାମକୁ
 ପଞ୍ଚକନ୍ଧ । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮ । ଅପଥନ (ପୁଂ), ଅପଥ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅବାଟର ।
 ୩୯ । ଶୃଙ୍ଗାଟକ ଚତୁଷ୍ପଥ ଏଦୁଇନାମ ଚତୁଷ୍ପଥର । ଏଦୁହେ କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୦ । ଦୂର ଅଥଚ ଶୂନ୍ୟପଥକୁ ପ୍ରାନ୍ତର କହି । ଏହା କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୧ । ଦୁର୍ଗମ ପଥକୁ କାନ୍ତର କହି । ଏହା (ପୁଂ) ।
 ୪୨ । ଗବ୍ୟାଧ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶୋଣପୁର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୁଇ ଶୋଣର ।
 ୪୩ । ଘଣ୍ଟାପଥ ପରିମିତ ଭୂମିକୁ ନଲ୍ୟ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୪ । ଘଣ୍ଟାପଥ (ପୁଂ) ସଂସରଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ରଜପଥର ।
 ୪୫ । ତପ୍ତରୂପ ବାଟକୁ ଉପନିଷ୍ଠର କହି । ଏହା କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।

ପୁରବର୍ଗଃ

- ୧ ପୁଃ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରାଣଗର୍ଯ୍ୟୋ ବା ପତ୍ନିନଂ ପୁଃ ଶ୍ରେୟସୀ ।
 ଶ୍ରୀମତ୍ତୁ ନିଗମୋ ୨ ନ୍ୟତ୍ତୁ ପଦ୍ମଲତାଗରତ ପୁରଂ ।
 ତତ୍ତ୍ଵାଶାନଗରଂ ୩ ବେ ଶୋ ବେଶ୍ୟାଜନସମାଶ୍ରୟଃ ।
 ୪ ଆପଣସ୍ତୁ ନିଷଦ୍ୟାୟାଂ ବିପଣିଃ ପଶ୍ୟାଦ୍ ଥିକା ।
 ୫ ରଥା ପ୍ରତୋଳୀ ବିଶିଖା ୬ ସ୍ୟାତସ୍ତେ ବସ୍ତ୍ରମସ୍ତ୍ରୀୟଂ ।
 ୭ ପ୍ରାକାର ବରଣଃ ଶାଳଃ ୮ ପ୍ରାଚୀରଂ ପ୍ରାନ୍ତତୋବୃତ୍ତ ॥
 ୯ ଭୃଷ୍ଟ ସ୍ତ୍ରୀ କୁତ୍ସା ୧୦ ମେତ୍ସୁକଂ ସଦନନ୍ୟସ୍ତୁଲ୍ୟକସଂ ।
- ୧ । ପୁରଂ ପୁରା, ନଗର (ସ୍ତ୍ରୀ, ପତ୍ନିନ, ପୁଃ ଶ୍ରେୟସୀ, ଶ୍ରୀମତ୍ତୁ (କ୍ଳ)
 ନିଗମ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ପୁରର ।
 ୨ । ମୂଳନଗର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନଗରକୁ ଶାଶାନଗର କହି । ଏହା
 (କ୍ଳ) ।
 ୩ । ବେଶ ବେଶ୍ୟାଜନସମାଶ୍ରୟ ଏ ଦୁଇନାମ ବେଶ୍ୟାପଲ୍ଲୀର ।
 ଏଦୁହେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪ । ଆପଣ (ପୁଂ), ନିଷଦ୍ୟା; ବିପଣି, ପଶ୍ୟାଦ୍ ଥିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାର
 ନାମ ସବୁ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରାନ୍ତର ।
 ୫ । ରଥା, ପ୍ରତୋଳୀ, ବିଶିଖା ଏ ତିନି ନାମ ଉଚ୍ଚ ପଥର ।
 ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୬ । ତସ୍ତ୍ରୀ (ପୁଂ), ବସ୍ତ୍ର (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବସ୍ତ୍ର ଆକୃତି
 ମୂର୍ତ୍ତିକା ବେଶ୍ଟନର ।
 ୭ । ପ୍ରାକାର, ବରଣ, ଶାଳ ଏ ତିନି ନାମ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ରଚିତ,
 ସ୍ଥାନର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୮ । ପ୍ରାନ୍ତତୋବୃତ୍ତ ପ୍ରାଚୀର (କ୍ଳ), ଦୃଷ୍ଟି (ସ୍ତ୍ରୀ), କହି ।
 ୯ । ଭୃଷ୍ଟ (ସ୍ତ୍ରୀ), କୁତ୍ସା (କ୍ଳ), ଏ ଦୁଇନାମ କାନ୍ଥର ।
 ୧୦ । ମେତ୍ସୁକାକୁ ଏତ୍ସୁକ (କ୍ଳ) କହି ।

- ୧୦ । ଗୁହଂ ଗେହୋଦବସିତଂ ବେଶ୍ମ ସଦ୍ମ ନିକେତନଂ ।
 ନିଶାନ୍ତବସ୍ତ୍ର ସଦନଂ ଭବନାଗାରମନ୍ଦିରଂ ।
 ଗୁହଃ ଧୂସି ବ ଭୂମ୍ୟେବ ନିକାୟ୍ୟ ନିଳୟାଳୟଃ ।
 ବାସଃ କୁଟୋ ଦୟୋଃଶାଳ ସଭା ୧୨ ସଞ୍ଜବନନ୍ତୁକଂ ।
 ଚତୁଃଶାଳଂ ୧୩ ମୁନୀନାଂ ତୁ ପଞ୍ଚଶାଳୋଟଜେ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ॥
 ୧୪ ଚୈତମାୟତନଂ ତୁଲ୍ୟଂ ଃ ବାଜିଶାଳା ତୁ ମଂସା ।
 ୧୬ ଆବେଶନଂ ଶିଳ୍ପିଶାଳା ୧୭ ପ୍ରସା ପାମୟ ଶାଳିକା ॥
 ୧୮ ମଠଶ୍ଚାନ୍ଦନିଳୟଃ ୧୯ ଗଞ୍ଜା ତୁ ମନ୍ଦିରଗୁହଂ ।

- ୧୧ । ଗହ, ଗେହ, ଉଦବସିତ ବେଶ୍ମନ୍ ସଦ୍ମନ୍, ନିକେତନ, ନିଶାନ୍ତ,
 ବସ୍ତ୍ର, ସଦନ, ଭବନ, ଆଗାର, ମନ୍ଦିର, ଏମାନେ କ୍ଳାବଲିଜ
 ନିକାୟ୍ୟ, ନିଳୟ, ଆଳୟ, ବାସ, କୁଟ (ପୁଂ) ଶାଳ, ସଭା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଉଶେଇଶ ନାମ ଗହର ।
 ୧୨ । ସଞ୍ଜବନ, ଚତୁଃଶାଳ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚକବନ୍ଦି ଘରର । ଏ
 ଦୁହେଁ କ୍ଳାବଲିଜ ।
 ୧୩ । ପଞ୍ଚଶାଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଉଟଜ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ମୁନିମାନଙ୍କ
 ପନ କୁଡିଆର ।
 ୧୪ । ଚୈତ୍ୟ, ଆୟତନ ଏ ଦୁଇନାମ ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନର । ଏ ଦୁହେଁ
 କ୍ଳାବଲିଜ ।
 ୧୫ । ବାଜିଶାଳା, ମନ୍ଦୁର ଏ ଦୁଇନାମ ଘୋଡ଼ାଶାଳର । ଏ ଦୁହେଁ
 ସ୍ତ୍ରୀଲିଜ ।
 ୧୬ । ଆବେଶନ (କ୍ଳା), ଶିଳ୍ପିଶାଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶିଳ୍ପି ଘରର ।
 ୧୭ । ପ୍ରସା, ପାମୟଶାଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜଳହସ ଘରର ।
 ୧୮ । ମଠ, ଗୁହାବନିଳୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚଉପାଠିର ।
 ୧୯ । ଗଞ୍ଜା (ସ୍ତ୍ରୀ), ମନ୍ଦିରଗୁହ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ମନ୍ଦିରଘରର ।

- ୨୦ । ଗର୍ଭାଗାରଂ ବାସଗୁହଂ ୨୧ ମରଷ୍ଟଂ ସୁତିକାଗୁହଂ ॥
 (କୁଟିମୋହ୍ୟା ନିବନ୍ଧାତୁଷ୍ଟୁ ଶାଳା ଶିରେଗୁହଂ)
 ୨୨ ବାତାୟନଂ ଗବାକ୍ଷଃ ସ୍ୟା ୨୩ ଲୁଣ୍ଠପୋହ୍ୟା ଜନାଶୟଃ ।
 ୨୪ ଦୁର୍ଗାଦି ଧନନାଂ ବାସଃ ୨୫ ପ୍ରାସାଦୋ ଦେବଭୂତଜାଂ ।
 ୨୬ ସୌଧୋହ୍ୟା ରଜସଦନଂ ୨୭ ଉପକାର୍ଯ୍ୟାପକାରକା ।
 ୨୮ ସ୍ତୁତ କଃ ସବତୋ ଭଦ୍ରା ନନ୍ଦା ବର୍ତ୍ତା ଦୟୋହସିତ ।
 ବିଚ୍ଛନ୍ଦକଂ ପ୍ରଭେଦା ହି ଭବନ୍ତୀଶ୍ଚରସଦ୍ମନାଂ ।
 ୨୯ ସ୍ଵ୍ୟାଗାରଂ ଭୂତଜା ମନ୍ତଃପୁରଂ ସ୍ୟାଦବଶେଧନଂ ॥
 ଶୁଭାନ୍ତସ୍ତ୍ରାବଶେଧଶ୍ଚା ୩୦ ସ୍ୟାଦକ୍ଷଃ କ୍ଷୌମମସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ।
- ୨୦ । ଗର୍ଭାଗାର, ବାସଗୁହ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୟନଗୁହର ।
 ୨୧ । ଅରଷ୍ଟ, ସୁତିକାଗୁହ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରସବ ଗହର ।
 ୨୨ । ବାତାୟନ (କ୍ଳା) ଗବାକ୍ଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜଳାକବାଟିର ।
 ୨୩ । ମଣ୍ଡପ (ପୁଂ, କ୍ଳା), ଜନାଶୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବିଶ୍ରାମଗୁହର ।
 ୨୪ । ଧନମାନଙ୍କର ଘରକୁ ଦୁର୍ଗାଦି କହି । ଏହା କ୍ଳାବଲିଜ ।
 ୨୫ । ଦେବତା ଏବଂ ରଜଗୁହକୁ ପ୍ରାସାଦ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଜ ।
 ୨୬ । ସୌଧ (ପୁଂ, କ୍ଳା), ରଜସଦନ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଜାଙ୍କ
 ରହବା ଘରର ।
 ୨୭ । ଉପକାର୍ଯ୍ୟ ଉପକାରକ ଏ ଦୁଇନାମ ରଜାଙ୍କ ସାମାନ୍ୟ
 ଘରର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଜ ।
 ୨୮ । ସ୍ତୁତ, ସବତୋଭଦ୍ରା ନନ୍ଦାବର୍ତ୍ତ ଏମାନେ (ପୁଂ ବା କ୍ଳା)
 ବିଚ୍ଛନ୍ଦକ (ପୁଂ) ଏ ଶୁଭନାମ ଦେବାଳୟ ବିଶେଷର ।
 ୨୯ । ଅନ୍ତଃପୁର, ଅବଶେଧନ (କ୍ଳା), ଶୁଭାନ୍ତ ଅବଶେଧ (ପୁଂ)
 ଏ ଶୁଭନାମ ରଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁରର ।
 ୩୦ । ଅକ୍ଷ (ପୁଂ) କ୍ଷୌମ ପୁଂ, କ୍ଳା, ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅକ୍ଷାଳିକାର ।

- ୩୧ ପ୍ରଦାଣପ୍ରଦାଣାଳୟା ବହୁର୍ଦ୍ଦାର ପ୍ରକୋଷୁକେ ॥
 ୩୨ ଗୁହାବଗ୍ରହଣୀ ଦେହଲ୍ଲ ୩୩ ଫଙ୍ଗଣଂ ଚରୁରୁକ୍ତରେ ।
 ୩୪ ଅଧସ୍ତଦାରୁଣୀ ଶିଳା ୩୫ ନାସା ଦାରୁପରିଷ୍ଟିତଂ ॥
 ୩୬ ପ୍ରଜ୍ଜନମନ୍ତ୍ରାର୍ଦ୍ଧଂ ସ୍ୟାତ୍ ୩୭ ପକ୍ଷଦାରଂ କ୍ତ ପକ୍ଷକଂ ।
 ୩୮ କଳୀକମାଦଧି ପଟଳପ୍ରାନ୍ତେ ୩୯ ଥପ ପଟଳଂ ଜ୍ଞପିଃ ।
 ୪୦ ଗୋପାନସୀ ତୁ ବଡ଼ଶ୍ଚାକ୍ଷାଦନେ ବନ୍ଧାଦାରୁଣୀ ।
 ୪୧ କପେତପାଳିତକାୟାଂ ତୁ ଚଟକଂ ପୁଂ ନପୁଂସକଂ ॥
 ୪୨ ସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ଵାର୍ଦ୍ଧଂ ପ୍ରତିହାରଃ ୪୩ ସ୍ୟାଦବଚକ୍ତିସ୍ତୁ ବେଦିକା ।
-
- ୩୧ । ପ୍ରଦାଣ, ପ୍ରାଣ, ଅଳୟ ଏତନ୍ନ ନାମ ଗୁହର ସମୁଷ୍ଣ ଦ୍ଵାରର, ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୨ । ଗୁହାବଗ୍ରହଣୀ, ଦେହଲୀ ଏ ଦୁଇନାମ ଦ୍ଵାରବନ୍ଧ, ଅଗ୍ରଭାଗର ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩ । ଅଙ୍ଗଣ, ଚରୁର, ଅଜର, (କ୍ଳ) ଏତନ୍ନ ନାମ ଅଗଣାର ।
 ୩୪ । ଦ୍ଵାର ଅଧସ୍ତିତ ଦାରୁର ନାମକୁ ଶିଳା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୫ । ଦ୍ଵାର ଉତ୍ପୁଷ୍ଟିତ ଦାରୁର ନାମକୁ ନାସା କହି । ଏ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୬ । ପ୍ରଜ୍ଜନ, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାର(କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗୁହ ଉତ୍ତର ଦ୍ଵାରର ।
 ୩୭ । ପକ୍ଷଦାର (କ୍ଳ), ପକ୍ଷକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶିଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରର ।
 ୩୮ । ବଳୀକ, ମାଧୁ ଏ ଦୁଇନାମ ଘର ଓଳର ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂ ବା କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯ । ପଟଳ, ଜ୍ଞପି (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗୁଳପ୍ରାନ୍ତ ଅର୍ଥାତ ଜ୍ଞପର ।
 ୪୦ । ଗୋପାନସୀ, ବାଡ଼ଶ୍ଚା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଘରମଥା ତୁଳର ।
 ୪୧ । କପୋତପାଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଟକ (ପୁଂ କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାଗିଭାଡ଼ିର ।
 ୪୨ । ଦ୍ଵାର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ଵାର (କ୍ଳ), ପ୍ରତିହାର (ପୁଂ) ଏତନ୍ନ ନାମ ଘରଦ୍ଵାରର ।
 ୪୩ । ବଚକ୍ତି, ବେଦିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଗଣା ବେଦାର ।

- ୪୪ ତୋରଣସ୍ତ୍ରୀ ବହୁର୍ଦ୍ଦାରଂ ୪୫ ପୁରଦାରଂ ତୁ ଗୋପପୁରଂ ।
 ୪୬ କୃଟଂ ପର୍ଦ୍ଦାର ପତ୍ତନିନିଷ୍ଠସ୍ତୁ ନିଧିଷ୍ଠା ।
 ୪୭ କପାଟମରଂ ତୁଲେ ଟା ତତ୍ତ୍ଵସ୍ଵମ୍ଭେର୍ଥକଂ ନ ନା ॥
 ୪୮ ଆବେହଣଂ ସ୍ୟାତ୍ ସୋପାନଂ ୫୦ ନିଃଶ୍ରେଣୀସ୍ତଧିବେହଣୀ ।
 ୫୧ ସମ୍ମାର୍ଜନା ଶୋଧନା ସ୍ୟାତ୍ ୫୨ ସଙ୍କରୋଦକରସ୍ତଥା ॥
 ୫୩ ସପ୍ତେ ମୁଖଂ ନିଃସରଣଂ ୫୪ ସନ୍ନିବେଶୋଽବକର୍ଷଣଂ ।
-
- ୪୪ । ତୋରଣ (ପୁଂ.କ୍ଳ), ବହୁର୍ଦ୍ଦାର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାହାର ଦ୍ଵାରର ।
 ୪୫ । ପୁରଦାର ଗୋପପୁର ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୁରର ପ୍ରଧାନ ଦ୍ଵାରର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୬ । ପୁରଦାର ନିକଟସ୍ଥ ଦୋଷର ପତ୍ତାତକୁ ନିଷ୍ଠାନିଷ୍ଠ କହି, ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୭ । କପାଟ, ଆରର ଏ ଦୁଇ ନାମ କପାଟର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୮ । କପାଟ ଜଳଶିଳି ଅର୍ଗଳ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୯ । ଆବେହଣ, ସୋପାନ, ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାହାଚର । ଏ ଦୁହେଁ କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୦ । ନିଃଶ୍ରେଣୀ, ଅଧିବେହଣୀ ଏ ଦୁଇନାମ ନିଶ୍ଚୁଣୀ ବା ସିଡ଼ିର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୧ । ସମାର୍ଜନ, ଶୋଧନା ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଞ୍ଜୁଣୀର । ଏ ଦୁହେଁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ୫୨ । ଶଙ୍କର, ଅବକର ଏ ଦୁଇନାମ ଝାଟୁଆର, ଏ ଦୁହେଁ ପୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୩ । ମୁଖ, ନିଃସରଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁହପ୍ରବେଶ ଏବଂ ନିର୍ଗମ ପଥର ।
 ୫୪ । ସନ୍ନିବେଶ (ପୁଂ), ନିକର୍ଷଣ(କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭୁବଦ୍ଵାରମିର ।

- *୫ ସମୌ ସମ୍ବସଥଗାମୌ *୬ ବେଶୁଭୁବାସୁରସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ।
 *୭ ଗ୍ରାମାନ୍ ଉପଶଳାଂ ସ୍ୟାତ୍ *୮ ସର୍ମାସୀମେ ନିୟୁମୁଭେ ।
 *୯ ଘୋଷ ଅଘରପଲ୍ଲ ସ୍ୟାତ୍ ୧୦ ପକ୍ଷାଃ ଶବରଲୟଃ ।
 ଇତି ପୁରବର୍ଗଃ ।

ଶୈଳ ବର୍ଗଃ

- ୧ ମନ୍ଥପ୍ରେ ଶିଖର ଶ୍ଚାଭୁଦହାର୍ଯ୍ୟଧର ପବତଃ ।
 ଅଦ୍ଵି ଗୋପ ଗିରିଗ୍ରାବାଚଳଶୈଳଶିଳୋତୟାଃ ॥
 ୨ ଲେକାଲେକଶ୍ଚ ବାଲ ୩ ସ୍ତିକୃଷ୍ଣୀକୁର ସମୌ ।
 *୫ । ସମ୍ବସଥ, ଗ୍ରାମ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ରାମର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଲିଙ୍ଗ ।
 *୬ । ବେଶୁନ (କ୍ଳୀ), ଭୂ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବାସୁ (ପୁଂ, କ୍ଳୀ) ଏ ତିନି ନାମ
 ବାସୁ ଭୂମିର ।
 *୭ । ଗ୍ରାମାନ୍ (ପୁଂ), ଉପଶଳା (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ରାମ ପ୍ରାନ୍ତ-
 ଶ୍ଚର ।
 *୮ । ସର୍ମାନ୍ ସର୍ମା ଏ ଦୁଇନାମ ସର୍ମାର । ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 *୯ । ଘୋଷ (ପୁଂ), ଅଘରପଲ୍ଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୋପାଳ
 ଗୃହସମୂହର ।
 ୧୦ । ପକ୍ଷା, ଶବରଲୟ । ଦୁଇନାମ ଶବରଲୟର । ଏ, ଦୁହେଁ
 (ପୁଂ) ।
 ୧ । ମନ୍ଥପ, ଶିଖର, ଶ୍ଚାଭୁତ, ଅହାର୍ଯ୍ୟ, ଧର, ପବତ, ଅଦ୍ଵି,
 ଗୋପ, ଗିରି, ଗ୍ରାବା, ଅଚଳ ଶୈଳ, ଶିଳୋତୟ ଏ ଚେର
 ନାମ ପବତର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨ । ଲେକାଲେକ ଚକବାଳ ଏ ଦୁଇନାମ ଲେକାଲେକ ପବତର ।
 ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩ । ସ୍ତିକୃଷ୍ଣ, ସ୍ତିକୃଷ୍ଣ ଏ ଦୁଇନାମ ସ୍ତିକୃଷ୍ଣ ପବତର । ଏ ଦୁହେଁ
 (ପୁଂ) ।

- *୪ ଅସ୍ତ୍ରପୁରମସ୍ତ୍ରାଭୁ * ଉଦୟଃ ପୃଷ୍ଠପବତଃ ।
 ୬ ହିମବାନ୍ ଷଷ୍ଠୋ ବିନ୍ଧ୍ୟୋ ମାଲ୍ଲବାନ୍ ପାରପାତକଃ ।
 ଗନ୍ଧମାଦନମନ୍ୟେ ଚ ହେମକୃଷ୍ଣାଦୟୋ ନଗାଃ ॥
 ୭ ପାଷାଣ ପ୍ରସ୍ତର ଗ୍ରାବୋପଳାଶ୍ଚାନଃ ଶିଳା ଦୃଷତ୍ ।
 ୮ କଟୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଶିଖରଂ ଶୃଙ୍ଗ ଧ୍ରୁପାତସ୍ତୁ ତଟୋ ଭୃଗୁଃ ।
 ୧୦ କଟକୋଽସ୍ତ୍ରୀ ନିତୋନ୍ମୋଽଦେଃ ୧୧ ସ୍ତ୍ରୀପ୍ରସ୍ଥସ୍ଥାନୁରସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ।
 ୧୨ ଉତ୍ତଃ ପ୍ରସ୍ରବଣ ୧୩ କାରପ୍ରକାତୋ ନିର୍ଗରେ ଝରଃ ।
 *୪ । ଅସ୍ତ୍ର, ଚରମସ୍ତ୍ରାଭୁ ଏ ଦୁଇନାମ ଅସ୍ତ୍ର ପବତର । ଏ ଦୁହେଁ
 ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 *୫ । ଉଦୟ, ପୃଷ୍ଠପବତ ଏ ଦୁଇନାମ ଉଦୟପବତର । ଏ
 ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୬ । ହିମବତ୍, ଷଷ୍ଠ, ବିନ୍ଧ୍ୟ, ମାଲ୍ଲବତ୍ ପାରପାତକ (ପୁଂ)
 ଗନ୍ଧମାଦନ (କ୍ଳୀ), ହେମକୃଷ୍ଣ (ପୁଂ) ଏ ସାତନାମ ପବତ
 ବିଶେଷର ।
 ୭ । ପାଷାଣ, ପ୍ରସ୍ତର, ଗ୍ରାବା, ଅପଳ, ଅଶ୍ଚାନ (ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ)
 ଶିଳା, ଦୃଷତ୍ (ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ) ଏ ସାତନାମ ପଥରର ।
 ୮ । କୃଷ୍ଣ, ଶିଖର (ପୁଂ, କ୍ଳୀ) ଶୃଙ୍ଗ (କ୍ଳୀ) ଏ ତିନି ନାମ ପବତ
 ଶୃଙ୍ଗର ।
 ୯ । ପ୍ରପାତ, ଅଚଟ, ଭୃଗୁ ଏ ତିନି ନାମ ପାବଣୟ ଅଚଟର ।
 ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦ । ପବତର ମଧ୍ୟ ଭାଗକୁ କଟକ କହ । ଏ ପୁଂ ବା କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧ । ସ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରସ୍ଥ, ସ୍ଥାନୁ ଏ ତିନିନାମ ପବତ ଏକଦେଶର । ଏମାନେ
 ପୁଂ ବା କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨ । ଉତ୍ତ (ପୁଂ), ପ୍ରସ୍ରବଣ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଝରଣା ଉତ୍ତୁଷ୍ଠି ସ୍ଥାନର
 ୧୩ । ନିର୍ଗରେ ଝର ଏ ଦୁଇନାମ ଝରଣାର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୪ ଦସ୍ତ ତୁ କନ୍ଦରେ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ୧୫ ଦେବଖାତ ବଳେଗୁହା
ଗହର ୧୬ ଗଣ୍ଡଣିକାସ୍ତ୍ର ଦୁତାଃ ସୁଲୋପଳା ଗରେଃ ।
୧୭ ଖନଃ ପ୍ରିୟମକର ସ୍ୟାତ୍ ୧୮ ପାଦଃ ହେମପଦଃ ।
୧୯ ଉପତ୍ୟକାଦ୍ରୋରାସନା ଭୂମି ୨୦ ରୁଦ୍ଧମଧ୍ୟତ୍ୟକା ।
୨୧ ଧାତୁମିନଃଶିଳାଦ୍ୟନ୍ତେଃ ୨୨ ଗୈରିକନ୍ତ ବଶେଷତଃ ।
୨୩ ନିକୁଞ୍ଜକୁଞ୍ଜୋ ବା କ୍ଳୀବେ ଲତାଦିପିନ୍ଧିତୋଦରେ ॥
ଇତି ଶୈଳବର୍ଗଃ ।

- ୧୪ । ଦସ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ), କନ୍ଦର (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପଦ୍ମତ ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ
କୃତ୍ରିମ ଗହରର ।
୧୫ । ଦେବଖାତ, ବଳ (କ୍ଳୀ), ଗୁହା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗହର (କ୍ଳୀ) ଏ ଗୁର
ନାମ ପାଦଘାତ ଦେବଖାତ ଅର୍ଥାତ୍ ଅକୃତ୍ରିମ ଗହରର ।
୧୬ । ପଦ୍ମତରୁ ଚ୍ୟୁତ ସୁଲ ପ୍ରସ୍ତରକୁ ଗଣ୍ଡ ଶୈଳ କହ । ଏ ପୁଂଲିଙ୍ଗ
୧୭ । ଖନ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଆକର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଧାତୁ ରହାଦ
ଉପରୁ ସ୍ଥାନର ।
୧୮ । ପାଦ, ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତ ପଦ୍ମତ ଏ ଦୁଇନାମ ବୃହତ୍ ପଦ୍ମତ ସମୀପସ୍ଥ
ସ୍ଥଳ ପଦ୍ମତର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୧୯ । ପଦ୍ମତ ନିକଟସ୍ଥ ଭୂମିକ ଉପତ୍ୟକା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
୨୦ । ପଦ୍ମତର ଉପରିସ୍ଥ ଭୂମିକ ଅଧ୍ୟତ୍ୟକା କହ ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
୨୧ । ମନଃଶିଳାଦିକ ଧାତୁ କୁହାଯାଏ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୨୨ । ପାଦଘାତ ଚେତୁକୁ ଗୈରିକ କହ । ଏହା କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
୨୩ । ନିକୁଞ୍ଜ, କୁଞ୍ଜ ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଦ୍ମତ ସ୍ଥିତଲତାପଲ୍ଲବାଦି ହାଗ
ଆଚ୍ଛାଦିତ ସ୍ଥାନର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ବିମଳା ଲ' ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ ଆଲିଶା ବଜାର କଟକ-୨

ବନୋଷଧି ବର୍ଗଃ

- ୧ । ଅଟବ୍ୟରଣ୍ୟଂ ବିପିନଂ ଗହନଂ କାନନଂ ବନମ୍ ।
୨ । ହୋରଣ୍ୟମରଣ୍ୟମା ୩ ଗୁହାସମାସ୍ତୁ ନିଷ୍ଠୁଟାଃ ॥
୪ । ଆରମଃ ସ୍ୟାଦୁପବନଂ କୃତ୍ରିମଂ ବନମେବ ଯତ୍ ।
୫ । ଅମାତ୍ୟ ଗଣିକାଗେହୋପବନେ ବୃକ୍ଷବାଟିକା ॥
୬ । ସୁମାନାନ୍ତ ଉଦ୍ୟାନଂ ବଜ୍ରଃ ସାଧାରଣଂ ବନମ୍ ।
୭ । ସ୍ୟାଦେତଦେବ ପ୍ରମଦନମନ୍ତଃ ପୁରୋଚିତମ୍ ॥
୮ । ଶ୍ୟାମାଳରାବଳଃ ପଂକ୍ତି ଶ୍ରେଣୀ ଯ ଲେଖାସ୍ତୁ ରାଜପୁଃ ।
୧୦ । ବନ୍ୟା ବନସମୃଦ୍ଧେ ସ୍ୟା ୧୧ ଦକ୍ଷ ଶ୍ରେଣିବୋଧିତଃ ॥

- ୧ । ଅଟଗ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅରଣ୍ୟ, ବିପିନ, ଗହନ, କାନନ, ବନ (କ୍ଳୀ)
ଏ ଛଅ ନାମ ବନର ।
୨ । ମହାରଣ୍ୟ (କ୍ଳୀ), ଅରଣ୍ୟମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମହାବନର ।
୩ । ଗୁହାସମ, ନିଷ୍ଠୁଟ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗୁହ ସମୀପସ୍ଥ କୃତ୍ରିମ
ଉପବନର ।
୪ । ଆରମ (ପୁଂ), ଉପବନ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କୃତ୍ରିମ ବନର ।
୫ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ବେଶ୍ୟାଦି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଉପବନକୁ ବୃକ୍ଷବାଟିକା
(ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
୬ । ଅନ୍ତୀତ (ପୁଂ), ଉଦ୍ୟାନ [କ୍ଳୀ] ଏ ଦୁଇନାମ ବଜ୍ରାକ୍ ସାଧାରଣ
ଉପବନର ।
୭ । ରାଜାକ ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥିତ ବିହାର ବନକୁ ପ୍ରମଦବନ [କ୍ଳୀ] କହ ।
୮ । ଶ୍ୟାମ, ଆଳ, ଆବଳ, ପ କ୍ଳୀ ଶ୍ରେଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ।
୯ । ଲେଖ, ରାଜ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ନିରନ୍ତର ପଂକ୍ତିର ।
୧୦ । ବନସମୃଦ୍ଧକୁ ବନ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
୧୧ । ଅକ୍ଷର, ଅଭିନବୋଦିତ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅକ୍ଷରର ।

- ୧୨ କୃଷୋ ମନ୍ତ୍ରରୁଦ୍ରଃ ଶାଖୀ ବଚସୀ ପାଦପସ୍ତୁରଃ ।
 ଅନୋକଦ୍ରଃ କୁଟଃ ଶାଳଃପଲ୍ଲୀ ଗୁପ୍ତ ମାଗମାଃ ॥
 ୧୩ ବାନସ୍ପତ୍ୟ ଫଳୋଃପୁଷ୍ପାଭ ୧୪ ଭୈରବପୁଷ୍ପାଭବନସ୍ପତ୍ୟଃ ।
 ୧୫ ଓଷଧଃ ଫଳପାକାନ୍ତାଃ ୧୬ ସ୍ୱରବନ୍ଧ୍ୟଫଳେଗ୍ରହଃ ।
 ୧୭ ବନ୍ଧ୍ୟାଫଳୋଃବକେଶୀଚ ୧୮ ଫଳବାନ୍ ଫଳନଃଫଳୀ ।
 ୧୯ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲୋଽପୁଲ୍ଲଫଫୁଲ୍ଲ ବ୍ୟାକୋଷବକଚସ୍ପଟାଃ ॥
 ଫଲ୍ଲିଶ୍ଚୈତେ ବକସିତେ ସ୍ୱରବନ୍ଧ୍ୟାଦୟସ୍ତ୍ରଷ୍ଟି ।
 ୨୦ ସ୍ଥାଣୁବା ନା ଧ୍ରୁବଃ ଶଙ୍କୁ ୨୧ ହ୍ରସ୍ୱଶାଖା ଶିଫଃ ୧୧୪ ॥

- ୧୨ । କୃଷ, ମନ୍ତ୍ରରୁଦ୍ର, ଶାଖୀ, ବଚସୀ, ପାଦପ, ଚରୁ, ଅନୋ-
 କଦ୍ର, କୁଟ, ଶାଳ, ପଲ୍ଲୀ, ଗୁପ୍ତ, ଧ୍ରୁମ ଆଗମ (ପୁଂ) ଏ
 ତେର ନାମ ବୃକ୍ଷର ।
 ୧୩ । ଫୁଲରୁ ଫଳୋପୁଷ୍ପିଣୀ ବୃକ୍ଷକୁ ବନସ୍ପତ୍ୟ (ପୁଂ) କୁହାଯାଏ ।
 ୧୪ । ପୁଷ୍ପ ବ୍ୟତୀତରେ ଫଳୋପୁଷ୍ପିଣୀ ବୃକ୍ଷକୁ ବନସ୍ପତ୍ୟ [ପୁଂ]
 କୁହାଯାଏ ।
 ୧୫ । ଫଳପାକରେ ବନାଶହେବା ବୃକ୍ଷକୁ ଓଷଧୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କୁହାଯାଏ ।
 ୧୬ । ଅବନ୍ଧ୍ୟ, ଫଳେଗ୍ରହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅବନ୍ଧ୍ୟ ବୃକ୍ଷର ।
 ୧୭ । ବନ୍ଧ୍ୟ, ଅଫଳ, ଅବକେଶୀନ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ବନ୍ଧ୍ୟା
 ବୃକ୍ଷର ।
 ୧୮ । ଫଳବତ୍, ଫଳନ, ଫଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ବୃକ୍ଷର ।
 ୧୯ । ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ, ଉତ୍ତଫୁଲ୍ଲ, ସଫୁଲ୍ଲ, ବ୍ୟାକୋଷ, ବକଚ, ସ୍ପଟ, ଫୁଲ୍ଲ
 [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଆଠ ନାମ ଫୁଲ ଫୁଟିବାର ।
 ୨୦ । ସ୍ଥାଣୁ (ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଳା) ଧ୍ରୁବ, ଶଙ୍କୁ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଶୁଣାଗଛର ।
 ୨୧ । ହ୍ରସ୍ୱଶାଖା ଏବଂ ହ୍ରସ୍ୱମୂଳ ବୃକ୍ଷକୁ ଶିଫ (ପୁଂ) କୁହାଯାଏ ।

- ୨୨ ଅପ୍ରକାଶ୍ଚେ ପ୍ରମୁଗୁଲ୍ଲେ ୨୩ ବଲ୍ଲୀ ତୁ ବ୍ରତତଲ୍ଲିତା ।
 ୨୪ ଲତା ଚତାନମା ବରୁତ୍ ବୁଲ୍ଲୀଦୁଲପ ଲତାପି ॥
 ୨୫ ନଗାଦ୍ୟାବେଦ ଉଚ୍ଛ୍ରାୟ ଉଦ୍ରେଧଶ୍ଚେଷ୍ଟପୁଷ୍ପସଃ ।
 ୨୬ ଅସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ୍ଚ ସ୍ୱରଃ ସ୍ୟାନ୍ନୁଲଜ୍ଜାଶାବପ୍ତସ୍ତେଃ ॥
 ୨୭ ସମେ ଶାଖାଲତେ ୨୮ ସ୍ୱରଃ ଶାଖାଶାଳେ ୨୯ ଶିଫାଜଟେ ।
 ୩୦ ଶାଖାଶିଫାଃବେଦଃ ସ୍ୟାନ୍ନୁଲଜ୍ଜାଗ୍ରା ଗତା ଲତା ॥
 ୩୧ ଶିଫେଗ୍ରା ଶିଖରଂ ବା ନା ୩୨ ମୂଳଂ ବ୍ରହ୍ମୋଽସ୍ତ୍ରୀ ନାମକଃ ।

- ୨୨ । ଅପ୍ରକାଶ୍ଚ, ପ୍ରମୁ, ଗୁଲ୍ଲ, (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଗଣ୍ଡଗ୍ରାମ ବୃକ୍ଷର ।
 ୨୩ । ବଲ୍ଲୀ, ବ୍ରତତ, ଲତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ସାମାନ୍ୟ ଲତାର ।
 ୨୪ । ବରୁତ୍, ବୁଲ୍ଲୀନା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉଲପ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବହୁଶାଖା
 ଫୁଲ ଲତାର ।
 ୨୫ । ଉଚ୍ଛ୍ରାୟ ଉଦ୍ରେଧ, ଉଚ୍ଛ୍ରାୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବୃକ୍ଷାଦି
 ଉଚ୍ଚତାର ।
 ୨୬ । ପ୍ରକାଶ୍ଚ, ସ୍ୱର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃକ୍ଷର ସ୍ୱର ବା କାଶ୍ଚିର ।
 ୨୭ । ଶାଖା, ଲତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃକ୍ଷ ଡାଳର ।
 ୨୮ । ସ୍ୱରଶାଖା, ଶାଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଡ଼ ଡାଳର ।
 ୨୯ । ଶିଫା ଜଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃକ୍ଷରେର ।
 ୩୦ । ବୃକ୍ଷଡାଳର ତେରକୁ ଅବବେଦ ପୁଂ ଅର୍ଥାତ୍ ଓହ୍ଲ କହି
 ଏବଂ ବୃକ୍ଷର ମୂଳଠାରୁ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଶାଖାକୁ ଲତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୩୧ । ଶିରସ, ଅଗ୍ର (କ୍ଳା) ଶିଖର (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ ଗଛ
 ଅଗ୍ର ପବର ।
 ୩୨ ମୂଳା, (କ୍ଳା), ବ୍ରହ୍ମ, ଅଂସ୍ତ୍ର (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଗଛ ମୂଳର ।

୩୩ ସାଗେ ମଜ୍ଜା ସମୌ ୩୪ ଲୁକ୍ଷୀ ବଳ କଂ ବଲ୍ କଳମସ୍ତୀୟାମ୍ ।
 ୩୫ କାଷ୍ଠଂ ଦାବଂ ଚନଂ ୩୬ ଲେଧା ଲଧୁମେଧଃ ସମିରଂ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୩୭ ନିଷ୍ଠୁହଃ କୋଟରଂ ବା ନା ୩୮ ବଲ୍ଲିଷ ମଞ୍ଜିଷ ସ୍ତ୍ରୀୟୋ ॥
 ୩୯ ପଦଂ ପରାଶଂ ଛଦନଂ ଦଳଂ ପର୍ଣ୍ଣିଂ ଛଦଃ ସୁମାନ୍ ।
 ୪୦ ପଲ୍ଲବୋଽସ୍ତ୍ରୀ କଶଳୟଂ ୪୧ ବିସ୍ତାରେ ବିଟପେ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୪୨ ଦୂଷାଦାନାଂ ଫଳଂ ଶସ୍ୟ ୪୩ ବୃନ୍ତଂ ପ୍ରସବରାମ୍ ।
 ୪୪ ଆମେ ଫଳେ ଶଲଟୁଃ ସ୍ୟା ୪୫ ଛଷ୍ଟେ ବାନ ରେ ସିଷ୍ଟୁ ॥

୩୩ । ସାର, ମଜ୍ଜନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଛ ମଞ୍ଜିର ।
 ୩୪ । ଲୁର୍ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବଲ୍ କ (ଖ୍) ବଲ୍ କଳ (ପୁଂ, ଖ୍) ଏ ଚିନିନାମ
 ଗଛ ବଳର ।
 ୩୫ । କାଷ୍ଠ, ଦାବୁ (ଖ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଠର ।
 ୩୬ । ଲେଧନ ଏଧସ୍, ଏଧ (ପୁଂ), ଲଧୁ (ଖ୍), ସମିର (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ
 ପାଣି ନାମ ଜାଳିବା କାଠର ।
 ୩୭ । ନିଷ୍ଠୁହ (ପୁଂ), କୋଟର (ପୁଂ ଖ୍) ଏହି ଦୁଇ ନାମ ବୃକ୍ଷ-
 କୋଟରର ।
 ୩୮ । ବଲ୍ଲିଷ, ମଞ୍ଜିଷ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଞ୍ଜିର ।
 ୩୯ । ପଦ, ପରାଶ, ଛଦନ, ଦଳ, ପର୍ଣ୍ଣି (ଖ୍), ଛଦ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ
 ନାମ ପତର ।
 ୪୦ । ପଲ୍ଲବ, କଶଳୟ (ପୁଂ, ଖ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୂତନ ପତ୍ରଯୁକ୍ତ
 ଡାଳ ଅଗ୍ରଗର ।
 ୪୧ । ବିସ୍ତାର (ପୁଂ) ବିଟପ (ପୁଂ, ଖ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମୁଦାୟ ଶାଖା
 ପଲ୍ଲବର ।
 ୪୨ । ବୃଷାଦ ଫଳକୁ ଶସ୍ୟ (ଖ୍) କହି ।
 ୪୩ । ବୃନ୍ତ, ପ୍ରସବବଚନ (ଖ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଡେମ୍ଫର ।
 ୪୪ । କଷ୍ଟାଫଳକୁ ଶଲଟୁ କହି । ଏହା ଚିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୫ । ଶୁଷ୍ଟଫଳକୁ ବାନ କହି । ଏହା ଚିନି ଲିଙ୍ଗ ।

୪୬ ସାରକୋ ଜାଳକଂ ଖ୍ କେ ୪୭ କଳିକା କୋରକଃ ସୁମାନ ।
 ୪୮ ସ୍ୟାଦ ଗୁଚ୍ଚକସ୍ତୁ ସ୍ତବକଃ ୪୯ କୁଟୁଲୋ ମୁକୁଲୋଽସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୫୦ ସ୍ତ୍ରୀୟଃ ସୁମନସଃ ପୁଷ୍ପଂ ପ୍ରସୂନଂ କୁସୁମଂ ସୁମମ ।
 ୫୧ ମକରନ୍ଦଃ ପୁଷ୍ପରସଃ ୫୨ ପରାଗଃ ସୁମନୋରଜଃ ॥
 ୫୩ ଦ୍ଵିସ୍ତାନଂ ପ୍ରସବେ ସବଂ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟାଦୟଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୫୪ ଅଶ୍ଵତ୍ଥ ୫୫ ବୈଶବ ୫୬ ପ୍ଳାଷ ୫୭ ନୈୟୁଗ୍ରୋଧେ
 ୫୮ ଜ୍ଵଂ ଫଳେ ॥
 ୫୯ ବର୍ହତଂ ଚ ୬୦ ଫଳେ ଜମ୍ବୁ ଜମ୍ବୁଃ ସ୍ତ୍ରୀ ଜମ୍ବୁ ଜାମ୍ବବମ୍ ।

୪୬ । ସାରକ (ପୁଂ), ଜାଳକ (ଖ୍) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଳ୍ପୁଟ କଳିକାର ।
 ୪୭ । କଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କୋରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଫୁଲକଠର ।
 ୪୮ । ଗୁଚ୍ଚକ, ସ୍ତବକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଫଳ ଖୋପାର ।
 ୪୯ । କୁଟୁଲ (ପୁଂ) ମୁକୁଲ (ପୁଂ ଖ୍) ଏ ଦୁଇନାମ ଫୁଟିଲକଠର ।
 ୫୦ । ସୁମନସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ପୁଷ୍ପ ପ୍ରସୂନ, କୁସୁମ, ସୁମ (ଖ୍) ଏ ପାଣିନାମ
 ଫୁଲର ।
 ୫୧ । ମକରନ୍ଦ, ପୁଷ୍ପରସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୁଷ୍ପମଧୁର ।
 ୫୨ । ପରାଗ (ପୁଂ) ସୁମନୋରଜସ (ଖ୍) ଏ ଦୁଇନାମ ପୁଷ୍ପଧୁଲର ।
 ୫୩ । ପୁଷ୍ପବାଚକ ଶବ୍ଦସବୁ ଖ୍ ବଲିଙ୍ଗ, କେବଳ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟା ପ୍ରଭୃତି
 ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୪ । ଅଶ୍ଵତ୍ଥଫଳକୁ ଅଶ୍ଵତ୍ଥ (ଖ୍) କହି ।
 ୫୫ । ବୈଶୁଫଳକୁ ବୈଶାବ (ଖ୍) କହି ।
 ୫୬ । ପ୍ଳାଷଫଳକୁ ପ୍ଳାଷ କହି । ଏହା ଖ୍ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୭ । ବଟଫଳକୁ ନୈୟୁଗ୍ରୋଧ କହି । ଏହା ଖ୍ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୮ । ଇନ୍ଦ୍ରଫଳକୁ ଇନ୍ଦ୍ରଦ କହି । ଏହା ଖ୍ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୯ । ଯୁଦ୍ର ବାଇଗଣ ଫଳକୁ ବାହ୍ମତ କହି । ଏହା ଖ୍ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୦ । ଜମ୍ବୁ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଜମ୍ବୁ (ଖ୍) ଜାମ୍ବବ (ଖ୍) ଏ ଚିନିନାମ ଜାମ୍ବୁ-
 ଫଳର ।

- ୨୧ ପୁଷ୍ପେ ଜାତପ୍ରଭୃତୟଃ ସ୍ଵଲିଙ୍ଗାଃ ବ୍ରୀହସ୍ପତିଃ ପ୍ରଲେ ॥
 ବିଦ୍ୟାଦ୍ୟାସ୍ତୁ ମୂଳେଽପି ପୁଷ୍ପେ କ୍ଳା ବେଽପି ପାଟଳା ।
- ୨୨ ବୋଧ୍ୟସ୍ତୁ ମଣ୍ଡଳଦଳଃପିତ୍ତ ପଳଃକୁଞ୍ଜଗଣନଃ ।
 ଅଶ୍ଵତୋଥ ୨୩ ଽଥ କପିତେଥ୍ ସ୍ୟାଦଧ୍ୟତଥ୍ ଗ୍ରାହମନ୍ଥାଃ ।
 ତସ୍ୟ ନ ଦଧ୍ୟତଳଃ ପୁଷ୍ପଫଳଦନ୍ତଶଠାବପି ॥
- ୨୪ ଉଦୁମ୍ବରେ ଜନ୍ତୁଫଳୋ ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗୋ ହେମଦୁଗ୍ଧକଃ ।
 ୨୫ କୋବିତ୍ରେ ରମରିକଃ କୁଞ୍ଜାଳୋ ଯୁଗ୍ମପଥକଃ ॥
- ୨୬ ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣି ବିଶାଳଭୃକ୍ ଶାରଦ୍ୟ ବିଷମଜ୍ଜଦଃ ।

- ୨୧ । ଜାତ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପୁଷ୍ପବାଚକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵଲିଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ଵଲିଙ୍ଗ ହେବ । ବ୍ରୀହ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଫଳବାଚକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵଲିଙ୍ଗ ହେବ । ବିଦ୍ୟାସ୍ତୁ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ମୂଳବାଚକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵଲିଙ୍ଗ ହେବ । ପାଟଳ ଶବ୍ଦ ପୁଷ୍ପବାଚକ ହେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ ହୋଇ ପାଟଳା ଓ ପାଟଳପୁଷ୍ପ ଏହି ଦୁଇ ରୂପ ହେବ ।
- ୨୨ । ବୋଧ୍ୟସ୍ତୁମ, ଚଳଦଳ, ପିତ୍ତପଳ କୁଞ୍ଜଗଣନ, ଅଶ୍ଵତଥ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅଶ୍ଵତଥ ଗଛର ।
- ୨୩ । କପିତଥ, ଦଧ୍ୟତଥ, ଗ୍ରାହନ୍, ମନ୍ଥାସ, ଦଧ୍ୟତଳ, ଦନ୍ତଶଠ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ କଇଁଥ ଗଛର ।
- ୨୪ । ଉଦୁମ୍ବର, ଜନ୍ତୁଫଳ, ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗ, ହେମଦୁଗ୍ଧକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରି ନାମ ଉଦୁମ୍ବର ବୃକ୍ଷର ।
- ୨୫ । କୋବିତାର, ରମରିକ, କୁଞ୍ଜାଳ, ଯୁଗ୍ମପଥକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରି ନାମ ରକ୍ତକଞ୍ଚନ ଗଛର ।
- ୨୬ । ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣି, ବିଶାଳଭୃକ୍, ଶାରଦ୍ୟ, ବିଷମଜ୍ଜଦ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରି ନାମ ଛତାଅନା ଗଛର ।

- ୨୭ ଆରଗ ବଧୋ ଗଜବୃକ୍ଷ-ଶମ୍ଭାକ ଶ୍ଵତୁରଙ୍ଗ ଲାଃ ॥
 ଆରେବତ ବ୍ୟାଧ୍ୟାତ କୃତମାଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣକାଃ ।
- ୨୮ ସ୍ୟୁକ୍ତମ୍ବୀରେ ଦନ୍ତଶଠ-ଜମ୍ବ-ଜମ୍ବୀର-ଜମ୍ବୁଳାଃ ॥
- ୨୯ ବରୁଣୋ ବରଣଃ ସେତୁଫ୍ରି କ୍ରଶାଶଃ କୁମାରକଃ ।
- ୩୦ ପୁନ୍ନାଗେ ପୁରୁଷସ୍ତୁକଃ କେସରୋ ଦେବବଲ୍ଲଭଃ ।
- ୩୧ ପାରିଭଦ୍ରୋ ନିମ୍ବତରୁମ୍ବୀରଃ ପାରିଜାତକଃ ।
- ୩୨ ତିନିଶୋ ସ୍ୟାଦନୋ ନେମୀ ରଥଦ୍ରୁ ରତମୁକ୍ତକଃ ॥
 ବଞ୍ଜିଲ୍ଲଶ୍ଵି ସକୃତା ୨୩ ଽଥ ଦ୍ଵା ପାତନକପୀତନୋ ।
 ଆମ୍ରାତକେ ୨୪ ମଧୁକେ ତୁ ଗୁଡ଼ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟସ୍ତମୋ ।
 ବାନପ୍ରସ୍ଥ ମଧ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଲୋ ୨୫ ଜଳଜେଽସ ମଧୁଲକଃ ।

- ୨୭ । ଆରଗ୍, ଗଜବୃକ୍ଷ, ଶମ୍ଭାକ, ଶ୍ଵତୁରଙ୍ଗ ଲ, ଆରେବତ, ବ୍ୟାଧ୍ୟାତ, କୃତମାଳ, ସୁବର୍ଣ୍ଣକ (ପୁଂ) ଏ ଆଠନାମ ସୁନାରି ଗଛର ।
- ୨୮ । ଦନ୍ତଶଠ, ଜମ୍ବ, ଜମ୍ବୀର, ଜମ୍ବୁଳ, (ପୁଂ) ଏ ଗୁରିନାମ ଜମ୍ବୁଳ ଗଛର ।
- ୨୯ । ବରୁଣ ବରଣ, ସେତୁ, ତିକ୍ରଶାଶ, କୁମାରକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବରୁଣ ବୃକ୍ଷର ।
- ୩୦ । ପୁନ୍ନାଗ, ପୁରୁଷ, ତୁକ୍ତ, କେସର, ଦେବବଲ୍ଲଭ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପୁନ୍ନାଗ ବୃକ୍ଷର ।
- ୩୧ । ପାରିଭଦ୍ର, ନିମ୍ବତରୁ ମନ୍ଦାର, ପାରିଜାତକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରିନାମ ମନ୍ଦାର ଗଛର ।
- ୩୨ । ତିନିଶ, ସ୍ୟାଦନ, ନେମୀ, ରଥଦ୍ରୁ, ଅତିମୁକ୍ତକ, ବଞ୍ଜିଲ୍ଲ, ବିଷକୃତ (ପୁଂ) ଏ ପାତନାମ ଶତାଙ୍ଗ ବୃକ୍ଷର ।
- ୩୩ । ପୀତନ, କପୀତନ, ଆମ୍ରାତକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଆମ୍ରାତା ଗଛର ।
- ୩୪ । ମଧୁକ, ଗୁଡ଼ପୁଷ୍ପ, ମଧୁସ୍ତମ, ବାନପ୍ରସ୍ଥ, ମଧୁସ୍ତ୍ରୀଲ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ମଧୁଲ ଗଛର ।
- ୩୫ । ଜଳଜାତ ମନ୍ଥୁଲ ବୃକ୍ଷକୁ ମଧୁଲକ (ପୁଂ) କହି ।

୭୭ ପୀଳୋ ଗୁଡ଼ପଲଃ ସ୍ୱଂସୀ ଚନ୍ଦ୍ରିଂସୁ ଗିରସମ୍ବେ ।
 ୭୮ ଅକ୍ଷୋଟ୍ କନ୍ଦରାଲୋ କ୍ୱା ୭୮ ବକୋଟେ ତୁ ନକୋଚକଃ ॥
 ୭୯ ପଲଶୋ କଂଶୁକଃ ପଞ୍ଚୋ ବାତପୋଥୋ ୮୦ ଅବେତସେ ।
 ରଥାଭ୍ରପୁଷ୍ପବଦୁଳଶୀ ତକାମରବଞ୍ଜୁଳାଃ ।
 ୮୧ ହୋ ପରବ୍ୟାଧବଦୁଳୋ ନାଦେୟୀ ବସୁବେତସେ ॥
 ୮୨ ଶୋଭାଞ୍ଜନେ ଶିଗ୍ରୁ ଶ୍ରେଣଗନ୍ଧକାକ୍ଷୀବମୋଚକାଃ ।
 ୮୩ ରକ୍ତୋଽସୋ ମଧୁଶିଗ୍ରୁଃ ୮୪ ସ୍ୟାଦରଷ୍ଟଃ ଫେଲିକଃ ସମୋ ॥
 ୮୫ ବିଲ୍ୱେ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୱଶ୍ରେକୃଷ୍ଣୋ ମାଲୁରଶ୍ରୀଫଳାବପି ।

୭୭ । ପୀଳୁ, ଗୁଡ଼ଫଳ, ସ୍ୱସିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପୀଳ ବୃକ୍ଷର ।
 ୭୮ । ଅକ୍ଷୋଟ୍ କନ୍ଦରାଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଦ୍ମଜାତ ପାତ୍ର ବୃକ୍ଷର ।
 ୭୯ । ପଲଶ, କଂଶୁକ, ପଞ୍ଚ, ବାତପୋଥ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୋଟି ନାମ ପଲସ ବୃକ୍ଷର ।
 ୮୦ । ବେତସ, ରଥ, ଅଭ୍ରପୁଷ୍ପ, ବଦୁଳ ଶୀତ, କାମାର, ବଞ୍ଜୁଳ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ବେତ ବୃକ୍ଷର ।
 ୮୧ । ପରବ୍ୟାଧ, ବଦୁଳ (ପୁଂ), ନ ଦେୟୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅମ୍ବୁବେତସ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୋଟି ନାମ ପାଣିବେତର ।
 ୮୨ । ଶୋଭାଞ୍ଜନ, ଶିଗ୍ରୁ, ଶ୍ରେଣ୍ଟାଗନ୍ଧକ, ଅକ୍ଷୀବ, ମୋଚକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସଜନା ଗଛର ।
 ୮୩ । ରକ୍ତସଜନା ଗଛକୁ ମଧୁଶିଗ୍ରୁ (ପୁଂ) କହ ।
 ୮୪ । ଅରଷ୍ଟ, ଫେଲିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଫେଲିକ ବୃକ୍ଷବିଶେଷର ।
 ୮୫ । ବିଲ୍ୱ, ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୱ, ଶ୍ରେକୃଷ୍ଣ, ମାଲୁର ଶ୍ରୀଫଳ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବେଲ ଗଛର ॥

୮୬ ପୁଷ୍ପୋ ଜଟୀ ପର୍ବତୀ ୮୭ ସ୍ୟାନ୍ୟଗ୍ରୋଧୋବହୁପାକଟଃ ॥
 ୮୮ ଗାଲବଃ ଶାବରୋ ଲେଧଃ ସ୍ତ୍ରୀଶ୍ଚଟସ୍ତ୍ରୀ କ୍ୱମାର୍ଜନୋ ।
 ୮୯ ଆମଣ୍ଡୁ ତୋ ରସାଲୋ ୯୦ ସୋସହକାରୋଽତି ସୋରଭଃ ॥
 ୯୧ କୁମୋଲ ଗଲକଂ କ୍ଳାବେ କୋଶିକୋ ଗୁରୁ ଗୁଳୁଃ ପୁରଃ ॥
 ୯୨ ଶେକ୍ତଃ ଶେଷତକଃ ଶୀତ ଉଦ୍ଦାଲୋ ବହୁବାରକଃ ॥
 ୯୩ ରାଜାଦନଂ ପିପ୍ପାଳଶ୍ଚ ସନ୍ଧକଦ୍ରୁ ଧନୁଷ୍ଠଟଃ ।
 ୯୪ ଗମ୍ଭାସ୍ତ୍ର ସବତୋଭଦ୍ରା କାଶିଶ୍ଚ ମଧୁପର୍ଣ୍ଣିକା ॥
 ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣୀ ଭଦ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ ଚ କାଶ୍ମୀର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚାପ୍ୟ ୯୫ ଅପ୍ତଦ୍ରୋଃ ।

୮୬ । ପୁଷ୍ପ, ଜଟିନ ପର୍ବତୀନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଜଟି ଗଛର ଅର୍ଥାର ଗୟାଅଶୁଭଧର ।
 ୮୭ । ନ୍ୟଗ୍ରୋଧ, ବହୁପାତ୍ର, ବଟ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ବର ଗଛର ।
 ୮୮ । ଗାଲବ, ଶାବର, ଲେଧ, ଶ୍ଚଟ, ଶିଲ୍ପ, ମାର୍ଜନ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଲେଧ ବୃକ୍ଷର ।
 ୮୯ । ଆମ୍ବୁ, ବୃତ, ରସାଲ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଆମ୍ବ ଗଛର ।
 ୯୦ । ଅତି ସୁଗନ୍ଧ ଆମ୍ବଗଛକୁ ସହକାର (ପୁଂ) କହ ।
 ୯୧ । କୁମ୍ଭ, ଉଲ୍ଲଗଲକ (କ୍ଳା), କୋଶିକ, ଗୁରୁଗୁଳୁ, ପୁର (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗୁରୁଗୁଳୁ ଗଛର ।
 ୯୨ । ଶେକ୍ତ, ଶେଷ୍ଟାତକ, ଶୀତ, ଉଦ୍ଦାଲ, ବହୁବାରକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ବହୁବାର ଗଛର ।
 ୯୩ । ରାଜାଦନ (କ୍ଳା), ପିପ୍ପାଳ, ସନ୍ଧକଦ୍ରୁ, ଧନୁଷ୍ଠଟ ଧନୁ, ପଟ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୋଟି ନାମ ପିପ୍ପାଳ ବୃକ୍ଷର ।
 ୯୪ । ଗମ୍ଭାସ୍ତ୍ର, ସବତୋଭଦ୍ରା, କାଶିଶ୍ଚ, ମଧୁପର୍ଣ୍ଣିକା, ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣୀ, ଭଦ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), କାଶ୍ମୀର୍ଯ୍ୟ (ଏହା ପୁଂ କା କ୍ଳା) ଏ ସାତନାମ ଗମ୍ଭାସ୍ତ୍ର ଗଛର ।

କର୍କଶୁ ବଦଶକୋଳଃ ୯୦ କୋଳ କୁବଳଫେନଳେ ।
ସୌମରଂ ୯୧ ବଦରଂ ଘୋଷାପ୍ୟ ୯୮ ଅସ୍ୟାତ୍ସ୍ୱାଦୁକଣ୍ଠକଃ ।
ବିକଙ୍କତଃ ସୁବାବୃଷୋ ଗ୍ରନ୍ଥିଲୋ ବାଦ୍ରପାଦପି ।

୯୯ ଐଶ୍ୱବତୋ ନାଗରଞ୍ଜୋ ୧୦୦ ନାଦେୟୀ ଭୂମିକମ୍ବୁକା
୧୦୧ ତିନ୍ଦୁକଃ ସ୍ପୃଙ୍ଗକଃ କାଳସ୍ତୁରଶ୍ଚ ଶିତିବରକେ ॥
୧୦୨ କାକେୟଃ କୁଳକଃ କାକତନ୍ଦୁକଃ କାକପୀକୃକେ ।
୧୦୩ ଗୋଲ୍ଲଭୋ ଝାଟଲୋ ଘଷାପାଟଳମୈଷମୁଷ୍ଟକୌ ॥

୯୫ । କର୍କଶୁ, ବଦଶ, କୋଳ (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବରକୋଳି ଗଛର ।

୯୬ । କୋଳ, କୁବଳ, ଫେନଳ, ସୌମର (କ୍ଳା) ଏ ଚାରି ନାମ କୋଳି ଗଛର ।

୯୭ । ବଦର (କ୍ଳା) ଘୋଷା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ବରକୋଳିର ।
୯୮ । ସ୍ୱାଦୁକଣ୍ଠକ, ବିକଙ୍କତ, ସୁବାବୃଷ, ଗ୍ରନ୍ଥିଲ, ବ୍ୟାଦ୍ରପାଦ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଭଲକ୍ଷ ଗଛର ।

୯୯ । ଐଶ୍ୱବତ, ନାଗରଞ୍ଜ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନାରଙ୍ଗର ।
୧୦୦ । ନାଦେୟୀ, ଭୂମିକମ୍ବୁକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭୂଇଁ ଜାମୁର ।
୧୦୧ । ତିନ୍ଦୁକ, ସ୍ପୃଙ୍ଗକ, କାଳସ୍ତୁର, ଶିତିସାରକ (ପୁଂ) ଏ ଚାରିନାମ କେନ୍ଦୁ ଗଛର ।

୧୦୨ । କାକେୟ, କୁଳକ, କାକତନ୍ଦୁକ, କାକପୀକୃକ (ପୁଂ) ଏ ଚାରି ନାମ ମାଙ୍କଡ଼କେନ୍ଦୁ ଗଛର ।

୧୦୩ । ଗୋଲ୍ଲଭ, ଝାଟଳ, ଘଷାପାଟଳ, ମୋଷ, ମୁଷ୍ଟକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଝଣୁଝଣିକା ଗଛର ।

୧୦୪ ତିଳକଃ କ୍ଷୁରକଃ ଶ୍ରୀମାନ୍ ୧୦୫ ସମୌ ପିତୃଲ ଝାବୁକୌ ।
୧୦୬ ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣିକା କୁମୁଦିକା କୁମ୍ଭୀ କୈତସ୍ୟି କଟ୍ଟଫଳୌ ॥
୧୦୭ ଫମ୍ପୁକଃ ପଟ୍ଟିକାଶ୍ୟଃ ସ୍ୟାତ ପଟ୍ଟି ଲକ୍ଷାପ୍ରସାଦନଃ ।
୧୦୮ ତୁଦୁ ସୁପ୍ତ ଫମ୍ପୁକୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟାବ୍ରହ୍ମଦାରୁ ଚ ।
ତୁଳଂ ଚ ୧୦୯ ମାପ୍ତ୍ରପ୍ତପୁକକଦମ୍ବାସ୍ତୁ ହରିପ୍ତପୁଃ ।
୧୧୦ ଗରବୃଷୋଃରୁଷ୍ଟରୈମୁଖୀ ଭଲ୍ଲୀତଳା ସିଷୁ ।
୧୧୧ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ରେ କନ୍ଦରାଳ କପୀତନସୁପାର୍ଶ୍ୱକଃ ।
ପୁଷ୍ପ ୧୧୨ ତନ୍ତୁଡ଼ିଚିଆମ୍ବିକା ୧୧୩ ଥୋପୀତିସାରକେ ॥
ସର୍ଜକାଃ ସନବର କ ପୁଷ୍ପପ୍ତପୁକକକଃ ।

୧୦୪ । ତିଳକ କ୍ଷୁରକ, ଶ୍ରୀମାନ୍ ଏ ତିନି ନାମ ତିଳକ ବୃକ୍ଷର ।
ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୦୫ । ପିତୃଲ, ଝାବୁକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଝାଉଁଗଛର ।

୧୦୬ । ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣିକା, କୁମୁଦିକା, କୁମ୍ଭୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), କୈତସ୍ୟି, କଟ୍ଟଫଳ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କଟ୍ଟଫଳର ।

୧୦୭ । ଫମ୍ପୁକ ପଟ୍ଟିକାଶ୍ୟ, ପଟ୍ଟିକ, ଲକ୍ଷାପ୍ରସାଦନ (ପୁଂ)—ଏ ଚାରିନାମ ସଜ୍ଜଲେଧ ବୃକ୍ଷର ।

୧୦୮ । ତୁଦୁ, ସୁପ୍ତ, ଫମ୍ପୁକ, ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ (ପୁଂ), ବ୍ରହ୍ମଦାରୁ ତୁଳ (କ୍ଳା) ଏ ଛଅ ନାମ ଗୟାଅଶୁଭ ଥର ।

୧୦୯ । ମାପ୍ତ୍ରପ୍ତପୁକ, କଦମ୍ବ, ହରିପ୍ତପୁ (ପୁଂ) ଏ ଚାରି ନାମ କଦମ୍ବର ।

୧୧୦ । ଗରବୃକ୍ଷ, ଅରୁଷ୍ଟର (ପୁଂ) ଅଗ୍ନିମୁଖୀ, ଭଲ୍ଲୀତଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରି ନାମ ଭଲ୍ଲୀଆ ଗଛର ।

୧୧୧ । ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ରେ, କନ୍ଦରାଳ, କପୀତନ ସୁପାର୍ଶ୍ୱକ, ପୁଷ୍ପ—ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗନ୍ଧପିପ୍ପଳୀର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୧୨ । ତନ୍ତୁଡ଼ି, ଚିଆ, ଅମ୍ବିକା ଏ ତିନି ନାମ ତେନ୍ତୁଳି ଗଛର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୧୩ । ପୀତିସାରକ ସର୍ଜକ ଅସନ, ବରକ ପୁଷ୍ପ ପ୍ତପୁକ, ଶବକ ଏ ଛଅ ନାମ ପିଆଶାଳଗଛର । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୧୪ ସାଲେ ତୁ ସର୍ଜକାର୍ଷ୍ୟ ଶ୍ଵକର୍ଣ୍ଣକଃ ସସ୍ୟସମ୍ବରଃ ।
 ୧୧୫ ନଦୀସଙ୍ଗେ । ସାରତରୁଚିତ୍ରଦୁଃ କକୁଭେଦଃ ॥
 ୧୧୬ ଗଜାଦନପଳାୟଣଃ କ୍ଷୀରିକାୟାମଥ ଦ୍ରସ୍ୟଃ ।
 ୧୧୭ ଇଙ୍ଗୁଳା ତାପସତରୁ ୧୧୮ ଭୂର୍ଜେ ଚମମୁଦୁରୋ ।
 ୧୧୯ ପିଞ୍ଜିଳା ପୁରଣୀ ମୋରୁସ୍ତ୍ରୀସୟଃ ଶାଳୁଳ ଦ୍ରସ୍ୟଃ ॥
 ୧୨୦ ପିଞ୍ଜିଳୁ ଶାଳୁଳ ବେଷ୍ଟ ୧୨୧ ରୋଚନଃ କୁଟଶାଳୁଳଃ ॥
 ୧୨୨ ଚରବଲ୍ଲେ । ନକ୍ରମାଳଃ କରଜଶ୍ଳୁକରଞ୍ଜିକେ ।
 ୧୨୩ ପ୍ରଜାୟଃ ପୁତ୍ରକରଜଃ ତିକଃ କଳିମାରକଃ ॥

- ୧୧୪ । ସାଳ, ସର୍ଜ, କାର୍ଷ୍ୟ, ଅଶ୍ଵକର୍ଣ୍ଣକ, ସସ୍ୟସମ୍ବର (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସାକୃତ୍ୟ ଗଛର ।
 ୧୧୫ । ନଦୀସଙ୍ଗେ, ସାରତରୁ, ଇନ୍ଦ୍ରଦୁ, କକୁଭୁ, ଅର୍ଜୁନ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅର୍ଜୁନ ଗଛର ।
 ୧୧୬ । ଗଜାଦନ ପଳାୟଣ (କ୍ଳ) କ୍ଷୀରିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ କ୍ଷୀରିକୋଳ ଗଛର ।
 ୧୧୭ । ଇଙ୍ଗୁଳା (ସ୍ତ୍ରୀ), ତାପସତରୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଇଙ୍ଗୁଳା-ଗଛର ।
 ୧୧୮ । ଭୂର୍ଜ, କର୍ମିନ, ମୁଦୁରୁକ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଭୂର୍ଜଗଛର ।
 ୧୧୯ । ପିଞ୍ଜିଳା, ପୁରଣୀ, ମୋରା, ସ୍ତ୍ରୀସୟ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶାଳୁଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଶମିଳ ଗଛର ।
 ୧୨୦ । ପିଞ୍ଜିଳା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶାଳୁଳୀ ବେଷ୍ଟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶମିଳ ବେଷ୍ଟର ।
 ୧୨୧ । ରୋଚନ, କୁଟଶାଳୁଳୀ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶମିଳବେଷ୍ଟର ।
 ୧୨୨ । ଚରବଲ୍ଲ, ନକ୍ରମାଳ, କରଜ, କରଞ୍ଜିକ (ପୁଂ) ଏ ଚାର୍ଦ୍ଦଶ ନାମ କରଞ୍ଜି ଗଛର ।
 ୧୨୩ । ପ୍ରଜାୟଂ, ପୁତ୍ରକରଜ, ପୁତ୍ରକ, କଳିମାରକ (ପୁଂ) ଏ ଚାର୍ଦ୍ଦଶ ନାମ ଲତା କରଞ୍ଜିର ।

- ୧୨୪ କରଞ୍ଜିରେଦାଃ ଷଡ୍ ଗ୍ରନ୍ଥୋ ମର୍ଦ୍ଦତ୍ୟଙ୍ଗାରବଲ୍ଲିଷ୍ଠ ॥
 ୧୨୫ ରୋଷ୍ଠା ରୋଷ୍ଠିକଃ ପ୍ରୀତଶବ୍ଦଃ ଦାତ୍ତମୟୁଷ୍ଠକଃ ।
 ୧୨୬ ଗାୟତ୍ରୀ ବାଳତନୟଃ ଶବ୍ଦରେଦନ୍ତଧାବନଃ ।
 ୧୨୭ ଅରମେଦୋଦିତ୍ତଶବ୍ଦରେ ୧୨୮ କଦରଃ ଶବ୍ଦରେପିତେ ।
 ସୋମବଲ୍ କୋଃସ୍ୟ ୧୨୯ଥ ବ୍ୟାଘ୍ରପୁଷ୍କରଗବତ୍ତପ୍ରକୋ ॥
 ଏରଣ୍ଡିରୁବୁକଶ୍ଚ ରୁଚକଶ୍ଚ ଶକଶ୍ଚ ସଃ
 ଚଞ୍ଚୁ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଲୋ ମଣ୍ଡ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ବ୍ୟଞ୍ଜୟକଃ ॥
 ୧୩୦ ଅଳ୍ପା ଶମୀ ଶମୀରଃ ସ୍ୟା ୧୩୧ ଛମୀ ସକ୍ତୁ ଫଳା ଶିବା ॥
 ୧୩୨ ପିଣ୍ଡିତକୋ ମରୁବକଃ ଶ୍ଵପନଃ କରଦାଟକଃ
- ୧୨୪ । ଷଡ୍ ଗ୍ରନ୍ଥ (ପୁଂ), ମର୍ଦ୍ଦତୀ, ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲିଷ୍ଠ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ କରଞ୍ଜି ବେଷ୍ଟର । ଷଡ୍ ଗ୍ରନ୍ଥ—ଡାଳକରଞ୍ଜି, ମର୍ଦ୍ଦତୀ—ବିଷ-କରଞ୍ଜି, ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲିଷ୍ଠ—କଞ୍ଜାକରଞ୍ଜି ।
 ୧୨୫ । ରୋଷ୍ଠା, ରୋଷ୍ଠିକ; ପ୍ରୀତଶବ୍ଦ, ଦାତ୍ତମୟୁଷ୍ଠ (ପୁଂ) ଏ ଚାର୍ଦ୍ଦଶ ନାମ ରୋଷ୍ଠିକ ବୃକ୍ଷର ।
 ୧୨୬ । ଗାୟତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବାଳତନୟ, ଶବ୍ଦର, ଦନ୍ତଧାବନ (ପୁଂ) ଏ ଚାର୍ଦ୍ଦଶ ନାମ ଶବ୍ଦର ବୃକ୍ଷର ।
 ୧୨୭ । ଅରମେଦ, ବିତ୍ତଶବ୍ଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିତ୍ତଶବ୍ଦର ।
 ୧୨୮ । କଦର, ସୋମବଲ୍ କଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁକ୍ଳ ଗଛର ।
 ୧୨୯ । ବ୍ୟାଘ୍ରପୁଷ୍କ ଗବତ୍ତପ୍ରକ, ଏରଣ୍ଡ, ଉରୁବୁକୁ, ରୁଚକ, ଶକ, ଚଞ୍ଚୁ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ, ମଣ୍ଡ ବର୍ଦ୍ଧମାନ, ବ୍ୟଞ୍ଜୟକ (ପୁଂ) ଏ ଏକାଦଶ ନାମ ଗବ ଗଛର ।
 ୧୩୦ । ଅଳ୍ପା ଶମୀବୃକ୍ଷକୁ ଶମୀର କହ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୧ । ଶମୀ, ଶକ୍ତୁ ଫଳା, ଶିବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଶମୀବୃକ୍ଷର ।
 ୧୩୨ । ପିଣ୍ଡିତକ, ମରୁବକ, ଶ୍ଵପନ, କରଦାଟକ, ଶାଳ, ମଦନ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ମରୁଆ ବୃକ୍ଷର ।

- ୧୪୭ ଅରଷ୍ଟ୍ର ସବତୋଭଦ୍ରା ହିଙ୍ଗୁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ମାଳକାଃ ।
 ପିତ୍ତମର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ ନମୋ ୪୭ ଯଥା ପିଚ୍ଛିଳାଃଶୁରୁ ଶିଂଶପା ।
 କପିଳା ଭସ୍ମଗର୍ଭା ୧୪୮ ଶିଶୁପାୟ କପୀତନଃ ।
 ଭଣ୍ଡିଲୋଽପ୍ୟ ୧୪୯ ଅ ଗୁଣ୍ଡେୟୁଷ୍ମକୋ ହେମପୁଷ୍ପକଃ ॥
- ୧୫୦ ଏତସ୍ୟ କଳିକା ଗନ୍ଧର୍ବଲୀସ୍ୟା ୧୫୧ ଦଥ କେଶରେ ।
 ବକୁଳୋ ୧୫୨ ବଞ୍ଜିଲୋଽଗୋକେ ସମୋ ୧୫୩ କରକ
 ଦାଡ଼ମୋ ।
- ୧୫୪ ଗୁଣ୍ଡେୟୁଃ କେଶରେ ନାଗକେଶରଃ କାଞ୍ଚନାହୁୟଃ ।
 ୧୫୫ ଜୟା ଜୟନ୍ତୀ ତର୍କାଶ ନାଦେୟୀ ବୈଜୟନ୍ତକା ॥

- ୧୪୭ । ଅରଷ୍ଟ୍ର, ସବତୋଭଦ୍ରା, ହିଙ୍ଗୁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ, ମାଳକ ପିତ୍ତମର୍ଦ୍ଦ,
 ନମ୍ବ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ନମ୍ବ ଗଛର ।
- ୧୪୮ । ପିଚ୍ଛିଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଶୁରୁ (ମ୍ଳ), ଶିଂଶପା, କପିଳା, ଭସ୍ମଗର୍ଭ
 [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଗୁରୁନାମ ଶିଂଶୁପା ଗଛର ।
- ୧୪୮ । ଶିଶୁପା, କପୀତନ, ଭଣ୍ଡିଲ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଶିଶୁପା ବୃକ୍ଷର ।
- ୧୪୯ । ଗୁଣ୍ଡେୟୁ, ଚମ୍ପକ, ହେମପୁଷ୍ପକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଚମ୍ପା ଗଛର ।
- ୧୫୦ । ଚମ୍ପାୟୁକ କଡ଼କୁ ଗନ୍ଧର୍ବଲୀ କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
- ୧୫୧ । କେଶର, ବକୁଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବକୁଳ ବୃକ୍ଷର ।
- ୧୫୨ । ବଞ୍ଜିଲ, ଅଗୋକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଗୋକ ବୃକ୍ଷର ।
- ୧୫୩ । କରକ, ଦାଡ଼ମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଡାଳମ୍ବ ଗଛର ।
- ୧୫୪ । ଗୁଣ୍ଡେୟୁ, କେଶର, ନାଗକେଶର, କାଞ୍ଚନାହୁୟ [ପୁଂ] ଏ
 ଗୁରୁନାମ ନାଗେଶ୍ବର ଗଛର ।
- ୧୫୫ । ଜୟା, ଜୟନ୍ତୀ, ତର୍କାଶ, ନାଦେୟୀ, ବୈଜୟନ୍ତକା
 (ସ୍ତ୍ରୀ)—ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଜୟନ୍ତୀ ଗଛର ।

- ୧୫୬ ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣମଗ୍ନିମନ୍ତଃ ସ୍ୟାତ୍ କର୍ତ୍ତ୍ତିକା ଗଣିକାରକା ।
 ଜୟୋ ୧୫୭୧୧ କୁଟଜଃ ଶନ୍ଦୋ ବସ୍ତକୋ ଗିରିମଲ୍ଲିକା ॥
- ୧୫୮ ଏତସ୍ୟୈବ କଳିଙ୍ଗେନ୍ଦ୍ରଜଟ୍ ଭଦ୍ରସବ୍ ପଲେ ।
 ୧୫୯ କୃଷ୍ଣପାକଫଳାବଗ୍ନ ସୁଷେଣାଃ କରମର୍ଦ୍ଦକେ ॥
- ୧୬୦ କାଳସ୍ତନ୍ଦ୍ରମାଳଃ ସାତ୍ ତାପିଛୋଽପ୍ୟ ୧୬୧ ଅସିନ୍ଦୁକଃ ।
 ସିନ୍ଦୁବାରେନ୍ଦ୍ର ସୁର ସୀ ନିର୍ଗୁଣୀନ୍ଦ୍ରାଣିକେତ୍ୟପି ।
- ୧୬୨ ବେଣୀ ଖରାଶ ଦେବତାଡ଼ା ଜମ୍ବୁତ ଇତ୍ୟପି ।
 ୧୬୩ ଶ୍ରୀହସ୍ତିନା ତୁ ଭୃହତୀ ୧୬୪ ତଣ୍ଡଶୂନ୍ୟା ତୁ ମଲ୍ଲିକା ।

- ୧୫୬ । ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣ (ମ୍ଳ) ଅଗ୍ନିମନ୍ତ [ପୁଂ], କର୍ତ୍ତ୍ତିକା, ଗଣିକାରକା,
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୟା (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅଗବଥୁ ଗଛର ।
- ୧୫୭ । କୁଟଜ, ଶନ୍ଦ, ବସ୍ତକ (ପୁଂ) ଗିରିମଲ୍ଲିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁନାମ
 ବଗମଲ୍ଲି ଗଛର ।
- ୧୫୮ । କଳିଙ୍ଗ, ଇନ୍ଦ୍ରସବ୍, ଭଦ୍ରସବ୍ (ମ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ପିତା-
 କୋରୁଆ ଗଛର ।
- ୧୫୯ । କୃଷ୍ଣପାକଫଳ, ଅବଗ୍ନ, ସୁଷେଣ, କରମର୍ଦ୍ଦକ (ପୁଂ) ଏ
 ଗୁରୁ ନାମ ପାଣିଆଁଳା ଗଛର ।
- ୧୬୦ । କାଳସ୍ତନ୍ଦ୍ର, ତମାଳ, ତାପିଛ [ପୁଂ] ଏ ତିନିନାମ ତମାଳ
 ଗଛର ।
- ୧୬୧ । ସିନ୍ଦୁକ, ସିନ୍ଦୁବାର, ଇନ୍ଦ୍ରସୁରସ [ପୁଂ] ନିର୍ଗୁଣୀ, ଇନ୍ଦ୍ରାଣିକା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବେଗୁନିଆ ଗଛର ।
- ୧୬୨ । ବେଣୀ, ଖରା, ଖରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଦେବତାଡ଼ା, ଜମ୍ବୁତ (ପୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦେବତାଡ଼ା ବୃକ୍ଷର ।
- ୧୬୩ । ଶ୍ରୀହସ୍ତିନା ଭୃହତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ହାଣ୍ଡଶୁଣ୍ଠ ଗଛର ।
- ୧୬୪ । ତଣ୍ଡଶୂନ୍ୟା (ମ୍ଳ), ମଲ୍ଲିକା ଭୃପତ୍ୟ, ଶୀତସ୍ବରୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଗୁରୁ ନାମ ମଲ୍ଲି ଗଛର ।

ଭୂପଦା ଶୀତଘରୁଷ୍ଟ ୧୭୫ ସୈବାସ୍ତୋତା ବନୋଦ୍ଭବା
 ୧୭୬ ଶେଫାଳିକା ଭୂ ସୁବଦ୍ଧା ୧୭୭ ନିର୍ଗୁଣ୍ଡୀ ମାଳିକା ରସା ॥
 ୧୭୮ ସିତାସୌ ଶ୍ଵେତସୁରସା ଭୂତବେଶ୍ୟ ୧୭୯ ଅମାଗଧୀ ।
 ଗଣିକା ସୁଧୁକାମ୍ବୁଷ୍ଟା ୧୮୦ ସା ପୀତା ହେମପୁଷ୍ପ କା ॥
 ୧୮୧ ଅତିମୁକ୍ତଃ ପୁଷ୍ପକଃ ସ୍ୟାଦ୍ବାସନ୍ତୀ ମାଧବାଲତା ।
 ୧୮୨ ସୁମନା ମାଳତୀ ଜାତିଃ ୧୮୩ ସପ୍ତଳା ନବମାଳିକା ॥
 ୧୮୪ ମାନ୍ଦ୍ୟା କୁନ୍ଦଂ ୧୮୫ ରକ୍ତକମ୍ପୁ ବନ୍ଧୁ କୋ ବନ୍ଧୁ ଜୀବକଃ ।

୧୭୫ । ବଶମଞ୍ଜିକାକୁ ଆସ୍ତୋତା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୬ । ଶେଫାଳିକା, ସୁବଦ୍ଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜେଶିଉଳ ଗଛର ।
 ୧୭୭ । ନିର୍ଗୁଣ୍ଡୀ ମାଳିକା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇନାମ ମାଳ ଶେଫାଳିକାର ।
 ୧୭୮ । ଶ୍ଵେତସୁରସା, ଭୂତବେଶୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁକ
 ଶେଫାଳିକାର ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ଵେତ ଗଜଶିଉଳ ଗଛର ।
 ୧୭୯ । ମାଗଧୀ, ଗଣିକା, ସୁଧୁକା, ଅମ୍ବୁଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ଫୁଲର ।
 ୧୮୦ । ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଯୁକ୍ତିଫୁଲ ଗଛକୁ ହେମପୁଷ୍ପିକା କହି । (ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ)
 ୧୮୧ । ଅତିମୁକ୍ତ, ପୁଷ୍ପକ (ପୁଂ), ବାସନ୍ତୀ, ମାଧବାଲତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଗୁରୁନାମ ମାଧବା ଲତାର ।
 ୧୮୨ । ସୁମନା, ମାଳତୀ, ଜାତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ମାଳତୀ ଫୁଲର ।
 ୧୮୩ । ସପ୍ତଳା, ନବମାଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ନିଆଳ ଗଛର ।
 ୧୮୪ । ମାନ୍ଦ୍ୟା, କୁନ୍ଦ (ମୂଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁନ୍ଦଫୁଲଗଛର ।
 ୧୮୫ । ରକ୍ତକ, ବନ୍ଧୁକ, ବନ୍ଧ, ଜୀବକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ବଧମ୍ଭଫୁଲ ଗଛର ।

୧୮୬ ସଦା କୁମାରୀ ତରୁଣୀ ୧୮୭ ଚମ୍ପାନା ସ୍ତୁ ମହାସଦା ॥
 ୧୮୮ ଜମ୍ବ ଶୋଭଣ କୁରୁବକ ୧୮୯ ସୁମ ପୀତେ କୁରୁଷ୍କଃ ।
 ୧୯୦ ମାଳାହିଣୀ ହସ୍ତୋଦ୍ଭାସା ଦାସୀ ଗୁର୍ଭଗଳସ୍ତୁ ସା ।
 ୧୯୧ ସୈରେୟକସ୍ତୁ ହିଣ୍ଡୀସ୍ୟାତ୍ ୧୯୨ ତସ୍ମିନ୍ କୁରୁବକୋଽରୁଣଃ
 ୧୯୩ ପୀତା କୁରୁଷ୍କକୋ ହିଣ୍ଡୀ ତସ୍ମିନ୍ ସହଚରୀ ହସ୍ତୋଃ ।
 ୧୯୪ ଓଷ୍ଠପୁଷ୍ପଂ ଜବାପୁଷ୍ପଂ ୧୯୫ ବଜ୍ରପୁଷ୍ପଂ ତିଳସ୍ୟ ଯତ୍ ।
 ୧୯୬ ପ୍ରତିହାସ ଶତପ୍ରାସ ଚଣ୍ଡାତ ହସ୍ତମାରକଃ ।
 କରମ୍ବରେ ୧୯୭ କରମ୍ବରେ ଭୂ ହକରଗନ୍ଧିନୀବୁଝେ ।

୧୮୬ । ସଦା, କୁମାରୀ, ତରୁଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଦିଅକୁଆଁ ଗଛର
 ୧୮୭ । ଅମ୍ପାନ, (ପୁଂ), ମହାସଦା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆମଳକ
 ଅର୍ଥାତ୍ ଅଳା ଗଛର ।
 ୧୮୮ । ଶୋଭବର୍ଣ୍ଣ ଆମଳକ ପୁଷ୍ପ ଗଛକୁ କୁରୁବକ (ପୁଂ), କହି ।
 ୧୮୯ । ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଆମଳକ ପୁଷ୍ପଗଛକୁ କୁରୁଷ୍କ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୯୦ । ବାଣା (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁ), ଦାସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଆର୍ତ୍ତଗଳ (ପୁଂ) ଏ ତିନି
 ନାମ ମାଳବର୍ଣ୍ଣ ଦାସକେରଣ୍ଡା ଗଛର ।
 ୧୯୧ । ସୈରେୟକ (ପୁଂ), ହିଣ୍ଡୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ସାଧାରଣ
 ଦାସକେରଣ୍ଡା ଗଛର ।
 ୧୯୨ । ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣ ହିଣ୍ଡୀ ଗଛକୁ କୁରୁବକ କହି (ପୁଂ) ।
 ୧୯୩ । କୁରୁଷ୍କ (ପୁଂ), ସହଚରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ
 ଦାସକେରଣ୍ଡାଫୁଲ ଗଛର ।
 ୧୯୪ । ଓଷ୍ଠପୁଷ୍ପ ଜବାପୁଷ୍ପ (ମୂଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମନ୍ଦାର ଗଛର ।
 ୧୯୫ । ତିଳପୁଷ୍ପ ବଜ୍ରପୁଷ୍ପ (ମୂଳ) କହି ।
 ୧୯୬ । ପ୍ରତିହାସ, ଶତପ୍ରାସ, ଚଣ୍ଡାତ, ହସ୍ତମାରକ କରମ୍ବର (ପୁଂ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଜନଅର ଗଛର ।
 ୧୯୭ । କରମ୍ବ, ହକର, ଗନ୍ଧିନୀ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଉଷ୍ଣପ୍ରିୟ
 କଷ୍ଠକ ଗଛର ।

- ୧୮୮ ଉନ୍ନତ କରକୋ ଧୂର୍ତ୍ତି ଧୂର୍ତ୍ତରଃ କନକାହ୍ନୟଃ ॥
ମାତୁଲୋ ମଦନଶ୍ଚ ୧୮୯ ସ୍ୟ ଫଳେ ମାତୁଲପୁତ୍ରକଃ ।
୧୯୦ ଫଳପୁତ୍ରୋ ବାଜବକଃ ରୁଚକୋ ମାତୁଳୁଜକଃ ॥
୧୯୧ ସମୀରଣୋ ମରୁବକଃ ପ୍ରସ୍ଥପୁଷ୍ପଃ ଫଣିକ୍ ଝଙ୍କଃ ।
ଜମ୍ବୀରୋଽପ୍ୟ ୧୯୨ ଥ ପର୍ଣ୍ଣାସେ କଠିଞ୍ଜର କୁଠେରକୋ ।
୧୯୩ ସିତୋଽଞ୍ଜିକୋଽପ୍ୟ ୧୯୪ ପାଠିଭୁ ଚିତ୍ରକୋ ବହ୍ନି-
ସଞ୍ଜିତଃ ।
୧୯୫ ଅର୍କାହ୍ନୁ ବସୁକାସ୍ତୋତ ଗଣରୂପ ବିଶ୍ଵରଣାଃ ।
ମହାରଣ୍ଡାକପର୍ଣ୍ଣୋ ୧୯୬ ଶୁକ୍ଳେଲକ ପ୍ରତାପସୋ ।

- ୧୮୮ । ଉନ୍ନତ, କରକ, ଧୂର୍ତ୍ତି ଧୂର୍ତ୍ତର, କନକାହ୍ନୟ, ମାତୁଲ,
ମଦନ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ଧାତୁର ଗଛର ।
୧୮୯ । ଧାତୁରଫଳକୁ ମାତୁଲପୁତ୍ରକ କହ । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
୧୯୦ । ଫଳ ପୁର, ବାଜପୁର (ପୁଂ) ଏ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ନାମ କମଳା ଲେମ୍ବୁର ।
ରୁଚକ, ଧାତୁକୁଜକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଟଣ୍ଡା ଲେମ୍ବୁର ।
୧୯୧ । ସମୀରଣ, ମରୁବକ, ପ୍ରସ୍ଥପୁଷ୍ପ; ଫଣିକ୍ ଝଙ୍କ. ଜମ୍ବୀର (ପୁଂ)
ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଜମ୍ବୀର ଗଛର ।
୧୯୨ । ପର୍ଣ୍ଣାସ, କଠିଞ୍ଜର, କୁଠେରକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଧଳା
ତୁଳସୀ ଗଛର ।
୧୯୩ । ଶୁକ୍ଳପର୍ଣ୍ଣାସ ଗଛକୁ ଅର୍ଜକ (ପୁଂ) କହ ।
୧୯୪ । ପାଠିନ, ଚିତ୍ରକ, ବହ୍ନିସଞ୍ଜିକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ରକ୍ତଚିତା
ମୂଳର ।
୧୯୫ । ଅର୍କ, ବସୁକ, ଆସ୍ତୋତ ଗଣରୂପ, ବିଶ୍ଵରଣ, ମହାର,
ଅର୍ଜପର୍ଣ୍ଣ (ପୁଂ) ଏ ସାତନାମ ଅର୍ଜ ଗଛର ।
୧୯୬ । ଅଲକ, ପ୍ରତାପସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁକ୍ଳ ଅର୍ଜ ଗଛର ।

- ୧୯୭ ଶିବମଲ୍ଲୀ ପାଶୁପତ ଏକାଷ୍ଠୀଲୋ ବୁକୋବୟଃ ॥
୧୯୮ ବନ୍ଦାବୃକ୍ଷାଦମା ବୃକ୍ଷରୂପା ଜୀବନ୍ତକେତ୍ୟପି ।
୧୯୯ ବନ୍ଦାଦମା ଛିନ୍ନରୂପା ଗୁଡୁଚୀତନ୍ଦ୍ରୀକାଃମୃତା ॥
ଜୀବନ୍ତକା ସୋମବଲ୍ଲୀ ବିଶଲ୍ୟା ମଧୁପର୍ଣ୍ଣ୍ୟପି ।
୨୦୦ ମୁଦାଦେଶ ମଧୁରସା ମୋରଚା ତେଜନା ସୁବା ॥
ମଧୁଳକା ମଧୁଶ୍ରେଣୀ ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀ ପାଞ୍ଚପର୍ଣ୍ଣ୍ୟପି ।
୨୦୧ ପାଠାଂମୁଷ୍ଟାବିଚକର୍ଣ୍ଣୀ ସ୍ଥାପନା ଶ୍ରେୟସୀ ରସା
ଏକାଷ୍ଠୀଲା ପାପତେଲୀ ପ୍ରାଚୀନା ବନତନ୍ତ୍ରକା ।
୨୦୨ କଟୁ କଟମ୍ବରାଶୋକଶ୍ରେଣୀ କଟୁଶ୍ରେଣୀ ॥
ମହାପିତ୍ତ କୃଷ୍ଣଭେଦା ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍ଗୀ ଶକୁଳାଦମା ।

- ୧୯୭ । ଶିବମଲ୍ଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପାଶୁପତ, ଏକାଷ୍ଠୀଲ, ବୁକ, ବୟ (ପୁଂ)
ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗଛର ଗଛର ॥
୧୯୮ । ବନ୍ଦା, ବୃକ୍ଷାଦମା, ବୃକ୍ଷରୂପା ଜୀବନ୍ତକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରି ନାମ
ବୃକ୍ଷରୂପର ଗଛର ଗଛର ।
୧୯୯ । ବନ୍ଦାଦମା, ଛିନ୍ନରୂପା, ଗୁଡୁଚୀ, ତନ୍ଦ୍ରୀକା, ଅମୃତା,
ଜୀବନ୍ତକା, ସୋମବଲ୍ଲୀ, ବିଶଲ୍ୟା; ମଧୁପର୍ଣ୍ଣ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନବ
ନାମ ଗୁଡୁଚୀ ଲତାର ।
୨୦୦ । ମୁଦା, ଦେଶ, ମଧୁରସା, ମୋରଚା, ତେଜନା, ସୁବା,
ମଧୁଳକା, ମଧୁଶ୍ରେଣୀ, ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀ, ପାଞ୍ଚପର୍ଣ୍ଣ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦଶ
ନାମ ମୁଦା ଲତାର ।
୨୦୧ । ପାଠା, ଅମୁଷ୍ଟା, ଅବିଚକର୍ଣ୍ଣୀ, ସ୍ଥାପନା, ଶ୍ରେୟସୀ, ରସା,
ଏକାଷ୍ଠୀଲା, ପାପତେଲୀ, ପ୍ରାଚୀନା, ବନତନ୍ତ୍ରକା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ
ଦଶନାମ ଅକାନବନ୍ଧ ଗଛର ।
୨୦୨ । କଟୁ (ପୁଂ) କଟମ୍ବର, ଅଶୋକଶ୍ରେଣୀ, କଟୁଶ୍ରେଣୀ,
ମହାପିତ୍ତ, କୃଷ୍ଣଭେଦା, ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍ଗୀ, ଶକୁଳାଦମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
ଆଠନାମ କଟକା ଲତାର ।

- ୨୦୩ । ଆମ୍ବୁପ୍ତା, ଜଡ଼ା, ଅବ୍ୟଗ୍ରା, କଣ୍ଡୁରା, ପ୍ରାବୃଷାୟଣୀ ।
 ରକ୍ଷ୍ୟପ୍ରୋକ୍ତା, ଶୁକଶିମ୍ପୀ, କପିକଳ୍ପୁଷ୍ପ, ମର୍କଟୀ ।
 ୨୦୪ । ଚନ୍ଦ୍ରୋପଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ୟଗ୍ରୋଧୀ, ଦ୍ରୁବନ୍ତୀ, ଶମ୍ଭୁରା, ବୃଷା ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ ଶ୍ରେଣୀ, ସୁତଶ୍ରେଣୀ, ରକ୍ତା, ମୁଷିକପତ୍ତ୍ୟପି ।
 ୨୦୫ । ଅପାମାର୍ଗ, ଶୈଷରକୋ, ପାମାର୍ଗବମୟୁରକୋ ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ମର୍ତ୍ତୀ, କୋଶପର୍ତ୍ତୀ, କଣିକା, ଶରମଞ୍ଜରୀ ।
 ୨୦୬ । ପଞ୍ଜିକା, ବ୍ରାହ୍ମଣୀପଦା, ଭାଗୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣଯଷ୍ଟିକା ।
 ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲୀ, ବାଲେପୁଷ୍ପାକବବରବର୍ଦ୍ଧକାଃ ।
 ୨୦୭ । ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ବକଷା, ଜଙ୍ଗୀ, ସମଙ୍ଗା, କାଳମେଷିକା ।
 ମଣ୍ଡୁକପର୍ତ୍ତୀ, ମଣ୍ଡାଗ୍ରା, ଭଣ୍ଡୀ, ଯୋଜନବଲ୍ଲୀପ ।

- ୨୦୩ । ଆମ୍ବୁପ୍ତା, ଜଡ଼ା, ଅବ୍ୟଗ୍ରା, କଣ୍ଡୁରା, ପ୍ରାବୃଷାୟଣୀ,
 ରକ୍ଷ୍ୟପ୍ରୋକ୍ତା, ଶୁକଶିମ୍ପୀ, କପିକଳ୍ପୁଷ୍ପ, ମର୍କଟୀ ଏ ନବନାମ
 ବାଉଡ଼ିକ ଲତାର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୦୪ । ଚନ୍ଦ୍ରା ଉପଚନ୍ଦ୍ରା, ନ୍ୟଗ୍ରୋଧୀ, ଦ୍ରୁବନ୍ତୀ, ଶମ୍ଭୁରା, ବୃଷା,
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଶ୍ରେଣୀ, ସୁତଶ୍ରେଣୀ, ରକ୍ତା, ମୁଷିକପତ୍ତ୍ୟପି ଏ ଦଶ
 ନାମ ମୂଷାକାନ୍ଦ ଗଛର ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୦୫ । ଅପାମାର୍ଗ, ଶୈଷରକ, ପାମାର୍ଗବ, ମୟୁରକ (ପୁଂ) ପ୍ରତ୍ୟକ୍-
 ପର୍ତ୍ତୀ, କୋଶପର୍ତ୍ତୀ, କଣିକା, ଶରମଞ୍ଜରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଅଠନାମ
 ଅପାମାର୍ଗ ଗଛର ।
 ୨୦୬ । ପଞ୍ଜିକା, ବ୍ରାହ୍ମଣୀ, ପଦାଭାଗୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣଯଷ୍ଟିକା,
 ଅଙ୍ଗାରବଲ୍ଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବାଲେପୁଷ୍ପାକ, ବବର, ବର୍ଦ୍ଧକ (ପୁଂ)
 ଏ ନବ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ତ୍ରୀ ଗଛର ।
 ୨୦୭ । ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ବକଷା, ଜଙ୍ଗୀ, ସମଙ୍ଗା, କାଳମେଷିକା,
 ମଣ୍ଡୁକପର୍ତ୍ତୀ, ମଣ୍ଡାଗ୍ରା, ଭଣ୍ଡୀ, ଯୋଜନବଲ୍ଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନବ-
 ନାମ ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ଗଛର ।

- ୨୦୮ । ଯାସୋ, ଯବାସୋ, ଦୁଃସ୍ପର୍ଶୀ, ଧନ୍ଦୁୟାସଃ କୁନାଶକଃ ।
 ସେଦନ କଳ୍ପୁରା, ରାନ୍ଦନା, ସମୁଦ୍ରାନ୍ତା, ଦୁରଲଭା ।
 ୨୦୯ । ପୃଷ୍ଠିପର୍ତ୍ତୀ, ଅକ୍ଷପର୍ତ୍ତୀ, ଚନ୍ଦ୍ରପର୍ତ୍ତୀ, ପର୍ତ୍ତ୍ୟକା ।
 ଶୋଷୁ, ବିନ୍ଦା, ସିଂହପୁଷ୍ପା, କଳଶୀ, ପାବନା, ଗୁହା ।
 ୨୧୦ । ନିହରାୟକା, ପ୍ଳୁଣୀ, ବ୍ୟାଘ୍ରୀ, ବୃହତୀ, କଞ୍ଚକାରିକା ।
 ପ୍ରଭେଦନା, କୁଳୀ, ଷୁଦ୍ରା, ଦୁଃସ୍ପର୍ଶୀ, ଶୁଷ୍କା, କେତ୍ୟପି ।
 ୨୧୧ । ମଳୀକାଳାକ୍ଳୀତକକା, ଗ୍ରାମିଣୀ, ମଧୁପର୍ତ୍ତ୍ୟକା ।
 ରଞ୍ଜନା, ଶ୍ରୀଫଳୀ, ଭୃତ୍ୟା, ଦ୍ରୋଣୀ, ଦ୍ରୋଳା, ଚ ମାଳନା ।
 ୨୧୨ । ଅବଲଗୁଜଃ, ସୋମରଶି, ସୁବଲ୍ଲୀ, ସୋମବଲ୍ଲୀକା ।
 କାଳମେଷୀ, କୃଷ୍ଣଫଳା, ବାକୁଚା, ପୁଷ୍ପଫଳାପି ।

- ୨୦୮ । ଯାସ, ଯବାସ, ଦୁଃସ୍ପର୍ଶ; ଧନ୍ଦୁୟାସ, କୁନାଶକ (ପୁଂ) ସେଦନ,
 କଳ୍ପୁର ଅନନ୍ତା, ସମୁଦ୍ରାନ୍ତା, ଦୁରଲଭ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦଶ
 ନାମ ଦୁର୍ଲଭ ଗଛର ।
 ୨୦୯ । ପୃଷ୍ଠିପର୍ତ୍ତୀ, ଅକ୍ଷପର୍ତ୍ତୀ, ଚନ୍ଦ୍ରପର୍ତ୍ତୀ, ଅର୍ଦ୍ଧପର୍ତ୍ତ୍ୟକା,
 ଶୋଷୁ, ବିନ୍ଦା, ସିଂହପୁଷ୍ପା, କଳଶୀ, ପାବନା, ଗୁହା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ନବ ନାମ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷପର୍ତ୍ତୀର ।
 ୨୧୦ । ନିହରାୟକା, ପ୍ଳୁଣୀ, ବ୍ୟାଘ୍ରୀ, ବୃହତୀ, କଞ୍ଚକାରିକା;
 ପ୍ରଭେଦନା, କୁଳୀ, ଷୁଦ୍ରା, ଦୁଃସ୍ପର୍ଶୀ, ଶୁଷ୍କା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ଦଶ ନାମ ଅକ୍ଷପର୍ତ୍ତ୍ୟ ଗଛର ।
 ୨୧୧ । ମଳୀ, କାଳା, କ୍ଳୀତକକା, ଗ୍ରାମିଣୀ, ମଧୁପର୍ତ୍ତ୍ୟକା, ରଞ୍ଜନା,
 ଶ୍ରୀଫଳୀ, ଭୃତ୍ୟା, ଦ୍ରୋଣୀ, ଦ୍ରୋଳା, ମାଳନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଏଗାର ନାମ ମଳୀ ଗଛର ।
 ୨୧୨ । ଅବଲଗୁଜ, ସୋମରକନ୍ଦ (ପୁଂ) ସୁବଲ୍ଲୀ, ସୋମବଲ୍ଲୀକା
 କାଳମେଷୀ, କୃଷ୍ଣଫଳା, ବାକୁଚା, ପୁଷ୍ପଫଳା ଏମାନେ
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଅଠ ନାମ ସୋମରକା ଗଛର ।

- ୨୧୩ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷା ଦୈତ୍ୟେ ମାଗଧୀ ଚପଳା କଣା ॥
 ଉଷଣା ପିପ୍ପଳୀ ଶୌଣ୍ଡୀ କୋଳା ୨୧୪ କରପିପ୍ପଳୀ ।
 କପିବଲ୍ଲୀ କୋଳବଲ୍ଲୀ ଶ୍ରେୟସୀ ବଶିରଃ ପୁ ମାନ୍ ॥
- ୨୧୫ ଚବ୍ୟଂ ତୁ ଚକ୍ରା ୧ ୨ କାକରଥାଗୁଞ୍ଜେତୁ କୃଷ୍ଣଳା ।
 ୨୧୬ ଫଳଙ୍କଷାଭିଷୁଗନ୍ଧାଶ୍ୱଦଂଷ୍ଟ୍ରା ସ୍ୱଦୁକଣ୍ଠକଃ ।
 ଗୋକଣ୍ଠକୋ ଗୋଷୁରକୋ ବନଶୃଙ୍ଗଟ ଇତ୍ୟପି ।
- ୨୧୭ କଣ୍ଡା କଷା ପ୍ରତିବିଷାତ୍ତବିଷା ଉଣା ।
 ଶୃଙ୍ଗୀ ମହୋଷଧି ୨୧୮ କ୍ଷୀରାଦ ଦୁର୍ଗନ୍ଧା ସମେ ।

- ୨୧୩ । କୃଷ୍ଣ, ଉପକୃଷ୍ଣା, ଦୈତ୍ୟେ ମାଗଧୀ ଚପଳା, କଣା, ଉଷଣା
 ପିପ୍ପଳୀ, ଶୌଣ୍ଡୀ, କୋଳା (ପୁଂ) ଏ ଦଶନାମ ପିପ୍ପଳୀ
 ଗଛର ।
- ୨୧୪ । କରପିପ୍ପଳୀ, କପିବଲ୍ଲୀ, କୋଳବଲ୍ଲୀ, ଶ୍ରେୟସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ),
 ବଶିର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କରପିପ୍ପଳୀ ଗଛର ।
- ୨୧୫ । ଚବ୍ୟ (ଜ୍ଞା), ଚକ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏଦୁଇନାମରୁ ଲାଠି କାଢ଼ିବାର ।
- ୨୧୬ । କାକରଥା, ଗୁଞ୍ଜା; କୃଷ୍ଣଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ କାଳିଞ୍ଜ
 ଗଛର ।
- ୨୧୭ । ଫଳଙ୍କଷା, ଲକ୍ଷ୍ମୀଗନ୍ଧା, ଅଶ୍ୱଦଂଷ୍ଟ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସ୍ୱଦୁକଣ୍ଠକ,
 ଗୋକଣ୍ଠକ, ଗୋଷୁରକ, ବନଶୃଙ୍ଗଟ (ପୁଂ) ଏ ସାତନାମ
 ଗୋଷର ଲତାର ।
- ୨୧୮ । କଣ୍ଡା, କଷା, ପ୍ରତିବିଷା, ଅତିବିଷା ଉପବିଷା, ଅରୁଣା, ଶୃଙ୍ଗୀ
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ମହୋଷଧି (ଜ୍ଞା) ଏ ଆଠନାମ ଅରୁଣା ଗଛର ।
- ୨୧୯ । କ୍ଷୀରାଦ, ଦୁର୍ଗନ୍ଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚେକ ଚେକିଆ
 (କ୍ଷୀରାଦ) ଗଛର ।

- ୨୨୦ ଶତମୂଳୀ ବହୁସୂତାଃ ଶ୍ୱରୁରନ୍ଦୀବଣା ବଣା ।
 ଋଷ୍ୟପ୍ରୋକ୍ତାଃ ଶ୍ୱରୁପତୀ ନାଗସୂତାଃ ଶତାବଣା ॥
 ଅହେରୁ ୨୨୧ ରଥପୀତବୁ କାଳେୟକ ହରିଦ୍ରବଃ ।
 ଦାଦୀ ପତଂପରୁ ଦାରୁହରିଦ୍ରା ପର୍ଜମାତ୍ୟପି ॥
- ୨୨୨ ବରୁଗ୍ରଗନ୍ଧା ଷଡ଼ଗ୍ରନ୍ଥା ଗୋଲେମୀ ଶତପର୍ବକା ।
 ୨୨୩ ଶୁକ୍ଳା ହୈମବତୀ ୨୨୪ ବୈଦ୍ୟମାତସିଂହେୟା ତୁ ବାସିକା ।
 ବୃଷୋଃଟରୁଷଃ ସିଂହାସ୍ୟେୟା ବାସ୍ତକୋ ବାଜିଦନ୍ତକଃ ।
- ୨୨୫ ଆସ୍ତୋତା ଗିରିକଣ୍ଠୀ ସ୍ୟାଦ୍ ବସ୍ତୁ ଶାନ୍ତାଃ ପରାଜିତା ॥
 ୨୨୬ ଲକ୍ଷ୍ମୀଗନ୍ଧା ତୁ କାଶ୍ମିରୀ କୋକିଳ ଷେରୁରହୁଃ ।

- ୨୨୦ । ଶତମୂଳୀ, ବହୁସୂତ, ଆଶ୍ୱରୁ, ଲନ୍ଦୀବଣ, ବଣ ଋଷ୍ୟପ୍ରୋକ୍ତା,
 ଶ୍ୱରୁପତୀ, ନାଗସୂତା, ଶତାବଣ, ଅହେରୁ (ପୁଂ) ଏ ଦଶ
 ନାମ ଶତାବଣ ଗଛର ।
- ୨୨୧ । ପୀତବୁ, କାଳେୟକ; ହରିଦ୍ରବ (ପୁଂ) ଦାଦୀ, ପତଂପରୁ,
 ଦାରୁହରିଦ୍ରା, ପର୍ଜମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ ଦାରୁହରିଦ୍ରାର ।
- ୨୨୨ । ବରୁ, ଉଗ୍ରଗନ୍ଧା, ଷଡ଼ଗ୍ରନ୍ଥା, ଗୋଲେମୀ ଶତପର୍ବକ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବର ଗଛର ।
- ୨୨୩ । ଶୁକ୍ଳ ବଚକୁ ହୈମବତୀ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
- ୨୨୪ । ବୈଦ୍ୟମାତୁ, ସିଂହ, ବାସିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୃଷ, ଅଟରୁଷ,
 ସିଂହାସ୍ୟ, ବାସକ, ବାଜିଦନ୍ତକ (ପୁଂ) ଏ ଆଠ ନାମ
 ବାସକଗଛର ।
- ୨୨୫ । ଆସ୍ତୋତା, ଗିରିକଣ୍ଠୀ, ବସ୍ତୁ ଶାନ୍ତା ଅପରାଜିତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଗୁରୁ ନାମ ଅପରାଜିତା ଲତାର ।
- ୨୨୬ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଗନ୍ଧା (ସ୍ତ୍ରୀ), କାଶ୍ମିରୀ, କୋକିଳାଷ, ଲକ୍ଷ୍ମର, ଷରୁ
 (ପୁଂ), ଏ ପାଞ୍ଚନାମ କୋକିଳାଷ ଶାକର ।

- ୨୨୭ ଭୂଲସୀ ମାଧବ ପଦ୍ୟା ପବସା ବୈଷ୍ଣବତ ଚ ।
ପାବନ ପସପୁଷ୍ପା ଚ ପୁଗନ୍ଧା ପାପନାଶିନୀ ।
୨୨୮ ଶାଳେୟଃ ସ୍ୟାକ୍ଳୀତଶିବଶ୍ରୀମା ମଧୁରକା ମିସିଃ ।
ମିଶ୍ରେୟାସ୍ୟ ୨୨୯ ଥ ଶ୍ରୀହସ୍ତୋ ବଜ୍ରଃ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁଭ୍ରା
ସମନ୍ତଦୁର୍ଗା ୨୩୦ ଅଥୋବେଲ୍ଲମମୋଦା ଚକ୍ରଗୁଳା
ଚକ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମ କୁମ୍ଭାକ୍ଷି ବିଭିନ୍ନଂ ପୁଂ ନପୁଂସକମ୍ ।
୨୩୧ ବଳା ବାଟ୍ୟାଳକା ୨୩୨ ଘଣ୍ଟାରବା ତୁ ଶଶପୁଷ୍ପିକା ।
୨୩୩ ମୁଦ୍ରିକା ଗୋସ୍ତନା ଦ୍ରାକ୍ଷା ସ୍ୱାଦୀ ମଧୁର ସେବିତ ।
୨୩୪ ସର୍ବାନୁଭୂତଃ ସରଳା ଶି ପୁଟା ଶିବୃତା ଶିବୃତଃ ॥

- ୨୨୭ । ଭୂଲସୀ, ମାଧବ, ପଦ୍ୟା, ପବସା, ବୈଷ୍ଣବ, ପାବନ, ପସପୁଷ୍ପା,
ପୁଗନ୍ଧା, ପାପନାଶିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ନବନାମ ଭୂଲସୀର ।
୨୨୮ । ଶାଳେୟ, ଶିବଶିବ (ପୁଂ) ଛଦା, ମଧୁରକା, ମିସି, ମିଶ୍ରେୟ
(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ପାନମଦ୍ୱୟ ଗଛର ।
୨୨୯ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ, ବଜ୍ର (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ତ୍ରୀ, ଶୁଭ୍ରା, ସମନ୍ତଦୁର୍ଗା,
(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ପସପିୟ ଗଛର ।
୨୩୦ । ବେଲ୍ଲ (ଲ୍ଲ), ଅମୋଦାତ, ଚକ୍ରଗୁଳା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚକ୍ରଲୁ,
କୁମ୍ଭାକ୍ଷି, ବିଭିନ୍ନ (ପୁଂ, ଲ୍ଲ, ଏ ଛଅ ନାମ ବିଭିନ୍ନର ।
୨୩୧ । ବଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବାଟ୍ୟାଳକା (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବାଡ଼ିଆଏଲାର,
୨୩୨ । ଘଣ୍ଟାରବା, ଶଶପୁଷ୍ପିକା ଏ ଦୁଇନାମ ଛଣପଟର, ଏ
ଦୁହେଁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
୨୩୩ । ମୁଦ୍ରିକା, ଗୋସ୍ତନା, ଦ୍ରାକ୍ଷା, ସ୍ୱାଦୀ, ମଧୁରସା ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ
ଦ୍ରାକ୍ଷା ଗଛର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
୨୩୪ । ସର୍ବାନୁଭୂତ, ସରଳା, ଶି ପୁଟା, ଶିବୃତା, ଶିବୃତ, ଶିବୃତୀ
ସେବିତ ଏ ସାତନାମ ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ରଗୁଣର । ଏମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ)

- ଶିବୃତୀ ରେଚନା ୨୩୫ ଶ୍ୟାମା ପଲୟୋ ତୁ ସୁଷେଷିକା ।
କାଳା ମୟୁରବଦନା ଶର୍ବ ଚନ୍ଦ୍ରା କାଳମେଷିକା ।
୨୩୬ ମଧୁକଂ ଶ୍ଳୁତକଂ ଯଷ୍ଟିମଧୁକଂ ମଧୁଯଷ୍ଟିକା ।
୨୩୭ ବିଦାସ୍ୟ ଶୀରଶକେଷୁ ଗନ୍ଧା ମୋଷ୍ଟୀ ତୁ ସାସୀତା ।
୨୩୮ ଅନ୍ୟା ଶୀରବଦାସ୍ୟ ସ୍ୟାତୁ ମହାଶ୍ୱେତର୍ଷ ଗନ୍ଧକା ॥
୨୩୯ ଲଙ୍ଗଳୀ ଶାରଦା ତୋୟ-ପିପ୍ପଳୀ ଶକୁଳାଦନା ॥
୨୪୦ ଶରଣ୍ଡା କାରସା ପାପ୍ୟାମୟୁରୋ ଲେଚମସ୍ତକଃ ।
୨୪୧ ଗୋପୀ ଶ୍ୟାମା ଶାରବା ସ୍ୟାଦନନ୍ତୋପୁଲଶାରବା ॥
୨୪୨ ଯୋଗ୍ୟମୃଦ୍ଧିଃ ସିଦ୍ଧି ଲକ୍ଷ୍ୟୋ ବୃଦ୍ଧେରପ୍ୟଦ୍ୱୟା ଜମେ ॥

- ୨୩୫ । ଶ୍ୟାମା, ପାଳୟୀ, ସୁଷେଷିକା, କାଳା ମୟୁରବଦନା,
ଶର୍ବ ଚନ୍ଦ୍ରା, କାଳମେଷିକା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ
ଚକ୍ରଗୁଣ ଲତାର ।
୨୩୬ । ମଧୁକ, ଶ୍ଳୁତକ (ଲ୍ଲ) ଯଷ୍ଟିମଧୁକ, ମଧୁଯଷ୍ଟିକା (ସ୍ତ୍ରୀ)
ଏ ଗୁରୁନାମ ଯଷ୍ଟି ମଧୁ ବୃକ୍ଷର ।
୨୩୭ । ବିଦାସ୍ୟ, ଶୀରଶକୁଳା ଇଷ୍ଟଗନ୍ଧା, ମୋଷ୍ଟୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
ନାମ ଶୁକ୍ଳ ଭୂଇଁ କଟାରୁ ଗଛର ।
୨୩୮ । ଶୀରବଦାସ୍ୟ ମହାଶ୍ୱେତା, ରକ୍ଷଗନ୍ଧକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିନି ନାମ
ଅନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ଭୂଇଁ କଟାରୁ ଲତାର ।
୨୩୯ । ଲଙ୍ଗଳୀ, ଶାରଦା, ତୋୟପିପ୍ପଳୀ, ଶକୁଳାଦନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
ଗୁରୁନାମ ମଦରଜା ଶାକର ।
୨୪୦ । ଶରଣ୍ଡା, କାରସା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପାପ୍ୟା, ମୟୁର, ଲେଚମସ୍ତକ (ପୁଂ)
ଏ ପଞ୍ଚନାମ ଉଷ୍ଣରଜଟା ବୃକ୍ଷର ।
୨୪୧ । ଗୋପୀ, ଶ୍ୟାମା, ଶାରବା, ଅନନ୍ତା, ଉତ୍ତପଲଶାରବା (ସ୍ତ୍ରୀ)
ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଶ୍ୟାମଲତାର (ଶୁଆଁ ଲତା ଗଛର) ।
୨୪୨ । ଯୋଗ୍ୟ (ଲ୍ଲ), ରୁଦ୍ଧି, ସିଦ୍ଧି ଲକ୍ଷ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
ଅଗବଧ ଗଛର ।

- ୨୪୩ କଦଳୀ ବାରଣବୁଷା ରମ୍ଭା ମୋରୁଂଶୁମତ୍ତଳା ॥
 କାଷ୍ଠିଳା ୨୪୪ ମୁଦ୍ ଗପର୍ଣ୍ଣୀ ତୁ କାକମୁଦ୍ଗା ସହେତ୍ୟପି ।
 ୨୪୫ ବାର୍ହାଙ୍ଗ ହଙ୍ଗୁଳୀ ସିଂହା ଭଙ୍ଗାଙ୍ଗ ଦୁଷ୍ଟଧର୍ଷଣୀ ।
 ୨୪୬ ନାକୁଳୀ ସୁରସା ଗୁପ୍ତା ସୁଗନ୍ଧାଗନ୍ଧନାକୁଳୀ ।
 ନକୁଳେଷୁ ଭୁଜଙ୍ଗାକ୍ଷୀ ଛସାଙ୍ଗ ସୁବହା ଚ ସା ॥
 ୨୪୭ ବିଦାଘଗନ୍ଧାଂ ଶୁମଙ୍ଗ ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ ସ୍ଥିରଧୂବା ।
 ୨୪୮ ତୁଣ୍ଡିକେଶ ସମୁଦ୍ରାନ୍ତା କାର୍ପାସୀ ବଦରେକ ଚ ॥
 ୨୪୯ ଭରତାଙ୍ଗା ତୁ ସା ବନ୍ୟା ୨୫୦ ଶୃଙ୍ଗୀ ତୁ ଉଷ୍ଣେଶ୍ଵରଃ ।

- ୨୪୩ । କଦଳୀ, ବାରଣବୁଷା, ରମ୍ଭା, ମୋରୁ, ଅଂଶୁମତ୍ତଳା,
 କାଷ୍ଠିଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ କଦଳୀ ଗଛର ।
 ୨୪୪ । ମୁଦ୍ଗପର୍ଣ୍ଣୀ, କାକମୁଦ୍ଗା ସହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ
 ମୁଦ୍ଗପର୍ଣ୍ଣୀ ଗଛର ।
 ୨୪୫ । ବାର୍ହାଙ୍ଗ, ହଙ୍ଗୁଳୀ, ସିଂହା, ଭଙ୍ଗାଙ୍ଗ, ଦୁଷ୍ଟଧର୍ଷଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ବାଇଗଣ ଗଛର ।
 ୨୪୬ । ନାକୁଳୀ, ସୁରସା, ଗୁପ୍ତା, ସୁଗନ୍ଧା, ଗନ୍ଧନାକୁଳୀ, ନକୁଳେଷୁ
 ଭୁଜଙ୍ଗାକ୍ଷୀ, ଛସାଙ୍ଗ, ସୁବହା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନବ ନାମ ଗୁପ୍ତା,
 ଲତାର ।
 ୨୪୭ । ବିଦାଘ, ଗନ୍ଧାଂଶୁମଙ୍ଗ, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ, ସ୍ଥିର, ଧୂବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ପଞ୍ଚ ନାମ ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ ଗଛର ।
 ୨୪୮ । ତୁଣ୍ଡିକେଶ, ସମୁଦ୍ରାନ୍ତା, କାର୍ପାସୀ, ବଦର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାର
 ନାମ କପା ଗଛର ।
 ୨୪୯ । ବନ୍ୟା କାର୍ପ ସ ବୃକ୍ଷକୁ ଭରତାଙ୍ଗା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୦ । ଶୃଙ୍ଗିନ୍, ଉଷ୍ଣେଶ୍ଵର, ବୃଷ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ କଙ୍କଡ଼ାଶିଙ୍ଗୀ
 ଗଛର ।

- ୨୫୧ ଗାଙ୍ଗେରୁକା ନାଗବଳା ଝଷା ହସ୍ତଗବେଧୁକା ॥
 ୨୫୨ ଧାମାର୍ଗବୋ ଘୋଷକଃ ସ୍ୟା ୨୫୩ ନୁହାଜାଳୀସପୀତକଃ ।
 ୨୫୪ ଜେ ତ୍ଵିପତୋଳାକା ଜାଳୀ ୨୫୫ ନାଦେୟୀ ଭୂମିଜମ୍ବୁକା ।
 ୨୫୬ ସ୍ୟାଲ୍ଲଙ୍ଗଲକ୍ୟଗ୍ନି ଶିଖା ୨୫୭ କାକାଙ୍ଗୀ କାକନାସିକ ।
 ୨୫୮ ଗୋଧାପତ୍ୟ ତୁ ସୁବହା ୨୫୯ ମୂଷଳୀ ତାଳମୂଳକା ॥
 ୨୬୦ ଅଜଶୃଙ୍ଗୀ ବସାଣୀସ୍ୟାଦ୍ ୨୬୧ ଗୋକିହ୍ନା ଦାବ୍ କେସମେ ।

- ୨୫୧ । ଗାଙ୍ଗେରୁକା, ନାଗବଳା, ଝଷା, ହସ୍ତଗବେଧୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଚାରନାମ ଗୋରୁ ଗୁଡ଼ିଲିଆର ।
 ୨୫୨ । ଧାମାର୍ଗବ ଘୋଷକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜହ୍ନୀ ଗଛର ।
 ୨୫୩ । ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଜହ୍ନି ଗଛକୁ ମହାଜାଳୀ କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫୪ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନୀ, ପତୋଳକା, ଜାଳୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଛଅ ନାମ
 ପତୋଳକାଶ୍ଵ ଗଛର ।
 ୨୫୫ । ନାଦେୟୀ, ଭୂମିଜମ୍ବୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭୂଇଁଜାମୁର ।
 ୨୫୬ । ଲଙ୍ଗଲଙ୍ଗ, ଅଗ୍ନିଶାଖା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲହଲହୁଳିଆ
 ଗଛର ।
 ୨୫୭ । କାକାଙ୍ଗୀ କାକନାସିକା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଆଳୀ
 ଲତାର ।
 ୨୫୮ । ଗୋଧାପତ୍ୟ ସୁବହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ତାଳମୂଳୀ ବୃକ୍ଷର ।
 ୨୫୯ । ମୂଷଳୀ, ତାଳମୂଳକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାନଶିର
 ଗଛର ।
 ୨୬୦ । ଅଜଶୃଙ୍ଗୀ, ବସାଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମେଣ୍ଟା ସିଂହ
 ଗଛର ।
 ୨୬୧ । ଗୋକିହ୍ନା, ଦାବ୍ କା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦରିଆ ଶାକର ।

୧୧୪ ଦ୍ଵିତୀୟାକାଣ୍ଡେ ବନୋଷଧିବର୍ଣ୍ଣନା

୨୭୨ ତାମ୍ବୁଳବଲ୍ଲୀ ତାମ୍ବୁଳୀ ନାଗବଲ୍ଲୀ ୨୭୩ ଏଥ ଦ୍ଵିଜାଃ ।

ହରେଶୁ ରେଶୁକା କୌନ୍ତୀ କପିଳା ଉଷୁଗନ୍ଧମା ।

୨୭୪ ଏଲାବାଳୁକମୈଳେୟଂ ସୁନ୍ଦେହରବାଳୁକମ୍ ॥

ବାଲୁକଞ୍ଚା ୨୭୫ ଏଥ ପାଳଙ୍କ୍ୟା ମୁକୁନ୍ଦଃ କୁନ୍ଦ କୁନ୍ଦରୁ ॥

୨୭୬ ବାଲଂ ଶୁବେର ବହିଷ୍ଣୋଽପ୍ୟଂ କେଶାମ୍ବୁନାମଂଚ ॥

୨୭୭ କାଳାନୁସାୟଂ ଦୃଷ୍ଟାଂଶୁପୁଷ୍ପଶିତଶିବାନ ତୁ ।

ଶୈଳେୟଂ ୨୭୮ ତାଳପଞ୍ଚୀତ୍ଵ ଦୈତ୍ୟା ଗଜକୁଟୀମୁରା ।

ଗନ୍ଧମା ୨୭୯ ଗଜଭକ୍ଷ୍ୟା ତୁ ସୁବହା ସୁରାଶ୍ଵ ରସା ।

ମହେରଣା କୁନ୍ଦୁରୁଜା ଶଲ୍ଲିକାହ୍ନାଦିମାତ ଚ ॥

୨୭୨ । ତାମ୍ବୁଳବଲ୍ଲୀ, ତାମ୍ବୁଳୀ, ନାଗବଲ୍ଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ପାନ ଗଛର ।

୨୭୩ । ଦ୍ଵିଜା, ହରେଶୁ, ରେଶୁକା କୌନ୍ତୀ, କପିଳା, ଉଷୁଗନ୍ଧମା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ରେଶୁକା ଗଛ ଗ୍ରହ୍ୟର ।

୨୭୪ । ଏଲାବାଳୁକ, ମୈଳେୟ, ସୁନ୍ଦେହ, ହରିବାଳୁକ, ବାଲୁକ (ଲ୍ଲ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗଜବାଳୁକା ଗଛର ।

୨୭୫ । ପାଳଙ୍କୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ମୁକୁନ୍ଦ, କୁନ୍ଦ, କୁନ୍ଦରୁ, (ପୁଂ) ଏ ଚାରୁ ନାମ କୁନ୍ଦରୁ ଗଛର ।

୨୭୬ । ବାଲ, ଶୁବେର, ବହିଷ୍ଣୁ, ଉପାପ୍ୟ (ଲ୍ଲ) ଏବଂ ବାଲର ଯେତେ ନାମ, ଜଳର ଯେତେ ନାମ, ତେତେ ନାମ ବାଳା ବୃକ୍ଷର ।

୨୭୭ । କାଳାନୁସାୟ, ଅଦୃଷ୍ଟ, ଅଶ୍ଵପୁଷ୍ପ, ଶିତଶିବ, ଶୈଳେୟ (ଲ୍ଲ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଶୈଳଜ ବୃକ୍ଷର ।

୨୭୮ । ତାଳପଞ୍ଚୀ, ଦୈତ୍ୟ, ଗଜକୁଟୀ, ମୁରା, ଗନ୍ଧମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ମୁରାମାଂସୀ ବୃକ୍ଷର ।

୨୭୯ । ଗଜଭକ୍ଷ୍ୟା, ସୁବହା, ସୁରାଶ୍ଵ, ରସା, ମହେରଣା, କୁନ୍ଦୁରୁଜା, ଶଲ୍ଲିକା, ହ୍ନାଦିମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଅଠ ନାମ ଶତ୍ରୁପ ଗଛର ।

ଦ୍ଵିତୀୟାକାଣ୍ଡେ ବନୋଷଧିବର୍ଣ୍ଣନା

୧୧୫

୨୭୦ ଅଗ୍ନିଜ୍ଵାଳା ସୁଭକ୍ଷେ ତୁ ଧାତଙ୍ଗା ଧାତୁପୁଷ୍ପିକା ।

୨୭୧ ପୃଥ୍ଵୀକା ଚନ୍ଦ୍ରବାଲେଳା ନିଷ୍ଠୁଟିବଦ୍ଵଳା ୨୭୨ ଏଥ ସା ।

ସୂକ୍ଷ୍ମୋପକୃଷ୍ଟକା ତୁତ୍ଵା କୋରଙ୍ଗୀ ସି ଟାହୁଟିଃ ।

୨୭୩ ବ୍ୟାଧୂଃ କୃଷ୍ଣଂ ପାରିଭାବ୍ୟଂ ବ୍ୟାପ୍ୟଂ ପାକଳମୁପ୍ପଳମ୍ ॥

୨୭୪ ଶଙ୍ଖମା ଶ୍ଵେତପୁଷ୍ପୀ ସ୍ୟାତ୍ କେଶିନ୍ୟ ୨୭୫ ଅ ବିଭୁନକଃ ।

ଝଟାଫଳା ଅଜ୍ଞଟା ତାଳୀ ଶିବା ଭ୍ରାମଳଲୀତ ଚ ॥

୨୭୬ ପ୍ରପୋଶ୍ଵଶ୍ଵକଂ ପୋଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ୨୭୭ ମଥ ଭୁଲଃ କୁବେରକଃ ।

କୁଶିଃ କଞ୍ଚଃ କାନ୍ତଳକୋ ନନ୍ଦୀବୃକ୍ଷୋ ୨୭୮ ଏଥ ଗୁଣସୀ ।

ଚଣ୍ଡା ଧନହସ୍ତ ଷେମ୍ବୁଷ୍ପତଗଣାସନ ॥

୨୭୦ । ଅଗ୍ନିଜ୍ଵାଳା, ସୁଭକ୍ଷା, ଧାତଙ୍ଗା, ଧାତୁପୁଷ୍ପିକା ଏ ଚାରୁ ନାମ ଧାତୁଜ ଗଛର । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୨୭୧ । ପୃଥ୍ଵୀକା, ଚନ୍ଦ୍ରବାଳା, ଏଲା, ନିଷ୍ଠୁଟୀ, ବଦ୍ଵଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବଡ଼ ଅଳାରବ ଗଛର ।

୨୭୨ । ସୂକ୍ଷ୍ମୋପକୃଷ୍ଟକା ତୁତ୍ଵା, କୋରଙ୍ଗୀ, ସିପୁଟା, ସୃଟି [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଛଅ ନାମ ଗୁଜୁଗତ ଗଛର ।

୨୭୩ । ବ୍ୟାଧୂ (ପୁଂ), କୃଷ୍ଣ, ପାରିଭାବ୍ୟ ବ୍ୟାପ୍ୟ, ପାକଳ, ଉପ୍ପଳ, (ଲ୍ଲ) ଏ ଛଅ ନାମ କୃତ ବୃକ୍ଷର ।

୨୭୪ । ଶଙ୍ଖମା, ଶ୍ଵେତପୁଷ୍ପ, କେଶିନ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଶ୍ଵେତ ବନବନାର ।

୨୭୫ । ବିଭୁନକ [ପୁଂ], ଝଟା, ଅମଳା, ଅଜ୍ଞଟା, ତାଳୀ, ଶିବା, ଅମଳକା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ ଭୂର ଅଳାର ।

୨୭୬ । ପ୍ରପୋଶ୍ଵଶ୍ଵକ, ପୋଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ (ଲ୍ଲ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ଥଳପଦ ଗଛର ।

୨୭୭ । ଭୁଲ, କୁବେରକ, କୁଶି, କଞ୍ଚ, କାନ୍ତଳକ, ନନ୍ଦୀବୃକ୍ଷ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ନନ୍ଦୀ ବୃକ୍ଷର ।

୨୭୮ । ଗୁଣସୀ, ଚଣ୍ଡା, ଧନହସ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଷେମ୍ବୁ, ଦୁଷ୍ପତ, ଗଣାସନ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ କର୍ଣ୍ଣ କପାଳ ଗଛର ।

- ୨୭୯ ବ୍ୟାଞ୍ଜାୟୁଧଂ ବ୍ୟାଞ୍ଜନଶଂ କରଜଂ ଚନ୍ଦ୍ରକାରକମ୍ ।
 ୨୮୦ ପୁଷ୍ପିରା ବଦ୍ରାମଲତା କପୋତାଦ୍ରିଂ ନଟୀ ନଳୀ ।
 ୨୮୧ ଧମନ୍ୟଞ୍ଜନକେଶୀ ଚ ହନୁର୍ଦ୍ଧବଳାସିନୀ ॥
 ୨୮୨ ଶୁକ୍ଳଃ ଶଙ୍ଖଃ ଶୂରଃ କୋଳଦଳଂ ନଖ ୨୮୩ ମଥାତ୍ମକା ।
 କାକ୍ଷୀ ମୃଷ୍ଟା ତୁବରକା ମୃଷ୍ଟଲକ୍ଷ୍ମୀସୁଷ୍ମଜେ ॥
 ୨୮୪ କୁଟନଟଂ ଦାଶପୁରଂ ବାନେୟଂ ପରିପେଳବମ୍ ।
 ପୁବ ଗୋପୁର ଗୋନର୍ଦ୍ଧଂ କେବର୍ତ୍ତମୁସ୍ତକା କାଳ ଚ ॥
 ୨୮୫ ଗ୍ରନ୍ଥି ପର୍ଣ୍ଣି ଶୁକଂ ବର୍ତ୍ତୁସୁଷ୍ମଂ ସ୍ତୋ ଶେୟ କୁକକରେ ।

- ୨୭୯ । ବ୍ୟାଞ୍ଜାୟୁଧ, ବ୍ୟାଞ୍ଜନଶ, କରଜ ଚନ୍ଦ୍ରକାରକ, (ଶୁକ୍ଳ) ଏ
 ଶୂର ନାମ ନଖୀନାମକ ଗଛଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୨୮୦ । ପୁଷ୍ପିରା, ବଦ୍ରାମଲତା, କପୋତାଦ୍ରିଂ, ନଟୀ, ନଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ନଳୀନାମକ ଗଛଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୨୮୧ । ଧମନୀ, ଅଞ୍ଜନକେଶୀ, ହନୁ ହର୍ଦ୍ଦବଳାସିନୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଶୂର
 ନାମ ହର୍ଦ୍ଦବଳାସିନୀ ଗଛର ।
 ୨୮୨ । ଶୁକ୍ଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶଙ୍ଖ, ଶୂର (ପୁଂ), କୋଳଦଳ, ନଖ [ଶୁକ୍ଳ]
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ନଖୀ ଭେଦର ।
 ୨୮୩ । ମଥାତ୍ମକା, କାକ୍ଷୀ, ମୃଷ୍ଟା, ତୁବରକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ମୃଷ୍ଟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ସୁଷ୍ମଜ,
 (ଶୁକ୍ଳ) ଏ ଛଅ ନାମ ତୁବରକା ନାମକ ଗଛ ଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୨୮୪ । କୁଟନଟ, ଦାଶପୁର, ବାନେୟ, ପରିପେଳବ, ପୁବ,
 ଗୋପୁର, ଗୋନର୍ଦ୍ଧ, କେବର୍ତ୍ତମୁସ୍ତକ (ଶୁକ୍ଳ) ଏ ଆଠ ନାମ
 କେବର୍ତ୍ତମୁସ୍ତକ ମୁଥା ଗଛର ।
 ୨୮୫ । ଗ୍ରନ୍ଥି ପର୍ଣ୍ଣି ଶୁକ, ବର୍ତ୍ତୁସୁଷ୍ମ, ସ୍ତୋ ଶେୟ କୁକକୁର (ଶୁକ୍ଳ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗଣ୍ଡି ଅନା ବୃକ୍ଷର ।

- ୨୮୬ ମରୁନ୍ଦାଳା ତୁ ପିଶୁନା ସ୍ଵଳାଦେଶ ଲତା ଲଘୁଃ ।
 ସମୁଦ୍ରାନ୍ତା ବଧଃ କୋଟିବର୍ଷା ଲଙ୍କୋପିକେତ୍ୟପି ।
 ୨୮୭ ତପସ୍ବିନୀ ଜଟାମାଂସୀ ଜଟିଳା ଲେମଣା ମିସୀ ॥
 ୨୮୮ ଭୃକପସମୁଦ୍ଧଟଂ ଭୃଙ୍ଗଂ ଭୃତଂ ସ୍ଵେତଂ ବରଞ୍ଜକମ୍ ।
 ୨୮୯ କର୍ତ୍ତୃରକୋ ଦ୍ରାବଡ଼କଃ କଳ୍ପକୋ ବେଧମୁଖ୍ୟକଃ ॥
 ୨୯୦ ଓଷଧୋ ଜାତମାସେ ସ୍ୟୁ ୨୯୧ ରଜାତୋ ସବମୌଷଧମ୍ ।
 ୨୯୨ ଶାକାଶ୍ୟଂ ପସ ପୁଷ୍ପାଦି ୨୯୩ ତଣ୍ଡୁଲୀୟୋଽଲ୍ପମାର୍ଦ୍ଦଷଃ ॥
 ୨୯୪ ବିଶଲ୍ଲାଗ୍ନି ଶିଖାଽନନ୍ତା ଫଳମ୍ ଶହସୁଷ୍ମିକା ।

- ୨୮୬ । ମରୁନ୍ଦାଳା, ପିଶୁନା, ସ୍ଵଳା, ଦେଶଲତା, ଲଘୁ, ସମୁଦ୍ରାନ୍ତା,
 ବଧ, କୋଟିବର୍ଷା, ଲଙ୍କୋପିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନଅନାମ ପିତ୍ତଜ୍ଞ
 ଶାକର ।
 ୨୮୭ । ତପସ୍ବିନୀ, ଜଟାମାଂସୀ, ଜଟିଳା, ଲେମଣା, ମିସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଜଟାମାଂସୀ ଗଛର ।
 ୨୮୮ । ଭୃକପସ, ଉଦ୍ଧଟ, ଭୃଙ୍ଗ, ଭୃତ, ସ୍ଵେତ, ବରଞ୍ଜକ (ଶୁକ୍ଳ) ଏ
 ଛଅ ନାମ ତେଜପତ୍ରର ।
 ୨୮୯ । କର୍ତ୍ତୃରକ, ଦ୍ରାବଡ଼କ, କଳ୍ପକ, ବେଧମୁଖ୍ୟକ (ପୁଂ) ଏ ଶୂର
 ନାମ କର୍ତ୍ତୃରକଲତା ଗଛର ।
 ୨୯୦ । ସବଜାଣ୍ଡାୟ ଗଛକୁ ଔଷଧ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯୧ । ବିଶେଷ ଔଷଧ ଗଛକୁ ଔଷଧ କହି । ଏହା ଶୁକ୍ଳଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯୨ । ପସ ପୁଷ୍ପାଦି ଶାକ କହି । ଏହା ଶୁକ୍ଳଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୯୩ । ତଣ୍ଡୁଲୀୟ, ଅଲ୍ପମାର୍ଦ୍ଦଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କ ଶିମାରୁଷର ।
 ୨୯୪ । ବିଶଲ୍ଲା, ଅଗ୍ନି ଶିଖା, ଅନନ୍ତା, ଫଳମ୍, ଶହସୁଷ୍ମିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ବିଶଲ୍ଲକରଣୀ ଗଛର ।

୨୯୫ ସ୍ୟାଦୁଷଗତା ଛଗଳାନ୍ୟାବେଗୀ ବୃଦ୍ଧଦାରକଃ ॥

ଜୁଙ୍ଗା ୨୯୬ ବାହ୍ନୀ ତୁ ମହ୍ୟାକ୍ଷୀ ବୟସ୍ତା ସୋମବଲ୍ଲଭା ।

୨୯୭ ପଟ୍ଟପର୍ଣ୍ଣୀ ହୈମବତୀ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣକ୍ଷୀ ଶ୍ରମାବତୀ ।

୨୯୮ ହୟସୁକ୍ତୀ ତୁ କାମ୍ବୋଜା ମାଷପର୍ଣ୍ଣୀ ମହାସହା ।

୨୯୯ ତୁଣ୍ଡିକେଶ୍ଵରା ରକ୍ତଫଳା ବିମ୍ବିନୀ ପୀଢ଼ପର୍ଣ୍ଣ୍ୟପି ॥

୩୦୦ ବଦ୍ଧା କବୟା ତୁଙ୍ଗୀ ଖରପୁଷ୍ପାଂଜନନିକା ।

୩୦୧ ଏଲାପର୍ଣ୍ଣୀ ତୁ ସୁବହାସ୍ତା ସୁକ୍ତରସା ତ ସା ॥

୩୦୨ ଗୁଙ୍ଗେଶ୍ଵରୀ ରୁଦ୍ଧିକା ଦନ୍ତଶଠାମ୍ବୁଷ୍ମାମ୍ଲେଷିକା ।

୨୯୫ । ରୁଷଗତା, ଛଗଳାନ୍ୟା, ଆବେଗୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବୃଦ୍ଧଦାରକ,
ଜୁଙ୍ଗା (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବୃଦ୍ଧଦାରକ ଗଛର ।

୨୯୬ । ବାହ୍ନୀ, ମହ୍ୟାକ୍ଷୀ, ବୟସ୍ତା, ସୋମବଲ୍ଲଭା (ସ୍ତ୍ରୀ) — ଏ ଗୁରୁ
ନାମ ସୋମଲତାର ।

୨୯୭ । ପଟ୍ଟପର୍ଣ୍ଣୀ, ହୈମବତୀ, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣକ୍ଷୀ, ଶ୍ରମାବତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
ନାମ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣକ୍ଷୀରକା ଗଛର ।

୨୯୮ । ହୟସୁକ୍ତୀ, କାମ୍ବୋଜା, ମାଷପର୍ଣ୍ଣୀ ମହାସହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
ନାମ ବଜ୍ରମୂଳୀ ଗଛର ।

୨୯୯ । ତୁଣ୍ଡିକେଶ୍ଵରୀ, ରକ୍ତଫଳା, ବିମ୍ବିନୀ, ପୀଢ଼ପର୍ଣ୍ଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
ଗୁରୁ ନାମ କର୍ଣ୍ଣଶିଳାକୁଡ଼ି ଗଛର ।

୩୦୦ । ବଦ୍ଧା, କବୟା, ତୁଙ୍ଗୀ, ଖରପୁଷ୍ପା, ଅଞ୍ଜନନିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
ପାଞ୍ଚ ନାମ ଲତା ଗଛର ।

୩୦୧ । ଏଲାପର୍ଣ୍ଣୀ, ସୁବହା, ସସ୍ତା, ସୁକ୍ତରସା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
ସସ୍ତା ଗଛର ।

୩୦୨ । ଗୁଙ୍ଗେଶ୍ଵରୀ, ରୁଦ୍ଧିକା, ଦନ୍ତଶଠା, ଅମ୍ବୁଷ୍ମା, ଅମ୍ଲେଷିକା (ସ୍ତ୍ରୀ)
ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅମ୍ଳ ଶାକର ।

୩୦୩ ସହସ୍ରବେଧୀ ରୁଦ୍ଧୋଽମ୍ଳବେତସଃ ଶତବେଧ୍ୟପି ॥

୩୦୪ ନମସ୍ତାସ୍ତ୍ରା ଗଣ୍ଡିକାଳୀ ସମଜା ଖଦିରେତ୍ୟପି ।

୩୦୫ ଜୀବନ୍ତୀ ଜୀବମା ଜୀବା ଜୀବମାୟା ମଧୁସୂକା ॥

୩୦୬ କୂର୍ଜଶୀର୍ଷ ମଧୁରକଃ ଶୁଙ୍ଘ ଦ୍ରୁସାଙ୍ଗ ଜୀବକଃ ।

୩୦୭ କିରତତକ୍ତା ଭୂନିମ୍ବୋଽନାର୍ଯ୍ୟତକ୍ତା ୩୦୮୧୧ ସପ୍ତଳା

ବିମଳା ସାତଳା ଭୂରଫେନା ତର୍ମକଷେତ୍ୟପି ।

୩୦୯ ବାୟୁସୋଳୀ ସ୍ଵାଦୁରସା ବୟସ୍ତା ୩୧୦ ୧୧ ମକ୍ତଲକଃ ।

ନିକୁମ୍ଭେ ଦନ୍ତକା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ ଶ୍ରେଣୁୟଦୁମ୍ବରପର୍ଣ୍ଣ୍ୟପି ।

୩୦୩ । ସହସ୍ରବେଧିନ, ରୁଦ୍ଧ, ଅମ୍ଳବେତସ, ଶତବେଧିନ (ପୁଂ) ଏ
ଗୁରୁ ନାମ ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ଗଛର ।

୩୦୪ । ନମସ୍ତାସ୍ତ୍ରା, ଗଣ୍ଡିକାଳୀ, ସମଜା, ଖଦିର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
ଲଜ୍ଜକୁଳୀ ଗଛର ।

୩୦୫ । ଜୀବନ୍ତୀ ଜୀବମା, ଜୀବା, ଜୀବମାୟା, ମଧୁସୂକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ
ନାମ ଜୀବନ୍ତୀ ଗଛର ।

୩୦୬ । କୂର୍ଜଶୀର୍ଷ, ମଧୁରକ, ଶୁଙ୍ଘ ଦ୍ରୁସାଙ୍ଗ, ଜୀବକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ
ନାମ ଜୀବକ ଗଛର ।

୩୦୭ । କିରତତକ୍ତା, ଭୂନିମ୍ବ, ଅନାର୍ଯ୍ୟତକ୍ତା (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
ଭୂନି ନିମ୍ବର ।

୩୦୮ । ସପ୍ତଳା, ବିମଳା, ସାତଳା, ଭୂରଫେନା, ତର୍ମକଷା (ସ୍ତ୍ରୀ)
ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ତର୍ମକଷା ବୃକ୍ଷର ।

୩୦୯ । ବାୟୁସୋଳୀ, ସ୍ଵାଦୁରସା, ବୟସ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ
ଗରକକୋଳ ବୃକ୍ଷର ।

୩୧୦ । ମକ୍ତଲକ, ନିକୁମ୍ଭ (ପୁଂ), ଦନ୍ତକା, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ ଶ୍ରେଣୀ
ଉଦୁମ୍ବରପର୍ଣ୍ଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦନ୍ତ ଗଛର ।

୩୧୧ ଅଜମୋଦାଭଗଗନ୍ଧା ୩୧୨ ବ୍ରହ୍ମଦର୍ଭା ଯବାନିକା ॥
 ୩୧୪ ମୂଳେ ପୁଷ୍ପର କାଶୀର ପଦ୍ମ-ସାଣି ପୋଷ୍ପରେ ।
 ୩୧୪ ଅବ୍ୟଥାତରସ ପଦ୍ମା ଗୁରୁଟୀ ପଦ୍ମଗୁରୁଣୀ ॥
 ୩୧୫ କାମ୍ପି ଲିଃ କର୍କଶଶ୍ଚୈ । ରକ୍ତଜୋ ଗୋଚମାତ୍ୟପି ।
 ୩୧୬ ପ୍ରସୂନାତପ୍ତେ ଉଗଜୋ ଦଦ୍ରୁ ଦୁଶ୍ମନ୍ତମର୍ଦ୍ଦକଃ ॥
 ପଦ୍ମାଟ ଉରଶ୍ଚକ୍ଷୁ ୩୧୭ ପଲଶ୍ଚ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁକନ୍ଦକଃ ।
 ୩୧୮ ଲତାର୍ଜଦୁଦୁମୋ ତସ ହରିତେ ୩୧୯ ଥମା ମହୋଷଧିମ୍ ॥
 ଲଶୁନଂ ଗୁଞ୍ଜନାଃଶିଷ୍ଟ ମହାକନ୍ଦରସୋନକଃ ।

୩୧୧ । ଅଜମୋଦା, ଭଗଗନ୍ଧା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇନାମ ବନ ଜୁଆଣିର ।
 ୩୧୨ । ବ୍ରହ୍ମଦର୍ଭା, ଯବାନିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜୁଆଣି ଗଛର ।
 ୩୧୩ । ପୁଷ୍ପର, କାଶୀର, ପଦ୍ମପତ୍ର (ମୂଳ) ଏ ଉଦ୍ଭିଦନାମ ପଦ୍ମମୂଳର ।
 ୩୧୪ । ଅବ୍ୟଥା, ଅତିତରସ, ପଦ୍ମା, ଗୁରୁଟୀ, ପଦ୍ମଗୁରୁଣୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ
 ପଞ୍ଚ ନାମ ପଦ୍ମଗୁରୁଣୀ ଗଛର ।
 ୩୧୫ । କାମ୍ପି ଲି, କର୍କଶ, ଚନ୍ଦ୍ର, ରକ୍ତଜା [ପୁଂ], ଗୋଚମା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କମଳାଗୁଣ୍ଡି ବୃକ୍ଷର ।
 ୩୧୬ । ପ୍ରସୂନାତ, ଏଡ଼ିଗଜ, ଦଦ୍ରୁ, ଦୁଶ୍ମନ୍ତ, ଚନ୍ଦ୍ରମର୍ଦ୍ଦକ ପଦ୍ମାଟ,
 ଉରଶ୍ଚକ୍ଷୁ [ପୁଂ] ଏ ଛଅ ନାମ ସୁକୁଣ୍ଡା ଗଛର ।
 ୩୧୭ । ପଲଶ୍ଚ, ସୁକନ୍ଦକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିଆଜର ।
 ୩୧୮ । ଲତାର୍ଜ, ଦୁଦୁମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହରିଦ୍ବର୍ଣ୍ଣ
 ପିଆଜର ।
 ୩୧୯ । ଲଶୁନ, (ମୂଳ) ଗୁଞ୍ଜନ, ଅଶିଷ୍ଟ, ମହାକନ୍ଦ, ରସୋନକ
 (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ରସୁଣର ।

୩୨୦ ପୁନର୍ନବା ତୁ ଶୋଥୟା ୩୨୧ ବିଭୁନଂ ସୁନିଷ୍ଠକମ୍ ।
 ୩୨୨ ସ୍ୟାଦ୍ବାତକଃ ଶୀତଲୋଽପରାଜିତା ଶନପର୍ଣ୍ଣପି ।
 ୩୨୩ ପାରାବତାହିଃ କଟସ୍ତା ପଶ୍ୟା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତା ଲତା ॥
 ୩୨୪ ବାଷ୍ପିକଂ ସାୟମାଶା ସ୍ୟାତ୍ ସାୟନ୍ତୀ ବଳଭଦ୍ରକା ।
 ୩୨୫ ବିଷ୍ମକସେନପ୍ରିୟା ଗୁଷ୍ଠିବାସନ୍ତା ବଦରେତ୍ୟପି ।
 ୩୨୬ ମାର୍କବୋ ଭୃଙ୍ଗରାଜଃ ସ୍ୟାତ୍ ୩୨୭ କାକମାରୀ ତୁ ବୟସୀ ।
 ୩୨୮ ଶତପୁଷ୍ପା ସିତଜ୍ଞସାଂତକ୍ଷସା ମଧୁସୂମିସିଃ ।
 ଅବାକ୍ପୁଷ୍ପୀ କାରଣା ତ ୩୨୯ ସରଣା ତୁ ପ୍ରସାରଣୀ ।
 ତସ୍ୟାଂ କଟମ୍ବରା ରାଜବଳା ଭଦ୍ରବଳେତ ଚ ॥

୩୨୦ । ପୁନର୍ନବା, ଶୋଥୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପୁରୁଣୀ ଶାକର ।
 ୩୨୧ । ବିଭୁନଂ, ସୁନିଷ୍ଠକ (ମୂଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁନୁସୁନିଆ
 ଶାକର ।
 ୩୨୨ । ବାତକ, ଶୀତଲ (ପୁଂ), ଅପରାଜିତା, ଅଶନପର୍ଣ୍ଣ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଗୁରୁ ନାମ ଅଶନପର୍ଣ୍ଣର ।
 ୩୨୩ । ପାରାବତାହି, କଟସ୍ତା, ପଶ୍ୟା, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତା, ଲତା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପୁଷ୍ପବିଶେଷର ।
 ୩୨୪ । ବାଷ୍ପିକ (ମୂଳ), ସାୟମାଶା, ସାୟନ୍ତୀ, ବଳଭଦ୍ରକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଗୁରୁ ନାମ ଦେବବଳା ଗଛର ।
 ୩୨୫ । ବିଷ୍ମକ୍ ସେନପ୍ରିୟା, ଗୁଷ୍ଠି, ବାସନ୍ତା, ବଦର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ବସନ୍ତକନ୍ଦ ଗଛର ।
 ୩୨୬ । ମାର୍କବ, ଭୃଙ୍ଗରାଜ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭୃଙ୍ଗରାଜ ଗଛର ।
 ୩୨୭ । କାକମାରୀ, ବୟସୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲୁଣିଆ ଶାକର ।
 ୩୨୮ । ଶତପୁଷ୍ପା, ସିତଜ୍ଞସା, ଅତକ୍ଷସା ମଧୁସୂମି, ମିସି, ଅବାକ୍ପୁଷ୍ପୀ,
 କାରଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ ପାନମୃଗ ଗଛର ।
 ୩୨୯ । ସରଣୀ, ପ୍ରସାରଣୀ, କଟମ୍ବରା, ରାଜବଳା, ଭଦ୍ରବଳା—(ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପସାରୁଣୀ ଗଛର ।

୩୩୦ ଜନା ଜତୁକା ରଜନା ଜତୁକୃତବର୍ତ୍ତନା ।
 ସ୍ୱପ୍ନଶା ୩୩୧ ଥ ଶଟୀ ଗନ୍ଧମୁଳୀ ଷଡ୍ ଗ୍ରହୀ କେତ୍ୟପି ॥
 କବ୍ ଶ୍ୱେପି ପଲଶୋ ୩୩୨ ଥ କାରବେଲିଃ କଠିଲିକଃ
 ପୁଷ୍ପା ଶ୍ୱ ୩୩୩ ଥ କୁଳକଂ ପଟୋଳସ୍ତ୍ର କ୍ରକଃ ପଟୁ ॥
 ୩୩୪ କୁଷ୍ମାଣ୍ଡକସ୍ତ୍ର କର୍କାରୁ ୩୩୫ ଶବାରୁଃ କର୍କଟୀସ୍ତ୍ର ପୌ ।
 ୩୩୬ ଇଷ୍ଟାକ୍ଷ କଟୁତୁମ୍ବା ସ୍ୟାତୁ ୩୩୭ ତୁମ୍ବାଲବୁରୁଭେସମେ
 ୩୩୮ ଚିତା ଗବାକ୍ଷୀ ଗୋଡୁମ୍ବା ୩୩୯ ବିଶାଳାଭ୍ର ଧ୍ର ବାରୁଣୀ

୩୩୦ । ଜନା, ଜତୁକା, ରଜନା, ଜତୁକୃତ, ବର୍ତ୍ତନା, ସ୍ୱପ୍ନଶା
 (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ରଜନାଗହାର ।
 ୩୩୧ । ଶଟୀ, ଗନ୍ଧମୁଳୀ, ଷଡ୍ ଗ୍ରହୀକା (ସ୍ତ୍ରୀ), କବ୍, ପଲଶା
 (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପଲଶା ଗହର ।
 ୩୩୨ । କାରବେଲି, କଠିଲିକ (ପୁଂ), ପୁଷ୍ପା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ
 କଲିଗ ଗହର ।
 ୩୩୩ । କୁଳକ (କ୍ଳୁ), ପଟୋଳ, ତିଳକ, ପଟୁ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୋଟି ନାମ
 ପଟୋଳ ଗହର ।
 ୩୩୪ । କୁଷ୍ମାଣ୍ଡକ, କର୍କାରୁ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ କଶାରୁଲତାର ।
 ୩୩୫ । ଶବାରୁ (ପୁଂ), କର୍କଟୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କାକୁଡ଼ିଲତାର ।
 ୩୩୬ । ଇଷ୍ଟାକ୍ଷ, କଟୁତୁମ୍ବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପିତା ଲତାର ।
 ୩୩୭ । ତୁମ୍ବା, ଅଲବୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଲତା ଗହର ।
 ୩୩୮ । ଚିତା, ଗବାକ୍ଷୀ, ଗୋଡୁମ୍ବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ କଇଁଶୀ-
 କାକୁଡ଼ିର ।
 ୩୩୯ । ବିଶାଳା, ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗୋରୁଖ
 କାକୁଡ଼ିର ।

୩୪୦ । ଅଶୌଭ୍ୟ ଶୁରଣଃ କନ୍ଦୋ ୩୪୧ ଗଣ୍ଡି ରସୁ ସମଷ୍ଟିଳା ॥
 ୩୪୨ । କଳମ୍ବୁପୋଦିକାସ୍ତ୍ରୀ ତୁ ୩୪୩ ମୂଳକଂ ହିଳମୋଚକା ।
 ୩୪୪ । ବାସୁକଂ ଶାକଭେଦାଃ ସୁଧ ୩୪୫ ଦୁର୍ବା ତୁ ଶତପର୍ବିକା ।
 ସହସ୍ରାୟ୍ୟାଭର୍ଗବୌ ରୁଦ୍ରାନ୍ଦନା ୩୪୬ ଥ ସା ସିତା ।
 ଗୋଲୋମୀ ଶତସାୟ୍ୟା ଚ ଗଣ୍ଡାଳୀ ଶକୁଳାସକଃ ॥
 ୩୪୭ । କୁରୁବିନ୍ଦୋ ମେଘନାମ ମୁଦ୍ରା ମୁଦ୍ରକମସ୍ତ୍ର ପ୍ଲାମ୍ ।
 ୩୪୮ । ସ୍ୟାତୁମୁଦ୍ରକୋ ଗୁଦ୍ରା ୩୪୯ ଚୂଡ଼ାଳାଚନ୍ଦ୍ରଲୋଚନା ।

୩୪୦ । ଅଶୌଭ୍ୟ, ଶୁରଣ, କନ୍ଦ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଓଲୁଅ
 ଗହର ।
 ୩୪୧ । ଗଣ୍ଡିର (ପୁଂ), ସମଷ୍ଟିଳା (କ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ପୁଟିକାକୁଡ଼ି
 ବା ଗେଜଟିଆ ଆକୃର ।
 ୩୪୨ । କଳମ୍ବୁଲତାର ନାମ କଳମ୍ବୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) । ପୋଇଲତାର ନାମ
 ଉପୋଦିକା । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୪୩ । ମୂଳାଶାକର ନାମ ମୂଳକ । ଏହା କ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ହିଡ଼ମିର ଶାକର ନାମ ହିଳମୋଚକା । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୪୪ । ବଥୁଆ ଶାକକୁ ବାସୁକ କହୁ ଏହା କ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୪୫ । ଦୁର୍ବା, ଶତପର୍ବିକା, ସହସ୍ରାୟ୍ୟା, ଭର୍ଗବା, ରୁଦ୍ରା, ଅନ୍ଦନା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ କଳାଦୁବର ।
 ୩୪୬ । ଗୋଲୋମୀ, ଶତସାୟ୍ୟା, ଗଣ୍ଡାଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶକୁଳାସକ (ପୁଂ)
 ଏ ଚାରୋଟି ନାମ ଶ୍ୱେତଦୁବର ।
 ୩୪୭ । କୁରୁବିନ୍ଦ, ମେଘନାମନ୍ (ପୁଂ) ମୁଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ମୁଦ୍ରକ (ପୁଂ),
 (କ୍ଳୁ) ଏ ଚାରୋଟି ନାମ ମୁଥାର । ମେଘର ଯେତେ ନାମ
 ମୁଥାର ମଧ୍ୟ ତେତିକି ନାମ ।
 ୩୪୮ । ଉଦ୍ରମୁଦ୍ରକ (ପୁଂ), ଗୁଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ବନମୁଥାର ।
 ୩୪୯ । ଚୂଡ଼ାଳା, ଛପଳା, ଉଚ୍ଚଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଶାଗ ମୁଥାର ।

- ୩୫୦ ବଂଶୋଦ୍ଭବାର କର୍ମର ଭବିଷ୍ୟର ତୃଣଧୂକାଃ ।
 ଶତପଦା ଯବପଲେ ବେଣୁ ମସ୍ତକ ତେଜନାଃ ।
 ୩୫୧ ବେଶବଃ ଶାତକାସ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଯେ ସୁନନ୍ଦ୍ୟନିଲୋଦ୍ଭବାଃ ।
 ୩୫୨ ଗ୍ରହ୍ନିନୀ ପଦ୍ମପରୁଷୀ ୩୫୩ ଗୁହ୍ନପ୍ରେଜନକଃ ଶରଃ ।
 ୩୫୪ ନଭସ୍ତୁ ଧମନଃ ପୋଟଗଳା ୩୫୫ ଧ୍ୟ କାଶମସ୍ତିପ୍ତାମ ॥
 ଇଷ୍ଟଗନ୍ଧା ପୋଟଗଳା ୩୦୭ ପୁଂସି ଭୂମି ତୁ ବଲ୍ଲଭାଃ ।
 ୩୫୬ ରସାଳ ଇନ୍ଦ୍ର ୩୫୭ ପ୍ରଭେଦାଃ ପୁଣ୍ଡ ୩୫୮ କାନ୍ତାଚକାଦପୁଃ ।
 ୩୫୯ ସ୍ୟାଦ୍‌ଗାରଣ୍ୟଂ ଗାରତରଂ ୩୬୦ ମୁଃଲଃସ୍ୟୋଶୀମସ୍ତିପ୍ତାମ୍ ।
 ଅଭୟଂ ନଳଦଂ ସେବ୍ୟମମୃଣାଳଂ ଜଳାଶୟମ୍ ॥

- ୩୫୦ । ବଂଶ, ଭବିଷ୍ୟର, କର୍ମର ଭବିଷ୍ୟର, ତୃଣଧୂକ, ଶତପଦ, ଯବପଲ ବେଣୁ, ମସ୍ତକ, ତେଜକ [ପୁଂ] ଏ ଦଶନାମ ବାହିର ।
 ୩୫୧ । ବାୟୁଦ୍ଭାବ ସେ ବାହିଶ ଶବ୍ଦ କରେ ତାକୁ ଶାତକ[ପୁଂ] କହି ।
 ୩୫୨ । ଗ୍ରହ୍ନି (ପୁଂ), ପଦ୍ମ ପୁରୁଷ(ଶ୍ଳୁ) ଏ ତିନିନାମ ବାହିଶ ଗଣ୍ଡିର ।
 ୩୫୩ । ଗୁହ୍ନ, ତେଜନକ, ଶର (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଶର ବୃକ୍ଷର ।
 ୩୫୪ । ନଭ, ଧମନ, ପୋଟଗଳ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ନଳ ବୃକ୍ଷର ।
 ୩୫୫ । କାଶ (ପୁଂ, ଶ୍ଳୁ), ଇଷ୍ଟଗନ୍ଧା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପୋଟଗଳ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ କ ଇଶ୍ବର ।
 ୩୫୬ । ଶାଷ୍ଟଶଧାର ତୃଣକୁ ବଲ୍ଲଭ[ପୁଂ]କହି । ଏହା ନିତ୍ୟ ବହୁବଚନ ।
 ୩୫୭ । ରସାଳ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଏ ଦୁଇନାମ ଆଖୁର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୫୮ । କାନ୍ତାର ଆଖୁକୁ ପୁଣ୍ଡ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୫୯ । ଜଳା ଆଖୁକୁ କାନ୍ତାରକ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୬୦ । ଗାରଣ, ଗାରତର (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ବେଶାର ।
 ୩୬୧ । ଭୂମିର (ପୁଂ, ଶ୍ଳୁ) ଅଭୟ, ନଳଦ, ସେବ୍ୟ, ଅମୃତାଳ, ଜଳାଶୟ ଲମ୍ବକ ଲଘୁଲୟ, ଅବଦାହ, ଇଷ୍ଟକାପଥ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦଶନାମ ବେଶା ତେରର ।

- ଲମ୍ବକଂ ଲଘୁଲୟମବଦାହେଷ୍ଟକାପଥେ । ।
 ନଭାଦପୁଷ୍ପଣଂ ୩୬୨ ତନ୍ନ ୩୬୩ ଜ୍ୟାମାକପୁଷ୍ପାଅପି
 ୩୬୪ ଅସ୍ତ୍ରୀ କୁଶଂ କୃଥୋ ଦର୍ଭଃ ପବସ ୩୬୫ ମଥ କର୍ତ୍ତ୍ତିଶମ୍ ॥
 ପୋରସୌଗନ୍ଧକ-ଧାମ ଦେବଜଗ୍ଧକ-ରୌହିଷମ୍ ॥
 ୩୬୬ ଛପାତଛନ୍ଦସାଲଦ୍ୱୋ ୩୬୭ ମାଳାତୃଣକ ଭୃସ୍ମଣେ ।
 ୩୬୮ ଶପ୍ପଂ ବାଳତୃଣଂ ୩୬୯ ଦାସୋ ଯବସ ୩୭୦
 ତୃଣମର୍ଜ୍ଜୁନମ ।

୩୭୧ ତୃଣାନାଂ ସହଚପୁଷ୍ପା ୩୭୨ ନଭ୍ୟା ତୁ ନଭସହଚଃ ।

- ୩୬୨ । ଗରଗଡ଼ ଗଛକୁ ଗମ୍ଭୁର କହି । ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଏହା
 ୩୬୩ । ଶୁଆଁ ଦାସକୁ ଶ୍ୟାମାକ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୬୪ । କୁଶ (ପୁଂ ଶ୍ଳୁ), କୃଥ, ଦର୍ଭ (ପୁଂ) ପବସ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଚାରୁ ନାମ କୁଶର ।
 ୩୬୫ । କର୍ତ୍ତ୍ତିଶ, ପୋର, ସୌଗନ୍ଧକ, ଧାମ, ଦେବଜଗ୍ଧକ, ରୌହିଷ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଛଅ ନାମ ଗଛତୃଣର ।
 ୩୬୬ । ଛ- (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଛନ୍ଦସ, ପାଲଦ୍ୱ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଛତାଅନା ଦାସର ।
 ୩୬୭ । ମାଳତୃଣ, ଭୃସ୍ମଣ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଇଙ୍କଡ଼ ଗଛର ।
 ୩୬୮ । ଶପ୍ପ, ବାଳତୃଣ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୂଆ ଦାସର ।
 ୩୬୯ । ଦାସ (ପୁଂ) ପବସ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦାସର ।
 ୩୭୦ । ତୃଣ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ତୃଣର ।
 ୩୭୧ । ତୃଣସମୂହକୁ ତୃଣ୍ୟକହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୭୨ । ନଭସମୂହକୁ ନଭ୍ୟା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

- ୩୭୩ । ତୃଣରାଜାୟ ଯୁସ୍ତାଲୋ ୩୭୪ ନାରିକେଳସ୍ତୁ ଲଙ୍ଗଳୀ ।
 ୩୭୫ । ଘୋଷା ତୁ ପୁରଃ ସମୁକୋରୁବାକଃ ଶୟୁରୋ ୩୭୬ ସ୍ୟତୁ ।
 ଫଳମୁଦ୍ବେଗ ୩୭୭ ମେତେ ଚ ହିନ୍ଦୁ ଲସହିତସ୍ତୁୟଃ ॥
 ୩୭୮ । ଖର୍ଜୁର ୩୭୯ କେତକୀ ୩୮୦ ତାଳୀ ୩୮୧ ଖର୍ଜୁର
 ଚ ୩୮୨ ତୃଣହୁମାଃ ।
 ଇତି ବନୋଷ୍ଠବର୍ଗଃ ।

ସିଂହାଦିବର୍ଗଃ

- ୧ । ସିଂହେ ମୃଗେନ୍ଦ୍ରଃ ପଞ୍ଚାସ୍ୟାହର୍ଯ୍ୟଃ କେଶରୀ ହରଃ ।
 (କଣ୍ଠୀରବୋ ଗଜରପୁ ମୃଗଦୃଷ୍ଟିମୃଗାଶଳଃ ।
 ପୁଣ୍ଡରୀକଃ ପଞ୍ଚନଖଶ୍ଚି ସକାୟମୃଗଦ୍ବିଷଃ)

- ୩୭୩ । ତୃଣରାଜ, ତାଳ ଏ ଦୁଇ ନାମ ତାଳ ଗଛର । ଏ
 ଦୁହେଁ [ପୁଂ]
 ୩୭୪ । ନାରିକେଳ (ପୁଂ), ଲଙ୍ଗଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନଡ଼ିଆ
 ଗଛର ।
 ୩୭୫ । ଘୋଷା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପୁର, ସମୁକ, ଗୁବାକ, ଶୟୁର (ପୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗୁଆ ଗଛର ।
 ୩୭୬ । ଗୁଆ ଫଳକୁ ଉଦ୍ବେଗ କହି । ଏହାକୁ ବଳିଙ୍ଗ ।
 ୩୭୭ । ହିନ୍ଦୁ ଲସକୁ ହିନ୍ଦୁ ଲସ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୭୮ । ଖର୍ଜୁର ବୃକ୍ଷକୁ ଖର୍ଜୁର କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୭୯ । କଥା ଗଛକୁ କେତକୀ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୦ । ତାଳ ବୃକ୍ଷକୁ ତାଳ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୧ । ବନ୍ୟଖର୍ଜୁରକୁ ଖର୍ଜୁର କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୨ । ବନ୍ୟତାଳକୁ ତୃଣହୁମ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

- ୧ ସିଂହ, ମୃଗେନ୍ଦ୍ର, ପଞ୍ଚାସ୍ୟ, ହର୍ଯ୍ୟ, କେଶରୀ, ହର (ପୁଂ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ସିଂହର ।
 (କଣ୍ଠୀରବ ପ୍ରଭୃତି ଆଠ ନାମ ମଧ୍ୟ ସିଂହର ।

- ୨ । ଶାର୍ଦୂଳଦ୍ବିପିନୀ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ୩ ତରଷୁ ପୁ ମୃଗାଦନଃ ॥
 ୪ । ବରହଃ ଶ୍ବରୋ ଦୃଷ୍ଟିଃ କୋଳଃ ପୋର୍ଷିନଃ କରଃ କଟିଃ ।
 ଦଂଷ୍ଟ୍ରୀ ଘୋଷୀ ସ୍ବବ୍ୟସେମା ହେତୋ ଭୃଦାର ଇତ୍ୟପି ॥
 ୫ । କପି ପୁବଙ୍ଗ ପୁବଗ ଶାଖାମୃଗ ବଳୀମୁଖଃ ॥
 ମର୍ଦ୍ଦଚେ ବାନରଃ କାଶୋ ବନୋକା ୬ ଅଥ ଭଲ୍ଲୁକ ॥
 ରକ୍ଷାଛତୁରଃ ଭଲ୍ଲୁକ ୭ ଗଣ୍ଡକେ ଖଡ୍ଗ ଗଣ୍ଡଗିନିନୌ ।
 ୮ । ଲୁଲପୋ ମହୁଷା ବାହୁଦ୍ବିଷତ୍ କାସର ସୈରଭାଃ ॥
 ୯ । ସ୍ବିପ୍ତାଂ ଶିଂ । ଭୃଗମାୟା ଗୋମାୟ ମୃଗଧର୍ମକଃ
 ଶୃଗାଳ ବଞ୍ଚକ ହୋଷ୍ଟୁ ଫେରୁ ଫେରବ ଜମ୍ବୁକଃ ॥

- ୨ । ଶାର୍ଦୂଳ, ଦ୍ବିପିନ, ବ୍ୟାଘ୍ର (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବ୍ୟାଘ୍ରର ।
 ୩ । ତରଷୁ, ମୃଗାଦନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ହେଟାବାଘ୍ରର ।
 ୪ । ବରହ, ଶ୍ବର, ଦୃଷ୍ଟି, କୋଳ, ପୋର୍ଷିନ, କର, କଟି,
 ଦଂଷ୍ଟ୍ର, ଘୋଷିନ, ସ୍ବବ୍ୟସେମନ, ହେତ, ଭୃଦାର (ପୁଂ)
 ଏ ବାର ନାମ ଦୁଷ୍ଟରର ।
 ୫ । କପି, ପୁବଙ୍ଗ, ପୁବଗ, ଶାଖାମୃଗ, ବଳୀମୁଖ, ମର୍ଦ୍ଦଚ,
 ବାନର, କାଶ, ବନୋକ (ପୁଂ) ଏ ନବ ନାମ ବାନରର ।
 ୬ । ରକ୍ଷ, ଅଛ, ଭଲ୍ଲୁ ଭଲ୍ଲୁକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁର ନାମ ଭଲ୍ଲୁର ।
 ୭ । ଗଣ୍ଡକ, ଖଡ୍ଗ, ଗଣ୍ଡଗିନି (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଗଣ୍ଡାର ।
 ୮ । ଲୁଲପ, ମହୁଷ, ବାହୁଦ୍ବିଷତ୍, କାସର, ସୈରଭ (ପୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ମହୁଷର ।
 ୯ । ଶିଂ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଭୃଗମାୟା, ଗୋମାୟ, ମୃଗଧର୍ମକ, ଶୃଗାଳ,
 ବଞ୍ଚକ, ହୋଷ୍ଟୁ, ଫେରୁ, ଫେରବ, ଜମ୍ବୁକ (ପୁଂ) ଏ ଦଶ
 ନାମ ଶୃଗାଳର ।

- ୧୦ ଓଡ଼ିଆରେ ମାଙ୍କିରେ ବୃଷଦଂଶକ ଆଶୁଭୁକ୍ ।
 ୧୧ ଶରୀର ଗୋଧର ଗୋଧାର ଗୋଧେୟା ଗୋଧକାମୁକେ ।
 ୧୨ ଶ୍ଵାକରୁ ଶଲ ୧୩ ପ୍ରଲୋମ୍ନ ଶଲଳୀ ଶଲଳଂ ଶଲମ୍ ।
 ୧୪ ବାତପ୍ରମାଣାତମୃଗଃ ୧୫ କୋକପ୍ରାନ୍ତାମୃଗୋ ବୃକଃ ॥
 ୧୬ ମୃଗାକୁରଙ୍ଗ ବାତାୟୁଦରଶୋଜନଯୋନୟଃ ।
 ୧୭ ଶିଶୋପମେଶ୍ୟାଶ୍ଵର୍ମାଦ୍ୟମେଶସୈଶମ୍ଭରେ ଶିଷ୍ ।
 ୧୮ କଦଳୀ କଦଳୀ ଚୀନଶ୍ଵ ମୁରୁପ୍ରିୟକାବପି ।
 ସମୁଦ୍ରେଷ୍ଟିତ ଦଶଶା ଅମୀ ଅଜନଯୋନୟଃ ॥
 ୧୯ କୃଷ୍ଣସାର ରୁରୁ ନ୍ୟକ୍ତରକ୍ତ ଶମ୍ଭର ରୋହିଣୀଃ ॥
 ଗୋକର୍ଣ୍ଣ ପୃଷ୍ଠକୋଣ୍ୟା ସେଷତଶ୍ଚମରେ ମୃଗଃ ॥

- ୧୦ । ଓଡ଼ିଆ, ବଡ଼ାଳ, ମାଙ୍କିର ବୃଷଦଂଶକ, ଆଶୁଭୁକ୍ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ବିଶେଷ ।
 ୧୧ । ଗୋଧେର, ଗୋଧାର, ଗୋଧେୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଗୋଧପାତ୍ର ।
 ୧୨ । ଶ୍ଵାକରୁ, ଶଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଝିଙ୍କର ।
 ୧୩ । ଶଲଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶଲଳ, ଶଲ (କ୍ଳ) ଏ ତିନିନାମ ଝିଙ୍କ କାଠିର ।
 ୧୪ । ବାତପ୍ରମା, ବାତମୃଗ, ପୁଂ ଏ ଦୁଇନାମ ବାହୁଷିଆ ହରିଣର ।
 ୧୫ । କୋକ, ଶିହାମୃଗ, ବୃକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଚିଲୁଆକୁକୁରର ।
 ୧୬ । ମୃଗ, କୁରଙ୍ଗ, ବାତାୟୁ, ଦରଶ, ଅଜନଯୋନି (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ମୃଗର ।
 ୧୭ । ହରିଣୀର ଚର୍ମାଦିକୁ ଶିଶୋପ କହି ଏବଂ ହରିଣର ଚର୍ମାଦିକୁ ଶିଷ କହି ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୮ । କଦଳୀ, କଦଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚୀନ, ଚମୁରୁ, ପ୍ରିୟକ, ସମୁରୁ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଏକ ପ୍ରକାର ମୃଗର ।
 ୧୯ । କୃଷ୍ଣସାର, ରୁରୁ, ନ୍ୟକ୍ତ, ରକ୍ତ, ଶମ୍ଭର, ରୋହିଣି, ଗୋକର୍ଣ୍ଣ, ପୃଷ୍ଠକ, ଏଶ, ରୁଣ୍ୟ, ସେଷତ, ଚମର (ପୁଂ) ଏ ବାର ନାମ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ମୃଗର ।

- ୨୦ ଗରବଃ ଶରଭୋ ରାମଃ ସୁମରେ ଗବୟ ଶଶଃ ।
 ୨୧ ଇତ୍ୟାଦୟୋ ମୃଗେନ୍ଦ୍ରାଦ୍ୟଃ ଗବାଦ୍ୟା ପଶୁଜାତୟଃ ॥
 ୨୨ ଅଧୋଗନ୍ତା ତୁ ଗନକୋ ବୃକଃ ପୁଂସ୍ତକ ଉଦରଃ
 ଇନ୍ଦ୍ରମୁଷିକୋପ୍ୟାଶୁ ୨୩ ଗିରିକା ବାଲମୁଷିକା ।
 ୨୪ ସରଟ କୃକଲସଃ ସ୍ୟାତ୍ ୨୫ ମୁଷଳୀ ଗୃହଗୋଧିକା ॥
 ୨୬ ଲୁତା ସ୍ତ୍ରୀ ତନ୍ତ୍ରବାୟୁର୍ଜ୍ଞନାଭମକଟକାଃ ସୀମାଃ ।
 ୨୭ ମଳଙ୍ଗୁ ପୁ କୃମିଃ ୨୮ କର୍ଣ୍ଣଜଳୋକାଶତପଦ୍ୟରେ ॥
 ୨୯ ବୃଷ୍ଟିକଃ ଶୁକ୍ଳାଟଃ ସ୍ୟ ୩୦ ଦଳିଦ୍ରୋଣୋ ବୁ ବୃଷ୍ଟି କେ ।
 ୩୧ ପାଶବତଃ କଳରବଃ କପୋତୋ ୩୨ ଧୂ ଶଶାଦନଃ ॥

- ୨୦ । ଗରବ, ଶରଭ, ରାମ, ସୁମର, ଗବୟ ଶଶ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ପଶୁର ।
 ୨୧ । ସିଂହାଦି ଓ ଗବାଦିକୁ ପଶୁ କୁହାଯାଏ । ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୨ । ଅଧୋଗନ୍ତା, ଗନକ, ବୃକ ପୁଂସ୍ତକ, ଉଦର, ଇନ୍ଦ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର, ମୁଷିକ, ଆଶୁ (ପୁଂ ଏ ଆଠ ନାମ ମୁଷାର ।
 ୨୩ । ଗିରିକା, ବାଲମୁଷିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଚୁଟିଆ ମୁଷାର ।
 ୨୪ । ସରଟ କୃକଲସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଏଣୁ ଅର ।
 ୨୫ । ମୁଷଳୀ, ଗୃହଗୋଧିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଝିଟିପିଟିର ।
 ୨୬ । ଲୁତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ତନ୍ତ୍ରବାୟୁ, ଉର୍ଜ୍ଜନାଭ, ମକଟକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରି ନାମ ବୁଢ଼ିଆଣୀର ।
 ୨୭ । ମଳଙ୍ଗୁ କୃମି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁଦ୍ଧ କାଟର ।
 ୨୮ । କର୍ଣ୍ଣଜଳୋକସ୍ତ, ଶତପଥା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ବିଛର ।
 ୨୯ । ବୃଷ୍ଟିକ, ଶୁକ୍ଳାଟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମ୍ଭାଜିଆର ।
 ୩୦ । ଅଳି, ଦ୍ରୋଣ, ବୃଷ୍ଟିକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବିଛର ।
 ୩୧ । ପାଶବତ, କଳରବ, କପୋତ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପାଶର ।
 ୩୨ । ଶଶାଦନ, ପଶିନ୍ଦ୍ରୋନ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଶଶାଣ ପଶୀର ।

ପଦୀ ଶେନ ୩୩ ଉଲ୍ଲୁକସ୍ତୁ ବାୟୁସାବତପେତକୋ ।
 ଦିବାନା କୋଶିକୋ ଦୁକୋ ଦିବାଭାତୋ ନିଶାଟନଃ ।
 ୩୪ ବ୍ୟାଘ୍ରାଟଃ ସ୍ୟାଭରଦାନଃ ୩୫ ଗଞ୍ଜିଗନ୍ତସ୍ତୁ ଗଞ୍ଜନଃ ॥
 ୩୬ ଲେହପୃଷ୍ଠସ୍ତୁ କଳ ସ୍ୟା ୩୭ ଦଥ ଗୁଷଃ କଳାଦିବଃ ।
 ୩୮ କଳଙ୍ଗ ଭୃଙ୍ଗଧୂମ୍ୟାଟା ୩୯ ଅଥ ସ୍ୟାକ୍ତପଦକଃ ।
 ଦାବ୍ୟ ଭାଟୋ ୪୦ ୧ଥ ସାରଙ୍ଗସ୍ତେକକଣ୍ଠାତକଃ ସମାଃ ।
 ୪୧ କୁକବାକୁସ୍ତାମୁଦୃଢ଼ଃ କୁକକୁଟସ୍ଥିରଶାୟୁଧଃ ।
 ୪୨ ଚଟକଃ କଳଦିବଃ ସ୍ୟାଭସ୍ୟା ହୀ ଚଟକା ୪୩ ତପ୍ତୋଃ ।
 ପୁମପତ୍ୟେ ଗୁଟକୈବଃ ସ୍ୟପତ୍ୟେ ଚଟକୈବ ସା ॥

୩୩ । ଉଲ୍ଲୁକ ବାୟୁପ୍ରାଣ, ପେଟକ, ଦବାନ୍ଧ, କୌଶିକ, ଘୃକ,
ଦବାଘ୍ରାତ, ନିଶାଟନ (ପୁଂ) ଏ ଆଠ ନାମ ପେଶୁର ।

୩୪ । ବ୍ୟାଘ୍ରାଟ, ଭରଦ୍ବାଜ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭଦ୍ରଭଲଆ ପକ୍ଷୀର ।

୩୫ । ଖଞ୍ଜିରାଟ, ଖଞ୍ଜିନ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଖଞ୍ଜିନ ପକ୍ଷୀର ।

୩୬ । କୋହପୁଷ୍ପ, କଙ୍କ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହାଡ଼ଗିଳା ପକ୍ଷୀର ।

୩୭ । ଗୁଷ୍ପ, କଙ୍କଦିବ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାଳକଣ୍ଠ ବା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଚୂଡ଼
ପକ୍ଷୀର ।

୩୮ । କଳିଙ୍ଗ, ଭୃଙ୍ଗ, ଧୂମ୍ୟାଟ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ କଳିଙ୍ଗପାତି
ପକ୍ଷୀର ।

୩୯ । ଶତପଥକ, ଦାବାଘ୍ରାଟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଠହଣାପକ୍ଷୀର ।

୪୦ । ସାରଙ୍ଗ ଷ୍ଟୋକକ, ଗୁଡକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଗୁଡକ ପକ୍ଷୀର ।

୪୧ । କୁକବାକୁ, ତାମରୁଡ଼, କୁକୁଟ ଚରଣାୟୁଧ (ପୁଂ) ଏ
ଗୁଣ ନାମ କୁକୁଡାର ।

୪୨ । ଚଟକ, କଳବିଙ୍କ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଘର ଚଟିଆର ।

୪୩ । ଘରଚଟିଆର ସ୍ତ୍ରୀକ ଚଟକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପୁଷ୍ପକୁ ଗୁଟକୈର (ପୁଂ)
ଓ କନ୍ୟାକୁ ଚଟକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହୁ ।

୪୪ କର୍କରେଟୁଃ କରେଟୁଃ ସ୍ୟାଚ ୪୫ କୃକଶକରୋ ସମୋ ।
 ୪୬ ବନପ୍ତିୟଃ ପରଭୃତଃ କୋକଳଃ ପିକ ଇତ୍ୟପି ॥
 ୪୭ କାକେ ଭୁ କରଟାଶିଷ୍ଟ ବଳପୁଷ୍ପ ସକୃତପ୍ରଜଃ ।
 ଧ୍ରାଞ୍ଜ ଶ୍ରୀସୁଦେଷ ପରଭୃତ ବଳଭୃକ୍ ବାସୁସା ଅପି ॥
 (ସ ଏବ ଚ ଚରଂ ଶାସା ଚେ କଦୃଷ୍ଟି ଶ୍ଚ ମୋକୁଳଃ)
 ୪୮ ଦ୍ରୋଣକାକସ୍ତୁ କାକୋଲୋ ୪୯ ଦାତ୍ତପୁତ୍ରଃ କଳକଶ୍ମକଃ ।
 ୫୦ ଆତାପୀ ଚିଲ୍ଲୋ ୫୧ ଦାସାସ୍ୟଗୃପ୍ୟୋ ୫୨ ଶାରଣକୋସମୋ ।
 ୫୩ ହୃତ୍ ମୌଞ୍ଜୋ ୫୪ ଯଥ ବକଃ କୃତଃ ୫୫ ପୁଷ୍ପଗନ୍ଧସ୍ତୁ
 ସାରସଃ ।

୪୪ । କର୍କରେଟ, କରେଟ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କର୍କଟ ପକ୍ଷୀର ।
 ୪୫ । କୃକଣ, କେକର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କେକ ପକ୍ଷୀର ।
 ୪୬ । ବନପ୍ରିୟ, ପରଭୃତ, କୋକିଳ, ପିକ [ପୁଂ] ଏ ଚାରି ନାମ କୋକିଳର ।
 ୪୭ । କାକ, କରଟ, ଅରିଷ୍ଟ, ବଳିପୁଷ୍ଟ, ସକୃତ୍‌ପ୍ରଜା, ଧ୍ୱାଂଷ, ଆମ୍ବଦୋଷ, ପରଭୃତ୍, ବଳିଭୃକ୍, ବାୟୁସ [ପୁଂ] ଏ ଦଶ ନାମ କାକର ।
 (ଚରଞ୍ଜିଷ, ଏକଦୃଷ୍ଟି ମୌକୁଳି ଏ ଛନ୍ଦ ନାମ କୁଆର ।)
 ୪୮ । ଦ୍ରୋଣକାକ, କାକୋଳ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଡାମରକୁଆର ।
 ୪୯ । ଦାଭ୍ୟୁହ, କଳକଣ୍ଠକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଡାହୁକର ।
 ୫୦ । ଅଭାପୀ ଚିଲ୍ଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚିଲପକ୍ଷୀର ।
 ୫୧ । ଦାକ୍ଷାୟ୍ୟ, ଗପ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶକୁନି [ଶାଗୁଣ] ପକ୍ଷୀର ।
 ୫୨ । କାର ଶକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁଆର ।
 ୫୩ । କୁଡ୍, କୌଷ୍ଠି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଣ୍ଡିବଗର ।
 ୫୪ । ବକ, କହ୍ନୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ବକର ।
 ୫୫ । ସାରସ, ପୁଷ୍କସିଂହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଓ ପଦ୍ମର ସବୁ ନାମ ସାରସ ପକ୍ଷୀର ।

୫୭ କୋକଶ୍ଚକ୍ଷୁ ବାକୋ ରଥାଙ୍ଗହୁମ୍ବୁ ନାମକଃ ।

୫୮ କାଦମ୍ବଃ କଳହଂସଃ ସ୍ୟା ୫୮ ଦୁର୍ଭକ୍ଷୋଽପି ।

କୁରରୌ ସମୌ ।

୫୯ ହଂସାସ୍ତୁ ଶ୍ଵେତଗରୁଡ଼ଶ୍ଚକ୍ଷୁମାନସୌକସଃ ॥

୬୦ ଗୁଳହଂସାସ୍ତୁ ତେ ଚକ୍ଷୁ ଚରଣୌର୍ଦ୍ଧ୍ଵାଦିତ୍ତେଃ ପିତାଃ ।

ମଳନୈଶ୍ଚକ୍ଷି କାଶ୍ୟାସ୍ତୁ ଧାର୍ତ୍ତିବସ୍ତୁଃ ପିତେତ୍ତରୈଃ ।

୬୧ ଶରୀରବର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ଶ୍ଚ ୬୨ ବଳାକା ବିଷକଣ୍ଡିକା ।

୬୩ ହଂସସ୍ୟ ଯୋଷଦ୍ ବରଟା ୬୩ ସାରସସ୍ୟ ତୁ ଲକ୍ଷଣା ॥

୫୭ । କୋକ, ଚକ୍ଷୁ, ଚକ୍ଷବାକ, ରଥାଙ୍ଗହୁମ୍ବୁ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
ଓ ଚକ୍ଷର ସମସ୍ତ ନାମ ଚକ୍ଷବାକ ପ୍ରକାର ।

୫୮ । କାଦମ୍ବ, କଳହଂସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାମ ପ୍ରକାର ।

୫୮ । ଉର୍ଭକ୍ଷୋଽପି, କୁରର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କପୋତ ପ୍ରକାର ।

୫୯ । ହଂସ, ଶ୍ଵେତଗରୁଡ଼, ଚକ୍ଷାଙ୍ଗ, ମାନସୌକସ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ
ନାମ ସାମାନ୍ୟ ହଂସର ।

୬୦ । ଚକ୍ଷୁ ଓ ଚରଣ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଓ ସବାଙ୍ଗ ଶୁକ୍ଳ ହଂସକୁ ରାଜହଂସ
(ପୁଂ) ବୋଲି । ଚକ୍ଷୁ ଓ ଚରଣାଦି ମଳନ ଦେଲେ ସେ
ହଂସର ନାମ ମଲ୍ଲିକାଶ୍ୟ (ପୁଂ) ଓ ଧାର୍ତ୍ତିମୁଦାୟ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ
ଦେଲେ ଧାର୍ତ୍ତିବସ୍ତୁ (ପୁଂ) କହି ।

୬୧ । ଶରୀର, ଆଟି, ଆଡ଼ି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଶରୀର ପ୍ରକାର ।

୬୨ । ବଳାକା ବିଷକଣ୍ଡିକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କ୍ଷୁଦ୍ର ବକର ।

୬୩ । ହଂସର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବରଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୬୪ । ସାରସ ପ୍ରକାର ସ୍ତ୍ରୀ କ ଲକ୍ଷଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୬୪ ଜରୁକାଜନପସା ସ୍ୟାତ୍ ୬୫ ପରୋଷ୍ଠୀ ତୈଳପାୟିକା ।

୬୬ ବବଂଶା ମସିକା ମାଳା ୬୭ ସରସା ମଧୁମସିକା ॥

୬୮ ପତଙ୍ଗିକା ପୁଷ୍ପିକା ସ୍ୟା ୬୯ ଇଂଶୁ ବନମସିକା ।

୭୦ ଦଂଶା ତତ୍ତ୍ଵାତ୍ତରଲ୍ଲା ସ୍ୟା ୭୧ ଗନ୍ଧୋଲୀ ବରଟା ଦ୍ରୋଣାଃ ।

୭୨ ଭୃଙ୍ଗାସ୍ୟ ଝାରିକା ଚାଶା ଝିଲ୍ଲିକା ଚ ସମା ଇମଃ ।

୭୩ ସମୌ ପତଙ୍ଗ ଶଲଭୌ ୭୪ ଶଦ୍ୟୋତୋଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗଃ ।

୬୪ । ଜରୁକା, ଅଜନପସା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ବାଦୁଡ଼ିର ।

୬୫ । ପରୋଷ୍ଠୀ, ତୈଳପାୟିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅସର୍ପାର ।

୬୬ । ବବଂଶା, ମସିକା, ମାଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ମାଛର ।

୬୭ । ସରସା, ମଧୁମସିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମହୁମାଛର ।

୬୮ । ପତଙ୍ଗିକା, ପୁଷ୍ପିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କ୍ଷୁଦ୍ର ମହୁମାଛର ।

୬୯ । ଦଂଶ (ପୁଂ), ବନ ମସିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଡାଁଶର ।

୭୦ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଡାଁଶକୁ ଦଂଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୧ । ଗନ୍ଧୋଲୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବରଟା (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ
କରୁଡ଼ିର ।

୭୨ । ଭୃଙ୍ଗାସ୍ୟ, ଝାରିକା, ଚାଶା, ଝିଲ୍ଲିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
ଝିଲ୍ଲିକାର ।

୭୩ । ପତଙ୍ଗ, ଶଲଭ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସାମାନ୍ୟ ପତଙ୍ଗର ।

୭୪ । ଶଦ୍ୟୋତ, ଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କୁଳୁକୁଳିଆ
ପୋକର ।

୭୫ ମଧ୍ୟକ ଭୋ ମଧ୍ୟକବୋ ମଧ୍ୟଲିଣ ଧ୍ରାଘଲିନଃ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁଷ୍ପଲିଖିତ ଭୂଜା ଚିତ୍ରପଦ ଭ୍ରମରାଳୟଃ ॥

୭୬ ମୟୂରୋ ବହିଁ ଶୋ । ବସ୍ୟା ମାଳଜଣେ । ଭୁଜଙ୍ଗଭୁଜ ।

ଶିଖାବଳଃ ଶିଖୀ କେଜା ମେଘନାଦାବୁଲସ୍ୟପି ॥

୭୭ କେକାବାଣୀ ମୟୁରସ୍ୟ ୭୮ ସମୌ ଚନ୍ଦ୍ର କମେଚକୋ ।

୭୯ ଶିଖା ଚିତ୍ରା ୮୦ ଶିଖାଶ୍ରମ ପିଞ୍ଜରଦେବ ନୟାପାଳେ ॥

୮୧ ଖଗେ ବିହଙ୍ଗ ବିହର ବିହଙ୍ଗମବିହାସୁସଃ ।

ଶକନ୍ତି ପକ୍ଷୀ ଶକ୍ତୀ ଶକ୍ତନ୍ତ ଶକ୍ତନ୍ତ ଦ୍ଵି ଜାଃ ।

ପଚକ ପକ ପକଗ ପଦପୁସରଥାଶ୍ରୁକଃ ।

ନଗୋକେ । ବାଜି-ବଜାର-ବ-ବସ୍ତୁ ର-ପତ୍ରପୁଃ ॥

ମାଡ଼ୋଭାବ। ଗରମ୍ଭନଃ ପିଣ୍ଡନ୍ତେ ନଭସଙ୍ଗମଃ ।

୭୫ । ମଧୁବ୍ରତ, ମଧୁକର, ମଧୁଲିଖ, ମଧୁପ, ଅଳିକ, ଦ୍ଵିରେଷ,
ପୁଷ୍ପଲିଖ, ଭୃଞ୍ଜ, ଷଟ୍ପଦ, ଭ୍ରମର ଅଳି (ପୁଂ) ଏ ଏଗାର
ନାମ ଭ୍ରମରର ।

୭୭ । ମୟୂର, ବର୍ହିଶ, ବାହିନୀ, ମଳକଣ୍ଠ, ଭୃକଜଭୃକ୍, ଶିଖାବଳ,
ଶିଖିନ୍, କେକିନ୍, ମେଘନାଦାବୁଲସିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ନବ ନାମ
ମୟୂରର ।

୭୭ । ମୟୂରଧନିକା କେକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୮ । ଚନ୍ଦ୍ରକମ୍ପେଚକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇଜାମ ମୟୂରପୁଞ୍ଜ ଚନ୍ଦ୍ରକାର ।

୧୯ । ଶିଖା, ଚଢ଼ା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୟୂରଚକ୍ର ।

୮୦ । ଶିଖଣ୍ଡ, (ପ୍ରଂ), ପିଞ୍ଜ, ବର୍ତ୍ତ (ଶ୍ରୀ) ଏ ଭିନ୍ନଭାମ ମୟୁରପୁଞ୍ଜର ।

୮୧ । ଖଗ, ବିହଙ୍ଗ, ବିହଗ, ବିହଙ୍ଗମ, ବିହାୟସ୍, ଶକୁନ୍ତି, ପକ୍ଷିନ୍, ଶକୁନ୍ତି, ଶକୁନ୍ତ, ଶକୁନ୍, ଦ୍ଵିଜ, ପକ୍ଷିନ୍, ପକ୍ଷିନ୍, ପକ୍ଷ, ପକ୍ଷ, ପକ୍ଷରଥ, ଅଶ୍ଵଜ, ନଗୋକ୍ଷ, ବାଜିନ୍, ବିକିର, ବି; ବିକ୍ଷିର, ପକ୍ଷି, ମାତ୍ରେ ଭବ, ଗରୁଡ଼, ମିତ୍ର, ନଭସ୍ତଗମ (ଦ୍ରୁ) ଏ ସମ୍ପର୍କିତ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରତୀକାର ।

କେସଂ ବିଶେଷା ୮୨ ହାଉତୋ ୮୩ ମଦଗୁଃ ୮୪

କାଉଣ୍ଡ଼େ ଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ।

୮୭ ତିଥିରୁ ୮୭ କକତୋ ୮୮ ଲବୋ ୮୯ ଜାବଞ୍ଜୀବ

ଶୁକେ|ଭକ୍ତଃ ।

୧୦ ଜେ।ପୁଷ୍ପି କଷ୍ଟିକି ଭଜେ। ୧୧ ବର୍ତ୍ତକେ। ବର୍ତ୍ତକ।ବୟଃ ॥

୯୨ ଗୁରୁପୁଷ୍ପକାଃ ପଦଂ ପଦସଞ୍ଚି ତନ୍ମୁରୁଦନ ।

୯୩ ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷର ପକ୍ଷମୁଖ ୯୪ ଚକ୍ଷୁ ସ୍ତ୍ରୀଚକ୍ଷୁରେ ସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀ ॥

୯୫ ପ୍ରତିନେ ୯୬ ଉତ୍ତୀନ ୯୭ ସୂତୀନ।ନେପାଳଃ ଗଗନଭିଷୟଃ

୮୨ । ହରଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାଣ୍ଡିକ (ପ୍ରଂ) କହି ।

୮୩ । ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ବିଶେଷକୁ ମଦର (ପ୍ରଂ) କହି ।

୮୪ । ଦ୍ଵଂସରାଜ ପକ୍ଷୀକ କାଉଣ୍ଡବ (ପୁଂ) କହି ।

୮୫ । ଗୁଣ୍ଡ ଶ ପକ୍ଷୀକ ପୁବ (ପୁଂ) କହି ।

୮୭ । ବସନ୍ତଗୋର ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଚିତ୍ତ୍ରିତ (ପ୍ରଂ) କହି ।

୮୭ । କ୍ରମେ ଟ ୩ ପକ୍ଷୀକ କାଳ କରୁ (ପଂ) କହି ।

୮୯ । ପାଉଁଶିଆ ପକ୍ଷୀର ନାମ ଲୁବ (ପ୍ର°) ।

୮୯ । ଜୀବଜୀବ ଚକେ/ରକ (ପ୍ର°) ଏ ଦୁଇନାମରକୋର ପ୍ରକାର ।

୯୦ । କୋପୁଷ୍ଟିକ, ଟିକିରକ (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଟେଣ୍ଡେର
ପକ୍ଷୀର ।

୯୧ । ବର୍ତ୍ତକ (ପଂ), ବର୍ତ୍ତକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦଳନାମ ବାୟାଚ୍ଚେତ୍ତର ।

୯୨ । ଗୁରୁତ୍ୱ, ପକ୍ଷ, ଛଦ୍ମ, (ପୂର୍ବ) ପକ୍ଷ, ପକ୍ଷେ ଚନ୍ଦ୍ରରୁଦ୍ଧ (ଗାଁ) ଏ ଛଦ୍ମ ନାମ ପକ୍ଷୀ ଡେଶର ।

୯୩ । ପକ୍ଷତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପକ୍ଷମୂଳ (କ୍ଷ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯେଣାମଳତ ।

୯୪ । ଚଞ୍ଚି, ଗୋଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପକ୍ଷୀ ଅଟେ ।

୧୫ । ପକ୍ଷୀଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଗଢ଼ିକା ପ୍ରଜାତ (ଜା) କହୁ ।

୯୭ । ପକ୍ଷୀଙ୍କର ଉଦ୍ଭବ ଗତିକ ଉଦ୍ଭବୀନ (ମା) କହୁ ।

୧୭ । ପକ୍ଷୀଙ୍କର ବୃକ୍ଷଦଳରେ ପତନାର୍ଥ ଗତିକ ସଂକଳନ(କା) କର ।

୯୮ ପେଶୀ କୋଷୋଦ୍‌ଘାତନେଶ୍ଚ ୯୯ କୁଳାୟୋମଜ୍ଜ-
ମର୍ଦ୍ଦୟାମ୍ ।

୧୦୦ ପୋତଃ ପାକୋର୍ଦ୍ଧକୋ ଡମ୍ବଃ ପୃଥକଃ ଶାବକଃ ଶିଶୁଃ ।

୧୦୧ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂସୌ ମିଥୁନଂ ଦକ୍ଷଂ ୧୦୨ ଯଶ୍ଚ ତୁ ଯୁଗଳଂ ପୁରମ ।

୧୦୩ ସମୁଦ୍ରୋ ନବହବ୍ୟହ ସନ୍ଦୋହ ବିସର-ବଜ୍ରଃ ।

ସ୍ରୋମୌଦ ନିକର-ବ୍ରାତ-ବାର-ସଂଘାତ-ସଂଞ୍ଜୟଃ ॥

ସମୁଦାୟଃ ସମୁଦୟଃ ସମବାୟଶ୍ଚୟୋ ଗଣଃ ।

ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ତୁ ସଂହତବୃନ୍ଦଂ ନିକୁରମ୍ବଂ କଦମ୍ବକମ୍ ॥

୧୦୪ ବୃନ୍ଦରେଦାଃ ସମେବର୍ଗଃ ୧୦୫ ସଂଘାସଥୌ ତୁ ଜନ୍ତୁଭଃ ।

୧୦୬ ସଜାଣୟୈଃ କୁଳଂ ୧୦୭ ଯୁଥସ୍ତ୍ର ରଶ୍ମୀଂ ପୁଂନପୁଂସକମ୍ ॥

୯୮ । ପେଶୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), କୋଷ (ପୁଂ) ଅଶ୍ଚ (ଜ୍ଞ) ଏ ତିନି ନାମ ପକ୍ଷୀ-
ଡମ୍ବର ।

୯୯ । କୁଳୟ (ପୁଂ), ମଜ୍ଜ (ପୁଂ, ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପକ୍ଷୀବିସାର
୧୦୦ । ପୋତି, ପାକ, ଅର୍କ, ଡମ୍ବ, ପୃଥକ, ଶାବକ, ଶିଶୁ (ପୁଂ) ଏ
ସାତନାମ ପକ୍ଷୀ ଛୁଆର ।

୧୦୧ । ମିଥୁନ, ଦକ୍ଷ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷକର ।

୧୦୨ । ଯୁଗ୍ମ, ଯୁଗଳ, ପୁର (ଜ୍ଞ) ଏ ତିନି ନାମ ସାମାନ୍ୟ ଯୋଡ଼ାର

୧୦୩ । ସମୁଦ୍ର, ନବହ, ବ୍ୟହ, ସନ୍ଦୋହ, ବିସର, ବଜ୍ର, ସ୍ରୋମ, ଓଘ,

ନିକର ବ୍ରାତ, ବାର, ସଂଘାତ, ସଞ୍ଜୟ, ସମୁଦାୟ, ସମୁଦୟ,

ସମବାୟ, ତୟ ଗଣ (ପୁଂ) ସଂହତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବୃନ୍ଦ, ନିକୁରମ୍ବ,

କଦମ୍ବକ, (ଜ୍ଞ) ଏ ବାଇଶ ନାମ ସମୁଦର ।

୧୦୪ । ସାଧାରଣ ସମୁଦକୁ ବର୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।

୧୦୫ । ସଂଘ, ସାର୍ଥ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜନ୍ତୁ ସମୁଦର ।

୧୦୬ । ସଜାଣୟ ସମୁଦକୁ କୁଳ (ଜ୍ଞ) କହି ।

୧୦୭ । ପଶୁପକ୍ଷୀ ସମୁଦକୁ ଯଥା କହି । ଏହା (ପୁଂ) ଓ ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।

୧୦୮ ପଶୁନାଂ ସମଜୋ ୧୦୯ ନେଷାଂ ସମାଜୋ ୧୧୦ ଥ

ସଧର୍ମିଣାମ୍ ॥

ସ୍ୟାନ୍ନିକାୟଃ ୧୧୧ ପୁଞ୍ଜି ରାଶୀ ତୁଳରଃ କୃତମର୍ଦ୍ଦୟାମ୍ ।

୧୧୨ । କପୋତ ଶୌକ ମାୟୁର ତୈରିବିପାନ୍ନ ତଦଗଣୋ ।

୧୧୩ । ଗୁହାସକାଃ ପକ୍ଷୀ ମୃଗ ଛେକସ୍ତେ ଗୃହ୍ୟକାଶ୍ଚିତେ ॥

ଇତି ସିଂହାଦିବର୍ଗଃ ।

୧ ମନୁଷ୍ୟ, ମାନୁଷା ମର୍ତ୍ତ୍ୟ, ମନୁଜା ମାନବ, ନରଃ ।

୨ ପୁଂସଃ ପୁମାଂସଃ ପଞ୍ଚଜନଃ ପୁରୁଷଃ ପୁରୁଷା ନରଃ ॥

୧୦୮ । ପଶୁ ସମୁଦକୁ ସମର୍ଥ (ପୁଂ) କହି ।

୧୦୯ । ମନୁଷ୍ୟାଦି ସମୁଦକୁ ସମାଜ (ପୁଂ) କହି ।

୧୧୦ । ସମାନ ଧର୍ମ ସମୁଦର ନାମକୁ ନିକାୟ (ପୁଂ) କହି ।

୧୧୧ । ପୁଞ୍ଜି, (ସ୍ତ୍ରୀ), ରାଶି (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ତୁଳର (ପୁଂ), କୃତ (ପୁଂ, ଜ୍ଞ)

ଏ ଚାର ନାମ ଧାନ୍ୟାଦି ରାଶିର ।

୧୧୨ । ପାପ ସମୁଦକୁ କପୋତ କହି । ଏହା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।

ଶୂକ ପକ୍ଷୀ ସମୁଦକୁ ଶୌକ କହି ॥ ଏହା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।

ମାୟୁର ସମୁଦକୁ ମାୟୁର କହି । ଏହା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।

ତୈରିବିପାନ୍ନ ସମୁଦକୁ ତୈରିବ କହି । ଏହା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।

୧୧୩ । ଛେକ, ଗୃହ୍ୟକ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୃହପାଳିତପକ୍ଷୀ ଓ ମୃଗାଦିକର

ସମୁଦକୁ କହି । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

ଇତି ସିଂହାଦିବର୍ଗ

୧ । ମନୁଷ୍ୟ, ମାନୁଷ୍ୟ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ, ମନୁଜ, ମାନବ, ନର (ପୁଂ) ଏ ଛଅ
ନାମ ମନୁଷ୍ୟର ।

୨ । ପୁମାଂସ, ପଞ୍ଚଜନ, ପୁରୁଷ, ପୁରୁଷ, ନର (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ
ନାମ ପୁରୁଷର ।

- ୩ ସ୍ତ୍ରୀ ଯୋଷିତକଳା ଯୋଷା ନାସ୍ତା ସୀମନ୍ତମା ବଧୂଃ
 ପ୍ରତିପଦଶିମା ବାମା ବନିତା ମହିଳା ତଥା ॥
 ୪ ବିଶେଷାସ୍ତ୍ରଜନା ଶ୍ଵରୁଃ କାମିନୀ ବାମଲେଚନା ।
 ପ୍ରମଦା ଶ୍ରବଣା କାନ୍ତା ଲଳନା ତ ନିତମ୍ବିନୀ ।
 ୫ ସୁଦଗ୍ଧ ରମଣୀ ରମା ଓ କୋପନା ସୈବ ଶ୍ରମିନୀ ।
 ୬ ବରାବେହା ମଉକାଶିନୁଧମା ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ ।
 ୮ କୃତାଭିଷେକା ମହିଷୀ ୯ ଶ୍ରେୟନେମ୍ୟ ନୃପସ୍ତ୍ରୀୟଃ ।
 ୧୦ ପତ୍ନୀ ପାଣିଗୁଣ୍ଡା ତ ଦ୍ଵିତୟା ସହଧର୍ମିଣୀ ॥
 ଶ୍ରୀମା ଜାୟାସ୍ତ ପୁଂଭୂମ୍ନ ଦାସ ୧୧ ସ୍ୟାତ୍ କୁଟୁମ୍ବିନୀ ।

- ୩ । ସ୍ତ୍ରୀ, ଯୋଷିତ, ଅବଳା, ଯୋଷା, ନାସ୍ତା, ସୀମନ୍ତମା, ବଧୂ,
 ପ୍ରତିପଦଶିମା, ବାମା, ବନିତା, ମହିଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଏଗାରନାମ
 ସୀମନ୍ତ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ।
 ୪ । ଅଜନା ଶ୍ଵରୁ, କାମିନୀ, ବାମଲେଚନା, ପ୍ରମଦା, ଶ୍ରବଣା, କାନ୍ତା
 ଲଳନା, ନିତମ୍ବିନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନଅ ନାମ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଶେଷର ।
 ୫ । ସୁଦଗ୍ଧ, ରମଣୀ, ରମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚଳ ନାମ ସୁଦଗ୍ଧ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୬ । କୋପନା, ଶ୍ରମିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୋପସୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୭ । ବରାବେହା, ମଉକାଶିନୀ, ଉତ୍ତମା, ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ଉତ୍ତମା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୮ । ରଜାର ଅଭିଷିକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀକ ମହିଷୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୯ । ରଜାର ସାମାନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀକ ଶ୍ରେଣିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୦ । ପତ୍ନୀ, ପାଣିଗୁଣ୍ଡା, ଦ୍ଵିତୟା, ସହଧର୍ମିଣୀ, ଶ୍ରୀମା, ଜାୟା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ଦାସ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୧ । କୁଟୁମ୍ବିନୀ, ପୁରନ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃତ୍ତଣୀ ସ୍ତ୍ରୀର ।

- ପୁରନ୍ତ୍ରୀ ୧୨ ପୁରନ୍ତ୍ରୀ ତୁ ସଖା ସାଧୁ ପତିବ୍ରତା ॥
 ୧୩ । କୃତସାପତ୍ନୀକାଧ୍ୟତାଧିକନା ୧୪ ୧୫ ସ୍ଵୟମ୍ଭବ ॥
 ପତିମ୍ଭବ ତ ବର୍ଯ୍ୟା ୧୫ ୧୬ କୁଳସ୍ତ୍ରୀ କୁଳପାଳିକା ॥
 ୧୭ । କନ୍ୟା କୁମାରୀ ୧୮ ଗୌରୀ ତୁ ନଗ୍ନୀ କାନ୍ଦନାଗତାର୍ତ୍ତବା ॥
 ୧୯ । ସନ୍ଧ୍ୟାମା ଦୃଷ୍ଟରଜା ୧୯ ତରୁଣୀ ଯୁବତୀ ସମେ ।
 ୨୦ । ସମାଃ ସୁଷା ଜନା ବଧୂଃ ୨୧ ଚରଣୀ ତୁ ପୁରାସିନୀ ॥
 ୨୨ । ଇକ୍ଷାବତୀ କାମୁକା ସ୍ୟାତ୍ ୨୩ ବୃଷସ୍ୟନ୍ତୀ ତୁ କାମୁଜା ।
-
- ୧୨ । ପୁରନ୍ତ୍ରୀ, ସଖା, ସାଧୁ, ପତିବ୍ରତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁନାମ
 ସାଧୁସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୩ । କୃତ ସାପତ୍ନୀକା, ଅଧ୍ୟତା, ଅଧିକନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚଳନାମ
 ପ୍ରଥମ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୪ । ସ୍ଵୟମ୍ଭବ, ପତିମ୍ଭବ, ବର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚଳନାମ ସ୍ଵୟମ୍ଭବ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୫ । କୁଳସ୍ତ୍ରୀ, କୁଳପାଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବ୍ୟଭିଚାର
 ଦୋଷରହିତା କୁଳସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୬ । କନ୍ୟା, କୁମାରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅବିବାହିତା କନ୍ୟାର ।
 ୧୭ । ଗୌରୀ, ନଗ୍ନୀକା, ଅନାଗତାର୍ତ୍ତବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚଳ ନାମ
 ଅଶୁଭଚରଣୀୟ କନ୍ୟାର ।
 ୧୮ । ସନ୍ଧ୍ୟାମା, ଦୃଷ୍ଟରଜସ୍ଵ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ରଜସ୍ଵଳା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୯ । ତରୁଣୀ, ଯୁବତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୨୦ । ସୁଷା, ଜନା, ବଧୂ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚଳ ନାମ ସୁସବଧୂର ।
 ୨୧ । ଚରଣୀ, ପୁରାସିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିତୃଗୃହସ୍ଥିତା
 ବାଳିକାର ।
 ୨୨ । ଇକ୍ଷାବତୀ, କାମୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଇକ୍ଷାୟୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୨୩ । ବୃଷସ୍ୟନ୍ତୀ, କାମୁଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମେଦୁନେଚ୍ଛୁ ସ୍ତ୍ରୀର ।

୨୪ କାନ୍ତାର୍ଥନା ତୁ ଯା ଯାତ ସଙ୍କେତଂ ସାଂକ୍ଷିକା
 ୨୫ ପୁଂଶ୍ଚଳୀ ଧର୍ଷିଣୀ ବରକଂସତା କୁଳଚେତ୍ସା ।
 ସୈରଣୀ ପାଂଶୁଳା ୨୬ ଅସ୍ୟାଦଶିଶ୍ଵା ଶିଶୁନା ବନା ॥
 ୨୭ ଅଗର ନିଷ୍ଠୁରପୁତ୍ରା ୨୮ ବିଶ୍ଵାସା ବଧବେ ସମେ ।
 ୨୯ ଆଳଃ ସଖୀ ବୟସ୍ୟା ଚ ୩୦ ପତବତୀ ସଉର୍ଜ୍ଜିକା ॥
 ୩୧ ବୃକ୍ଷା ପାଳକୀ ୩୨ ପ୍ରାଜ୍ଞୀ ତୁ ପ୍ରଜ୍ଞା ୩୩ ପ୍ରାଜ୍ଞା ତୁ ଧୀମତା ।
 ୩୪ ଶୁଦ୍ରୀ ଶୁଦ୍ରସ୍ୟ ଭାସ୍ୟ ସ୍ୟା ୩୫ କୁଦ୍ରା ତତ୍ତ୍ଵାତରଜନା ॥
 ୩୬ ଆଶ୍ଵାସ ତୁ ମହାଶୁଦ୍ରୀ ଜାତପୁଂସୋଗୟୋଃ ସମା ।

୨୪ । ନାୟକ ନିମିତ୍ତ ସଙ୍କେତଗତା ସ୍ତ୍ରୀକ ଅଭିସାରକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୫ । ପୁଂଶ୍ଚଳୀ, ଧର୍ଷିଣୀ, ବରକ, ଅସତା, କୁଳଟା, ଇଚ୍ଛା, ସୈରଣୀ
 ପାଂଶୁଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଆଠନାମ ଅସତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୨୬ । ଅନପତ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀକ ଅଶିଶ୍ଵା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୭ । ଅଗର, ନିଷ୍ଠୁରପୁତ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପତପୁତ୍ରବନ୍ତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୨୮ । ବିଶ୍ଵାସା, ବଧବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ବଧବା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୨୯ । ଅଳ, ସଖୀ, ବୟସ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ସଖୀର ।
 ୩୦ । ପତବତୀ, ସଉର୍ଜ୍ଜିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାଧବାସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୩୧ । ବୃକ୍ଷା, ପାଳକୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃକ୍ଷା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୩୨ । ପ୍ରାଜ୍ଞୀ, ପ୍ରଜ୍ଞା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ଜ୍ଞାନପୁରା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୩୩ । ପ୍ରାଜ୍ଞାଧିମତା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୁଦ୍ଧିମତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୩୪ । ଶୁଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀକ ଶୁଦ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୩୫ । ଶୁଦ୍ରଜାତୟା ସ୍ତ୍ରୀର ନାମ ଶୁଦ୍ରା ।
 ୩୬ । ଆଶ୍ଵାସ, ମହାଶୁଦ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗୋପଜାତୟା ସ୍ତ୍ରୀର ।

୩୭ ଆର୍ଯ୍ୟାଣୀ ସ୍ଵୟମାର୍ଯ୍ୟା ସ୍ୟାତୁ ୩୮ କ୍ଷତ୍ରିୟା କ୍ଷତ୍ରିୟାଣ୍ୟପି ॥
 ୩୯ ଉପାଧ୍ୟାୟା ପୁଂପାଧ୍ୟାୟୀ ୪୦ ସ୍ୟାଦାର୍ଯ୍ୟାଣ୍ୟପି ଚ ପରଃ ॥
 ୪୧ ଆରୁର୍ଯ୍ୟାଣୀ ତୁ ପୁଂସୋଗେ ୪୨ ସାଦର୍ଯ୍ୟା କ୍ଷତ୍ରିୟା ଚଥା
 ୪୩ ଉପାଧ୍ୟାୟାନ୍ୟପାଧ୍ୟାୟୀ ୪୪ ପୋଷା ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂସଲକ୍ଷଣା ।
 ୪୫ ଗାରପତୀ ଗାରଭାସ୍ୟା ୪୬ ଗାରମାତା ଚ ଗରୁଃ ॥
 ୪୭ ଜାତାପତ୍ୟା ପ୍ରଜାତା ଚ ପ୍ରସୂତା ଚ ପ୍ରସୂତିକା ।
 ୪୮ ସ୍ତ୍ରୀ ନଗ୍ନିକା କୋଟିଗା ୪୯ ସ୍ୟାସ୍ତୁଷ୍ଟା ସଞ୍ଚାରକେ ସମେ ॥

୩୭ । ଆର୍ଯ୍ୟାଣୀ, ଆର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଶ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୩୮ । କ୍ଷତ୍ରିୟା, କ୍ଷତ୍ରିୟାଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କ୍ଷତ୍ରିୟା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୩୯ । ଉପାଧ୍ୟାୟା, ଉପାଧ୍ୟାୟୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଦ୍ୟୋପଦେଶ
 କାରକା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୪୦ । ସ୍ଵୟଂମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାଖ୍ୟାକାରଣୀ ସ୍ତ୍ରୀକ ଆରୁର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୪୧ । ମନ୍ତ୍ର ଦାତା ଗୁରୁପତ୍ନୀକ ଆରୁର୍ଯ୍ୟାଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୪୨ । ବୈଶ୍ୟ ଭାସ୍ୟାକୁ ଅର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏବଂ କ୍ଷତ୍ରିୟଭାସ୍ୟାକୁ କ୍ଷତ୍ରିୟା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୪୩ । ଉପାଧ୍ୟାୟୀନା, ଉପାଧ୍ୟାୟୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶିକ୍ଷକ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୪୪ । ପୁରୁଷଲକ୍ଷଣପୁରା ସ୍ତ୍ରୀକ ପୋଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅର୍ଥତଃ ଅଣ୍ଡିଗତଣ୍ଡୀ
 କହ ।
 ୪୫ । ଗାରପତୀ, ଗାରଭାସ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାରଭାସ୍ୟାର ।
 ୪୬ । ଗାରମାତା, ବରସ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାରମାତାର ।
 ୪୭ । ଜାତାପତ୍ୟା, ପ୍ରଜାତା, ପ୍ରସୂତା, ପ୍ରସୂତିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରୁନାମ
 ପୁତ୍ରକନ୍ୟାବତ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୪୮ । ନଗ୍ନିକା, କୋଟିଗା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁହେଁ ଲଜ୍ଜୁଳା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୪୯ । ଦୁଷ୍ଟା, ସଞ୍ଚାରକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୁଷ୍ଟର ।

- ୫୦ କାତ୍ୟାୟନ୍ୟର୍ଦ୍ଧବୃଦ୍ଧା ଯା କାଷାୟବସନାୟକା ।
 ୫୧ ସୌରନ୍ତ୍ରୀ ପରବେଶୁଷ୍ଟା ସ ବଶା ଶିଳ୍ପକାରକା ॥
 ୫୨ ଅସିକ୍ତା ସ୍ୟାଦବୃଦ୍ଧା ଯା ପ୍ରେଷ୍ୟାନ୍ତଃ ପୁରବୁରଣୀ ।
 ୫୩ ବାରସ୍ତ୍ରୀ ଗଣିକା ବେଶ୍ୟା ରୂପାଙ୍ଗକା ୫୪ ଅ ଯା ଜନୈଃ ।
 ସଚ୍ଚକ୍ରତା ବାରମୁଖ୍ୟା ସ୍ୟାତ୍ ୫୫ କୁଟ୍ତିମା ଶମ୍ଭୁଳୀ ସମେ ।
 ୫୬ ବିପ୍ରଶ୍ରୀକା ଲକ୍ଷଣିକା ଦୈବଜ୍ଞା ୫୭ ଯଥା ଚକ୍ରସୁଳା ॥
 ସ୍ତ୍ରୀଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରବେଦ୍ୟା ମଳମା ପୁଷ୍ପବତ୍ୟସି ।
 ରତ୍ନମତ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଦକ୍ୟାପି ୫୮ ସ୍ୟାଦ୍ରଜଃ ପୁଷ୍ପମାର୍ଜିବମ୍ ॥

- ୫୦ । କାଷାୟବସନଧାରଣୀ, ବସବ' ଓ ଅର୍ଦ୍ଧବୃଦ୍ଧା ସ୍ତ୍ରୀକ କାତ୍ୟାୟନା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୫୧ । ପରବୃଦ୍ଧତା ସୁବଶା ଶିଳ୍ପକାରଣୀ ସ୍ତ୍ରୀକ ସୌରନ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 କହି ।
 ୫୨ । ଅନୁପୁରସ୍ଥିତା ଅବୃଦ୍ଧା ପ୍ରେଷ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀକ ଅସିକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୫୩ । ବାରସ୍ତ୍ରୀ, ଗଣିକା, ବେଶ୍ୟା, ରୂପାଙ୍ଗକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ବେଶ୍ୟାର ।
 ୫୪ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରଶଂସାମୟା ବେଶ୍ୟାକୁ ବାରମୁଖ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୫୫ । କୁଟ୍ତିମା, ଶମ୍ଭୁଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁଟ୍ତିମା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୫୬ । ବିପ୍ରଶ୍ରୀକା, ଲକ୍ଷଣିକା, ଦୈବଜ୍ଞା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଶୁଭ ଶୁଭ
 ନିରୂପଣୀ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୫୭ । ରଜସୁଳା, ସ୍ତ୍ରୀଧର୍ମଣୀ, ଅବି, ଆସେସ୍ତ୍ରୀ, ମଳମା, ପୁଷ୍ପବତ୍ୟ,
 ରତ୍ନମତ୍ୟ, ଉଦକ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଆଠନାମ ରଜସୁଳା ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୫୮ । ରଜସ, ପୁଷ୍ପ ଆର୍ଜିବ (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ତ୍ରୀ ଋତୁର ॥

- ୫୯ ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତର୍ଦେହଦବତୀ ୬୦ ନିଷ୍ଠୁଳା ବିଗତାର୍ଜିବା ।
 ୬୧ ଆପନସନ୍ତ୍ରା ସ୍ୟାଦ୍ ଗୁର୍ବିଣ୍ୟନ୍ତର୍ଦ୍ଵୀର ଗର୍ଭିଣୀ ॥
 ୬୨ ଗଣିକାଦେସ୍ତୁ ଗାଣିକ୍ୟଂ ୬୩ ଗାର୍ଭିଣୀ ୬୪
 ଯୌବତଂ ଗଣେ ।
 ୬୫ ପୁନର୍ଭୁଦ୍ଧ ସୁରୁତା ଦ୍ଵି ୬୬ ପ୍ରସ୍ୟା ବିଧିଷୁଃ ପତଃ ॥
 ୬୭ ସ ତୁ ଦ୍ଵିଜୋ ଶ୍ରେୟସ୍ପଃ ସୌବ ଯସ୍ୟ କୁଟ୍ତିମା ।
 ୬୮ କାମନଃ କନ୍ୟକ ଜାତଃ ସୁତୋ ୬୯ ଯଥା ରୁଦ୍ରଗୟତଃ ॥
 ସୌଭାଗିନେୟଃ ସ୍ୟାତ୍ ୭୦ ପାରସ୍ଵେଶେୟସ୍ତୁ ପରସ୍ତ୍ରୀୟଃ ।

- ୫୯ । ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତର୍ଦେହଦବତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଗର୍ଭ ଅଭିଳାଷିଣୀ
 ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୬୦ । ନିଷ୍ଠୁଳା, ବିଗତାର୍ଜିବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗତରଜସ୍ଵାର୍ଥୀର ।
 ୬୧ । ଆପନସନ୍ତ୍ରା, ଗୁର୍ବିଣୀ, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵୀ, ଗର୍ଭିଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ଗର୍ଭବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୬୨ । ବେଶ୍ୟାସମୁଦ୍ରକୁ ଗାଣିକ୍ୟ କହି । ଏହା କ୍ଳବ ଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୩ । ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଗାର୍ଭିଣୀ କହି । ଏହା କ୍ଳବ ଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୪ । ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀ ସମୁଦ୍ରକୁ ଯୌବତ କହି । ଏହା କ୍ଳବ ଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୫ । ପୁନର୍ଭୁଦ୍ଧ, ବିଧିଷୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଦୁଇଥରବିବାହତାସ୍ତ୍ରୀର ।
 ୬୬ । ଦୁଇଥର ବିବାହତା ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ଵାମୀକ ବିଧିଷୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୬୭ । ଦ୍ଵି ବିବାହତା ସ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଗୃହଣୀ ତାହାକୁ
 ଅଶ୍ରେୟସ୍ପକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୬୮ । ଅବିବାହତା କନ୍ୟା ଗଭଜାତସୁତର ନାମ କାମନ (ପୁଂ) ।
 ୬୯ । ଭାଗ୍ୟବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ପୁତ୍ରକୁ ସୌଭାଗିନେୟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୦ । ପରସ୍ତ୍ରୀଜାତ ପୁତ୍ରକୁ ପାରସ୍ଵେଶେୟ (ପୁଂ) କହି ।

୭୨ ପୈତୃଷ୍ଠସେୟ ସ୍ୟାତ୍ ପୈତୃଷ୍ଠସ୍ତ୍ରୀୟ ଶ୍ଚ ପୈତୃଷ୍ଠସ୍ତ୍ରୀୟଃ ॥

ସୁତୋ ୭୨ ମାତୃଷ୍ଠସ୍ତ୍ରୀୟଂ ୭୩ ବୈମହେୟୋ ।

ବିମାତୃକଃ ।

୭୪ ଅଥ ବାହକନେୟଃ ସ୍ୟାତ୍ ବହଲସ୍ତ୍ରୀୟସ୍ତ୍ରୀୟଃ ।

କୌଳଚୈୟଃ କୌଳଚୈୟୋ ୭୫ ଭୃଷ୍ଣା ଓ ସଞ୍ଜା ଯଦ୍ ।

ତଦା କୌଳଚୈନେୟୋଽସ୍ୟାଃ କୌଳଚୈୟୋଽପି ବୁଧକଃ ।

୭୬ ଆମ୍ବଜସ୍ତନୟଃ ମୁରୁଃ ସୁତଃ ପୁତ୍ର ୭୭ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂଭୂମୀ ।

ଆହୁତ୍ବ ହିତରଂ ସବେ ୭୮ ସପତ୍ୟଂ ତୋକଂ ତୟୋଃ ସମେ ।

୭୯ ସ୍ତ୍ରୀକାତୋ ଭୌରସୌରସେୟା ୮୦ ତାତସ୍ତୁ ଜନକଃ ପିତା ।

୧୧ । ପୈତୃଷ୍ଠସେୟ, ପୈତୃଷ୍ଠସ୍ତ୍ରୀୟ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିତାଭଗିନୀ-ପୁତ୍ରର ।

୭୨ । ମାତୃଷ୍ଠସେୟ, ମାତୃଷ୍ଠସ୍ତ୍ରୀୟ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମାତାଭଗିନୀ-ପୁତ୍ରର ।

୭୩ । ବୈମାହେୟ, ବିମାତୃକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୈମାହେୟ ଭାଇର ।

୭୪ । ବାହକନେୟ, ବହଲ ଅସଙ୍ଗସ୍ତ, କୌଳଚୈୟ କୌଳ-ଚୈୟ (ସୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅସଙ୍ଗପୁତ୍ରର ।

୭୫ । କୌଳଚୈନେୟ, କୌଳଚୈୟ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଞ୍ଜା ଭୃଷ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ରର ।

୭୬ । ଆମ୍ବଜ, ଭନୟ, ସୁରୁ, ସୁତ, ପୁତ୍ର (ସୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମପୁତ୍ରର ।

୭୭ । ଦୁହିତ, ଆମ୍ବଜ, ଭନୟା, ସୁରୁ ସୁତା ପୁତ୍ରୀ, ପୁତ୍ରକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ସାତ ନାମ କନ୍ୟାର ।

୭୮ । ଅପତ୍ୟ, ତୋକ (ଶ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ପୁତ୍ର ଓ କନ୍ୟାକୁ କହି ।

୭୯ । ଭିରସ ଭିରସ୍ୟ, (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭିରସ ପୁତ୍ରର ।

୮୦ । ତାତ, ଜନକ, ପିତୃ (ସୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପିତାର ।

୧୧ ଜନସ୍ତ୍ରୀୟୀ ପ୍ରସୂର୍ମାତା ଜନନୀ ଜନନୀ ୮୨ ଭଗିନୀ ସ୍ଵସା ॥

୮୩ ନନାତା ତୁ ସ୍ଵସା ପତ୍ନୀ ୮୪ ନୃପ୍ତୀ ପୌତ୍ରୀ ସୁତାମ୍ବଜା ।

୮୫ ଭୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀ ଭ୍ରାତୃବଗସ୍ୟ ଯାତରଃ ସୁଂ ପରସ୍ପରମ୍ ॥

୮୬ ପ୍ରଜାବଞ୍ଜା ଭ୍ରାତୃଜାୟା ୮୭ ମାତୃଲମା ତୁ ମାତୃଳୀ ।

୮୮ ପତିପତ୍ନୀୟଃ ପ୍ରସୂଃ ଶ୍ଵଶୁଃ ୮୯ ଶ୍ଵଶୁରସ୍ତୁ ପିତା ତୟୋଃ ॥

୯୦ ପିତୃଭ୍ରାତା ପିତୃବ୍ୟଃ ସ୍ୟା ୯୧ ଭ୍ରାତୃଭ୍ରାତା ତୁ ମାତୃଳଃ ।

୯୨ ଶ୍ୟାଳାଃ ସୁର୍ଭ୍ରାତରଃ ପତ୍ନୀଃ ୯୩ ସ୍ଵାମିନୋ

ଦେବୃଦେବରୌ ॥

୮୧ । ଜନସ୍ତ୍ରୀୟୀ, ପ୍ରସୂ, ମାତୃ, ଜନନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଶ୍ଵଶୁନାମ ମାତାର ।

୮୨ । ଭଗିନୀ, ସ୍ଵସ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭଉଣୀର ।

୮୩ । ପତିର ଭଗିନୀକ ନନାତୁ (ନନନ୍ଦୁ) କହି ।

୮୪ । ନୃପ୍ତୀ, ପୌତ୍ରୀ ସୁତାମ୍ବଜା ଏ ତିନି ନାମ ପୁତ୍ରର କନ୍ୟାକୁ କହି ।

୮୫ । ସମସ୍ତ ଭାଇଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ନାମକୁ ଯାତୃ (ସ୍ତ୍ରୀ) (ଯା) କହି ।

୮୬ । ପ୍ରଜାବଞ୍ଜା, ଭ୍ରାତୃଜାୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭ୍ରାତର ସ୍ତ୍ରୀର ।

୮୭ । ମାତୃଲମା, ମାତୃଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାତୃର ।

୮୮ । ପତି ବା ପତ୍ନୀର ମାତାଙ୍କୁ ଶ୍ଵଶୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୮୯ । ପତି ବା ପତ୍ନୀର ପିତାଙ୍କୁ ଶ୍ଵଶୁର (ସୁଂ) କହି ।

୯୦ । ପିତାର ଭ୍ରାତାଙ୍କୁ ପିତୃବ୍ୟ (ସୁଂ) କହି ।

୯୧ । ମାତର ଭ୍ରାତାଙ୍କୁ ମାତୃଳ (ସୁଂ) କହି ।

୯୨ । ପତ୍ନୀର ଭ୍ରାତାଙ୍କୁ ଶ୍ୟାଳ [ସୁଂ] କହି ।

୯୩ । ଦେବୃ, ଦେବର (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସ୍ଵାମିଭ୍ରାତାର (ଦିଅର)

୯୪ ପ୍ରସାଦୋ ଭାଗିନେୟଃ ସ୍ୟା ୯୫ କ୍ଷାମାତା ଦୁହିତୁଃ ପତିଃ ।
 ୯୬ ପିତାମହଃ ପିତୃପିତା ୯୭ ଚତୁପତା ପ୍ରପିତାମହଃ ॥
 ୯୮ ମାତୂର୍ମାତ ମହାଦେବଂ ୯୯ ସପିଣ୍ଡାସ୍ତୁ ସନାତନୁଃ ।
 ୧୦୦ ସମାନୋଦୟଃ ସୋଦୟଃ ସଗର୍ଭ୍ୟ-ସହଜା ସମାଃ ।
 ୧୦୧ ସଗୋତ୍ର ବାନ୍ଧବଜ୍ଞାତ ବନ୍ଧୁ ସ୍ତ ସୁଜନଃ ସମାଃ ।
 ୧୦୨ ଜ୍ଞାତେୟଂ ୧୦୩ ବନ୍ଧୁତା ତେଷାଂ କ୍ଷମାଭବସମୁଦୟଃ ।
 ୧୦୪ ଧବଃ ପ୍ରିୟଃ ପତିର୍ଭର୍ତ୍ତା ୧୦୫ ଜାରସ୍ତୁ ପପତିଃ ସମୋ ।

୯୪ । ପ୍ରସାଦ, ଭାଗିନେୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭଗିନୀର ।
 ୯୫ । କନ୍ୟା ନ ପତିତ କାମାତୁ (ପୁଂ) (କୁଆଁରୀ) କହି ।
 ୯୬ । ପିତାମହ, ପିତୃପିତା (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପିତାଙ୍କ ପିତାର ।
 ୯୭ । ପିତାମହଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରପିତାମହ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୮ । ମାତାର ପିତାଙ୍କୁ ମାତାମହ (ପୁଂ) ଏବଂ ମାତାମହର ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରମାତାମହ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୯ । ସପିଣ୍ଡ, ସନାତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସପ୍ତମ ପୁରୁଷାବଧି
 ଜ୍ଞାତମାନଙ୍କର ।
 ୧୦୦ । ସମାନୋଦୟଃ ସୋଦୟଃ ସଗର୍ଭ୍ୟ, ସହଜ (ପୁଂ) ଏ ଚାରି
 ନାମ ସନ୍ତୋଦରର ।
 ୧୦୧ । ସଗୋତ୍ର, ବାନ୍ଧବ, ଜ୍ଞାତ, ବନ୍ଧୁ, ସ୍ତ, ସୁଜନ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ।
 ନାମ ଜାତିର ।
 ୧୦୨ । ଜ୍ଞାତଭାବର ନାମକୁ ଜ୍ଞାତେୟ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୦୩ । ଜ୍ଞାତଭାବ ଓ ଜ୍ଞାତସମୁଦର ନାମକୁ ବନ୍ଧୁତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୦୪ । ଧବ, ପ୍ରିୟ, ପତି, ଭର୍ତ୍ତା (ପୁଂ) ଏ ଚାରି ନାମ ପତିର ।
 ୧୦୫ । ଜାର, ଉପପତି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଉପପତିର ।

୧୦୬ ଅମୃତେ କାରକଃ କୁଣ୍ଡା ୧୦୭ ମୃତେ ଭର୍ତ୍ତର ଗୋଳକଃ ।
 ୧୦୮ ଭ୍ରାତୃସ୍ତେ ଭ୍ରାତକେ ୧୦୯ ଭ୍ରାତୁ ଭଗିନେ ।—

ଭ୍ରାତବକୁଭୌ ।

୧୧୦ ମାତପିତରୌ ପିତରୌ ମାତରପିତରୌ ଚ ତୌ ॥
 ୧୧୧ ଶ୍ଵଶୁ ଶ୍ଵଶୁରୌ ଶ୍ଵଶୁରୌ ୧୧୨ ପୁତ୍ରୌ ପୁତ୍ରଶ୍ଚ ଦୁହିତା ।
 ୧୧୩ ଦମ୍ପତୀ ଜମ୍ପତୀ ଜ ସ୍ଵାପତୀ ଭାସ୍ୟପତୀ ଚ ତୌ ।
 ୧୧୪ ଗର୍ଭାଶୟୋ ଜଗୟଃ ସ୍ୟାଜ୍ଞାତୁଃ କଲ୍ଲନୋଽପିୟାମ୍ ।
 ୧୧୫ ସ୍ଵତମାସୋ ବୈଜନନୋ ୧୧୬ ଗର୍ଭୋ ଭୃଣ ଇମୌ ସମୌ ।

୧୦୬ । ସାମୀ ଥାଇ ଉପପତିଦ୍ଵାରା କାତ ପୁତ୍ରକୁ କାରକ (ପୁଂ) ଓ
 କୁଣ୍ଡ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୭ । ସାମୀ ନ ଥାଇ ଉପପତିକାତ ପୁତ୍ରକୁ ଗୋଳକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୮ । ଭ୍ରାତୃସ୍ତେ, ଭ୍ରାତକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭ୍ରାତୃଶ୍ଚୁସର
 (ପୁତ୍ରବର) ।
 ୧୦୯ । ଭ୍ରାତରୌ ଏ କାମ ଭ୍ରାତାରଗମାଦୁହିଁଙ୍କର । (ଦ୍ଵିବଚନାନ୍ତ)
 ୧୧୦ । ପିତରୌ, ମାତରପିତରୌ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାତାପିତ
 ଦୁହିଁଙ୍କର (ଦ୍ଵିବଚନାନ୍ତ)
 ୧୧୧ । ଶ୍ଵଶୁରୌ (ପୁଂ) ଏ ନାମ ଶାଶୁଶ୍ଵଶୁର ଦୁହିଁଙ୍କର ।
 ଦ୍ଵିବଚନାନ୍ତ ।
 ୧୧୨ । ପୁତ୍ର, ଦୁହିତା ଦୁହିତୁ ପୁତ୍ରୌ (ପୁଂ) କହି । ଦ୍ଵିବଚନାନ୍ତ ।
 ୧୧୩ । ଦମ୍ପତୀ, ଜମ୍ପତୀ, ଭାସ୍ୟପତି, କାୟାପତି (ପୁଂ) ଏ ଚାରିନାମ
 ଭାସ୍ୟ, ସାମୀ ଦୁହିଁଙ୍କର । ଦ୍ଵିବଚନାନ୍ତ ।
 ୧୧୪ । ଗର୍ଭାଶୟ, ଜଗୟ (ପୁଂ), ଉଲ୍ଲ, କଲ୍ଲ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ଚାରି
 ନାମ ଜଗୟର ।
 ୧୧୫ । ସ୍ଵତମାସ ବୈଜନନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଭର ।
 ୧୧୬ । ଗର୍ଭ, ଭୃଣ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗର୍ଭର ।

- ୧୧୯ ଚୁଷ୍ପା ପ୍ରକୃତଃ ଷଷ୍ଠଃ କ୍ଳାବଃ ପଣ୍ଡେ । ନୟଂସକେ ।
 ୧୧୮ ଶିଶୁରୁ ଶୈଶବଂ ବାଲ୍ୟଂ ୧୧୯ ଚାରୁଣ୍ୟଂ ଯୌବନଂସମେ ।
 ୧୨୦ ସ୍ୟାତ୍ ସ୍ଥାବରଂ ତୁ ବୃଦ୍ଧରୁ ୧୨୧ ବୃଦ୍ଧସଂଭବିବାଦ୍ କମ୍ବ ।
 ୧୨୨ ପଳିତଂ ଜରସା ଶୌକ୍ଳ୍ୟଂ କେଶାଦୌ ୧୨୩ ବସ୍ତ୍ରସା ଜରା ।
 ୧୨୪ ସ୍ୟାଦୁଦ୍ଭୟନଶୟା ଡମ୍ବାସ୍ତନସା ଚ ସ୍ତନରସା ।
 ୧୨୫ ବାଳସ୍ତୁ ସ୍ୟାନ୍ନାଶବକୋ ୧୨୬ ବୟଃସ୍ତୁରୁଣୋୟୁବା ।

୧୧୭ । ଚୁଷ୍ପା ପ୍ରକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଷଷ୍ଠ (କ୍ଳା), କ୍ଳା, ବ ପଣ୍ଡ (ପୁଂ)
 ନୟଂସକ (କ୍ଳା) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ନୟଂସକର ।

୧୧୮ । ଶିଶୁରୁ ଶୈଶବ, ବାଲ୍ୟ (କ୍ଳା) ଏ ତିନିନାମ ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାର ।
 ୧୧୯ ଚାରୁଣ୍ୟ, ଯୌବନ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୌବନାବସ୍ଥାର ।
 ୧୨୦ । ସ୍ଥାବର, ବୃଦ୍ଧ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାର ।

୧୨୧ । ବୃଦ୍ଧ ସମୁହକୁ ବାଦ୍ଧିକ (କ୍ଳା) କହ ।
 ୧୨୨ । ଜରାବସ୍ଥାଭାବ କେଶାଦିର ଶୂକ୍ଳରୁ ନାମକୁ ପଳିତ (କ୍ଳା)
 କହ ।

୧୨୩ । ବସ୍ତ୍ରସା, ଜରା (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜରା ।

୧୨୪ । ଉଦ୍ଭୟନଶୟା, ଡମ୍ବା, ସ୍ତନପ ସ୍ତନରସ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରୁ ନାମ
 ସ୍ତନ ଶିଶୁର ।

୧୨୫ । ବାଳ, ମାଣବକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶେଷଜଣବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ବାଳକର ।

୧୨୬ । ବୟସ୍ତ, ଚରୁଣ, ଯୁବନ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଯୁବାର ।

- ୧୨୭ ପ୍ରବୟାଃ ସ୍ଥବରୋ ବୃଦ୍ଧୋ ଜାନେ ଜାଣ୍ଡୋ ଜରନ୍ନପି ।
 ୧୨୮ ବର୍ଣ୍ଣାୟାନ୍ ଦଶମୀ ଜ୍ୟାୟାନ୍ ୧୨୯ ପ୍ରବଜସ୍ତୁ ଗ୍ରୀୟୋଃପ୍ରଜଃ ।
 ୧୩୦ ଜନ୍ୟନ୍ୟଜେ ସ୍ୟୁଃ ପଶ୍ୟୋଃକରଜାନ୍ନଜଃ ।
 ୧୩୧ ଅମାଂସୋଦୁବଳଶ୍ଚାତୋ ୧୩୨ ବଳବାନ୍ନାଂ-
 ସଲୋଃସଲଃ ।
 ୧୩୩ ତୁନ୍ଦଳସ୍ତୁଦ୍ଭୟସ୍ତୁନୀ ବୃଦ୍ଧବୃଦ୍ଧିଃ ପିତୃଶ୍ଚିଲଃ ।
 ୧୩୪ ଅବଚୀଟୋଽବନାଟଶ୍ଚାଽବଭ୍ରଟୋ ନତନାସିକେ ।
 ୧୩୫ କେଶବଃ କେଶିକଃ କେଶୀ ୧୩୬ ବଳନୋ-
 ବଳଭଃ ସମୌ ।

୧୨୭ । ପ୍ରବୟସ୍, ସ୍ଥବର, ବୃଦ୍ଧ, ଜାନ, ଜାଣ୍ଡି ଜରନ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ
 ନାମ ବୃଦ୍ଧର ।

୧୨୮ । ବର୍ଣ୍ଣାୟାସ୍, ଦଶମୀ, ଜ୍ୟାୟାସ୍ (ତ୍ଵ) ଏ ତିନିନାମ ଅତିଶୟ
 ବୃଦ୍ଧର ।

୧୨୯ । ପ୍ରବଜ, ଅଗ୍ରୟ, ଅଗ୍ରଜ [ତ୍ଵ] ଏ ତିନିନାମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ।

୧୩୦ । ଜନ୍ୟନ୍ୟଜ, କନ୍ୟାସ୍, ଯଶସ୍ତୁସ୍, ଅବରଜ, ଅନୁଜ [ତ୍ଵ] ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ କନ୍ୟାର ।

୧୩୧ । ଅମାଂସ, ଦୁବଳ (ତ୍ଵ) ଏ ଦୁଇନାମ ଦୁବଳର ।

୧୩୨ । ବଳବନ୍, ମାଂସଲ, ଅଂସଲ (ତ୍ଵ) ଏ ତିନିନାମ ବଳବାନର ।

୧୩୩ । ତୁନ୍ଦଳ, ତୁନ୍ଦର, ତୁନ୍ଦନ୍, ବୃଦ୍ଧବୃଦ୍ଧି ପିତୃଶ୍ଚିଲ [ତ୍ଵ] ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ବଡ଼ ଉଦର ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୪ । ଅବଚୀଟ, ଅବନାଟ, ଅବଭ୍ରଟ, ନତନାସିକ [ପୁଂ] ଏ ଚାରୁ
 ନାମ ନମ୍ବନାସିକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୫ । କେଶବ, କେଶିକ, କେଶିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ପ୍ରଣୟ
 କେଶୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୬ । ବଳନ୍, ବଳଭ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସି ବଳୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

- ୧୩୭ ବକଳାଙ୍ଗସ୍ତୁ ପୋଗଣ୍ଡଃ ୧୩୮ ଖବୋ ହସ୍ତସ୍ତ ବାମନଃ ।
 ୧୩୯ ଖରଣାଃ ସ୍ୟାତ୍ ଖରଣସୋ ୧୪୦ ଚିତ୍ରପୁ ଗତନାସିକଃ ।
 ୧୪୧ ଖୁରଣାଃ ସ୍ୟାତ୍ ଖୁରଣସଃ ୧୪୨ ପ୍ରଜ୍ଞୁଃ ପ୍ରଗତଜାନୁକଃ ।
 ୧୪୩ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଜ୍ଞୁରୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱଜାନୁଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୪୪ ସଞ୍ଜୁଃ ସଂହତ-
 ଜାନୁକଃ
 ୧୪୫ ସ୍ୟାଦେଡ଼େ ବଧୂରଃ ୧୪୬ କୁବ୍ଜେ ଗଡ଼ୁଲଃ ୧୪୭
 କୁକରେ କୁଣିଃ ।

- ୧୩୭ । ବକଳାଙ୍ଗ, ଅପୋଗଣ୍ଡ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗକ
 ଅଙ୍ଗସ୍ଥାନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୮ । ଖବ, ହସ୍ତ, ବାମନ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ବାମନ ପୁରୁଷର ।
 ୧୩୯ । ଖରଣସ୍ତ, ଖରଣସ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ ଗଦାଗର ନାସିକା
 ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୦ । ଚିତ୍ର, ଗତନାସିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନାକ ନ ଥିବା
 ପୁରୁଷର ।
 ୧୪୧ । ଖୁରଣସ, ଖୁରଣସ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଖୁରପର ନାସାୟୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୨ । ପ୍ରଜ୍ଞୁ, ପ୍ରଗତଜାନୁକ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ ଉଗ୍ରଜାନୁ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଜ୍ଞୁ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଜାନୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଜାନୁ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୪ । ସଞ୍ଜୁ, ସଂହତଜାନୁକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଲଗ୍ନଜାନୁ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୫ । ଏଡ଼, ବଧୂର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କାଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୬ । କୁବ୍ଜ, ଗଡ଼ୁଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କୁବ୍ଜା ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୭ । କୁକର, କୁଣି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କେମ୍ପା ବ୍ୟକ୍ତିର ।

- ୧୪୮ ପୁଣ୍ଡିରଲ୍ଲତନୋ ୧୪୯ ଶୋଣଃ ପଞ୍ଜୋ ୧୫୦ ମୁଣ୍ଡପୁ
 ମୁଣ୍ଡିତେ
 ୧୫୧ ବଳରଃ କେକରେ ୧୫୨ ଖୋଡ଼େ ଖଞ୍ଜିସ୍ତୁ ଜଗବରଃ ।
 ୧୫୩ ଜଟୁଳଃ କାଳକଃ ପିପ୍ପୁ ୧୫୪ ସ୍ତ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମିଲକାଳକଃ ।
 ୧୫୫ ଅନାମୟଂ ସ୍ୟାଦାବେଗ୍ୟଂ ୧୫୬ ଚକିତ୍ରା ରୁକ୍ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ।
 ୧୫୭ ଭେଷଜୌଷଧିଭେଷଜ୍ୟାନ୍ୟଗଦୋ ଜାୟୁରିତ୍ୟପି ।
 ୧୫୮ ସ୍ତ୍ରୀରୁଚ୍ଛା ଶ୍ରେୟତାପ ସ୍ତେଗ ବ୍ୟାଧି ଗଦାମୟାଃ ।

- ୧୪୮ । ପୁଣ୍ଡି, ଅଲ୍ଲତନ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶରୀର ବଣିଷ୍ଠ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୪୯ । ଶୋଣ, ପଞ୍ଜୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜହରହୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୫୦ । ମୁଣ୍ଡ, ମୁଣ୍ଡିତ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଟାଙ୍ଗିବମୁଣ୍ଡା
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୫୧ । ବଳର କେକର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଟେବୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୫୨ । ଖୋଡ଼, ଖଞ୍ଜି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୫୩ । ଜଟୁଳ, କାଳକ, ପିପ୍ପୁ [ପୁଂ] ଏ ତିନିନାମ ଜାଉମୟା
 ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୫୪ । ଲକ୍ଷ୍ମି, ଲକାଳକ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଦେହରେ ଥିବା
 ଲକ୍ଷ୍ମିବଦ୍ଧର ।
 ୧୫୫ । ଅନାମୟ, ଆବେଗ୍ୟ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଆବେଗ୍ୟର ।
 ୧୫୬ । ଚକିତ୍ରା, ରୁକ୍ପ୍ରତିକ୍ରିୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଚକିତ୍ରାର ।
 ୧୫୭ । ଭେଷଜ, ଭିଷଧ, ଭେଷଜ୍ୟ [କ୍ଳ], ଅଗଦ, ଜାୟୁ (ପୁଂ),
 ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ଭିଷଧର ।
 ୧୫୮ । ରୁଚ୍ଛା, ରୁଚ୍ଛା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉପତାପ, ସ୍ତେଗ ବ୍ୟାଧି, ଗଦ, ଆମୟୁ
 (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସାଧାରଣ ରୋଗର ।

୧୫୯ । ଷୟଃ ଶୋଷଣ୍ଠୁ ଯନ୍ତ୍ରା ଚ ୧୬୦ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାୟୁ ପ୍ରାନ୍ତଃ ॥
 ୧୬୧ । ଷ୍ଟି ଷ୍ଟି ଷ୍ଟି ଷ୍ଟି ଷ୍ଟି ଷ୍ଟି ୧୬୨ । କାସପୁଂଷ୍ପବଧାୟମନ୍ ।
 ୧୬୩ । ଶୋଷାୟୁ ଶ୍ଵୟୟୁ ଶୋଷ ୧୬୪ । ପାଦସ୍ତୋତା ବିପାଦିକା ।
 ୧୬୫ । କଳାସପିପ୍ପେ ୧୬୬ । କଳ୍ପାନ୍ତ ପାମପାମେ ବିଚର୍ଚ୍ଚିକା ॥
 ୧୬୭ । କଣ୍ଡୁଃ ଖଞ୍ଜୁଃ କଣ୍ଡୁୟା ୧୬୮ । ବିସ୍ତୋଟଃ

ପିଟକୋଷ୍ଠୟାମ୍ ।

୧୬୯ । ବ୍ରଣୋଷ୍ଠୟାମାମିମରୁଃ କ୍ଳାବେ ୧୭୦ । ନାଡ଼ାବ୍ରଣଃ
 ପୁମାନ୍ ।

୧୫୯ । ଷୟୁ. ଶୋଷ, ଯଷ୍ଟାନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଯଷ୍ଟାକାସ
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୦ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାୟୁ, ପ୍ରାନ୍ତସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରାନ୍ତସଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୧ । ଷ୍ଟି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଷ୍ଟି (କ୍ଳା), ଷ୍ଟି (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଷ୍ଟିଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୨ । କାସ, ଷ୍ଟିୟୁ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ କାସଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୩ । ଶୋଷାୟୁ, ଶ୍ଵୟୟୁ, ଶୋଷ (ପୁଂ) ତିନି ନାମ ଶୋଷଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୪ । ପାଦସ୍ତୋତ, (ପୁଂ) ବିପାଦିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଦ-
 ସ୍ତୋତଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୫ । କଳାସ, ସିଧୁନ୍ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ କଳାସଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୬ । କଳ୍ପ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପାମନ୍ (କ୍ଳା) ପାମା, ବିଚର୍ଚ୍ଚିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାର
 ନାମ କଳ୍ପଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୭ । କଣ୍ଡୁ, ଖଞ୍ଜୁ, କଣ୍ଡୁୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଶୁଷ୍କିଲ କୁଣ୍ଡିଆ
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୮ । ବିସ୍ତୋଟ, ପିଟକ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ବିସ୍ତୋଟକ
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୬୯ । ବ୍ରଣ (ପୁଂ, କ୍ଳା), କ୍ଳାମି, ଅରୁୟ (କ୍ଳା) ଏ ତିନିନାମ ବ୍ରଣଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୦ । ନାଡ଼ାବାକୁ ନାଡ଼ା ବ୍ରଣ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୭୧ । କୋଠୋମଣ୍ଡଳକଂ ୧୭୨ । କୁଷ୍ଠଶ୍ଚି ସେ ୧୭୩ । ଦୁର୍ନାମ
 କାର୍ଣ୍ଣସୀ ।

୧୭୪ । ଆନାଦୟ ନବେଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୭୫ । ଗ୍ରହଣୀ ରୁକ ପ୍ରବହିକା ।

୧୭୬ । ପ୍ରକୃତିକା ବମିଷ୍ଠିୟା ପୁମାଂସୁ ବମୟଃ ସମାଃ ।

୧୭୭ । ବ୍ୟାଧିଭେଦା ବିଦ୍ରୁୟଃ ସ୍ତ୍ରୀ ୧୭୮ । କୃର ୧୭୯ । ମେହ
 ୧୮୦ । ସ୍ତଗଦରଃ ॥

ଶ୍ରୀପଦଂ ପାଦବଲ୍ଲୀକଂ କେଶବଃ ଇନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟୋତିଃ ।

୧୮୧ । ଅଶ୍ଵିନ ମୁହୂର୍ତ୍ତଂ ସ୍ୟାତ୍ ପୂର୍ବେ ଶୁକାବଧେଷ୍ଠିଷ୍ଠ ॥

୧୭୧ । କୋଠ (ପୁଂ), ମଣ୍ଡଳକ [କ୍ଳା] ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଣ୍ଡଳାକାର
 କୁଷ୍ଠଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୨ । କୁଷ୍ଠ, ଶ୍ଚି (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶ୍ଚିକ କୁଷ୍ଠଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୩ । ଦୁର୍ନାମକ, ଅର୍ଣ୍ଣସ୍ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅର୍ଣ୍ଣଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୪ । ଆନାଦ, ନବେ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମଳମୁତ୍ରବଦ୍ଧଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୫ । ଗ୍ରହଣୀରୁକ୍ ପ୍ରବହିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ରହଣୀ
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୬ । ପ୍ରକୃତିକା, ବମି (ସ୍ତ୍ରୀ), ବମୟଃ [ପୁଂ] ଏ ତିନି ନାମ ବାନ୍ତି
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭୭ । ବାତବେଗ ବିଶେଷକୁ ବିଦ୍ରୁୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୭୮ । କୃରଶ୍ରେଣୀକୁ କୃର [ପୁଂ] କହି ।

୧୭୯ । ବହୁମୁତ୍ର ବେଗକୁ ମେହ [ପୁଂ] କହି ।

୧୮୦ । ସ୍ତଗଦର, ଶ୍ରେଣୀକୁ ଶ୍ରେଣୀ (ପୁଂ) କହି ।

ଶ୍ରୀପଦ, ପାଦବଲ୍ଲୀକ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶ୍ରୀପଦ ଶ୍ରେଣୀ ।

କେଶବ, ଇନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟୋତିଃ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁଣ୍ଡଚନ୍ଦ୍ରା
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୮୧ । ଅଶ୍ଵିନ (ସ୍ତ୍ରୀ), ମୁହୂର୍ତ୍ତ, କ୍ଳା ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
 ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୮୨ ରେଗହାୟିଗଦଂକାରେ ଭଷଗ୍ବେ ଦ୍ୟୋ ଚକସ୍ତକେ ॥
 ୧୮୩ ବାଉଁ ନରମୟଃ କଳ୍ପ ଉଲ୍ଲାସୋ ନିର୍ଗତୋ ଗଦାତ୍ ।
 ୧୮୪ ଗାନ ଗ୍ରାସ୍ ୧୮୫ ସମୟାଗା ବିକୃତୋ ବ୍ୟାଧିତୋଽପହୁଃ ।
 ଆତୁରୋଽୟମିତୋଽୟାନ୍ତଃ ୧୮୬ ସମୌ ପାମନ-
 କଳ୍ପରୌ ॥
 ୧୮୭ ଦଦ୍ରୁଣୋ ଦଦ୍ରୁରୋଗୀ ସ୍ୟା ୧୮୮ ଦର୍ଶବେଗୟତୋଽର୍ଶସଃ ॥
 ୧୮୯ ବାତକା ବାତବେଗୀ ସ୍ୟାତ୍ ୧୯୦ ସ୍ୟାତ୍ତସାବେତ -
 ସାରକା ।

- ୧୮୨ । ରେଗହାୟିନ୍, ଅଗଦଂକାର, ଭଷକ୍, ବୈଦ୍ୟ, ଚକସ୍ତକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ବୈଦ୍ୟର ।
 ୧୮୩ । ବାଉଁ, ନରମୟ କଳ୍ପ ଉଲ୍ଲାସ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁରୁନାମ ଆରୋଗ୍ୟ-
 ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୪ । ଗାନ, ଗ୍ରାସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ରେଗହାୟ ଶୀଘ୍ର ହେବା
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୫ । ଆମୟାବିନ୍, ବିକୃତ, ବ୍ୟାଧିତ, ଅପହୁ ଆତୁର ଅଭ୍ୟମତ,
 ଅଭ୍ୟନ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତନାମ ରୋଗଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୬ । ପାମନ, କଳ୍ପର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କଣ୍ଡୁ ରୋଗଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୭ । ଦଦ୍ରୁଣ, ଦଦ୍ରୁ ରୋଗିନ୍ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ ଯାଦୁରୋଗ-
 ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୮ । ଅର୍ଶବେଗଯୁକ୍ତ, ଅର୍ଶସ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅର୍ଶବେଗଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୯ । ବାତକେନ୍, ବାତବେଗିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବାୟୁରୋଗ-
 ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୦ । ସାତସାର, ଅତିସାରକନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅତିସାର
 ରୋଗଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୯୧ ସୁଧଃ କ୍ଳନ୍ଦାସେ ଚକ୍ଷୁଚକ୍ଷ ପିଲ୍ଲାଃକ୍ଳନ୍ଦୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଗୁପ୍ୟମୀ ।
 ୧୯୨ ଉନ୍ନତ୍ତ ଉନ୍ନାଦବତ୍ ୧୯୩ ଶେଷ୍ଠଲଃ ଶ୍ଳେଷ୍ଠଶଃ କର୍ମୀ ।
 ୧୯୪ ନ୍ୟବ୍ କୋଭୁଗ୍ନେ ବ୍ରଜା ୧୯୫ ବୃଦ୍ଧନାଭୋଭୃଶ୍ଚିଲ ଭୃଶ୍ଚିଭ୍ୟୋ ॥
 ୧୯୬ କିଳାସୀ ସିଧୁଲୋ ୧୯୭ ଯତୋଽଦୃଢ଼ ୧୯୮ ମର୍ଜ୍ଜାଲେ
 ମୂର୍ତ୍ତମର୍ଜ୍ଜିତୋ ।
 ୧୯୯ ଶୁଦ୍ଧଂ ତେଜୋ ରେତସୀ ଚ ସାଜସର୍ଯ୍ୟେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵାଶି ଚ ।
 ୨୦୦ ମାୟୁଃ ପିତ୍ତଂ ୨୦୧ କଫଃଶ୍ଳେଷ୍ମା ୨୦୨ ସ୍ଵିୟାଂ ଭୁ ଭଗୟଧର ।

- ୧୯୧ । କ୍ଳନ୍ଦାସଚକ୍ଷ, ଚକ୍ଷୁ, ପିଲ୍ଲା, (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ ସଜଳଚକ୍ଷୁ
 ବା ତଦ୍ଵୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୨ । ଉନ୍ନତ୍ତ, ଉନ୍ନାଦବାନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉନ୍ନାଦବେଗଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୩ । ଶ୍ଳେଷ୍ଠଲ, ଶ୍ଳେଷ୍ଠଶ, କର୍ମିନ୍ (ପୁଂ) ଏତିନି ନାମ କର୍ମରେଗ -
 ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୪ । ରୋଗହାର ବନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିକି ନ୍ୟବ୍ଜ (ପୁଂ)କହି ।
 ୧୯୫ । ଭୃଶ୍ଚିଲ, ଭୃଶ୍ଚି ଭ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଡ଼ ନାଭିଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୬ । କିଳାସିନ୍, ସିଧୁଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଛତ୍ତବେଗ ଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୭ । ଅଜ, ଅଦୃଶ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଜର ।
 ୧୯୮ । ମୂର୍ଜ୍ଜିଲ, ମୂର୍ତ୍ତ, ମୂର୍ତ୍ତ୍ତିତ [ପୁଂ] ଏ ତିନି ନାମ
 ମୂର୍ଜ୍ଜା ରୋଗଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୯ । ଶୁଦ୍ଧ, ତେଜସ୍, ରେତସ୍ ସାଜ, ସର୍ଯ୍ୟ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ (କ୍ଳ) ଏ
 ଛଅ ନାମ ସର୍ଯ୍ୟର ।
 ୨୦୦ । ମାୟୁ (ପୁଂ), ପିତ୍ତ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିତ୍ତର ।
 ୨୦୧ । କଫ, ଶ୍ଳେଷ୍ମନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଫର ।
 ୨୦୨ । ଭୁକ୍, ଅସ୍ଵରୂପ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚମର ।

୨୦୩ ପିଣିତଂ ତରସଂ ମାଂସଂ ପଲ୍ଲଂ ହବ୍ୟମାମିଷମ୍ ॥
 ୨୦୪ ଉତ୍ତପ୍ତଂ ଶୁଷ୍କମାଂସଂ ସ୍ୟାତ୍ତଦ୍ବଲ୍ଲରଂ ବିଲିଙ୍ଗକମ୍ ॥
 ୨୦୫ ରୁଧିରେହୃତ୍ ଲେହିତାସ୍ତ ରକ୍ତସତଜ ଶୋଣିତମ୍ ॥
 ୨୦୬ ବୁକ୍କାଶ୍ରମାଂସଂ(କ) ହୃଦୟଂ ହୃ ୨୦୭ ଲେହୟୁ ବସା

ବସା ।

୨୦୮ ପଶ୍ଚାଦ୍ ଗ୍ରୀବାଶିର ମନ୍ୟା ୨୦୯ ନାଡ଼ ତୁ ଧମନା ଶିରା ॥
 ୨୧୦ ତିଳକଂ କ୍ଳୋମ ୨୧୧ ମସ୍ତିଷ୍କଂ ଗୋଲ୍ ୨୧୨ କଟଂ
 ମଲୋଃସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।

୨୦୩ । ପିଣିତ, ତରସ, ମାଂସ, ପଲ୍ଲ, ହବ୍ୟ, ଆମିଷ (କ୍ଳୋ) ଏ
 ତୁଇ ନାମ ମାଂସର ।

୨୦୪ । ଉତ୍ତପ୍ତ, ଶୁଷ୍କମାଂସ (କ୍ଳୋ), ବଲ୍ଲର [ତ୍ତ] ଏ ତିନି-ନାମ
 ଶୁଷ୍କ ମାଂସର ।

୨୦୫ । ରୁଧିର, ଅସୃଜ, ଲେହିତ, ଅସ୍ତ, ରକ୍ତ, ସତଜ, ଶୋଣିତ
 (କ୍ଳୋ) ଏ ସାତ ନାମ ରକ୍ତର ।

୨୦୬ । ବୁକ୍କା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଶ୍ରମାଂସ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ରମାଂସର ।
 (କ) ହୃଦୟ, ହୃତ (କ୍ଳୋ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହୃଦୟର ।

୨୦୭ । ମେଦସ୍ତ (କ୍ଳୋ), ବସା, ବସା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଅସ୍ତିଷ୍ଟିକ
 ମଞ୍ଜାର ।

୨୦୮ । ବେକର ପଶ୍ଚାତ୍ ଶିରକୁ ମନ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୦୯ । ନାଡ଼ ଧମନା, ଶିରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ନାଡ଼ୀର ।

୨୧୦ । ତିଳକ, କ୍ଳୋମ (କ୍ଳୋ) ଏ ଦୁଇନାମ ଦହିଶପାଶୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଯକୃତର
 ୨୧୧ । ମସ୍ତିଷ୍କ, ଗୋଲ୍ [କ୍ଳୋ], ଏ ଦୁଇ ନାମ ମସ୍ତିକଦୃତର ।

୨୧୨ । କଟ[କ୍ଳୋ], ମଲ(ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଳୋ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାଧାରଣ ମନର

୨୧୩ ଅନ୍ଧଂ ପୁଷ୍ପତତ୍ ୨୧୪ ଗୁଳ୍ମପୁ ପ୍ଳୀହା ପୁଂସ୍ୟ

୧୧୫ ଥ ବସୁସା

ସ୍ନାୟୁଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ୨୧୬ କାଳଶଶ୍ଚ ଯକୃତଶ୍ଚ ତୁ ସମେ ଇମେ ।

୨୧୭ ସ୍ତ୍ରୀକା ସ୍ୟଦମା ଲଳା ୨୧୮ ଦୁଷିକା ଦେହେୟୋର୍ମିଳମ୍ ।

୨୧୯ ନାସାମଳଂ ତୁ ସିଂଘାଣଂ ପିଞ୍ଜସୁଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋର୍ମିଳମ୍ ।

୨୨୦ ମୁଠଂ ପ୍ରସାବ ୨୨୧ ଉଚ୍ଚାସବସ୍ତୁରୋ ଶମଳଂ ଶକୃତ୍ ।

ଗୁଂସଂ ପୁଷ୍ପାଷଂ ବର୍ତ୍ତସ୍ତମସ୍ତ୍ରୀ ବସ୍ତାବଶୋ ସ୍ତ୍ରୀୟୋ ।

୨୨୨ ସ୍ୟାତ୍ତର୍ପରଃ କପାଳୋଽସ୍ତ୍ରୀ ୨୨୩ ଜୀବସଂକ୍ଳମସ୍ତି ତ ।

୨୨୪ ସ୍ୟାତ୍ତସ୍ତବସ୍ତି କଙ୍କାଳଃ ୨୨୫ ପୃଷ୍ଠାସ୍ତ୍ରୀ ତୁ କଶେରୁକା ।

୨୧୩ । ଅନ୍ଧ, ପୁଷ୍ପତତ୍ [କ୍ଳୋ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନ୍ଧର ।

୨୧୪ । ଗୁଳ୍ମ, ପ୍ଳୀହାନ୍ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ଳୀହାର ।

୨୧୫ । ବସୁସା, ସ୍ନାୟୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁଠନାଡ଼ୀର ।

୨୧୬ । କାଳଶଶ୍ଚ, ଯକୃତ (କ୍ଳୋ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯକୃତର ।

୨୧୭ । ସ୍ତ୍ରୀକା ସ୍ୟଦମା, ଲଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ଲଳର ।

୨୧୮ । ନେତ୍ରମଳକୁ ଦୁଷିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୧୯ । ନାସାମଳକୁ ସିଂଘାଣ ଓ କର୍ଣ୍ଣମଳକୁ ପିଞ୍ଜସ (କ୍ଳୋ) କହ ।

୨୨୦ । ମୁଠ (କ୍ଳୋ), ପ୍ରସାବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁଠର ।

୨୨୧ । ଉଚ୍ଚାର, ଅବସ୍ତର, ଶମଳ, ଶକୃତ[ପୁଂ] ଗୁଂସ (କ୍ଳୋ) ପୁଷ୍ପାଷ,
 ବର୍ତ୍ତସ୍ତ (କ୍ଳୋ ପୁଂ) ବସ୍ତା ବଶ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନକ ନାମ ବସ୍ତାର ।

୨୨୨ । କର୍ପର(ପୁଂ), କପାଳ (ପୁଂ, କ୍ଳୋ) ଏ ଦୁଇନାମ ମସ୍ତିକ
 ଅସ୍ତି ଶର ।

୨୨୩ । ଜୀବସ, କ୍ଳମ୍ବ, ଅସ୍ତି (କ୍ଳୋ) ଏ ତିନି ନାମ ସାଧାରଣ
 ଅସ୍ତିର ।

୨୨୪ । ଶରୀରର ହାଡ଼କୁ କଙ୍କାଳ [ପୁଂ] କହ ।

୨୨୫ । ପୃଷ୍ଠଦେଶର ହାଡ଼କୁ କଶେରୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

- ୨୨୬ ଶବ୍ଦେଶ୍ଵର କବେଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) ୨୨୭ ପାଣ୍ଡୁ ଶ୍ଵର ତୁ ପଶ୍ଚିକା ।
 ୨୨୮ ଅଙ୍ଗପ୍ରତିକୋଷକପ୍ପକୋଷପଦେନୋ ୨୨୮ ଅ କଳେବରମ୍ ।
 ଗାନ୍ଧଂ କପ୍ପଃ ସଂହନନଂ ଶରୀରଂ ବର୍ଷ୍ଣ ବିଗ୍ରହଃ ॥
 କାୟୋ ଦେହଃ କ୍ଳା ବୟସୋ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ମୂର୍ତ୍ତିସ୍ତନ୍ୟସ୍ତନ୍ୟଃ ॥
 ୨୨୯ ପଦାଗ୍ରପ୍ରପଦଂ ୨୩୦ ପଦଃ ପଦଂ ଶ୍ଵରଶୋଃସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୨୩୧ ଚକ୍ରଗ୍ରୀ ଘଟିକା ପୁଲ୍ଲଂ ୨୩୨ ପୁମାନ
 ପାଞ୍ଚ ରଥସ୍ତୟୋଃ ।
 ୨୩୩ ଜଘା ତୁ ପ୍ରସୂତା ଜାତୁ ୨୩୪ ଉପବାସୀ ବଦସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ॥
 ୨୩୫ ସକଥ କ୍ଳା ବେପୁମାନୁରୁ ୨୩୬ ପ୍ରସନ୍ନଃ ପୁଂସି ବଂଶଣଃ ।
-
- ୨୨୬ । ମସ୍ତକର ହାତକୁ କବେଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୨୭ । ପାଣ୍ଡୁଦେଶରେ ହାତକୁ ପାଣ୍ଡିକା କହ ।
 ୨୨୮ । ଅଙ୍ଗ(କ୍ଳା), ପ୍ରଜକ, ଅବୟବ, ଅପଦନ(ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ହସ୍ତାଦି ଅବୟବର ।
 ୨୨୯ । ମଳେବର, ଗାନ୍ଧ, ବୟସ୍, ସିଂହନନ, ଶରୀର, ବର୍ଷ୍ଣ(କ୍ଳା)
 ବିଗ୍ରହ, କାୟ (ପୁଂ, ଦେହ (ପୁଂ) କ୍ଳା ମୂର୍ତ୍ତି, ଚକ୍ର ଚକ୍ର
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ବାର ନାମ ଶରୀରର ।
 ୨୩୦ । ପଦାଗ୍ର. ପ୍ରପଦ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଦ ଅଗ୍ରଭାଗର ।
 ୨୩୧ । ପାଦ, ପଦ, ଅସ୍ତ୍ରୀ (ପୁଂ), ଚରଣ (କ୍ଳା, ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁନାମ
 ଗୋଡ଼ର ।
 ୨୩୨ । ଘଟିକା(ସ୍ତ୍ରୀ), ଗୁଲ୍ଫ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଦ ଗ୍ରନ୍ଥିର ।
 ୨୩୩ । ଗୋଡ଼ ଗଣ୍ଡର ଅଧୋଭାଗକୁ ପାଣ୍ଡୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୩୪ । ଜଘା, ପ୍ରସୂତା, ଜାତୁ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ ଆଶୁ-
 ଉପରିଭାଗର ।
 ୨୩୫ । ଉରୁପଦନ ଅସ୍ତ୍ରୀବର, (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଦୁଇନାମ ଆଶୁର ।
 ୨୩୬ । ସକଥ (କ୍ଳା), ଉରୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉରୁଦେଶର ।
 ୨୩୭ । ଉରୁଦେଶର ସକଳ ବଞ୍ଚକ (ପୁଂ) କହ ।

- ୨୩୮ ଗୁହଂ ଉପାନଂ ପାୟୁର୍ନା ୧୩୯ ବସ୍ତ୍ରୀର୍ନାଭେରଧୋଦୟୋଃ ।
 ୨୪୦ କଟୋ ନା ଶ୍ରେଣୀଫଳକଂ କଟିଃ ଶ୍ରେଣୀ କଦୁଦୁଞ୍ଜା ।
 ୨୪୧ ପାଶ୍ଵାନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ତ୍ରୀକଟ୍ୟାଃ ୨୪୨ କ୍ଳାବେ ତୁ ଜଘନଂ ପୁରଃ ।
 ୨୪୩ କପକୌ ତୁ ନିତମସ୍ତୌ ହୟସ୍ତନେ କୁକୁନ୍ଦରେ ।
 ୨୪୪ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂଶ୍ଚୀରୌ କଟିପ୍ରୋଥା ୨୪୫ ବୃଷସ୍ତୋବିଷମାଶୟୋଃ ।
 ୨୪୬ ଭଗଂ ଯୋନିର୍ଦ୍ଵୟୋଃ ୨୪୭ ଶିଶ୍ନୋର୍ମେତ୍ରେଂ ମେହନ
 ଶେଫସୀ ।
 ୨୪୮ ମୁଷ୍ଟୋଶ୍ଵକୋଷୋ ବୃଷଣଃ ୨୪୯ ପୃଷ୍ଠବଂଶାଧରେ ହି କମ ।
 ୨୫୦ ପିତ୍ତକୃଷି ଜଠରୋଦରଂ ଭୃତଂ ୨୫୧ ସ୍ତନୌ କୁଟୌ ।
-
- ୨୩୮ । ଗୁହ, ଅପନ (କ୍ଳା) ପାୟୁ (ପୁଂ), ଏ ତିନିନାମ ମଳହାରର ।
 ୨୩୯ । ନାଭର ଅଧୋଭାଗକୁ ବସ୍ତ୍ରୀ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ), କହ ।
 ୨୪୦ । କଟ (ପୁଂ), ଶ୍ରେଣୀଫଳକ (କ୍ଳା), କଟି, ଶ୍ରେଣୀ, କଦୁଦୁଞ୍ଜା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କଙ୍କାଳର ।
 ୨୪୧ । ସ୍ତ୍ରୀ କଟିଦେଶରେ ପାଶ୍ଵାଦ୍ଭାଗକୁ ନିତମ (ପୁଂ) କହ ।
 ୨୪୨ । ସ୍ତ୍ରୀ କଟିର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ ଜଘନ (କ୍ଳା) କହ ।
 ୨୪୩ । ନିତମସ୍ତୌ ଗର୍ଭର ନାମକୁ କୁକୁନ୍ଦର (କ୍ଳା) କହ ।
 ୨୪୪ । ଶ୍ଚୀର (ସ୍ତ୍ରୀ) କଟିପ୍ରୋଥ ପୁଂ ଏ ଦୁଇନାମ ପିରୁର ।
 ୨୪୫ । ବୃଷଭିସ୍ଥାନ ବିଶେଷକୁ ବୃଷ (ପୁଂ) କହ ।
 ୧୪୬ । ଭଗ (କ୍ଳା), ଯୋନି (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯୋନିର ।
 ୨୪୭ । ଶିଶ୍ନ, ମେତ୍ରେ (ପୁଂ), ମେହନ, ଶେଫସ୍ (କ୍ଳା) ଏ ଗୁରୁନାମ
 ଉପସ୍ଥର ।
 ୨୪୮ । ମୁଷ୍ଟ, ଅଶ୍ଵକୋଷ, ବୃଷଣ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଅଶ୍ଵକୋଷର ।
 ୧୪୯ । ପୃଷ୍ଠମେହଦଣ୍ଡ ଅଧୋଭାଗକୁ ହି କ (କ୍ଳା) କହ ।
 ୨୫୦ । ପିତ୍ତ, କୃଷି ପୁଂ ଜଠର, ଉଦର, ଭୃତ (କ୍ଳା) ଏ ପାଞ୍ଚ-
 ନାମ ଉଦରର ।
 ୨୫୧ । ସ୍ତନ, କୁଟ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସ୍ତନର ।

୧୫୨ ରୁଚକଂ ତୁ କୁରୁତ୍ରଂ ସ୍ୟା ୨୫୩ ନାନା ଶୋଭଂ ଭୁଜାରନ୍ତମ୍ ।
 ୨୫୪ ଭିରୋ ବହସ୍ତ ବକ୍ଷସ୍ତ ୨୫୫ ପୃଷ୍ଠଂ ତୁ ଚରମଂ ତନୋଃ ।
 ୨୫୬ ସ୍ମରୋ ଭୁଜଶିରୋଽପୋଽସ୍ତ୍ରୀ ୨୫୭ ସ୍ବକ୍ଷ ତପୋବା ଜୟଶୀ ।
 ୨୫୮ ବାହୁମୂଳେ ଭୃକ୍ଷେକକ୍ଷୋ ୨୫୯ ପାଶ୍ବମଧ୍ୟୀ ବସୋରଧଃ ।
 ୧୬୦ ମଧ୍ୟମଂ ଶୁକଲଗ୍ନଂ ମଧ୍ୟୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ବୋ ପରୋ ଦ୍ରବ୍ୟୋଃ ।
 ୧୬୧ ଭୁଜବାହୁ ପ୍ରବେଷ୍ଟୋ ଦୋଃ ୨୬୨ ସ୍ୟାତ୍ କଫୋଶିପୁ କୃର୍ତ୍ତୁରଃ ।
 ୨୬୩ ଅସ୍ୟେ ପର ପ୍ରଗଣ୍ଡଃ ସ୍ୟାତ୍ ୨୬୪ ପ୍ରକୋଷ୍ଠସ୍ତସ୍ୟାୟାୟଃ ।
 ୧୬୫ ମଣିବନ୍ଧାଦାକନିଷ୍ଠଂ କରସ୍ୟ କରଭୋ ବହଃ ।

୨୫୨ । ଚରୁକ, କୁରୁତ୍ର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯୁକ୍ତ ଅଗ୍ରଭାଗର ।
 ୨୫୩ । ଶୋଭ (ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଳ), ଭୁଜାନୁର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶୋଭର ।
 ୨୫୪ । ଭିରସ, ବସ୍ତ ବକ୍ଷସ୍ (କ୍ଳ) ଏ ତିନିନାମ ବକ୍ଷସ୍ଥଳର ।
 ୧୫୫ । ପୃଷ୍ଠ (କ୍ଳ) ଶରୀର ପଶ୍ଚାତ୍ଭାଗର ଅର୍ଥାତ୍ ପିଠିର ନାମ ।
 ୨୫୬ । ସ୍ବକ୍ଷ (ପୁଂ), ଭୁଜଶିରସ୍ (କ୍ଳ), ଅଂସ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ବକ୍ଷର ।
 ୨୫୭ । ସ୍ବକ୍ଷ ଓ ବକ୍ଷସ୍ଥଳର ସନ୍ଧିସ୍ଥାନକୁ ଜୟଶୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୫୮ । ବହୁମୂଳ (କ୍ଳ), କକ୍ଷ (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇନାମ କକ୍ଷଦେଶର ଅର୍ଥାତ୍ କାଶର ।
 ୨୫୯ । କାଶତଳକୁ ପାଶ୍ବ [ପୁଂ] କହ ।
 ୨୬୦ । ମଧ୍ୟମ, ଅବଲଗ୍ନ, ମଧ୍ୟ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ତିନିନାମ ଶରୀର ମଧ୍ୟଭାଗର ।
 ୨୬୧ । ଭୁଜ, ବାହୁ, ପ୍ରବେଷ୍ଟ, ଦୋଷ୍ [ପୁଂ] ଏ ଚାରୁନାମ ବାହୁର ।
 ୨୬୨ । କଫୋଶି, କର୍ତ୍ତୁର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କହୁଣୀର ।
 ୧୬୩ । କହୁଣୀର ଉପରିଭାଗକୁ ପ୍ରଗଣ୍ଡ (ପୁଂ) କହ ।
 ୨୬୪ । କହୁଣୀର ଅଧୋଭାଗକୁ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ (ପୁଂ) କହ ।
 ୨୬୫ । ମଣିବନ୍ଧ ଅବଧି କନିଷ୍ଠାଙ୍ଗୁଳମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହସ୍ତର ବହ୍ନିଭାଗକୁ କରର (ପୁଂ) କହ ।

୨୬୬ ପଞ୍ଚଶାଖଃ ଶୟଃ ପାଣି ୨୬୭ ଯୁଜ୍ଜନା ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରଦେଶିନୀ ।
 ୨୬୮ ଅଙ୍ଗୁଲଃ କରଶାଖାଃ ପୁଃ ୨୬୯ ପୁଂସ୍ୟଙ୍ଗୁଷ୍ଠଃ
 ୨୭୦ ପ୍ରଦେଶିନୀ ।
 ୨୭୧ ମଧ୍ୟମା ୨୭୨ ନାମିକା ଗୁପ୍ତି ୨୭୩ କନିଷ୍ଠା ଚେତ ଚଃ
 କ୍ରମାତ୍ ।
 ୨୭୪ । ପୁନର୍ଭବଃ କରରୁଦ୍ରୋ ନଗୋଽସ୍ତ୍ରୀ ନଗରୋଽସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ॥
 ୨୭୫ ପ୍ରାଦେଶ ୨୭୬ ତାଳ ୨୭୭ ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀସ୍ତୁର୍ଜନ୍ୟାଦୟତ୍ତେ
 ତତ୍ତେ ।

୨୬୬ । ପଞ୍ଚଶାଖ, ଶୟ ପାଣି [ପୁଂ] ଏ ତିନିନାମ ହସ୍ତର ।
 ୨୬୭ । ଯୁଜ୍ଜନା, ପ୍ରଦେଶିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯୁଜ୍ଜନା ଅଙ୍ଗୁଳର ।
 ୨୬୮ । ଅଙ୍ଗୁଳ, କରଶାଖା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାଧାରଣ ଅଙ୍ଗୁଳର ।
 ୨୬୯ । ପ୍ରଥମ ଅଙ୍ଗୁଳିକ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ (ପୁଂ) କହ ।
 ୨୭୦ । ଦ୍ବିତୀୟ ଅଙ୍ଗୁଳିକ ପ୍ରଦେଶିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୭୧ । ତୃତୀୟ ଅଙ୍ଗୁଳିକ ମଧ୍ୟମା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୭୨ । ଚତୁର୍ଥ ଅଙ୍ଗୁଳିକ ଅନାମିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୭୩ । ପଞ୍ଚମ ଅଙ୍ଗୁଳିକ କନିଷ୍ଠା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୨୭୪ । ପୁନର୍ଭବ, କରରୁଦ୍ର, [ପୁଂ], ନଗ, ନଗର (କ୍ଳ, ପୁଂ) ଏ ଚାରୁନାମ ନଗର ।
 ୨୭୫ । ଚର୍ଜ୍ଜନା ଓ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବିସ୍ତାରକୁ ପ୍ରାଦେଶ (ପୁଂ) କହ ।
 ୨୭୬ । ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଓ ମଧ୍ୟମା ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବିସ୍ତାରକୁ ତାଳ (ପୁଂ) କହ ।
 ୨୭୭ । ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଓ ଅନାମିକାଙ୍ଗୁଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବିସ୍ତାରକୁ ଗୋକର୍ଣ୍ଣ (ପୁଂ) କହ ।

୨୬୮ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ସକନିଷ୍ଠେ ସ୍ୟାଦ୍‌ସାତପ୍ତ୍ୟର୍ଦ୍ଧାଦଶଙ୍ଗୁଳଃ ।
 ୨୬୯ ପାଣିଂ ଚପେଟ ପ୍ରତଳ ପ୍ରହସ୍ତା ବିସ୍ତୃତାଙ୍ଗୁଳୋ ॥
 ୨୭୦ ଦ୍ରୌ ମହତୌ ସହତଳ ପ୍ରତଳୌ ବାମଦକ୍ଷିଣୌ ।
 ୨୭୧ ପାଣିକ୍ କୁବ୍ଜା ପ୍ରସୃତ ୨୮୨ ଯୋ ଯୁକ୍ତ ରଞ୍ଜିତଃ ସୁମାନ୍ ।
 ୨୭୩ ପ୍ରକୋଷ୍ଠେ ବିସ୍ତୃତକରେ ହସ୍ତେ ୨୮୪ ମୁଷ୍ଟ୍ୟାକୁବଦ୍ଧା ।
 ସରହିଃସ୍ୟା ୨ * ଦରହିଃସ୍ତୁ ନିଷ୍ଠାନିଷ୍ଠେନ ମୁଷ୍ଟି ନା ॥
 ୨୮୬ ବ୍ୟମୋ ବାହୋଃସକରୟୋସ୍ତତସ୍ତୋସ୍ତ୍ୟ ଯ୍ୟଗନ୍ତରମ୍ ॥
 ୨୮୭ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ବିସ୍ତୃତଦେଃ ପାଣିନୂମାନେ ପୋରୁଷଂ ଶିଷୁ ॥

୨୬୮ । ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଓ କନିଷ୍ଠାଙ୍ଗୁଳ ଦୁହଁଙ୍କ ବିସ୍ତାରକୁ ବିତପ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍
 ଶୁଷ୍କ (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) କହି ।
 ୨୬୯ । ଚପେଟ, ପ୍ରତଳ, ପ୍ରହସ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଗୁପ୍ତାର ।
 ୨୭୦ । ବାମ ଦକ୍ଷିଣ ଏକତ୍ର ଦୁଇ ଗୁପ୍ତାକୁ ସହତଳ, ପ୍ରତଳ କହି
 ଏ ଦୁହେଁ ପୁଲଙ୍ଗ ।
 ୨୭୧ । କୁବ୍ଜ ପାଣିକ ପ୍ରସୃତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୭୨ । ଦୁଇ ପ୍ରସୃତ ଏକତ୍ର ଯୋଗକୁ ଅଞ୍ଜଳି (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୭୩ । କହ୍ନୁଣି ଅବଧ ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଗ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାମକୁ ହସ୍ତ
 (ପୁଂ) । କହି ।
 ୨୮୪ । ମୁଷ୍ଟିକର ହାତକୁ (ମୁଠୁଣିଏକୁ) ସରହି (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨ * । କନିଷ୍ଠ ଅଙ୍ଗୁଳ ଉକ୍ତ ମୁଷ୍ଟିକର ହାତକୁ ଅରହି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୮୬ । ଦୁଇ ବାହୁ ପ୍ରସାରିତ ସ୍ଥାନକୁ ବ୍ୟାମ (ପୁଂ) ଅର୍ଥାତ୍ ବେଁ କହି
 ୨୮୭ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ବାହୁ ମନୁଷ୍ୟର ପରିମାଣକ ପୋରୁଷ (ଶି) କହି ।

୨୮୮ କଣ୍ଠୋ ଗଳୋ ୨୮୯ ଥ ଗ୍ରୀବାୟାଂ ଶିରେୟଃ-

କନ୍ଦରେତ୍ୟପି

୨୯୦ କମ୍ବୁଗ୍ରୀବା ଶିରେଣା ସା ୨୯୧ ବଟୁର୍ଦ୍ଧଟା କୃକାଟିକାଃ ।
 ୨୯୨ ବକ୍ରାସ୍ୟ ବଦନଂ କୁଣ୍ଡମାନନଂ ଲେପନଂ ମୁଖମ୍ ।
 ୨୯୩ କ୍ଳାବେ ଦ୍ରାଣଂ ଗନ୍ଧବଦ୍ଧା ଦୋଶା ନାସା ଚ ନାସିକା ॥
 ୨୯୪, ୨୯୫, ୨୯୬ ଓଷ୍ଠାଧରୌ ତୁ ରତନଜ୍ଞବୌଦଶନ ବାସସୀ ।
 ୨୯୭ ଅଧସ୍ତାନ୍ତବୁକଂ ୨୯୮ ଗଣ୍ଡୋ କପୋଳୌ ୨୯୯ ଉପସ୍ଥବଦ୍ଧଃ ।
 ୩୦୦ ରତନା ଦଶନା ଦନ୍ତ ରଦା ୩୦୧ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତୁ କାକୁଦମ ।

୨୮୮ । କଣ୍ଠ (ଛୁ), ଗଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଣ୍ଠଦେଶର ।
 ୨୮୯ । ଗ୍ରୀବା, ଶିରେୟ, କନ୍ଦର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଗ୍ରୀବାର ।
 ୨୯୦ । ଶିରେଣାୟୁକ୍ତ ଗ୍ରୀବାକୁ କମ୍ବୁଗ୍ରୀବା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୯୧ । ଅବଟୁ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାଟା, କୃକାଟିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ
 ବେକର ।
 ୨୯୨ । ବକ୍ର, ଆସ୍ୟ, ବଦନ, କୁଣ୍ଡ, ଆନନ, ଲେପନ, ମୁଖ (କ୍ଳା)
 ଏ ସାତ ନାମ ମୁଖର ।
 ୨୯୩ । ଦ୍ରାଣ (କ୍ଳା), ଗନ୍ଧବଦ୍ଧା, ଦୋଶା, ନାସା, ନାସିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ନାସିକାର ।
 ୨୯୪ । ଓଷ୍ଠ, ଅଧର, ରତନଜ୍ଞବ, ଦଶନବାସସ୍ [ପୁଂ] ଏ ଗୁଣନାମ
 ଦନ୍ତାକ୍ରାନ୍ତକର ।
 ୨୯୫ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଦନ୍ତାକ୍ରାନ୍ତକର ନାମ ଓଷ୍ଠ (ପୁଂ) ।
 ୨୯୬ । ନିମ୍ନ ଦନ୍ତାକ୍ରାନ୍ତକର ନାମ ଅଧର (ପୁଂ) ।
 ୨୯୭ । ଓଷ୍ଠର ଅଧରାଗକୁ ଗବୁକ [କ୍ଳା] କହି ।
 ୨୯୮ । ଗଣ୍ଡ, କପୋଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାଲର ।
 ୨୯୯ । ଗାଲର ଉପସ୍ଥବଗକୁ ହନୁ କହି । ଏହା ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୦୦ । ରତନ, ଦଶନ, ଦନ୍ତ, ରଦ (ପୁଂ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ଦନ୍ତର ।
 ୩୦୧ । ତାଳୁ, କାକୁଦ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତାଳୁର ।

୩୦୨ ରସଜ୍ଞା ରସନା ଜିହ୍ଵା ୩୦୩ ପ୍ରାନ୍ତାବୋଷ୍ଠସ୍ୟ ସ୍ଵରୂପଣୀ ॥

୩୦୪ ଲଲିଟମଳିକା ଗୋପ ୩୦୫ ରୁଦ୍ଧେ ଦୁର୍ଭୟା

ଭୁବୋ ସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀ ।

୩୦୭ କୁଳମନ୍ତ୍ରୀ, ବୋମ୍ବେ ୩୦୭ ଚାରକାଷ୍ଟ୍ର କମାନକା ॥

୩୦୮ ଲେବନଂ ନୟନଂ ନେତ୍ରମାସ୍ତ୍ରଣଂ ଚକ୍ରଋଷିଣୀ ।

ଦୃଗଦୃଷ୍ଟି ଶାସ୍ତ୍ର ବୁଝି ନେହମ୍ବୁ ସେବନଂ ବସୁମଣ୍ଡଳ ॥

୩୧୦ ଅପାଙ୍ଗେ ନେତ୍ରପୋର, ୩୧୧ କଟାକ୍ଷେପାଙ୍ଗଦର୍ଶନେ ।

୩୧୨ କର୍ଣ୍ଣଶବ୍ଦପ୍ରଦୋ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ॥

୩୧୩ ଭବିଷ୍ୟତ ଶିରଃ ଶୀର୍ଷ ମୁର୍ଦ୍ଧା । ନ ମୟକେତୁ ଶ୍ଵାମ ।

୩୦୨ । ରମଣ, ରସନା, ଜହ୍ନ (ସ୍ତ୍ରୀ ଏ ଜନ ନାମ ଜହ୍ନାର ।

୩୦୩ । ଦୁଇ ଓଷ୍ଠର ଅନ୍ତରାଗକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କର । ଏହା ପୁଂ ବା ମା

୩୦୪ । ଲଲଟ, ଅଳକ, (ମୁ) ଗୋଧୂ (ପୁଂ) ଏ ଭିନ୍ନ ନାମ
କଥୋଲର ।

୩୦୫ । ଭୁଲକା ନାମକୁ ଭୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କବି ।

୩୦୭ । ଦୁଇପ୍ରାୟରମଧ୍ୟରୁ କୃତ୍ କବି ଏହି ପ୍ରାୟ ବା କାବ୍ୟଲିଙ୍ଗ ।

୩୦୭ । ତାରକା, କମ୍ପଦଳା(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚକ୍ଷୁତାଗର ।

୩୦୮ । ଲେଚନ, ନୟନ, ନେତ୍ର, ଶିଖର, ଚକ୍ର, ଅକ୍ଷ (କା.)

ଦୃଶ, ଦୃଷ୍ଟି, (ସ୍ତ୍ର) ଏ ଆଠ ନାମ ରକ୍ଷର ।

୩୦୯ । ଅଶ୍ରୁ, ନେତ୍ରାନ୍ତ, ରୋଦନ, ଅସ୍ତ୍ର, ଅଶ୍ରୁ (କ୍ରା) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ
ବନ୍ଧୁ ଜଳର ।

୩୧୦ । ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅପାଙ୍ଗ (ପୁ.), କହି ।

୩୧୧. | ତକ୍ଷୁର ଅନ୍ତର୍ଭାଗରେ ଗୁଣ୍ଡିବାର ନାମକୁ କଟାକ୍ଷ (ପଂ) କହି ।

୩୧୨ । କର୍ତ୍ତୃ, ଶବ୍ଦଗ୍ରହ [ପୂଂ] ଗୋଷ, [କ୍ଳୃ] ଶୂଚ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶ୍ରବଣ, ଶ୍ରବଣ- (କ୍ଳୃ) ଏ ଛଅ ନାମ କର୍ତ୍ତୃର ।

୩୧୩ । ଉତ୍ତମାଙ୍ଗ, ଶିରସ, ଶୀର୍ଷ କ୍ଳା, ମୂର୍ଦ୍ଧନା (ପୁଂ)ମସ୍ତକ (ପୁଂ)
(କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ମସ୍ତକର ।

୩୧୪ ଚିକ୍କରଃ କୁନ୍ତଳୋ ବାଲଃ କରଃ କେଶଃ ଶିବେରୁଦ୍ରଃ ॥
 ୩୧୫ ପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମପଦ୍ମ

୩୧୪ ଚନ୍ଦ୍ରବେଳେ କୈଶିକଂ କୌଣ୍ୟ ୩୧୬ ମଳାସ୍ତୁ ଶୁକ୍ରନିମାଃ ।
 ୩୧୭ ଦିଗ୍‌ପଦ୍ମେ ପଦ୍ମାକ୍ଷୀ ସର୍ବଜ୍ଞା ୩୧୮ ଅଶ୍ୱିନୀ ନୟନା ॥

୩୧୭ ଚେ ଲଲଟେ ଭ୍ରମରକାଃ ୩୧୮ କାକପକ୍ଷ ଶିଖଣ୍ଡକଃ ॥
 ୩୧୯ ପଦ୍ମପଦ୍ମବତୀ ୩୨୦ ମହାଶୟନୀ

୩୧୯ କବରୀ କେଶବେଶେ ୩୨୦ ଧ୍ୟାନୀ ଲିଃ ସାଧନାଃ କରୁଃ ॥
 ୩୨୧ ଶିଖା ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ୩୨୨

୩୨୧ ଶିଶୁ ବୁଢ଼ା କେଶପାଣି ୩୨୨ ବ୍ରହ୍ମନୟ କଟା ସଟା ॥
 ୩୨୩ ଦେବୀ ପଦ୍ମାବତୀ ୩୨୪ ଶ୍ରୀମତୀ କଳାବତୀ ॥

୩୭୩ କେଶିଃ ପ୍ରକେଶୀ ୩୭୪ ଶାଶ୍ୱତ୍ୟ ଶିରସ୍ୟା ବିରସ୍ୟେ କରେ ।
 ୩୭୫ ବାଶ୍ୟଃ ପାଶ୍ୟଃ ପାଶ୍ୟଃ ପାଶ୍ୟଃ

୩୨୫ ପାଶଃ ପକ୍ଷସ୍ତୁ ହସ୍ତସ୍ତୁ କଳାପାର୍ଥଃ କରୁପୁରେ ।

୩୧୪ । ଚିତ୍ରର କୁନ୍ତଳ, ବାଳକର, କେଶ, ଶିଶେରୁହ [ପୁଂ] ଏ
ଛଅନାମ ବାଳର ।

ଅନୁ. ୧ । କୈଶିକ, କୈଶ୍ୟ [କ୍ଷୁ] ଏ ଦୁଇନାମ କୈଶସମୁଦ୍ର ।

୩୧୬ । ଅଳକ (ପୁଂ, କ୍ଳା), ବୃଷ୍ଟିକୃତଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କୁଷ୍ଠ-
କୁଷ୍ଠା ବାଲର ।

୩୧୭ ! ଲଲିଟ ଉପର ବନ୍ଦ କେଶକୁ ଭ୍ରମରକୁ [ପୁଂ] କହି ।

୩୧୮ । କାକପତ୍ର, ଶିଖଣ୍ଡକ (ପୂଂ) ଏ ଦୁଇଜାତ କାନସାଗ
ଜଳପିତ୍ତ ।

୩୧୯ । କକର (କ୍ଷୀ), କେଶବେଶ [ସୁଂ] ଏ ଦୁଇନାମ ବାଳ-
ଶୋଷାର ।

୩୭୦ । ଏକଟ ବନ୍ଦ କେଶର ନାମକୁ ଧମିଲ୍ଲି [ପୁଂ] କହନ୍ତି ।
 ୩୭୧ । ଶିଳ୍ପ ଚିତ୍ର ଗୋଟାଏ ୧୫ ଫୁଟ

୩୨୧ । ଶିଖ, ରୁଡ଼ା, କେଶପାଣି [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଭିନ୍ନମାନ ଶିଖାର ।
 ୩୨୨ । ରମ୍ୟାପୁରୀ ଶିଖାର ମାନସକୁ ପ୍ରମୋଦିତ କର ।

ଅ. ୨୨ । ବଙ୍ଗମାନଙ୍କର ସ୍ୱପକ୍ଷ କେଶକୁ ଜଟା ଓ ସଟା [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ଅ. ୨୩ । କେଶୀ ପାଦେଶୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ।

୩୭୮ । ବେଣୀ, ପ୍ରବେଣୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇନାମ ବାଳବେଣୀର ।

୩୨୪ । ଶିର୍ଷଣ୍ୟ, ଶିରସ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନିର୍ମଳ ବାଳର ।
 ୩୨୫ । କେଶମାତ୍ରା, କେଶମାତ୍ରା, କେଶମାତ୍ରା (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନିର୍ମଳ ବାଳର ।

୩୨୫ । କେଶପାଶ, କେଶପକ୍ଷ, କେଶହସ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଶତନାମ
କେଶସମୁହର ।

୩୨୭ ତନୁରୁହଂ ସେମ ଲେମ ୩୨୭ ତଦବୃତ୍ତୋ ଶୁଣୁ ପୁଂମୁଖେ ।

୩୨୮ ଆକଳ୍ପବେଶେ ନେପଥ୍ୟଂ ପ୍ରତିକର୍ମ ପ୍ରସାଧନମ୍ ।

୩୨୯ ଦଶେତେ ହିଷ୍ଟଳଂ କର୍ତ୍ତାଳଙ୍କରସ୍ତୁଷ୍ଟ ମଣ୍ଡିତଃ ।

ପ୍ରସାଧକୋଳଂକୃତସ୍ତୁ ଭୂଷିତସ୍ତୁ ପରିଷ୍କୃତଃ ।

୩୩୦ ବିଭ୍ରାଡ଼ଭ୍ରାଜିଷ୍ଟୁ ୩୩୧ ଭୂଷଣଂ ସ୍ୟାଦଳଂକୃତମ୍ ।

୩୩୨ ଅଳଙ୍କାର ସ୍ତୁଭରଣଂ ପରିଷ୍କାରେ ବିଭୂଷଣମ୍ ।

ମଣ୍ଡନଂ ଚ ୩୩୩ ଽଥ ମୁକୁଟଂ କିରୀଟଂ ପୁଂ ନ ପୁଂସକମ୍ ॥

୩୩୪ ଚୂଡ଼ାମଣିଃ ଶିରେରହଂ ୩୩୫ ତରଳୋ ହାରମଧ୍ୟଃ ।

୩୨୭ । ତନୁରୁହ, ସେମନ୍, ଲେମନ୍ (କ୍ଳ) ଏ ତନୁନାମ ଲେମର ।

୩୨୭ । ପୁରୁଷର ମୁଖସ୍ଥିତ ବଡ଼ ଲେମର ନାମ ଶୁଣୁ (କ୍ଳ) ଅର୍ଥାତ୍ ନିଶି ବାଡ଼ି ।

୩୨୮ । ଆକଳ୍ପ, ବେଶ [ପୁଂ], ନେପଥ୍ୟ, ପ୍ରତିକର୍ମ, ପ୍ରସାଧନ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସାଧାରଣ ବେଶର ।

୨୨୯ । ଅଳଂକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ, ଅଳଂକରସ୍ତୁ, ମଣ୍ଡିତ, ପ୍ରସାଧକ ଅଳଂକୃତ, ଭୂଷିତ, ପରିଷ୍କୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ ଅଳଂକାରଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୩୩୦ । ବିଭ୍ରାଜ୍, ଭ୍ରାଜିଷ୍ଟୁ, ବେଶିଷ୍ଟୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତନୁନାମ ପ୍ରକାଶ-ଶୀଳର ।

୩୩୧ । ଭୂଷା, ଅଳଂକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭୂଷଣକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱୀର ।

୩୩୨ । ଅଳଙ୍କାର (ପୁଂ), ଆଭରଣ (କ୍ଳ), ପରିଷ୍କାର (ପୁଂ), ବିଭୂଷଣ, ମଣ୍ଡନ (କ୍ଳ), ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ସାଧାରଣ ଅଳଙ୍କାରର ।

୩୩୩ । ମୁକୁଟ (କ୍ଳ) କିରୀଟ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ମୁଣ୍ଡମୁକୁଟର ।

୩୩୪ । ଚୂଡ଼ାମଣି (ପୁଂ), ଶିରେରହ (କ୍ଳ) — ଏ ଦୁଇନାମ ମସ୍ତକ ଚୂଡ଼ାମଣିର ।

୩୩୫ । ହାରର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ମଣିକ ତରଳ (ପୁଂ) କହି ।

୩୩୬ ବାଳପାଶ୍ୟା ପରିତଥ୍ୟା ୩୩୭ ପତ୍ରପାଶ୍ୟା ଲଲଟିକା ॥

୩୩୮ କର୍ଣ୍ଣିକା ତାଳପତ୍ରଂ ସ୍ୟାତ୍ ୩୩୯ କୁଣ୍ଡଳଂ କର୍ଣ୍ଣବେଷ୍ଟନମ୍ ।

୩୪୦ ଗ୍ରୋବେୟକଂ କଣ୍ଠଭୂଷା ୩୪୧ ଲମ୍ବନଂ ସ୍ୟଲ୍ଲଳିତକା ॥

୩୪୨ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣେ ଷ୍ଟ୍ରାଲମ୍ବିକା ୩୪୩ ଽଥେ ରଃସୂଚିକା ମୋକ୍ଷିକୈଃକୃତା ।

୩୪୪ ହାସେ ମୁକ୍ତାବଳୀ ୩୪୫ ଦେବଛନ୍ଦୋଽସୌଗନ୍ଧସ୍ତ୍ରିକା ।

୩୪୬ ହାରଭେଦା ଯଷ୍ଟିଭେଦାଂ ଗୁଚ୍ଛଗୁଚ୍ଛାର୍ଦ୍ଧ ଗୋପନାଃ ।

ଅର୍ଦ୍ଧହାସେ ମାଣବକ ୩୪୭ ଏକାବଲ୍ୟେକସ୍ତ୍ରିକା ॥

୩୪୮ ସୈବ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳା ସ୍ୟାତ୍ ସପ୍ତବଂଶତମୌକ୍ଷିକୈଃ ।

୩୩୬ । ବାଳପାଶ୍ୟା, ପାରିତଥ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମସ୍ତକ ଆଭରଣ-ସୀନ୍ଧିର ।

୩୩୭ । ପତ୍ରପାଶ୍ୟା, ଲଲଟିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଲଲଟଭୂଷାର ।

୩୩୮ । କର୍ଣ୍ଣିକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ତାଳପତ୍ର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ [ତଡ଼ିକା] କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣର ।

୩୩୯ । କୁଣ୍ଡଳ, କର୍ଣ୍ଣବେଷ୍ଟନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ କୁଣ୍ଡଳର ।

୩୪୦ । ଗ୍ରୋବେୟକ (କ୍ଳ), କଣ୍ଠଭୂଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କଣ୍ଠ ଭୂଷଣର ।

୩୪୧ । ଲମ୍ବନ (କ୍ଳ) ଲଲିତକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇନାମ କଣ୍ଠମାଳାର ।

୩୪୨ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମାଳାକୁ ଷ୍ଟ୍ରାଲମ୍ବିକା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୩୪୩ । ମୁକ୍ତାମାଳାକୁ ରଃସୂଚିକା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୩୪୪ । ହାସ (ପୁଂ), ମୁକ୍ତାବଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ହାରର ।

୩୪୫ । ଦେବଛନ୍ଦ, ଶତସ୍ତ୍ରିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶତସ୍ତ୍ରୀ ହାରର ।

୩୪୬ । ଗୁଚ୍ଛ, ଗୁଚ୍ଛାର୍ଦ୍ଧ, ଗୋପନ, ଅର୍ଦ୍ଧହାର, ମାଣବକ, (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ହାରବିଶେଷର ।

୩୪୭ । ଏକସଂସ୍ତ୍ର ହାରକୁ ଏକାବଳୀ କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୩୪୮ । ସତ୍ତାରଣ ମୁକ୍ତାୟୁକ୍ତ ହାରକୁ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳା କହି, ଏହା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

୩୮୯ ଆବାପକଃ ପାରିତ୍ୟାୟଃ କଟକୋ ବଳସୋଽସ୍ତ୍ରିୟାମ୍ ।
 ୩୯୦ କେୟୁରମଙ୍ଗଦଂ ତୁଲେ ୩୯୧ ଅଙ୍ଗୁଳୀୟକମୁଷ୍ଟିକା ॥
 ୩୯୨ ସକ୍ଷିରାଂ ଲି ମଦ୍ରା ସ୍ୟାତ ୩୯୩ କଙ୍କଣ କରତୁଷଣମ୍ ।
 ୩୯୪ ସ୍ତ୍ରୀକଟ୍ୟାଂ ମେଶଳା କାଞ୍ଚୀ ସପ୍ତଜା ରସନା ତଥା ॥
 କ୍ଳୀବେ ସାରସନଂ ଚ ୩୯୫ ଅ ପୁଂସ୍କ୍ୟାଂ ଶୁଙ୍ଗଳଂ ହିଷ୍ଠ ।
 ୩୯୬ ପାଦାଙ୍ଗୁଳଂ ତୁଳାକୋଟିମଞ୍ଜିରେ ନୟସୋଽସ୍ତ୍ରିୟାମ୍ ॥
 ହଂସକଃ ପାଦକଟକଃ ୩୯୭ କଙ୍କିଣୀ ଶୁଦ୍ରଦଣ୍ଡକା ।
 ୩୯୮ ଭୁକ୍ତପଳଂ କୃମିରୋମାଣି ବସ୍ତ୍ରଯୋନିକ ଶ ହିଷ୍ଠ ॥
 ୩୯୯ ବାଲକଂ ଶୋମାଦ ୩୯୦ ପାଳଂ ତୁ କାର୍ପାସ
 ବାବରଂ ଚ ତତ୍ ।

୩୮୯ । ଆବାପକ, ପରିତ୍ୟାୟ, କଟକ (ପୁଂ), ବଳସୁ (କ୍ଳୁ, ପୁଂ) ଏ
 ଚୂରନାମ ଶବ୍ଦର ।
 ୩୯୦ । କେୟୁର, ଅଙ୍ଗୁଳ ଏ ଦୁଇନାମ ତାଡ଼ର । ଦୁହେଁ ପୁଂ; ବା
 କ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୧ । ଅଙ୍ଗୁଳୀୟକ, (କ୍ଳୁ) ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ମୁଦର ।
 ୩୯୨ । ଅକ୍ଷର ଯୁକ୍ତ ମୁଦକୁ ଅଙ୍ଗୁଳମୁଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୩୯୩ । କରତୁଷଣକୁ କଙ୍କଣ (କ୍ଳୁ) କହି ।
 ୩୯୪ । ମେଶଳା, କାଞ୍ଚୀ, ସପ୍ତଜା ରସନା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସାରସନ (କ୍ଳୁ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ସ୍ତ୍ରୀକଟି ଆଉରଣ ବିଶେଷର ।
 ୩୯୫ । ପୁରୁଷ କଟି ଆଉରଣକୁ ଶୁଙ୍ଗଳ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୯୬ । ପାଦାଙ୍ଗୁଳ (କ୍ଳୁ), ତୁଳାକୋଟି (ପୁଂ), ମଞ୍ଜିର ନୟୁର (କ୍ଳୁ)
 (ପୁଂ), ହଂସକ, ପାଦକଟକ (ପୁଂ) ଏ ଛଅନାମ ନୟୁରର ।
 ୩୯୭ । କଙ୍କିଣୀ, ଶୁଦ୍ର ଦଣ୍ଡକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କଙ୍କିଣାର ।
 ୩୯୮ । ବସ୍ତ୍ରୋପାଦକ ବସ୍ତ୍ରର ନାମକୁ ବସ୍ତ୍ରଯୋନି କହି । (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏହା ।
 ୩୯୯ । ବାଲକ, ଶୋମ (ହି) ଏ ଦୁଇନାମ ବକ୍ତଳ ନିର୍ମିତ ବସ୍ତ୍ରର ।
 ୪୦୦ । ପାଳ, କାର୍ପାସ, ବାଦର (ହି) ଏ ତିନିନାମ କାର୍ପାସ ଜାତ
 ବସ୍ତ୍ରର ।

୩୬୧ କୌଶେୟଂ କୃମିକୋରୁପଂ ୩୬୨ ରଜ୍ଜ୍ୱ ବଂ ମୃଗରୋମଜମ୍ ।
 ୩୬୩ ଅନାଦୃତଂ ନଷ୍ଟବାଣି ତନ୍ଦ୍ରକଂ ଚ ନବାୟୁରମ୍ ।
 ୩୬୪ ଚତୁର୍ଥାଦୁର୍ଗମମୟଂ ଯତ୍ନୋତୟୋବସ୍ତ୍ରୋୟୁଗମ୍ ।
 ୨୭୫ ପଶୋର୍ଣ୍ଣଂ ଧୋତକୌଶେୟଂ ୩୭୬ ବହୁମୁଲଂ
 ମହାଧନମ୍ ।

୨୬୭ ଶୋମଂ ଦୁକୂଳଂ ସ୍ୟା ୩୬୮ ଦେହେ ନିଗତଂ ପ୍ରାବୃତଂ ହିଷ୍ଠ ।
 ୩୬୯ ସ୍ତ୍ରୀୟଂ ବହୁଭେଦେ ବସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଦଶାଃ ସ୍ୟୁର୍ବସ୍ତ୍ରୋଦ୍ ଯୋଃ ।
 ୩୭୦ ଦୈର୍ଘ୍ୟମାୟାମ ଆରେଦ୍ଧଃ ୩୭୧ ପରିଶାଦୋ ବିଶାଳତା ।

୩୬୧ । କୌଶେୟ, କୃମିକୋରୁପ (ହି) ଏ ଦୁଇନାମ ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୬୨ । ରଜ୍ଜ୍ୱ, ମୃଗରୋମଜ (ହି) ଏ ଦୁଇନାମ ମୃଗରୋମଜାତ
 ବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୬୩ । ଅନାଦୃତ, ନଷ୍ଟ, ବାଣି, ତନ୍ଦ୍ରକ, (ହି), ନବାୟୁର (କ୍ଳୁ) ଏ
 ଚାରୁନାମ ନୂତନ ବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୬୪ । ଧୋତବସ୍ତ୍ର ଯୁଗୁକୁ ଉଦ୍ଗମମୟ କହି । ଏହା କ୍ଳୁ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୭୫ । ପଶୋର୍ଣ୍ଣ, ଧୋତକୌଶେୟ (କ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରଶାଳିତ
 ବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୭୬ । ବହୁମୁଲ, ମହାଧନ (କ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବହୁମୁଲ ବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୭୭ । ଶୋମ ଦୁକୂଳ (କ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୬୮ । ନିଗତ, ପ୍ରାବୃତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଓଡ଼ଣୀ ବସ୍ତ୍ରର ।
 ୩୬୯ । ବସ୍ତ୍ର ଦଶକୁ ଦଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୩୭୦ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ (କ୍ଳୁ), ଆୟାମ, ଆରେଦ୍ଧ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ପାର୍ଦ୍ଧତାର ।
 ୩୭୧ । ପରିଶାଦ [ପୁଂ], ବିଶାଳତା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇନାମ ଓପାରର ।

- ୩୭୨ ପଟ୍ଟକରଂ କୀର୍ତ୍ତିବସୁଂ ୩୭୩ ସମୌ ନକ୍ରକକର୍ପଟୌ ।
 ୩୭୪ ବସୁମାହାଦନଂ କାସଶ୍ଚୈଳଂ ବସନମଂଶୁକମ୍ ॥
 ୩୭୫ ସୁଚେଳକଃ ପଟ୍ଟୋସ୍ତ୍ରୀସଂ ୩୭୬ ଦ୍ଵାରଶିଃ ସ୍ଫୁଲ୍ଗଶଟକଃ ।
 ୩୭୭ ନିଶ୍ଚେଳଃ ପ୍ରଜ୍ଞପଟଟଃ ୩୭୮ ସମୋ ରଜ୍ଜିକମ୍ବେଳୌ ॥
 ୩୭୯ ଅନୁଶୟେ ପସଂ ବ୍ୟାନପରିଧାନାନ୍ୟଧୋଂଶୁକେ ।
 ୩୮୦ ଚୌ ପାବାରେଭବସଙ୍ଗୌ ସମୌ ବୃହତ୍ତକା ଚଥା ॥
 ସଂବ୍ୟାନମୁତ୍ତୟଂ ଚ ୩୮୧ ଶ୍ଵେଳଃ କୂର୍ପାସକୋଽସ୍ତ୍ରୀସ୍ତାମ୍ ।
 ୩୮୨ ନିଶାରଃ ସ୍ୟାଦ୍ଵାବରଣେ ହିମାନିଳନିବାରେଣେ ॥
 ୩୮୩ ଅର୍ଦ୍ଧେରୁକଂ ବରସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ସ୍ୟାତଶ୍ଚାତକମସ୍ତ୍ରୀସ୍ତାମ୍ ।
 ୩୭୨ । ପଟ୍ଟକର, କୀର୍ତ୍ତିବସୁ(କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୁରୁଣା ଲୁଗାର ।
 ୩୭୩ ନକ୍ରକ, କର୍ପଟ (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ଛୁଣ୍ଡା କନାର ।
 (କୌର୍ପୀନ କନାର) ।
 ୩୭୪ । ବସୁ, ଆହାଦନ, କାସସ, ଚେଳ, ବସନ, ଅଶୁକ (ପୁଂ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ସାଧାରଣ ବସ୍ତୁର ।
 ୩୭୫ । ସୁଚେଳକ (ପୁଂ) ପଟ୍ଟ (କ୍ଳ୍ମ, ପୁଂ) ଦୁଇନାମ ଶୋଭନ
 ବସ୍ତୁର ।
 ୩୭୬ । ବରଶି, ସ୍ଫୁଲ୍ଗଶଟକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମୋଟା ବସ୍ତୁର ।
 ୩୭୭ । ନିଶ୍ଚେଳ, ପ୍ରଜ୍ଞପଟଟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଶ୍ରେଡ଼ା ବସ୍ତୁର ।
 ୩୭୮ । ରଜ୍ଜିକ, କମ୍ବଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କମ୍ବଳର ।
 ୩୭୯ ଅନୁଶୟ, ଉପସଂବ୍ୟାନ, ପରିଧାନ, ଅଧୋଂଶୁକ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ
 ଚାରିନାମ ପରିଧେୟ ବସ୍ତୁର ।
 ୩୮୦ । ପ୍ରବାର, ଉତ୍ତରସଙ୍ଗ (ପୁଂ), ବୃହତ୍ତକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସଂବ୍ୟାନ,
 ଉତ୍ତରାୟ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଉତ୍ତରାୟର ।
 ୩୮୧ । ଶ୍ଵେଳ, କୂର୍ପାସକ (ପୁଂ, କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଞ୍ଚଲର ।
 ୩୮୨ । ଆବରଣ ବସ୍ତୁକୁ ନିଶାର (ପୁଂ) କହ ।
 ୩୮୩ । ଶ୍ରେଷ୍ଠା ସ୍ତ୍ରୀର ବସ୍ତୁକୁ ଦଶାତକ (ପୁଂ, କ୍ଳ୍ମ) କହ ।

- ୩୮୪ ସ୍ୟାତ୍ତ୍ରି ଶ୍ଵାସପଥନଂ ଚତ୍ର ପ୍ରାପୋତ୍ୟାପ୍ରପଦଂ ହି ଯତ୍ର ॥
 ୩୮୫ ଅସ୍ତ୍ରୀ ବିତାନମୁଲ୍ଲୋଚ୍ଚେ ୩୮୬ ଦୁଷ୍ଟେୟାଦ୍ୟଂ ବସୁ ବେଶୁନଂ ॥
 ୩୮୭ ପ୍ରତିସୀରା ଯବନିକା ସ୍ୟାତ୍ତ୍ରିରସ୍ତ୍ରୀଣୀ ଚ ସା ।
 ୩୮୮ ପରିକର୍ମିତସଂସ୍କାରଃ ୩୮୯ ସ୍ୟାନ୍ମାଷ୍ଟ୍ର ମାର୍ଜିତ୍ତ୍ଵା ମୃଜା ॥
 ୩୯୦ ଉଦ୍‌ବର୍ତ୍ତନୋସ୍ତ୍ରାଦନେଦ୍ଵେ ସମେ ୩୯୧ ଆପ୍ତାବ ଆପ୍ତବଃ ।
 ସ୍ଥାନ ୩୯୨ ଚର୍ଚ୍ଚାତୁ ଗୁର୍ଜିକ୍ୟଂ ସ୍ଥାପକୋ ୩୯୩
 ଅପ୍ରବୋଧନମ ॥

ଅନୁବୋଧଃ ୩୯୪ ପ୍ରସଲେଖା ପକ୍ଷାଙ୍ଗୁଳରମେ ସମେ ।

- ୩୮୪ । ମସ୍ତକାବୟୁ ପାଦଗ୍ରସର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆକ୍ରନ୍ତ ବସୁକୁ ଆପ୍ରପଦ
 ଆପ୍ରପାନ କହ । ଏହା ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୮୫ । ବିତାନ (ପୁଂ, କ୍ଳ୍ମ), ଉଲ୍ଲୋଚ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ଗୁରୁଅର ।
 ୩୮୬ । ବସୁନିର୍ମିତ ଗୁଡ଼କୁ ଦୁଷ୍ଟାଦ୍ୟ (କ୍ଳ୍ମ) କହ ।
 ୩୮୭ । ପ୍ରତିସୀରା, ଯବନିକା, ତ୍ରିସ୍ତ୍ରୀଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ପର୍ବା
 ଅର୍ଥାତ୍ କନାଟି ବାଡ଼ର ।
 ୩୮୮ । ପରିକର୍ମି (କ୍ଳ୍ମ), ଅଙ୍ଗସଂସ୍କାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଙ୍ଗ
 ନିର୍ମଳ କରିବାର ।
 ୩୮୯ । ମାଷ୍ଟ୍ର, ମାଜ୍ଜନା, ମୃଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ନିର୍ମଳୀକରଣର ।
 ୩୯୦ । ଉଦ୍‌ବର୍ତ୍ତନ, ଉସ୍ତ୍ରାଦନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲେପନଦ୍ଵାରା
 ଶରୀର ନିର୍ମଳ କରିବାର ।
 ୩୯୧ । ଆପ୍ତକ, ଆପ୍ତବ, (ପୁଂ) ସ୍ଥାନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ଥାନର ।
 ୩୯୨ । ଚର୍ଚ୍ଚା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗୁର୍ଜିକ୍ୟ (କ୍ଳ୍ମ) ସ୍ଥାପକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ବସ୍ତୁରେ କୁକୁମାରି ଛିଟାର ।
 ୩୯୩ । ପ୍ରବୋଧନ (କ୍ଳ୍ମ), ଅନୁବୋଧ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ନଦ୍ରାବରଣ ।
 ୩୯୪ । ପ୍ରସଲେଖା, ପକ୍ଷାଙ୍ଗୁଳ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାଲ ଚିପିତ
 ଲେଖାର ।

୩୯୪ ତମାଳପତ୍ର ତିଳକ ଚନ୍ଦ୍ରକାଶି ବଶେଷକମ୍ ।

ଦ୍ଵିତୀୟଂ ଚ ତ୍ରୟତ୍ଵଂ ଚ ନ ସ୍ଵା ୩୯୫ ମଥ କୁକୁମମ୍ ॥

କାଶୀରଜନାଗ୍ନିଶିଖଂ ବରଂ ବହ୍ନିକପୀତନେ ।

ରକ୍ତସଂକୋଚ ପିଣ୍ଡନଂ ଧୀରଂ ଲୋହଚନ୍ଦନମ୍ ।

୩୯୬ ଲକ୍ଷା ରକ୍ଷା ଜତୁ କ୍ଳାବେ ଯାବେଲକୋ ଦ୍ରୁମାମୟଃ ।

୩୯୭ ଲବଙ୍ଗଂ ଦେବକୁସୁମଂ ଶ୍ରୀଂଞ୍ଜ ୩୯୮ ମଥ ଜାୟକମ୍ ।

କାଳୀୟକଂ ଚ କାଳାନୁସାୟିଂ ଶ୍ଵ ୪୦୦ ମଥ ସମାର୍ଥକମ୍ ।

ବଂଶକାଗୁରୁରକାହଲୋହଂ କୃମିଜନୋଜକ ।

୪୦୧ କାଳାଗ, ବଗରୁଃ ୪୦୨ ସ୍ୟାତୁ ନୂଜଂ ମଞ୍ଜି ଗନ୍ଧ ଯତ୍ ।

୩୯୫ । ତମାଳପତ୍ର (କ୍ଳା), ତିଳକ (ପୁଂ, କ୍ଳା), ଚନ୍ଦ୍ରକାଶି (କ୍ଳା) ବଶେ-
ଷକ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଶୁର ନାମ କପାଳ ଗତ ବିଚର ।

୩୯୬ । କୁକୁମ, କାଶୀରଜନ, ଅଗ୍ନିଶିଖ, ବର, ବାହ୍ନିକ, ପୀତନ,
ରକ୍ତସଂକୋଚ, ପିଣ୍ଡନ, ଧୀର, ଲୋହଚ, ଚନ୍ଦନ ଏ ଏଗାର
ନାମ କୁକୁମର । ଏମାନେ କ୍ଳା ବଲିଙ୍ଗ ।

୩୯୭ । ଲକ୍ଷା, ରକ୍ଷା, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଜତୁ (କ୍ଳା) ଯାବ, ଅଲକ୍ଷ, ଦ୍ରୁମାମୟ
(ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଅଳତାର ।

୩୯୮ । ଲବଙ୍ଗ, ଦେବକୁସୁମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲବଙ୍ଗର ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଯେତେ ନାମ ଲବଙ୍ଗର ମଧ୍ୟ ସେତେକ ନାମ ।

୩୯୯ । ଜାୟକ, କାଳୀୟକ, କାଳାନୁସାୟି (କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ
ପୀତ କାଠର ।

୪୦୦ । ବଂଶକ, ଅଗୁସ୍ତୁ, ଗଜାର୍ହ, ଲୋହ, କୃମିଜ, ଜୋଜକ (କ୍ଳା)
ଏ ଛଅ ନାମ ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନର ।

୪୦୧ । କାଳାଗୁରୁ (ପୁଂ), ଅଗୁରୁ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ
କାଳାଗୁରୁର ।

୪୦୨ । ମଞ୍ଜି କାଚରଯୁକ୍ତ କାଳାଗୁରୁକୁ ମଙ୍ଗଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନି ।

୪୦୩ ଯକ୍ଷଧୂପଃ ସର୍ବରସୋଽରଳ ସର୍ବରସାବପି ।

ବହ୍ନିରୂପୋଽପ୍ୟ ୪୦୪ ଯ କୃକଧୂପ କୃଷିମଧୂପକୋ ॥

୪୦୫ ଭୃଗୁଷ୍ଠଃ ପିଣ୍ଡକଃ ସିଂହୋ ଯାବନୋଽପ୍ୟଥ ୪୦୬ ପାୟସଃ ।

ଶ୍ରୀବାସୋ ବୃକଧୂପେ ଯେ ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ ସରଳଦ୍ରବୋ ।

୪୦୭ ପ୍ରାଗନାଭିର୍ମୃଗମଦଃ କସ୍ତୁରୀ ଶ୍ଵ ୪୦୮ ଯ କୋଳକମ୍ ।

କକ୍ଵୋଳକଂ କୋଷଫଳ ୪୦୯ ମଥକର୍ପୁରମସ୍ତ୍ରୀୟମ୍ ॥

ଘନସାରସ୍ତନ୍ତ୍ରଂ ସଂଞ୍ଜଃ ସିତାଭ୍ରୋ ହିମବାଲୁକା ॥

୪୧୦ ଗନ୍ଧସାଗେ ମଳୟୁଜୋ ଭଦ୍ରାଶ୍ରୀମନୋଽସ୍ତ୍ରୀୟମ୍ ।

୪୦୩ । ଯକ୍ଷଧୂପ, ସର୍ବରସ, ଅରଳ, ସର୍ବରସ, ବହ୍ନିରୂପ (ପୁଂ) ଏ
ପାଞ୍ଚ ନାମ ଶୁଣାର ।

୪୦୪ । ବୃକୋଧୂପ କୃଷିମଧୂପକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଷୋଡ଼ଶାଙ୍ଗ
ଧୂପର ।

୪୦୫ । ଭୃଗୁଷ୍ଠ, ପିଣ୍ଡକ, ସିଂହ, ଯାବନ (ପୁଂ) ଏ ଶୁରନାମ ଶିଳା
ରସର ।

୪୦୬ । ପ୍ରାୟସ, ଶ୍ରୀବାସ, ବୃକଧୂପ, ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ ସରଳଦ୍ରବ (ପୁଂ) ଏ
ପାଞ୍ଚ ନାମ ତାପିଣି ତେଲର ।

୪୦୭ । ମୃଗନାଭି, ମୃଗମଦ (ପୁଂ), କସ୍ତୁରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ
ମୃଗନାଭି କସ୍ତୁରୀର ।

୪୦୮ । କୋଳକ, କକ୍ଵୋଳକ, କୋଷଫଳ (କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ
କକ୍ଵୋଳ ଫଳର ।

୪୦୯ । କର୍ପୁର (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଘନସାର, ଚନ୍ଦ୍ରଂ ସିତାଭ୍ର (ପୁଂ) ହିମ
ବାଲୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କର୍ପୁରର । ଚନ୍ଦ୍ରର ଯେତେ
ନାମ କର୍ପୁରର ମଧ୍ୟ ସେତେକ ନାମ ।

୪୧୦ । ଗନ୍ଧସାର, ମଳୟୁଜ, ଭଦ୍ରାଶ୍ରୀ, ଚନ୍ଦନ (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଏ ଶୁର
ନାମ ଚନ୍ଦନର ।

୪୧୧ ତୈଳପୂର୍ଣ୍ଣକଗୋଶୀଷେ ହରିଚନ୍ଦନମସ୍ତୁ ସ୍ୱାମ୍ ॥

୪୧୨ ତିଳପୂର୍ଣ୍ଣୀକୁ ପକ୍ଷାଙ୍ଗଂ ରଞ୍ଜନଂ ରକ୍ତଚନ୍ଦନମ୍ ।

କୁଚଚନ୍ଦନଂ ଚ ୪୧୩ ଅଜଗାକୋଷ ଜାତୀୟଲେ ସମେ ॥

୪୧୪ କର୍ପୁରାଗୁରୁକସ୍ତୁରୀ କକ୍କୋଳେ ଯକ୍ଷକର୍ଦ୍ଦମଃ ।

୪୧୫ ଗାନ୍ଧାରୁଲେପନା ବର୍ତ୍ତିବର୍ଣ୍ଣକଂ ସ୍ୟାଦ୍ବଳେପନମ୍ ॥

୪୧୬ ରୁଣ୍ଡିଳି ବାସଯୋଗାଃ ସ୍ୱ୍ୟ ୪୧୭ ଭାବିତଂ

ବାସିତଂ ଶିଶୁ ।

୪୧୮ ସଂସ୍କାରେ ଗନ୍ଧମାଲ୍ୟାଦ୍ୟୋର୍ଯଃ ସ୍ୟାଦ୍ବଦ୍ୟବାସନମ୍ ॥

୪୧୯ ମାଲ୍ ମାଳାସୁକୋ ମୁଦ୍ ୪୨୦ କେମେଧେତୁ ଗର୍ଭକଃ ।

୪୨୧ । ତୈଳ ପୂର୍ଣ୍ଣକ, ଗୋଶୀଷ (କ୍ଳ), ହରିଚନ୍ଦନ [ପୂ, କ୍ଳ] ଏ ତିଳ ନାମ ଚନ୍ଦନବିଶେଷର ।

୪୨୨ । ତିଳପୂର୍ଣ୍ଣୀ(ସ୍ତ୍ରୀ), ପକ୍ଷାଙ୍ଗ, ରଞ୍ଜନ, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ କୁଚଚନ୍ଦନ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ରକ୍ତଚନ୍ଦନର ।

୪୧୩ । ଜାତୀକୋଷ, ଜାତୀୟଳ, (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାତୀୟଳର ।

୪୧୪ । କର୍ପୁର, ଅଗୁରୁ, କସ୍ତୁରୀ, କକ୍କୋଳର ମିଶ୍ରଣକୁ ଯକ୍ଷକର୍ଦ୍ଦମ (ପୂ) କହି ।

୪୧୫ । ଗାନ୍ଧାରୁଲେପନ, ବର୍ତ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ବର୍ଣ୍ଣକ, ବଳେପନ, (କ୍ଳ) ଏ ଚାରୁ ନାମ ଗାନ୍ଧାରୁଲେପନର ।

୪୧୬ । ରୁଣ୍ଡି (କ୍ଳ) ବାସଯୋଗ (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁଗନ୍ଧ ଗୁଣୀର ।

୪୧୭ । ଭାବିତ, ବାସିତ, (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗନ୍ଧବାସ ବସ୍ତୁର ।

୪୧୮ । ଗନ୍ଧମାଲ୍ୟାଦିବାସଂସ୍କାରରନାମକୁ ଅଧିବାସନ(କ୍ଳ) କହି ।

୪୧୯ । ମାଲ୍ [କ୍ଳ] ମାଳା, ସୁକ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିଳ ନାମ ମାଳାର ।

୪୨୦ । ବେଶମଧ୍ୟ ମାଲ୍କୁ ଗର୍ଭକ (ପୂ) କହି ।

୪୨୧ ପ୍ରଭୃଷ୍ଟକଂ ଶିଖାଲମ୍ ୪୨୨ ପୁରୋନ୍ୟସଂ ଲଲମକମ୍ ।

୪୨୩ ପ୍ରାଲମ୍ବମୃଜ୍ଜ ଲମ୍ବସ୍ୟାତ୍ କଣ୍ଠା ୪୨୪ ଦବୈକ୍ଷକଂଭୁବତ୍ ।

ଯତ୍ତୀର୍ଯ୍ୟକ୍ଷିପ୍ତମୁରସି ୪୨୫ ଶିଖାସ୍ତ୍ରୀତ ଶେଷଭୌ ॥

୪୨୬ ରଚନା ସ୍ୟାତ୍ ପରିଷ୍ଠଦ ୪୨୭ ଆଶ୍ରେଗଃ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ।

୪୨୮ ଉପାଧାନଂ ଭୂପବନ୍ଧଃ ୪୨୯ ଶତ୍ରୁ୍ୟାୟାଂ ଶୟମୟବତ୍ ॥

ଶୟନଂ ୪୩୦ ମଞ୍ଚପର୍ଯ୍ୟଙ୍କପଲ୍ଲଙ୍କାଃ ଖଟ୍ୱୟା ସମାଃ ।

୪୩୧ ଗେହ୍ମକଃ କନ୍ଦୁକୋ ୪୩୨ ଘାପଃ ପ୍ରଘାପଃ ୪୩୩

ପୀଠମାସନମ୍ ।

୪୨୧ । ଶିଖାଲମ୍ବିକ ମାଲ୍ବର ନାମକୁ ପ୍ରଭୃଷ୍ଟକ (ପୂ) କହି ।

୪୨୨ । ସମ୍ବନ୍ଧନସ୍ତ୍ର ଶିଖାଲମ୍ବିକ ମାଲ୍ବର ନାମକୁ ଲଲମକ (ପୂ) କହି ।

୪୨୩ । ସରଳଭାବରେ ଲମ୍ବିକ ମାଳାରନାମକୁପ୍ରାଲମ୍ବ (କ୍ଳ) କହି ।

୪୨୪ । କଣ୍ଠଠାରୁ ବସସ୍ଥଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିକ ମାଳାକୁ ଦବୈକ୍ଷକ (କ୍ଳ) କହି ।

୪୨୫ । ଆସୀତ, ଶେଷର[ପୂ] ଏ ଦୁଇନାମ ଶିଖାବେଷ୍ଟିତମାଳାର ।

୪୨୬ । ରଚନା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପରିଷ୍ଠଦ[ପୂ] ଏ ଦୁଇନାମ କେଶରଚନାର ।

୪୨୭ । ଆଶ୍ରେଗ (ପୂ) ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିଳ ନାମ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ-ତାର ।

୪୨୮ । ଉପାଧାନ (କ୍ଳ), ଭୂପବନ୍ଧ(ପୂ) ଏ ଦୁଇନାମତକଆର ।

୪୨୯ । ଶତ୍ରୁ୍ୟା(ସ୍ତ୍ରୀ), ଶୟମୟ, ଶୟନ(କ୍ଳ) ଏ ତିଳନାମ ଶତ୍ରୁ୍ୟାର ।

୪୩୦ । ମଞ୍ଚ, ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ, ପଲ୍ଲଙ୍କ, (ପୂ) ଖଟ୍ୱା(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରୁନାମଖଟର ।

୪୩୧ । ଗେହ୍ମକ କନ୍ଦୁକ(ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶିତାର୍ଥ ଗୋଲକାର ବ୍ରବ୍ୟର ।

୪୩୨ । ଘାପ, ପ୍ରଘାପ, (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଘାପର ।

୪୩୩ । ପୀଠ, ଆସନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୀଠା ଅର୍ଥାତ୍ କାଷ୍ଠ ଆସନର ।

୪୩୩ ସମୁଦଗକଃ ସମ୍ପୃକ୍ତଃ ୪୩୪ ପ୍ରତିଗ୍ରାହଃ ପତଦ୍ଗ୍ରହଃ ।
 ୪୩୫ ପ୍ରସାଧନା କଙ୍କଡ଼ିକା ୪୩୬ ପିଷ୍ତାତଃ ପଟ୍ଟବାସକଃ ।
 ୪୩୭ ଦର୍ପଣେ ମୁକୁରାଦଗୋ ୪୩୮ ବ୍ୟଜନଂ ତାଳବୃନ୍ତକମ୍ ॥

ଇତି ମନୁଷ୍ୟବର୍ଗଃ

ବୃହ୍ମବର୍ଗଃ

୧ ସନ୍ତତିଗୋଷଜନନକୁଳାନ୍ୟଭଜନାନୁସୌ ।

ବଂଶୋନବାୟଃ ସନ୍ତାନୋ ୨ ବର୍ଣ୍ଣାଃ ସୁବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟାଦୟଃ ॥

ବପ୍ର ସପ୍ତୟ ବହୁ ଶତ୍ରାଶ୍ଟ୍ରାବୁବଂଶମିତି ତମ୍ ।

୪୩୪ । ସମୁଦଗକ, ସମ୍ପୃକ୍ତ (ପୂଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଫଳୁଥାଉ ।
 ୪୩୫ । ପ୍ରତିଗ୍ରାହ, ପତଦ୍ଗ୍ରହ (ପୂଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପିକଦାମର ।
 ୪୩୬ । ପ୍ରସାଧନା, କଙ୍କଡ଼ିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଳିଆର ।
 ୪୩୭ । ପିଷ୍ତାତ, ପଟ୍ଟବାସକ (ପୂଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅବର ବୁର୍ଜିର ।
 ୪୩୮ । ଦର୍ପଣ (ଖ୍ୟ, ପୂଂ), ମୁକୁର, ଆଦର୍ଶ (ପୁ) ଏ ତିନିନାମ ଆରିଶିର ।

୪୩୯ । ବ୍ୟଜନ, ତାଳବୃନ୍ତକ (ଖ୍ୟ) ଏ ଦୁଇନାମ ତାଳପତ୍ର ପଙ୍ଗାର

ଇତି ମନୁଷ୍ୟବର୍ଗଃ ।

୧ । ସନ୍ତତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗୋଷ, ଜନନ, କୁଳ [ଖ୍ୟ], ଅଭଜନ, ଅନୁସୌ,
 ବଂଶ, ଅନୁବାୟ, ସନ୍ତାନ (ପୂଂ) ଏ ନବନାମ ବଂଶର ।

୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସପ୍ତୟ, ବୈଶ୍ୟ ଏବଂ ଶତ୍ରା ଏହି ଚତୁବ ଧ ବର୍ଣ୍ଣ (ପୂଂ)
 ବପ୍ର, ସପ୍ତୟ ବୈଶ୍ୟ ଏବଂ ଶତ୍ରା ଏହି ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଚାରି ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ
 (ଖ୍ୟ ବଲି) କହି ।

୩ ରଜବଂଶ୍ୟା ୪ ବାକ୍ୟସ୍ତୁ ଚଳସମ୍ପର ॥
 ୫ ମହାକୁଳ କୁଳାନର୍ଯ୍ୟ ସଭ୍ୟ ସଜ୍ଜନ ସାଧବା
 ୬ ବ୍ରହ୍ମରାଶି ଗୁଣ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ଭୃଷ୍ଣୁରୁଷ୍ଣୁସ୍ତେ
 ୭ ଆଶ୍ରମୋହୀ ୮ ଦ୍ଵିଜାତ୍ୟଗ୍ରଜନ୍ମା ଭୂଦେବ ବାଡ଼ିବାଃ ।
 ବପ୍ରସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୯ ସେଷୋ ଷଟ୍‌କର୍ମ ସାଗାହୁର୍ଭୂତଃ ।

(କ) ଇତ୍ୟାଧିପୁନ ଦନାନ୍ନ ସାଜନାଧାପନେ ତଥା ।

ପ୍ରତିଗ୍ରହସ୍ତ ଭୈର୍ବକ୍ରଃ ଷଟ୍‌କର୍ମ ବପ୍ରଃଭବ୍ୟତେ ॥

୧୦ ବିଦ୍ଵାନ ବିପ୍ରସ୍ତ ଦୋଷଜ୍ଞ ସନ୍ ସୁଧୀଃ କୋବିଦୋବୁଧଃ
 ଧୀରୋ ମନୀଷୀ ଜ୍ଞଃ ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ସଂଖ୍ୟାବାନ୍ ପଣ୍ଡିତଃ କବିଃ ।

ଧୀମାନ୍ ସୁରଃ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣି ଲବଧର୍ଷ୍ଣୋ ବିଚକ୍ଷଣଃ

୩ । ରଜବାଜ୍ଞିନ୍, ରଜବଂଶ୍ୟ ଏ ଦୁଇନାମ ରଜବଂଶୋଭବ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ଏ ଦୁହେଁ ପୁଲିଙ୍ଗ ।

୪ । ବାକ୍ୟ, କୁଳସମ୍ପର, (ପୂଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ସଜ୍ଜୁଲୋଭବ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୫ । ମହାକୁଳ, କୁଳନ, ଆର୍ଯ୍ୟ, ସଭ୍ୟ, ସଜ୍ଜନ, ସାଧୁ [ପୂଂ] ଏ
 ଛଅନାମ ମହାକୁଳୋଭବ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୬ । ବ୍ରହ୍ମରାଶିନ୍ ଗୁଣିନ୍, ବାନପ୍ରସ୍ଥ, ଭୃଷ୍ଣୁ (ପୂଂ) ଏ ଚାରିନାମ ଚାରି
 ଆଶ୍ରମ ନିବାସୀଙ୍କର ।

୭ । ଧର୍ମସଂହୀତ ଅବସ୍ଥା ନାମକୁ ଆଶ୍ରମ (ପୂଂ ଓ ଖ୍ୟ) କହି ।

୮ । ଦ୍ଵିଜାତି, ଅଗ୍ରଜନ୍ମନ୍, ଭୂଦେବ, ବାଡ଼ିବ, ବପ୍ର, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏ
 ଛଅନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣର ।

୯ । ସାଗାହୁର୍ଭୂତ ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାମକୁ ଷଟ୍‌କର୍ମ (ପୂଂ) କହି ।

(କ) ଯଜ୍ଞ କରିବା, ଦେବ ପଡ଼ିବା, ଦାନଦେବା, ଯଜ୍ଞକରାକରା,
 ଦେବ ପଡ଼ାଇବା ଓ ଦାନଦେବା ପ୍ରଭୃତି ଛଅଟିକର୍ମ ସମ୍ପାଦନ
 କରୁଥିବା ଲୋକକୁ ବପ୍ର କୁହାଯାଏ ।

୧୦ । ବିଦ୍ଵାନ ବିପ୍ରସ୍ତ, ଦୋଷଜ୍ଞ, ସନ୍, ସୁଧୀ, କୋବିଦ, ବୁଧ,
 ଧୀର, ମନୀଷନ ଜ୍ଞ, ପ୍ରାଜ୍ଞ, ସଂଖ୍ୟାବତ୍, ପଣ୍ଡିତ, କବି,
 ଧୀମତ୍, ସୁର କୃଷିନ୍, କୃଷ୍ଣି ଲବଧର୍ଷ୍ଣ, ବିଚକ୍ଷଣ,
 ଦୁରଦର୍ଶିନ୍ ସାଧ୍ୟଦର୍ଶିନ୍ (ପୂଂ) ଏ ବାଞ୍ଛନୀୟ ପଣ୍ଡିତାଙ୍କର

ଦୁଇଦର୍ଶୀ ଦର୍ଶଦର୍ଶୀ ୧୧ ଶ୍ରୋତ୍ରୀୟଶ୍ରୋତ୍ରୀୟୋ ସମୋ ।
ମୀମାଂସକୋ ଜେମିମାୟେ । ବେଦାନ୍ତୀବ୍ରହ୍ମବାଦନ ।
ବୈଶେଷିକେ ସ୍ୟାଦୌଲ୍ଲକ୍ୟଃ ସୌରତଃ ଶୂନ୍ୟବାଦନ ।
ନୈୟାୟିକସ୍ତୁ ଅସପାଦଃ ସ୍ୟାଦ୍ବବାଦକ ଆଦୃତଃ ।
ଗୁପ୍ତାକଲୋ କାୟୁତକୋ ସକ୍ତାଃସୌମ୍ୟାଂଶ୍ୟାକାମିଲୋ ।

୧୨ ଉପାଧ୍ୟାୟୋଽଧ୍ୟାପକୋଽ ୧୩ ଅ ସ୍ୟାନ୍ନିଷେକାଦିକୃତଗରୁଃ ।

- ୧୪ ମନ୍ତବ୍ୟାଶ୍ୟାକୃତାୟାୟ ୧୫ ଆଦେଷ୍ଟା ଉଧ୍ବରେକୃଷ୍ଣା ।
ଯଷ୍ଟା ଚ ଯଜମାନଶ୍ଚ ୧୬ ସସୋମବତ ଶାସିତଃ ।
୧୭ ଇଜ୍ୟାଶୀଲୋ ଯାଜଜ୍ଜକୋ ୧୮ ଯଜ୍ଜ । ତୁ ବଧ୍ବନେଷ୍ଟବାନ୍ ।
୧୯ ଶ୍ରୋତ୍ରୀୟ, ଶ୍ରୋତ୍ରୀୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବେଦାଧ୍ୟୟନକାରୀ
ବ୍ରାହ୍ମଣର । ମୀମାଂସକ, ଜେମିମାୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ
ମୀମାଂସା ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିର । ବେଦାନ୍ତନ, ବ୍ରହ୍ମବାଦନ୍ (ପୁଂ) ଏ
ଦୁଇନାମ ବେଦାନ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିର । ବୈଶେଷିକ, ଉଲ୍ଲକ୍ୟ
(ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବୈଶେଷିକ, ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିର । ସୌରତ,
ଶୂନ୍ୟବାଦନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବୌଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିର ।
ନୈୟାୟିକ, ଅସପାଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ର
ବ୍ୟକ୍ତିର । ବାଦକ, ଆଦୃତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଆଦୃତର ।
୧୨ । ଉପାଧ୍ୟାୟ, ଅଧ୍ୟାପକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ।
୧୩ । ଗର୍ଭାଧ ନାଦି ସଂସ୍କାରକର୍ତ୍ତାକୁ ଗୁରୁ [ପୁଂ] କହ ।
୧୪ । ବେଦମନ୍ତର ଅର୍ଥକର୍ତ୍ତାକୁ ଆୟାୟ (ପୁଂ) କହ ।
୧୫ । ବ୍ରହ୍ମନ୍ତ, ଯଷ୍ଟା, ଯଜମାନ [ପୁଂ] ଏ ତିନିନାମ ଆଦେଶକର୍ତ୍ତାର ।
୧୬ । ଯାଗସଂକଳ୍ପକର୍ତ୍ତାର ନାମକୁ ଯାଗଜ୍ଜ (ପୁଂ) କହ ।
୧୭ । ଇଜ୍ୟାଶୀଲ, ଯାଜଜ୍ଜକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯାଗଶୀଳ
ବ୍ୟକ୍ତିର ।
୧୮ । ବଧ୍ବପୂର୍ବକ ଯାଗବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଯଜ୍ଜନ୍ (ପୁଂ) କହ ।

- ୧୯ ସ ଗୀଷ୍ଠଶାସ୍ତ୍ରା ସ୍ଥପତ ୧୦ ସୋମପୀତା ତୁ ସୋମପାଃ
୨୧ ସବ୍ବବେଦାଃ ସ ଯେନେଷ୍ଟୋ ଯାଗଃ ସବ୍ବସ୍ତୁଦକ୍ଷିଣଃ ।
୨୨ ଅନୁରୁନଃ ପ୍ରବଚନେ ସାଙ୍ଗେଽଧିଷ୍ଠା ୨୩ ଗୁରୋସ୍ତୁ ଯଃ ।
ଲବ୍ଧ୍ୟାନୁଜ୍ଞଃ ସମାଦୃତଃ ୨୪ ସୁଭା ଭବିଷ୍ୟେ କୃତେ ।
୨୫ ଗୁପ୍ତାନ୍ତେବାସିନୋ ଶିଷ୍ୟ ୨୬ ଶୈଷାଃ ପ୍ରାଥମକଲ୍ପିକାଃ
୨୭ ଏକ ବହ୍ବ୍ରତାୟାୟ ମିଥଃ ସବ୍ବ ଗୁରୁଣଃ ।
୨୮ ସଙ୍ଗର୍ଥ୍ୟାସ୍ତେ କରୁରବ ୨୯ ଶ୍ଵିତବାନଗ୍ନିମଗ୍ନି ଚିତ୍ ।

- ୧୯ । ବାହ୍ବିତ୍ୟ ନାମାଦି ଯାଗକର୍ତ୍ତାକୁ ସ୍ଥାପିତ (ପୁଂ) କହ ।
୨୦ । ସୋମପା, ସୋମପୀତନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୋମଲତା
ପାନକର୍ତ୍ତାର ।
୨୧ । ସବ୍ବସ୍ତୁଦକ୍ଷିଣ ଯାଗକର୍ତ୍ତାକୁ ସବ୍ବବେଦସ୍ (ପୁଂ) କହ ।
୨୨ । ସାଙ୍ଗଦେବ ପାଠକକୁ ଅନୁରୁନ (ପୁଂ) କହ ।
୨୩ । ସାଙ୍ଗଦେବ ପାଠାନନ୍ତର ଗୁରୁଠାରୁ ଗୁପ୍ତାନ୍ତକୁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
ସମାଦୃତ (ପୁଂ) କହ ।
୨୪ । ଯାଗସମ୍ପର୍କୀୟ ସ୍ଥାନକର୍ତ୍ତାର ନାମକୁ ସୁଭନ୍ [ପୁଂ] କହ ।
୨୫ । ଗୁପ୍ତ, ଅନ୍ତେବାସିନ, ଶିଷ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଶିଷ୍ୟର ।
୨୬ । ଶୈଷ, ପ୍ରାଥମକଲ୍ପିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଥମ ବେଦ
ପାଠଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
୨୭ । ଏକ ବେଦପାଠକ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପରସ୍ପରରେ ସବ୍ବ୍ରହ୍ମଗୁରୁନ୍
(ପୁଂ) କହ ।
୨୮ । ସଙ୍ଗର୍ଥ୍ୟ, ଏକଗୁରୁ (ପୁଂ) ଏଦୁଇ ନାମ ଏକ ଗୁରୁ ନିକଟରୁ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ ସକରିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର [ପରସ୍ପରରେ]
୨୯ । ସାଗ୍ନିକ, ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଅଗ୍ନି ଚିତ୍ (ପୁଂ) କହ ।

- ୩୦ ପାରମର୍ଯ୍ୟୋପଦେଶେ ସ୍ୟାଦେତଦ୍ୟମିତଦାବ୍ୟୟମ୍ ॥
 ୩୧ ଉପଜ୍ଞା, ଜ୍ଞାନମାଦ୍ୟଂ ସ୍ୟାତ ୩୨ ଜ୍ଞାତାଚକ୍ଷୁ ଉପକ୍ରମଃ ।
 ୩୩ ଯଜ୍ଞ ସବେ ଧୃତ୍ବେ ଯାଗଃ ସପ୍ତଚତୁର୍ଥୀଃ କରୁଃ ॥
 ୩୪ ପାଠୋ ହୋମଶ୍ରାବଣା(ସପର୍ଯ୍ୟା ଚର୍ପଣଂ ବଳଃ ।
 ଏକେ ପଞ୍ଚ ମହାଯଜ୍ଞ କୃତ୍ୱଯଜ୍ଞବ ନାମକାଃ ।
 ୩୫ ସମଜ୍ୟା ପରଷଦ୍ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଭା ସମିତି ସସଦଃ ।
 ଅସ୍ଥାନା କ୍ଳାବମାସ୍ଥାନଂ ଚୀନପୁଂସକସ୍ତୋଃ ସଦଃ ॥
 ୩୬ ପ୍ରାଚ୍ଢ଼ଣଃ ପ୍ରାକ୍‌ବଗେହା ୩୭ ସଦସ୍ୟା ବଧୂର୍ଦ୍ଦିନଃ ।
 ୩୮ ସଭାସଦଃ ସଭାସ୍ତ୍ରାଗଃ ସଭ୍ୟା ସାମାଜିକାଶ୍ଚିତେ ॥

- ୩୦ । ଯିତିହ୍ୟ (କ୍ଳା, ଲଭିତ୍ୱା [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରମ୍ପରା କ୍ରମେ
 ଉପଦେଶର ।
 ୩୧ । ଉପଦେଶ ବିନା ପ୍ରଥମ ଜ୍ଞାନକୁ ଉପଜ୍ଞା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୩୨ । ଜ୍ଞାନପୁରକ ଆରମ୍ଭର ନାମ ଉପକ୍ରମ । ପୁଂ ଲିଙ୍ଗ ।
 ୩୩ । ଯଜ୍ଞ, ସବ, ଅଧିର, ଯାଗ, ସପ୍ତଚତୁ, ମଖ, କରୁ (ପୁଂ) ଏ
 ସାତନାମ ଯାଗର ।
 ୩୪ । ବେଦପାଠ, (ବ, ହୁଯଜ୍ଞ), ହୋମ, [ଦେବଯଜ୍ଞ], ଅତିଥିସେବା
 (ମନୁଷ୍ୟଯଜ୍ଞ), ପିତୃଚର୍ପଣ ବିତୃଯଜ୍ଞ), ବଳ, (ଭୂତଯଜ୍ଞ)
 (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ କର୍ମକୁ ମହାଯଜ୍ଞ କହ ।
 ୩୫ । ସମଜ୍ୟା, ପରଷଦ୍, ଗୋଷ୍ଠୀ, ସଭା, ସମିତି, ସସଦ, ଅସ୍ଥାନା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅସ୍ଥାନ (କ୍ଳା), ସଦସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଳା) ଏ ନବ ନାମ ସଭାର ।
 ୩୬ । ହୋମ ଗୃହର ପବନଗସ୍ଥ ଗୃହକୁ ପ୍ରାଚ୍ଢ଼ଣ (ପୁଂ) କହ ।
 ୩୭ । ସଦସ୍ୟ, ବଧୂର୍ଦ୍ଦିନ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଦସ୍ୟର ।
 ୩୮ । ସଭାସଦ, ସଭାସ୍ତ୍ରାଗ, ସାମାଜିକ, (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ ସଭାସଦ୍
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।

- ୪୯ ଅଧର୍ଯ୍ୟ ଦୁଗାତୁହୋତାସେ ଯଜ୍ଞଃ ସାମଗ୍ ବୃଦ୍ଧଃ କ୍ରମାତ୍ ।
 ୪୦ ଅଗ୍ନି ପ୍ରାଦ୍ୟା ଧନେ ବାୟ୍ୟା ଉଭି ଜୋ ସାଜକାଶ୍ଚିତେ ॥
 ବ୍ରହ୍ମୋଦଗାତା ତଥା ହୋତା ଅଧର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣଂ ସିନୋ ।
 ପ୍ରସ୍ତୋତୁମିତାନ୍ତରୁଣୋ ପୋତୁ ପ୍ରସ୍ତତରୋ ଚଥା ॥
 ଉସାରକାଃ ଉଦୃଶା ଚ ନେଷ୍ଟା ଅଗ୍ନିଧ୍ର ସଦସ୍ୟାଚ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣଶ୍ଚ ପତିଗ୍ରସ୍ତୋ, ନେତା, ଲବ୍ୟେବ ସୋଡ଼ଶ ।
 ୪୧ ବେଦଃ ପରିଷ୍ଠାତା ଭୂମିଃ ୪୨ ସମେ ପୁଣ୍ଡି ଲବଭରେ ।
 ୪୩ ଚଷାଳୋ ଯୁପକଟକଃ ୪୪ କୁମ୍ଭା ଯୁଗହନା ବୃଦ୍ଧଃ ॥
 ୪୫ ଯୁପାଗ୍ରଂ ତମ୍ବ ୪୬ ନିମ୍ବଂ ଧୃତୁଶି ଭୃଶିହସ୍ତୋଃ ।

- ୩୯ । ଯଜ୍ଞ ବେଦଜ୍ଞାତାକୁ ଅଧର୍ଯ୍ୟ (ପୁଂ) କହ ।
 ସାମ ବେଦଜ୍ଞାତାକୁ ଉଦଗାତୁ (ପୁଂ) କହ ।
 ଉସାବେଦଜ୍ଞାତାକୁ ହୋତୁ (ପୁଂ) କହ ।
 ୪୦ । ଉଭି ଜ୍ଞାତକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଗ୍ନିଧ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଅର୍ଥ
 ଦାନ ପୁରକ ଯଜ୍ଞରେ ବୃତହୋଇଥିବା ପୁରୋହିତର ।
 ଆଗ୍ନିଧ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଯଥା—
 ବ୍ରହ୍ମନ, ଉଦ୍‌ଗାତୁ, ହୋତୁ, ଅଧର୍ଯ୍ୟ, ବ୍ରହ୍ମଣଂ ସିନଃ ପ୍ରୋତୁ
 ମିତାବରୁଣ, ପୋତୁ, ପ୍ରସ୍ତତର, ଉସାରକ, ଅଦୃଶ, ନେଷ୍ଟା
 ଅଗ୍ନିଧ୍ର, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପତିଗ୍ରସ୍ତ, ନେତୁ ଏ ସୋଡ଼ଶନାମ ଆଗ୍ନି-
 ଧ୍ରାଦିର ।
 ୪୧ । ଯଜ୍ଞନିମିତ୍ତ ପରିଷ୍ଠାତ ଭୂମିକ ବେଦ (ପୁଂ) କହ ।
 ୪୨ । ପୁଣ୍ଡି ଲ, ଲବଭ (କ୍ଳା), ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯଜ୍ଞ ନିମିତ୍ତ ସଂସ୍କୃତ
 ଭୂମିର ।
 ୪୩ । ଚଷାଳ, ଯୁପକଟକ (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁପ ଅଗ୍ରସ୍ଥିତ
 ବଳୟ କୃତି କାଷ୍ଠର ।
 ୪୪ । ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନର ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ବେଷ୍ଟନକୁ କୁମ୍ଭା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୪୫ । ଯୁପାଗ୍ରା, ତମ୍ବ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁପାଗ୍ରର ।
 ୪୬ । ଅଗ୍ନି ଉଦ୍‌ଆପନ କଷ୍ଟକୁ ଅଭିଶି କହ ଏହା (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ।

୪୭ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିର୍ଗର୍ଭପତ୍ୟାଦକମୟାସ୍ତୟୋଗ୍ନୟଃ ॥

୪୮ ଅଗ୍ନିଃସ୍ତମିତଂ ସେତା ୪୯ ପ୍ରଣୀତଃ ସଂସ୍କୃତୋଽନଳଃ ।

୫୦ ସମୁଦ୍ୟଃ ପରବୁଦ୍ୟୋ ପରୁଦ୍ୟାବଗ୍ନୋ ପ୍ରୟୋଗିଣଃ ॥

୫୧ ଯୋ ଗର୍ଭପତ୍ୟାଦାମୟ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ ପ୍ରଣୀୟତେ ।

ଇସ୍ମିନ୍ନାନାୟୋ ୫୨ ଆଗ୍ନାୟୀ ସ୍ବାହା ଚ ହୃତଭୃକ୍ପ୍ରୟା ।

୫୩ ଉକ୍ ସାମିଧେନା ଧାୟା ଚ ଯା ସ୍ୟାଦଗ୍ନି ସମିହନେ ।

୫୪ ଗାୟତ୍ରୀପମୁଖଂ ଛନ୍ଦୋ ୫୫ ହବ୍ୟପାକେ ଚତୁଃ ପୁମାନ୍ ।

୫୬ ଆମିଷା ସା ଶ୍ରୁତୋଷ୍ଠେ ଯା କ୍ଷୀରେ ସ୍ୟାଦଧିଯୋଗତଃ ।

୫୭ ଧବସଂ ବ୍ୟାଜନଂ ଚତ୍ ସଦ୍ରଚିତ ମୃଶଚର୍ମଣା ॥

୪୭ । ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନି ଅଗ୍ନିକ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନି ଗୃହସ୍ଥ ର ଅଗ୍ନିକ ଗ୍ରାହପତ୍ୟ
ଏବଂ ହୋମ ନିମିତ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ଅଗ୍ନିକ ଆହବନ୍ୟ କହି (ପୁଂ)

୪୮ । ଉକ୍ତ ଭିନ୍ନ ଅଗ୍ନିକ ସେତା (ପୁଂ) କହି ।

୪୯ । ସଂସ୍କୃତ ଅଗ୍ନିକ ପ୍ରଣୀତ (ପୁଂ) କହି ।

୫୦ । ସମୁଦ୍ୟ, ପରବୁଦ୍ୟ, ଉପବୁଦ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ଭିନ୍ନ ନାମ ଯଜ୍ଞୀୟ
ଅଗ୍ନି ବିଶେଷର ।

୫୧ । ଗାହ୍ ପତ୍ୟଠାରୁ ଆନୟନପୂର୍ବକପ୍ରଣୀତଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିକ ଆନାୟ୍ୟ
(ପୁଂ) କହି ।

୫୨ । ଆଗ୍ନାୟୀ, ସ୍ବାହା, ହୃତଭୃକ୍ପ୍ରୟା(ସ୍ତ୍ରୀ)ଏ ଭିନ୍ନ ନାମ ଅଗ୍ନିକ
ଶ୍ରାୟ୍ୟାର ।

୫୩ । ସାମିଧେନା, ଧାୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ଜ୍ୱଳନ-
ନିମିତ୍ତ ମନ୍ତ୍ରର ।

୫୪ । ଗାୟତ୍ରୀପାଦ ଛନ୍ଦକୁ ଛନ୍ଦସ୍ (କ୍ଳ) କହି ।

୫୫ । ହୋମ ନିମିତ୍ତ ପକ୍ତ ଅନ୍ନକୁ ଚତୁ (ପୁଂ) କହି ।

୫୬ । ଛେନାକୁ ଆମିଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୫୭ । ଅଗ୍ନି ଜ୍ୱଳନାର୍ଥ ଯନ୍ତ୍ରାକୁ ଧବସ (କ୍ଳ ବଲ୍ଲଭ) କହି ।

୫୮ ପୃଷ୍ଠଦ୍ୱାଜ୍ୟଂ ସହସ୍ରାଜ୍ୟଂ ୫୯ ପରମାନ୍ନଂ ତୁ ପାୟସମ୍ ।

୬୦ ହବ୍ୟକବ୍ୟେ ଦୈବପିସେ ଅନ୍ନେ ୬୧ ପାସଂ ସ୍ତ୍ରୀବାହକମ୍ ।

ଧ୍ରୁବୋପଭୃକ୍ତୁର୍ନା ତୁ ସ୍ତ୍ରୀବୋ ଦେବାଃ ସ୍ତ୍ରୀତଃ ସ୍ତ୍ରୀୟଃ ।

୬୨ ଉପାକୃତଃ ପଶୁରସୌ ଯୋଃତ୍ତମନ୍ୟ ସତେ ହବଃ ।

୬୩ ପରମ୍ପରକଂ ଶମନଂ ପ୍ରୋକ୍ଷଣଂ ଚ ବଧାର୍ଥକମ୍ ।

୬୪ ବାଚ୍ୟଲଜ୍ଜା ପ୍ରମୀତୋପସମ୍ପନ୍ନ ପ୍ରୋକ୍ଷିତାହତେ ॥

୬୫ ସାନ୍ନାୟ୍ୟଂ ହବି ୬୬ ରଗ୍ନୋ ତୁ ହବତଃସିଗ୍ନ ବଷଟକୃତମ୍ ।

୬୭ ଘଷାନ୍ତୋଽବଭୂଥୋ ଯଜ୍ଞେ ୬୮ ପ୍ରହର୍ମାହ୍ନଂ ତୁ ଯଜ୍ଞୀୟମ୍

ସିୟ ୬୯ଅଥ ହବ କର୍ମେଷୁଂ ୭୦ ପୂର୍ତ୍ତଂ ଖାତାହକର୍ମଣି ।

୫୮ । ଦୟଯୁକ୍ତ ଦୃଢ଼କୁ ପୃଷଦ୍ୱାଜ୍ୟ (କ୍ଳ) କହି ।

୫୯ । ପରମାନ୍ନ ପାୟସ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାୟସର ।

୬୦ । ଦେବତାଙ୍କ ଅନ୍ନକୁ ହବ୍ୟ (ପୁଂ) ଏବଂ ପିତୃଲୋକଙ୍କ ଅନ୍ନକୁ
କବ୍ୟ (ପୁଂ) କହି ।

୬୧ । ପାସ (ପୁଂ, କ୍ଳ), ଧ୍ରୁବ, ଉପଭୃକ୍ତ, ଜ୍ୱହ (ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ତ୍ରୀବ (ପୁଂ)
ସ୍ତ୍ରୀତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଯଜ୍ଞପାସର ।

୬୨ । ଯଜ୍ଞରେ ମନ୍ତ୍ରୀଭୂତ ପଶୁକୁ ଉପାକୃତ (ପୁଂ) କହି ।

୬୩ । ପରମ୍ପରକ, ଶମନ, ପ୍ରୋକ୍ଷଣ, (କ୍ଳ) ଏ ଭିନ୍ନ ନାମ ଯଜ୍ଞରେ
ବଧ ପଶୁର ।

୬୪ । ପ୍ରମୀତ, ଉପସମ୍ପନ୍ନ, ପ୍ରୋକ୍ଷିତ(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଭିନ୍ନ ନାମ ଯଜ୍ଞାହରେ
ହବ୍ୟ ପଶୁର ।

୬୫ । ଯଜ୍ଞର ହୋମ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସାନ୍ନାୟ୍ୟ କହି ।

୬୬ । ଅଗ୍ନିକୃତ ହୋମ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବଷଟକୃତ କହି । ଏ କ୍ଳ ବଲ୍ଲଭ ।

୬୭ । ଯଜ୍ଞଶେଷ ସ୍ନାନକୁ ଘଷାନ୍ତ ଅବଭୂଥ (ପୁଂ) କହି ।

୬୮ । ଯଜ୍ଞର ଉପଯୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଯଜ୍ଞୀୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୬୯ । ଯଜ୍ଞାହ କର୍ମକୁ ରସ୍ତୁ (କ୍ଳ) କହି ।

୭୦ । ପୃଷ୍ଠଦ୍ୱାଜ୍ୟାହ କର୍ମକୁ ପୂର୍ତ୍ତ (କ୍ଳ) କହି ।

- ୧୧ ଅମୃତଂ ବିଦ୍ୟେ ଯଜ୍ଞଶେଷଭୋଜନଶେଷୟୋଃ ।
 ୧୨ ତ୍ୟାଗୋ ବିଦାପିତଂ ଦାନ ମୁଦସର୍ଜନ ବିସର୍ଜନେ ।
 ବିଶ୍ରାଣଂ ବିଚରଣଂ ସ୍ମରଣଂ ପ୍ରତିପାଦନମ୍ ।
 ପ୍ରାଦେଶନଂ ନିବପଣମବକ୍ତିନମଂହତଃ ।
 ୧୩ ମୃତ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧଂ ତଦନ୍ତେ ଦାନଂ ନିଷ୍ପ୍ରାପ୍ତଂ ଦୈବିକମ୍ ॥
 ୧୪ ପିତୃଦାନଂ ନିବାପଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୫ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଚକର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରତଃ ।
 ୧୬ ଅନାଦାୟ୍ୟଂ ମାସିକେଂ ୧୭ ଶେଷଶ୍ଚମୋହଃ କୃତପୋଷ୍ଠିୟମ୍ ।
 ୧୮ ପର୍ଯ୍ୟେଷଣା ପଶ୍ୟନ୍ତି ଶ୍ଚାନେଷଣା ଚ ଗବେଷଣା ।
 ୧୯ ସନ୍ନିପ୍ତଂ ଧ୍ୟେଷଣା ୨୦ ଯାଚକ୍ଷା ଶ୍ଚାଶ୍ରୟି ଯାଚନାର୍ଥନା ।
-
- ୧୧ । ଯଜ୍ଞଶେଷ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଅମୃତ (କ୍ଳ) ଏବଂ ଗୁରୁପ୍ରଭୃତିକ ଭୋଜନ
 ଶେଷଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବିଦ୍ୟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୨ । ତ୍ୟାଗ (ପୁଂ) ବିଦାପିତ, ଦାନ, ଉଦ୍‌ସର୍ଜନ, ବିସର୍ଜନ,
 ବିଶ୍ରାଣ, ବିଚରଣ, ସ୍ମରଣ, ପ୍ରତିପାଦନ ପ୍ରାଦେଶନ, ନିବପଣ
 ଅବକ୍ତିନ (କ୍ଳ), ଅଂହତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତେରନାମ ଦାନର ।
 ୧୩ । ମୃତଦିବସଠାରୁ ତନୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଦାନକୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦୈବିକ(ସି)
 ୧୪ । ପିତୃଦାନ(କ୍ଳ)ନିବାପ(ପୁଂ) ଏଦୁଇନାମପିତୃ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟଦାନର
 ୧୫ । ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ପିତୃ କର୍ମକୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୬ । ମାସିକ ଶ୍ରାଦ୍ଧକୁ ଅନାଦାୟ୍ୟ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୭ । ଷୋଡ଼ଶଥା ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଦିବସର ଅଷ୍ଟମୀତୀର୍ଥକୁ କୃତ ପ (ପୁଂ, କ୍ଳ)
 କହି । ମୁଦର୍ଚ୍ଚାତ୍ ସପ୍ତମୀ । ମୁଦର୍ଚ୍ଚାନ୍ତରାତ୍ ସକାଳଃ,
 କୃତପୋଷ୍ଠି ଶେଷାତ୍ ଶ୍ରାଦ୍ଧଃ ବିଧିଯୁକ୍ତେ ।
 ୧୮ । ପର୍ଯ୍ୟେଷଣା, ପଶ୍ୟନ୍ତି, ଅନେଷଣା, ଗବେଷଣା (ପୁଂ) ଏ ଚାର
 ନାମ ଅନେଷଣାର ।
 ୧୯ । ସନ୍ନିପ୍ତ, ଅଧ୍ୟେଷଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁରୁସଙ୍ଗରପୂର୍ବକ
 କର୍ମ ନିୟୁକ୍ତର ।
 ୨୦ । ଯାଚକ୍ଷା, ଅଶ୍ରୟି, ଯାଚନା, ଅର୍ଥନା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରନାମମ ଗିବାର

- ୮୧ ଅର୍ଥ୍ୟନ୍ତୁ ନିଷ୍ପର୍ଣ୍ଣାର୍ଥେ ୮୨ ପାଦ୍ୟଂ ପାଦାୟ କାରଣି ।
 ୮୩ ନିମାଦାତ୍ୟ୍ୟ ଉପେୟେ ଅତିଥ୍ୟର୍ଥେ ଯ ସାଧୁନଃ ॥
 ୮୪ ସୁଧାବେଶିକାଗନ୍ତୁର ତଥୂର୍ନା ଗୃହାଗତେ ।
 ପ୍ରାଦୁର୍ଗ୍ମିକଃ ପ୍ରାଦୁର୍ଗ୍ମିକଃ (କ) ଭୃତ୍ୟାନନ୍ତୁ ଗୌରବମ୍ ॥
 ୮୫ ପୂଜା ନମସ୍ୟାପରତଃ ସପର୍ଯ୍ୟାକାର୍ତ୍ତଣାଃ ସମାଃ ।
 ୮୬ ବାରିବସ୍ୟା ତୁ ଶୁଶ୍ରୁଷା ପରିଚର୍ଯ୍ୟାପୁଷ୍ପାସନା ॥
 ୮୭ ବ୍ରଜ୍ୟାଟାଟ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟଟନଂ ୮୮ ଚର୍ଯ୍ୟା ଭୀର୍ଯ୍ୟାପଥେଷ୍ଟଃ ॥
 ୮୯ ଉପସ୍ଥିତ୍ଵାଚମନ ୯୦ ମଥ ମୈନମସ୍ତକମ୍ ॥
 (କ) ପ୍ରାଚେ ତପସ୍ତାଦିକତଃ ସ୍ୟାନ୍ତେ ନିବରୁଣିଷ୍ଠ ସଃ ।
-
- ୮୧ । ଅର୍ଥ୍ୟାର୍ଥ କଳକୁ ଅର୍ଥ୍ୟ (ସି) କହି ।
 ୮୨ । ପାଦ ପ୍ରସାଳନ ନିମିତ୍ତକଳକୁ ପାଦ୍ୟ (ସି) କହି ।
 ୮୩ । ଅତିଥ୍ୟ, ଅତିଥେୟ (ସି) ଏ ଦୁଇନାମ ଅତିଥସେବାର୍ଥ
 ଉପସ୍ଥିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୮୪ । ଅବେଶିକ, ଆଗନ୍ତୁ (ସି), ଅତିଥ୍ୟ (ପୁଂ), ଗୃହାଗତ, ପ୍ରାଦୁର୍ଗ୍ମିକ
 ପ୍ରାଦୁର୍ଗ୍ମିକ ଏ ଛଅ ନାମ ଅତିଥର ।
 [କ] ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ, ଗୌରବ [କ୍ଳ] ଏ ଦୁଇନାମ ଅତିଥକୁ
 ଦେଖି ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ କରିବାର ।
 ୮୫ । ପୂଜା, ନମସ୍ୟା, ଅପରତ, ସପର୍ଯ୍ୟା, ଅର୍ଚ୍ଚା, ଅର୍ହଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଛଅ ନାମ ପୂଜାର ।
 ୮୬ । ବାରିବସ୍ୟା, ଶୁଶ୍ରୁଷା, ପରିଚର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉପାସନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ଚାରନାମ ଶୁଶ୍ରୁଷାର ।
 ୮୭ । ବ୍ରଜ୍ୟା, ଅଟାଟ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପର୍ଯ୍ୟଟନ (କ୍ଳ) ଏ ଛଅ ନାମ
 ଭ୍ରମଣର ।
 ୮୮ । ଯୋଗ ପଥାବଲମ୍ବନକୁ ଚର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୮୯ । ଉପସ୍ଥିତ୍ଵା (ପୁଂ, କ୍ଳ), ଆଚମନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଆଚମନର ।
 ୯୦ । ମୈନ, ଅସ୍ତକ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ମୈନର ।
 (କ) ପ୍ରାଚେତ୍ସ, ଅଦିକବ ମୈତ୍ରାବରୁଣି, ବାଲ୍ମୁକି (ପୁଂ) ଏ
 ଚାରନାମ ବାଲ୍ମୁକି ମୁନିଙ୍କର ।

ବାଲୁକାଶ୍ଚ (ଖ) ଗାଧେୟା ବଶ୍ମାମିସ୍ତୁ କୌଶିକଃ ।

(ଗ) ବ୍ୟାସୋ ଦ୍ବେ ପାୟନଃ ପାଶାୟନଃ ସତ୍ୟବତ୍ସୟୁତଃ ॥

୯୧ ଅନୁପୂର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀଂ ଶୁକ୍ରତ୍ ପରପାତୀ ଅନୁକମଃ

ପର୍ଯ୍ୟାୟଶ୍ଚ ୯୨ ତପାତପ୍ତ ସ୍ୟାତ୍ ପର୍ଯ୍ୟୟ ଉପାତ୍ୟୟଃ ॥

୯୩ ନିୟମେ କ୍ରତମସ୍ତୀ ୯୪ ତଲୋପବାସାଦି ପୁଣ୍ୟକମ୍ ।

୯୫ ଔପବସ୍ତ୍ରନ୍ ପବାସୋ ୯୬ ବିବେକଃ ପୃଥଗାମୃତା ।

୯୭ ସ୍ୟାତ୍ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ୍ଚ ସ୍ତ ବୃଦ୍ଧ୍ୟୟନର୍ଚ୍ଚ ୯୮ ରଥାଞ୍ଜଳିଃ ।

ପାଠେ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଜଳିଃ ୯୯ ପାଠେ ବିପ୍ରସ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟଃ ।

୧୦୦ ଧ୍ୟାନସୋଗାସନେ ବହ୍ମାସନଂ ୧୦୧ କଲ୍ପେ ବିଧିମୌ ॥

(ଖ) ଗାଧେୟା, ବଶ୍ମାମିସ୍ତ, କୌଶିକ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ
ବଶ୍ମାମିସ୍ତଙ୍କର ।

(ଗ) ବ୍ୟାସ, ଦ୍ବେ ପାୟନ, ପାଶାୟନ, ସତ୍ୟବତ୍ସୟୁତ (ପୁଂ) ଏ
ଶୁରିନାମ ବ୍ୟାସଙ୍କର ।

୯୦ । ଅନୁପୂର୍ଣ୍ଣା, ଆଶୁକ୍ର, ପରପାତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅନୁକମ, ପର୍ଯ୍ୟାୟ (ପୁଂ)
ଏ ପାଞ୍ଚନାମ ପରପାତୀର ।

୯୧ । ଅତିପାତ, ପର୍ଯ୍ୟୟ, ଉପାତ୍ୟୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ବ୍ୟତିକମ୍ପର ।

୯୩ । ନିୟମ (ପୁଂ), କ୍ରତ (ପୁଂ, ଖ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ସଂଯମନାଦିବା-
ଚକର ।

୯୪ । ଉପବାସରୂପ କ୍ରତକୁ ପୁଣ୍ୟକ (ଖ୍ଳୁ) କହି ।

୯୫ । ଔପବସ୍ତ୍ର (ଖ୍ଳୁ) ଉପବାସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଉପବାସର ।

୯୬ । ବିବେକ [ପୁଂ] ପୃଥଗାମୃତା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇନାମ ବିବେକର ।

୯୭ । ବେଦାଧ୍ୟନରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ଜନ୍ମେ ତାକୁ ବ୍ରହ୍ମବାଚ ସ୍ତ
(ଖ୍ଳୁ) କହି ।

୯୮ । ବେଦପାଠାର୍ଥ ପ୍ରାଣବୋକାରଶ୍ଚାୟୁବକ କୃତାଞ୍ଜଳିକ ବହ୍ମାଞ୍ଜଳି (ପୁଂ)

୯୯ । ବେଦପାଠନିର୍ଗତ ମୁଖବିନ୍ଦୁକୁ ବ୍ରହ୍ମବିନ୍ଦୁ (ପୁଂ) କହି ।

୧୦୦ । ଧ୍ୟାନ ଯୋଗାସନକୁ ବ୍ରହ୍ମାସନ (ପୁଂ) କହି ।

୧୦୧ । କଲ୍ପ ବିଧି କମ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ବେଦବିଧିର ।

୧୦୨ ମୁଖ୍ୟଃ ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରଥମଃ କଲ୍ପୋଽନୁକଲ୍ପସ୍ତ ତତୋଽଧମଃ ।

୧୦୩ ସଂସ୍କାରପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣଂ ସ୍ୟାଦୁପାକରଣଂ ଶୁଭେଃ ॥

୧୦୪ ସମେ ଭୂ ପାଦ ଗ୍ରହଣମଭିବାଦନମିଚ୍ଛୁରେ ।

୧୦୫ ଭୃଷ୍ ପରିବ୍ରାଜ୍ କର୍ମିଣୀ ପାଶାୟନଂ ପି ମହତ୍ତ୍ବ ॥

୧୦୬ ତପସ୍ବି ତାପସ ପାରିବାଚକ୍ଷି ୧୦୭ ବାଚଂଯମୋ ମୁନିଃ ।

୧୦୮ ତପଃ କ୍ଳେଶସହୋ ଦାନ୍ତୋ ୧୦୯ ବର୍ଣ୍ଣିନୋ ବ୍ରହ୍ମବୃରିଣଃ ।

୧୧୦ ଋଷୟଃ ସତ୍ୟବଚସଃ ୧୧୧ ସ୍ବାତକସ୍ତ୍ରାପ୍ନୁତୋ ବ୍ରଜା ।

୧୦୨ ପ୍ରଥମ ବେଦବିଧିକ ମୁଖ୍ୟ (ପୁଂ) ଏବଂ ଅଧମ ବେଦବିଧିକ
ଅନୁକଲ୍ପ (ପୁଂ) କହି ।

୧୦୩ । ସଂସ୍କାରପୂର୍ବକ ବେଦଗ୍ରହଣକୁ ଉପାକରଣ (ଖ୍ଳୁ) କହି ।

୧୦୪ । ପାଦଗ୍ରହଣ, ଅଭିବାଦନ (ଖ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାଦଗ୍ରହଣ
ପୂର୍ବକ ପ୍ରଣାମର ।

୧୦୫ । ଭୃଷ୍, ପରିବ୍ରାଜ, କର୍ମିଣ, ପାଶାୟନ, ମହତ୍ତ୍ବ (ପୁଂ)
ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଭୃଷ୍, କାଶ୍ମୀର ।

୧୦୬ । ତପସ୍ବିନ୍, ତାପସ, ପାରିବାଚକ୍ଷିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
ତପସ୍ବିର ।

୧୦୭ । ବାଚଂଯମ, ମୁନି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁନିର ।

୧୦୮ । ତପଃକ୍ଳେଶସହ, ଦାନ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତପସ୍ୟା
କ୍ଳେଶସହସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୦୯ । ବର୍ଣ୍ଣିନ୍, ବ୍ରହ୍ମବୃରିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବ୍ରହ୍ମବୃରିର ।

୧୧୦ । ଋଷି, ସତ୍ୟବଚସ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଋଷିଙ୍କର ।

୧୧୧ । ସ୍ବାତକ, ଆପ୍ନୁତ, ବ୍ରଜା (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ସମାପ୍ତ
ବେଦାଧ୍ୟୟନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

- ୧୧୬ ଯେ ନିକ୍ତେନି ପୁରାମା ଯତନୋ ଯତପୁଷ୍ପ ତେ ॥
 ୧୧୭ ଯଃ ପୁଷ୍ପି ପୁଲେ କୁଳବଶାକ୍ଳେତେ ପୁଷ୍ପି ଲଗାୟସୌ ।
 ପୁଷ୍ପି ଲଗ୍ନା ୧୧୪ ଅବରଜପ୍ରମସଃ ସୁଦ୍ଧପୁଷ୍ପଗଃ ।
 ୧୧୫ ପବସଃ ପ୍ରୟତଃ ପୂତଃ ୧୧୬ ପାଶୁଗଃ ସବଲଙ୍ଗନଃ ।
 ୧୧୭ ପାଳଶୋ ଦଣ୍ଡ ଆଷାଢୋକ୍ରତେ ୧୧୮ ଶମ୍ଭୁ ବୈଶବଃ ।
 ୧୧୯ ଅସୀ କମଣ୍ଡଳଃ କୁଣ୍ଡୀ ୧୨୦ ବ୍ରତନାମାସନଂ ବୃଷୀ ।
 ୧୨୧ ଅଜିନଂ ଚର୍ମ କୃତ୍ରିଃ ସ୍ତ୍ରୀ ୧୨୨ ଭୈଷ୍ୟଂ ଭିକ୍ଷାକଦମ୍ବକମ ।
 ୧୨୩ ସ୍ବାଧ୍ୟାୟଃ ସ୍ୟାକ୍ରପଃ ୧୨୪ ପୁତ୍ୟାଭିଷବଃ ସବନଂ ଚ ସା ।
 ୧୨୫ । ଯତନ୍ ଯତ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜିତେନ୍ଦ୍ର ପୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୬ । ବ୍ରତାହସୋଗରେ ପୁଷ୍ପିଲରେ ଶୋଇବା ବ୍ୟକ୍ତିକ ପୁଷ୍ପି ଲ
 ବା ପୁଷ୍ପି ଲଗାୟୁ ନ୍ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୨୭ । ବରଜପ୍ରମସ୍, ହୟାତିଗ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଜ ଓ
 ତମୋଗୁଣରହିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୮ । ପବସ, ପ୍ରୟତ, ପୂତ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପବସ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୯ । ପାଶୁ, ସବଲଙ୍ଗନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଦବିରୁଦ୍ଧା-
 ଗୁଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୦ । ବ୍ରତରେ ପଲ୍ଲବଦଣ୍ଡକୁ ଆଶ୍ରୟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୩୧ । ବ୍ରତରେ ବାଂଶଦଣ୍ଡକୁ ଶମ୍ଭୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୩୨ । କମଣ୍ଡଳ (ପୁଂ, କ୍ଳା) କୁଣ୍ଡୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କମଣ୍ଡଳର ।
 ୧୩୩ । ବ୍ରତମାନଙ୍କର ଆସନକୁ ବୃଷୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୩୪ । ଅଜିନ, ଚର୍ମ, (କ୍ଳା), କୃତ୍ରି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନିନାମ ବ୍ରତମାନଙ୍କ
 ବ୍ୟବହାରୀ ଚର୍ମର ।
 ୧୩୫ । ଭିକ୍ଷାସମୂହକୁ ଭୈଷ୍ୟ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୩୬ । ସ୍ବାଧ୍ୟାୟ, ଜପ, (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜପର ।
 ୧୩୭ । ପୁତ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଭିଷବ (ପୁଂ), ସବନ (କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ
 ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନର ।

- ୧୨୫ ସବୌ ନସାମସ୍ୟୁସି ଜପ୍ୟଂ ଶିଷ୍ଟସମସ୍ତମ୍ ॥
 ୧୨୬ ଦର୍ଶସ୍ତୁ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସସ୍ତୁ ଯାଗୋ ପକ୍ଷାନ୍ତସ୍ତୋଃ ପୃଥକ୍ ।
 ୧୨୭ ଶଶ୍ଵରସ ଚନାପେଷଂ ନିତ୍ୟଂ ଯତ୍ କର୍ମକଦ୍ଵୟମଃ ॥
 ୧୨୮ ନିୟମସ୍ତୁ ସ ଯଜ୍ଞର୍ମ ନିତ୍ୟମାର୍ଗନ୍ତୁ ସାଧନମ୍ ।
 [କ] କ୍ଷୋରଂ ତୁ ଭଦ୍ରାକରଣଂ ମୁଣ୍ଡନଂ ବପନଂ ଶିଷୁ ॥
 ୧୨୯ ଉପସାତଂ ବ୍ରହ୍ମସୂକ୍ତଂ ପ୍ରୋକ୍ତୁ ତେ ଦକ୍ଷିଣେ କରେ ।
 ୧୩୦ ପ୍ରାଚୀନାବୀତମସ୍ୟସି ୧୩୧ ନ୍ନିଗାତଂ କଣ୍ଠଲମ୍ବିତମ୍ ।
 ୧୩୨ ଅଙ୍ଗୁଳଗ୍ରେ ଶୀର୍ଷଂ ଦେବଂ ସ୍ଵଲ୍ପଜ୍ଞଂ ଲୋମତଳେ କାୟମ ।
 ମଧ୍ୟୋଽଙ୍ଗ ସ୍ଵଳ୍ପଜ୍ଞଂ ଲୋଃପିତ୍ୟଂ ମୂଳେ ହାଙ୍ଗ ସ୍ଵପ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମମ୍ ।
 ୧୨୫ । ପାପନାଶକ ଜପ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରକୁ ଅଭିମର୍ଷଣ (ଶି) କହି ।
 ୧୨୬ । ଅମାବାସ୍ୟାରେକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯାଗକୁ ଦର୍ଶ (ପୁଂ) ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ
 କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯାଗକୁ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୨୭ । ଶଶ୍ଵର ସାଧନାପେଷ ନିତ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମକୁ ନିୟମ (ପୁଂ)
 କହି ।
 (କ) କ୍ଷୋର ଭଦ୍ରାକରଣ, ମୁଣ୍ଡନ, ବପନ (ଶି) ଏ ରୁର ନାମ
 କ୍ଷୋରର ।
 ୧୨୯ । ବାମସ୍ଵରାପିତ ଯଜ୍ଞୋପସାତକୁ ଉପସାତ ଓ ବ୍ରହ୍ମସୂକ୍ତ [କ୍ଳା]
 କହି ।
 ୧୩୦ । ଦକ୍ଷିଣସ୍ଵରାପିତ ଯଜ୍ଞୋପସାତକୁ ପ୍ରାଚୀନାଗତ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୩୧ । କଣ୍ଠଲମ୍ବିତ ଯଜ୍ଞୋପସାତକୁ ନିଗାତ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୩୨ । ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ ଦେବଶୀର୍ଷ, କନିଷ୍ଠା ଓ ଅନାମିକାର
 ମୂଳଦେଶକୁ କାୟଶୀର୍ଷ ବା ପ୍ରଜାପତି ଶୀର୍ଷ, ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଆଉ
 ତର୍ଜନୀର ମାଧ୍ୟସ୍ଥାଗକୁ ପିତୃଶୀର୍ଷ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳର ମୂଳ-
 ଦେଶକୁ ବ୍ରାହ୍ମଶୀର୍ଷ କହି । ଏହା କ୍ଳାବଲଙ୍ଗ ।

- ୧୩୩ ସ୍ୟାଦ୍ କ୍ରତୁଭୂୟଂ କ୍ରତୁଭୂୟଂ କ୍ରତୁସାଧୁଜ୍ୟମିତ୍ୟପି ।
 ୧୩୪ ଦେବଭୂୟାଦିକଂ ଚଦ୍ରବର୍ ୧୩୫ କ୍ରତୁଂ ସାନ୍ତପନାଦିକମ୍ ।
 ୧୩୬ ସନ୍ତ୍ୟାସବତ୍ୟନଶନେ ପୁମାନ ପ୍ରାୟୋ ୧୩୭ ଯଥା ଗାରହା ।
 ନଷ୍ଟାଗ୍ନିଃ ୧୩୮ କୁହନା ନେତ୍ରାନ୍ତି ଅପ୍ୟର୍ଥ୍ୟାପଥକଳ୍ପନା
 ୧୩୯ କ୍ରାତ୍ୟଃ ସଂସ୍କାରହୀନଃ ସ୍ୟା ୧୪୦ ଦସ୍ୟାଧାୟୋ ନିଗକୃତଃ ।
 ୧୪୧ ଧର୍ମଧୂଜା ଲିଙ୍ଗବୃତ୍ତି ୧୪୨ ରବକାଣ୍ଡୀ ଷଟକ୍ରତଃ ।

୧୩୩ । କ୍ରତୁଭୂୟ, କ୍ରତୁଭୂୟ, କ୍ରତୁସାଧୁଜ୍ୟ (କ୍ର) ଏ ତନି ନାମ
 କ୍ରତୁଭବର ।

୧୩୪ । ଦେବଭୂୟ, ଦେବଭୂୟ, ଦେବସାଧୁଜ୍ୟ (କ୍ର) ଏ ତନି ନାମ
 ଦେବଭବର ।

୧୩୫ । ପ୍ରାୟୋଷ୍ଟି ଶୁଭକ, ସାନ୍ତପନ, ଗୁହାୟଣ, ପ୍ରଜାପତ୍ୟ (କ୍ର) ଏ
 ଆଦି କ୍ରତୁକୁ କୁହ କହି ।

୧୩୬ । ସନ୍ତ୍ୟାସବତ୍ୟପକ ଅନଶନକୁ ପ୍ରାୟ (ପୂ) କହି ।

୧୩୭ । ଗାରହନ, ନଷ୍ଟାଗ୍ନି (ପୂ) ଏ ଦୁଇନାମ କ୍ରତାଦିବତ୍ୟରେ
 ନଷ୍ଟାଗ୍ନି ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୮ । ନେତ୍ରପ୍ରୟୁକ୍ତ ମିଥ୍ୟାଯୋଗପଥ ଆଶ୍ରୟକୁ କୁହନା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି

୧୩୯ । କ୍ରାତ୍ୟ, ସଂସ୍କାରହୀନ (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଷୋଡ଼ଶବର୍ଷ
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅକୃତ-ଉପନୟନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୦ । ଅସ୍ୟାଧାୟ, ନିଗକୃତ (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଦାଧ୍ୟୟନ-
 ଶୂନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୧ । ଧର୍ମଧୂଜନ୍ ଲିଙ୍ଗବୃତ୍ତି (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉପାର୍ଜନାର୍ଥ
 ଜଟାରସ୍ଥାଦି ଚିହ୍ନଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୨ । ଅବକାଣ୍ଡୀ, ଷଟକ୍ରତ (ପୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶ୍ରଷ୍ଟକ୍ରତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୩ ସୁପ୍ତେ ସପ୍ନିନ୍ନସ୍ତମେତି ସୁପ୍ତେ ସପ୍ନିନ୍ନ ଦେତି ଚ ।

ଅଂଶୁମାନଭିନନ୍ଦନ୍ କ୍ରାତୁ୍ୟଦିତୌ ଚ ଯଥାକମମ୍ ॥

୧୪୪ ପରବେତ୍ତୁକୋନନ୍ଦେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଦାରପରିଗ୍ରହାତ୍ ।

ପରିବିତ୍ତିପୁ ତତ୍ତ୍ୟାୟାନ୍ ୧୪୫ ବିବାହୋପମୌ ସମୌ ।

ତଥାପରିଶୋଦ୍ଧୋଦ୍ଧୋପପାମାଃ ପାଣିପୀଡ଼ନମ୍ ।

୧୪୬ ବ୍ୟବାୟୋ ମୈଥୁନଂ ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମେ ନିଧୁବନଂ ରତମ୍ ॥

୧୪୭ ସିବର୍ତ୍ତୋ ଧର୍ମକାମାଦୌ ଶ୍ଵତୁବର୍ଗଃ ସମୋଷକୈଃ ।

୧୪୮ ସବଲୌ ସୈଷ୍ଠତୁର୍ଭଦ୍ରଂ ୧୪୯ ଜନ୍ୟଃ ସିନ୍ଧୁ ବରସ୍ୟସେ ।
 ଇତି ବ୍ରହ୍ମବର୍ଗଃ ।

୧୪୩ । ଯେ ବ୍ରହ୍ମର ଶୟନ ଦେଖି କର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହୋଇଯାନ୍ତି

ତାହାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ୍ କ୍ରାତୁ୍ୟଦିତୌ ଏବଂ ଯେ ବ୍ରହ୍ମର ଶୟନ ଦେଖି ସୂର୍ଯ୍ୟ

ଉଦୟ ହୁଅନ୍ତି ତାହାକୁ ଅଭ୍ୟୁଦିତ କହି । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଲଙ୍ଗ

୧୪୪ । ଅବିବାହିତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଥାଉଁ ଥାଉଁ କନିଷ୍ଠ ବିବାହ ହେଲେ

କନିଷ୍ଠକୁ ପରବେତ୍ତୁ (ପୂ) କହି, ତାହାର ଜ୍ୟେଷ୍ଠକୁ ପରିବିତ୍ତି

(ପୂ) କହି ।

୧୪୫ ବିବାହ, ଉପଯମ, ପରିଶୋଦ୍ଧ, ଉଦ୍ଧୋପପାମ (ପୂ),

ପାଣିପୀଡ଼ନ (କ୍ର) ଏ ଛଅ ନାମ ବିବାହର ।

୧୪୬ । ବ୍ୟବାୟ, (ପୂ), ମୈଥୁନ (କ୍ର) ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ (ପୂ), ନିଧୁବନ,

ରତ (କ୍ର) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ମୈଥୁନର ।

୧୪୭ । ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ମୋକ୍ଷ ସିବର୍ଗ କହି । ଏହା ପୁଲଙ୍ଗ

ଏବଂ ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ମୋକ୍ଷ ଏ ଚାରୁକୁ ଚତୁର୍ବର୍ଗ କହି ।

ଏହା ପୁଲଙ୍ଗ ।

୧୪୮ । ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ମୋକ୍ଷ (ପୂ) ଏ ସମଷ୍ଟିକୁ କର୍ତ୍ତୃଭଦ୍ର କହି

୧୪୯ । ବରର ସମାନବୟସ୍କ ମିତ୍ରକୁ ଜନ୍ୟ କହି । ଏହା ପୁଲଙ୍ଗ ।

କ୍ଷତ୍ରିୟ ବର୍ଗ:

- ୧ ମୂର୍ଦ୍ଧାଭିଷିକ୍ତୋ ରାଜନ୍ୟୋ ବାହୁଜଃ କ୍ଷତ୍ରିୟୋ ବିବଚ୍ଚ ।
 ୨ ରାଜା ରାଜ୍ ପା ବ ସ୍ତ୍ରୀଭୁକ୍ତଃ ପ ଭୃପ ମହାକ୍ଷିତଃ ॥
 ୩ ରାଜା ତୁ ପ୍ରତାପେଷପାମନ୍ୟଃ ସ୍ୟାଦଧୀଶ୍ଵରଃ ।
 ୪ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସାବଭୌମୋ * ନୃପୋଽନେୟ ମଣ୍ଡଳେଶ୍ଵରଃ ।
 ୫ ଯେନେଷୁଂ ରାଜସ୍ଵୟେନ ମଣ୍ଡସ୍ୟେଶ୍ଵରଶ୍ଚୟଃ ।
 ଶାସ୍ତି ଯଶ୍ଵାଜ୍ଞୟା ରାଜଃ ସ ସମ୍ରାଜ ୭ ଅ ରାଜକମ୍ ॥
 ରାଜନ୍ୟକଂ ଚ ନୃପତିକ୍ଷତ୍ରିୟାଣାଂ ଗଣେ ଖମାତ୍ ।
 ୮ ମନ୍ତ୍ରୀ ଧୀ ସଂଚକୋଽମାତ୍ୟୋ ୯ ଅନେୟ କର୍ମ ସଚିବାସ୍ତତଃ ।

- ୧ । ମୂର୍ଦ୍ଧାଭିଷିକ୍ତ, ରାଜନ୍ୟ, ବାହୁଜ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ବିବଚ୍ଚ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କ୍ଷତ୍ରିୟର ।
 ୨ ରାଜନ୍, ରାଜ୍, ପା, ବ, ସ୍ତ୍ରୀଭୁକ୍ତ, ନୃପ, ଭୃପ, ମହାକ୍ଷିତ୍ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ରାଜାର ।
 ୩ । ପ୍ରତାପେଷ ସାମନ୍ୟ ରାଜାକୁ 'ଅଧୀଶ୍ଵର' କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪ । ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ସାବଭୌମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀର ରାଜାର ।
 ୫ । ଅନେୟ ରାଜାକୁ ମଣ୍ଡଳେଶ୍ଵର କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୬ । ରାଜସ୍ଵୟ ସାବଭୌମ ଏବଂ ମଣ୍ଡଳେଶ୍ଵର ଓ ସବାବଜାପାଳ ରାଜାକୁ ସମ୍ରାଟ୍ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭ । ନୃପତିସମୂହକୁ ରାଜକ (ଲ୍ଲ) କହି ଏବଂ କ୍ଷତ୍ରିୟସମୂହକୁ ରାଜନ୍ୟକ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 ୮ । ମନ୍ତ୍ରୀ, ଧୀସଚିବ, ଅମାତ୍ୟ, (ପୁଂ) ର ତିନି ନାମ ମନ୍ତ୍ରୀର ।
 ୯ । ରାଜାର କର୍ମକର୍ତ୍ତାକୁ କର୍ମସଚିବ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୦ ମହାମାତାଃପ୍ରଧାନାନି ୧୧ ପୁରୋଧାୟା ପୁରୋହିତଃ ।
 ୧୨ ଦ୍ରଷ୍ଟୃ ବ୍ୟବହାରୀଣାଂ ପ୍ରାଡ଼୍ ବିବାକାକ୍ଷଦର୍ଶକୌ ॥
 ୧୩ ପ୍ରତିହାରୋ ହାରପାଳ ହାଃପୁତ୍ରାସ୍ତିତଦର୍ଶକଃ ।
 ୧୪ ରକ୍ଷବଗସ୍ତ୍ଵାମକସ୍ତୋ ୧୫ ଅଧ୍ୟାଧ୍ୟାୟକୃତୌ ସମୌ ॥
 ୧୬ ସ୍ଥାୟୁକୋଽଧିକୃତୋ ଗ୍ରାମେ ଗୋପୋ ଗ୍ରାମେଷୁ ଭୂରଷୁ ।
 ଭୌରିକଃ କନକାଧ୍ୟକ୍ଷୋ ରୂପାଧ୍ୟକ୍ଷସ୍ତୁ ନୈଷ୍ଠକଃ ॥
 ଅନ୍ୟପୁରେ ଭୂକୃତଃ ସ୍ୟାଦନ୍ତବଂଶିକୋ ଜନଃ ।
 ୧୭ ସୌବିଦଲ୍ଲଃ କଞ୍ଚିକନଃ ସ୍ଥାପତ୍ୟଃ ସୌବିଦାଶ୍ଚିତେ ॥

- ୧୦ । ମହାମାତ୍ର (ପୁଂ), ପ୍ରଧାନ (ପୁଂ, ଲ୍ଲ) ଏ ଦୁଇନାମ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀର ।
 ୧୧ । ପୁରୋଧାୟ, ପୁରୋହିତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ପୁରୋହିତର ।
 ୧୨ । ପ୍ରାଡ଼୍ ବିବାକ, ଅକ୍ଷଦର୍ଶକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବିଚାରକର ।
 ୧୩ । ପ୍ରତିହାର, ହାରପାଳ, ହାଃପୁ, ହାଃସ୍ତିତ, ଦର୍ଶକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ରାଜାଙ୍କ ହାସର ।
 ୧୪ । ରକ୍ଷିବର୍ଗ, ଅମକସ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ରାଜାଙ୍କ ରକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ଶସ୍ତ୍ରଧାରୁଷର ।
 ୧୫ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ଅଧିକୃତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ରାଜାଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷର ।
 ୧୬ । ଏକଗ୍ରାମର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକୁ ସ୍ଥାୟୁକ, ଅନେକ ଗ୍ରାମର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକୁ ଗୋପ, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକୁ ଭୌରିକ, ରୌପ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷକୁ ନୈଷ୍ଠକ ଏବଂ ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ୟପୁରାଧ୍ୟକ୍ଷକୁ ଅନ୍ତବଂଶିକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୭ । ସୌବିଦଲ୍ଲ, କଞ୍ଚିକନ, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ସୌବିଦ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୁ ନାମ ରାଜାର ଅନ୍ୟପୁରସ୍ଥିତ ସ୍ତ୍ରୀ ରକ୍ଷକର ।

- ୧୮ ଷଣ୍ଠା ବର୍ଷବର ପୁଲ୍ୟା ୧୯ ସେବକାର୍ଯ୍ୟନୁଜ୍ଞାନଃ ।
 ୨୦ ବିଷୟାନୁଗ୍ରହେ ଗଜା ଶତ୍ରୁମିତ୍ରମତଃପରମ ।
 ଉଦାସୀନଃ ପରବରଃ ପାଷ୍ଟ୍ରାଦ୍ରାହ ପୃଷ୍ଠତଃ ।
 ୨୧ ରପୋ ବୈଶ ସପତ୍ନୀ ଦ୍ଵିଷଦ୍ଵେଷା ଦୁର୍ଦ୍ଦତଃ ।
 ଦ୍ଵିତ୍ଵିପକ୍ଷାଃସ୍ତ୍ରତାମିତ ଦୟାଃ ଶାନ୍ତବ ଶନ୍ତବଃ ।
 ଅଭିଭାବପରାଘବ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଥ ପରିପତ୍ନିନଃ ॥
 ୨୨ ବୟସଃ ପ୍ରିୟ ସବୟା ୨୩ ଅଥ ମିତ୍ରଂ ସଖା ପୁତ୍ରତ୍ଵ ।
 ୨୪ ସଖ୍ୟଂ ପାତ୍ରପଦାନଂ ସ୍ୟା ୨୫ ଦନ୍ତବେଧୋଽନୁବର୍ତ୍ତନମ୍ ॥

- ୧୮ । ଷଷ୍ଠ, ବର୍ଷବର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥିତ ନୟନସକର ।
 ୧୯ । ସେବକ, ଅର୍ଥନ, ଅନୁଜ୍ଞାବନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଗଜାଙ୍କ ଭୂକରର ।
 ୨୦ । ଆପଣା ଗଜ୍ୟର ସମ୍ମୁଖ ଆବ୍ୟବହୃତ ଗଜାଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁ (ପୁଂ) ବ୍ୟବହୃତ ଗଜାଙ୍କୁ ମିତ୍ର (ଜ୍ଞ), ମିତ୍ରଗଜାର ପରିସ୍ଥିତ ଗଜାଙ୍କୁ ଉଦାସୀନ (ପୁଂ) ଏବଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ବର୍ତ୍ତୀ ଗଜାଙ୍କୁ ପାଷ୍ଟ୍ରାଦ୍ରାହ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୧ । ରପ, ବୈଦେ, ସପତ୍ନୀ, ଅଭିଦ୍ଵିଷଦ୍, ଦ୍ଵେଷଣ, ଦୁର୍ଦ୍ଦତ, ଦ୍ଵିଷ୍, ବିପକ୍ଷ, ଅହିତ, ଅମିତ୍ର, ଦୟା ଶାନ୍ତବ, ଶନ୍ତବ, ଅଭିଭାବନ୍, ପର, ଅଗ୍ରତ, ପ୍ରତ୍ୟର୍ଥନ୍ ପରିପତ୍ନିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଉଣେଇଶ ନାମ ସାଧାରଣ ଶତ୍ରୁ ।
 ୨୨ । ବୟସ୍ୟ, ପ୍ରିୟ, ସବୟା (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ସମାନବୟସ୍ ମିତ୍ର ।
 ୨୩ । ମିତ୍ର (ଜ୍ଞ), ସଖା ପୁତ୍ରତ୍ଵ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ସାଧାରଣ ମିତ୍ର ।
 ୨୪ । ସଖ୍ୟ, ପାତ୍ରପଦାନ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇନାମ ସଂପ୍ରାପ୍ତବର ।
 ୨୫ । ଅନୁବେଧ (ପୁଂ), ଅନୁବର୍ତ୍ତନ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆଶ୍ରୟ ବସ୍ତୁ ଅଭିଳାଷ ସମ୍ପାଦନର ।

- ୨୬ ପଥାର୍ଦ୍ଧକର୍ଣ୍ଣଃ ପ୍ରଣିପୁରପର୍ବସ୍ତର ପୁଣଃ ॥
 ଶୁଭସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ପୁରୁଷ ୨୭ ଶ୍ଵାପ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେୟି ତୌ ସମୌ ॥
 ୨୮ ସାମୁଦ୍ରଗୋ ଜ୍ୟୋତିଷିନୋ ଦୈବଜ୍ଞଗଣକାବପି ॥
 ସୁମୌହର୍ଷିକ ମୌହର୍ଷିଜ୍ଞାନ କାର୍ତ୍ତବିକା ଅପି ।
 ୨୯ ତାନ୍ଦ୍ରୀକୋଜ୍ଞାତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଃ ୩୦ ସର୍ବ ଗୁଡ଼ପତଃ ସମୌ ।
 ୩୧ ଲିପିକବେଷରଚଣୋଽକ୍ଷରଚ୍ଛୁ ଲେଖକେ ॥
 ୩୨ ଲିଖିତାକ୍ଷରବିନ୍ୟାସେ ଲିପିଲି ଚିତ୍ରରେ ସ୍ଥିତୌ ।
 ୩୩ ସ୍ୟାସ୍ତ୍ରୋଦଗ୍ରହେ ଦୃତୋ ୩୪ ଦୃତ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ଵାବକର୍ମଣି ॥
 ୩୫ ଅଧ୍ୟୁମାନୋଽଧ୍ୟୁଗୋଽଧ୍ୟୁନଃ ପାତ୍ରଃ ପଥକ ଇତ୍ୟପି ।
- ୨୬ । ପଥାର୍ଦ୍ଧକର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରଣିପୁ, ଅପର୍ବ, ତର, ପୁଣ୍, ଶୁଭ, ଶୁଭପୁରୁଷ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ତରର ।
 ୨୭ । ଶ୍ଵାପ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟେୟିକ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଜାଙ୍କର ବିଶ୍ଵସ୍ତ ଲେଖକ ।
 ୨୮ । ସାମୁଦ୍ରଗୋ ଜ୍ୟୋତିଷିକ, ଦୈବଜ୍ଞ, ଗଣକ, ମୌହର୍ଷିକ, ମୌହର୍ଷିଜ୍ଞାନ, କାର୍ତ୍ତବିକ (ପୁଂ) ଏ ଆଠ ନାମ ଜ୍ୟୋତିଷେଷ୍ଠ ।
 ୨୯ । ତାନ୍ଦ୍ରୀକ, ଜ୍ଞାତସିଦ୍ଧାନ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାସ୍ତ୍ରତତ୍ତ୍ଵର ।
 ୩୦ । ସର୍ବନ, ଗୁଡ଼ପତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଡ଼ପୁର ।
 ୩୧ । ଲିପିକର, ଅକ୍ଷରଚଣ, ଅକ୍ଷରଚ୍ଛୁ ଲେଖକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ ଲେଖକର ।
 ୩୨ । ଲିଖିତ, ଅକ୍ଷରବିନ୍ୟାସ (ଜ୍ଞ), ଲିପି, ଲିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁନାମ ଲେଖାର ।
 ୩୩ । ସାମୁଦ୍ରଗ୍ରହ, ଦୃତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୃତର ।
 ୩୪ । ଦୃତକର୍ମକୁ ଦୃତ୍ୟ (ଦୌତ୍ୟ) [ପୁଂ] କହି ।
 ୩୫ । ଅଧ୍ୟୁମାନ, ଅଧ୍ୟୁଗ ଅଧ୍ୟୁନ, ପାତ୍ର ପଥକ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପଥକର ।

- ୩୭ ସ୍ବାମ୍ୟମାତ୍ୟ ସୁହୃଦ୍ କୋଶ ସଞ୍ଜୁ ଦୁର୍ଗବଳାନ ଚ ।
 ରଜ୍ୟାଙ୍ଗାନ ୩୭ ପ୍ରକୃତୟଃ ପୌରାଣାଂ ଶେଷସ୍ୱାଧି ଚ ।
 ୩୮ ସନ୍ଧିନୀ ବିଗ୍ରହୋ ସାନମାସନଂ ଦୈତ୍ୟମାଶ୍ରୟଃ ॥
 ଷଡ୍‌ଗୁଣାଃ ୩୯ ଶକ୍ତିସ୍ତୁତି ସଃ ଶ୍ରୀରାମୋଦମନ୍ତଜାଃ ।
 ୪୦ ଷୟଃ ସ୍ଥାନଂ ଚ ବୃଦ୍ଧିଶ୍ଚ ସିଦ୍ଧିର୍ଗା ମାତବେଦନାମ୍ ॥
 ୪୧ ସ ପ୍ରତାପଃ ପ୍ରକାଶଃ ସଞ୍ଜକଃ କୋଶଦଣ୍ଡକମ୍ ।
 ୪୨ ସାମଦାନେ ଭେଦଦଣ୍ଡାବିଷ୍ଣୁପାଦନରୁଷ୍ମମ୍ ।
 ୪୩ ସାଦୃଶ୍ୟ ତୁ ଦମା ଦଣ୍ଡଃ ୪୪ ସାମ ସାନ୍ତ ମଥୋ ସମୌ ।
 ୪୫ ଭେଦୋଦକାପା ୪୬ ବୃଦ୍ଧିଧା ଧର୍ମାଦୈର୍ବର ପରୀକ୍ଷଣମ୍ ॥

- ୩୭ । ରଜ୍ୟାଙ୍ଗ ସାତଗୋଟି, ଯଥା—ସ୍ବାମୀ, ଅମାତ୍ୟ, ସୁହୃଦ୍ କୋଶା [ସୁ], ସଞ୍ଜୁ, ଦୁର୍ଗ ଏବଂ ବଳ (କ୍ଳ) ।
 ୩୮ । ରଜ୍ୟର ଅଙ୍ଗ ଏବଂ ପୌରବର୍ଗକୁ ପ୍ରକୃତ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୩୮ । ସନ୍ଧି, ବିଗ୍ରହ (ସୁ) ସାନ, ଆସନ, ଦୈତ୍ୟ, (କ୍ଳ) ଆଶ୍ରୟ (ସୁ) ଏ ଛଅ ନାମ ରଜାର ଛଅ ଗୁଣର ।
 ୩୯ । ପ୍ରକାଶ, ଉଦାହରଣ, ମନ୍ତ୍ରଣ, [ସୁ] ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ ରଜାର ଚିନ୍ତାପ୍ରକାର ଶକ୍ତିର ।
 ୪୦ । ଷୟ, (ସୁ), ସ୍ଥାନ (କ୍ଳ), ବୃଦ୍ଧି [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ ରଜାଙ୍କ ସିଦ୍ଧିର ।
 ୪୧ । ପ୍ରତାପ, ପ୍ରକାଶ, ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯଥାକ୍ରମେ ରଜାର କୋଶ ଏବଂ ଦଣ୍ଡଜାତ ତେଜର ।
 ୪୨ । ସାମନ୍ତ ଦାନ (କ୍ଳ) ଭେଦ, ଦଣ୍ଡ [ସୁ] ଏ ଗୁଣ ନାମ ରଜାଙ୍କ ଗୁଣପ୍ରକାର ଉପାୟର ।
 ୪୩ । ସାଦୃଶ୍ୟ (କ୍ଳ), ଦମ, ଦଣ୍ଡ, (ସୁ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ ଦଣ୍ଡର ।
 ୪୪ ସାମନ୍ତ, ସାନ୍ତ୍ୟ, (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଥମ ଉପାୟ ସାମନ୍ତ ୪୫ । ଭେଦ, ଉପକାପ (ସୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୃଷ୍ଟାୟ ଉପାୟ ଭେଦର ।
 ୪୬ । ଉପଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପରୀକ୍ଷଣର ନାମ ।

- ୪୭ ପଞ୍ଚ ସିଷ୍ଟଷଡ଼ଶୀଣୋ ଯଦୁଘୋଦ୍ୟାଗୋଚରଃ ।
 ୪୮ ବିବିକ୍ତ ବିଜନଜନ ନିଃଶଳାକାସୁଥା ରହଃ ॥
 ରହଶ୍ଚୋପାଂଶୁ ଗୁଲିଙ୍ଗେ ୪୯ ରହସ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ୱେବ ସିଷୁ ।
 ୫୦ ସମୌ ବିଶ୍ଵନ୍ତ ବିଶ୍ଵାସୋ ୫୧ ଭେଷୋଦ୍ରଂ ଶୋଯଥୋଚିତାତ୍ ॥
 ୫୨ ଅତ୍ରେଷନ୍ୟାୟ କଳ୍ପାୟ ଦେଶରୂପଂ ସମଞ୍ଜସମ୍ ।
 ୫୩ ସୁକମୌପୟିକଂ ଲଭ୍ୟଂ ଭଜମାନାଃ ଭଜନବତ୍ ॥
 ନ୍ୟାୟଂ ଚ ସିଷ୍ଟଷଟ୍ ୫୪ ସପ୍ତଧାରଣା ତୁ ସମର୍ଥନମ୍ ।
 ୫୫ ଅପବାଦସ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୋ ନିଦେଶଃ ଶାସନଂ ଚ ସଃ ॥
 ଶିଷ୍ଟିଶ୍ଚାଙ୍ଗି ଚ ୫୬ ସପ୍ତା ତୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଧାରଣା ସ୍ଥିତିଃ ।

- ୪୭ । ରଜାମାନଙ୍କର ଦୁଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ମନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଅଷଡ଼ଶୀଣ(ସି)
 କହି ।
 ୪୮ । ବିବିକ୍ତ, ବିଜନ, ଜନ, ନିଃଶଳାକ (ସୁ), ରହସ୍, (କ୍ଳ)
 ଉପାଂଶୁ (ଅ) ଏ ଛଅ ନାମ ଏକାନ୍ତର ।
 ୪୯ । ଏକାନ୍ତରେ ଉଭବ କର୍ମକୁ ରହସ୍ୟ କହି । ଏ ଚିନ୍ତା ଲିଙ୍ଗ ।
 ୫୦ । ବିଶ୍ଵନ୍ତ, ବିଶ୍ଵାସ ଏ ଦୁଇ ନାମ (ସୁ) ବିଶ୍ଵାସର ।
 ୫୧ । ଯଥୋଚିତ ଅଗୁରୁଦ୍ରଂଶର ନାମକୁ ଭେଷ (ସୁ) କହି ।
 ୫୨ । ଅତ୍ରେଷ, ନ୍ୟାୟ, କଳ୍ପ (ସୁ) ଦେଶରୂପ, ସମଞ୍ଜସ (କ୍ଳ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଯଥେଚିତ ଆଚରଣର ।
 ୫୩ । ସୁକ, ଉପୟିକ, ଲଭ୍ୟ, ଭଜମାନ ଅଭିମତ, ନ୍ୟାୟ ଏ
 ଛଅ ନାମ ନ୍ୟାୟ ବସ୍ତୁର ।
 ୫୪ । ସପ୍ତଧାରଣା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସମର୍ଥନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ସମର୍ଥନର ।
 ୫୫ । ଅପବାଦ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ନିଦେଶ (ସୁ), ଶାସନ (କ୍ଳ) ଶିଷ୍ଟି
 ଆଙ୍ଗି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ଆଙ୍ଗର ।
 ୫୬ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ସପ୍ତା, ଧାରଣା, ସ୍ଥିତି, ଏ ଗୁଣନାମ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ।
 ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୫୭ ଅଗୋପରଥୋ ମନ୍ତ୍ରଶ୍ଚ ୫୮ ସମେ ଭୁଜାନ ବନ୍ଧନେ ।
 ୫୯ ଦ୍ଵିପାଦୋ ଦ୍ଵିଗୁଣୋ ଦଣ୍ଡୋ ୬୦ ଭାଗଧେୟଃ କରୋ ବଳଃ ।
 ୬୧ ଭାଟାଦିଦେୟଂ ଶୂଳକୋଽସ୍ତ୍ରୀ ୬୨ ପ୍ରାଭୃତଂ ପ୍ରଦେଶନମ୍ ।
 ଉପାୟନମ୍ପ୍ରଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ପ୍ରହାରସ୍ତଥୋପଦା ।
 ୬୩ ଯୋତ୍ସ୍ନାକାଦି ତୁ ଯଦେୟଂ ସୁଦାୟୋ ହରଣଂ ଚ ତତ୍ ।
 ୬୪ ତତ୍କାଳସ୍ତୁ ତଦାଭ୍ୟଂ ସ୍ୟା ୬୫ ଦୁଃଖରଃ କାଳ ଆୟୁଷଃ ।
 ୬୬ ସାଦୃଶ୍ୟେ କଂ ପଳଂ ସଦ୍ୟଃ ଉଦକଂ ପଳମୁଦରମ୍ ।
 ୬୭ ଅଦୃଷ୍ଟଂ ବହ୍ନିତୋୟାଦି ଦୃଷ୍ଟଂ ସ୍ଵପରଚକ୍ରମ୍ ।
 ମସ୍ତୁକାମନ୍ତ୍ରଭୟଂ ସ୍ଵପସପ୍ରଭବଂ ଭୟମ୍ ॥

୫୭ । ଅଗସ୍ତ୍ୟ (ଗ୍), ଅପରାଧ, ମନ୍ତ୍ର (ସ୍ତ୍ର) ଏ ତିନିନାମ ଅପରାଧର ।
 ୫୮ । ଉଦାନ, ବନ୍ଧନ (ଗ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବନ୍ଧନର ।
 ୫୯ । ଦ୍ଵିଗୁଣ ଦଣ୍ଡର ନାମକୁ ଦ୍ଵିପାଦ୍ୟ (ସ୍ତ୍ର) କହି ।
 ୬୦ । ଭାଗଧେୟ, କର, ବଳ (ସ୍ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ବଳସ୍ଵର ।
 ୬୧ । ଭାଟ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଦେୟ ମାସୁଳକୁ ଶୂଳକ (ସ୍ତ୍ର. ଗ୍) କହି ।
 ୬୨ । ପ୍ରାଭୃତ, ପ୍ରଦେଶନ, ଉପାୟନ, ଉପଗ୍ରାହ୍ୟ (ଗ୍) ଉପହାର (ସ୍ତ୍ର), ଉପଦା (ସ୍ତ୍ର) ଏ ଛଅ ନାମ ବଜ୍ରଭେଟିର ।
 ୬୩ । ଯୋତ୍ସ୍ନାକ, (ଗ୍), ସୁଦାୟ (ସ୍ତ୍ର), ହରଣ ଏ ତିନି ନାମ ଯୋତ୍ସ୍ନାକାଦି ଦେୟ ବସ୍ତୁର ।
 ୬୪ । ତତ୍କାଳ (ସ୍ତ୍ର), ତଦାଭ୍ୟ (ଗ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତତ୍କାଳର ।
 ୬୫ । ଉଦ୍ଧରକାଳକୁ ଆୟୁଷ (ସ୍ତ୍ର) କହି ।
 ୬୬ । ସଦ୍ୟଃପଳକୁ ସାଦୃଶ୍ୟ କ (ଗ୍) ଏବଂ ଉଦ୍ଧରପଳକୁ ଉଦକ (ସ୍ତ୍ର) କହି ।
 ୬୭ । ବଜ୍ରମାନଙ୍କର ବହ୍ନିତୋୟାଦି ଭୟକୁ ଅଦୃଷ୍ଟ (ଗ୍) କହି । ନିତ ଏବଂ ପରବଜ୍ର ଭୟକୁ ଦୃଷ୍ଟ (ଗ୍) କହି । ନିଜପକ୍ଷରୁ ଜାତ ଭୟକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଗ୍) କହିବୁ ।

୬୮ ପ୍ରତିସ୍ତା ଭୃକାରଃ ସ୍ୟା ୬୯ ଜାମରନ୍ତ ପକ୍ଷୀକମ୍ ।
 ୭୦ ନୃପାସନଂ ଭୃକାସନଂ ୭୧ ସିଂହାସନଂ ଭୃକତ୍ ।
 ହୈମଂ ୭୨ ଛନ୍ଦଂ ଭାତପତ୍ରଂ ୭୩ ଗଜସ୍ତୁ ନୃପଲକ୍ଷ୍ମ ତତ୍ ।
 ୭୪ ଭଦ୍ରକୁମ୍ଭଃ ପୃଷ୍ଠକୁମ୍ଭୋ ୭୫ ଭୃଙ୍ଗାରଃ କନକାକୃକା ॥
 ୭୬ ନିବେଶଃ ଶିବରଂ ଷଣ୍ଢେ ୭୭ ସଙ୍କନଂ ତୃପରକ୍ଷଣମ୍ ।
 ୭୮ ହସ୍ତ୍ୟଶ୍ଵରଥପାଦାତଂ ସେନାଙ୍ଗଂ ସ୍ୟାତତ୍ତୁଷ୍ଟୟମ୍ ॥
 ୭୯ ଦନ୍ତୀ ଦନ୍ତାବତଃ ହସ୍ତୀ ଦ୍ଵିରଦୋଽନେକପୋ ଦ୍ଵିପଃ ।
 ମତଙ୍ଗଜୋ ଗଜୋ ନାଗଃ କୁଞ୍ଜିରୋ ବାରଣଃ କସ ॥
 ଇଭସ୍ତମ୍ଭେରମଃ ପଦ୍ମୀ ୮୦ ସ୍ଵଅନାଥସ୍ତୁ ସ୍ଵର୍ଥପଃ ।

୬୮ । ପ୍ରତିସ୍ତା (ସ୍ତ୍ର), ଅଧିକାର (ସ୍ତ୍ର), ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଜାଙ୍କ ଗୁମର ବ୍ୟକ୍ତନାଦି ଧାରଣର ।
 ୬୯ । ଗୁମର, ପ୍ରକ୍ଷୀକ (ଗ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁମରର ।
 ୭୦ । ନୃପାସନ, ଭୃକାସନ (ଗ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଜାଙ୍କ ଆସନର ।
 ୭୧ । ପୃଷ୍ଠମୟ ଗଜାସନର ନାମ ସିଂହାସନ । ଏହା ଗ୍ଳାବଳିଙ୍ଗ ।
 ୭୨ । ଛନ୍ଦ, ଆତପତ୍ର (ଗ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଛତାର ।
 ୭୩ । ଗଜଛନ୍ଦକୁ ନୃପଲକ୍ଷ୍ମ (ଗ୍) କହି ।
 ୭୪ । ଭଦ୍ରକୁମ୍ଭ, ପୃଷ୍ଠକୁମ୍ଭ (ସ୍ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୃଷ୍ଠ କୁମ୍ଭର ।
 ୭୫ । ଭୃଙ୍ଗାର (ସ୍ତ୍ର), କନକାକୃକା (ସ୍ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୃଷ୍ଠନିମିତ୍ତ କୁମ୍ଭର ।
 ୭୬ । ନିବେଶ (ସ୍ତ୍ର), ଶିବର (କ୍) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତମ୍ବୁର ।
 ୭୭ । ସଙ୍କନା, ଉପରକ୍ଷଣ (କ୍) ଏ ଗୁରୁ ନାମ ସୈନ୍ୟରକ୍ଷଣର ।
 ୭୮ । ହସ୍ତୀ, ଅଶ୍ଵ, ରଥ, ପଦାତି (କ୍) ଏ ଗୁରୁନାମ ସେନାରକ୍ଷର ।
 ୭୯ । ଦନ୍ତନ, ଦନ୍ତାବଳ, ହସ୍ତନ, ହରଦ, ଅନେକପ, ଦ୍ଵିପ, ମତଙ୍ଗଜ, ନାଗ, ଗଜ, କୁଞ୍ଜିର, ବାରଣ କରିନ୍, ଇଭ, ସ୍ତମ୍ଭେରମ, ପଦ୍ମିନ୍ (ସ୍ତ୍ର) ଏ ପଦର ନାମ ହସ୍ତୀର ।
 ୮୦ । ସ୍ଵଅନାଥ, ସ୍ଵଅପ, (ସ୍ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଧାନ ହସ୍ତୀର ।

୮୧ ମଦୋକ୍ତଟା ମଦକଳଃ ୮୨ କଲଭଃ କରଣାବକଃ ।
 ୮୩ ପ୍ରଭନ୍ନା ଗର୍ଜିତୋ ମତଃ ୮୪ ସମାବୁଦ୍‌ବାନ୍ନନିର୍ଦ୍ଦୋ ।
 ୮୫ ହାସ୍ତିକଂ ଗଜତା ବୃନ୍ଦେ ୮୬ କରଣୀ ଧେନୁକା ବଶା ॥
 ୮୭ ଗଣ୍ଡଃ କଟା ୮୮ ମଦୋଦାନଂ ୮୯ ବମଥୁଃ କରଣୀକରଃ ।
 ୯୦ କୁମ୍ଭୋ ଭୂ ପିଣ୍ଡୋ ଶିରସସ୍ତସ୍ମୈର୍ମଧ୍ୟେ ବିଦୁଃ ପୁମାନ୍ ॥
 ୯୧ ଅବଗ୍ରହୋ ଲଲଟଂ ସ୍ୟା ୯୨ ଶାଷିକା ଲୁଣିକୂଟନମ୍ ।

୮୧ । ମଦୋକ୍ତଟ, ମଦକଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମତମତ୍ତ ହସ୍ତୀର ।
 ୮୨ । କଲଭ, କରଣାବକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀକୁଆର ।
 ୮୩ । ପ୍ରଭନ୍ନା, ଗର୍ଜିତ, ମତ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ମତ୍ତହସ୍ତୀର ।
 ୮୪ । ଉଦ୍‌ବାନ୍ନ, ନିର୍ମଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମତ୍ତତାଣ୍ଡୁଳ୍ୟ ହସ୍ତୀର ।
 ୮୫ । ହାସ୍ତିକ (କ୍ଳୀ), ଗଜତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ହସ୍ତିସମୁଦର ।
 ୮୬ । କରଣୀ, ଧେନୁକା, ବଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀମାର ।
 ୮୭ । ଗଣ୍ଡ, କଟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ହସ୍ତ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳର ।
 ୮୮ । ମଦ (ପୁଂ), ଦାନ (କ୍ଳୀ), ଏ ଦୁଇନାମ ହସ୍ତୀମଦର ।
 ୮୯ । ବମଥୁ, କରଣୀକର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁଣ୍ଠନିର୍ଗତଜଳ-
 କଶାର ।
 ୯୦ । ହସ୍ତୀ ମସ୍ତକସ୍ଥିତ ମାଂସପିଣ୍ଡକୁ କୁମ୍ଭ (ପୁଂ) କହି ଏବଂ ସେହି
 ମାଂସପିଣ୍ଡ ହସ୍ତର ମଧ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ବିଦୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୧ । ଅବଗ୍ରହ (ପୁଂ), ଲଲଟ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀଲଲଟର ।
 ୯୨ । ହସ୍ତୀର ଚକ୍ଷୁଗୋଲକୁ ଶାଷି କା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୯୩ ଅପାଙ୍ଗଦେଶୋ ନିର୍ଯ୍ୟାଣଂ ୯୪ କର୍ଣ୍ଣମୂଳଂ ଭୂ ଚୂଳିକା ॥
 ୯୫ ଅଧଃ କୁମ୍ଭସ୍ୟ ବାହିତ୍ୟଂ ୯୬ ପ୍ରତିମାନମଧୋଽସ୍ୟ ଯତ୍ ।
 ୯୭ ଆସନଂ ସ୍ଵର ଦେଶଃ ସ୍ୟାତ୍ ୯୮ ପଦ୍ମକ ବିନ୍ଦୁଜାଳକମ୍ ॥
 ୯୯ ପକ୍ଷଭାଗଃ ପାଶ୍ଵ ଗ୍ରାଣୋ ୧୦୦ ଦନ୍ତଭାଗସ୍ତୁ ଯୋଃପ୍ରଭଃ ।
 ୧୦୧ ଦ୍ଵୈପୁବପଶ୍ଚାତ୍ତଦାଦିଦେଶୋ ଗାହାଂବରେବମାତ୍ ॥
 ୧୦୨ ତୋଷ ବୈଶ୍ଵକ ୧୦୩ ମାଳାନଂ ବନ୍ଧସ୍ତନ୍ମୋ ୧୦୪ ଯଥା
 ଶୃଙ୍ଗଲେ ।
 ଅନ୍ତରାଳୋ ନିଗଡ଼ୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟା ୧୦୫ ଦକ୍ଷିଣୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସୃଷ୍ଟିସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵାମ ।

୯୩ । ହସ୍ତୀଚକ୍ଷୁର ପ୍ରାନ୍ତଦ୍ଵୟର ନାମକୁ ନିର୍ଯ୍ୟାଣ (କ୍ଳୀ) କହି ।
 ୯୪ । ହସ୍ତୀର କର୍ଣ୍ଣମୂଳକୁ ଚୂଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୯୫ । ହସ୍ତୀକୁମ୍ଭର ଅଧୋଭାଗକୁ ବାହିତ୍ୟ (କ୍ଳୀ) କହି ।
 ୯୬ । ତାହାର ଅଧୋଭାଗକୁ ପ୍ରତିମାନ (କ୍ଳୀ) କହି ।
 ୯୭ । ଆସନ (କ୍ଳୀ), ସ୍ଵରଦେଶ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀସ୍ଵରଦେଶର ।
 ୯୮ । ପଦ୍ମକ, ବିନ୍ଦୁଜାଳକ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀମୁଖ ଓ ଗାହ-
 ବିନ୍ଦୁ ସମୁଦର ।
 ୯୯ । ପକ୍ଷଭାଗ, ପାଶ୍ଵ ଗ୍ରାଣ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀର ପାର୍ଶ୍ଵଭାଗର ।
 ୧୦୦ । ହସ୍ତୀର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ ଦନ୍ତଭାଗ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୧ । ହସ୍ତୀର ପୂର୍ବଦିଗ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶକୁ ଗାହ (କ୍ଳୀ) ଏବଂ ପଶ୍ଚାତ୍
 ଜିହ୍ଵାଦି ଭାଗକୁ (କ୍ଳୀ) ଆବର କହି ।
 ୧୦୨ । ତୋଷ, ବୈଶ୍ଵକ (କ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀତାଡ଼ନ ଦଣ୍ଡର ।
 ୧୦୩ । ଆଳାନ (କ୍ଳୀ), ବନ୍ଧସ୍ତମ୍ଭ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତ ବନ୍ଧନ
 ସ୍ତମ୍ଭର ।
 ୧୦୪ । ଶୃଙ୍ଗଲ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅନ୍ତରାଳ (ପୁଂ), ନିଗଡ଼ (କ୍ଳୀ, ପୁଂ), ଏ ତିନି
 ନାମ ହସ୍ତୀବନ୍ଧନ ଶିଳୁଳର ।
 ୧୦୫ । ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ (ପୁଂ, କ୍ଳୀ) ସୃଷ୍ଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀଦମନ
 ନିମିତ୍ତ ଲୌହାଦି ନିର୍ମିତ ଅସ୍ତ୍ର ବିଶେଷର ।

- ୧୦୬ ଦୁଷ୍ୟା, କଷା, ବରଷା ସ୍ୟାତ୍ ୧୦୭ କଳ୍ପନା ସଜ୍ଜନା ସମେ ।
 ୧୦୮ ପ୍ରବେଶ୍ୟାସ୍ତରଣଂ ବର୍ଣ୍ଣଃ ପରିସ୍ତେ ମଃ ମୁଥୋ ହସ୍ତୋଃ ॥
 ୧୦୯ ଗାତଂ ଭାସାରଂ ହସ୍ତ୍ୟଶ୍ଚ ୧୧୦ ବାଣୀ ତୁ ଗଜବନ୍ଧନ ।
 ୧୧୧ ଘୋଟକେ ଗତି ତୁରଗ ତୁରଙ୍ଗାଶ୍ଚତୁରଙ୍ଗମାଃ ॥
 ବାଜି ବାହାବଗବତ୍ ହସ୍ତ ସୈନ୍ଧବ ସପ୍ତପୁଃ ।
 ୧୧୨ ଆଜାନେୟଃ କୁଳୀନାଃ ସ୍ୟୁଃ ୧୧୩ ବିମାତାଃସାଧୁବାହିନଃ ।
 ୧୧୪ ବନାୟୁଜାଃ ପାରସୀକାଃ କାମୋଜା ବାହ୍ଲିକା ହସ୍ତଃ ।

- ୧୦୬ । ଦୁଷ୍ୟା, କଷା, ବରଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ହସ୍ତୀ ମଧ୍ୟଦେଶ ବଳନ ଦଉଡ଼ିର ।
 ୧୦୭ । କଳ୍ପନା, ସଜ୍ଜନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀ ସଜ୍ଜାର ।
 ୧୦୮ । ପ୍ରବେଶୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଆସ୍ତରଣ (କ୍ଳ), ବର୍ଣ୍ଣ (ପୁଂ), ପରିସ୍ତୋମ (ପୁଂ), କୃଥ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ହସ୍ତୀ ପୃଷ୍ଠଦେଶରୁ ବିଷ ବିଚିତ୍ର କମ୍ବଳର ।
 ୧୦୯ । ସୁରରେ ଅସମ ହସ୍ତୀ ଏବଂ ଘୋଟକକୁ ଗତି (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୧୦ । ବାଣୀ, ଗଜବନ୍ଧନ, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତୀଶାଳାର ।
 ୧୧୧ । ଘୋଟକ, ଗତି, ତୁରଗ, ତୁରଙ୍ଗ, ଅଶ୍ବ ତୁରଙ୍ଗମ, ବାଜିନ୍ ବାଜି, ଅବନ୍, ଗବତ୍, ହସ୍ତ, ସୈନ୍ଧବ, ସପ୍ତି (ପୁଂ) ଏ ତେର ନାମ ଘୋଟକର ।
 ୧୧୨ । ଆଜାନେୟ, କୁଳୀନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉତ୍ତମ ଘୋଟକର ।
 ୧୧୩ । ବିମାତ, ସାଧୁବାହିନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୋଭନ ବହନ ସୁଭାବ ଘୋଟକର ।
 ୧୧୪ । ବନାୟୁଜ, ପାରସୀକ କାମୋଜ, ବାହ୍ଲିକ, (ପୁଂ) ଏ ଚାର ନାମ ଘୋଟକ ବିଶେଷର ।

- ୧୧୫ ଯୟରଶ୍ଵୋଃଶ୍ଵମେଧୀୟୋ ଜବନସ୍ତୁ ଜବାଧିକଃ ॥
 ୧୧୬ ପୃଷ୍ଠ୍ୟଃ ସ୍ତ୍ରୋଶ୍ଵ ୧୧୭ ସିତଃ କର୍କୋରଥୋଽ ବୋଡ଼ା-
 ରଥସ୍ୟ ଯଃ ।
 ୧୧୮ କାଳଃ କଶୋରୋ ୧୧୯ ବାମ୍ୟଶ୍ଵାବଡ଼ବା ୧୨୦
 ବାଡ଼ିବଂ ଗଣେ ॥
 ୧୨୧ ଶିତ୍ତାଶ୍ଵୀନାଂ ଯଦଶ୍ଵେନ ଦିନେନେକେନ ଗମ୍ୟତେ ।
 ୧୨୨ କର୍ଣ୍ଣାନ୍ତ ମଧ୍ୟମଶ୍ଵାନଂ ୧୨୩ ହେଷା ହେଷା ଚ ନିସ୍ତନଃ ।
 ୧୨୪ ନିଗାଳସ୍ତୁ ଗଲୋଦେଶେ ୧୨୫ ବୃଦ୍ଧେ ଭାଶ୍ଵୀୟମାଶ୍ଵବତ୍ ।
 ୧୨୬ ଆସ୍ତଦିତଂ ଧୌରିତକଂ ରେଚିତଂ ବଲ୍ଲିତଂ ପୁତଂ ॥
 ଗତୟୋଃମଃ ପଞ୍ଚଧାର ୧୨୭ ଘୋଷା ତୁ ପ୍ରୋଥମସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।
 ୧୧୫ । ଅଶ୍ଵମେଧୀୟ ଅଶ୍ଵକୁ ଯୟ (ପୁଂ) ଏବଂ ଅଧିକ ବେଗଶାଳୀ ଅଶ୍ଵକୁ ଜବନ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୧୧୬ । ପୃଷ୍ଠ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୋଶ୍ଵ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଜର ଘୋଡ଼ାର ।
 ୧୧୭ । ଶୁକ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ଵକୁ କର୍କ (ପୁଂ) ଏବଂ ରଥବାହକ ଅଶ୍ଵକୁ ରଥ୍ୟ ଓ ବୋଡ଼ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୮ । କାଳ, କଶୋର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ଵ ଶିଶୁର ।
 ୧୧୯ । ବାମୀ, ଅଶ୍ଵା, ବଡ଼ବା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ତିନିନାମ ଅଶ୍ଵସୂର୍ଯ୍ୟାର ।
 ୧୨୦ । ଅଶ୍ଵର ସ୍ତ୍ରୀ ସମୁଦ୍ଧକୁ ବାଡ଼ିବ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୨୧ । ଅଶ୍ଵର ଏକଦିନ ଗମ୍ୟପଥକୁ ଆଶ୍ଵୀନ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୧୨୨ । ଅଶ୍ଵର ମଧ୍ୟଗତକୁ କର୍ଣ୍ଣ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୨୩ । ହେଷା, ହେଷା (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ଵଧନର ।
 ୧୨୪ । ଘୋଟକର ଗଲଦେଶକୁ ନିଗାଳ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୨୫ । ଅଶ୍ଵୀୟ, ଆଶ୍ଵ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ଵସମୂହର ।
 ୧୨୬ । ଆସ୍ତଦିତ, ଧୌରିତକ, ରେଚିତ, ବଲ୍ଲିତ, ପୁତ ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅଶ୍ଵଗତିର । ଏମାନଙ୍କୁ ଧାର କହି ।
 ୧୨୭ । ଘୋଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରୋଥ [ପୁଂ, କ୍ଳ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ଵ-ନାସିକାର ।

- ୧୨୮ କବିକା ତୁ ଖଳିନୋଽସ୍ତୀ ୧୨୯ ଶଫଂଶୁବେ ଖୁରଃସୁମାନ୍ ।
 ୧୩୦ ପୁଷ୍କୋଽସ୍ତୀ ଲୁମ୍ବକଂଲେ ୧୩୧ ବାଳହସ୍ତଶ୍ଚକାଳଧଃ ।
 ୧୩୨ ଶିଷ୍ପାବୃତ୍ତଲୁଡିକୋ ପରବୃତ୍ତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତଂକ ॥
 ୧୩୩ ପାନେ ଚକ୍ଷିଣି ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥେ ଶତାଙ୍ଗଃ ସ୍ୟନ୍ନନୋ ରଥଃ ।
 ୧୩୪ ଆସୌ ପୁଷ୍ୟରଥଶ୍ଚୟାନଂ ନ ସମରାୟଃ ପତ୍ ॥
 ୧୩୫ କର୍ଣ୍ଣୀଋଥଃ ପ୍ରବହଣଂ ଉୟନଂ ଚ ସମଂ ଚ ଚୟମ୍ ।
 ୧୩୬ ଶ୍ମାବେଦନଃ ଶକଟୋଽସ୍ତୀ ସ୍ୟା ୧୩୭ ଦୁଗନ୍ଧୀ କମ୍ବକବାହ୍ୟକମ୍ ।
 ୧୩୮ ଶିବିକା ପାପ୍ୟଯାନଂ ସ୍ୟା ୧୩୯ ଜୋଳା ପ୍ରେଙ୍ଗାହକସ୍ତ୍ରୟାମ୍ ।
-
- ୧୨୮ । କବିକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଖଳିନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଘୋଡ଼ା-
 ଲଗାମର ।
 ୧୨୯ । ଶଫ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଖୁର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ବ ଖୁର ।
 ୧୩୦ । ପୁଷ୍କ [ଶ୍ମ, ପୁଂ], ଲୁମ୍ବ, ଲଙ୍ଗୁଳ (ଶ୍ମ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଲଙ୍ଗୁଳର ।
 ୧୩୧ । ବାଳହସ୍ତ, କାଳଧ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲେମ୍ବୁକୁ
 ଲଙ୍ଗୁଳର ।
 ୧୩୨ । ଉପାବୃତ୍ତ ଲୁଠିକ (ଶି) ଏ ଦୁଇନାମ ପୁନଃ ପୁନଃ ଲୁଣ୍ଠନ-
 ଶୀଳ ଅଶ୍ବର ।
 ୧୩୩ । ଶତାଙ୍ଗ, ସ୍ୟନ୍ନନ, ରଥ (ପୁଂ), ଏ ତିନି ନାମ ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ
 ଚକ୍ରଯୁକ୍ତ ରଥର ।
 ୧୩୪ । ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଭିନ୍ନ ରଥକୁ ପୁଷ୍ପରଥ (ପୁଂ) ଚକ୍ରଯାନ (ଶ୍ମ) କହି ।
 ୧୩୫ । କର୍ଣ୍ଣୀରଥ, (ପୁଂ), ପ୍ରବହଣ, ଉୟନ (ଶ୍ମ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଅଜ୍ଞାହତ ରଥର ।
 ୧୩୬ । ଅନପ୍ (ଶ୍ମ), ଶକଟ (ପୁଂ, ଶ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶକଟର ।
 ୧୩୭ । ଗତିଶୀଳ ଗୋରୁ ଗାଡ଼ିକୁ ଗନ୍ଧୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୩୮ । ଶିବିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପାପ୍ୟଯାନ (ଶ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସବାରିର ।
 ୧୩୯ । ଜୋଳା, ପ୍ରେଙ୍ଗା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୋଲାର ।

- ୧୪୦ ଉଦ୍ଧୋ ତୁ ଦ୍ଵେପକୌସ୍ତାଦ୍ଵୋ ଦ୍ଵାପିଚମୀବୃତ୍ତେ ରଥେ ॥
 ୧୪୧ ପାଣ୍ଡୁ କମ୍ବଳସମୀତଃ ସ୍ୟନ୍ନନଃ ପାଣ୍ଡୁ କମ୍ବଳୀ ।
 ରଥେ କାମ୍ବଳବାହ୍ୟାଦ୍ୟଃ କମ୍ବଳାହତ୍ବେତେ ॥
 ଶିଷ୍ପ ଦ୍ଵେପାଦୟୋ ୧୪୨ ରଥ୍ୟା ରଥକଥ୍ୟା ରଥକ୍ରମେ ।
 ୧୪୩ ଧୂଃ ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ମାବେ ଯାନମୁଖଂ ସ୍ୟା ୧୪୪ ଦ୍ରାଧାଙ୍ଗମପସ୍ତରଃ
 ୧୪୫ ଚକ୍ରଂ ରଥାଙ୍ଗଂ ୧୪୬ ତସ୍ୟାନ୍ତେ ନେମିଃ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟାଦ୍ ପ୍ରସ୍ତଃ
 ପୁମାନ୍ ।
 ୧୪୭ ପିଣ୍ଡିକା ନାଭି ୧୪୮ ରକ୍ଷାଗ୍ରାଙ୍ଗଳକେ ତୁ ହସ୍ତୋରଶିଃ ॥
 ୧୪୯ ରଥଗୁପ୍ତି ବରୁଥୋ ନା ୧୫୦ କବରସ୍ତୁ ଯୁଗନ୍ତରଃ ।
-
- ୧୪୦ । ଦ୍ଵେପ, କୌସ୍ତାଦ୍ (ଶି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବ୍ୟାଘ୍ରଚମୀବୃତ୍ତ
 ରଥର ।
 ୧୪୧ । ପାଣ୍ଡୁ କମ୍ବଳନ୍ ଶକ୍ତରେ ପାଣ୍ଡୁ ବର୍ଣ୍ଣ କମ୍ବଳାବୃତ୍ତ, କାମ୍ବଳ
 ଶକ୍ତରେ କମ୍ବଳାବୃତ୍ତ ଓ ବାସ୍ତ ଶକ୍ତରେ ବସ୍ତାବୃତ୍ତ ରଥ, ଏ
 ତିନିଗୋଟି ଶିଳିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୨ । ରଥ୍ୟା, ରଥକଥ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥସମୂହର ।
 ୧୪୩ । ଧୂର (ସ୍ତ୍ରୀ), ଯାନମୁଖ (ଶ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥାଦି
 ଅଗ୍ରଭାଗର ।
 ୧୪୪ । ରଥାଙ୍ଗ (ଶ୍ମ), ଅପସ୍ତର (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥ ଅଙ୍ଗ
 ବିଶେଷର ।
 ୧୪୫ । ଚକ୍ର, ରଥାଙ୍ଗ (ଶ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥ ଚକର ।
 ୧୪୬ । ନେମି (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରସ୍ତ (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇନାମ ଚକର ପ୍ରାନ୍ତଭାଗର ।
 ୧୪୭ । ପିଣ୍ଡିକା, ନାଭି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ରଥ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଚକାକର
 କାଷ୍ଠର ।
 ୧୪୮ । ଅକ୍ଷଗ୍ରାଙ୍ଗଳ (ପୁଂ), (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅକ୍ଷର
 ଅଗ୍ରାଙ୍ଗଳର ।
 ୧୪୯ । ରଥଗୁପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ବରୁଥ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥ ଗୁପ୍ତ-
 ସ୍ଥାନର ।
 ୧୫୦ । କବର, ଯୁଗନ୍ତର ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥବେର ।

୧୫୧ ଅନୁକର୍ଷୋ ଦାବଧଃସ୍ତ ୧୫୨ ପ୍ରାସଙ୍ଗୋ ନା ଯୁଗାଦ୍ଯୁଗଃ ।
 ୧୫୩ ସବଂ ସ୍ୟାଦ୍ବାଦନଂ ଯାନଂ ଯୁଗ୍ୟଂ ପସଂ ଚ ଧୋରଣମ୍ ।
 ୧୫୪ ପରମ୍ପରାବାଦନଂ ଯତ୍ତଦ୍ବୈନିତକମଧିୟାମ୍ ॥
 ୧୫୫ ଆଧୋରଣ ହସ୍ତି ପକା ହସ୍ତ୍ୟାରୋହା ନିଷାଦିନଃ ।
 ୧୫୬ ନିୟୁତା ପ୍ରାଜିତା ଯନ୍ତା ସୂତଃ କ୍ଷତ୍ର ଚ ସାରଥ୍ୟଃ ॥
 ସବ୍ୟେଷୁ ଦକ୍ଷଣଶ୍ଚୈ ଚ ସଞ୍ଜା ରଥକୁଟୁମ୍ବିନଃ ।
 ୧୫୭ ରଥନଃ ସ୍ୟନ୍ଦନାରୋହା ୧୫୮ ଅଶ୍ଵାରୋହାସ୍ତୁ ସାଦିନଃ ॥
 ୧୫୯ ଭଟ୍ଟା ଯୋଧାଶ୍ଚ ଯୋଦ୍ଧାରଃ ୧୬୦ ସେନାରକ୍ଷାସ୍ତୁସୈନିକାଃ ।

୧୫୧ । ରଥର ଅଧୋରାଗସ୍ଥିତ କାଷ୍ଠକୁ ଅନୁକର୍ଷ (ପୁଂ), କହି ।
 ୧୫୨ । ରଥର ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ହସ୍ତାୟା କୁ ଅନୁକୃତ ପ୍ରାସଙ୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୫୩ । ବାଦନ, ଯାନ, ଯୁଗ୍ୟ, ପସ, ଧୋରଣ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ବାଦନର ।
 ୧୫୪ । ପରମ୍ପରା ବାଦନର ନାମକୁ ବୈନିତକ କହି । ଏହା (ପୁଂ), ବା କ୍ଳ ବଳିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୫ । ଆଧୋରଣ, ହସ୍ତି ପକ, ହସ୍ତ୍ୟାରୋହ, ନିଷାଦିନ୍ (ପୁଂ), ଏ ଗୁଣ ନାମ ହାତୀ ମାଡୁକର ।
 ୧୫୬ । ନିୟୁତ, ପ୍ରାଜିତ, ଯନ୍ତ, ସୂତ, କ୍ଷତ୍ର, ସାରଥ୍ୟ, ସବ୍ୟେଷୁ, ଦକ୍ଷିଣସ୍ତ୍ର (ପୁଂ) ଏ ଆଠ ନାମ ସାରଥୀର ।
 ୧୫୭ । ରଥନ୍, ସ୍ୟନ୍ଦନାରୋହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରଥାରୋହୀ ପୁରୁଷର ।
 ୧୫୮ । ଅଶ୍ଵାରୋହିନ୍, ସାଦିନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ଵାରୋହୀ ପୁରୁଷର ।
 ୧୫୯ । ଭଟ୍ଟା, ଯୋଧା ଯୋଦ୍ଧା (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଯୋଦ୍ଧାର ।
 ୧୬୦ । ସେନାରକ୍ଷ, ସୈନିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସେନାରକ୍ଷକର ।

୧୬୧ ସେନାୟାଂ ସମବେତା ସେ ସୈନ୍ୟାଂ ସ୍ତ ସୈନିକାଶ୍ଚତେ ॥
 ୧୬୨ ବଳିନୋ ସେ ସହସ୍ତ୍ରେଣ ସହସ୍ରାସ୍ତେ ସହସ୍ରିଣଃ ।
 ୧୬୩ ପରିଧିସ୍ତୁ ମରଚରଃ ୧୬୪ ସେନାମାବାହମପତଃ ॥
 ୧୬୫ କଞ୍ଚୁକୋ କାରବାଣୋଽସ୍ତ୍ରୀ ୧୬୬ ଯତ୍ତମଧ୍ୟେ ସକଞ୍ଚୁକଃ
 ବଧ୍ନୁତ୍ତ ଚ ସାରସନମଧୁକାଙ୍ଗୋ ୧୬୭ ଯଥ ଶୀର୍ଷକମ୍ ॥
 ଶୀର୍ଷଣ୍ୟଂ ଚ ଶିରସ୍ତେ ୧୬୮ ଯତନୁଷଂ ବର୍ହ୍ନ ଦଂଶନମ୍ ।
 ଉତ୍ତଳଦଃ କଙ୍କଟକୋକଗରଃ କବଚୋଽସ୍ତ୍ରୀୟମ୍ ॥
 ୧୬୯ ଆମୁକଃ ପ୍ରତିମୁକଃ ପିମଦ୍ଘାପିନଦିବତ୍ ।
 ୧୭୦ ସନ୍ନିଭୋ ବର୍ମିତଃ ସ କ୍ଳା ଦଂଶିତୋ ବ୍ୟୁତ୍ତକଙ୍କଟଃ ॥

୧୬୧ । ସୈନ୍ୟ, ସୈନିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସେନାରେ ମିଳିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୬୨ । ସହସ୍ର, ସହସ୍ରିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସହସ୍ରସଂଖ୍ୟା ପରିମିତ ସୈନ୍ୟବନ୍ତ ପୁରୁଷର ।
 ୧୬୩ । ପରିଧିସ୍ତ, ପରଚର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁଦ୍ଧରକ୍ଷକର ।
 ୧୬୪ । ସେନାମା, ବାହମପତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସେନାପତିର ।
 ୧୬୫ । କଞ୍ଚୁକ, (ପୁଂ), କାରବାଣ (ପୁଂକ୍ଳୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସେନାର ବହାଦି ନିମିତ୍ତ ଅଙ୍ଗରଖାର (ସାଞ୍ଜୁର) ।
 ୧୬୬ । ସାରସନ, ଅଧୁକାଙ୍ଗ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସେନାକମରବନ୍ଧର ।
 ୧୬୭ । ଶୀର୍ଷକ, ଶୀର୍ଷଣ୍ୟ ଶିରସ୍ତ୍ର (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ସେନାମୁଣ୍ଡ ଟୋପିର ।
 ୧୬୮ । ତନୁଷ, ବର୍ହ୍ନ, ଦଂଶନ (କ୍ଳ), ଉତ୍ତଳଦ, କଙ୍କଟକ, ଜଗର (ପୁଂ) କବଚ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ସାତ ନାମ ସାଞ୍ଜୁର ।
 ୧୬୯ । ଆମୁକ, ପ୍ରତିମୁକ, ପିନଦ୍ଘ, ଅପିନଦ୍ଘ, (ଦି) ଏ ଗୁଣ ନାମ ବହାବୃତ୍ତ ସେନାର ।
 ୧୭୦ । ସନ୍ନିଭ, ବର୍ମିତ, ସକ୍ଳ, ଦଂଶିତ, ବ୍ୟୁତ୍ତକଙ୍କଟ (ଦି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କବଚଯୁକ୍ତ ସେନାର ।

- ୧୭୮ । ଶିଷ୍ଟମୁକ୍ତାଦୟୋ ୧୭୯ କର୍ମଭୂତାଂ କାବଚିକଂ ଗଣେ ।
 ୧୭୭ । ପଦାତ ପଞ୍ଚିପଦଗ ପାଦାତକପଦାତୟଃ ॥
 ପଦଗଣ୍ଡ ପଦକଣ୍ଡା ୧୭୩ ଏ ପାଦାତଂ ପଞ୍ଚିସଦୃଶଃ ।
 ୧୭୪ । ଶସ୍ତ୍ରାଙ୍ଗବେ କାଶ୍ଚପୃଷ୍ଠାୟୁର୍ଧ୍ବାୟୁଧୁକା ସମାଃ ॥
 ୧୭୫ । କୃତହସ୍ତ ସୁପ୍ରୟୋଗବିଶିଷ୍ଟ କୃତପୁଞ୍ଜବତ୍ ।
 ୧୭୬ । ଅପରାଧ ପୃଷ୍ଠକେଽସୌ ଲକ୍ଷାଦୟଶ୍ଚୁତସାୟୁକଃ ॥
 ୧୭୭ । ଧନୁ ଧନୁଷ୍ଟାନ୍ ଧାନୁଷ୍ଠୋ ନିଷଙ୍ଗ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ ଧନୁର୍ଦ୍ଧରଃ ।
 ୧୭୮ । ସ୍ୟାକାଶ୍ଚକାଂସୁ କାଶ୍ଚୀରଃ ୧୭୯ ଶକ୍ତିକଃଶକ୍ତିହେତବଃ ॥

- ୧୭୯ । ଲବଚୟକ୍ତ ପୁରୁଷସମୁଦକ କାବଚିକ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୭୭ । ପଦାତ, ପଞ୍ଚ, ପଦଗ, ପଦାତକ, ପଦାତ, ପଦ୍ମ, ପଦକ,
 (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ପାଦାତକ ସେନାର ।
 ୧୭୩ । ପାଦାତ, (କ୍ଳ) ପଞ୍ଚସଦୃଶ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଦାତ
 ସମୁଦର ।
 ୧୭୪ । ଶସ୍ତ୍ରାଙ୍ଗବ, କାଶ୍ଚପୃଷ୍ଠ, ଆୟୁର୍ଧ୍ବାୟୁ, ଆୟୁଧୁକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରି
 ନାମ ସୁଦ୍ଧାଙ୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୭୫ । କୃତହସ୍ତ, ସୁପ୍ରୟୋଗବିଶିଷ୍ଟ, କୃତପୁଞ୍ଜ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି
 ନାମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦକାଣ୍ଡ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୭୬ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ବନ୍ଧିବାରେ ଅସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଅପରାଧ ପୃଷ୍ଠକ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 କହି ।
 ୧୭୭ । ଧନୁନ୍, ଧନୁଷ୍ଟୁ, ଧାନୁଷ୍ଠ, ନିଷଙ୍ଗିନ୍, ଅସ୍ତ୍ରିନ୍ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର
 (କ୍ଳ) ଏ ଛଅ ନାମ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୭୮ । କାଶ୍ଚବତ୍, କାଶ୍ଚିର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଶସଦୃ
 ଯୁଦ୍ଧକାରୀର ।
 ୧୭୯ । ଶକ୍ତିକ, ଶକ୍ତିହେତବ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶକ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରରେ
 ଯୁଦ୍ଧକରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ।

- ୧୮୦ । ଯଶ୍ଚକପାରଶ୍ଚୟକୌ ଯଶ୍ଚି ପଶ୍ଚିଧହେତବୌ ।
 ୧୮୧ । ନୈସ୍ଵିଂଶିକୋଽସିହେତବଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୮୨ । ସମୌ ପ୍ରାପ୍ତିକ
 କୌନ୍ତୁକୌ ॥
 ୧୮୩ । ଚର୍ମ୍ମିଂ ଫଳକପାଣିଃ ସ୍ୟାତ୍[କ] ପ୍ରତାଙ୍ଗ ବୈଜୟନ୍ତକଃ ।
 ୧୮୪ । ଅନୁପୁବଃ ସହାୟଶ୍ଚାକୃତବେ ଶ୍ଵଚରଃ ସମାଃ ॥
 ୧୮୫ । ପୁରୋଗାଗ୍ରୋସର ପ୍ରସ୍ତାଗ୍ରତଃସରପୁରଃସରଃ ।
 ପୁରୋଗମଃ ପୁରୋଗାମୀ ୧୮୬ । ମନ୍ତ୍ରଗାମୀ ତୁ ମନ୍ତ୍ରରଃ ।
 ୧୮୭ । ଜଂଘାଲୋଽଭଜବସ୍ତ୍ରଲୋ ୧୮୮ । ଜଂଘାକରକଜଂଘିକୌ ।

- ୧୮୦ । ଯାହାର ଯଶ୍ଚି ଅସ୍ତ୍ର ତାହାକୁ ଯାଶ୍ଚି କହେ ଯାହାର ପରଶ୍ଚୟ
 ଅସ୍ତ୍ର ତାହାକୁ ପାରଶ୍ଚୟକ କହି । ଏଦୁହେ ଶିଳିଙ୍ଗ ।
 ୧୮୧ । ନୈସ୍ଵିଂଶିକ, ଅସିହେତ [କ୍ଳ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶତ୍ରୁଗହାସ
 ଯୁଦ୍ଧକାଣ୍ଡ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮୨ । ପ୍ରାପ୍ତିକ, କୌନ୍ତୁକ [କ୍ଳ] ଏ ଦୁଇ ପ୍ରାସ ଏବଂ କୁନ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା
 ଯୁଦ୍ଧକାଣ୍ଡର ।
 ୧୮୩ । ଚର୍ମ୍ମିନ୍, ଫଳକପାଣି [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭାଲଧାରୀ
 ପୁରୁଷର । [କୀ ପତାକିନ୍, ବୈଜୟନ୍ତକ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ
 ନାମ ପତାକାଧାରୀ ।
 ୧୮୪ । ଅନୁପୁବ, ସହାୟ, ଅନୁଚର, ଅଶ୍ଵଚର [ସ୍ତ୍ରୀ] ଚାରି ନାମ
 ସମଭିବ୍ୟାହାର ସେନାର ।
 ୧୮୫ । ପୁରୋଗ, ଅଗ୍ରୋସର, ପ୍ରସ୍ତ, ଅଗ୍ରତଃସର, ପୁରଃସର,
 ପୁରୋଗମ, ପୁରୋଗାମିନ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ସାତ ନାମ ମନ୍ତ୍ରଗାମୀ
 ପୁରୁଷର ।
 ୧୮୬ । ମନ୍ତ୍ରଗାମିନ୍, ମନ୍ତ୍ରର [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ମନ୍ତ୍ରଗାମୀ
 ପୁରୁଷର ।
 ୧୮୭ । ଜଂଘାକ, ଅଭଜବ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ବେଗଗାମୀ ପୁରୁଷର
 ୧୮୮ । ଜଂଘାକରକ, ଜଂଘିକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଂବାଦଦାତା
 ଜଂଘାକାନିବାହକର ।

୧୮୯ ଚରସ୍ତ୍ରୀ ଭୃଗୁତୋ ବେଗୀ ପ୍ରଜଗା ଜବନୋ ଜବଃ ।
 ୧୯୦ ଜୟୋଃ ପଃ ଶକ୍ୟତେ ଜେତୁଂ ଜେୟୋ ଜେତବ୍ୟ ମାସକେ ।
 ୧୯୧ ଜୈଷ୍ଠ ଜେତା ୧୯୧ ଯୋ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଲଂ ବଦିଷତଃ ପ୍ରତି ।
 ସୋଽଭ୍ୟମିସୋଽଭ୍ୟମିସୀୟୋ ସ୍ୟଭ୍ୟମିସୀଶ ଇତ୍ୟପି ।
 ୧୯୩ ଉର୍ଜ୍ଜସ୍ବଳଃ ସ୍ୟାଦୁର୍ଜ୍ଜସ୍ବୀ ଯ ଉର୍ଜ୍ଜ ଶଶସ୍ବୀନୁତଃ
 ୧୯୪ ସ୍ୟାଦୁରସ୍ବାହୁରସଲୋ ୧୯୪ ରସିନୋ ରସକୋ ରସୀ ।
 ୧୯୬ କାମଂଗାମ୍ୟନୁକାମି ନା ୧୯୬ ହତ୍ୟନ୍ତୀନସ୍ତଥା ଭୁଶଂ ॥

୧୮୯ । ଚରସ୍ତ୍ରୀନ୍, ଭୃଗୁତ, ବେଗିନ, ପ୍ରଜଗନ୍ ଜବନ, ଜବ
 (ବି) ଏ ଛଅ ନାମ ବେଗବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୦ । ଜୟଶକ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଜୟ କହି (ପୁଂ) ଏବଂ ଜେୟ, ଜେତବ୍ୟ
 (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜେୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୧ । ଜୈଷ୍ଠ, ଜେତୁ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜୟକର୍ତ୍ତାର ।
 ୧୯୨ । ଅଭ୍ୟମିସ, ଅଭ୍ୟମିସୀୟ, ଅଭ୍ୟମିସୀଶ (ବି) ଏ ତିନି ନାମ
 ଶତ୍ରୁ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଯିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୩ । ଉର୍ଜ୍ଜସ୍ବଳ, ଉର୍ଜ୍ଜସ୍ବିନ୍ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତିଶୟ
 ବଳବାନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୪ । ଉରସ୍ବତ୍, ଉରସିଳ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଶସ୍ତ
 ବଶସ୍ଥଳବଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୫ । ରସନ୍, ରସକ ରସନ୍ (ବି) ଏ ତିନି ନାମ ରସସ୍ବାମୀର ।
 ୧୯୬ । କାମଂଗାମିନ୍, ଅନୁକାମିନ୍ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ସ୍ନେହାନ୍ତମେ ଗମନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୯୭ । ଅତିଶୟ ଗମନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଅତ୍ୟନ୍ତୀନ [ବି] କହି ।

୧୯୮ ଶୂରେ ଶରଶ୍ଚ ବନ୍ଧାନ୍ତୋ ୧୯୯ ଜେତା ଜିଷ୍ଟୁଶ୍ଚ ଜିଭୃରଃ ।
 ୨୦୦ ସଂପୁରୀନୋରଣେ ସାଧୁଃ ଶସ୍ତ୍ରାଜାବାଦୟୁର୍ବିଷ୍ମୁ ॥
 ୨୦୧ ଧୂଜିମା ବାହିମା ସେନା ପୃତନାମାକିମା ତମ୍ଭଃ ।
 ବରୁଥିମା (କ) ବଳଂ ସୈନ୍ୟଂ ତନ୍ତଂ ଗୁମାକମସ୍ତସ୍ମାନ୍ ॥
 ୨୦୨ ବ୍ୟୁହସ୍ତ ବଳବନ୍ୟାସୋ ଭେଜା ଦଣ୍ଡାଦୟୋ ସ୍ବସ୍ତ୍ର
 ୨୦୩ ପ୍ରତ୍ୟାସାରୋ ବ୍ୟୁହସାଷ୍ଟିଃ ୨୦୪ ସୈନ୍ୟପୁଂସୁ ପ୍ରତିଗ୍ରହଃ ॥
 ୨୦୫ । ଏକେଭୈକରଥା ସ୍ୟଶ୍ଚା ପଞ୍ଚିଃ ପଞ୍ଚପଦାତିକା ।
 ୨୦୬ ପଞ୍ଚ୍ୟଜ୍ଞେ ସ୍ବଗୁଣୋଃ ସବୈଃକମାଦାଶ୍ୟା ଯଥୋତ୍ତରମ ॥
 ସେନାମୁଖଂ ଗୁଳୁଗଣୋ ବାହିମା ପୃତନା ତମ୍ଭଃ ।

୧୯୮ । ଶୂର, ଶର, ବନ୍ଧାନ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଶରର ।
 ୧୯୮ । ଜେତୁ, ଜିଷ୍ଟୁ, ଜିଭୃର (ବି) ଏ ତିନି ନାମ ଜୟଶୀଳ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୦୦ । ସଂପୁରଣ ବ୍ୟକ୍ତିକ ସଂପୁରୀନ (ବି) କହି ।
 ୨୦୧ । ଧୂଜିମା, ବାହିମା, ସେନା ପୃତନା, ଅମାକିମା, ତମ୍ଭ, ବରୁଥିମା
 (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ସାତ ନାମ ତତ୍ତ୍ବରଙ୍ଗ ସେନାର ।
 ୨୦୨ । ବ୍ୟୁହ, ବଳବନ୍ୟାସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୈନ୍ୟ-
 ରଚନାର ।
 ୨୦୩ । ପ୍ରତ୍ୟାସାର, ବ୍ୟୁହସାଷ୍ଟିନ୍ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ବ୍ୟୁହ
 ପାଶ୍ବଭାଗର ।
 ୨୦୪ । ସେନାର ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗକୁ ପ୍ରତିଗ୍ରହ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୦୫ । ଏକ ହସ୍ତୀ, ଏକ ରଥ, ତିନି ଅଶ୍ବ, ପାଞ୍ଚ ପଦାତି ଏହି
 ସେନାକୁ ପଞ୍ଚି କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ । (୧୦)
 ୨୦୬ । ତିନି ପଞ୍ଚିକୁ ସେନାମୁଖ (ଲୁ) କହି । (୩୦)
 ତିନି ସେନା ମୁଖକୁ ଗୁଳୁ (ପୁଂ) କହି । (୧୦)

ଅମରକମ୍ ଦଶମକମ୍ୟକ୍ଷୋଦ୍ଧିଣୀ ପ୍ରକାଶିତାଃ ॥

(କ) ଅକ୍ଷୋଦ୍ଧିଣୀ ପ୍ରମାଣଂ ତୁ ଖାଜାଶ୍ଚେକଦିକୈରକୈଃ

ରଥେରେତେ ହସ୍ତେ ହିତ୍ୱେଃ ପଞ୍ଚଦୈଶ୍ଵ ପଶାତ୍ତତଃ ।

୨୦୭ ସମ୍ପଦ୍ଧି ସଂପଦ୍ ଶ୍ରୀକ୍ଷ୍ମଃ ଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ୨୦୮ ବିପଦ୍ଧ୍ୟାଂ ବିପଦାପଦୌ ।

୨୦୯ ଆୟୁଧଂ ତୁ ପଦ୍ମରଣଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ ୨୧୦ ମଥାସ୍ତ୍ରୟାମ୍ ।

ଧନଶ୍ଚାପୋ ଧନୁଃସ୍ତ୍ରୀସନକୋଦଣ୍ଡକାନ୍ତୁ କମ୍ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀସୋଽପ୍ୟ ୨୧୧ଥ କର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ କାଳପୃଷ୍ଠଂ ଶରସମ୍ ॥

୨୧୨ କପିଧନସ୍ୟ ଗାଣ୍ଡୀବଗାଣ୍ଡି ବୌ ପୁଂନୟଂସକୌ ।

ତନୁ ପୁଲ୍ଲକୁ ଗଣ (ପୁଂ) କହ୍ନି । (୨୨୦)

ତନୁ ଗଣକୁ ବାହନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନି । (୮୧୦)

ତନୁ ବାହନୀକୁ ପୂତନା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନି । (୨୪୩୦)

ତନୁ ପୂତନାକୁ ଚମ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନି । (୨୨୯୦)

ତନୁ ଚମକୁ ଅମରକମ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନି । (୨୧୮୭୦)

ଦଶ ଅମରକମକୁ ଅକ୍ଷୋଦ୍ଧିଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନି । (୨୧୮୭୦)

(କ) ୨୧୮୭୦ ସଂଖ୍ୟକ ଦ୍ଵାଦ୍ଵା, ୨୧୮୭୦ ସଂଖ୍ୟକ ରଥ,

୨୧୮୭୦ × ୩ = ୬୫୬୧୦ ସଂଖ୍ୟକ ଘୋଡ଼ା,

୨୧୮୭୦ × ୫ = ୧୦୯୩୫୦ ପଦାତି,

ମୋଟ ୨୧୮୭୦ + ୨୧୮୭୦ + ୬୫୬୧୦ + ୧୦୯୩୫୦ =

୨୧୮୭୦୦ ଅକ୍ଷୋଦ୍ଧିଣୀ ସୈନ୍ୟ ।

୨୦୭ । ସମ୍ପଦ୍ଧି, ସମ୍ପଦ, ଶ୍ରୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରି ନାମ ସମ୍ପଦର ।

୨୦୯ । ବିପଦ୍ଧି, ବିପଦ୍ ଆପଦ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏହିନି ନାମ ଆପଦର ।

୨୦୯ । ଆୟୁଧ, ପ୍ରହରଣ, ଶସ୍ତ୍ର, ଅସ୍ତ୍ର, (କ୍ଳ) ଏ ଚାରି ନାମ ଅସ୍ତ୍ରର ।

୨୧୦ । ଧନୁଷ୍ଠ, ଶୁପ (ପୁଂ କ୍ଳ), ଧନୁନ୍ ଶରସନ, କୋଦଣ୍ଡ,

କାନ୍ତୁ କ[କ୍ଳ] ଲକ୍ଷ୍ମୀସ [ପୁଂ] ଏ ସାତ ନାମ ଧନୁର ।

୨୧୧ । କର୍ଣ୍ଣର ଧନୁକୁ କାଳପୃଷ୍ଠ କହ୍ନି । ଏହା କ୍ଳ ବଲିଙ୍ଗ ।

୨୧୨ । ଅର୍ଜୁନ ଧନୁକୁ ଗାଣ୍ଡୀବ ଅବା [ପୁଂ, କ୍ଳ] ଗାଣ୍ଡିବ କହ୍ନି ।

୨୧୩ କୋଟିରସ୍ୟାଟମ ୨୧୪ ଗୋଧାତଲେ ଜ୍ୟାତାତବାରଣେ ।

୨୨୫ ଲଘୁକପୁ ଧନୁର୍ଧ୍ୟା ୨୧୬ ମୌବୀ ଜ୍ୟା ଶିଞ୍ଜିମା ଗୁଣଃ ।

୨୧୭ ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟାଲ୍ଲତମାଲ୍ଲତମିତ୍ୟାଦିସ୍ଥାନପଞ୍ଚକମ୍ ॥

୨୧୮ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଲକ୍ଷଂ ଶରବ୍ୟଞ୍ଚ ୨୧୯ ଶରଭ୍ୟାସ ଉପାସନମ୍ ।

୨୨୦ ପୃଷ୍ଠକ ବାଣ ବିଶିଖାଆଜିହ୍ଵଗଗା ଗୁଣଃ ।

କଳମ୍ ମାରଗଗଗା ପଶୀ ଶ୍ଵେପ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ॥

୨୧୩ । ଧନୁତୁଳକୁ ଅଟମ କହ୍ନି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

୨୧୪ । ଗୋଧା (ସ୍ତ୍ରୀ), ତଲ (କ୍ଳ) — ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧନୁର ଆଦାତ ବାରଣାର୍ଥ ବାହୁ ପଟ୍ଟିକାର ।

୨୧୫ । ଲଘୁକ, ଧନୁର୍ମଧ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧନୁର ମଧ୍ୟଭାଗର ।

୨୧୬ । ମୌବୀ, ଜ୍ୟା, ଶିଞ୍ଜିମା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗୁଣ (ପୁଂ) ଏ ଚାରି ନାମ ଧନୁଗୁଣର ।

୨୧୭ । ପ୍ରତ୍ୟାଲ୍ଲତ, ଆଲ୍ଲତ, ସମପଦ (କ୍ଳ), ବୈଶାଖ (ପୁଂ) ମଣ୍ଡଳ କ୍ଳ ଏ ପଞ୍ଚନାମ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାସ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅବସ୍ଥିତିର ।

ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ବ୍ୟକ୍ତିର ପଞ୍ଚବିଧ ଅବସ୍ଥିତି ପ୍ରକାର ଯଥା —

ପ୍ରତ୍ୟାଲ୍ଲତ — ବାମପାଦ ପ୍ରସାରଣ କରି ଦକ୍ଷିଣ ପାଦ ସଙ୍କୁଚିତ କରିବାର ନାମ ।

ଆଲ୍ଲତ — ପ୍ରତ୍ୟାଲ୍ଲତର ବିପରୀତ ଅବସ୍ଥାନ ।

ସମପଦ — ଦୁଇ ପଦକୁ ସମାନ ଭାବରେ ରଖି ଅବସ୍ଥାନ ।

ବୈଶାଖ — ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଳ ଅନ୍ତରରେ ଦୁଇ ପଦର ଅବସ୍ଥାନ । ମଣ୍ଡଳ ପାଦଦ୍ଵୟକୁ ମଣ୍ଡଳାକୃତି କରିବାର ।

୨୧୮ । ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଲକ୍ଷ, ଶରବ୍ୟ (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ଲକ୍ଷର ।

୨୧୯ । ଶରଭ୍ୟାସ (ପୁଂ) ଉପାସନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଣ ଅଭ୍ୟାସର ।

୨୨୦ । ପୃଷ୍ଠକ, ବାଣ, ବିଶିଖା, ଆଜିହ୍ଵଗ, ଖଗ, ଆଶୁଗ କଳମ୍, ମାରଗ, ଶର, ପଶିନ, ଶ୍ଵେପ (ପୁଂ), ଲକ୍ଷୁ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ବାର ନାମ ବାଣର ।

- ୧୧୧ ପ୍ରକ୍ଷେପନସ୍ତୁ ନାବରୁ: ୧୧୨ ପକ୍ଷୋ ବାଜସ୍ବି ସୁତରେ ॥
 ୧୧୩ ନିରସ୍ତ: ପ୍ରକ୍ଷେପେ ବାଣେ ବିଷାକ୍ତେ ହର୍ୟଲପ୍ରକୌ ।
 ୧୧୪ ତୁଣୋପାସଙ୍ଗତୁଣୀରନିଷଙ୍ଗା ଇଷ୍ଟଧୃଦ୍ବୋ: ॥
 ତୁଣ୍ୟାଂ ୧୧୫ ଖଡ୍ଗଗସ୍ତୁ ନିସ୍ତଂଶ ଚନ୍ଦ୍ରହାସାସିରଷ୍ଟପୁଃ ।
 କୌଷେୟକୋ ମଣ୍ଡିଳାଗ୍ରଃ କରବାଳଃ କୃପାଶବତ୍ ॥
 ୧୧୬ ଶ୍ବରୁଃ ଖଡ୍ଗଗାହମୁଷ୍ଟୋ ସ୍ୟାନ୍ନେଶଳା ତନ୍ନି ବନନମ୍ ।
 ୧୧୭ ଫଳକୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଫଳଂ ଚର୍ମ ୧୧୮ ସଗ୍ରାହୋମୁଷ୍ଟିରସାପଃ ।
 ୧୧୯ ଦ୍ରୁଘଣୋ ମୁଦ୍ଗରଘନୋ ୧୨୦ ସ୍ୟାଘାଳି କରପାଳିକା ।

- ୧୧୧ । ପ୍ରକ୍ଷେପନ, ନାବର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲୋହିତମୟ ବାଣାଗ୍ର ।
 ୧୧୨ । ପକ୍ଷ, ବାଜ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶରରେ ଲଗିଥିବା ପରର ।
 ୧୧୩ । କ୍ଷିପ୍ରବାଣକୁ ନିରସ୍ତ, ବିଷଲପ୍ର ବାଣକୁ ହର୍ୟ ଓ ଲପ୍ରକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୪ । ତୁଣ, ଉପାସଙ୍ଗ, ତୁଣୀର, ନିଷଙ୍ଗ (ପୁଂ) ଇଷ୍ଟଧୃ, ତୁଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ତୁଣୀରର ।
 ୧୧୫ । ଖଡ୍ଗ, ନିସ୍ତଂଶ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ, ଅସି, ରଷ୍ଟ୍ର, କୌଷେକ, ମଣ୍ଡିଳାଗ୍ର, କରବାଳ, କୃପାଶ (ପୁଂ) ଏ ନବନାମ ଖଡ୍ଗରର ।
 ୧୧୬ । ଖଡ୍ଗଗାହର ମୁଷ୍ଟିକ ଶ୍ବରୁ (ପୁଂ) ଏବଂ ଖଡ୍ଗଗାହର ମୁଷ୍ଟିବନକୁ ମେଶଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୧୭ । ଫଳକ (ପୁଂ, କ୍ଳ), ଫଳ, ଚର୍ମ (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ଚର୍ମାହ ନିର୍ମିତ ଭାଲର ।
 ୧୧୮ । ଭାଲର ମୁଷ୍ଟିକ ସଗ୍ରାହ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୧୯ । ଦ୍ରୁଘଣ ମୁଦ୍ଗର, ଘନ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ମୁଦ୍ଗରର ।
 ୧୨୦ । ଶିଳି, କରପାଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଖୁରଧର କୁଶର ।

- ୧୨୧ ଭିକ୍ଷପାଳଃ ସ୍ବଗସ୍ତୁଲୋ ୧୨୨ ପରଘଃ ପରଘାତନଃ ।
 ୧୨୩ ଦ୍ରଘୋଃ କୁଠାରଃ ସ୍ବଧୃତଃ (କ) ପରଶୁଶ୍ଚ ପରଶୁଧଃ ।
 ୧୨୪ ସ୍ୟାଛୁର୍ଯ୍ୟା ଚୁପ୍ତିପୁଶୀ ଚ କୁରକା ଚୁପ୍ତିଧେନକା ॥
 ୧୨୫ ବା ପୁଂସି ଶଲ୍ଲଂ ଶକୁର୍ଯ୍ୟା ୧୨୬ ସବଳାଚାମରୋଽସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍
 ୧୨୭ ପ୍ରାସପ୍ତ କୁନ୍ତଃ ୧୨୮ କୋଶସ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀୟଃପାଳ୍ୟଶ୍ଚିକୋଟପୁଃ ।
 ୧୨୯ ସବାଭିସାରଃ ସବୌଘଃ ସବସନ୍ନହନାଥଂ କଃ ।
 ୧୩୦ ଲେହାଭିସାରୋଽସ୍ତୁତାଂ ଗଞ୍ଜାଂ ନାଗଜନାବଧଃ ॥

- ୧୨୧ । ଭିକ୍ଷପାଳ, ସ୍ବଗ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମହାଶତ୍ରୁଗର ।
 ୧୨୨ । ପରଘ, ପରଘାତନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାରଘାସ୍ତର ।
 ୧୨୩ । କୁଠାର, ସ୍ବଧୃତ ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁଠାରର ।
 (କ) ପରଶୁ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ପରଶୁଧ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରଶୁ ଅର୍ଥାତ୍ ପୀରଣାର ।
 ୧୨୪ । ଶୁର୍ଯ୍ୟା, ଅସିପୁଶୀ, କୁରକା, ଅସିଧେନୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରୁ ନାମ କୁରର ।
 ୧୨୫ । ଶଲ୍ଲ, ଶକୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶେଲ ଅସ୍ତ୍ରର ।
 ୧୨୬ । ସବଳା, (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚୋମର (ପୁ, କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାବଳ ଅସ୍ତ୍ରର ।
 ୧୨୭ । ପ୍ରାସ, କୁନ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁନ୍ତାସ୍ତ୍ରର ।
 ୧୨୮ । କୋଶ (ପୁଂ), ପାଳି, ଅଶ୍ଚି, କୋଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରୁ ନାମ ଅସ୍ତ୍ର ଅଗ୍ରଭାଗର ।
 ୧୨୯ । ସବାଭିସାର, ସବୌଘ, ସବସନ୍ନହନ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଚତୁରଙ୍ଗ ସେନା ସଜ୍ଜାକରଣର ।
 ୧୩୦ । ଗଜାମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର ଧାରଣପାଣି ସମୟରେ ଆରତିରେ ନାମକୁ ଲେହାଭିସାର (ପୁଂ) କହି ।

- ୨୪୧ ଯଥେନ୍ଦ୍ରାଭିଷେକମନ୍ତ୍ରପ୍ରଦକ୍ଷେପନମ୍ ।
 ୨୪୨ ଯାତା ବ୍ରଜ୍ୟାଭିଷେକ୍ୟାଣାଂ ପ୍ରସ୍ଥାନଂ ଗମନଂ ଗମଃ ।
 ୨୪୩ ସ୍ୟାଦାସାରଃ ପ୍ରସାରଣଂ ୨୪୪ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନଂ ଚଳିତାର୍ଥକମ୍ ।
 ୨୪୫ ଅବିଚାରଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତସ୍ୟ ରଣେ ଯାନମଭିଧମଃ ॥
 ୨୪୬ ବୈତାଳିକା ବୋଧକରା ୨୪୭ ଶୁଦ୍ଧି କା ଶୁଦ୍ଧି କାର୍ଥକାଃ ।
 ୨୪୮ ସୁଧର୍ମାଗ୍ରାସ୍ତୁ ମଗଧା ୨୪୯ ବଦନଃ ସୁତପାଠକାଃ ॥
 ୨୫୦ ସଂସ୍କୃତାସ୍ତୁ ସମସ୍ତାସ୍ତ୍ରାମାତନବର୍ତ୍ତନଃ ।

- ୨୪୧ । ସେନାମାନଙ୍କ ସହଚ ଶତ୍ରୁ ଅଭିମୁଖ ଗମନକୁ ଅଭିଷେକନ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୨୪୨ । ଯାତା ବ୍ରଜ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଭିଷେକ୍ୟାଣା, ପ୍ରସ୍ଥାନ, ଗମନ (କ୍ଳା), ଗମ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ଜୟାର୍ଥ ଗମନର ।
 ୨୪୩ । ଆସାର (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରସାରଣ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚତୁର୍ଦ୍ଧା-ବ୍ୟାପ୍ତ ସୈନ୍ୟସମୂହର ।
 ୨୪୪ । ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ, ଚଳିତ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ରୂପେ ସୈନ୍ୟ-ଗୁଳନର ।
 ୨୪୫ । ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତି ଭୟଶୂନ୍ୟ ଗାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗମନ କରିବାକୁ ଅଭିଧମ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୪୬ । ବୈତାଳିକ, ବୋଧକର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁତପାଠ ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗକାରୀ ।
 ୨୪୭ । ଚନ୍ଦ୍ରିକ, ଶୁଦ୍ଧିକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶରେ ସୁତପାଠକର ।
 ୨୪୮ । ମାଗଧ, ମଗଧ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁତପାଠକ ଅର୍ଥାତ୍ ଶୁଦ୍ଧର ।
 ୨୪୯ । ବଦନ, ସୁତପାଠକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ସୁତ-ପାଠକର ।
 ୨୫୦ । ସୁଦ୍ଧରେ ଅପଳାସ୍ତ୍ରୀ ତରୁନୀମକୁ ସଂସ୍କୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

- ୨୫୧ ରେଶୁର୍ଦ୍ଦ୍ଵାୟାସ୍ତୁ ଧୂଳିଃ ପାଂଶୁନା ନ ଦ୍ରବୋ ରଜଃ ॥
 ୨୫୨ ଚୂର୍ଣ୍ଣେ ଶୋଦଃ ୨୫୩ ସମୁଦ୍ଵିଜିଲୋ ଭୃଗମାକୁଳେ ।
 ୨୫୪ ପତାକା ବୈଜୟନ୍ତୀ ସ୍ୟାତ୍ କେତନଂ ଧୂଳିମସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ॥
 ୨୫୫ ସା ଗରଣଂସନଂ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିର୍ଯାତ୍ତଭୟପତା ।
 ୨୫୬ ଅହଂପୁରଂ ମହଂପୁରଂମହଂପୁରଂକାସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ॥
 ୨୫୭ ଆହୋପୁରୁଷିକା ଦର୍ଶଦୟା ସ୍ୟାତ୍ ସମ୍ଭାବନାମୁନି ।
 ୧୫ ଅହମହମିକା ତୁ ସ୍ୟାତ୍ ପରସ୍ପରଂ ଯୋ ଭବତ୍ୟହଂକାରଃ ॥
 ୨୫୯ ଦ୍ରାଗଣଂ ତରଃ ସହୋବଳଶୌର୍ଯ୍ୟାଣି ସ୍ଥାନ ଶୁଷ୍ଟଂତ ।
 ଶକ୍ତିଃ ପରସ୍ପରଃ ପ୍ରାଣୋ ୨୬୦ ବିଦମସ୍ତୁ ଶକ୍ତିତା ॥

- ୨୫୧ । ରେଶୁ (ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂଳି (ସ୍ତ୍ରୀ), ପାଂଶୁ (ସ୍ତ୍ରୀ), ରଜ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧୂଳିର ।
 ୨୫୨ । ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଶୋଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପେଷଣକାର ଧୂଳିର ।
 ୨୫୩ । ସମୁଦ୍ଵିଜି, ପିଞ୍ଜଳ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଭିଶପ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ସୈନ୍ୟାଦିର ।
 ୨୫୪ । ପତାକା, ବୈଜୟନ୍ତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କେତନ (କ୍ଳା), ଧୂଳି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପତାକାର ।
 ୨୫୫ । ଅଭୟପୁର ଯୁଦ୍ଧଭୂମିକୁ ଗରଣଂସନ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୨୫୬ । ଅହଂ ମୁ ଏହିରୂପ ପରସ୍ପର ଅଭିଶପ୍ତକୁ ଅହଂପୁରଂକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୫୭ । ଅହଂକାରଦ୍ଵାରା ଆପଣାର ଅଧିକ ଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶକରଣକୁ ଆହୋପୁରୁଷିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୫୮ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କେବଳ ଆମ୍ଭେ ଉତ୍ତମ ଏହି ରୂପ ଅହଂକାରକୁ ଅହମିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୫୯ । ଦ୍ରାଗଣ, ତରସ୍, ସହସ୍, ବଳ, ଶୌର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ଥାନ, ଶୁଷ୍ଟ (କ୍ଳା) ଶକ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ପରସ୍ପର, ପ୍ରାଣ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦଶ ନାମ ପରସ୍ପର ।
 ୨୬୦ । ବିଦମ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଭିଶପ୍ତତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଭିଶପ୍ତ ଶକ୍ତିର ।

- ୨୧୧ ଶରପାନଂ ତୁ ଯତ୍ ପାନଂ କୃତ୍ରେ ଭବନ୍ତି ବା ରଣେ ।
 ୨୧୨ ଯୁଦ୍ଧମାୟା ଧନଂ ଜନ୍ୟଂ ପ୍ରଦତ୍ତାରଣମ୍ ॥
 ମୃଧମାୟୁତନଂ ସଂଖ୍ୟଂ ସମୀକଂ ସାମ୍ପାୟିକମ୍
 ଅସ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀଂ ସମଗ୍ନାକରଣାଃ କଳହବିଗ୍ରହାଃ ॥
 ସମ୍ପଦାଗ୍ରସମ୍ପାଦ କଳସଂସ୍ଥାଟସଂଯୁଗାଃ ।
 ଅଭ୍ୟାମର୍ଦ୍ଦସମାଦାତ ସଂଗ୍ରାମାଭ୍ୟାଗମାହବାଃ ॥
 ସମୁଦାୟଃ ସ୍ତ୍ରୀୟଃ ସଂଯତ୍ ସମିତ୍ୟାଜି ସମିଦ୍‌ସ୍ୟଃ ॥
 ୨୧୩ । ନୟୁକ୍ତଂ ବାହୁଯୁକ୍ତେ ୨୧୪ ଯତ୍ ତୁମ୍ଭଲଂ ରଣସଂଜ୍ଞା ॥
 ୨୧୫ । ଶ୍ରେଷ୍ଠା ତୁ ସିଂହନାଦଃ ସ୍ୟାତ୍ କରଣାଂ ଘଟନା ଘଟା ।
 ୨୧୬ । ହନନଂ ଯୋଧ ସଂଗ୍ରାବକୋ ୨୧୭ ବଂହତଂ କରଗଞ୍ଜିତମ୍ ।
-
- ୨୧୧ । ଯୁଦ୍ଧରେ ଶରମାନଙ୍କର ମହାସାଧନକୁ ଶରପାନ (ଶ୍ଳୁ) କହ ।
 ୨୧୨ । ଯୁଦ୍ଧ, ଆୟୋଧନ, ଜନ୍ୟ, ପ୍ରଧାନ, ପ୍ରଦତ୍ତାରଣ, ମୃଧ, ଆୟୁତନ, ସଂଖ୍ୟ, ସମୀକ, ସାମ୍ପାୟିକ (ଶ୍ଳୁ) ସମର ଅମ୍ଳକ, ରଣ [ସୂ, ଶ୍ଳୁ] କଳହ, ବିଗ୍ରହ, ସଂପ୍ରଦାର, ଅଭିସମ୍ପାଦ, କଳ ସଂସ୍ଥାଟ, ସଂଯୁଗ, ଅଭ୍ୟାମର୍ଦ୍ଦ ସମାଦାତ, ସଂଗ୍ରାମ, ଅଭ୍ୟାଗମ, ଆହବ, ସମୁଦାୟ (ସୂ), ସଂଯତ୍, ସମିତ୍, ଆଜି, ସମିତ୍, ଯୁକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଏକତ୍ରଂଶ ନ ମ ଯୁଦ୍ଧର ।
 ୨୧୩ । ନୟୁକ୍ତ, ବାହୁଯୁକ୍ତ [ଶ୍ଳୁ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାହୁ ଯୁଦ୍ଧର ।
 ୨୧୪ । ତୁମ୍ଭଲ, ରଣସଂଜ୍ଞା (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଏକ ସମୟରେ ବହୁସେନା ଯୁଦ୍ଧର ।
 ୨୧୫ । ଶ୍ରେଷ୍ଠା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସିଂହନାଦ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁଦ୍ଧୋତ୍ସାହ ନିମିତ୍ତ ଶବ୍ଦର । ଘଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶବ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ହସ୍ତମାନଙ୍କର ମିଳନକୁ କହ ।
 ୨୧୬ । ହନନ (ଶ୍ଳୁ), ଯୋଧସଂଗ୍ରାବ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ଆହ୍ୱାନର ।
 ୨୧୭ । ବଂହତ, କରଗଞ୍ଜିତ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହସ୍ତ ଗଞ୍ଜନର ।

- ୨୧୮ ବିଷ୍ଣାବେ ଧନୁଷଃ ସ୍ଥାନଃ ୨୧୯ ପଟ୍ଟହାତମୁରୌ ସମୌ ।
 ୨୨୦ ପ୍ରସଭଂ ତୁ ବଳାହାସେତୁଠୋ ୨୨୧ ଯଥା ସ୍ଥଳିତଂ ଛଳମ୍ ।
 ୨୨୨ ଅଜନ୍ୟଂ ଶ୍ଳୁ ବମୁସ୍ତାତ ଉପସର୍ଗଃ ସମଂ ସୟମ୍ ।
 ୨୨୩ ମୂର୍ଚ୍ଛା ତୁ କଶ୍ମଳଂ ମୋହୋଽସ୍ୟ ୨୨୪ ବମର୍ଦ୍ଦସ୍ତୁ ପୀଡ଼ନମ୍ ।
 ୨୨୫ ଅଭ୍ୟବସ୍ଥାନଂ ଭବ୍ୟାସାଦନଂ ୨୨୬ ବିଜୟୋ ଜୟଃ ।
 ୨୨୭ ବୈରଶୁଦ୍ଧିଃ ପ୍ରତିକାରେ ବୈରନିର୍ଯ୍ୟାତନଂ ଚ ସା ॥
 ୨୨୮ ପ୍ରହ୍ୱାବୋହ୍ରାସଦାବା ବିଦ୍ରବୋଦ୍ରବଃ ।
 ଅପହମୋଽପସାଦନଂ ଚ ୨୨୯ ରଣେ ଭଙ୍ଗଃ ପରାଜୟଃ ॥
-
- ୨୧୮ । ଧନୁର ଶବ୍ଦକୁ ବିଷ୍ଣାର (ସୂ) କହ ।
 ୨୧୯ । ପଟ୍ଟହ, ଆତମ୍ଭର (ସୂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯୁଦ୍ଧସମୟ ବାଦ୍ୟର ।
 ୨୨୦ । ପ୍ରସଭ (ଶ୍ଳୁ) ବଳାହାର ହଠ (ସୂ) ଏ ତିନି ନାମ ବଳାହକାରର ।
 ୨୨୧ । ସ୍ଥଳିତ, ଛଳ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ କପଟ ଯୁଦ୍ଧର ।
 ୨୨୨ । ଅଜନ୍ୟ (ଶ୍ଳୁ), ଉପସ୍ତାତ, ଉପସର୍ଗ (ସୂ) ଏ ତିନି ନାମ ଆକର୍ଷକ ଉପସ୍ତାତର ।
 ୨୨୩ । ମୂର୍ଚ୍ଛା (ସ୍ତ୍ରୀ) କଶ୍ମଳ (ଶ୍ଳୁ), ମୋହ (ସୂ) ଏ ତିନି ନାମ ମୋହର ।
 ୨୨୪ । ଅବମର୍ଦ୍ଦ (ସୂ), ପୀଡ଼ନ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯୁଦ୍ଧବୀଡ଼ନର ।
 ୨୨୫ । ଅଭ୍ୟବସ୍ଥାନ ଅଭ୍ୟାସାଦନ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରସ୍ପରାଭ୍ୟାସ ଆବେଶର ।
 ୨୨୬ । ବିଜୟ, ଜୟ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ଜୟର ।
 ୨୨୭ । ବୈରଶୁଦ୍ଧି (ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରତିକାର (ସୂ) ବୈରନିର୍ଯ୍ୟାତନ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ତିନି ନାମ ପ୍ରତିହଂସାର ।
 ୨୨୮ । ପ୍ରହ୍ୱାବ, ଉଦ୍ରାବ, ସଦ୍ରାବ ସନ୍ଦାବ, ବିଦ୍ରବ, ଦ୍ରବ, ଅପହମ (ସୂ) ଅପମାନ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଆଠ ନାମ ପଳାୟନର ।
 ୨୨୯ । ଯୁଦ୍ଧରେ ଭଙ୍ଗ ଦେବାକୁ ପରାଜୟ (ସୂ) କହ ।

୨୮୦ ପରଜିତପରଭୂତୌ ଯିଷ୍ଠ ୨୮୧ ନଷ୍ଟଭବେହୂତୌ ।

୨୮୨ ପ୍ରମାପଣଂ ନବହଂଶଂ ନିକାରଣଂ ବିଶାରଣମ୍ ॥

ପ୍ରବାସନଂ ପରାସନଂ ନିଷ୍ପଦନଂ ନିହଂସନମ୍ ।

ନିବ୍ୟସନଂ ସଞ୍ଜପନଂ ନିର୍ଗ୍ରହନମପାସନମ୍ ॥

ନିସ୍ତର୍ଜଣଂ ନିହନନଂ କ୍ଷଣନଂ ପରି ବହନମ୍ ।

ନିବ୍ୟାପଣଂ ବିଶସ୍ତନଂ ମାରଣଂ ପ୍ରତିଘାତନମ୍ ।

ଉଦ୍‌ବାସନପ୍ରଥମନନ୍ଦଅନୋକ୍ତାସନାନି ଚ ।

ଆଲମ୍ବପିଞ୍ଜବିଶର ଘାତୋନ୍ମାଦବଧା ଅପି ॥

୨୮୩ ସ୍ୟାତ୍ ପଞ୍ଚତା କାଳଧର୍ମୌ ଦିଷ୍ଟାନ୍ତଃ ପ୍ରଳୟୋଦ୍ୟୟଃ ।

ଅନ୍ତୋ ନାଶୋଦୟୋମୃତ୍ୟୁର୍ମରଣଂ ନିଧନୋସ୍ତ୍ୟୟମ୍ ॥

୨୮୪ ପରସ୍ତୁ ପ୍ରାପ୍ତପଞ୍ଚଭ ପରେତ ପ୍ରେତ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।

୨୮୦ । ପରଜିତ ପରଭୂତ (ଯି) ଏ ଦୁଇନାମ ପରଜିତର ।

୨୮୧ । ନଷ୍ଟ ଭବେହୂତ (ଯି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୁକ୍ତାସ୍ଥିତର ।

୨୮୨ । ପ୍ରମାପଣ, ନବହଂଶ, ନିକାରଣ, ବିଶାରଣ, ପ୍ରବାସନ, ପରାସନ, ନିଷ୍ପଦନ, ନିହଂସନ, ନିବ୍ୟସନ, ସଞ୍ଜପନ, ନିର୍ଗ୍ରହନ, ଅପାସନ, ନିସ୍ତର୍ଜଣ, ନିହନନ, କ୍ଷଣନ, ପରିବର୍ଜନ, ନିବ୍ୟାପଣ, ବିଶସ୍ତନ, ମାରଣ, ପ୍ରତିଘାତନ, ଉଦ୍‌ବାସନ, ପ୍ରଥମନ, ନନ୍ଦ, ଉକ୍ତାସନ (କ୍ଳ), ଆଲମ୍ବ, ପିଞ୍ଜ, ବିଶର, ଘାତ, ଉନ୍ମାଦ, ବଧ (ପୁଂ) ଏ ଚରିଣ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ବଧର ।

୨୮୩ । ପଞ୍ଚତା (ସ୍ତ୍ରୀ), କାଳଧର୍ମ, ଦିଷ୍ଟାନ୍ତ, ପ୍ରଳୟ, ଅଦ୍ୟୟ, ଅନ୍ତ, ନାଶ (ପୁଂ) ମୃତ୍ୟୁ (ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଂ) ମରଣ (କ୍ଳ), ନିଧନ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ଦଶ ନାମ ମୃତ୍ୟୁର ।

୨୮୪ । ପରସ୍ତୁ, ପ୍ରାପ୍ତପଞ୍ଚଭ, ପରେତ, ପ୍ରେତ, ସଂସ୍ଥିତ, ମୃତ, ପ୍ରମୀତ (ଯି) ଏ ସାତ ନାମ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

ମୃତ ପ୍ରମୀତୌ ଯିଷ୍ଠେତେ ୨୮୫ ଚିତାଚ ଚ୍ୟାଚିତ ସ୍ଥିୟମ୍ ।

୨୮୬ କବନ୍ଧୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଯି ସ୍ତ୍ରୀୟୁକ୍ତମପମର୍ଦ୍ଦ କଳେବରମ୍ ।

୨୮୭ ଶୁଶାନଂ ସ୍ୟାତ୍ ପିତୃବନଂ ୨୮୮ କୁଣପଃ ଶବମସ୍ଥିୟମ୍ ।

୨୮୯ ପ୍ରଗହ୍ନୋପ୍ରଗହ୍ନୌ ବନ୍ଧ୍ୟାଃ ୨୯୦ କାଶ ସ୍ୟାଦବନାଳୟେ ।

୨୯୧ ପୁଂସି ତୁମ୍ଭସବଃ ପ୍ରାଣାଶ୍ଟୈବ ୨୯୨ ଜୀବୋଽସ୍ତ୍ୟୁଧାରଣମ୍ ।

୨୯୩ ଅୟୁର୍ଜୀବିତକାଳୋ ନା ୨୯୪ ଜୀବାତୁର୍ଜୀବନୌଷଧମ୍ ।

ଇତି ସପ୍ତିୟୁବଗଃ ।

ବୈଶ୍ୟବର୍ଗଃ

୧ ଉରବ୍ୟା ଉରୁଜା ଅର୍ଯ୍ୟା ବୈଶ୍ୟା ଭୂମିସ୍ତୁଣୋ ବିଶଃ ।

୨୮୫ । ଚିତା, ଚିତ୍ୟା ଚିତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଶୁଶାନ ଚିତାଗ୍ନିର ।

୨୮୬ । ନୃତ୍ୟୟୁକ୍ତ ମସ୍ତକବିସ୍ତାନ କଳେବରକୁ କବନ୍ଧ (ପୁଂ, କ୍ଳ) କହ ।

୨୮୭ । ଶୁଶାନ, ପିତୃବନ (କ୍ଳ) ଦୁଇ ନାମ ଶୁଶାନର ।

୨୮୮ । କୁଣପ [ପୁଂ], ଶବ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଡ଼ାର ।

୨୮୯ । ପ୍ରଗହ୍ନ, ଉପପ୍ରହ୍ନ (ପୁଂ), ବନ୍ଧୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ତୁତି ପାଠକର ।

୨୯୦ । କାଶ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବନନାଳୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଶଗାରର ।

୨୯୧ । ଅୟୁ, ପ୍ରାଣ ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରାଣର । ଏ ଦୁହେଁ (ପୁଂ) ବହୁବଚନ ।

୨୯୨ । ଜୀବ (ପୁଂ), ଅସ୍ତ୍ୟୁଧାରଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ପ୍ରାଣଧାରଣର ।

୨୯୩ । ଅୟୁର୍ (କ୍ଳ) ଜୀବିତକାଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜୀବିତ-କାଳର ।

୨୯୪ । ଜୀବାତୁ (ପୁଂ), ଜୀବନୌଷଧ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜୀବନୌଷଧର ।

୧ । ଉରବ୍ୟ, ଉରୁଜ, ଅର୍ଯ୍ୟ, ବୈଶ୍ୟ, ଭୂମିସ୍ତୁଣ୍ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ବୈଶ୍ଵର ।

- ୨୨ ହି ଗୁଣାକୃତଂ ତୃଣାୟାକୃତଂ ହି ହଲ୍ୟଂ ହି ସୀତ୍ୟମପିତସ୍ମିନ୍
 ୨୩ ହି ଗୁଣାକୃତେ ତୁ ସର୍ବଂ ପୂର୍ବଂ ଶମ୍ଭାକୃତମପାଦମ୍ ॥
 ୨୪ ଦ୍ରୋଣାତକାଦିବାପାଦୋ ଦ୍ରୋଣିକାତକାଦୟଃ ।
 ଖରବାପସ୍ତୁ ଖାରକ ଉତ୍ତମର୍ଣ୍ଣାଦୟଃ ସ୍ମିନ୍ ।
 ୨୫ ପୁଂଲୁପୁଂସକପୋଷପ୍ରଃ କେଦାରଃ କ୍ଷେତ୍ର ୨୭ ମସ୍ୟ ତ୍ବ ।
 କେଦାରକଂ ସ୍ୟାତ୍ କୈଦାର୍ୟଂ କ୍ଷେତ୍ରଂ କୈଦାରକଂ ଗୁଣେ ॥
 ୨୬ ଲେଷ୍ମାନିଲେଷ୍ମବଃ ପୁଂସି ୨୮ କୋଟିଶୋ ଲେଷ୍ମଭେଦନଃ ।
 ୨୯ ପ୍ରାଜନଂ ତୋଦନଂ ତୋତ୍ରଂ ଖନିତମବଦାରଣମ୍ ॥

- ୨୨ । ହି ଗୁଣାକୃତ, ତୃଣାୟାକୃତ, ହି ହଲ୍ୟ, ହି ସୀତ୍ୟ (ହି) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ତନୁଥର ଗୁଣ ହେବା ଭୂମିର ।
 ୨୩ । ହି ଗୁଣାକୃତ, ହି ଶାୟାକୃତ, ହି ହଲ୍ୟ, ହି ସୀତ୍ୟ, ଶମ୍ଭାକୃତ
 (ହି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦୁଇଥର ଗୁଣ ହେବା ଭୂମିର ।
 ୨୪ । ଦ୍ରୋଣପରିମିତ ଧାନ୍ୟବପନ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଦ୍ରୋଣିକ, ଆତକ
 ପରିମିତ ଧାନ୍ୟବପନଯୋଗ୍ୟ ଭୂମିକୁ ଆତକିକ, ଖରପରିମିତ
 ଧାନ ପବନଯୋଗ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଖାରବାପ ଓ ଖାରକ କହି ।
 ଏମାନେ ତନୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୨୫ । ବସ୍ତ୍ର (ପୁଂ ଶ୍ଳୁ), କେଦାର [ପୁଂ], କ୍ଷେତ୍ର [ଶ୍ଳୁ] ଏ ତନୁ ନାମ
 କଥାକ୍ଷର ।
 ୨୬ । କୈଦାରକ, କୈଦାର୍ୟ, କ୍ଷେତ୍ର, କୈଦାରକ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ କ୍ଷେତ୍ରସମୂହର ।
 ୨୭ । ଲେଷ୍ମ (ଶ୍ଳୁ), ଲେଷ୍ମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଟେକା ମୃତ୍ତିକାର ।
 ୨୮ । କୋଟିଶ, ଲେଷ୍ମଭେଦନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଟେକାଭଙ୍ଗା
 ପିଟଣାର ।
 ୨୯ । ପ୍ରାଜନ, ତୋଦନ, ତୋତ୍ର (ଶ୍ଳୁ) ଏ ତନୁ ନାମ ପାଞ୍ଚଶବ୍ଦର ।
 ୩୦ । ଖନିତ, ଅବଦାରଣ (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଖଣିତର ।

- ୩୧ ଦାତ୍ରଂ ଲବିତ୍ର ୩୨ ମାବରୋ ଯୋତ୍ରଂ ଯୋକ୍ତ୍ରଂ ୩୩
 ମଥୋ ପଲମ୍ ।
 ନିଗ୍ଗଣଂ କୁଟକଂ ୩୪ ପାଳଃ କୃଷିକୋ ୩୫ ଲଙ୍ଗଳଂ ହଲମ୍ ।
 ଗୋଦାରଣଂ ଚ ସୀରେ ୩୬ ଯଥା ଶମ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଯୁଗଳାଳକଃ ।
 ୩୭ ଶିଷା ଲଙ୍ଗଳଦଣ୍ଡଃ ସ୍ୟାତ୍ ୩୮ ସୀତା ଲଙ୍ଗଳପତ୍ତଃ ॥
 ୩୯ ପୁଂସି ମେଧଃ ଖଳେ ଦାରୁ ନ୍ୟସ୍ତଂ ଯତ୍ ପଶୁବନ୍ଧନେ ।
 ୪୦ ଆଶୁବ୍ରୀହଃ ପାଟଳଃ ସ୍ୟାତ୍ ୪୧ ଶିତଶୂଳୟନୋ ସମୋ ।
 ୪୨ ତୋକ୍ତୁ ପୁଂସି ହରିତେ ୪୩ କଲୟୁସ୍ତୁ ସଙ୍ଗନକଃ ।
 ହରେଣୁ ରେଣୁ କୌ ଶ୍ମିନ୍ ୪୪ କୋରଦୁଷ୍ଟୁ କୋଦ୍ରବଃ ॥

- ୩୧ । ଦାତ୍ର, ଲବିତ୍ର, (ଶ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦାଆର ।
 ୩୨ । ଅବର (ପୁଂ), ଯୋତ୍ର, ଯୋକ୍ତ୍ର (ଶ୍ଳୁ) ଏ ତନୁ ନାମ
 ଯୋତଦଉଡ଼ିର ।
 ୩୩ । ପଲ, ନିଗ୍ଗଣ, କୁଟକ, (ଶ୍ଳୁ) ଏ ତନୁ ନାମ ଲଙ୍ଗଳମୁଣ୍ଡାର ।
 ୩୪ । ପାଳ, କୃଷିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲଙ୍ଗଳଲୁହାର ।
 ୩୫ । ଲଙ୍ଗଳ, ହଲ, ଗୋଦାରଣ (ଶ୍ଳୁ), ସୀର (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ଲଙ୍ଗଳର ।
 ୩୬ । ଶମ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଯୁଗଳାଳକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାକୁଲର ।
 ୩୭ । ଶିଷା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଲଙ୍ଗଳଦଣ୍ଡ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶିଷର ।
 ୩୮ । ସୀତା ଲଙ୍ଗଳପତ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲଙ୍ଗଳ ସିଆରର ।
 ୩୯ । ମେଦିକାଠକୁ ମେଧ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୦ । ଆଶୁ, ବ୍ରୀହ, ପାଟଳ (ପୁଂ) ଏ ତନୁ ନାମ ଶରତ୍କାଳ ପକ୍ବ
 ଚିଆଳ ଧାନର ।
 ୪୧ । ଶିତଶୂଳ, ଯବ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯବର । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୨ । ହରିଦବର୍ଣ୍ଣ ଯବକୁ ତୋକ୍ତୁ କର । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୩ । କଲୟୁ, ସଙ୍ଗନକ, ହରେଣୁ, ରେଣୁକ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ଘୋଷ ମଟରର ।
 ୪୪ । କୋରଦୁଷ, କୋଦ୍ରବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୋଦୁଅର ।

୪୫ ମାଙ୍ଗଲ୍ୟକୋ ମୟୁରେ ୪୬ଥ ମକୁଷ୍ଠକ ମୟୁଷ୍କୋ ।

କନମୁଦ୍ଗେ ୪୭ ସର୍ଷପେ କୁ ଦ୍ଵୋ ଚନ୍ଦ୍ରଭକଦମ୍ବକୋ ॥

୪୮ ସିଦ୍ଧାର୍ଥସ୍ତେ ଷ ଧବଲୋ ୪୯ ଗୋଧୂମଃ ସୁମନଃ ସମୋ ।

୫୦ ସ୍ୟାଦ୍ ଯାବକପୁ ୫୧ ଶୁଣକୋ ହରିମନ୍ତକଃ ।

୫୨ ଦ୍ଵୋ ତିଳେ ତିଳପେଜଶ୍ଚ ତିଳପିଞ୍ଜିଶ୍ଚ ନିଷ୍ଠଲେ ।

୫୩ କ୍ଷୁଦ୍ରଃ କ୍ଷୁଧାଭଜନକୋ ରଜିକା କୃଷ୍ଣା କାଃସୁଷା ।

୫୪ ସ୍ତ୍ରୈସ୍ତୌ କଜ୍ଜୁ ପ୍ରିୟଙ୍କୁ ଦ୍ଵେ ୫୫ ଅତସୀ ସ୍ୟାଦୁମା ସୁମା ।

୫୬ ମାତୁଳାମା କୁ ଭଙ୍ଗାୟାଂ ୫୭ ବ୍ରୀହିଭେଦକ୍ତୁ ଶ୍ଵେତୁମାନ୍ ॥

୪୫ । ମାଙ୍ଗଲ୍ୟକ, ମୟୁର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୟୁରର ।

୪୬ । ମକୁଷ୍ଠକ, ମୟୁଷକ, କନମୁଦ୍ଗ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବଣମୁଗର ।

୪୭ । ସର୍ଷପ, ଚନ୍ଦ୍ରଭ, କଦମ୍ବକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ସୋରିଷର ।

୪୮ । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ, ଶ୍ଵେତସର୍ଷପ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଧଳାସୋରିଷର ।

୪୯ । ଗୋଧୂମ, ସୁମନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗହମର ।

୫୦ । ଯାବକ କୁଳ୍ମାଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୋଳଅର ।

୫୧ । ଚଣକ ହରିମନ୍ତକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତଣାର ।

୫୨ । ତିଳ, ତିଳପେଜ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତିଲର ।

ନିଷ୍ଠଲ ତିଳକୁ ତିଳପିଞ୍ଜି (ପୁଂ) କହି ।

୫୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର, କ୍ଷୁଧାଭଜନକ (ପୁଂ), ରଜିକା, କୃଷ୍ଣା, ଆସୁଷ୍ଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ରଜସୋରିଷର ।

୫୪ । କଜ୍ଜୁ, ପ୍ରିୟଙ୍କୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଙ୍କର ।

୫୫ । ଅତସୀ, ଉମା, ହୁମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ପେଷିର ।

୫୬ । ମାତୁଳାମା, ଭଙ୍ଗା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶରର ।

୫୭ । ବ୍ରୀହିଭେଦକୁ ଅଣୁକହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୫୮ କଂଶାରୁଃ ଶସ୍ୟଶୂଳଂ ସ୍ୟାଦ୍ ୫୯ କଶିଶଂ ଶସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

୬୦ ଧାନ୍ୟଂ କ୍ରୀଡ଼ଃ ପ୍ରମୁକରଃ ୬୧ ପ୍ରମୋ ଗୁଚ୍ଛୁଶାଦନଃ ॥

୬୨ ନାଡ଼ୀ ନାଳଂ ଚ କାଣ୍ଡୋଽସ୍ୟ ୬୩ ପଲ୍ଲୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସ ନିଷ୍ଠଲଃ ।

୬୪ କଡ଼ଙ୍ଗରେ କୁସଂ କ୍ଳାବେ ୬୫ ଧାନ୍ୟଭୃତ ସୁମାଂସୁଷଃ ॥

୬୬ ଶୁକୋଽସ୍ତ୍ରୀଶ୍ଚ ଶ୍ଵେତଶ୍ଚ ଶାଗ୍ରୋ ୬୭ ଶମୀଶିମ୍ବା ୬୮ ଶିଷ୍ଣୁରେ ।

ରୁଦ୍ଧମାବସିତଂ ଧାନ୍ୟଂ ୬୯ ପୃତଂ କୁ ବହୁଳାକୃତମ୍ ॥

୭୦ ମାଷାଦୟଃ ଶମୀ ଧାନ୍ୟ ୭୧ ଶୁକଧାନ୍ୟେ ଯବାଦୟଃ ।

୫୮ । କଂଶାରୁ (ପୁଂ), ଶସ୍ୟଶୂଳ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶସ୍ୟଶୂଳର ।

୫୯ । କଶିଶ (କ୍ଳା), ଶସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶସ୍ୟମଞ୍ଜରୀର ।

୬୦ । ଧାନ୍ୟ (କ୍ଳା), କ୍ରୀଡ଼, ପ୍ରମୁକର (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ଧାନ୍ୟର ।

୬୧ । ପ୍ରମୋ, ଗୁଚ୍ଛ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚୂଣାଦି ଗୁଚ୍ଛର ।

୬୨ । ନାଡ଼ୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ନାଳ (କ୍ଳା), କାଣ୍ଡ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଶସ୍ୟ ନାଡ଼ର ।

୬୩ । ନିଷ୍ଠଲ ଶସ୍ୟର ନାଡ଼କୁ ପଲ୍ଲ କହି । ଏହା (ପୁଂ, କ୍ଳା) ।

୬୪ । କଡ଼ଙ୍ଗର (ପୁଂ), କୁସ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶସ୍ୟ ଅଗାଡ଼ର ।

୬୫ । ଶସ୍ୟ ରୋପାକୁ କୁଷ ଓ ଧାନ୍ୟଭୃତ୍ କହି । ଏ ଦୁହେଁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୬୬ । ଶ୍ଵେତଶାଗ୍ର ଧାନ୍ୟକୁ ଶୁକ କହି । ଏହା ପୁଂ ବା କ୍ଳାବଲିଙ୍ଗ ।

୬୭ । ସମୀ, ଶିମ୍ବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶିମ୍ବର ।

୬୮ । ଶିଷ୍ଣୁ, ଆବସିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶଶିକୃତ ଧାନ୍ୟର ।

୬୯ । ପୃତ, ବହୁଳାକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଗାଡ଼ରୁହେଇ ଧାନ୍ୟର ।

୭୦ । ମାଷାଦ (ପୁଂ), ଶମୀଧାନ୍ୟ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁଣ୍ଡସୃତ ଧାନ୍ୟର ।

୭୧ । ଯବାଦି (ପୁଂ), ଶକଧାନ୍ୟ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇନାମ ଶୁକଧାନ୍ୟର ।

- (କ) ଶ୍ୟାଳୟଃ କଳମାଦ୍ୟ ଶ୍ଚ ସଷ୍ଟିକାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ପୁଂସ୍ୟମୀ ।
 (ଖ) ତୃଣାଧ୍ୟାନ୍ୟାନି ନବାଂଶଃ ୨୨ ସ୍ତ୍ରୀ ଗବେଧୁର୍ଗବେଧୁକା ।
 ୨୩ ଅସ୍ତୋତ୍ରଂ ମୁଷଲୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟା ୨୪ ଦୁଦୁଖଲମ୍ବୁଳ ଖଲମ୍ ।
 ୨୫ ପ୍ରସ୍ତୋଟନଂ ସ୍ତ୍ରୀ ସମସ୍ତ୍ରୀ ୨୬ ଗୁଳମ୍ବ ତତରଃ ପୁମାନ୍ ।
 ୨୭ ସୁକପ୍ତସେବୌ ୨୮ କଣ୍ଡେ ଲ ପିତୌ ୨୯ କଟକଲଞ୍ଜକୌ ।
 ସମାଜୌ ୮୦ ରସବତ୍ୟାଂ ତୁ ପାକସ୍ଥାନମହାନସେ ।
 ୮୧ ପୌଷୋଗବସ୍ତଦଧ୍ୟକ୍ଷଃ ୮୨ ସପକାଗସ୍ତୁ ବଞ୍ଚିବାଃ ।
 ଆଗଳକା ଆରସିକାଃ ସୁଦା ଔଦନକା ଗଣାଃ ।
 ୮୩ ଆପୃପିକଃ କାଦବକୋ ଭକ୍ଷ୍ୟକାର ଇମେ ସିଷୁ ॥

- (କ) କଳମ, ସଷ୍ଟିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାଳ ଧାନ୍ୟ ବଶେଷର ।
 (ଖ) ତୃଣାଧ୍ୟାନ୍ୟ, ମକାର ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଳୁଙ୍ଗାର ।
 ୨୨ । ଗବେଧୁ, ଗବେଧୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗରଗଡ଼ର ।
 ୨୩ । ଅସ୍ତୋତ୍ର (ଖୁ), ମୁଷଲ (ପୁଂ, ଖୁ) ଏ ଦୁଇନାମ ପାତ୍ରଗଣୀର ।
 ୨୪ । ଉଦୁଖଲ, ଉଲ୍ଲୁଖଲ (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁଷଲଭଗଣୀର ।
 ୨୫ । ପ୍ରସ୍ତୋଟନ (ଖୁ), ସମସ୍ତ୍ରୀ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁଲର ।
 ୨୬ । ଗୁଳମ୍ବ (ସ୍ତ୍ରୀ) ତତର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଲୁଣୀର ।
 ୨୭ । ସୁକପ୍ତ, ପ୍ରସେବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧାନ୍ୟାଦି ସ୍ଥାପନ
 ଭଣ୍ଡାର ଓଳିଆର ।
 ୨୮ । କଣ୍ଡୋଳ ପିତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧାନ ରଖିବା ଡୋଲର ।
 ୨୯ । କଟ, କଳଞ୍ଜକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରୁଡ଼ମଣି ଶାର ।
 ୮୦ । ରସବତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପାକସ୍ଥାନ, ମହାନସ (ଖୁ) ଏ ତିନି ନାମ
 ରନ୍ଧନ ଗୃହର ।
 ୮୧ । ପାକଗୃହର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକୁ ପୌଷୋଗବ କହୁ । ଏହା ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୮୨ । ସପକାର, ବଞ୍ଚିବ, ଆଗଳକ, ଆରସିକ, ସୁଦ, ଔଦନକ,
 ଗୁଣ (ପଂ) ଏ ସାତ ନାମ ପାତକର ।
 ୮୩ । ଆପୃପିକ କାଦବକ, ଭକ୍ଷ୍ୟକାର ଏ ତିନି ନାମ ପିଷ୍ଟକ
 ପାତକର । ଏମାନେ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।

- ୮୪ ଅଶ୍ଵନୁମୁଦାନମଧୁଶୃଣୀ ଚକ୍ଛି ରକ୍ତକା ।
 ୮୫ ଅଙ୍ଗାରଧାନକାଂଜାରଶକଟ୍ୟପି ହସନ୍ତ୍ୟପି ॥
 ହସନ୍ତ୍ୟପ୍ୟ ୮୬ ଅ ନ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟାଦଙ୍ଗାରୋଲ୍ଲତମୁଳ କୁମ୍ ।
 ୮୭ ଖୁ ବେଂସ୍ଵଶ୍ଵଂ ଭ୍ରାସ୍ତୋନା ୮୮ କନ୍ଦୁବା ସ୍ଵେଦନାସ୍ତ୍ରୀମ୍ ।
 ୮୯ ଅଳଞ୍ଜରଃ ସ୍ୟାନ୍ନଶିକଃ ୯୦ କର୍କଶ୍ୟାକୃଗଳନ୍ତକା ।
 ୯୧ ପିଠରଃ ସ୍ଥାଲ୍ୟଶା କଣ୍ଡଂ ୯୨ କଲଶସ୍ତୁ ସିଷୁ ହସ୍ତୋଃ ॥
 ଘଟଃ କୁଟନପା ୯୩ ବହା ଶରବୋ ବର୍ଦ୍ଧମାନକଃ ।

- ୮୪ । ଅଶ୍ଵନୁ, ଉଦାନ (ଖୁ), ଅଧୁଶୃଣୀ, ଚକ୍ଛି, ଅନ୍ତକା(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଚକ୍ଛିର ।
 ୮୫ । ଅଙ୍ଗାରଧାନକା, ଅଙ୍ଗାରଶକଟୀ, ହସନ୍ତୀ ହସନ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ନିଆଁ ଉଡ଼େଇର ।
 ୮୬ । ଅଙ୍ଗାର [ପୁଂ, ଖୁ], ଅଲତ, ଉଲ୍ଲୁକ (ଖୁ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଅଙ୍ଗାର ନିଆଁ ଖୁଣ୍ଟାର ।
 ୮୭ । ଅମ୍ବଶ୍ଵ(ଖୁ), ଭ୍ରାସ୍ତ୍ର(ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭଜାଭଜିହାଣ୍ଡିର ।
 ୮୮ । କନ୍ଦୁ (ସି), ସ୍ଵେଦନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲେହମସ୍ତୁ
 କରେଇର ।
 ୮୯ । ଅଳଞ୍ଜର (ପୁଂ), ମଣିକ (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାହାଲର ।
 ୯୦ । କର୍କଶ, ଆକୃ, ଗଳନ୍ତକା(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଜଳପାତ୍ରଅର୍ଥୀର
 ଝରର ।
 ୯୧ । ପିଠର (ପୁଂ), ସ୍ଥାଳୀ, ଉଷା(ସ୍ତ୍ରୀ), କୁଣ୍ଡ (କୃ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ହାଣ୍ଡିର ।
 ୯୨ । କଲଶ (ତିନି ଲିଙ୍ଗ), ଘଟ, କୁଟ, ନିପ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ସାନ ମାଠିଆର ।
 ୯୩ । ଶର (ପୁଂ, କୃ), ବର୍ଦ୍ଧମାନକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶରର ।

୯୪ ଉଜ୍ଜାଷଂ ପିଷ୍ଠପଚନଂ ୯୫ କଂସୋ ଝାଁ ପାନଭଜନମ୍ ॥
 ୯୬ କୁରୁଃ କୃତଃ ସ୍ନେହପାତ୍ରଂ ସୈବାନ୍ତା ୯୭ କୁରୁପଃ ପୁମାନ୍ ।
 ୯୮ ସବମାବପନଂ ଶ୍ଵାନ୍ତଂ ପାସାମସଂ ଚ ଭଜନମ୍ ॥
 ୯୯ ଦର୍ବଃ କର୍ମ ଶକାକା ଚ ସ୍ୟା ୧୦୦ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵାରୁହସ୍ତକଃ ।
 ୧୦୦ ଅସ୍ତ୍ରୀ ଶାକଂ ହରିତକଂ ଶିଗ୍ରୁ ୧୦୧ ରସ୍ୟ କୁ ନାଡ଼ିକା ॥
 ବଡ଼ମଣ୍ଡ କଳମଣ୍ଡ ୧୦୨ (କ) ବେସବାର ଉପସ୍ତରଃ ।

୯୪ । ଉଜ୍ଜାଷ, ପିଷ୍ଠପଚନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିଷ୍ଠକ ପାକପାତ୍ରର
 (ତେଲଭଣ୍ଡାର) ।
 ୯୫ । କଂସ (ପୁଂକ୍ଳ), ପାନଭଜନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଂସା ଓ
 ଲେଟାର ।
 ୯୬ । କୁରୁ (ସ୍ତ୍ରୀ), ସ୍ନେହପାତ୍ର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତମ୍ବ ନିର୍ମିତ
 ତୈଳାଦି କୁମ୍ଭାର ।
 ୯୭ । କୁରୁକୃମ୍ଭାକୁ କୁରୁପ (ପୁଂ) କହ ।
 ୯୮ । ଆବପନ, ଶ୍ଵାନ୍ତ, ପାତ୍ର, ଅମସ ଭଜନ, (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ
 ସାମାନ୍ୟ ଭଣ୍ଡାର ।
 ୯୯ । ଦର୍ବ, କର୍ମ, ଶକାକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ତିନି ନାମ ଲୌହନିର୍ମିତ
 ଚଟର ।
 ୧୦୦ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ (ସ୍ତ୍ରୀ), କାରୁହସ୍ତକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କାଠବେଷ୍ଟପୁକ୍ତ
 ଚଟର ।
 ୧୦୧ । ଶାକ, ହରିତକ (କ୍ଳ) ଶିଗ୍ରୁ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ସାମାନ୍ୟ
 ଶାକର ।
 ୧୦୨ । କଡ଼ମ୍ବ, କଳମ୍ବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାକଡ଼ଙ୍ଗର ।
 (କ) ବେସବାର, ଉପସ୍ତର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଶରପକା
 ଝୁଣ୍ଡର ।
 ୧୦ ପଲ ହଳଦି, ୨୦ ପଲ ଧଣିଆ, ୫ ପଲ ଜରା, ୨୫ ପଲ
 ମେଥି ୩୫ ପଲ ମରୀଚ ଏ ସବୁକୁ ଭାଜିଗୁଣ୍ଡକରିଅଥପଲ ହିଙ୍ଗୁ
 ମିଶାଇଲେ ବେସ (ଶ,ଷ) ବାର କୁହାଯାଏ ।

୧୦୩ ତନ୍ତୁଡ଼ୀକଂ ଚ ବୃକ୍ଷଂ ବୃକ୍ଷାମ୍ ୧୦୪ ମଥ ବେଲ୍ଲଜମ୍ ॥
 ମରୀଚଂ କୋଳକଂ କୃଷ୍ଣମଷଣଂ ଧର୍ମପତ୍ନନମ୍ ।
 ୧୦୫ ଜାରକୋଜରଣୋଽଜ ଜା କଣା ୧୦୬ କୃଷ୍ଣେ ତୁ ଜାରକେ ।
 ପୁଷ୍ପବା କାରବା ପୃଥ୍ଵୀ ପୃଥୁ କାଲୋପକୁଞ୍ଚକା ।
 ୧୦୭ ଆଦ୍ରୁକଂ ଶୁଙ୍ଖବେରଂ ସ୍ୟା ୧୦୮ ଦଧିକ୍ରସା ବିଭୁନକମ୍ ॥
 କୁସୁମୁରୁ ଚ ଧାନ୍ୟାକ ୧୦୯ ମଥ ଶ୍ରୀ ମହୋଷଧମ୍ ।
 ସ୍ତ୍ରୀନୟନଂ ଯୋଗିନଂ ନାଗରଂ ବିଶ୍ଵଭେଷଜମ୍ ।
 ୧୧୦ ଆରନାଳକ ସୌଗର କୂଳାଷ ଭସ୍ମରାଜି ଚ ।
 ଅବନ୍ତୀସୋମ ଧାନ୍ୟାମ୍ କୁଞ୍ଜିଳାଜି ଚ କାଞ୍ଜିକେ ॥

୧୦୩ । । ତନ୍ତୁଡ଼ୀକ, ବୃକ୍ଷ, ବୃକ୍ଷମ୍ (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ତନ୍ତୁର ।
 ୧୦୪ । ବେଲ୍ଲଜ ମରଚ, କୋଳକ, କୃଷ୍ଣ, ଉଷଣ, ଧର୍ମପତ୍ନ (କ୍ଳ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ଗୋଲମରିଚର ।
 ୧୦୫ । ଜାରକ, ଜରଣ, (ପୁଂ), ଅଜାଜା, କଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁଣନାମ
 ଜାରର ।
 ୧୦୬ । ପୁଷ୍ପବା, କାରବା, ପୃଥ୍ଵୀ, ପୃଥୁ କାଳା, ଉପକୁଞ୍ଚକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ
 ସାତ ନାମ କଳାଜିରର ।
 ୧୦୭ । ଆଦ୍ରୁକ, ଶୁଙ୍ଖବେର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଦାର ।
 ୧୦୮ । କ୍ରସା (ସ୍ତ୍ରୀ), ବିଭୁନକ, କୁସୁମୁରୁ, ଧନ୍ୟାକ (କ୍ଳ) ଏ ଗୁଣ
 ନାମ ଧନିଆର ।
 ୧୦୯ । ଶୁଣ୍ଠୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ମହୋଷଧ (କ୍ଳ), ବିଶ୍ଵ (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାଗର,
 ବିଶ୍ଵଭେଷଜ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଶୁଣ୍ଠୀର ।
 ୧୧୦ । ଆରନାଳକ, ସୌଗର, କୂଳାଷଭସ୍ମରାଜି, ଅବନ୍ତୀସୋମ,
 ଧାନ୍ୟାମ୍, କୁଞ୍ଜିଳ, କାଞ୍ଜିକ (କ୍ଳ) ଏ ସାତ ନାମ କାଞ୍ଜିର ।

- ୧୧୧ ସହସ୍ରବେଧ ଜତୁକଂ ବାହ୍ନୀକଂ ହିଙ୍ଗୁରାମଠମ୍ ।
 ୧୧୨ ତପ୍ତସୀ କାରଣା ପୃଥ୍ବୀ ବାସ୍ତବୀ କବରୀ ପୃଥ୍ବୀ ॥
 ୧୧୩ ନିଶାଦ୍ବା କାଞ୍ଚନା ପୀତା ହରିଦ୍ରା ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ ।
 ୧୧୪ ସାମୁଦ୍ରୀ ଯତ୍ନୁ ଲବଣମସୀବ ବଶିରଂ ଚ ତତ୍ ।
 ୧୧୫ ସୈନ୍ଧବୀଂଶୌ ଶୀତଶିବଂ ମାଣିମନ୍ତୁ ଚ ସିନ୍ଧୁଜେ ।
 ୧୧୬ ରୌପ୍ୟକଂ ବସୁକଂ ୧୧୭ ପାକ୍ୟଂ ବିଡ଼ଂ ଚ କୃତକେହସ୍ତମ୍ ।
 ୧୧୮ ସୌବର୍ଚ୍ଚଲେଃସ୍ତରୁଚକେ ୧୧୯ ତିଳକଂ ତପ ମେତକେ ।
 ୧୨୦ ମସ୍ତୂଣୀ ପାଣିତଂ ଖଣ୍ଡିକାରେ ୧୨୧ ଶର୍ଳଂ ସିତା ॥

- ୧୧୧ । ସହସ୍ରବେଧ, ଜତୁକ, ବାହ୍ନୀକ, ହିଙ୍ଗୁରାମଠ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ହିଙ୍ଗୁର ।
 ୧୧୨ । ହିଙ୍ଗୁ ପତ୍ରୀ, କାରଣା, ପୃଥ୍ବୀ, ବାସ୍ତବୀ, କବରୀ, ପୃଥ୍ବୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଛଅ ନାମ ହିଙ୍ଗୁ ଗଛପତ୍ର ।
 ୧୧୩ । ନିଶା, କାଞ୍ଚନା, ପିତା, ହରିଦ୍ରା, ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ହରିଦ୍ରା ।
 ୧୧୪ । ଅସୀବ, ବଶିର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମୁଦ୍ରୀକ ଲବଣର ।
 ୧୧୫ । ସୈନ୍ଧବ (କ୍ଳ, ପୁଂ), ଶୀତଶିବ, ମାଣିମନ୍ତୁ ସିନ୍ଧୁଜ (କ୍ଳ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ସୈନ୍ଧବ ଲବଣର ।
 ୧୧୬ । ରୌପ୍ୟକ, ବସୁକ, (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାମୁରାଲବଣର ।
 ୧୧୭ । ପାକ୍ୟ, ବିଡ଼ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଟ୍ଟ (କୃଷିମ) ଲବଣର ।
 ୧୧୮ । ସୌବର୍ଚ୍ଚଲ, ଅସ୍ତରୁଚକ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁନ୍ଦଲବଣର ।
 ୧୧୯ । କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଲବଣକୁ ତିଳକ କହ । ଏହା କ୍ଳୀବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୨୦ । ମସ୍ତୂଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପାଣିତ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଫେଣାର ।
 ୧୨୧ । ଶର୍ଳଂ, ସିତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶର୍ଳଂର ।

- ୧୨୨ କର୍ଜିକା ଶୀର ବିକୃତଃ ସ୍ୟା ୧୨୩ ଦ୍ରାସାଳ ତୁ ମାର୍ଜିତା
 ୧୨୪ ସ୍ୟାତ୍ରେମନଂ ତୁ ନିଷ୍ଠାନଂ ଶିଳିଙ୍ଗା ବାସିତା ବଧେଃ
 ୧୨୫ ଶୂଳାକୃତଂ ଭଟ୍ଟିତଂ ସ୍ୟାତ୍ତୁଲ୍ଲ ୧୨୬ ମୁଖ୍ୟଂ ତୁପ୍ତେଠରମ୍ ॥
 ୧୨୭ ପ୍ରଣୀତମୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ୧୨୮ ପ୍ରସୂପ୍ତଂ ସ୍ୟାତ୍ ସୁସ୍ପୃଷ୍ଟମ୍ ।
 ୧୨୯ ସ୍ୟାତ୍ପିଚ୍ଛିଳଂ ତୁ ବିଜଳଂ ୧୩୦ ସମ୍ପୃଷ୍ଟଂ ଶୋଧିତଂ ସମେ ।
 ୧୩୧ ଚକ୍ଚକଶଂ ମୟୂଣଂ ସ୍ବିଗ୍ଧଂ ୧୩୨ ତୁଲ୍ଲୋ ଭବିତବାସିତେ ।

- ୧୨୨ । କର୍ଜିକା, ଶୀରବିକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୁର୍ବଧକ ରର ।
 ୧୨୩ । ରସାଳା, ମାର୍ଜିତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଞ୍ଚାମୃତର ।
 ୧୨୪ । ତ୍ରେମନ, ନିଷ୍ଠାନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦହି କଡ଼ର ।
 ୧୨୫ । ଶୂଳାକୃତ, ଭଟ୍ଟିତ, ଶୂଲ (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ଶୂଳଦ୍ବାସ ପକ୍ବ ଭଷ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୧୨୬ । ଉଷ୍ୟ, ପେଠର (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ଲାଲୀପକ୍ବ ସୁଗନ୍ଧ ଖାଦ୍ୟର ।
 ୧୨୭ । ପ୍ରଣୀତ, ଉପସମ୍ପନ୍ନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ବସ୍ପୃଷ୍ଟ ପକ୍ବ-ମାଂସାଦି ବ୍ୟଞ୍ଜନର ।
 ୧୨୮ । ପ୍ରସୂପ୍ତ, ସୁସ୍ପୃଷ୍ଟ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୃଢ଼ପକ୍ବ ସୁସ୍ପୃଷ୍ଟ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ।
 ୧୨୯ । ପିଚ୍ଛିଳ, ବିଜଳ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଣ୍ଡୟୁକ୍ତ ଦହିର ।
 ୧୩୦ । ସମ୍ପୃଷ୍ଟ, ଶୋଧିତ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କେଶକାଟ ରହିତ ସଂଶୋଧିତ ଖାଦ୍ୟର ।
 ୧୩୧ । ଚକ୍ଚକଶ, ମୟୂଣ, ସ୍ବିଗ୍ଧ (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ବିଗ୍ଧ ଖାଦ୍ୟର ।
 ୧୩୨ । ଭବିତ, ବାସିତ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାସିତ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ।

୧୩୩ । ଆପକ୍ ଗୋଲଭୂୟସୋ ୧୩୪ ଲଜାୟୁଂ ଭୂମି ଶୁଷତା ।
 ୧୩୫ ପୃଥୁକଃ ସ୍ୟାଦି ପିଟକୋ ୧୩୬ ଧାନା ଭୃଷ୍ଣଯବେ ସ୍ତୁୟଃ ।
 ୧୩୭ ପ୍ରପୋଃପୁପଃ ପିଷ୍ଟକ ସ୍ୟାତ୍ ୧୩୮ କରମ୍ଭେ ଦଧିସକ୍ତବଃ ।
 ୧୩୯ ଭୃଷା ସ୍ତ୍ରୀ ଭକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୋନ୍ନମୋଦନୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସ ଘୃତବଃ ।
 ୧୪୦ ଭୃଷାଟା ଦଗଧିକା ୧୪୧ ସବରସାଗ୍ରେ ମଣ୍ଡମସ୍ତିସ୍ତାମ୍ ।
 ୧୪୨ ମାସଗର୍ଭମନସ୍ତାବା ମଣ୍ଡେ ଭକ୍ତସମୁଦବେ ॥
 ୧୪୩ ଯବାଗୁରୁଷ୍ଟିକା ଶ୍ରୀଶା କଲେପୀ ତରଳା ତ ସା ।
 ମସଣାଭ୍ୟଞ୍ଜନେ ତୈଳଂ କୃଷରସ୍ତୁ ତଲୋଦନଃ ॥

୧୩୩ । ଅପକ୍ (ଜ୍ଞ), ଗୋଲ, ଅଭୂୟସ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଶୁଷତ୍ ପକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ।
 ୧୩୪ । ଲଜ (ପୁଂ), ଅସତ (ଜ୍ଞ, ପୁଂ) (ବହୁବଚନାନ୍ତ) ଏ ଦୁଇନାମ ଲଜା ବା ଖଇର ।
 ୧୩୫ । ପୃଥୁକ୍, ପିଟକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚୁଡ଼ାର ।
 ୧୩୬ । ଭଜା ଯକକୁ ଧାନା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୭ । ପୁପ୍, ଅପୁପ୍, ପିଷ୍ଟକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପିଷ୍ଟକର ।
 ୧୩୮ । କରମ୍ଭ, ଦଧିସକ୍ତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦଧିମିଶ୍ରିତ ଛତୁରା
 ୧୩୯ । ଭୃଷା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଭକ୍ତ, ଅଭସ୍ତ, ଅନ୍ନ (ଜ୍ଞ), ଓଦନ (ପୁଂ, ଜ୍ଞ) ଗାବିବ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଅନ୍ନର ।
 ୧୪୦ । ଭୃଷାଟା, ଦଗଧିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦଗଧି ଅନ୍ନର ।
 ୧୪୧ । ଦଧିଗୁରୁସାହି ସବରସକୁ ମଣ୍ଡ କହି ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ବା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୨ । ମାସର, ଆଗୁମ, ନସାବ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଭାତମଣ୍ଡ ଅର୍ଥାତ୍ ପେଜର ।
 ୧୪୩ । ଯବାଗୁ, ଉଷ୍ଟିକା, ଶ୍ରୀଶା, କଲେପିନ, ତରଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଯାଉର । ତିଳଯାଉକୁ ମସଣ ଓ ଅଭ୍ୟଞ୍ଜନ କହି । ତିଳମିଶ୍ରିତ ଭାତକୁ କୃଷର କହି ।

୧୪୪ ଗବ୍ୟଂ ହିଷ୍ଟଗବାଂ ସବଂ ୧୪୫ ଗୋବିହ୍ନମୟମସ୍ତିସ୍ତାମ୍ ॥
 ୧୪୬ ତତ୍ତ୍ଵ ଶୁଷ୍କଂ କଣ୍ଠସୋଽସ୍ତ୍ରୀ ୧୪୭ ଦୁଗଧଂ କ୍ଷୀରଂ ପୟଃସମମ୍ ।
 ୧୪୮ ପୟସ୍ୟମାଜ୍ୟଦୟାତ୍ ୧୪୯ ଦ୍ରାପ୍ତସ୍ୟଂ ଦଧିଘନେତରତ୍ ।
 ୧୫୦ ଘୃତମାଜ୍ୟଂ ଦୃବଃ ସର୍ପି ୧୫୧ ନବମାତଂ ନବୋଦ୍ଭୂତମ୍ ।
 ୧୫୨ ତତ୍ତ୍ଵ ଫ୍ରେୟୁଜ୍ଞସନଂ ଯତ୍ ଫ୍ରେୟା ଗୋଦୋଦ୍ଭୋଦ୍ଭବଂଦୃତମ୍ ॥
 ୧୫୩ ଦଣ୍ଡା ଚଂ କାଳଶେୟମରଶ୍ମପି ଗୋରସଃ
 ୧୫୪ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଦୃଢ଼ଂ ନିୟତଂ ପ୍ରାଣାମ୍ଭବଂ ମୁନିର୍ଜଳମ୍ ।

୧୪୪ । ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନଗବ୍ୟକୁ ଗବ୍ୟ କହି । ଏହା ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୫ । ଗୋବିହ୍ନ, ଗୋମୟ (ପୁଂ, ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୋବରର ।
 ୧୪୬ । ଶୁଷ୍କ ଗୋବର (ଘଷି) କୁ କଣ୍ଠସ (ପୁଂ, ଜ୍ଞ) ବୋଲି କହି ।
 ୧୪୭ । ଦୁଗଧ, କ୍ଷୀର, ପୟସ୍ (ଜ୍ଞ) ଏ ତିନି ନାମ ଦୁଗଧର ।
 ୧୪୮ । ଦଧି ଘୃତାଦିକୁ ପୟସ୍ୟ କହି । ଏହା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୪୯ । ପତଳା ଦଧିକ ଦ୍ରାପ୍ତସ୍ୟ ବା ଘୋଳଦହି କହି । ଏହା (ଜ୍ଞ) ।
 ୧୫୦ । ଘୃତ, ଆଜ୍ୟ, ଦୃବସ୍, ସର୍ପି[ଜ୍ଞ] ଏ ଚାର ନାମ ଦୃତର ।
 ୧୫୧ । ନବମାତ, ନବୋଦ୍ଭୂତ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲହୁଣିର ।
 ୧୫୨ । ସଦ୍ୟୋଜାତ ଦୃତକୁ ଫ୍ରେୟୁଜ୍ଞସନ କହି । ଏହା ଜ୍ଞ ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୩ । ଦଣ୍ଡା ହତ, କାଳଶେୟ, ଅରଶ୍ମ (ଜ୍ଞ), ଗୋରସ (ପୁଂ) ଏ ଚାର ନାମ ଛେଦା ଦହିର ।
 ୧୫୪ । ଏକ ପାତ ଜଳ ଦ୍ଵାରା ମୟୁତ ଦହିକ ତତ୍ତ୍ଵ (ଜ୍ଞ) କହି । ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଜଳ ଦ୍ଵାରା ମୟୁତ ଦହିକ ଉଦଣ୍ଡିତ (ଜ୍ଞ) କହି ଏବଂ ଜଳରହିତ ମୁହାଁ ଦଧିକ ମୟୁତ (ଜ୍ଞ) କହି ।

୧୫୫ ମଣ୍ଡ଼ଂ ଦଧିରାବଂ ମସ୍ତୁ ପିୟୂଷୋଽଭିନବଂ ପୟଃ ।
 ୧୫୬ ଅଶନାୟା ବୁଭୁକ୍ଷା କ୍ଷୁଦ୍ରଂ ୧୫୭ ଗ୍ରାସସ୍ତୁ କବଳାଽପୁମାନ୍ ॥
 ୧୫୮ ସପୀତଃ ସ୍ତ୍ରୀ ଭୂଲ୍ୟପାନଂ ୧୫୯ ସ୍ବରୂପଃ ସ୍ତ୍ରୀ ସହଭୋଜନମ୍ ।
 ୧୬୦ ଉଦନ୍ୟା ତୁ ପିପାସା ତୁଟ୍ ଚର୍ଷୋ ୧୬୧ ଜଗଧ୍ବସ୍ତୁଭୋଜନମ୍ ।
 ଜେମନଂ ଲେହ ଆହାରୋ ନିଦ୍ରାସୋନ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟପି ।
 ୧୬୨ ସୌହିତ୍ୟଂ ଚପଟଂ ତୁପ୍ତଂ ୧୬୩ ଫେଳାମୁକ୍ତସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳମ୍ ।
 ୧୬୪ କାମଂ ପ୍ରକାମଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତଂ ନିକାମେଷୁଂ ଯଥେତ୍ସପିତମ୍ ।
 ୧୬୫ ଗୋପ ଗୋପୋଳଗୋପଖ୍ୟ ଗୋଧୁଗାଞ୍ଜର ବଲ୍ଲିବାଃ ॥

୧୫୫ । ଦହିରୁ ଉଦବ ମଣ୍ଡକୁ ମସ୍ତୁ (କ୍ଳ) କହି ଏବଂ ଅଭିନବ ଦୁଗଧକୁ ପିୟୁଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୫୬ । ଧଶନାୟା, ବୁଭୁକ୍ଷା, କ୍ଷୁଧ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ କ୍ଷୁଧାର ।
 ୧୫୭ । ଗ୍ରାସ, କବଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ରାସର ।
 ୧୫୮ । ସପୀତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଭୂଲ୍ୟପାନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇନାମ ଏକସ ପାନର ।
 ୧୫୯ । ସ୍ବରୂପ (ସ୍ତ୍ରୀ) ସହଭୋଜନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସହ-
 ଭୋଜନର ।
 ୧୬୦ । ଉଦନ୍ୟା, ପିପାସା, ତୁଟ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚର୍ଷ (ପୁଂ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ତୃଷାର ।
 ୧୬୧ । ଜଗଧ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଭୋଜନ, ଜେମନ (କ୍ଳ) ଲେହ, ଆହାର,
 ନିଦ୍ରାସ, ନ୍ୟାଦି (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ଭୋଜନର ।
 ୧୬୨ । ସୌହିତ୍ୟ, ଚପଟ (କ୍ଳ) ତୁପ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ତୃପ୍ତିର ।
 ୧୬୩ । ଫେଳା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଭୁକ୍ତସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ଭୋଜନାବଶେଷର ।
 ୧୬୪ । କାମ, ପ୍ରକାମ, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ, ନିକାମ, ଇଷ୍ଟ, ଯଥେତ୍ସପିତ (କ୍ଳ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ପ୍ରଚରର ।
 ୧୬୫ । ଗୋପ ଗୋପାଳ, ଗୋପଖ୍ୟ, ଗୋଧୁକ, ଆଞ୍ଜର, ବଲ୍ଲିବ
 (ପୁଂ) ଏ ଛଅ ନାମ ଗଞ୍ଜର ।

୧୬୬ ଗୋମହୁଷ୍ୟାଦିକଂ ପାଦବନ୍ଧନଂ ୧୬୭ ଦୌ ଗଗଣ୍ଡରେ ।
 ଗୋମନଗୋମୀ ୧୬୮ ଗୋକୁଳକୁ ଗୋଧନଂ ସ୍ୟାଦ୍ ଗବାଂ
 ବୃଜେ ॥

୧୬୯ ବିଷାଣିତଙ୍ଗବନନ୍ତଦ୍ୱାରାବୋ ଯନ୍ତାଣିତାଃ ପୁର ।
 ୧୭୦ ଉଷା ଭଦ୍ରୋ ବଳୀବର୍ଦ୍ଧ ଉଷଭେବୃଷଭୋ ବୃଷଃ ।
 ଅନନ୍ତାନ୍ ସୌରଭେସ୍ତୋଗୋ ୧୭୧ ରୁକ୍ଷାଂ ସହଜ-
 ରୌଷକମ୍ ।

୧୭୩ ଗବ୍ୟା ଗୋମା ଗବାଂ ବସ୍ତ୍ରାପେନ୍ଦ୍ରୋଦ୍ୟାୟକପୈରୁକେ ।
 ୧୭୩ ବୃଷୋ ମହନ୍ତଦୋଷଃ ସ୍ୟାଦ୍ ବୃକ୍ଷୋଷସ୍ତୁ ଜରଦ୍ ଗବଃ ।
 ଉତ୍ପନ୍ନ ଉଷା ଜାତୋଷଃ ସଦ୍ୟୋଜାତସ୍ତୁ ଚର୍ଣ୍ଣକଃ ॥

୧୬୬ । ଗୋ ମହୁଷ୍ୟାଦି ବନ୍ଧନକୁ ପାଦବନ୍ଧନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୬୭ । ଗଗଣ୍ଡର, ଗୋମର, ଗୋମିନ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଗୋସ୍ଥମୀର ।
 ୧୬୮ । ଗୋକୁଳ, ଗୋଧନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୋସମୂହର ।
 ୧୬୯ । ପୁର ସେହିସ୍ଥାନରେ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ତୃପ୍ତ ହୁଏ ତାକୁ
 ଆଣିତଙ୍ଗବନ କହି । ଏହା ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୦ । ଉଷ, ଭଦ୍ର, ବଳୀବର୍ଦ୍ଧ, ଉଷଭ, ବୃଷଭ, ବୃଷ, ଅନନ୍ତାନ୍,
 ସୌରଭେସ୍ତ, ଗୋ (ପୁଂ) ଏ ନବ ନାମ ଅଣ୍ତରଗୋରୁର ।
 ୧୭୧ । ବୃକ୍ଷସମୂହକୁ ଉକ୍ତିକ କହି । ଏହା କ୍ଳ ଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୭୨ । ଗବ୍ୟା, ଗୋମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୋସମୂହର । ବସ୍ତ୍ରା-
 ସମୂହକୁ ବାସ୍ତ୍ରକ (କ୍ଳ) ଏବଂ ଯେବୃକ୍ଷସମୂହକୁ ଯୈରୁକ (କ୍ଳ)
 କହି ।
 ୧୭୩ । ବଡ଼ ବୃଷକୁ ମହୋଷ, ବୁଦ୍ଧ ବୃଷକୁ ଜରଦ୍ ଗବ, ବୃକ୍ଷୋଷ,
 ଅଭିନବ ଜାତ ବୃଷକୁ ଜାତୋଷ ଏବଂ ସଦ୍ୟୋଜାତ ବସ୍ତ୍ରକୁ
 ଚର୍ଣ୍ଣକ କହି । ଏମାନେ ପୁଲିଙ୍ଗ ।

- ୧୭୫ ଶକ୍ତିକରି ପ୍ରାଃ ସ୍ୟାଃ ୧୭୫ କମ୍ୟବହରୋ ସମୋ ।
 ୧୭୬ ଅର୍ଷଭ୍ୟ ଚଣ୍ଡାକାୟୋଃ ୧୭୭ ଷଷ୍ଠେ ଗୋପତ ଇତ୍ତରଃ ।
 ୧୭୮ ସ୍ଵରଦେଶେ ଉପ୍ୟ ବହଃ [କ] ସାସ୍ତ୍ରା ଗଳକମ୍ପଳଃ ।
 [ଖ] ସ୍ୟାନ୍ନସ୍ତ ଚକ୍ଷୁ ନସ୍ୟୋତଃ ୧୭୯ ପ୍ରସ୍ତବାଡ଼୍ ଯୁଗପାଶ୍ଵ ଗଃ
 ୧୮୦ ଯୁଗାନ୍ତାନ୍ ଚ ବୋଡ଼ାସେ ଯୁଗ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗ୍ୟ ଶାକଟାଃ ।
 ୧୮୧ ଖନତ ତେନ ତଦବୋଡ଼ାଃ ସ୍ୟେଦଂ ହ ଜଳସୈରକୌ ।
 ୧୮୨ ଧବଦେ ଧୂର୍ଯ୍ୟ ଧୌରେୟ ଧୁଗ୍ଘାଃ ସୁଧୂରନ୍ତରଃ ।
 ୧୭୪ ଶକ୍ତିକରି, ଚକ୍ଷୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବହୁ ମାତର ।

- ୧୭୫ । ଦମ୍ୟ ବହର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦମନ ଯୋଗ୍ୟ ବହର (ଦାମୁଡ଼ର ।)
 ୧୭୬ । ଦାମୁଡ଼ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ଗୋରୁକୁ ଅର୍ଷଭ୍ୟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୭୭ । ଷଷ୍ଠ, ଗୋପତ, ଇତ୍ତର (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବଳଦର ।
 ୧୭୮ । ଗେ ରୁର ସ୍ଵର ପ୍ରଦେଶକୁ ବହ ବହ ।
 (କ) ସାସ୍ତ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଗଳକମ୍ପଳ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୋରୁଙ୍କ ଗଳକମ୍ପଳର ।
 (ଖ) ନସ୍ତ ଚ, ନସ୍ୟୋତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନାକପୋଡ଼ା ବଳଦର ।
 ୧୭୯ । ପ୍ରସ୍ତବାଡ଼, ଯୁଗପାଶ୍ଵ ଗ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଭ୍ୟାସ ନିମିତ୍ତ ଯୁଆଳ ପାଖରେ ବନ୍ଧା ବଳଦର ।
 ୧୮୦ । ଯୁଆଳବୁଡ଼ା ବଳଦକୁ ଯୁଗ୍ୟ, ହି ଶାସ୍ତ୍ର ଯୁଆଳବୁଡ଼ା ବଳଦକୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗ୍ୟ ଏବଂ ଶଗଡ଼ବୁଡ଼ା ବଳଦକୁ ଶାକଟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୧ । ହାଳିକ, ସୈରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହଳୁଆ ବଳଦର ।
 ୧୮୨ । ଧବଦ, ଧୂର୍ଯ୍ୟ, ଧୌରେୟ, ଧୁଗ୍ଘା, ଧରନ୍ତର (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ରଥାଦି ଭାରବହନ କରିବା ବଳଦର ।

- ୧୮୩ ଉଭାବେକଧ୍ଵନିକଧ୍ଵନିବେକଧ୍ଵନିବଦେ ।
 ୧୮୪ ସ ତୁ ସବଧ୍ଵନୀଃ ସ୍ୟାଦ୍ଫଳେ ବୈ ସବଧ୍ଵନିବଦେ ।
 ୧୮୫ ମାଦେୟୀ ସୌରଭେୟୀ ଗୌ ରୁପା ମାତା ଚ ଶୃଙ୍ଗିଣୀ ।
 ଅର୍ଜୁନ୍ୟଦ୍ୟା ବେହ୍ନିଣୀ ସ୍ୟା ୧୮୬ ଦୁଃସା ଗୋଷୁ ନୈରଜା
 ୧୮୭ ବର୍ଣ୍ଣାଦି ଭେଦାଦ୍ ସଜ୍ଞାଃ ସୁଧଃ ଶବଳୀ ଧବଳାଦୟଃ ।
 ୧୮୮ ହିତୟାମା ହି ବଷା ଗୌରେକାଦା ଚକ୍ରକହାୟମା ।
 ଚତୁରଦା ଚତୁର୍ଦ୍ଦାୟଶ୍ୟେବ ସ୍ୟଜା ହିତାୟଶୀ
 ୧୮୯ ବଶ ବନ୍ଧ୍ୟା ୧୯୦ ଶବତୋକା ତୁ ସ୍ତ୍ର ବଦଗର୍ଭା ୧୯୧ ଶପ
 ସଜ୍ଞାମା ।

- ୧୮୩ । ଏକଧ୍ଵନି, ଏକଧ୍ଵନି, ଏକଧ୍ଵନିବଦେ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଥୋରଥା ବଳଦର ।
 ୧୮୪ । ସବଧ୍ଵନୀ, ସବଧ୍ଵନିବଦେ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଭାରବୁଡ଼ା ବଳଦର ।
 ୧୮୫ । ମାଦେୟୀ ସୌରଭେୟୀ, ଗୋ ରୁପା, ମାତା, ଶୃଙ୍ଗିଣୀ ଅର୍ଜୁନା, ଅଦ୍ୟା, ବେହ୍ନିଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ନବ ନାମ ଗାଈର ।
 ୧୮୬ । ପୁଲସିନାମା ଗାଈକ ନୈରଜା କହି । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୮୭ । ପାର୍ଶ୍ଵଶିଆ ଚର୍ଣ୍ଣ ଗାଈକ ଶବଳା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶୁକ୍ଳଚର୍ଣ୍ଣ ଗାଈକ ଧବଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୮୮ । ଦୁଇବର୍ଷିଆ ଗାଈକ - ହିତାୟମା, ଏକ ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଗାଈକୁ - ଏକହୟମା, ଦୁଇ ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଗାଈକୁ - ଚତୁର୍ଦ୍ଦାୟଶୀ, ତିନି ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଗାଈକୁ - ହିତାୟଶୀ କହି । ଏମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୮୯ । ବଶା, ବନ୍ଧ୍ୟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବନ୍ଧ୍ୟା ଗାଈର ।
 ୧୯୦ । ଅବତୋକା, ସ୍ତ୍ର ବଦଗର୍ଭା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୈବାତ ଗର୍ଭସ୍ରାବ ଯୁକ୍ତ ଗାଈର ।

ଆକାନ୍ତା ବୃକ୍ଷଭେଷା ୧୯୨ ଽଅ ବେଦଦ୍ବନ୍ଦ୍ବୋପଦାତ୍ତମା ।
 ୧୯୩ କାଳେପସ୍ୟା ପ୍ରଜନେ ୧୯୪ ପିଷ୍ଟୋଘ୍ରା ବାଳଗର୍ଭିଣୀ ।
 ୧୯୫ ସ୍ୟାଦତନ୍ତ୍ରୀ କୁ ସୁକରା ୧୯୬ ବହୁସ୍ତୃଷ୍ଟ ପରେଷ୍ଟୁକାଃ ।
 ୧୯୭ ଚରସ୍ତା ବସ୍ତୁର୍ଯ୍ୟା ୧୯୮ ଧେନୁଃ ସ୍ୟାନ୍ନବହୁକା ।
 ୧୯୯ ସୁବତ୍ସା ସୁଖସଦୋଦ୍ୟା ୨୦୦ ପାନୋଧୀ ପୀବରସ୍ତମା ।
 ୨୦୧ ଦ୍ରୋଣସୀରା ଦ୍ରୋଣଦୁଗଧା ୨୦୨ ଧେନୁଷ୍ୟା ବଜ୍ରନେ ପ୍ରିତା ।
 ୨୦୩ ସମାଂସମୀନା ସର୍ପେକ ପ୍ରତିବର୍ଷଂ ପ୍ରସ୍ତୁତେ ॥
 ୧୯୧ । ବୃକ୍ଷଭକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ବିକ ଆକାନ୍ତାରୁତୁମତ୍ତା ଗାଈକ ସନ୍ଧ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନ ।
 ୧୯୨ ବେଦଦ୍ବନ୍ଦ୍ବ, ଉପଦାତ୍ତମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମଗତଦାତ୍ତମାଗାଈର
 ୧୯୩ । କାଲା, ଉପସର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମପ୍ରଥମ ଗର୍ଭବତ୍ତାଗାଈର
 ୧୯୪ । ପିଷ୍ଟୋଘ୍ରା, ବାଳଗର୍ଭିଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନ୍ତବସ୍ତୁସ୍ତା
 ପ୍ରଥମା ଗର୍ଭିଣୀ ଗାଈର
 ୧୯୫ । ଅତନ୍ତ୍ରୀ, ସୁକରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବନ୍ଧା ହୋଇ ଦୁହାଁ-
 ଯିବା ଗାଈର ।
 ୧୯୬ । ଚରସ୍ତା, ବସ୍ତୁର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚରପ୍ରସୂତାଗାଈର
 ୧୯୮ । ଧେନୁ ନବସୁତକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନବପ୍ରସୂତା ଗାଈର
 ୧୯୯ । ସୁବତ୍ସା ସୁଖସଦୋଦ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁଖରେ ଦୁହାଁ
 ଯାଉଥିବା ଗାଈର ।
 ୨୦୦ । ପାନୋଧୀ, ପୀବରସ୍ତମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ଥୂଳ ପଦ୍ମାୟୁକ୍ତ
 ଗାଈର ।
 ୨୦୧ । ଦ୍ରୋଣସୀରା, ଦ୍ରୋଣଦୁଗଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦ୍ରୋଣ
 ପରିମିତ (ସେ ୧୨୩) ଦୁଗଧଦାୟିନୀ ଗାଈର ।
 ୨୦୨ । ଋଣଶୁଦ୍ଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମହାଜନ ଘରେ ଦୋହନାର୍ଥ ଆବତ୍ତା
 ଗାଈକ ଧେନୁଷ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନ ।
 ୨୦୩ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ପ୍ରସବ କରୁଥିବା ଗାଈକ ସମାଂସମୀନା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ୍ନ ।

୨୦୪ ଉଧସ୍ତୁ କ୍ଳାବମାପୀନଂ ୨୦୫ ସମୌ ଶିବକଳକଳେ ।
 ୨୦୬ ନ ସୁଂସି ଦାମ ସନ୍ଦାନଂ ୨୦୭ ପଶୁରକ୍ତସ୍ତୁ ଦାମମା ॥
 ୨୦୮ ବୈଶାଖ ମହ୍ନ ମହାନ ମହନୋ ମହନଦଣ୍ଡକେ ।
 ୨୦୯ କୂଠରେ ଦଣ୍ଡବସ୍ତୁମ୍ ୨୧୦ ମହନା ଗର୍ଗଶ ସମେ ॥
 ୨୧୧ ଉଷ୍ଣେ ଫମେଲକ ମୟ ମହାଜାଃ ୨୧୨ କରଭଃ ଶିଶୁଃ ।
 ୨୧୩ କରଭଃସୁଃ ଶୃଙ୍ଗଳକା ଦାରବୈଃ ପାଦବଜ୍ରନୈଃ ॥
 ୨୧୪ ଅଜା ଗୁଗା ୨୧୫ ଶୁଭଶ୍ରାଗ ବସ୍ତୁଜଗଳକା ଅଜେ ।

୨୦୪ । ଉଧସ୍ତ, ଆଶୀନ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଣପଦ୍ମାର ।
 ୨୦୫ । ଶିବକ, କଳକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାଈ ଖୁଣ୍ଟାର ।
 ୨୦୬ । ଦାମନ୍, ସନ୍ଦାନ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦଉଡ଼ିର ।
 ୨୦୭ । ପଶୁରକ୍ତ, ଦାମମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦାଉଣିର ।
 ୨୦୮ । ବୈଶାଖ, ମହ୍ନ, ମହାନ, ମଥନ୍, ମହନଦଣ୍ଡକ, (ସୁଂ) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ମହନଦଣ୍ଡର (ଖୁଆର)
 ୨୦୯ । କୂଠର, ଦଣ୍ଡବସ୍ତୁ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମହନଦଣ୍ଡଧାରକ
 ବେତାମଣ୍ଡଳୀର ।
 ୨୧୦ । ମହନା, ଗର୍ଗଶ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦହମୁହଁ ହାଣ୍ଡିର ।
 ୨୧୧ । ଉଷ୍ଣ, ଫମେଲକ, ମୟ, ମହାଜା (ସୁଂ) ଏ ଚାର ନାମ
 ଉଷ୍ଣର ।
 ୨୧୨ । କରଭ, ଶିଶୁ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଷ୍ଣ କୁଆର ।
 ୨୧୩ । କାଠଖୁଣ୍ଟରେ ପାଦବନ୍ଧା ରକ୍ତସୁକ୍ତ କୁଆର ନାମ ଶୃଙ୍ଗଳକା
 (ସୁଂ) ।
 ୨୧୪ । ଅଜା, ଗୁଗା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାଈ ଢେଲର ।
 ୨୧୫ । ଶୁଭ, ଗୁଗା, ବସ୍ତୁ, ଜଗଳକ, ଅଜ (ସୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ
 ଗୁଗଳର ।

- ୨୧୭ ମେତ୍ରେ । ରତ୍ନୋରଣୋର୍ଣ୍ଣାୟୁର୍ମେଷବୃଷ୍ଟୟ ଏତ୍ତେନେ ॥
 ୨୧୭ ଉଷ୍ଣୋରଭାଜକୃତେ ସ୍ୟାଦୌଷ୍ଣକୌରଭାଜକମ୍ ।
 ୨୧୮ ଚକ୍ରୀବନ୍ତୁ ବାଲେୟା ରାସଗ୍ରାଃ ଗର୍ଭାଃ ଖରାଃ ॥
 ୨୧୯ କୈଦେହକଃ ସାର୍ପବାହୋ ନୈଗମୋ ବାଣିଜୋ ବଣିକ୍ ।
 ପ୍ରଣ୍ୟାଜାବୋ ଦ୍ୟାପଣିକଃ କ୍ଷୟକ୍ଷୟିକଶ୍ଚ ସଃ ॥
 ୨୨୦ ବିହେତା ସ୍ୟାଦ୍ ବିହୟଂ କଃ ୨୨୧ ହାୟକକ୍ଷୟିକୌପମୌ ।
 ୨୨୨ ବାଣିଜ୍ୟଂ ତୁ ବଣିଜ୍ୟା ସ୍ୟାଂ ୨୨୩ ନୁଲ୍ଲଂବସୋ-
 ଶ୍ଚପ୍ୟବହୟଃ ॥

୨୨୪ ଜାଗା ପରିପଣୋ ମୂଲଧନଂ ୨୨୫ ଲଗ୍ନୋଧ୍ୟୁନଂ ଫଳମ୍ ।

- ୨୧୭ । ମେତ୍ରେ, ଉରତ୍ର, ଉରଣ, ଉର୍ଣ୍ଣାୟୁ, ମେଷ, ବୃଷ, ଏତ୍ତକ, (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ଗାରତ୍ ମେଷ୍ଟିର ।
 ୨୧୭ । ଉଷ୍ଣସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଔଷ୍ଣକ, ମେଷସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଔରତ୍ରକ ଏବଂ ଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଆଜକ କହ । ଏମାନେ ଜ୍ଞ ବଳିଙ୍ଗ ।
 ୨୧୮ । ଚକ୍ରୀବନ୍ତ, ବାଲେୟା, ରାସର, ଗର୍ଭର, ଖର (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗଧର ।
 ୨୧୯ । କୈଦେହକ, ସାର୍ପବାହ, ନୈଗମ, ବାଣିଜ, ବଣିକ, ପ୍ରଣ୍ୟାଜାବ, ଦ୍ୟାପଣିକ, କ୍ଷୟକ୍ଷୟିକ (ପୁଂ) ଏ ଆଠ ନାମ ଗବତ୍ତଣିକର ।
 ୨୨୦ । ବିହେତ, ବିହୟିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିହୟକର୍ତ୍ତାର ।
 ୨୨୧ । ହାୟକ, କ୍ଷୟିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ହେତାର ।
 ୨୨୨ । ବାଣିଜ୍ୟ (ଜ୍ଞ), ବଣିଜ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟର ।
 ୨୨୩ । ମୂଲ୍ଲ, ବସ୍ତ୍ର, ଅବହୟ (ଜ୍ଞ) ଏ ତିନି ନାମ ମୂଲ୍ଲର ।
 ୨୨୪ । ଜାଗା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପରିପଣ, ମୂଲଧନ (ଜ୍ଞ) ଏ ତିନି ନାମ ମୂଲଧନ ଅର୍ଥାତ୍ ପୂଜିର ।
 ୨୨୫ । ଲଗ୍ନ (ପୁଂ) ଧଳ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୂଲଧନଠାରୁ ଅଧିକ ଲଭର ।

- ୨୨୬ ପରିଦାନଂ ପରିବର୍ତ୍ତୋ ନୈମେୟେ ନିମୟାବପି ॥
 ୨୨୭ ପୁମାନୁପନୟନାସଃ ୨୨୮ ପ୍ରତିଦାନଂ ତଦର୍ପଣମ୍ ॥
 ୨୨୯ କ୍ଷୟେ ପ୍ରସାରିତଂ କର୍ତ୍ତ୍ୟଂ ୨୩୦ ହେୟଂ ହେତବ୍ୟମାମକେ ।
 ୨୩୧ ବିହେୟଂ ପଣିତବ୍ୟଂ ଚ ପଣ୍ୟଂ କ୍ଷୟାଦୟୃଷ୍ଟିଃ ।
 ୨୩୨ ଜ୍ଞାବେ ସତ୍ୟାପନଂ ସତ୍ୟକାରଃ ସତ୍ୟାକୃତଃ ସ୍ତ୍ରିୟାମ୍ ।
 ୨୩୩ ବିପଣୋ ବିହୟଃ ୨୩୪ ସଂଖ୍ୟାଃ ସଂଖ୍ୟାୟେଦ୍ୟାଦଶ ଚ୍ଛୁ ॥

- ୨୨୬ । ପରିଦାନ (ଜ୍ଞ), ପରିବର୍ତ୍ତୋ, ନୈମେୟ, ନିମୟ (ପୁଂ) ଏ ଚାର ନାମ ବଦଳର ।
 ୨୨୭ । ଉପନୟ, ନ୍ୟାସ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ଥାପ୍ୟ ଧନର ।
 ୨୨୮ । ପ୍ରତିଦାନ, ତଦର୍ପଣ (ଜ୍ଞ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରତିଦାନର ।
 ୨୨୯ । କ୍ଷୟ ନିମିତ୍ତ ସଜାରବା ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କର୍ତ୍ତ୍ୟ (କ୍ତ୍ରି) କହ ।
 ୨୩୦ । ହେୟ, ହେତବ୍ୟ (କ୍ତ୍ରି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କ୍ଷୟଯୋଗ୍ୟବସ୍ତୁର ।
 ୨୩୧ । ବିହେୟ, ପଣିତବ୍ୟ, ପଣ୍ୟ (ଜ୍ଞ) ଏ ତିନି ନାମ ବିହୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୨୩୨ । ସତ୍ୟାପନ (ଜ୍ଞ), ସତ୍ୟକାର (ପୁଂ), ସତ୍ୟାକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏ ତିନି ନାମ କ୍ଷୟାର୍ଥ ବଢ଼ନାର ।
 ୨୩୩ । ବିପଣ, ବିହୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିହୟ ନିୟମର ।
 ୨୩୪ । ଏକଶତ (ଏକବଚନାନ୍ତ), ଦ୍ଵିଶତ (ଦ୍ଵିବଚନାନ୍ତ), ତ୍ରି, ଚତୁର ଶତ (ବହୁବଚନାନ୍ତ) ଏମାନଙ୍କର ତିନି ଲିଙ୍ଗରେ ରୂପର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଛି ।
 ମାତ୍ର ପଞ୍ଚନ୍ (୫) ଠାରୁ ଅଷ୍ଟାଦଶନ୍ (୧୮) (ବହୁବଚନାନ୍ତ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ତିନି ଲିଙ୍ଗରେ ରୂପସମାନ ।

୨୩୫ ଇଶାନ୍ୟାଦ୍ୟାଃ ସଦୈକରେ ସର୍ବାଃ ସଂଖ୍ୟୟୂର୍ଦ୍ଧ୍ବାୟୋଃ
ସଂଖ୍ୟାର୍ଥେ ହି ବହୁତ୍ୱେ ପ୍ରସ୍ତାପୁ ରୁନବତୋଃ ସ୍ତୂୟଃ ।

୨୩୬ ପଂକ୍ତୋଃ ଶତସହସ୍ରାଦି ନିମାଦଶଗୁଣୋତ୍ତରମ୍ ॥

(ଏକ ଦଶ ଶତ ସହସ୍ର ପୁରୁଷ ଲକ୍ଷପ୍ରୟତ କୋଟୟଃ ନିମଶଃ
ଅବୁ ଦମବକଂ ଖବନଖବମହାପଦୁ ଶଙ୍କବ ପ୍ରସାର ।
ଜଳଧୁଶ୍ଚାନ୍ତଂ ମଧ୍ୟଂ ପରାଧିମିତଦଶଗୁଣୋତ୍ତରଃ ସଂଜ୍ଞାଃ
ସଂଖ୍ୟାୟାଃ ସ୍ତୁ ନାନ ବ୍ୟବହାରାର୍ଥଂ କୃତାଃ ପ୍ରବେଶଃ)

୨୩୫ । ଉନବିଂଶତି ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ତ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ସର୍ବତ୍ର
ଏକବଚନାନ୍ତ ଦ୍ୱିଅନ୍ତ ସାମ ହିତ୍ ଓ ବହୁତ୍ୱ ଅର୍ଥରେ
ହିବଚନାନ୍ତ ଓ ବହୁବଚନେନ୍ତ ଦ୍ୱିଅନ୍ତ ।

୨୩୬ । କୋଡ଼ିଏ ସଂଖ୍ୟାକୁ ବିଂଶତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ସିଂଶ ସଂଖ୍ୟାକୁ ସିଂଶତି
(ସ୍ତ୍ରୀ), ଶୁକ୍ଳଶ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ପରୁଶ ନାମ
ପଞ୍ଚାଶତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶାଠିଏ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଷଷ୍ଠି (ସ୍ତ୍ରୀ), ସତୁଷ୍ଠି
ସଂଖ୍ୟାକୁ ସପ୍ତତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅଶୀ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅଶୀତି (ସ୍ତ୍ରୀ),
ନବେ ସଂଖ୍ୟାକୁ ନବତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଏକଶ ସଂଖ୍ୟାର ନାମଶତ
(କ୍ଳୃ), ଦଶ ଶତ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ସହସ୍ର(କ୍ଳୃ), ଦଶସହସ୍ର
ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ଧସୁତ (କ୍ଳୃ) ଦଶ ଅୟୁତ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ
ଲକ୍ଷ (ପୁଂ, କ୍ଳୃ), ଦଶ ଲକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ନୟୁତ (କ୍ଳୃ),
ଦଶ ନୟୁତର ନାମ କୋଟି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଦଶକୋଟି ସଂଖ୍ୟାର
ନାମ ଅବୁଦ (ପୁଂ, କ୍ଳୃ), ଦଶ ଅବୁଦ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ
ବୃନ୍ଦ (ପୁଂ) ଦଶ ବୃନ୍ଦ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ଖବ (କ୍ଳୃ), ଦଶ
ଖବ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ନଖବ (କ୍ଳୃ), ଦଶ ନଖବ ସଂଖ୍ୟାର
ନାମ ଶଙ୍ଖ (ପୁଂ), ଦଶ ଶଙ୍ଖ ସଂଖ୍ୟାର ନାମପଦୁ(ପୁଂ, କ୍ଳୃ),
ଦଶ ପଦୁ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ସାଗର (ପୁଂ), ଦଶ ସାଗର
ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ଅନ୍ୟ(କ୍ଳୀ), ଦଶ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ
ମଧ୍ୟ (କ୍ଳୀ), ଦଶ ମଧ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାର ନାମ ପରାଧି କହି ।

୨୩୭ ଯୋତବ୍ଦ ଗ୍ରାହୟଂ ପାର୍ଯ୍ୟମିତ ମାନାର୍ଥକଂ ସୟମ୍ ।

୨୩୮ ମାନନ୍ତୁଳାଂଜଳିପ୍ରସ୍ତୋ ୨୩୯ ଗୁଞ୍ଜାଃ ପଞ୍ଚାଦ୍ୟମାଷକଃ ।

୨୪୦ ତେ ଶୋଡ଼ଶାଷଃ କର୍ଷୋଃସ୍ତ୍ରୀ ପଲଂ କର୍ଷତତ୍ତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।

୨୪୧ ପୁବର୍ଣ୍ଣବସ୍ତ୍ରୋ ଦେମୋଃସ୍ତେ ୨୪୨ କୁରୁବସ୍ତୁତତ୍ତପଲେ ।

୨୪୩ ତୁଳା ସ୍ତୂୟାଂ ପଲଶତଂ ଭାରଃ ସ୍ୟାଦ୍ ବିଶତିସୁଳାଃ ॥

୨୪୪ ଆତତୋ ଦଶଭାରଃ ପୁଂ ଶାକଟୋ ଭାର ଆତତଃ ॥

୨୪୫ କାର୍ଷାପଣଃ କାର୍ଷିକଃ ସ୍ୟାତ୍ ୨୪୬ କାର୍ଷିକେ ତାମ୍ରିକେପଣଃ ।

୨୪୭ ଅସ୍ତୟୁମାତୁକଦ୍ରୋଣୋ ଖାଣ୍ଡବାହୋ ନକୁଞ୍ଚକଃ ॥

କୁଡ଼ିବଃ ପ୍ରସ୍ଥ ଇତ୍ୟାଦ୍ୟା ପରିମାଣାର୍ଥକାଃ ପୃଥକ ।

୨୩୭ । ଯୋତବ୍ଦ, ଗ୍ରାହୟ, ପାର୍ଯ୍ୟ (କ୍ଳୃ), ଏ ତିନି ନାମ ସାମାନ୍ୟ
ପରିମାଣର ।

୨୩୮ । ତୁଳା ପରିମାଣ, ଅଞ୍ଜଳି ପରିମାଣ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ଥାଦି ପରିମାଣର
ନାମକୁ ମାନ (କ୍ଳୃ) କହି ।

୨୩୯ । ପାଞ୍ଚ ଗୁଞ୍ଜାର ନାମକୁ ଆଦ୍ୟ ମାଷକ (କ୍ଳୃ) କହି ।

୨୪୦ । ଅଷ୍ଟ (ପୁଂ), କର୍ଷ (କ୍ଳୃ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୋଳମଣାର
ପରିମାଣର ଏବଂ ଚୁରକର୍ଷକୁ ପଲ [କ୍ଳୃ] କହି ।

୨୪୧ । ପୁବର୍ଣ୍ଣ, ବିସ୍ତ୍ର (ପୁଂ, କ୍ଳୃ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଶୀ ରତି ପୁନାର ।

୨୪୨ । ଚୁରତୋଳା ପୁନାକୁ କୁରୁବସ୍ତ୍ର (ପୁଂ) କହି ।

୨୪୩ । ଏକ ଶତ ପଲ ପରିମାଣକୁ ତୁଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

କୋଡ଼ିଏ ତୋଳା ପରିମାଣକୁ ଭାର (ପୁଂ) କହି ।

୨୪୪ । ଦଶ ଭାର ପରିମାଣକୁ ବା ଏକ ଗାଡ଼ି ବୋହେଇକ ଆତତ
(ପୁଂ) କହି ।

୨୪୫ । କାର୍ଷାପଣ, କାର୍ଷିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୋଳପଣର ।

୨୪୬ । ଏକତୋଳା ତମ୍ବାକୁ ପଣ (ପୁଂ) କହି ।

୨୪୭ । ଆଡ଼କ, ଦ୍ରୋଣ (ପୁଂ, କ୍ଳୃ) ଖାଣ୍ଡ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବାହ, ନକୁଞ୍ଚକ,
କୁଡ଼ିବ, ପ୍ରସ୍ଥ (ପୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ଭିନ୍ନ ପରିମାଣର ।

- ୨୪୮ ପାଦସ୍ଥାୟୋ ଭାଗ: ସ୍ୟା ୨୪୯ ଦଂଶଭାଗୋ ଭୁ ବଶକେ
 ୨୫୦ ଦ୍ରବ୍ୟଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ସ୍ବାପତେୟଂ ଉକଥମ୍ ଧନଂ ବସୁ
 ହିରଣ୍ୟଂ ଦ୍ରବଣଂ ଦ୍ୟୁମ୍ନମର୍ଥବେଦିଭବା ଅପି ॥
 ୨୫୧ ସ୍ୟାଦକୋଷସ୍ତୁ ହିରଣ୍ୟଂ ଚ ହେମରୂପେନା କୃତାକୃତେ ।
 ୨୫୨ ତାଭ୍ୟାଂ ଯଦନ୍ୟତ୍ର କୃତ୍ୟଂ ୨୫୩ ରୂପ୍ୟଂ ତନ୍ନି ସମାହତମ୍ ।
 ୨୫୪ ଗାରୁମ୍ଭତଂ ମରକତମଶ୍ୱଗର୍ଭେ ହରିନ୍ମଣିଃ ।
 ୨୫୫ ଶୋଣରହଂ ଲେହିତକଃ ପଦ୍ମଗୋ ୨୫୬ ଅମୌକ୍ତିକମ୍ ।
 ମୁକ୍ତା ୨୫୭ ଅବିଦ୍ୟୁମଃ ସୁଂସି ପ୍ରକାଳଂ ସୁଂନୟଂ ସକମ୍
 ୨୫୮ ରହଂ ମଣିର୍ଦ୍ଦୟୋରଶ୍ୱଜାତୋ ମୁକ୍ତାଦିନେପିତ ॥

- ୨୪୮ । ଗୁଣଭାଗର ଏକ ଭାଗକୁ ପାଦ (ସୁଂ) କହି ।
 ୨୪୯ । ଅଂଶ ଭାଗ, ବଶକ (ସୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଭାଗର ।
 ୨୫୦ । ଦ୍ରବ୍ୟ, ବିଷ୍ଣୁ, ସ୍ବାପତେୟ, ଉକଥ, ରକଥ, ଧନ, ବସୁ,
 ହିରଣ୍ୟ, ଦ୍ରବଣ, ଦ୍ୟୁମ୍ନ, ଅର୍ଥ, ବେଦି, ବିଭବ (ସୁଂ) ଏ
 ତେର ନାମ ଧନର ।
 ୨୫୧ । କେଷ (ସୁଂ), ହିରଣ୍ୟ (କ୍ଳ୍ୱ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିଣ୍ଡୀକୃତ
 ସୁନାରୁପର ।
 ୨୫୨ । ସୁନା ରୂପା ଭିନ୍ନ ତୈଜସକୁ କୃତ୍ୟ (କ୍ଳ୍ୱ) କହି,
 ୨୫୩ । ଆହତ ସୁନାରୁପାକୁ ରୂପ୍ୟ (କ୍ଳ୍ୱ) କହି ।
 ୨୫୪ । ଗାରୁମ୍ଭତ, ମରକତ (କ୍ଳ୍ୱ), ଅଶ୍ୱଗର୍ଭ ହରିନ୍ମଣି (ସୁଂ) ଏ
 ଗୁଣ ନାମ ମରକତ ମଣିର ।
 ୨୫୫ । ଶୋଣରହ (କ୍ଳ୍ୱ), ଲେହିତକ, ପଦ୍ମଗୋ (ସୁଂ) ଏ ତିନିନାମ
 ପଦ୍ମଗୋ ମଣିର ।
 ୨୫୬ । ମୌକ୍ତିକ (କ୍ଳ୍ୱ), ମୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁକ୍ତାର ।
 ୨୫୭ । ବିଦ୍ୟୁମ୍ (ସୁଂ), ପ୍ରକାଳ (ସୁଂ) (କ୍ଳ୍ୱ), ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ପୋଡ଼ିଲର ।
 ୨୫୮ । ରହ(କ୍ଳ୍ୱ), ମଣି ସୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ,) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାମାନ୍ୟ ମଣିର ।

- ୨୫୯ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ କନକଂ ହିରଣ୍ୟଂ ହେମଂ ହାଟକମ୍ ।
 ତପମ୍ବୁଂ ଶାତକୁମ୍ଭଂ ଗାଙ୍ଗେୟଂ ରମ୍ଭଂ କର୍ବୁରମ୍ ॥
 ଗୁମ୍ଫୀକରଂ ଜାତରୂପଂ ମହାରଜତକାଞ୍ଚନେ ।
 ରୁକ୍ମଂ କାର୍ତ୍ତସ୍ୱରଂ ଜାମ୍ବୁ ନଦମସ୍ତ୍ରାପଦୋଽସ୍ତ୍ରୀୟମ୍ ॥
 ୨୬୦ ଅଳଙ୍କାରସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ସଜ୍ଜାକନକମିତ୍ୟଦଃ ।
 ୨୬୧ ଦୁବର୍ଣ୍ଣଂ ରଜତଂ ରୂପ୍ୟଂ ଖର୍ବୁରଂ ଶ୍ୱେତମିତ୍ୟପି ॥
 ୨୬୨ ଶତଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାମାରକତୋ ନ ସ୍ତ୍ରୀୟା ୨୬୩ ମଥ ତାମକମ୍ ।
 ଶୁଲ୍ଵକଂ ମେଞ୍ଚମୁଖଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଟ ବସଷ୍ଟେ ଦୁମ୍ଭରଣି ତ ॥
 ୨୬୪ ଲେହୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଶସ୍ତକଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ପିଣ୍ଡଂ କାଳାୟାସାୟାସୀ ।
 ଅଶ୍ୱସାରେ ୨୬୫ ଅମସ୍ତ୍ର ରଂ ସିଂହାଶମପି ତନ୍ମଳେ ॥
 ୨୬୬ ସର୍ବଂ ସ୍ୟାତ୍ତେଜସଂ ଲୌହିଂ ୨୬୭ ବିକାରସ୍ତୁ ସ୍ୱୟଃ କୁଶୀ
 ୨୬୮ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ, କନକ, ହିରଣ୍ୟ, ହେମ, ହାଟକ, ତପମ୍ବୁ,
 ଶାତକୁମ୍ଭ, ଗାଙ୍ଗେୟ, ରମ୍ଭ, କର୍ବୁର, ଗୁମ୍ଫୀକର, ଜାତ-
 ରୂପ ମହାରଜତ, କାଞ୍ଚନ, ରୁକ୍ମ, କାର୍ତ୍ତସ୍ୱର, ଜାମ୍ବୁନଦ (କ୍ଳ୍ୱ),
 ଅସ୍ତ୍ରପଦ (ସୁଂ, କ୍ଳ୍ୱ) ଏ ଉଷଣଶିଶ ନାମ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ।
 ୨୬୦ । ଅଳଙ୍କାରମିତ୍ର ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ଶର୍ଜାକନକ (ସୁଂ, କ୍ଳ୍ୱ) କହି ।
 ୨୬୧ । ଦୁବର୍ଣ୍ଣ, ରଜତ ରୂପ୍ୟ, ଖର୍ବୁର, ଶ୍ୱେତ (କ୍ଳ୍ୱ) ଏ ପଞ୍ଚ ନାମ
 ରୂପାର ।
 ୨୬୨ । ଶତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଆରକ୍ତ (ସୁଂ କ୍ଳ୍ୱ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିତ୍ତଲର ।
 ୨୬୩ । ତାମକ, ଶୁଲ୍ଵକ, ମେଞ୍ଚମୁଖ, ଦ୍ୱିଷ୍ଟ, ବସଷ୍ଟ, ଉଦୁମ୍ଭର (କ୍ଳ୍ୱ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ତମ୍ବାର ।
 ୨୬୪ । ଲେହ (ସୁଂ, କ୍ଳ୍ୱ), ଶସ୍ତକ, ଶାଶ୍ୱତ, ପିଣ୍ଡ, କାଳାୟାସ, ଅୟାସ୍
 (କ୍ଳ୍ୱ), ଅଶ୍ୱସାର (ସୁଂ, କ୍ଳ୍ୱ) ଏ ସାତ ନାମ ଲୁହାର ।
 ୨୬୫ । ମସ୍ତ୍ର, ରଂ, ସିଂହାଶ (କ୍ଳ୍ୱ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲୁହାମଲର ।
 ୨୬୬ । ସମସ୍ତ ଧାତୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଲୌହି (କ୍ଳ୍ୱ) କହି ।
 ୨୬୭ । ଲୌହିବିକାରକୁ କୁଶୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୨୬୮ ସାରକାଶ୍ଵେ ୨୬୯ ୧୫ ଚପଳୋ ରସଃ ସୁଚକ୍ଷୁ ପାରଦେ ।
 ୨୭୦ ଗବଳଂ ମାନ୍ଦ୍ରସଂ ଶୃଙ୍ଗ, ୨୭୧ ମଦ୍ରକଂ ଶିରଜାମଳେ ॥
 ୨୭୨ ପ୍ରୋତୋଞ୍ଜନଂ ତୁ ସୌଗନ୍ଦ୍ୟଂ କାପୋତାଞ୍ଜନସ୍ମିନେ ।
 ୨୭୩ ତୁରଥାଞ୍ଜନଂ ଶିଖିଗ୍ରୀବଂ ବିଭୁଜନମୟୁରକେ ।
 ୧୭୪ କର୍ପୁରା ଦାବିକା କୃଥୋଦ୍ଭବଂ ତୁରଥଂ ୨୭୫ ରସାଞ୍ଜନମ୍ ॥
 ରସଗର୍ଭଂ ତାମ୍ର୍ୟଶୈଳଂ ୨୭୬ ଗନ୍ଧାଶୁନି ତୁ ଗନ୍ଧକଃ ।
 ସୌଗନ୍ଧକଶ୍ଚ ୨୭୭ ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟାକୁଲଲ୍ୟୋ ତୁ କୁଳଭୂଷା ।
 ୨୭୮ ଶତପୁଷ୍ପଂ ପୁଷ୍ପକେତୁ ପୌଷ୍ପକଂ କୁସୁମାଞ୍ଜନମ୍ ।

୨୬୮ । ଶାର, କାଚ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଚର ।
 ୨୬୯ । ଚପଳ, ରସ, ସୁଚ, ପାରଦ (ପୁଂ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ପାରଦର ।
 ୨୭୦ । ମାନ୍ଦ୍ରସଗଜ୍ଞ ଗବଳ [କ୍ଳ] କହ ।
 ୨୭୧ । ଅଦ୍ରକ, ଶିରଜ, ଅମଳ (କ୍ଳ), ଏ ତିନି ନାମ ଅଦ୍ରର ।
 ୨୭୨ । ପ୍ରୋତୋଞ୍ଜନ, ସୌଗନ୍ଦ୍ୟ, କାପୋତାଞ୍ଜନ, ସ୍ମିନେ [କ୍ଳ] ଏ ଗୁଣ ନାମ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ପଥରର ।
 ୨୭୩ । ତୁରଥାଞ୍ଜନ, ଶିଖିଗ୍ରୀବ, ବିଭୁଜନ, ମୟୁରକ [କ୍ଳ] ଏହି ଗୁଣ ନାମ ଚକ୍ଷୁ ଅଞ୍ଜନବିଶେଷର ।
 ୨୭୪ । କର୍ପୁର, ଦାବିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାଥୋଦ୍ଭବ ଅଞ୍ଜନବିଶେଷର ।
 ୨୭୫ । ରସାଞ୍ଜନ, ରସଗର୍ଭ, ତାମ୍ର୍ୟଶୈଳ, (କ୍ଳ) ଏ ତିନି ନାମ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଅଞ୍ଜନର ।
 ୨୭୬ । ଗନ୍ଧାଶୁନି (ପୁଂ), ଗନ୍ଧକ, (କ୍ଳ), ସୌଗନ୍ଧକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଗନ୍ଧକର ।
 ୨୭୭ । ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟାକୁଲଲ୍ୟ (ପୁଂ), କୁଳଭୂଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଅଞ୍ଜନ ବିଶେଷର ।
 ୨୭୮ । ଶତପୁଷ୍ପ, ପୁଷ୍ପକେତୁ, ପୌଷ୍ପକ, କୁସୁମାଞ୍ଜନ (କ୍ଳ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ପିତ୍ତଳମଳର ।

୨୭୯ ପିଞ୍ଜରଂ ପୀତନଂ ତାଳମାନଂ ଚ ହରିତାଳକେ ॥
 ୨୮୦ ଗୌରେୟୁମର୍ଥ୍ୟଂ ଶିରଜମଶ୍ଵଜଂ ଚ ଶିଳାଜତୁ ।
 ୨୮୧ ବୋଳ-ଗନ୍ଧ-ରସ ପ୍ରାଣପିଣ୍ଡଂ ଗୋପରସଃ ସମାଃ ॥
 ୨୮୨ ହିଣ୍ଡୀ-ରସ-ସ୍ଵ-କଫଃ ଫେନଃ (କ) ସିନ୍ଦୂରଂ ନାଗସମ୍ଭବମ୍ ।
 ୨୮୩ ନାଗ ସୀସକ ସୋଗେଷ୍ଠବପ୍ରାଣି ସି ପୁପିତଟମ୍ ।
 ୨୮୪ ରଙ୍ଗବଜ୍ଞେ ୨୮୫ ଗୁଣ ପିତସ୍ତୁଲୋ ୨୮୬ ୧୫
 କମଳୋଦ୍ଭବମ୍ ।

ସ୍ୟାତୁ କୁସୁମଂ ବହ୍ନିଶିଖା ମହାରଜନମିତ୍ୟପି ।
 ୨୮୭ ମେଷକମ୍ବଳ ଉର୍ଣ୍ଣାୟୁଃ ୨୮୮ ଶଶୋର୍ଣ୍ଣଂ ଶଶଲେମ୍ବଳ ।
 ୧୭୯ । ପିଞ୍ଜର, ପୀତନ, ତାଳ, ଆଳ, ହରିତାଳ ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ହରିତାଳର ।
 ୨୮୦ । ଗୌରେୟୁ ଅର୍ଥ୍ୟ, ଶିରଜ ଅଶ୍ଵଜ, ଶିଳାଜତୁ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଶିଳାଜତୁର ।
 ୨୮୧ । ବୋଳ, ଗନ୍ଧରସ, ପ୍ରାଣ, ପିଣ୍ଡ, ଗୋପରସ (ପୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଗନ୍ଧରସର ।
 ୨୮୨ । ହିଣ୍ଡୀର, ଅବ୍-ସ୍ଵକଫ, ଫେନ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ସମୁଦ୍ର-ଫେନର । (କ) ସିନ୍ଦୂର, ନାଗସମ୍ଭବ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସିନ୍ଦୂରର ।
 ୨୮୩ । ନାଗ, ସୀସକ, ସୋଗେଷ୍ଠ, ବପ୍ର, (କ୍ଳ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ସୀସାର ।
 ୨୮୪ । ସି ପୁ, ପିତ୍ତ ଲୋ, ବଜ୍ଞ, (କ୍ଳ) ଗୁଣ ନାମ ରଙ୍ଗର ।
 ୨୮୫ । ପିତ୍ତ, ଲୋ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲୋର ।
 ୨୮୬ । କମଳୋଦ୍ଭବ, କୁସୁମ, ବହ୍ନିଶିଖା, ମହାରଜନ (କ୍ଳ) ଏ ଗୁଣ ନାମ କୁସୁମ ଫୁଲର ।
 ୨୮୭ । ମେଷକମ୍ବଳ, ଉର୍ଣ୍ଣାୟୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମେଷଲେମ୍ବଳ କମ୍ବଳର ।
 ୨୮୮ । ଶଶୋର୍ଣ୍ଣ, ଶଶଲେମ୍ବଳ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶଶଲେମ୍ବଳ ।

୨୮୯ ମଧୁ ଷୋଢ଼ ମାଷିକା ୨୯୦ ମଧୁକ୍ଷୁ ତୁ ସିଦ୍ଧିକମ୍ ।

୨୯୧ ମନଶିଳା ମନୋଗୁପ୍ତା ମନୋହା ନାଗଜହ୍ନିକା ।

୨୯୨ ନୈପାଳୀ କୁନଟୀ ଗୋଳା ୨୯୩ ଯବକ୍ଷାର ସବାଗ୍ରଜଃ

ପାକ୍ୟେ ୨୯୪ ଧୂସର କାଷାର କାପୋତଃ ସୁବର୍ଦ୍ଧକଃ

ସୌବର୍ଦ୍ଧଳଂ ସ୍ୟାଦୁଚକଂ ୨୯୫ ଇକ୍ଷୀରା ବଂଶଭେଦନା ।

୨୯୬ ଶିଗ୍ରୁକଂ ଶ୍ଵେତମରତଂ ୨୯୭ ମୋରଚଂ ମୂଳମୈଷବମ୍ ।

୨୯୮ ଗ୍ରହକଂ ପିପ୍ପଳୀମୂଳଂ ଚଟିକାଶିର ଇତ୍ୟପି ॥

୨୯୯ ଗୋଲେମୀ ଭୂତକେଶୋ ନା ୩୦୦ ପକ୍ଷୀ ରକ୍ତଚନ୍ଦନମ୍

୨୮୯ । ମଧୁ, ଷୋଢ଼, ମାଷିକ (ଖୁ) ଏ ତିନି ନାମ ମଦୁର ।

୨୯୦ । ମଧୁକ୍ଷୁ, ସିଦ୍ଧିକ (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଦୁମର ।

୨୯୧ । ମନଶିଳା, ମନୋଗୁପ୍ତା, ମନୋହା, ନାଗଜହ୍ନିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁନାମ ମନଶିଳାର ।

୨୯୨ । ନୈପାଳୀ, କୁନଟୀ, ଗୋଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ନୈପାଳ ଦୋଶାଭବ ମନଶିଳାର ।

୨୯୩ । ଯବକ୍ଷାର ସବାଗ୍ରଜ, ପାକ୍ୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଯବକ୍ଷାରର ।

୨୯୪ । ସର୍ଜକାଷାର, କାପୋତ ସୁବର୍ଦ୍ଧକ (ପୁଂ), ସୌବର୍ଦ୍ଧଳ, ରୁଚକ (ଖୁ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସାଜମଟିର ।

୨୯୫ । ଇକ୍ଷୀରା, ବଂଶଭେଦନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ବଂଶଭେଦନାର ।

୨୯୬ । ଶିଗ୍ରୁକ, ଶ୍ଵେତମରତ (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଜନାମଞ୍ଜିର ।

୨୯୭ । ଇକ୍ଷୁମୂଳକୁ ମୋରଚ କହ । ଏହା ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜ ।

୨୯୮ । ଗ୍ରହକ, ପିପ୍ପଳୀମୂଳ, ଚଟିକାଶିରସ୍ (ଖୁ) ଏ ତିନି ନାମ ଜଟାମାଂସୀର ।

୩୦୦ । ପକ୍ଷୀ, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ (ଖୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ଭୂଲ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟର ।

୩୦୧ ଯି କଟୁ ସ୍ୟଷଣଂ ବ୍ୟାସଂ ୩୦୨ ଯି ଫଳା ତୁ ଫଳଭ୍ରମ୍ ।

ଇତି ବୈଶ୍ୟବର୍ଗଃ ।

ଶୁଦ୍ଧ ବର୍ଗଃ

୧ ଶୁଦ୍ଧାଶ୍ଵାବରବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ଵ ଦୃଷଳାଶ୍ଵଜନ୍ୟଜାଃ ।

୨ ଆରୁଣାଳାଶ୍ଵ ସଜୀର୍ଣ୍ଣା ଅମ୍ଳଷ୍ଠ କରଣାଦୟଃ ।

୩ ଶୁଦ୍ଧାବଶୋପ୍ତ କରଣୋ ଽମ୍ଳଷ୍ଠୋ ବୈଶ୍ୟାଦ୍ ଜନ୍ମନୋଃ ।

୪ ଶୁଦ୍ଧା ସପ୍ତସ୍ଵପ୍ନୋରୁଗ୍ରୋ ଽମାଗଧଃ ସପ୍ତସ୍ଵାବଶୋଃ ॥

୬ ମାନ୍ଧ୍ୟବ୍ୟୋମ୍ୟା ସପ୍ତସ୍ଵପ୍ନୋଃ ୮ ସପ୍ତସ୍ଵ୍ୟା ଶୁଦ୍ଧସ୍ଵୋ ସୁତଃ

୩୦୧ । ଯି କଟୁ, ସ୍ୟଷଣ, ବ୍ୟାସ (ଖୁ) ଏ ତିନି ନାମ ଶୁଣ୍ଠି ପିପ୍ପଳିମରତ ମିଶ୍ରିତର ।

୩୦୨ । ଦରୁଡ଼ା, ବାହାଡ଼ା, ଅଳାକୁ ଯି ଫଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଓ ଫଳସିକ (ଖୁ) କହନ୍ତି ।

ଇତି ବୈଶ୍ୟବର୍ଗଃ

୧ । ଶୁଦ୍ଧ ଅବରବର୍ଣ୍ଣ, ଦୃଷଳ, ଜନ୍ୟଜ (ପୁଂ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ ଶୁଦ୍ଧର

୨ । ଅମ୍ଳଷ୍ଠ, କରଣାଦି ସଜୀର୍ଣ୍ଣ କହ । ଏହା ପୁଂଲବ ।

୩ । ଶୁଦ୍ଧାଗ୍ରଭୂତ ବୈଶ୍ୟଜାତ ପୁଷ୍କ କରଣ (ପୁଂ) କହ ।

୪ । ବ୍ରାହ୍ମଣଦ୍ଵାରା ବୈଶ୍ୟ ଗର୍ଭଜାତକୁ ଅମ୍ଳଷ୍ଠ କହ (ପୁଂ) କହ ।

(ବିକସ୍ତାଦୃଷ୍ଟି)

୫ । ସପ୍ତସ୍ଵଠାରୁ ଶୁଦ୍ଧାଗ୍ରଜାତକୁ ଗ୍ରହ (ପୁଂ) କହ । (ଶସ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି)

୬ । ବୈଶ୍ୟଠାରୁ ସପ୍ତସ୍ଵା ଗର୍ଭଜାତସନ୍ତାନର ନାମ ମାଗଧ (ପୁଂ)

କହ । (ସ୍ତବଗାନ ଦୃଷ୍ଟି)

୭ । ସପ୍ତସ୍ଵଠାରୁ ବୈଶ୍ୟ ଗର୍ଭଜାତ ବ୍ୟକ୍ତିକ ମାନ୍ଧ୍ୟସ୍ (ପୁଂ) କହ ।

(ଜୋତସ ଦୃଷ୍ଟି)

୮ । ଶୁଦ୍ଧଠାରୁ ବୈଶ୍ୟଗର୍ଭଜାତ ବ୍ୟକ୍ତିକ ସପ୍ତ (ପୁଂ) କହ ।

(ପାପକର୍ମ ଦୃଷ୍ଟି)

- ୯ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ସପ୍ତସ୍ମିନ୍ ସୂତଃ ୧୦ ତପ୍ୟାଂ ବୈଦେହ୍ୟୋ ବଶଃ ।
 ୧୧ ରଥକାରସ୍ତୁ ମାହିଷ୍ୟାତ୍ କରଣ୍ୟାଂ ଯସ୍ୟ ସମ୍ବଦଃ ।
 ୧୨ ସ୍ୟାକ୍ଷାଳସ୍ତୁ ଜନତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟାଂ ବୃଷଲେନ ଯଃ ।
 ୧୩ କାରୁଃ ଶିଳ୍ପୀ ୧୪ ସ୍ବତ୍ତେତ୍ତେ ଦୟୋଃ ଶ୍ରେଣିଃ ସଜାତଭ୍ୟଃ ।
 (କ) ତପତ ତନ୍ତ୍ରବାୟୁଷ୍ଟ ନାପିତୋ ରଜକସ୍ତଥା ।
 ପଞ୍ଚମଶ୍ଚର୍ମକାରଣ୍ଡ କାରବଃ ଶିଳ୍ପି ନୋ ମତାଃ ॥
 ୧୫ କୁଳକଃ ସ୍ୟାତ୍ କୁଳଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ୧୬ ମାଳାକାରସ୍ତୁମାଳକଃ ।
 ୧୭ କୁମ୍ଭକାରଃ କୁଳଳଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୮ ପଲଗଣ୍ଡଫୁଲେପକଃ ।

- ୯ । ସପ୍ତସ୍ମିନ୍ ସୂତଃ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଗର୍ଭଜାତ ବ୍ୟକ୍ତିକ ସୂତ (ସୁଂ) କହି ।
 [ସାନବାହନ ଗୁଳନ ବୁଝି ।]
 ୧୦ । ବୈଶ୍ୟଠାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଗର୍ଭଜାତ ବ୍ୟକ୍ତିକ ବୈଦେହକ (ସୁଂ)
 କହି । (ବିଷକର ବୁଝି)
 ୧୧ । ମାହିଷ୍ୟଠାରୁ କରଣ ସ୍ତ୍ରୀଗର୍ଭଜାତ ବ୍ୟକ୍ତିକ ରଥକାର (ସୁଂ)
 କହି । (କାଷ୍ଠୋପକରଣ ନିର୍ମାଣ ବୁଝି)
 ୧୨ । ଶ୍ଯାକ୍ଷାଳଠାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଗର୍ଭଜାତ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଚଣ୍ଡାଳ (ସୁଂ) କହି ।
 (ଶୁଣାନ ରକ୍ଷକ ବୁଝି)
 ୧୩ । କାରୁ, ଶିଳ୍ପିନ୍ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶିଳ୍ପିକ ରର ।
 ୧୪ । ଶିଳ୍ପିକାର ସମ୍ବଦକୁ ଶୋଣି କହି । ଏହା ସୁଂ ବା ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
 (କ) ବଡ଼େଇ, ତନ୍ତ୍ର, ଉଣାଘା, ଧୋବ, ଚର୍ମକାର ଏ ପାଞ୍ଚ-
 ଜଣକୁ ଶିଳ୍ପୀ କୁହାଯାଏ ।
 ୧୫ । କୁଳକ, କୁଳଶ୍ରେଷ୍ଠିନ୍ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉତ୍ତମ କୁଳୋତ୍ତବ
 ବ୍ୟକ୍ତିକ ।
 ୧୬ । ମାଳାକାର, ମାଳକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାଳାକାର ।
 ୧୭ । କୁମ୍ଭକାର, କୁଳଳ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁମ୍ଭକାର ।
 ୧୮ । ପଲଗଣ୍ଡ, ଲେପକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତୁଳସି ।

- ୧୯ ତନ୍ତ୍ରବାୟୁଃ କୃତଃ ସ୍ୟା ୨୦ ଭୃନ୍ତବାୟୁସ୍ତୁ ସୌଚକଃ ।
 ୨୧ ରଜାଜାବସ୍ଥି ସକରଃ ୨୨ ଶାସ୍ତ୍ରମାର୍ଜ୍ଜିତସିଧାବକଃ ।
 ୨୩ ପ୍ରାଦୁକ୍ତଚର୍ମକାରଃ ସ୍ୟା ୨୪ ଦ୍ବେଷ୍ୟକାରେ ଲେହକାରକଃ ।
 ୨୫ ନାଡ଼ୀକ୍ଷମଃ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣକାରଃ କଳାଦୋରୁକ୍ତକାରକଃ ।
 ୨୬ ସ୍ୟାଜ୍ଞାଜ୍ଞିକଃ କାମ୍ବଦକଃ ୨୭ ଶୌଲ୍ଲିକସ୍ତାମୁକ୍ତକଃ ॥
 ୨୮ ତପାତ୍ ବର୍ଦ୍ଧକସ୍ତୁଷ୍ଟା ରଥକାରଣ୍ଡ କାଷ୍ଠକଃ ।
 ୨୯ ଗ୍ରାମଧୀନୋ ଗ୍ରାମତପଃ ୩୦ କୌଟିକସୋନଧୀନକଃ ॥
 ୩୧ କ୍ଷୁଦ୍ର ମୁଣ୍ଡୀ ଦବାଜ୍ଞାଭିନୀପିତାନ୍ତାବସାୟିନଃ ।

- ୧୯ । ତନ୍ତ୍ରବାୟୁ, କୃତ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ତନ୍ତ୍ରୀ ।
 ୨୦ । ଭୃନ୍ତବାୟୁ, ସୌଚକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦରଜାର ।
 ୨୧ । ରଜାଜାବ, ବିଷକର (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଷକର ।
 ୨୨ । ଶାସ୍ତ୍ରମାର୍ଜ୍ଜିତ, ଅସିଧାବକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଅସ୍ତ୍ର ନିର୍ମାଳକାର ।
 ୨୩ । ପ୍ରାଦୁକ୍ତ, ଚର୍ମକାର (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୋଚର ।
 ୨୪ । ଦ୍ବେଷ୍ୟକାର, ଲେହକାରକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ କମାରର ।
 ୨୫ । ନାଡ଼ୀକ୍ଷମ, ସ୍ବର୍ଣ୍ଣକାର, କଳାଦ, ରୁକ୍ତକାରକ (ସୁଂ) ଏ ଗୁଣ
 ନାମ ସୁନାଗର ।
 ୨୬ । ଜ୍ଞାଜ୍ଞିକ, କାମ୍ବଦକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଶଙ୍ଖାଗର ।
 ୨୭ । ଶୌଲ୍ଲିକ, ତାମ୍ରକୃତକ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଂସାଗର ।
 ୨୮ । ତପାତ୍, ବର୍ଦ୍ଧକ, ଉଷ୍ଣା, ରଥକାର, କାଷ୍ଠକ (ସୁଂ) ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ବଡ଼େଇ ।
 ୨୯ । ଗ୍ରାମର ଅଧୀନ ବଡ଼େଇକ ଗ୍ରାମତପ (ସୁଂ) କହି ।
 ୩୦ । ଆନଅଧୀନ ବଡ଼େଇକ କୌଟିକ (ସୁଂ) କହି ।
 ୩୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର, ମୁଣ୍ଡିନ୍ ଦବାଜ୍ଞାଭି, ନାପିତ, ଅନ୍ତାବସାୟିନ୍ (ସୁଂ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଉଣାଗର ।

୩୨ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଃ ସ୍ୟାଦ୍ରଜକଃ ୩୩ ଶୌଣ୍ଡି କୋମଣ୍ଡହାରକଃ ।
 ୩୪ ଜାବାଳଃ ସ୍ୟାଦଜାମାବୋ ୩୫ ଦେବାଜାବ ତୁ ଦେବଳଃ
 ୩୬ ସ୍ୟାନ୍ନାୟା ଶାମ୍ବରୀ ୩୭ ମାୟାକାରସ୍ତୁ ପ୍ରତିହରକଃ ।
 ୩୮ ଶୈଳାଳନସ୍ତୁ ଶୈଳୁଷା ଜାୟାଜାବାଃ କୃଶାଶ୍ବିନଃ ।
 ଭରତା ଇତ୍ୟପି ନଟା ୩୯ ଶ୍ଵାରଶାସ୍ତ୍ର କୃଶାଳବାଃ
 ୪୦ ମାର୍ଜଜିକା ମୌରଜିକାଃ ୪୧ ପାଣିବାଦାସ୍ତୁ ପାଣିଦାଃ ।
 ୪୨ ବେଶୁଧାଃ ସ୍ୟୁର୍ବୈ ଶବକା ୪୩ ସଶାବାଦାସ୍ତୁ ବୈଶିକାଃ ।
 ୪୪ ଜାବାନ୍ତକଃ ଶାକୁନ୍ତକୋ ୪୫ ହୈବାଗୁରକଜାଲକୌ ।

୩୨ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ରଜକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୋବାର ।
 ୩୩ । ଶୌଣ୍ଡି କ, ମଣ୍ଡହାରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁଣ୍ଢିର ।
 ୩୪ । ଜାବାଳ, ଅଜାମାବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ହେଲି ପାଳିବା ଲେକର
 ୩୫ । ଦେବାଜାବନ୍, ଦେବଳ (ପୁଂ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୂଜାହାରୀ
 ବ୍ରାହ୍ମଣର ।
 ୩୬ । ମାୟା, ଶାମ୍ବରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଯାଦୁଜାଲିକ ମାୟ
 ବିଦ୍ୟାର ।
 ୩୭ । ମାୟାକାର, ପ୍ରତିହାରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବାଜିକରର ।
 ୩୮ । ଶୈଳାଳନ୍, ଶୈଳୁଷ, ଜାୟାଜାବ, କୃଶାଶ୍ବନ୍, ଭରତ, ନଟ
 (ପୁଂ) ଏ ଛଅନାମ ନଟର ।
 ୩୯ । ଶ୍ଵଶେ, କୃଶାଳକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନଟବିଶେଷର ।
 ୪୦ । ମାର୍ଜଜିକ, ମୌରଜିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମୃଦଙ୍ଗବାଦକର ।
 ୪୧ । ପାଣିବାଦ, ପାଣିଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ତାଳି ବଜାଇବାଲେକର
 ୪୨ । ବେଶୁଧା, ବୈଶବକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ବଂଶୀବାଦକର ।
 ୪୩ । ସଶାବାମ, ବୈଶିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଶାବାଦକର ।
 ୪୪ । ଜାବାନ୍ତକ, ଶାକୁନ୍ତକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚଢ଼େଇ ମାରିବା
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୪୫ । ବାଗୁରକ, ଜାଲିକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜାଲଦ୍ଵାରା ମୃଗାଦହନାର

୪୬ ବୈତଂସିକଃ କୋଟିକଶ୍ଚ ମାଂସିକଶ୍ଚ ସମଂ ସମ୍ବନ୍ଧଃ ।
 ୪୭ ଭୃତକୋ ଭୃତଭୃକ୍ କର୍ମକରେ ବୈତନକୋଽପି ସଃ ।
 ୪୮ ବାଞ୍ଛାବହୋ ବୈବଧ୍ୟକୋ ୪୯ ଭରବାହସ୍ତୁ ଭରକଃ ।
 ୫୦ ବିବର୍ଣ୍ଣଃ ପ ମରେ ମତଃ ପାକୃତଶ୍ଚ ପୃଥଗ୍ ଜନଃ ।
 ନିଗ୍ରହେ ଯସ୍ୟଦୋ ଜାନ୍ତୁଃ ସଲ୍ଲକଶ୍ଚେତରଶ୍ଚ ସଃ ।
 ୫୧ ଭୃତ୍ୟ ଦାସେର ଦାସେୟ ଦାସ ଗୋପ୍ୟକ ଚେଟକାଃ ।
 ନିଯୋଜ୍ୟ କଙ୍କରପ୍ରେଷ୍ୟ ଭୃକ୍ଷ୍ୟପରିଷ୍କରକାଃ ।
 ୫୨ ପରାଗତ ପରିଷ୍କନ୍ଦ ପରଜାତ ପରୈଧିତା ।
 ୫୩ ମନ୍ଦସ୍ତୁତପରିମୃଜ ଆଲସ୍ୟଃ- ଶୀତକୋଃଲସୋନ୍ମୁଷ୍ଟଃ ॥

୪୬ । ବୈତଂସିକ, କୋଟିକ, ମାଂସିକ (ପୁଂ) ଏ ତିନିନାମ ମାଂସଖା
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୪୭ । ଭୃତକ, ଭୃତଭୃକ୍, କର୍ମକର, ବୈତନକ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୁ ନାମ
 ବୈତନୋପଖ୍ୟା କର୍ମକାରକର ।
 ୪୮ । ବାଞ୍ଛାବହ, ବୈବଧ୍ୟକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାଞ୍ଛାବାହକର ।
 ୪୯ । ଭରବାହ, ଭରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଭରବାହକର ।
 ୫୦ । ବିବର୍ଣ୍ଣ, ପାମର, ମତ, ପାକୃତ, ପୃଥଗ୍ଜନ, ନିଗ୍ରହ, ଅପ୍ରସଦ,
 ଜାନ୍ତୁ, ସଲ୍ଲକ, ଇତର (ପୁଂ) ଏ ଦଶ ନାମ ମତର ।
 ୫୧ । ଭୃତ୍ୟ, ଦାସେର, ଦାସେୟ, ଦାସ, ଗୋପ୍ୟକ, ଚେଟକ,
 ନିଯୋଜ୍ୟ, କଙ୍କର, ପ୍ରେଷ୍ୟ, ଭୃକ୍ଷ୍ୟ, ପରିଷ୍କରକ (ପୁଂ) ଏ
 ଏଗାର ନାମ ଦାସର ।
 ୫୨ । ପରାଗତ, ପରିଷ୍କନ୍ଦ, ପରଜାତ, ପରୈଧିତ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୁ
 ନାମ ପରଦ୍ଵାରା ପ୍ରତିପାଳିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୩ । ମନ୍ଦ, ଭୃତପରିମୃଜ, ଆଲସ୍ୟ, ଶୀତକ, ଅଲସ, ଅନ୍ମୁଷ୍ଟ (ପୁଂ)
 ଏ ଛଅ ନାମ ଆଲସ୍ୟଯୁକ୍ତ ପୁରୁଷର ।

- ୫୪ ଦକ୍ଷେ ତୁ ଚତୁର ପେଶଳ ପଟବଃ ସୁରଥାନ ଉଷ୍ଣସ୍ତ ।
 ୫୫ ଚଣ୍ଡାଳ ପ୍ରବ ମାତଙ୍ଗ ଦିବାଜାତୀ ଜନଙ୍ଗମାଃ ॥
 ନିଷାଦ ଶୁପତ୍ନବନ୍ଦେବାସି ଗୁଣ୍ଡାଳ ପୁରୁକସାଃ ।
 ୫୬ ଭେଦାଃ କରତ ଶବର ପୁଲିନ୍ଦା ମୈତ୍ରଜାତୟଃ ॥
 ୫୭ ବ୍ୟାଧୋ ମୃଗବଧାଜାବୋ ମୃଗୟାଲୁ ବଧକୋଽପି ସଃ ।
 ୫୮ କୌଳେୟକଃ ସାରମେୟଃ କୁକୁରୋ ମୃଗଦଂଶକଃ ।
 ଶୂନକୋ ଭଷକଃ ଶ୍ଵା ସ୍ୟା ୫୯ ଦଳକପୁ ସପୋଶିତଃ ।
 ୬୦ ଶ୍ଵା ବିଶ୍ଵକପୁ ମୃଗୟାକୁଶଳଃ ୬୧ ସରମା ଶୁମା ।
 ୬୨ ବିହରଃ ଶୁକରୋ ଗ୍ରାମ୍ୟୋ (କ) ବର୍ଜରସ୍ତରୁଣଃ ପଶୁଃ ॥

- ୫୪ । ଦକ୍ଷ, ଚତୁର, ପେଶଳ, ପଟୁ, ସୁରଥାନ, ଉଷ୍ଣ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ
 ନାମ ଚତୁର ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୫ । ଚଣ୍ଡାଳ, ପ୍ରବ, ମାତଙ୍ଗ, ଦିବାଜାତୀ, ଜନଙ୍ଗମ, ନିଷାଦ, ଶୁପତ
 ଅନ୍ତେବାସିନ୍, ଗୁଣ୍ଡାଳ, ପୁରୁକସ (ପୁଂ) ଏ ଦଶନାମ
 ଚଣ୍ଡାଳର ।
 ୫୬ । କରତ, ଶବର, ପୁଲିନ୍ଦ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ମୈତ୍ରଜାତୟ ।
 ୫୭ । ବ୍ୟାଧ, ମୃଗବଧାଜାବ, ମୃଗୟା, ଲୁବଧ (ପୁଂ) ଏ ଚାରୋଟି ନାମ
 ବ୍ୟାଧର ।
 ୫୮ । କୌଳେୟକ, ସାରମେୟ କୁକୁର, ମୃଗଦଂଶକ, ଶୂନକ,
 ଭଷକ, ଶ୍ଵନ୍ (ପୁଂ) ଏ ସାତନାମ କୁକୁରର ।
 ୫୯ । ହିମ୍ବ କୁକୁରକୁ ଅଲକ କହି । ଏହା ପୁଂ ବା ଶ୍ଵା ବଲିଙ୍ଗ ।
 ୬୦ । ମୃଗୟାକୁଶଳ କୁକୁରକୁ ବିଶ୍ଵକପୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୬୧ । ସରମା, ଶୁମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ କୁକୁର ପତ୍ନୀର ।
 ୬୨ । ବିହର, ଗ୍ରାମ୍ୟଶୁକର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୁକରର ।
 (କ) ଚରୁଣ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ବର୍ଜର (ପୁଂ) କହି ।

- ୬୩ ଆକ୍ଳୋଦନଂ ମୃଗବ୍ୟଂ ସ୍ୟାଦାଶେଟ୍ଟୋ ମୃଗୟାସ୍ତୀୟାମ୍ ॥
 ୬୪ ଦକ୍ଷିଣାରୁରୁ ବ୍ୟସୋଗାବିଷିଣ୍ଡେନ୍ନ କୁରଙ୍ଗକଃ ।
 ୬୫ ଶ୍ଵେତୋକାଗାରକ ସ୍ତେନ ଦୟ୍ୟ ଚୟ୍ଵର ମୋଷକାଃ ।
 ପ୍ରତିବେଧ ପରସ୍ପଦ ପାଟକର ମଳମୁରୁଃ ।
 ୬୬ ଚୌରକା ସ୍ତ୍ରୋନ୍ୟ ଚୌର୍ଯ୍ୟ ଚ ସ୍ତେୟଂ ୬୭
 ଲେପ୍ତଂ କୁତତନେ ॥
 ୬୮ ଶାତଂ ସମୁପକରଣଂ ବନ୍ଧନେ ମୃଗପକ୍ଷିଣାମ୍ ।
 ୬୯ ଉନ୍ମାଥଃ କୁଟୟନ୍ ସ୍ୟାଦ୍ ୭୦ ବାଗୁରା ମୃଗବନ୍ଧନା ।
 ୭୧ ଶୁଳଂ ବସଟକଂ ସ୍ତ୍ରୀ ତୁ ରଜ୍ଜୁ ସ୍ତ୍ରୀଷୁ ବଟୀ ଗୁଣଃ ।
 ୭୨ ଉଦ୍‌ଘାଟନଂ ଘଟୀୟନ୍ ସଲିଳେ ଦବାଦନଂ ପ୍ରହଃ ॥

- ୬୩ । ଆକ୍ଳୋଦନ, ମୃଗବ୍ୟ, ଆଶେଟ୍ଟ [ପୁଂ], ମୃଗୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରୋଟି
 ନାମ ମୃଗୟାର ।
 ୬୪ । ଦକ୍ଷିଣାରେ ବନ୍ଧ ମୃଗକୁ ଦକ୍ଷିଣେର୍ମନ୍ (ପୁଂ) କହି ।
 ୬୫ । ଚୌର, ଆକାଗାରକ, ସ୍ତେନ, ଦୟ୍ୟ, ଚୟ୍ଵର, ମୋଷକ,
 ପ୍ରତିବେଧ, ପରସ୍ପଦ, ପାଟକର, ମଳମୁର [ପୁଂ] ଏ ଦଶ
 ନାମ ଶ୍ଵେତର ।
 ୬୬ । ଚୌରକା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସ୍ତ୍ରୋନ୍ୟ, ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ତେୟ (ଶ୍ଵା) ଏ ଚାରୋଟି
 ନାମ ଚୌର୍ଯ୍ୟକର୍ମର ।
 ୬୭ । ଶ୍ଵେତକରକା ଧନକୁ ଲେପ୍ତ (ଶ୍ଵା) କହି ।
 ୬୮ । ମୃଗପକ୍ଷିଆଦିର ବନ୍ଧନ ନିର୍ମିତ୍ତ ପାଶାଦିକୁ ଶାତଂସ (ପୁଂ) କହି ।
 ୬୯ । ଉନ୍ମାଥ (ପୁଂ), କୁଟୟନ୍ (ଶ୍ଵା) ଏ ଦୁଇନାମ ପାଦର ।
 ୭୦ । ବାଗୁରା, ମୃଗବନ୍ଧନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇନାମ ଜାଲବିଶେଷର ।
 ୭୧ । ଶୁଳ, ବସଟକ (ଶ୍ଵା) ରଜ୍ଜୁ (ସ୍ତ୍ରୀ), ବଟୀ (ତିନିଲିଙ୍ଗ) ଗୁଣ (ପୁଂ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦଉଡ଼ିର ।
 ୭୨ । ଉଦ୍‌ଘାଟନ, ଘଟୀୟନ୍, (ଶ୍ଵା) ଏ ଦୁଇନାମ କୁପରୁଜଳ
 କାଡ଼ି ବା ନିର୍ମିତ୍ତ ରଜ୍ଜୁ ସହିତ କଳସୀର ।

- ୨୩ ପୁଂସି ବେମା ବାୟୁଦଣ୍ଡଃ ୨୪ ସୂକ୍ଷ୍ମା ନର ଚନ୍ଦ୍ରବଃ ।
 ୨୫ ବାଣିକୁଂ ୧୭୫ ସ୍ତ୍ରୀୟୋ ବୁଲେ ୨୬ ପୁଂ ଲେପ୍ୟାଦିକର୍ମଣି ॥
 ୨୭ ପାଞ୍ଚାଳିକା ପୁଂସି କା ସ୍ୟାଦ୍ ବସ୍ତ୍ରଦନ୍ତାଦିଭ୍ୟଃ କୃତା ।
 ଜତୁ ସପ୍ତବିକାରେ ତୁ ଜାତୁଷଂ ସାପୁଷଂ ସିଷୁ ॥
 ୨୮ ପିଟକଃ ପେଟକଃ ପେଟା ମଞ୍ଜୁଷା ୨୯ ଧ୍ୟା ବିହଞ୍ଜିକା ।
 ଭରସସ୍ତ୍ରୀ ୮୦ ପ୍ରଦାଲମ୍ବ ଶିକ୍ୟଂ କାଶ୍ମି ୮୧ ଧ୍ୟା ପାଦୁକା ।
 ପାଦୁରୁପାନତ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ୮୨ ସୈବାନୁପମାନ ପଦାୟୁକା ।
 ୮୩ ନଧୀ ବଧୀ ବରସା ସ୍ୟା ୮୪ ଦଣ୍ଡାଦେପ୍ରାନ୍ତମା କଶା ।
 ୮୫ ଗୁଣ୍ଡାଳିକା ତୁ କଣ୍ଡୋଳଗଣ ଚଣ୍ଡାଳବଲ୍ଲିକା
-
- ୨୩ । ବେମନ୍ ବାୟୁଦଣ୍ଡ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବସ୍ତ୍ରାଦି ବୁଣିବାଦଣ୍ଡର ।
 ୨୪ । ସୂକ୍ଷ୍ମ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚନ୍ଦ୍ର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲୁଗା ବୁଣିବା ସୂତାର ।
 ୨୫ । ବାଣି, ବ୍ୟୁତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବସ୍ତ୍ରାଦି ବୁଣିବା ସିଂହାର ।
 ୨୬ । ଲେପନାଦି କର୍ମକୁ ପୁଂସ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୭ । ପାଞ୍ଚାଳିକା, ପୁଂସି କା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବସ୍ତ୍ରଦାସ ସର୍ବାକୃତ
 ପିତୁଳାର ଏବଂ ଜଉନମତ ପିତୁଳାକୁ ଜାତୁଷ (ସି) ସୀସା ବା
 ରଜତଦାସ ନମିତ ପିତୁଳାକୁ ସାପୁଷ କହି ।
 ୨୮ । ପିଟକ, ପେଟକ (ପୁଂ), ପେଟା, ମଞ୍ଜୁଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁଣ ନମ
 ପେଟଗର ।
 ୨୯ । ବିହଞ୍ଜିକା, ଭରସସ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭରସୁଦାବିହଞ୍ଜିର ।
 ୮୦ । ଶିକ୍ୟ [କ୍ଷୁ], କାତ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭରସୁଦା ଶିକାର ।
 ୮୧ । ପାଦୁକା, ପାଦୁ, ଉପାନତ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ନାମ ପାଦୁକାର ।
 ୮୨ । ପାଦଅଳ୍ପାଦନର ନାମକୁ ଅନୁପମାନ ଓ ପଦାୟୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୮୩ । ନଧୀ, ବଧୀ ବରସା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ନାମ ଚମଦଉଡ଼ର ।
 ୮୪ । ଦୋଟକାଦିକ୍ ତାଡ଼ନାର୍ଥ କୋରଡ଼ାକୁ କଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୮୫ । ଗୁଣ୍ଡାଳିକା, କଣ୍ଡୋଳଗଣ, ଚଣ୍ଡାଳବଲ୍ଲିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ନାମ
 ଲତାବିଶେଷର ।

- ୮୬ ନ ବାଚୀ ସ୍ୟାଦେଷଣିକା ୮୭ ଶାଶସ୍ତ୍ର ନକଷଃ କଷଃ ।
 ୮୮ ବ୍ରହ୍ମନଃ ପତ୍ରପରଶ୍ଚ ୮୯ ଶସିକା ତୁଳିକା ସମେ ॥
 ୯୦ ତୈଜସାବର୍ତ୍ତମା ମୁଖା ୯୧ ଭସ୍ମା ଚର୍ମପ୍ରସେବିକା ।
 ୯୨ ଅସ୍ତେ ଟମା ବେଧନିକା ୯୩ କୃପାଣୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମେ ॥
 ୯୪ ଦୂଷାଦମା ଦୂଷଭେଦ ୯୫ ଟଙ୍କଃ ପାଷାଣଦାରଣଃ ।
 ୯୬ ଫଳଭେଦଂ କରପତ୍ର ୯୭ ମାଗ୍ର ସ୍ୟାଦର୍ମଭେଦିକା ॥

- ୮୬ । ନାବାଚୀ, ଏଷଣିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତରୁର ।
 ୮୭ । ଶାଶ, ନକଷ, କଷ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ନାମ ଅସ୍ତ୍ରାଦି ଶାଶଦେବା-
 ଶଗର ।
 ୮୮ । ବ୍ରହ୍ମନ, ପତ୍ରପରଶ୍ଚ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲୌହସ୍ତ୍ରୀଦିକ୍ଷେଦନା
 ବା ତେଣିର ।
 ୮୯ । ଶସିକା, ତୁଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶସକରତୁଳିର ।
 ୯୦ । ତୈଜସାବର୍ତ୍ତମା, ମୁଖା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ତ୍ରୀଦି
 ତରଳ ଲବା ନମିତ୍ କୋଇର ।
 ୯୧ । ଭସ୍ମା, ଚର୍ମପ୍ରସେବିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ତ୍ରୀକାଗଦିକ୍
 ଭାତର ।
 ୯୨ । ଅସ୍ତେଟମା, ବେଧନିକା [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଣି ଓ ଶଙ୍ଖାଦି
 ଛୁଦ୍ର କରିବା ଭସ୍ମର ।
 ୯୩ । କୃପାଣୀ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଟାଗର ।
 ୯୪ । ଦୂଷାଦମା, ଦୂଷଭେଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଟାଲୀର ।
 ୯୫ । ଟଙ୍କ, ପାଷାଣଦାରଣ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଥରକଟାଅସ୍ତ୍ରର ।
 ୯୬ । ଫଳତ (ପୁଂ, କ୍ଷୁ), କରପତ୍ର (କ୍ଷୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କରତର ।
 ୯୭ । ଆଗ୍ର, ଚର୍ମଭେଦିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୋଚକ ଚର୍ମକଟା
 ଅସ୍ତ୍ରର ।

- ୯୮ ପୂର୍ଣ୍ଣା, ପୁଷ୍ପା, ଅୟଃପ୍ରତିମା ୯୯ ଶିଳ୍ପ କର୍ମକଳାଦିକମ ।
 ୧୦୦ ପ୍ରତିମାନଂ ପ୍ରତିବିମ୍ବଂ ପ୍ରତିମା ପ୍ରତିପତନା ପ୍ରତିପ୍ରାୟା ।
 ପ୍ରତିକୃତିରକ୍ତାପୁଂସି ପ୍ରତିନୟ ୧୦୧ ରୂପମୋପମାନଂସ୍ୟାତ୍ ।
 ୧୦୨ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗା ସମସ୍ତଲ୍ଲଃ ସଦୃଶଃ ସଦୃଶଃ ସଦୃକ୍ ॥
 ସାଧାରଣଃ ସମାନଶ୍ଚ ସ୍ୱରୂପପଦେ ଭ୍ରମୀ ।
 (କ) ନିଭ ସଜ୍ଜାଶ ମାକଶ ପ୍ରତିକାଶୋପମାଦୟଃ ॥
 ୧୦୩ କର୍ମଣ୍ୟା ତୁ ବଧା ଭୃତ୍ୟା ଭୃତ୍ୟୋ ଭ୍ରମି ବେତନମ୍ ।
 ଭରଣ୍ୟଂ ଭରଣଂ ମୂଲ୍ୟଂ ନିବେଶଃ ପଶ ଭବ୍ୟପି ॥
 ୧୦୪ ସୁବ ହଳପ୍ରିୟା ହାଳା ପରିସୂତ୍ ବରୁଣାମୃଜା ।
 ଗନ୍ଧୋଞ୍ଜମା ପ୍ରସନ୍ନେଶ୍ଚ କାଦମ୍ବର୍ଯ୍ୟଃ ପରିସୂତା ॥

- ୯୮ । ପୂର୍ଣ୍ଣା, ପୁଷ୍ପା, ଅୟଃପ୍ରତିମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ଲେଖ-
 ପ୍ରତିମାର ।
 ୯୯ । କଳାଦି କର୍ମକୁ ଶିଳ୍ପ କହି । ଏହା ଖୁବ୍ ଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୦ । ପ୍ରତିମାନ, ପ୍ରତିବିମ୍ବ (ଖୁଣ୍ଟ), ପ୍ରତିମା ପ୍ରତିପତନା, ପ୍ରତିପ୍ରାୟା,
 ପ୍ରତିକୃତି, ଅକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରତିନୟ (ପୁଂ) ଏ ଆଠ ନାମ ପ୍ରତିମୁଖି
 ବା ପ୍ରତିମା ଛକର ।
 ୧୦୧ । ଉପମା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଉପମାନ (ଖୁଣ୍ଟ), ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉପମାର ।
 ୧୦୨ । ସମ, ଭୂଲ୍, ସଦୃଶ, ସଦୃଶ, ସଦୃକ୍ ସାଧାରଣ, ସମାନ ଏ
 ସାତ ନାମ ସଦୃଶର । ଏମାନେ ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 (କ) ନିଭ, ସଜ୍ଜାଶ, ମାକଶ, ପ୍ରତିକାଶ, ଉପମା ଏମାନେ
 ଉପମାନ ପଦର ପରିସୂତ ହୋଇ ସଦୃଶାର୍ଥ ବୁଝାନ୍ତି ।
 ୧୦୩ । କର୍ମଣ୍ୟା, ବଧା, ଭୃତ୍ୟା, ଭୃତ୍ୟୋ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଭ୍ରମି, ବେତନ,
 ଭରଣ୍ୟ, ଭରଣ, ମୂଲ୍ୟ (ଖୁଣ୍ଟ), ନିବେଶ, ପଶ (ପୁଂ) ଏ ଏଗାର
 ନାମ ବେତନର ।
 ୧୦୪ । ସୁବ, ହଳପ୍ରିୟା, ହାଳା, ପରିସୂତ, ବରୁଣାମୃଜା, ଗନ୍ଧୋଞ୍ଜମା
 ପ୍ରସନ୍ନା, ଲବ୍ଧ, କାଦମ୍ବର୍ଯ୍ୟ, ପରିସୂତା, ମଦର୍ଯ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କଣ୍ୟ,
 ମଦ୍ୟ (ଖୁଣ୍ଟ) ଏ ତେର ନାମ ମଦର୍ଯ୍ୟର ।

- ୧୦୫ ମଦର୍ଯ୍ୟ କଣ୍ୟମଦ୍ୟେ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟ ୧୦୫ ବଦଂଶସ୍ତୁ ଭଷଣମ୍ ।
 ୧୦୬ ଶୁଣ୍ଠାପାନଂ ମଦସ୍ଥାନଂ ୧୦୬ ମଧୁବାସ ମଧୁନିମାଃ ।
 ୧୦୮ ମଧାସବୋ ମାଧବକୋ ମଧୁ ମଧ୍ୟାକିମଦ୍ୟସ୍ତେଃ ।
 ୧୦୯ ମୈରେୟମାସବଃ ସୀଧୁ ୧୧୦ ମୈଦକୋ ଜଗଲଃସମୌ ।
 ୧୧୧ ସନ୍ଧାନଂ ସ୍ୟାଦଭଷବଃ ୧୧୨ କଣ୍ଠଂ ପୁଂସି ତୁ ନଗ୍ନାଦୁଃ ।
 ୧୧୩ କାବେତ୍ତରଃ ସୁରମଶ୍ଚ ୧୧୪ ଅପାନଂ ପାନଗୋଷ୍ଠି କା ॥

- ୧୦୫ । ମଦ୍ୟପ ନାନନ୍ତର ଭଷଣୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଅବଦଂଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୬ । ଶୁଣ୍ଠାପାନ, ମଦସ୍ଥାନ (ଖୁଣ୍ଟ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଦ୍ୟପାନ
 ସ୍ଥାନର ।
 ୧୦୭ । ମଧୁବାର, ମଧୁନିମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁନ୍ଦଃସୁନ୍ଦଃ
 ମଦ୍ୟପାନ ନିମର ।
 ୧୦୮ । ମଧାସବ, ମାଧବକ (ପୁଂ), ମଧୁ, ମାଧ୍ୟାକି (ଖୁଣ୍ଟ) ଏ ଗୁରୁ
 ନାମ ସୁଷ୍ଟମଧର ।
 ୧୦୯ । ମୈରେୟ (ଖୁଣ୍ଟ) ଆସବ (ପୁଂ), ସୀଧୁ (ପୁଂ, ଖୁଣ୍ଟ) ଏ ତିନି
 ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଶାକାଦି ଜାତ ମଦ୍ୟବିଶେଷର ।
 ୧୧୦ । ମୈଦକ, ଜଗଲ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଦ୍ୟକଲ୍ପର ।
 ୧୧୧ । ସନ୍ଧାନ (ଖୁଣ୍ଟ), ଅଭଷବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ମଦ୍ୟସନ୍ଧାନର
 ୧୧୨ । କଣ୍ଠ (ଖୁଣ୍ଟ), ନଗ୍ନାଦୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନାନାଦ୍ରବ୍ୟକୃତ
 ସୁରାଗଳ ଅର୍ଥାତ୍ ବାଖରର ।
 ୧୧୩ । କାବେତ୍ତର, ସୁରମଶ୍ଚ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁରମଶ୍ଚର ।
 ୧୧୪ । ଅପାନ (ଖୁଣ୍ଟ), ପାନଗୋଷ୍ଠି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନେକ
 ଲେଖ ଏକସ୍ଥ ପାନ କରିବା ସ୍ଥାନର ।

୧୧୫ ଚକ୍ରକୋଽସୀ ପାନପାଠଂ ସରକୋଽପ୍ୟନୁଚର୍ଷଣମ୍ ।
 ୧୧୬ ଧର୍ତ୍ତୃକ୍ଷେପେନା କଚବୋ ଶ୍ଵେତାଦ୍ୟୁତକୃତ୍ତମାଃ ।
 ୧୧୭ ସୁଲଗ୍ନକାଃ ପ୍ରତିଭୁବଃ ୧୧୮ ସଭକାଦ୍ୟୁତକାରକାଃ ।
 ୧୧୯ ଦ୍ୟୁତୋ ଶ୍ଵେତାୟାମସବଜ୍ଞ କୈତବଂ ପଶ ଇତ୍ୟପି ।
 ୧୨୦ ପଶୋଽକ୍ଷେଷୁ ଗୁହ୍ୟୋ ୧୨୧ ଶ୍ଵାସୁଦେବନାଃ-

ପାଶକାଶ୍ଵତେ ।

୧୨୨ ପରଶାୟୁସୁ ଶାଶ୍ଵତାଂ ସମନ୍ତାନୁପନେଷ୍ଠିୟୌ ।
 ୧୨୩ ଅଷ୍ଟାପଦଂ ଶାଶ୍ଵତଳଂ ୧୨୪ ପ୍ରାଣିଦ୍ୟୁତଂ ସମାହୁୟଃ ।
 ୧୨୫ ଉକ୍ତା ଭୂର ପ୍ରୟୋଗଭାବେକସ୍ମିନ୍ ଯୋଃସ ଯୋଗିକାଃ ।

୧୧୫ । ଚକ୍ର (ପୁଂ. କ୍ଳ) ପାନପାଠ, ସରକ (ପୁଂ. କ୍ଳ), ଅନୁଚର୍ଷଣ
 (କ୍ଳ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ ମଦ୍ୟପାନ ପାଠର ।
 ୧୧୬ । ଧର୍ତ୍ତୃ, ଅକ୍ଷେପେନ, କଚବ, ଅକ୍ଷଧର୍ତ୍ତୃ, ଦ୍ୟୁତକୃତ୍ (ପୁଂ)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କୁ ଆର ।
 ୧୧୭ । ଲଗ୍ନକ, ପ୍ରତିଭୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାମିନ୍ଦାରର ।
 ୧୧୮ । ସଭକ, ଦ୍ୟୁତକାରକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦ୍ୟୁତସଭାସର ।
 ୧୧୯ । ଦ୍ୟୁତ (ପୁଂ. କ୍ଳ), ଅସବଜ୍ଞ (ସ୍ତ୍ରୀ), କୈତବ (କ୍ଳ), ପଶ
 [ପୁଂ] ଏ ଗୁରୁ ନାମ ଦ୍ୟୁତକର୍ତ୍ତା ।
 ୧୨୦ । ଦ୍ୟୁତକର୍ତ୍ତାର ପଶକୁ ଗୁହ୍ୟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୨୧ । ଅକ୍ଷ, ଦେବନ, ପାଶକ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ପଶାଖେଳର ।
 ୧୨୨ । ପଶାଖେଳରେ ଗୋଟି ଗୁଲିବାକୁ ପରଶାୟୁ (ପଂ) ବୋଲି ।
 ୧୨୩ । ଅଷ୍ଟାପଦ, ଶରପଳ ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଶା ପାଲର ।
 ୧୨୪ । ପ୍ରାଣିଦ୍ୟୁତ (କ୍ଳ), ସମାହୁୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମେଷାଦି
 ଯୁକ୍ତରୂପ ଦ୍ୟୁତକର୍ତ୍ତା ।
 ୧୨୫ । ଏହି ବର୍ଗରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଯୋଗିକ ଶବ୍ଦ କେବଳ ଏକ

ଚକ୍ରସ୍ଵାଦନ୍ୟତୋ ବୃତ୍ତବୃତ୍ତା ଲଙ୍ଘନରେଽପି ତେ ।
 ଇତ୍ୟମରସିଂହକୃତୋ ନାମଲଙ୍ଘନୁଶାସନେ
 ଭୂମ୍ୟାଦି ଦ୍ଵିତୀୟଃ କାଣ୍ଡଃ ସାଙ୍ଗ ଏବ ସଂପର୍କଃ ।
 ବଚ ଶବ୍ଦବର୍ଗଃ ।

ତୃତୀୟାଂଶେ ପ୍ରାଣିବର୍ଗଃ

ବିଶେଷ୍ୟନାମଃ ସ୍ଵକର୍ତ୍ତୃ ନାନାପୈ ରବ୍ୟସ୍ତେ ରପି ।
 ଲଙ୍ଘନସଂଗ୍ରହେବର୍ଗଃ ସାମାନ୍ୟ ବଗସପ୍ରୟାଃ ।
 ସ୍ତ୍ରୀ ଦାରଦ୍ୟେୟଂ ବିଶେଷ୍ୟଂ ଯାଦୁଶୈଃ ପ୍ରସୂତଂ ପଦ୍ମେଃ ।
 ଗୁଣ ଦ୍ରବ୍ୟ ଶ୍ଵିତ୍ଵା ଶକାସ୍ତଥା ସୁସ୍ପର୍ଶ୍ୟ ଭେଦକଃ ।
 ୧ ସୁକୃତ ସୁଶ୍ୟବାନ୍ ଧନ୍ୟା ୨ ମହୋଜ୍ଞସୁ ମହାଶୟଃ ।
 ୩ ହୃଦୟାକ୍ତ ସୁହୃଦସ୍ତେ ୪ ମହୋସୂତୋ ମହୋଦ୍ୟମଃ ।
 ୫ ପ୍ରସାଶୋ ନିପୁଣାଃ ଶ୍ଵେତାଃ ବିଜ୍ଞା ନିଷ୍ଠାତ ଶିକ୍ଷିତାଃ
 ବୈଜ୍ଞାନିକଃ କୃତମୁଖଃ କୃତା କୃଶଳ ଇତ୍ୟପି ।

ଲିଙ୍ଗରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଅଛି, ସେମାନେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟଲିଙ୍ଗରେ
 ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଇତି ଶ୍ଵବ୍ଦ ବର୍ଗଃ ।

୧ । ସୁକୃତ, ସୁଶ୍ୟବତ୍, ଧନ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ସୁଶ୍ୟବାନର ।
 ୨ । ମହୋଜ୍ଞ, ମହାଶୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମହାଶୟର ।
 ୩ । ହୃଦୟାକ୍ତ, ସୁହୃଦସ୍ତେ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରସାସନାର ।
 ୪ । ମହୋସୂତ, ମହୋଦ୍ୟମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଦ୍‌ଯୋଗୀର ।
 ୫ । ପ୍ରସାଶ, ନିପୁଣ, ଶ୍ଵେତ, ବିଜ୍ଞା, ନିଷ୍ଠାତ, ଶିକ୍ଷିତ, ବୈଜ୍ଞାନିକ,
 କୃତମୁଖ, କୃତନ, କୃଶଳ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦଶ ନାମ କର୍ମ କୃଶଳ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।

- ୭ ପୂଜ୍ୟଃ ପ୍ରଶସ୍ୟଃ ୭ ସାଂଶୟିକଃ ସଂଶୟାପନମାନସଃ ।
 ୮ ଦ୍ଵିଶାୟୋ ଦକ୍ଷିଣାର୍ଦ୍ଧସ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷିଣ୍ୟ ଇତ୍ୟପି ।
 ୯ ସୁବଦାନ୍ୟ ସୁଲଲ୍ପ୍ୟ ଦାନଶୌଣ୍ଡ୍ୟ ବହୁପ୍ରଦେ ।
 ୧୦ ଜୈବାତୁକଃ ସ୍ୟାଦାୟୁଷ୍ଟା ୧୧ ନନ୍ତବାଣିସ୍ତୁ ଶାସ୍ତ୍ରବତ୍ ।
 ୧୨ ପ୍ରଶସକଃ କାରଣିକୋ ୧୩ ବରଦସ୍ତୁ ସମର୍ଥକଃ ।
 ୧୪ ଦର୍ଶମାଣୋ ବିକୃତାଣଃ ପ୍ରମନା ଦୃଷ୍ଟମାସଃ ।
 ୧୫ ଦୁର୍ମନା ବିମନା ଅନ୍ତର୍ମନାଃ ସ୍ୟା ୧୬ ଦୁକ୍ତଜନନାଃ ।
 ୧୭ ଦକ୍ଷିଣେ ସରଳୋଦାରୋ ୧୮ ସୁକଳୋ ଦାତୃଭେକ୍ତିର ।

- ୭ । ପୂଜ୍ୟ, ପ୍ରଶସ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଜ୍ଞାପୁର ।
 ୮ । ଦ୍ଵିଶୟ, ଦକ୍ଷିଣାର୍ଦ୍ଧ, ଦକ୍ଷିଣ୍ୟ (ଦି) ଏ ତିନି ନାମ ଦକ୍ଷିଣା-
 ଯୋଗ୍ୟର ।
 ୯ । ବଦନ୍ୟ, ସୁଲଲ୍ପ, ଦାନଶୌଣ୍ଡ୍ୟ, ବହୁପ୍ରଦ (ଦି) ଏ ଗୁଣ
 ନାମ ବହୁପ୍ରଦତାକାର ।
 ୧୦ । ଜୈବାତୁକ, ଅୟୁଷ୍ଟର (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୀର୍ଘୟୁଷର ।
 ୧୧ । ଅନ୍ତବାଣି, ଶାସ୍ତ୍ରବତ୍ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାସ୍ତ୍ରବେଦ୍ଧର ।
 ୧୨ । ପ୍ରଶସକ, କାରଣିକ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିରୁପେକ୍ଷକର ।
 ୧୩ । ବରଦ, ସମର୍ଥକ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବରଦାତାର ।
 ୧୪ । ଦର୍ଶମାଣ, ବିକୃତାଣ, ପ୍ରମନସ୍ତୁ, ଦୃଷ୍ଟମାନସ (ଦି) ଏ ଗୁଣ
 ନାମ ଦୃଷ୍ଟମାନସ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୫ । ଦୁର୍ମନସ, ବିମନସ୍, ଅନ୍ତର୍ମନସ୍ (ଦି) ଏ ତିନିନାମ ଉଦାର୍ପନ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୬ । ଉକ୍ତ, ଉନ୍ନୟ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉକ୍ତଶ୍ଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୭ । ଦକ୍ଷିଣ, ସରଳ, ଉଦାର (ଦି) ଏ ତିନି ନାମ ଉଦାର ସ୍ଵଭାବ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୮ । ଦାତା, ଭେକ୍ତା ଦୁହିତ୍ଵ ସୁକଳ (ଦି) କହି ।

- ୧୯ ଚତୁଷ୍ପରେ ପ୍ରସିଦାସକ୍ତା ୨୦ ଇଷ୍ଟାର୍ଥୋଦ୍ଘୁକ୍ତ ଉଦ୍ଘୁକଃ ।
 ୨୧ ପ୍ରଶତେ ପଥକ ଖ୍ୟାତ ବିଭି ବଜ୍ରତ ବିଶ୍ରୁତଃ ।
 ୨୨ ଗୁଣୋଃ ପ୍ରଶତେ ତୁ କୃତଲକ୍ଷଣାହିତଲକ୍ଷଣୋ ।
 ୨୩ ଇଭ୍ୟ ଆତ୍ୟ ଧନ ୨୪ ସ୍ଵାମୀ ଲୀଶ୍ଵରଃ ପତିଶ୍ରୀତା ॥
 ଅଧୁନାନାୟକୋ ନେତା ପ୍ରଭୁଃ ପରିବୃତ୍ତୋଽଧିପଃ ।
 ୨୫ ଅଧିକକ୍ଷଃ ସମୃଦ୍ଧଃ ସ୍ୟାତ୍ ୨୬ କୁଟ୍ମକ୍ୟାୟୁତସ୍ତୁ ସଃ ॥
 ସ୍ୟାଦଭ୍ୟାଗାରକସ୍ତୁ ସିନ୍ଧୁ ପାୟସ୍ତୁ ସ୍ଵମାନୟମ୍ ।
 ୨୭ ବରଜରୂପୋପେତୋ ସଃ ସିଂହସଂହନନୋ ହି ସଃ ॥

- ୧୯ । ପ୍ରସିଦ, ଅସକ୍ତ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାର୍ଯ୍ୟାସକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୦ । ଇଷ୍ଟାର୍ଥୋଦ୍ଘୁକ୍ତ, ଉଦ୍ଘୁକ (ଦି) ଏ ଦୁଇନାମ ଅଶ୍ଵସ୍ତୁ ବସ୍ତୁ
 ପ୍ରାପ୍ତି ନିମିତ୍ତ କୃତୋଦ୍ୟମ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୧ । ପ୍ରଶତ, ପଥକ, ଖ୍ୟାତ, ବିଭି, ବଜ୍ରତ, ବିଶ୍ରୁତ (ଦି) ଏ ଛଅ
 ନାମ ବିଖ୍ୟାତର ।
 ୨୨ । କୃତଲକ୍ଷଣ, ଅହିତଲକ୍ଷଣ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଦ୍ୟାଗୁଣ-
 ଦ୍ଵାରା ଖ୍ୟାତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୩ । ଇଭ୍ୟ, ଆତ୍ୟ, ଧନ (ଦି) ଏ ତିନି ନାମ ଧନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୪ । ସ୍ଵାମିନ୍, ଲୀଶ୍ଵର, ପତି, ଲୀଶିତ, ଅଧିବୁ, ନାୟକ, ନେତା,
 ପ୍ରଭୁ, ପରିବୃତ୍ତ, ଅଧିପ (ଦି) ଏ ଦଶ ନାମ ସ୍ଵାମୀର ।
 ୨୫ । ଅଧିକକ୍ଷ, ସମୃଦ୍ଧ (ଦି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିପୁରୁ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୬ । କୁଟ୍ମକ୍ୟାୟୁତ (ପୁଂ), ଅଭ୍ୟାଗରକ(କ୍ଳ, ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ
 କୁଟ୍ମକାର୍ଯ୍ୟାସକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୨୭ । ଉତ୍ତମାଙ୍ଗ, ଲବଣ୍ୟୟୁକ୍ତ (ପୁଂ) ବ୍ୟକ୍ତିକ ସିଂହସଂହନନ କହି ।

୨୮ ନିବାର୍ଯ୍ୟଃ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାଃ ଯଃ ସମ୍ପନ୍ନଃ ସଦ୍‌ବିଧିଃ ।
 ୨୯ ଅବାଚ ମୁକୋ ୩୦ ଥ ମନୋଜବସଃ ପିତୃସନ୍ନିଭଃ ॥
 ୩୧ ସତ୍‌କୃତ୍ୟାଳଙ୍କ ତାଂ କନ୍ୟାଂ ଯୋ ଦଦାତି ସ କକୁଦଃ ।
 ୩୨ ଲକ୍ଷ୍ମୀବାନ୍ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶ୍ରୀଳଃ ଶ୍ରୀମାନ୍ ୩୩ ସ୍ମିନ୍ଧ୍ରସ୍ତୁ ବସ୍ତ୍ରଲଃ ।
 ୩୪ ସ୍ୟାଦୟାକ୍ତଃ କାରୁଣିକଃ କୃପାକ୍ତୁ ସୁରତଃ ସମାଃ ।
 ୩୫ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋପାବୃତଃ ସ୍ୱେଷ୍ଟ ସୁକ୍ତନୋ ନିରବଗ୍ରହଃ ॥
 ୩୬ ପରତନ୍ତ୍ରଃ ପରାଧୀନଃ ପରବାନ୍ଧାପବାନପି ।
 ୩୭ ଅଧୀନୋ ନିଶ୍ଚ ଆୟତ୍ତୋସୁକ୍ତନୋ ଗୃହ୍ୟକୋଽପ୍ୟସୌ ॥

୨୮ । ନିର୍ଭୟ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାକୁ ନିବାର୍ଯ୍ୟ କହି । ଏହା ତନୁ ଲଙ୍ଘନ ।
 ୨୯ । ଅବାଚ, ମୁକ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଚ୍ଚାର । ଏ ଦୁହେଁ ତନୁ ଲଙ୍ଘନ ।
 ୩୦ । ମନୋଜବସ୍, ପିତୃସନ୍ନିଭ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପିତୃଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୩୧ । ପୂଜାପ୍ରଦାନ ଅଳଂକୃତ କନ୍ୟାବାଚାକୁ କକୁଦ (ସି) କହି ।
 ୩୨ । ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍, ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ଶ୍ରୀଳ, ଶ୍ରୀମତ୍(ସି) ଏ ଗୁଣନାମଲକ୍ଷ୍ମୀଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୩୩ । ସ୍ମିନ୍ଧ୍ରସ୍ତ, ବସ୍ତ୍ରଲ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ନେହ ବିଶିଷ୍ଟର ।
 ୩୪ । ଦୟାକ୍ତ, କାରୁଣିକ, କୃପାକ୍ତ, ସୁରତ (ସୁଂ) ଏ ଗୁଣ ନାମ ଦୟାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୩୫ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ଅପାବୃତ, ସ୍ୱେଷ୍ଟନ, ସୁକ୍ତନ, ନିରବଗ୍ରହ (ସି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ସ୍ୱାଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୩୬ । ପରତନ୍ତ୍ର, ପରାଧୀନ, ପରବତ, ନାପବତ୍ (ସି) ଏ ଗୁଣ ନାମ ପରାଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୩୭ । ଅଧୀନ, ନିଶ୍ଚ, ଆୟତ୍ତ, ଅସୁକ୍ତନ, ଗୃହ୍ୟକ, (ସି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୩୮ ଖଳପୁ ସ୍ୟାଦବହୁକରେ ୩୯ ଶର୍ଦ୍ଦସୁମନ୍ତ୍ରିରସିୟଃ ।
 ୪୦ ଜାଲୋଽସମୀକ୍ଷକାଶ ସ୍ୟାତ୍ ୪୧ କୁଣ୍ଡୋ ମନ୍ଦଃସିୟାସୁ ଯଃ ।
 ୪୨ କର୍ମକ୍ଷମୋଽଲକ୍ଷ୍ମୀଶଃ ୪୩ ହିୟାବାନ୍ କର୍ମସୁଦ୍ୟତଃ ।
 ୪୪ ସକର୍ମୀ କର୍ମଶୀଳୋ ଯଃ ୪୫ କର୍ମଶୂରସ୍ତୁ କର୍ମଂ ॥
 ୪୬ ଭରଣ୍ୟଭୁକ୍ କର୍ମକରଃ ୪୭ କର୍ମକାରସ୍ତୁ ତତ୍‌ସିୟଃ ।

୩୮ । ଖଳପୁ, ବହୁକର(ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମ୍ମାନନ ହିୟାକାଶ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୩୯ । ଶର୍ଦ୍ଦସୁମ, ଶରଦ ସୁ(ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଳମ୍ବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଲୋକର ।
 ୪୦ । ଜାଲ, ଅସମୀକ୍ଷକାର୍ତ୍ତ(ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅବିଶ୍ୱାସୀକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଲୋକର ।
 ୪୧ । ମନ୍ଦସିୟାକାଶ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୁଣ୍ଡ କହି । ଏହା ତନୁ ଲଙ୍ଘନ ।
 ୪୨ । କର୍ମକ୍ଷମ, ଅଳଂକର୍ମୀଶ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାମକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୪୩ । ହିୟାବତ୍, କର୍ମସୁଦ୍ୟତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସକଳ କର୍ମ ଉଦ୍‌ଯୋଗୀର ।
 ୪୪ । କର୍ମିନ୍, କର୍ମଶୀଳ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କର୍ମଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୪୫ । କର୍ମଶୂର, କର୍ମଂ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କର୍ମ ନିପୁଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୪୬ । ଭରଣ୍ୟଭୁକ, କର୍ମକର (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେତନଭୋଗୀ କର୍ମକର୍ତ୍ତାର ।
 ୪୭ । କର୍ମକାର, ତତ୍‌ସିୟ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅବୈତନକ କର୍ମକାର କର ।

୪୮ ଅପସ୍ମାତ ମୃତସ୍ମାତ ୪୯ ଆମିଷାଣୀ ତୁ ଶୋଷ୍ଣକଃ ॥
 ୫୦ ବୁଦ୍ଧସିତଃ ସ୍ୟାତ ସ୍ବପ୍ନତୋ ଜଘନ୍ସୁରଶନାୟୁତଃ ।
 ୫୧ ପରାନ୍ତଃ ପରପିଣ୍ଡାଦୋ ୫୨ ଭକ୍ଷକୋ ଘସ୍ତୁରୋଦୁରଃ ।
 ୫୩ ଆଦ୍ୟନ୍ତଃ ସ୍ୟାଦୌଦରକୋ ବିକିଶୀଷା ବିକଳ୍ପିତେ ।
 ୫୪ । ଉଦ୍ଭବାମୁମ୍ବରଃ କୃଷିମ୍ବରଃ ସ୍ତୋଦରପୁରକେ ॥
 ୫୫ ସର୍ବାନ୍ନାନସ୍ତୁ ସର୍ବାନ୍ନଭୋଜୀ ୫୬ ଗୁପ୍ତୁ ପୁ ଗର୍ଜନଃ ।
 ଲୁବଧୋଽଭିଳାଷୁକପୁଷ୍ପକ୍ ୫୭ ସମୌ ଲୋଲୁପଲୋଲୁଭୌ ।

୪୮ । ଅପସ୍ମାତ ମୃତସ୍ମାତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାନକର୍ତ୍ତାର ।
 ୪୯ । ଆମିଷାଣୀନ, ଶୋଷ୍ଣକ (ସି) ଏ ଦୁଇନାମ ଆମିଷଭୋକ୍ତାର ।
 ୫୦ । ବୁଦ୍ଧସିତ, ସ୍ବପ୍ନତ, ଜଘନ୍ସୁ, ଅଶନାୟୁତ(ସି) ଏ ଗୁଣନାମ ସ୍ବପ୍ନତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୧ । ପରାନ୍ତ, ପରପିଣ୍ଡାଦ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରାନ୍ତୋପଜୀବୀର ।
 ୫୨ । ଭକ୍ଷକ, ଘସ୍ତୁର ଅଦୁର (ସି) ଏ ତିନି ନାମ ଭୋଜନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୩ । ଆଦ୍ୟନ୍ତ, ଔଦରକ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ତମ୍ଭାୟ ଉଦର ମାତ୍ର ପରିପୋଷକର ।
 ୫୪ । ଆମ୍ବମ୍ବର, କୃଷିମ୍ବର (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ତମ୍ଭାୟ ଉଦରମାତ୍ର ପରିପୋଷକର ।
 ୫୫ । ସର୍ବାନ୍ନାନ, ସର୍ବାନ୍ନଭୋଜିନ (ସି) ଏ ଦୁଇନାମ ସକଳବର୍ଣ୍ଣର ଅନ୍ନ ଖାଇବା ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୬ । ଗୁପ୍ତ, ଗର୍ଜନ, ଲୁପ୍ତ, ଅଭିଳାଷୁକ, ପୁଷ୍ପକ୍ (ସି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଲୋଭୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୭ । ଲୋଲୁପ, ଲୋଲୁଭ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋଭୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୫୮ ସୋନାଦୟୁନ୍ନାଦସ୍ତୁଃ ସ୍ୟା ୫୯ ଦକ୍ଷିଣତଃ ସମୁଦ୍ଭବଃ ।
 ୬୦ ମତ୍ରେ ଶୋଣ୍ଡେ କୁଂସୀବାଃ ୬୧ କାମୁକେ କମିତାନୁକଃ ।
 କମ୍ରଃ କାମୟିତା ଶ୍ଵକଃ କମନଃ କାମନୋଽଭକଃ ।
 ୬୨ ବିଧେୟୋ ବିନୟୁଗ୍ରାସ୍ତା ବଚନେ ସ୍ଥିତ ଆଶ୍ରବଃ ॥
 ୬୩ ବଶ୍ୟଃ ପ୍ରଣେୟୋ ୬୪ ନିଭୃତ ବିମାତ ପ୍ରଣିତାଃସମାଃ ।
 ୬୫ ଧୃଷ୍ଣୁ ଧୃଷ୍ଣୁର୍ ବିଯାତଶ୍ଚ ୬୬ ପ୍ରଗଲ୍ଭଃ ପ୍ରତିଭାନ୍ଦଃ ॥

୫୮ । ଉନ୍ନାଦ, ଉନ୍ନାଦସ୍ତୁ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉନ୍ନାଦୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୯ । ଅକ୍ଷିଣତ, ସମୁଦ୍ଭବ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଦ୍ଭବ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୦ । ମତ୍ରେ, ଶୋଣ୍ଡେ, କୁଂସୀବ (ସି) ଏ ଗୁଣ ନାମ ମଦମତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୧ । କାମୁକ, କମିତ, ଅନୁକ, କମ୍ର, କାମୟିତ, ଅଭକ, କମନ, କାମନ, ଅଭକ, (ସି) ଏ ନବ ନାମ କାମୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୨ । ବିଧେୟ, ବିନୟୁଗ୍ରାସ୍ତା, ବଚନେସ୍ଥିତ, ଆଶ୍ରବ (ସି) ଏ ଗୁଣ ନାମ ବାକ୍ୟ ପ୍ରତିପାଳନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୩ । ବଶ୍ୟ, ପ୍ରଣେୟ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଶୀଭୂତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୪ । ନିଭୃତ, ବିମାତ, ପ୍ରଣିତ (ସି) ଏ ତିନି ନାମ ବିନୟୁକର୍ତ୍ତାର ।
 ୬୫ । ଧୃଷ୍ଣୁ, ଧୃଷ୍ଣୁର୍, ବିଯାତ (ସି) ଏ ତିନିନାମ ଲଜ୍ଜାହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୬ । ପ୍ରଗଲ୍ଭ, ପ୍ରତିଭାନ୍ଦ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରତିଭାୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୭୦ ସ୍ୟାଦଧ୍ୟକ୍ଷେ କୁ ଶାଳୀନୋ ଗ୍ରା ବଲକ୍ଷୋ ବସୁପ୍ତାନ୍ତେ ।
 ୭୧ ଅଧୀରେ କାଚର ୭୦ ସପ୍ତୋ ଶ୍ଵରୁକ୍ତକୃଷ୍ଣକାଃ ॥
 ୭୨ ଆଶଂସୁବଶଂସିତର ୭୨ ଗୁହ୍ୟାକ୍ରତ୍ରାକର ।
 ୭୩ ଶ୍ରବ କୃଃ ଶ୍ରବୟା ସ୍ଵକ୍ତୋ ୭୩ ପଚୟାକ୍ରପୁ ପାତୁକେ ।
 ୭୪ ଲଜ୍ଜାଶାଳେନମପିଷ୍ଠ ୭୪ ବଦାରୁରଭବାଦକେ ।
 ୭୫ ଶରରୁଦାତୁକୋ ହିଂସଃ ୭୫ ସ୍ୟାଦବର୍ଜିଷ୍ଠୁ ପୁ ବର୍ଜନଃ ।

୬୭ । ଅଧିଷ୍ଠ, ଶାଳୀନ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲଜ୍ଜାୟୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୬୮ । ବଲକ୍ଷ, ବସୁପ୍ତାନ୍ତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବସୁପ୍ତୟୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୧ । ଅଧୀର, କାଚର (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଧିର ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୦ । ସପ୍ତ ଶ୍ଵରୁ, ଶ୍ଵରୁକ, ଶ୍ଵରୁକ (ସି) ଏ ଗୁର ନାମ ଶ୍ଵତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୨ । ଆଶାଦାଦକାଶ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଆଶଂସୁ କହି । ଏହା ତନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୭୨ । ଗୁହ୍ୟାକ୍ର, କ୍ରତ୍ରାକ୍ର (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁହ୍ୟଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୩ । ଶ୍ରବାୟୁକ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଶ୍ରବାକ୍ର କହି । ଏହା ତନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୭୩ । ପଚୟାକ୍ର, ପାତୁକ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଚୟଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୪ । ଲଜ୍ଜାଶୀଳ, ଅପସପିଷ୍ଠ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲଜ୍ଜାଶୀଳବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୫ । ବଦାରୁ, ଅଭବାଦକ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାଦଗ୍ରହଣ ପୂର୍ବକ ପ୍ରଣାମକାରୀ ।
 ୭୫ । ଶରରୁ, ଦାତୁକ, ହିଂସ (ସି) ଏ ତନି ନାମ ହିଂସାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୭୫ । ବର୍ଜିଷ୍ଠ, ବର୍ଜନ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବର୍ଜ ଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୭୯ ଉତ୍ପତ୍ତିଷ୍ଠୁ ପୁପ୍ତତା ୮୦ ଶଳକରଷ୍ଠୁ ପୁ ମଣ୍ଡନଃ ।
 ୮୧ ଭୃଷ୍ଟୁ ଭୃଷ୍ଟୁଭୃଷ୍ଟ ୮୨ ବର୍ଜିଷ୍ଠୁ ବର୍ଜନଃ ସମୋ ।
 ୮୩ ନିରକାରଷ୍ଠୁ ଶିପ୍ପୁଃସ୍ୟାତ୍ ୮୪ ସାନ୍ତଃସିନ୍ଧୁ ମେଦୁରଃ ।
 ୮୫ ଜ୍ଞାତାରୁ ବଦୁରୋ ବଦୁ ୮୬ ବକାଶୀ ଭୁ ବକସ୍ତରଃ ॥
 ୮୭ ବସୁଭୁରୋ ବସୁମରଃ ପ୍ରସାରା ତ ବସାରଣି ।
 ୮୮ ସହସ୍ତୁ ସହନଃ ସନ୍ତା ତତ୍ତ୍ଵଃ ସମିତା ସମା ॥

୭୯ । ଉତ୍ପତ୍ତିଷ୍ଠୁ, ଉତ୍ପତ୍ତି (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉତ୍ପତ୍ତି ପଚନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୮୦ । ଶଳକରଷ୍ଠୁ ମଣ୍ଡନ, (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶଳକରଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୮୧ । ଭୃଷ୍ଟୁ, ଭୃଷ୍ଟୁ, ଭୃଷ୍ଟ (ସି) ଏ ତନି ନାମ ସାଧୁ-ଭବନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୮୨ । ବର୍ଜିଷ୍ଠୁ, ବର୍ଜନ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାଧୁ ବୃତ୍ତଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୮୩ । ନିରକାରଷ୍ଠୁ, ଶିପ୍ପୁ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିରକରଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୮୪ । ସାନ୍ତ, ସିନ୍ଧୁ, ମେଦୁର (ସି) ଏ ତନି ନାମ ଅତିଶୟ ସିନ୍ଧୁଧର ।
 ୮୫ । ଜ୍ଞାତୁ, ବଦୁର, ବଦୁ (ସି) ଏ ତନି ନାମ ଜ୍ଞାନକର୍ତ୍ତାର ।
 ୮୬ । ବକାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ବକାଶିନ । ଏହା ତନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୮୭ । ବସୁଭୁର, ବସୁମର, ପ୍ରସାରନ୍, ବସାରନ୍ (ସି) ଏ ଗୁର ନାମ ପ୍ରସରଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୮୮ । ସହସ୍ତୁ, ସହନ, ସନ୍ତା, ତତ୍ତ୍ଵ, ସମିତ, ସମିନ୍, (ସି) ଏ ଛଅ ନାମ ସହନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୮୯ ଶୋଧନୋଽମର୍ଷଣଃ କୋପୀ ୯୦ ଚଣ୍ଡ଼ାନ୍ତ୍ୟକୋପନଃ
 ୯୧ ଜାଗରୁକୋ ଜଗରତା ୯୨ ଦୃଷ୍ଟିତଃ ପ୍ରଚଳାୟିତଃ ॥
 ୯୩ ସ୍ଵପ୍ନକ୍ଷୟାକୃନ୍ତିତ୍ଵାକ୍ ୯୪ ନିଦ୍ରାଶୟିତୋ ସମୌ ।
 ୯୫ ପରାଜୟ ପରାଜିତଃ ୯୬ ସ୍ୟାଦବାହସ୍ୟଧୋମୁଖଃ ॥
 ୯୭ ଦେବାନଞ୍ଜିତ ଦେବଦ୍ରୁଞ୍ଜ ୯୮ ବିଶ୍ଵାନ୍ୟଞ୍ଜ ବିଶ୍ଵଚଞ୍ଜିତ ।
 ୯୯ ଯଃ ସହାଞ୍ଜି ତ ସ ସଧ୍ୟଞ୍ଜ ୧୦୦ ସାତିର୍ଯ୍ୟଞ୍ଜ ଯନ୍ତ୍ର ଶେଞ୍ଜି ॥

୮୯ । ଶୋଧନ, ଅମର୍ଷଣ, କୋପିତ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ଶୋଧ-
 ଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୦ । ଚଣ୍ଡ, ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପନ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ଶୋଧଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୧ । ଜାଗରୁକ, ଜାଗରତ୍ଵ, (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାଗରଣଶୀଳ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୨ । ଦୃଷ୍ଟିତ, ପ୍ରଚଳାୟିତ, (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଦ୍ରାଦି ଦ୍ଵାରା
 ଦୃଷ୍ଟିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୩ । ସ୍ଵପ୍ନକ୍ଷୟାକୃନ୍ତି, ନିଦ୍ରାକୃ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ନିଦ୍ରାଶୀଳ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୪ । ନିଦ୍ରାଶୟିତ, ଶୟିତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଦ୍ରାଗତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୫ । ପରାଜୟମୁଖ, ପରାଜିତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସର୍ବକର୍ମରେ ବିମୁଖ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୬ । ଅବାହ, ଅଧୋମୁଖ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସର୍ବକର୍ମରେ
 ଅଧୋମୁଖ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୯୭ । ଦେବପଞ୍ଜକ ବ୍ୟକ୍ତିକି ଦେବଦ୍ରବ୍ୟ ଞ୍ଜ (ତ) କହି ଏହା
 ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୯୮ । ସର୍ବସ ଗମନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିକି ବିଶ୍ଵଦ୍ର (ତ) ଞ୍ଜ କହି, ଏହା
 (ହି) ।
 ୯୯ । ସହାଞ୍ଜି ଗମନକର୍ତ୍ତାକୁ ସଧ୍ୟଞ୍ଜ (ତ) କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୦୦ । ତିର୍ଯ୍ୟକଭାବରେ ଗମନକର୍ତ୍ତାକୁ ତର୍ଯ୍ୟଞ୍ଜ (ତ) କହି, ଏହା
 ତିନିଲିଙ୍ଗ ।

୧୦୧ ବଦୋ ବଦାବଦୋ ବକ୍ରା ୧୦୨ ବାଗୀଶୋବାକ୍ ପଞ୍ଚସମୌ
 ୧୦୩ ବାଘେୟୁକ୍ତିପଟୁବାଗୀ ୧୦୪ ବାବଦୁକୋଽତିବକ୍ରା ।
 ୧୦୫ ସ୍ୟ ଛକ୍ତାକସ୍ତୁ ବାଗୁଲେ ବାଗୁଟୋ ବହୁଗହ୍ୟବାକ୍ ।
 ୧୦୬ ଦୁର୍ମ୍ମୁଖେ ମୁଖେବଦମୁଖୋ ୧୦୭ ଶୁକ୍ଳଃ ପ୍ରିୟମଦେ ॥
 ୧୦୮ ଲେହନଃ ସ୍ୟାଦସ୍ତୁ ଟବାକ୍ ୧୦୯ ଗର୍ହ୍ୟବାଦିକ୍ କଦ୍ବଦଃ ।
 ୧୧୦ ସମୌ କୁବାଦ କୁଚରୋ ୧୧୧ ସ୍ୟାଦସୌମ୍ୟସ୍ଵରେସ୍ଵରଃ ।

୧୦୧ । ବଦ, ବଦାବଦ, ବକ୍ରା (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ବକ୍ରାର ।
 ୧୦୨ । ବାଗୀଶ, ବାଗ୍ ପତି (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ଵବୁଦ୍ଧିଦ୍ଵାରାବ୍ୟାପ୍ୟ
 ରଚକର ।
 ୧୦୩ । ବାଘେୟୁକ୍ତିପଟୁ, ବାଗିନ୍ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବାକପଟୁ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୦୪ । ପୁନଃପୁନଃ କମ୍ପାଅଧିକଭାଷଣଶୀଳରନାମ ବାବଦୁକ (ହି)
 କହି ।
 ୧୦୫ । ଛକ୍ତାକ, ବାଗୁଲ, ବାଗୁଟ, ବହୁଗହ୍ୟବାକ୍ (ହି) ଏ ଗୁଣ
 ନାମ ବହୁତ ବକିବା ଲୋକର ।
 ୧୦୬ । ଦୁର୍ମ୍ମୁଖ, ମୁଖର, ଆବଦମୁଖ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ
 ଅପ୍ରିୟବକ୍ରାର ।
 ୧୦୭ । ଶୁକ୍ଳ, ପ୍ରିୟମଦ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରିୟବକ୍ରାର ।
 ୧୦୮ । ଲେହନ, ଅସ୍ତୁ ଟବାକ୍ (ହି) ଏ ଦୁଇନାମ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟବାକ୍ୟ
 ବକ୍ରାର ।
 ୧୦୯ । ଗର୍ହ୍ୟବାଦିନ୍, କଦ୍ବଦ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁହାତିବାକ୍ୟ
 ବକ୍ରାର ।
 ୧୧୦ । କୁବାଦ, କୁଚର (ହି) ଏ ଦୁଇନାମ ପର ପରିବାଦ ବକ୍ରାର ।
 ୧୧୧ । ଅସୌମ୍ୟସ୍ଵର, ଅଫ୍ଵର (ହି) ଏ ଦୁଇନାମ କୁସ୍ଵରବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୧୬ ରବଣ: ଶବ୍ଦନୋ ୧୧୩ ନାନ୍ଦୀବାଦୀ ନାନ୍ଦୀକର: ସମୌ ।
 ୧୧୪ ଜଡ଼ୋଞ୍ଜ ୧୧୫ ଏଡ଼ମୁକସ୍ତୁ ବହୁଂ ଶ୍ରେତୁମଶିଷିତେ ।
 ୧୧୭ ଚକ୍ଷୁଂଶୀଳସ୍ତୁ ଚୁକ୍ଷୁକୋ ୧୧୮ ନଗୋଽବାସା ଘନମ୍ଭରେ ।
 ୧୧୮ ନିଷ୍ଠାସିତୋଽବକୃଷ୍ଣ: ସ୍ୟା ୧୧୯ ଦପୟସ୍ତସ୍ତୁ ଧକ୍‌କୃତ: ॥
 ୧୨୦ ଆଭ୍ରଗର୍ବୋଽଭଭୂତ ସ୍ୟା ୧୨୧ କାପିତ: ସାଧୁତାସମୌ ।
 ୧୨୨ ପ୍ରତ୍ୟାବଶ୍ଟୋ ନିରସ୍ତ: ସ୍ୟାତୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତୋ ନିରକୃତ:

୧୧୬ । ରବଣ, ଶବ୍ଦନ୍ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୧୩ । ନାନ୍ଦୀବାଦିନ୍, ନାନ୍ଦୀକର (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଙ୍ଗଳଯୁକ୍ତ
 ସ୍ତୁତି ବାଦକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୧୪ । ଜଡ଼, ଅଞ୍ଜ ଏ ଦୁଇନାମ ଜଡ଼ବ୍ୟକ୍ତିର । ଏ ଦୁହେଁ ତିନିଲିଙ୍ଗ
 ୧୧୫ । କହିବା, ଶୁଣିବା, ଅଶିଷିତ ବା ଶିକ ଏଡ଼ମୁକ (ତ୍ର) କହି ।
 ୧୧୭ । ଚକ୍ଷୁଂଶୀଳ, ଚୁକ୍ଷୁକ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁକବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୧୮ । ନଗ୍ନ, ଅବାସସ୍, ଘନମ୍ଭର (ସି) ଏ ତିନି ନାମ ଲଙ୍ଗଳାର
 ୧୧୮ । ନିଷ୍ଠାସିତ, ଅବକୃଷ୍ଣ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବହୁଷ୍ଟକବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୧୯ । ଅପୟସ୍ତ, ଧକ୍‌କୃତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୃତଧକ୍‌କାର
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୦ । ଆଭ୍ରଗର୍ବ, ଅଭଭୂତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅହଂକାରଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୧ । କାପିତ, ସାଧୁତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାଧୁତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୨ । ପ୍ରତ୍ୟାବଶ୍ଟ, ନିରସ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ, ନିରକୃତ (ସି) ଏ ଚାରି
 ନାମ ନିରକୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୨୩ ନିକୃତ: ସ୍ୟାଦ୍‌ବିପ୍ରକୃତୋ ୧୨୪ ବିପ୍ରଲବ୍ଧସ୍ତୁ ବଞ୍ଚିତ: ।
 ୧୨୫ ମନୋହତ: ପ୍ରତିହତ: ପ୍ରତିବନ୍ଧୋ ହତଶ୍ଚ ସଃ ॥
 ୧୨୬ ଅଧିଷ୍ଠିତ: ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋ ୧୨୭ ବନ୍ଧେ ଶଳିତସଂଯତୌ ।
 ୧୨୮ ଅପନ୍ନ ଆପତ୍ତପ୍ରାପ୍ତ: ସ୍ୟାତୁ ୧୨୯ କାନ୍ଦଶୀକୋଭୟଦୃଢ଼ତ: ।
 ୧୩୦ ଆକ୍ଷାରିତ: କ୍ଷାରିତୋଽଭିଶସ୍ତେ ୧୩୧ ସଙ୍କସୁକୋଽସ୍ଥିରେ ।
 ୧୩୨ ବ୍ୟସନାର୍ତ୍ତେ ପରକ୍ରୌଢ଼ୋ ୧୩୩ ବିହସ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳୋ
 ସମୌ ॥
 ୧୩୪ ବିକୃବୋ ବିହୃଲ: ୧୩୫ ସ୍ୟାତୁ ବିବଶୋଽବିଷ୍ଟ ଦୁଷ୍ଟଧୀ:

୧୨୩ । ନିକୃତ, ବିପ୍ରକୃତ (ସି) ଏ ଦୁଇନାମ ଭିରସ୍ତୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୪ । ବିପ୍ରଲବ୍ଧ, ବଞ୍ଚିତ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଞ୍ଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୫ । ମନୋହତ, ପ୍ରତିହତ, ପ୍ରତିବନ୍ଧ, ହତ, (ତ୍ର) ଏ ଚାରିନାମ
 ହତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୬ । ଅଧିଷ୍ଠିତ, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ (ସି) ଏ ତିନି ନାମ ନିନ୍ଦିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୭ । ବନ୍ଧେ, ଶଳିତ, ସଂଯତ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ବନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୮ । ଅପନ୍ନ, ଆପତ୍ତପ୍ରାପ୍ତ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆପତ୍ତଗତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୨୯ । କାନ୍ଦଶୀକ, ଭୟଦୃଢ଼ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁଦ୍ଧରୂପଲାଇବ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୦ । ଆକ୍ଷାରିତ, କ୍ଷାରିତ, ଅଭିଶସ୍ତ (ତ୍ର) ଏ ତିନିନାମ ମିଥ୍ୟା-
 ବାକ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦୁଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୧ । ସଙ୍କସୁକ, ଅସ୍ଥିର (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅସ୍ଥିର ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୨ । ବ୍ୟସନାର୍ତ୍ତ, ପରକ୍ରୌଢ଼ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇନାମ କାମଦୋଷପାତ୍ରିତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୩ । ବିହସ୍ତ, ବ୍ୟାକୁଳ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇନାମ ଭୟବିହୃଳବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୪ । ବିକୃବ, ବିହୃଲ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭୟବିହୃଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୧୩୫ । ବିବଶ, ଅବିଷ୍ଟ, ଦୁଷ୍ଟଧୀ (ତ୍ର) ଏ ତିନିନାମ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ
 ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୬ କଣ୍ୟା କଣାହ୍ନି ୧୩୭ ସନ୍ତତେ ଭାତତାପୀ ବଧୋଦ୍ୟତେ ॥
 ୧୩୮ ଦ୍ବେଷ୍ୟଭୂଷି ଗତୋ ୧୩୯ ବଧ୍ୟାସୀର୍ଷକ୍ଳେଦ୍ୟଲମ୍ବୋ ସମୋ
 ୧୪୦ ବିଷୟାବିଷେଷ ଯୋବଧ୍ୟୋ ୧୪୧ ମୁଖଲୋମୁଷଲେନ ଯଃ ।
 ୧୪୨ ଶିଶୁ ଦାନୋଽକୃଷ୍ଣକର୍ମା ୧୪୩ ଚପଳଶ୍ଚି କୁରୋ ସମୋ
 ୧୪୪ ଦୋଷୋକଦୃକ୍ ପୁଷ୍ପେଭାଗୀ ୧୪୫ ନିକୁଳସ୍ତୁ ନୃକଃ ଶଠଃ ॥
 ୧୪୬ କର୍ଣ୍ଣେଜପଃ ସୁଚକଃ ସ୍ୟାତ୍ ପିଣ୍ଡନୋ ଦୁର୍ଜନଃ ଶଳଃ ।

୧୩୬ । କଣ୍ୟା, କଣାହ୍ନି (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଣାହାତ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୭ । ସନ୍ତତ, ଆତତାପୀନ୍, ବଧୋଦ୍ୟତ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ କୃତସନ୍ତତ ବଧୋଦ୍ୟତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୮ । ଦ୍ବେଷ୍ୟ, ଅସିଗତ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦ୍ବେଷ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୩୯ । ବଧ୍ୟା, ଶୀର୍ଷକ୍ଳେଦ୍ୟ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୦ । ବିଷଦ୍ବାସ ବଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କି ବିଷୟ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।

୧୪୧ । ମୁଷଲଦ୍ବାସ ବଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କି ମୁଷଲ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।

୧୪୨ । ଶିଶୁ ଦାନ, ଅକୃଷ୍ଣକର୍ମା (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅମଳନ ମର୍ମକାର ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୩ । ଚପଳ ଚକ୍ରର (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚପଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୪ । ଦୋଷୋକଦୃଶ, ପୁଷ୍ପେଭାଗୀ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଣ-ପରିତ୍ୟାଗକାରୀ ଦୋଷଗ୍ରାସୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୫ । ନିକୁଳ, ଅନୁକୃ, ଶଠ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ପ୍ରତାରକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୬ । କର୍ଣ୍ଣେଜପ, ସୁଚକ, ପିଣ୍ଡନ, ଦୁର୍ଜନ, ଶଳ (ତ୍ର) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଶତଆର ।

୧୪୭ ନୃଶଂସୋ ଭାତୁକଃ ହରଃ ପାପୋ ୧୪୮ ଧୂର୍ଜସ୍ତୁ ବଞ୍ଚକଃ ।
 ୧୪୯ ଅଜ୍ଞେମୁତ ଯଥାଜାତ ମୃଗ ବୈଧେୟ ବାଲିଶଃ ॥
 ୧୫୦ କଦର୍ଯ୍ୟ କୃପଣସଦ୍ରୁ କମ୍ପବୁଦ ମିତମ୍ବରଃ ॥
 ୧୫୧ ନିସ୍ତସ୍ତୁ ଦୁର୍ବିଧୋ ଘାନୋ ଦରିଦ୍ରୋ ଦୁର୍ଗତୋଽପିସଃ ।
 ୧୫୨ ବମାୟକୋ ଯାଚନକୋ ମାର୍ଗଶୋ ଯାଚକାର୍ଥିନୋ ।
 ୧୫୩ ଅହଂକାରବାନହଂସଃ ୧୫୪ ଶୁଭଂୟଃ ସ୍ୟାତ୍ ଶୁଭାନ୍ୟୁତଃ ।
 ୧୫୫ ଦିବ୍ୟୋପପାଦୁକା ଦେବା ୨୫୬ ନୃଗବାଦ୍ୟାଜସ୍ବୟୁଜଃ

୧୪୭ । ନୃଶଂସ, ଭାତୁକହର, ପାପ (ତ୍ର) ଏ ଗୁଣ ନାମ ହର ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୮ । ଧୂର୍ଜ, ବଞ୍ଚକ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବଞ୍ଚକ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୪୯ । ଅଜ୍ଞ, ମୁତ, ଯଥାଜାତ, ମୃଗ, ବୈଧେୟ, ବାଲିଶ (ତ୍ର) ଏ ଛଅ ନାମ ମୃଗର ।

୧୫୦ । କଦର୍ଯ୍ୟ, କୃପଣ, ସଦ୍ରୁ, କମ୍ପବୁଦ, ମିତମ୍ବର (ତ୍ର) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ କୃପଣର ।

୧୫୧ । ନିସ୍ତସ୍ତୁ, ଦୁର୍ବିଧ୍ୟ, ଘାନ, ଦରିଦ୍ର, ଦୁର୍ଗତ (ତ୍ର) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦରିଦ୍ରର ।

୧୫୨ । ବମାୟକ, ଯାଚନକ, ମାର୍ଗଶ, ଯାଚକ, ଅର୍ଥିନ୍ (ତ୍ର) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ମାର୍ଗିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୫୩ । ଅହଂକାରବତ୍, ଅହଂସୁ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅହଂକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୫୪ । ଶୁଭଂୟ, ଶୁଭାନ୍ୟୁତ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୁଭୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ।

୧୫୫ । ସମୁଦାୟ ଦେବତାକୁ ଦିବ୍ୟୋପପାଦୁକା (ତ୍ର) କହି ।

୧୫୬ । ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଗବାହକ୍ କରସୂକ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।

୧୫୬ ସ୍ୱେଦନାଃ କୃମିଦଂଶାଦ୍ୟା ୧୫୮ ପକ୍ଷପର୍ଣାଦୟୋଃଶ୍ଚ ନାଃ

ଇତି ପ୍ରାଣିବର୍ଗଃ

ବିଶେଷ୍ୟ ନିରାକର୍ଷଣ

- ୧ ଉଦ୍ଭିଦପ୍ରଭୃତିଲ୍ଲୁପ୍ୟାକ ଉଦ୍ଭିଦୁଦ୍ଭିଜମୁଦ୍ଭିଦମ୍ ।
 ୨ ସୁନ୍ଦରଂ ରୁଚିରଂ ଗୁରୁ ସୁଷମଂ ସାଧୁ ଶୋଭନମ୍ ॥
 କାନ୍ତଂ ମନୋରମଂ ରୁଚ୍ୟଂ ମନୋଜ୍ଞଂ ମଞ୍ଜୁଲମ୍ ।
 ୩ ତଦାସେଚନକଂ ତୁପ୍ତୋନାସ୍ତ୍ୟନ୍ତୋ ଯସ୍ୟ ଦର୍ଶନାତ୍ ॥
 ୪ ଅଭ୍ୟଶ୍ରେୟସ୍ତପିତଂ ହୃଦ୍ୟଂ ଦୟିତଂ ବଲ୍ଲଭଂ ପ୍ରିୟମ୍ ।
 ୫ ନିକୃଷ୍ଟ ପ୍ରତିକୃଷ୍ଟା ଦକ୍ଷେଫଯାପ୍ୟାବମାଧମାଃ ॥
 କୁପୟଃ କୁସ୍ତ୍ର ତାବଦ୍ୟ ଶେଷହ୍ୟାତାକା ସମାଃ

୧୫୭ । କୃମି, ଡାଶ, ମାଛ ଆଦିକୁ ସ୍ୱେଦନ କହ । ଏହାତନିଲଜ ।

୧୫୮ । ପକ୍ଷୀ, ପର୍ଣ ଆଦିକୁ ଅଣ୍ଟନ କହ । ଏହା ତନିଲଜ ।

ଇତି ପ୍ରାଣିବର୍ଗ

- ୧ । ତରୁ, ଗୁଳ୍ମାଦିକି ଉଦ୍ଭିଦ କହ ।
 (କ) ଉଦ୍ଭିଦ, ଉଦ୍ଭିଜ, ଉଦ୍ଭିଦ ଏ ତନି ନାମ ବୃକ୍ଷ
 ଲତାଦିକର । ଏମାନେ ତନିଲଜ ।
 ୨ । ସୁନ୍ଦର, ରୁଚିର, ଗୁରୁ, ସୁଷମ, ସାଧୁ, ଶୋଭନ, କାନ୍ତ,
 ମନୋରମ, ରୁଚ୍ୟ, ମନୋଜ୍ଞ, ମଞ୍ଜୁ, ମଞ୍ଜୁଲ (ହି) ଏବାର
 ନାମ ସୁନ୍ଦର ।
 ୩ । ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ତୁପ୍ତ ନ ହୁଏ, ତାହାକୁ ଆସେଚନକ
 (ହି) କହ ।
 ୪ । ଅଭ୍ୟଶ୍ରେୟ, ଅପିତ, ହୃଦ୍ୟ, ଦୟିତ ବଲ୍ଲଭ, ପ୍ରିୟ (ହି) ଏ
 ତନି ନାମ ଅଭ୍ୟଶ୍ରେୟ ।
 ୫ । ନିକୃଷ୍ଟ, ପ୍ରତିକୃଷ୍ଟ, ଅବନ, ରେଫ, ଯାପ୍ୟ, ଅବମ, ଅଧମ
 କୁପୟ, କୁସ୍ତ୍ର, ଅବଦ୍ୟ, ଶେଷ, ଗର୍ହ୍ୟ ଅଶକ (ତ୍ୱ) ଏ
 ତେର ନାମ ନିକୃଷ୍ଟ ।

- ୬ ମଳୀମସଂ ତୁ ମଳନଂ କଜରଂ ମଳଦୃଷିତମ୍ ॥
 ୭ ପୁତଂ ପବନଂ ମେଧଂ ଚ ା ସାଧୁଂ ତୁ ବିମଳାମ୍ବୁକମ ।
 ୮ ନିର୍ଘୃକ୍ତଂ, ଶୋଧିତଂ ମୃଷ୍ଟଂ ନିଶୋଧ୍ୟ ଅନବସ୍ତରଂ ॥
 ୧୦ ଅସାରଂ ଫଲ୍ଗୁ ଶୂନ୍ୟଂ ତୁ ବଶିକଂ ତୁଚ୍ଛଭକ୍ତକେ ।
 ୧୨ ଖାଦ୍ୟେ ପ୍ରଧାନଂ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରବେକାନୁଭବୋଦ୍ଭବମାଃ ॥
 ମୁଖ୍ୟ କର୍ଯ୍ୟ ବରେଣ୍ୟାଶ୍ଚ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନବରାଦ୍ୟବତ୍ ।
 ପରାବ୍ୟାଗ୍ରପ୍ରାଗ୍ରହର ପ୍ରାଗ୍ରାଗ୍ରାଗ୍ରାୟମଗ୍ରାୟମ୍ ।
 ୧୩ ଶ୍ରେୟଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠଃ ପୁଷ୍ଟିଃ ସ୍ୟାତ୍ ସତ୍ତ୍ୱମଶ୍ଚ ତିଶୋଭନେ ।
 ୧୪ ସ୍ୟୁରୁତ୍ତରପଦେ ବ୍ୟାଘ୍ର ପୁଞ୍ଜବର୍ଷକକୁଞ୍ଜରାଃ ॥

୬ । ମଳୀମସଂ ମଳନ, କଜର, ମଳଦୃଷିତ (ହି) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ମଳନର ।

୭ । ପୁତ, ପବନ, ମେଧ (ହି) ଏ ତନି ନାମ ପବନର ।

୮ । ସାଧୁ, ବିମଳାମ୍ବୁକ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିର୍ମଳର ।

୯ । ନିର୍ଘୃକ୍ତ, ଶୋଧିତ ମୃଷ୍ଟ ନିଶୋଧ୍ୟ, ଅନବସ୍ତର (ହି) ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ପ୍ରଧାନନାମ ହାର ଶୋଧିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ।

୧୦ । ଅସାର, ଫଲ୍ଗୁ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅସାରର (ହାଲୁକା)

୧୧ । ଶୂନ୍ୟ, ବଶିକ, ତୁଚ୍ଛ, ଭକ୍ତକ (ହି) ଏ ଗୁରୁନାମ ଗୁଣାଦିଶୂନ୍ୟ
 ବସ୍ତୁର ।

୧୨ । ପ୍ରଧାନ (ଖାଦ୍ୟ), ପ୍ରମୁଖ, ପ୍ରବେକ, ଅନୁଭବ, ଉଭୟ, ମୁଖ୍ୟ
 (ପୁଂ) କର୍ଯ୍ୟ (ଖାଦ୍ୟ), ବରେଣ୍ୟ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନବରାଦ୍ୟ, ପରାବ୍ୟା
 ଗ୍ରହ, ପ୍ରାଗ୍ରହର, ପ୍ରାଗ୍ରା, ଅଗ୍ରା ଅଗ୍ରାୟ, ଅଗ୍ରାୟ, (ପୁଂ) ଏ
 ସତର ନାମ ପ୍ରଧାନର ।

୧୩ । ଶ୍ରେୟସ୍, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପୁଷ୍ଟି, ସତ୍ତ୍ୱମ, ଅତିଶୋଭନ (ହି) ଏ
 ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅତିଶୋଭନ ବସ୍ତୁର ।

୧୪ । ବ୍ୟାଘ୍ର, ପୁଞ୍ଜବ, ଉଷଭ, କୁଞ୍ଜର, ସିଂହ, ଶାଢ଼ୀ ଲ ନାଗ ଏସାତ

- ସିଂହ ଶାର୍ଦୂଳ ନାଗାଦ୍ୟଃ ପୁଂସି ଶ୍ରେଷ୍ଠାର୍ଥବାଚକାଃ ।
 ୧୫ ଅପ୍ରାଗ୍ର୍ୟଂ ଦ୍ଵୟସାନ୍ଦେ ଦ୍ଵେ ଅପ୍ରଧାନୋପସଙ୍ଗନ୍ତେ ॥
 ୧୬ ବିଶେଷଟଂ ପୃଥ୍ଵୀବୃଦ୍ଧଶାଳଂ ପୃଥୁଳଂ ମହତ୍ ।
 ବହୋରୁ ବିପୁଳଂ ୧୭ ପୀନ ପୀବନ୍ କୁ ସ୍ଥଳପୀବରେ ॥
 ୧୮ ପ୍ରୋକାନ୍ତ ଶୁଳ୍ଲିକାଃ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଶୁଷ୍କଂ ଦତ୍ତଂ କୃଷଂ ତନ୍ମୁ ।
 ସ୍ଥିୟାଂ ମାତା ସ୍ତୃଷ୍ଟିଃ ପୁଂସି ଲବଲେଶକଶାଃଶବଃ ॥
 ୧୯ ଅତ୍ୟଲ୍ପେଲ୍ପେଷୁମଲ୍ପାୟାଃ କମୟୋଃଶୀୟାଃ ଇତ୍ୟପି ।
 ୨୦ ପ୍ରଭୃତଂ ପ୍ରଚୁରଂ ପ୍ରାଜ୍ୟମଦତ୍ତଂ ବହୁଳଂ ବହୁ ।
 ପୁରୁଷୁପୁରୁ ଭୃଷ୍ଣିଷ୍ଠଂ ଶ୍ଵାରଂ ଭୃଷ୍ଣିଷ୍ଠ ଭୃଷି ତ ।

- ନାମ ଉତ୍ତରପଦରେ ଥିଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠବାଚକ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଧାନକୁ
 ବୁଝାଏ । ଏମାନେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫ । ଅପ୍ରାଗ୍ର୍ୟ (ତନୁଲିଙ୍ଗ), ଅପ୍ରଧାନ, ଉପସଙ୍ଗନ୍ତ (ଲ୍ଵା) ଏ ତନୁ
 ନାମ ଅପ୍ରଧାନର ।
 ୧୬ । ବିଶେଷଟ, ପୃଥ୍ଵୀ, ବୃଦ୍ଧ, ବିଶାଳ, ପୃଥୁଳ, ମହତ, ବହୁ,
 ଭରୁ, ବିପୁଳ, (ହି) ଏ ନବ ନାମ ବୃଦ୍ଧତର ।
 ୧୭ । ପୀନ, ପୀବନ୍, ସ୍ଥଳ, ପୀବର (ହି) ଏ ଗୁଣ ନାମ ସ୍ଥଳ
 ଅର୍ଥାତ୍ ମୋଟର ।
 ୧୮ । ପ୍ରୋକ, ଅଳ୍ପ ଶୁଳ୍ଲିକ, ସୁକ୍ଷ୍ମ, ଶୁଷ୍କ, ଦତ୍ତ, କୃଷ (ହି)ତନ୍ମୁ
 ମାତା, ସ୍ତୃଷ୍ଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଲବ, ଲେଶ, କଶ, ଅଶୁ, (ପୁଂ) ଏତଦ୍ଭଦ
 ନାମ ସୁକ୍ଷ୍ମର ।
 ୧୯ । ଅତ୍ୟଲ୍ପ, ଅଳ୍ପେଷୁ, ଅଳ୍ପାୟା, ଅଶୀୟା, ଅଶୀୟା (ହି)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅତି ଅଳ୍ପର ।
 ୨୦ । ପ୍ରଭୃତ, ପ୍ରଚୁର, ପ୍ରାଜ୍ୟ, ଅଦତ୍ତ, ବହୁଳ ବହୁ, ପୁରୁଷୁ,
 ପୁରୁ, ଭୃଷ୍ଣିଷ୍ଠ, ଶ୍ଵାର, ଭୃଷ୍ଣ, ଭୃଷି, (ହି) ଏ ବାର ନାମ
 ପ୍ରଚୁରର ।

- ୨୧ ପରଃ ଶତାଦ୍ୟାସ୍ତେ ସେଷାଂ ପର ସଂଖ୍ୟା ଶତାଦିକାତ୍ ।
 ୨୨ ଗଣନାୟେ କୁ ଗାଣେୟଂ ୨୩ ସଂଖ୍ୟାତ ଗଣିତସମଂ ସଦମ୍ ।
 ୨୪ ବିଶ୍ଵମଶେଷଂ କୁସ୍ତ୍ରଂ ସମସ୍ତ ନିଶିଳାଶିଳ କଃଶେଷମ୍ ॥
 ସମଗ୍ରଂ ସକଳଂ ପୂର୍ଣ୍ଣମଶେଷଂ ସ୍ୟାଦନୁନକେ ।
 ୨୫ ଘନଂ ନିରନ୍ତରଂ ସାନ୍ନଂ ୨୬ ପେଲବଂ ବିରଳଂ ତନ୍ମୁ ॥
 ୨୭ ସମୀପେ ନିକଟାସନ୍ନ ସନ୍ନିକୃଷ୍ଟଃ ସମୀପବତ୍
 ସଦେଶାଭ୍ୟାସ ସବଧଃ ସମର୍ଥ୍ୟାଦ ସବେଶବତ୍ ॥
 ଉପକଣ୍ଠାନ୍ତକାଭ୍ୟାଶ୍ଵାଭ୍ୟାଗ୍ରା ଅପ୍ୟଭ୍ୟାତୋଃସ୍ୟୟମ୍ ।
 ୨୮ ସଂସକ୍ତେ ଭବ୍ୟବହୃତମପଟାନ୍ତର ମିତ୍ୟପି ॥

- ୨୧ । ପରଃଶତ, ପରସ୍ତତସ୍ତ, (ହି) ଏହିପରି ପରଶଦରେସ,
 ଶତାଦିରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା ଗଠିତ ହୁଏ ।
 ୨୨ । ଗଣନାୟ, ଗାଣେୟ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଣନା ଯୋଗ୍ୟର ।
 ୨୩ । ସଂଖ୍ୟାତ, ଗଣିତ (ହି) ଏଦୁଇ ନାମ କୃତଗଣନ ପଦାର୍ଥର ।
 ୨୪ । ସମ, ସଦ, ବିଶ୍ଵ, ଅଶେଷ, କୁସ୍ତ୍ର, ସମସ୍ତ, ନିଶିଳ, ଅଶିଳ,
 ନିଶେଷ, ସମଗ୍ର ସକଳ, ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅଶେଷ, ଅନୁନକ (ହି) ଏ
 ତତ୍ତ୍ଵ ନାମ ସକଳର ।
 ୨୫ । ଘନ, ନିରନ୍ତର, ସାନ୍ନ (ହି) ଏ ତନୁ ନାମ ଘନ ପଦାର୍ଥର ।
 ୨୬ । ପେଲବ, ବିରଳ, ତନ୍ମୁ (ହି) ଏ ତନୁ ନାମ ବିରଳର ।
 ୨୭ । ସମୀପ, ନିକଟ, ଆସନ୍ନ, ସନ୍ନିକୃଷ୍ଟ, ସମୀପ, ସଦେଶ,
 ଅଭ୍ୟାସ, ସବଧ, ସମର୍ଥ୍ୟାଦ, ସବେଶ, ଉପକଣ୍ଠ, ଅନ୍ତକ,
 ଅଭ୍ୟାଶ୍ଵ, ଅଭ୍ୟାଗ୍ର (ହି) ଅଭିତସ୍ (ଅବ୍ୟୟ) ଏ ପଦର ନାମ
 ନିକଟର ।
 ୨୮ । ସଂସକ୍ତ, ଅବ୍ୟବହୃତ, ଅପଟାନ୍ତର (ହି) ଏ ତନୁ ନାମ
 ସଂଲଗ୍ନର ।

୨୯ ନେତ୍ରସ୍ତମ୍ଭକତମଂ ୩୦ ସ୍ୟାଦ୍ଭୂରଂ ବସ୍ତୁକୃଷ୍ଣକମ୍ ।
 ୩୧ ଦଶାୟୁଷ୍ଠ ଦକ୍ଷଷ୍ଠ ସୁଦୂରଂ ୩୨ ଶାର୍ଦ୍ଦାୟୁକମ୍ ॥
 ୩୩ ବର୍ତ୍ତୁଳଂ ନିସ୍ତଳଂ କୃତ୍ତଂ ୩୪ ବନ୍ଧୁରଂ ତନ୍ମୁତାନତମ୍ ।
 ୩୫ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଂଶୁ ନୁତୋଦଗ୍ରୋଽଛି ତାପୁଜେ ୩୬ ଅବାମନେ ॥
 ନ୍ୟାତ୍ ମାତ ଖବଂ ହ୍ରସ୍ତାଃ ସ୍ତ୍ୟ ୩୭ ରବାଗ୍ରୋଽବନତାନତମ୍ ।
 ୩୮ ଅରାଳଂ ବୃଜନଂ ଜିହ୍ଵାମୂଳମତଃ କୁଞ୍ଚିତଂ ନତମ୍ ॥
 ଆବନ୍ଧଂ କୁଟିଳଂ ଭୃଗୁଂ ବେଲିତଂ ବନ୍ଧମିତ୍ୟପି ।

୨୯ । ନେତ୍ରସ୍ତ, ଅନ୍ତକ, (ସି) ଏ ଦୁଇନାମ ଅତ୍ୟନ୍ତନିକଟବର୍ତ୍ତୀର
 ୩୦ । ଦୂର, ବସ୍ତୁକୃଷ୍ଣକ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୂରର ।
 ୩୧ । ଦଶାୟୁସ, ଦକ୍ଷଷ୍ଠ, ସୁଦୂର (ସି) ଏ ତିନି ନାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ଦୂରବର୍ତ୍ତୀର ।
 ୩୨ । ଶାର୍ଦ୍ଦ, ଆୟୁକ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାର୍ଦ୍ଦର ।
 ୩୩ । ବର୍ତ୍ତୁଳ, ନିସ୍ତଳ, କୃତ୍ତ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଅର୍ଥାତ୍
 ଗେଲକୃତ୍ତର ।
 ୩୪ । ବନ୍ଧୁର, ଉନ୍ମୁତାନତ(ସି) ଏ ଦୁଇନାମ ଉଚ୍ଚମାତକଶିଷ୍ଟର ।
 ୩୫ । ଉଚ୍ଚ, ପ୍ରାଂଶୁ, ଉନ୍ମତ, ଉଦଗ୍ର, ଉଚ୍ଛିତ, ବୃଜ (ସି) ଏ ଛଅ
 ନାମ ଉଚ୍ଚର ।
 ୩୬ । ବାମନ ନ୍ୟାତ୍, ମାତ, ଖବଂ, ହ୍ରସ୍ତ(ସି) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ମାତର ।
 ୩୭ । ଅବାଗ୍ର, ଅବନତ, ଆନତ (ସି) ଏ ତିନି ନାମ ଅଧୋ-
 ମୁଖର ।
 ୩୮ । ଅରାଳ, ବୃଜନ ଜିହ୍ଵା, ଉର୍ମମତ୍, କୁଞ୍ଚିତ, ନତ, ଆବନ୍ଧ
 କୁଟିଳ, ଭୃଗୁ, ବେଲିତ ବନ୍ଧ (ସି) ଏ ଏଗାର ନାମ
 ବନ୍ଧର ।

୩୯ ରୁଜାବଜେନ୍ଦ୍ରପ୍ରଗୁଣୋଽଂ ବ୍ୟସ୍ତେ ଭସ୍ମଗୁଣାକୁଳୋ ॥
 ୪୦ ଶାଶ୍ଵତ ସ୍ତ୍ରୁପୁ ବୋ ନିତ୍ୟ ସଦାତନ ସନାତନାଃ ।
 ୪୧ ସ୍ଥାୟୀଃ ସ୍ଥିରତରଃ ସ୍ଥେୟାଃ ୪୨ ନେକରୂପତୟା ତୁ ସଃ ।
 କାଳବ୍ୟାପୀ ସକୃତସ୍ଥଃ ୪୩ ସ୍ଥାବରେ ଜଙ୍ଗମେନ୍ଦ୍ରରଃ ।
 ୪୪ ଚକ୍ଷୁର୍ଜଙ୍ଗମରଂ ତୁ ସମିତଂ ଚରତରମ୍ ॥
 ୪୫ ଚଳନଂ କମ୍ପନଂ କମ୍ପଂ ଚଳଂ ଲେଳଂ ଚଳାଳତମ୍ ।
 ଚଞ୍ଚଳଂ ତରଳଂ ଚୈବ ପାରିପବପରିପୁବେ ॥
 ୪୬ ଅତିରିକ୍ତଃ ସମଧିକୋ ୪୭ ଦୃଢ଼ଧନ୍ୟ ସଂହତଃ ।

୩୯ । ଋଜ, ଅଜିହ୍ଵ ପ୍ରଗୁଣ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ସରଳର ।
 ୪୦ । ବ୍ୟସ୍ତ, ଅସ୍ତ୍ରଗୁଣ, ଆକୁଳ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ଆକୁଳର ।
 ୪୧ । ଶାଶ୍ଵତ, ସ୍ତ୍ରୁପୁ, ନିତ୍ୟ, ସଦାତନ, ସନାତନ (ତ୍ର) ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ନିତ୍ୟର ।
 ୪୨ । ସ୍ଥାୟୀ, ସ୍ଥିରତର, ସ୍ଥେୟାସ୍ (ତ୍ର) ଏ ତିନିନାମ ସ୍ଥାୟୀର ।
 ୪୩ । ଏକରୂପରେ ଅନେକ କାଳବ୍ୟାପୀକ କୃତସ୍ଥ (ତ୍ର) କହି ।
 ୪୪ । ଜଙ୍ଗମଭିନ୍ନକୁ ସ୍ଥାୟୀର କହି । ଏହା ତିନି ଲିଙ୍ଗ ।
 ୪୫ । ଚକ୍ଷୁ ଜଙ୍ଗମ, ଚର, ତ୍ରସ, ରଙ୍ଗ, ଚରତର (ତ୍ର) ଏ ଛଅ
 ନାମ ଜଙ୍ଗମର ।
 ୪୬ । ଚଳନ, କମ୍ପନ, କମ୍ପ, ଚଳ, ଲେଳ, ଚଳାଚଳ, ଚଞ୍ଚଳ;
 ତରଳ, ପାରିପବ ପରିପୁବ (ତ୍ର) ଏ ଦଶ ନାମ ଚଞ୍ଚଳର ।
 ୪୭ । ଅତିରିକ୍ତ, ସମଧିକ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଧିକର ।
 ୪୮ । ଦୃଢ଼ଧନ୍ୟ, ସଂହତ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କାଷ୍ଠାଦିର ।

- ୪୯ କର୍କଶଂ କଠିନଂ ହୃଦଂ କଠୋରଂ ନିଷ୍ଠୁରଂ ଦୃଢ଼ମ୍ ।
 ଜରଠଂ * ମୁର୍ଖିମନ୍ତୁ ଶୃଂ ୫୧ ପ୍ରବୃତ୍ତଂ ପ୍ରୋତ୍ତମେଧତମ୍ ।
 ୫୨ ପୁରାଣେ ପ୍ରଚନ ପ୍ରହ ପୁରାତନ ଚିରନ୍ତନାଃ ॥
 ୫୩ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରୋଭିନବୋ ନବ୍ୟା ନୱାନୋ ନୂତନୋ ନବଃ ।
 ନ୍ୟୁହସ୍ତ ୫୪ ସୁକୁମାରଂ ତୁ କୋମଳଂ ମୃଦୁଳଂ ମୃଦୁ ॥
 ୫୫ ଇନ୍ଦ୍ରଗନ୍ଧମନ୍ଦୁଗୋହୃଦଂ କ୍ଳୀବମବ୍ୟୟମ୍ ।
 ୫୬ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସ୍ୟାଦୈହସ୍ତକ ୫୭ ମପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମଞ୍ଜୟମ୍ ॥

- ୪୯ । କର୍କଶ, କଠିନ, ହୃଦ, କଠୋର, ନିଷ୍ଠୁର, ଦୃଢ଼, ଜରଠ
 (ହି) ଏ ସାତ ନାମ କଠିନର ।
 ୫୦ । ମୁର୍ଖିମନ୍ତ, ମୁର୍ଖି (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମୁର୍ଖିଯୁକ୍ତର ।
 ୫୧ । ପ୍ରବୃତ୍ତ, ପ୍ରୋତ୍ତ, ଏଧତ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ବର୍ଦ୍ଧିତ ବସ୍ତୁର ।
 ୫୨ । ପୁରାଣ, ପ୍ରଚନ, ପ୍ରହ, ପୁରାତନ, ଚିରନ୍ତନ, (ହି) ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ପୁରାତନର ।
 ୫୩ । ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ର, ଅଭିନବ, ନବ୍ୟ, ନୱାନ, ନୂତନ, ନବ, ନ୍ୟୁହ
 (ହି) ଏ ସାତ ନାମ ନୂତନର ।
 ୫୪ । ସୁକୁମାର, କୋମଳ, ମୃଦୁଳ, ମୃଦୁ (ହି) ଏ ଚାରୁ ନାମ
 କୋମଳର ।
 ୫୫ । ଅନ୍ଦକ, ଅନ୍ଦସ, ଅନ୍ଦଗ, ଅନ୍ଦୁପଦ (ଅବ୍ୟୟ) (ହି) ଏ ଚାରୁ
 ନାମ ପଶୁଦ୍ଗାମୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ।
 ୫୬ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଏହିସ୍ତକ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ।
 ୫୭ । ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଅଞ୍ଜୟ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ।

- ୫୮ ଏକତ ନୋନନ୍ୟବୃକ୍ଷିରେକାଗ୍ରେକାୟନାବପି ।
 ଅପେକ୍ଷକସଗ୍ ଏକାଗ୍ରୋଽପେକାୟନଗତୋଽପିସଂ ।
 ୫୯ ସୁଂସ୍ୟାତଃ ପ୍ରବୋରସ୍ତ୍ୟଃ ପ୍ରଥମାଦ୍ୟା ଅଥାମିୟାମ୍ ।
 ୬୦ ଅନ୍ତେ ଜହନ୍ୟଂ ଚରମମନ୍ତ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଶ୍ଚିମାଃ ॥
 ୬୧ ମୋଦ ନିରର୍ଥକଂ ୬୨ ପ୍ଳଷ୍ଟଂ ପ୍ଳୁଟଂ ପ୍ରବ୍ୟକ୍ତମୁଲ୍ଲୁଣମ୍ ।
 ୬୩ ସାଧାରଣଂ ତୁ ସାମାନ୍ୟ ୬୪ ମେକାକ୍ଷ ଢେକ ଏକକଃ ॥
 ୬୫ ଭିନ୍ନାର୍ଥକ ଅନ୍ୟତର ଏକସ୍ତୋତ୍ରୋତ୍ତରାବପି ।

- ୫୮ । ଏକତାନ, ଅନ୍ୟବୃକ୍ଷି, ଏକାୟନ, ଏକସର୍ଗ,
 ଏକାଗ୍ରା, ଏକାନୟନଗତ (ସୁଂ) ଏ ସାତ ନାମ ଏକମନାର ।
 ୫୯ । ଆଦି (ସୁଂ) ପ୍ରବ, ପ୍ରୋରସ୍ତ୍ୟ, ପ୍ରଥମ, ଆଦ୍ୟ, (ହି) ଏ ପାଞ୍ଚ
 ନାମ ଆଦିର ।
 ୬୦ । ଅନ୍ତ (ସୁଂ, ଖ୍ଳୁ), ଜହନ୍ୟ, ଚରମ, ଅନ୍ତ୍ୟ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ
 (ହି) ଏ ଛଅ ନାମ ଅନ୍ତର ଅର୍ଥାତ ଶେଷର ।
 ୬୧ । ମୋଦ, ନିରର୍ଥକ (ତ୍ତ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିରର୍ଥକର ।
 ୬୨ । ପ୍ଳଷ୍ଟ, ପ୍ଳୁଟ, ପ୍ରବ୍ୟକ୍ତ, ଭଲୁଣ (ହି) ଏ ଚାରୁ ନାମ ପ୍ଳୁଟର ।
 ୬୩ । ସାଧାରଣ (ତିନି ଲିଙ୍ଗ), ସାମାନ୍ୟ (ଖ୍ଳୁ) ଏ ଦୁଇ ନାମ
 ସାଧାରଣର ।
 ୬୪ । ଏକାକିନ୍, ଏକ, ଏକକ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ଏକାକାର ।
 ୬୫ । ଭିନ୍ନ, ଅନ୍ୟତର, ଏକତ୍ତ, ଅନ୍ୟ, ଇତର [ହି] ଏ ଛଅ
 ନାମ ଭିନ୍ନାର୍ଥର ।

୭୭ ଉଦାବତଂ ନୈକରେଦ ୭୭ ମୁକ୍ତମବଳମିତମ୍ ।
 ୭୮ ଅରୁନ୍ଧତସ୍ତୁ ମର୍ମସ୍ତୁ ୭୯ ଗବାଧଂ ତୁ ନରଗଳମ୍ ।
 ୧୦ ପ୍ରସବ୍ୟଂ ପ୍ରତିକୂଳଂ ସ୍ୟାଦପସବ୍ୟମପସ୍ତୁତଂ ॥
 ୧୧ କାମଂ ଶରୀରଂ ସବ୍ୟଂ ସ୍ୟା ୧୨ ବପସବ୍ୟନ୍ତୁ ଦକ୍ଷିଣମ୍
 ୧୩ ସଙ୍କଟଂ ନା ତୁ ସମ୍ଭାଧଃ କଳିଳଂ ଗହନଂ ସମେ ।
 ୧୪ ସଂକ୍ଷେପେ ସଙ୍କୁଳାକାଂକ୍ଷେ ୧୫ ମୁଣ୍ଡିତଂ ପରିବାପିତମ୍ ।

୭୭ । ଉଦାବତ, ନୈକରେଦ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନେକ
 ପ୍ରକାରର ।

୭୮ । ଅରୁନ୍ଧ, ଅବଳମିତ ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅବଳମ୍ବର ।

୭୯ । ଅରୁନ୍ଧତ, ମର୍ମସ୍ତୁ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମର୍ମପାତକର ।

୧୦ । ପ୍ରସବ୍ୟ, ପ୍ରତିକୂଳ, ଅପସବ୍ୟ, ଅପସ୍ତୁ (ତ୍ର) ଏ ଗୁଣ ନାମ
 ବିପକ୍ଷର ।

୧୧ । କାମ, ସବ୍ୟ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶରୀର ବାମଭାଗର ।

୧୨ । ଅପସବ୍ୟ, ଦକ୍ଷିଣ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶରୀର ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗର ।

୧୩ । ସଙ୍କଟ (ତ୍ର), ସଂବାଧ (ସ୍ତ), କଳିଳ, ଗହନ (ତ୍ର) ଏ
 ଗୁଣ ନାମ ସଙ୍କଟର ।

୧୪ । ସଂକ୍ଷେପେ, ସଙ୍କୁଳ, ଆକାଂକ୍ଷେ (ତ୍ର) ଏ ତିନି ନାମ ମିଶ୍ରିତର ।

୧୫ । ମୁଣ୍ଡିତ, ପରିବାପିତ (ତ୍ର) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲଗ୍ନା ମୁଣ୍ଡର ।

୭ ଗ୍ରନ୍ଥିତଂ ସହତଂ ଦୃବ୍ୟଂ ୭୭ ବିସ୍ତୃତଂ ବିସ୍ତୃତଂ ତତମ୍ ॥
 ୫୮ ଅନ୍ତର୍ଗତଂ ବିସ୍ତୃତଂ ସ୍ୟାତ୍ ୭୯ ପ୍ରାପ୍ତପ୍ରଣିତୃତେ ସମେ ।
 ୬୦ ବେଞ୍ଚିତଂ ପ୍ରେତ୍ସିତାଧିତ ଚଳିତାକାମି ତାପ୍ତେ ॥
 ୬୧ ନୁତ୍ତୁ ନୁତ୍ତୁ ପ୍ର ନିଷ୍ପ୍ୟତାବିତ ସିପ୍ରେତାଃ ସମାଃ ॥
 ୬୨ ପରିଷପ୍ତଂ ତୁ ନିବୃତ୍ତଂ ୬୩ ମୁଷିତଂ ମୁଷିତଂ ଧୂମଂ ॥
 ୬୪ ପ୍ରବୃତ୍ତ ପ୍ରସୂତେ ୬୫ ନ୍ୟସ୍ତନିସ୍ତୁଷ୍ଟେ ୬୬ ଗୁଣିତାଦୃତେ ।

୭୭ । ଗ୍ରନ୍ଥିତ, ସହତ, ଦୃବ୍ୟ (ବି) ଏ ତିନି ନାମ ଗ୍ରହଣର ।

୭୮ । ବିସ୍ତୃତ, ବିସ୍ତୃତ, ତତ (ବି) ଏ ତିନି ନାମ ବିସ୍ତୃତର ।

୭୯ । ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବିସ୍ତୃତ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିସ୍ତୃତର ।

୧୦ । ପ୍ରାପ୍ତ, ପ୍ରଣିତ, (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗମନାଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତର ।

୬୦ । ବେଞ୍ଚିତ, ପ୍ରେତ୍ସିତ, ଆଧିତ, ଚଳିତ, ଆକାଂକ୍ଷିତ, ଧୂମ, (ବି) ଏ ଛଅ ନାମ କର୍ମିତର ।

୬୧ । ନୁତ୍ତୁ, ନୁତ୍ତୁ, ଅସ୍ତ, ନିଷ୍ପ୍ୟତ, ଆବିତ, ସିପ୍ରେ, ଭିତ୍ତ (ବି)
 ଏ ସାତ ନାମ ପ୍ରେତର ।

୬୨ । ପରିଷପ୍ତ, ନିବୃତ୍ତ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାନ୍ତଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ
 ଗହଣର ।

୬୩ । ମୁଷିତ, ମୁଷିତାଧିକ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧନର ।

୬୪ । ପ୍ରବୃତ୍ତ, ପ୍ରସୂତ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରସାରଣର ।

୬୫ । ନ୍ୟସ୍ତ, ନିସ୍ତୁଷ୍ଟ (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ଥାପ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ।

୬୬ । ଗୁଣିତ, ଆଦିତ, (ବି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଣିତ ବସ୍ତୁର ।

୮୭ ନିଦ୍ରାପେ ପରତେ ୮୮ ଗୁଡ଼ଗୁପ୍ତେ ୮୯ ଗୁଣି ତରୁଣିତେ ।

୯୦ ଦ୍ରୁତାବ୍ୟାଣ୍ଡେ ୯୧ ଉଦଗୁଣ୍ଡୋଦ୍ୟତେ ୯୨ କାଚତ-

ଶିକ୍ୟତେ

୯୩ ଦ୍ରାଣି ଦ୍ରାତେ ୯୪ ଦିବ୍ୟଲପ୍ତେ ୯୫ ସମୁଦକୋକ୍ଷୁତେସମେ ।

୯୬ ବେଷ୍ଟିତଂ ସ୍ୟାଦବଲୟିତଂ ସମୀତଂ ରୁଦ୍ଧମାବୃତମ୍ ।

୯୭ ରୁଗ୍‌ଶଂଭୁଗ୍ ୯୮ ଥ୍ୟ ନିଶିତଶ୍ଚୁକ୍ତଶ୍ଚାତାନି ତେଜତେ ॥

୮୭ । ନିଦ୍ରାପେ ଉପରତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧୂଳି ଏବଂ
ତଦନାଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବସ୍ତୁର ।

୮୮ । ଗୁଡ଼, ଗୁପ୍ତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁପ୍ତ ପଦାର୍ଥର ।

୮୯ ଗୁଣିତ ରୁଷିତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧୂଳି-ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବସ୍ତୁର ।

୯୦ । ଦ୍ରୁତ, ଅବ୍ୟାଣ୍ଡି (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗଳିତ ବସ୍ତୁର ।

୯୧ । ଉଦଗୁଣ୍ଡି, ଉଦ୍ୟତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶସ୍ତ୍ରାଦି ଉଦ୍ୟତର ।

୯୨ । କାଚତ, ଶିକ୍ୟତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶିକାରେ ଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟର ।

୯୩ । ଦ୍ରାଣି ଦ୍ରାତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗୁଣ୍ଡାଦି ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ।

୯୪ । ଦିବ୍ୟଲପ୍ତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଲିପାଦିର ଥିବା ଗୁଣାଦିର ।

୯୫ । ସମୁଦକ୍ଷୁତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଦ୍ଧୃତ କୃପଜଳାଦିର ।

୯୬ । ବେଷ୍ଟିତ, ବଲୟିତ, ସମୀତ, ରୁଦ୍ଧ, ଆବୃତ (ହି) ଏ ପାଞ୍ଚ
ନାମ ବେଷ୍ଟିତର ।

୯୭ । ରୁଗ୍‌ଶ, ଶୁଗ୍ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରୋଗଯୁକ୍ତର ।

୯୮ । ନିଶିତ, ଷ୍ଚୁକ୍ତ, ଶାତ ତେଜତ (ହି) ଏ ଚାରୁ ନାମ ଶାଶିତ
ଅସ୍ତ୍ରାଦିର ।

୯୯ ସ୍ୟାଦବିନାଶୋନୁଷ୍ଠଂ ପକ୍ତଂ ୧୦୦ ଶୁଣ୍ଠିତୌତୁଲ୍ୟତେ ।

୧୦୧ କୃତ୍ତେ ତୁ ବୃତ୍ତବ୍ୟାବୃତ୍ତୌ ୧୦୨ ସଂଯୋଜିତ ଉପାହିତଃ ।

୧୦୩ ପ୍ରାପ୍ୟଂ ଗମ୍ୟଂ ସମାସାଦ୍ୟଂ ୧୦୪ ସ୍ୟନ୍ନଂ ଶ୍ରେଣୀପୁତ୍ରଂ ପୁତ୍ରମ୍ ।

୧୦୫ ସଂଗୁଡ଼ସ୍ୟାଦସଙ୍କଳିତୋ ୧୦୬ ଅବଗୀତଃ ଖ୍ୟାତଗର୍ଭଣଃ ।

୧୦୭ ବିବିଧଃ ସ୍ୟାଦବଦ୍ଧବିଧୋ ନାନାରୂପଃ ପୃଥକ୍‌ବିଧଃ ।

୧୦୮ ଅବଶ୍ୟୋ ଧୂକ୍‌କୃତଶ୍ଚାପ୍ୟ ୧୦୯ ବଧୂସ୍ତୋଽବଚର୍ଣ୍ଣିତଃ ।

୯୯ । ବିନାଶୋନୁଷ୍ଠ, ପକ୍ତ, (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିନାଶୋନୁଷ୍ଠର ।

୧୦୦ । ଶୁଣ୍ଠି, ତୌ, ତୁଲ୍ୟ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ତୁଲ୍ୟତର ।

୧୦୧ । କୃତ୍ତ, ବୃତ୍ତ, ବ୍ୟାବୃତ୍ତ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ସଂଯୁକ୍ତର ।

୧୦୨ । ସଂଯୋଜିତ, ଉପାହିତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଂଯୁକ୍ତର ।

୧୦୩ । ପ୍ରାପ୍ୟ, ଗମ୍ୟ, ସମାସାଦ୍ୟ (ହି) ଏ ତିନି ନାମ ପ୍ରାପ୍ତି
ଯୋଗ୍ୟର ।

୧୦୪ । ସ୍ୟନ୍ନ, ଶ୍ରେଣୀ, ପୁତ୍ର, ପୁତ୍ର [ହି] ଏ ଚାରୁ ନାମ ଗଳିତ
ଜଳାଦିର ।

୧୦୫ । ସଂଗୁଡ଼, ସଂକଳିତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଂକଳିତର ।

୧୦୬ । ଅବଗୀତ, ଖ୍ୟାତଗର୍ଭଣ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଦ୍ରାତର ।

୧୦୭ । ବିବିଧ, ବଦ୍ଧବିଧ, ନାନାରୂପ, ପୃଥକ୍‌ବିଧ (ହି) ଏ ଚାରୁ
ନାମ ନାନା ରୂପର ।

୧୦୮ । ଅବଶ୍ୟ, ଧୂକ୍‌କୃତ (ହି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧୂକ୍‌କୃତର ।

୧୦୯ । ବଧୂସ୍ତ, ଅବଚର୍ଣ୍ଣିତ [ହି] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚର୍ଣ୍ଣିକୃତ
ଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ।

୧୧୦ ଅନାୟାସକୃତଂ ପାଞ୍ଚ ୧୧୧ ସ୍ଵନିତଂ ଧୂନିତଂ ସମେ ।
 ୧୧୨ ବଦେ ସଦାନିତଂ ମୃତ ମୂଢ଼ିତଂ ସଦିତଂ ସିତମ୍ ॥
 ୧୧୩ ନିଷ୍ପାଦ କୃତ୍ଵାତଂ ୧୧୪ ପାକେ ଶୀଘ୍ରଜ୍ୟପୟସଂଶୃତମ୍ ।
 ୧୧୫ ନିବାଣୋ ମୁନିବନ୍ଧ୍ୟାଦୌ ୧୧୬ ନିବାତପୁରତେନିଲେ ।
 ୧୧୭ ପକ୍ଵଂ ପରିଣତ ୧୧୮ ଗୁନଂ ହନେ ୧୧୯ ମାତଂ
 ତୁ ମୁହିତେ ।

୧୧୦ । ଅନାୟାସକୃତ, ପାଞ୍ଚ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅନାୟାସକୃତ
 ଦ୍ରବ୍ୟର ।
 ୧୧୧ । ସ୍ଵନିତ, ଧୂନିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ବାଦ୍ୟାଦିର ।
 ୧୧୨ । ବଦ, ସଦାନିତ, ମୃତ, ଉଦ୍ଭିତ, ସଦିତ ସିତ (ସି) ଏ ଛଅ
 ନାମ ବଦର ।
 ୧୧୩ । ନିଷ୍ପାଦ, କୃତ୍ଵାତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିଷ୍ପାଦ ପଦ୍ଧତିର ।
 ୧୧୪ । ଦୁଗ୍ଧାଦିର ପାକକୁ ଶୃତ କହି । ଏବା ତନିଲଙ୍ଗ ।
 ୧୧୫ । ମୁନିଙ୍କର ଓ ଅଗ୍ନିଧିକାର ନିବାଣକୁ ନିବାଣ (ସି) କହି ।
 ୧୧୬ । ବାୟୁରହିତକୁ ନିବାତ କହି ଏହା ତନିଲଙ୍ଗ ।
 ୧୧୭ । ପକ୍ଵ, ପରିଣତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରିଣତ ପଲ୍ଲୀର ।
 ୧୧୮ । ଗୁନ, ହନେ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃଷ୍ଟାଦ୍ୟାଦିର ।
 ୧୧୯ । ମାତ, ମୁହିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତ୍ୟକ୍ତ ମୁହର ।

୧୨୦ ପୁଷ୍ପେ ତୁ ପୁଷିତଂ ୧୨୧ ସୋଡ଼େ ସାନ୍ତ
 ୧୨୨ ମୁଦ ବାନ୍ତ ମୁଦଗତେ ॥
 ୧୨୩ ଦାନ୍ତପୁ ଦମିତେ ୧୨୪ ଶାନ୍ତଃ ଶମିତେ
 ୧୨୫ ପ୍ରାପିତେହିତଃ ।
 ୧୨୬ ଜପପୁ ଜପିତେ ୧୨୭ ଜନଶ୍ରୀଦତେ
 ୧୨୮ ପୂଜିତେଞ୍ଝିତଃ ॥
 ୧୨୯ ପୂର୍ଣ୍ଣପୁ ପୂରିତେ ୧୩୦ କ୍ଳାଣ୍ଡଃ କ୍ଳୁଣିତେ
 ୧୩୧ ଏବମିତେ ସିତଃ ॥

୧୨୦ । ପୁଷ୍ପ, ପୁଷିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୋଷିତ ପ୍ରାଣୀର ।
 ୧୨୧ । ସୋଡ଼, ସାନ୍ତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୁଃଖାଦି ସହନଯୁକ୍ତର ।
 ୧୨୨ । ଉଦ୍‌ବାନ୍ତ ଉଦ୍‌ଗତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୃତ ବମନର ।
 ୧୨୩ । ଦାନ୍ତ, ଦମିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ତପସ୍ୟାକ୍ଳେଶ ସହିଷ୍ଠର ।
 ୧୨୪ । ଶାନ୍ତ, ଶମିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାନ୍ତର ।
 ୧୨୫ । ପ୍ରାପିତ, ଅହିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାଗିବାର ।
 ୧୨୬ । ଜପ, ଜପିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୋଧୁତର ।
 ୧୨୭ । ଜନ, ଗୁହୀତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଗୁହୀତର ।
 ୧୨୮ । ପୂଜିତ, ଅଞ୍ଝିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୂଜିତର ।
 ୧୨୯ । ପୂର୍ଣ୍ଣ, ପୂରିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୂର୍ଣ୍ଣର ।
 ୧୩୦ । କ୍ଳାଣ୍ଡ, କ୍ଳୁଣିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ପ୍ରାପ୍ତ କ୍ଳେଶର ।
 ୧୩୧ । ଅବସିତ, ସିତ (ସି) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମାପ୍ତର ।

- ୧୫୦ । ଶାଢ଼, ଶଙ୍ଘ, ରକ୍ଷକମକଠ, ଗୋପାୟତ, ଗୁପ୍ତ, ଚ ।
 ୧୫୧ । ଅବଗଣିତମବମତାବଜ୍ଞାତେ ବେମାନତଂ ଚ ପରିଭୁତେ ।
 ୧୫୨ । ତ୍ୟକ୍ତ, ଗ୍ଳାନ, ବଧୂତ, ସମ୍ବର୍ଜିତ, ଧୂତମତ୍ ସ୍ଵଷ୍ଟମ୍ ॥
 ୧୫୩ । ଉକ୍ତ, ଶ୍ଵଷିତ ମୁହିତଂ ଜଳ୍ପିତମାଶ୍ୟାତମଭିହିତଂ ଲପିତମ୍ ।
 ୧୫୪ । ବୁଦ୍ଧ, ବୁଧ୍ବତ, ମନତ, ବିହିତ, ପ୍ରତିପନ୍ନମବସିତାବଗତେ ।
 ୧୫୫ । ଉତ୍ସକୃତମୁରଶ୍ଵକୃତ ମଙ୍ଗୀ କୃତମାଣ୍ଡୁତଂ ପ୍ରତିଜ୍ଞାତମ୍ ।
 ସଙ୍ଗୀର୍ଣ୍ଣଂ ସମ୍ବିହିତଂ ସଂଶୃତଂ ସମାହିତୋପଶୃତେ ପଗତମ୍ ।
 ୧୫୬ । ଛଳିତ, ଶୟପଶାୟିତପନାୟିତପ୍ରଶୃତ ପଶିତ ପନିତାନି ।
 ଅବଗୀର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣିତାଭିଷ୍ଟୁ ତେଡ଼ିତାନି ସୁତାର୍ଥନି ॥

- ୧୫୦ । ଛାତ, ଡାଣ, ରକ୍ଷିତ, ଅବିତ, ଗୋପାୟିତ, ଗୁପ୍ତ (ତ୍ରି)
 ଏ ଋଅ ନାମ କୃତରକ୍ଷଣର ।
 ୧୫୧ । ଅବଗଣିତ, ଅବମତ, ଅବଜ୍ଞାତ, ଅବମାନତ, ପରିଭୁତ (ତ୍ରି)
 ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ପ୍ରପ୍ତ ପରଭବର ।
 ୧୫୨ । ତ୍ୟକ୍ତ, ଗ୍ଳାନ, ବଧୂତ, ସମ୍ବର୍ଜିତ, ଧୂତ, ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ (ତ୍ରି)
 ଏ ଋଅ ନାମ ତ୍ୟକ୍ତର ।
 ୧୫୩ । ଉକ୍ତ, ଶ୍ଵଷିତ, ଉହିତ, ଜଳ୍ପିତ, ଆଶ୍ୟାତ, ଅଭିହିତ,
 ଲପିତ (ତ୍ରି) ଏ ସାତ ନାମ ଉକ୍ତର ।
 ୧୫୪ । ବୁଦ୍ଧ, ବୁଧ୍ବତ, ମନତ, ବିହିତ, ପ୍ରତିପନ୍ନ, ଅବସିତ, ଅବ-
 ଗତ ଏ ସାତ ନାମ ବିହିତର । ଏମାନେ ତନୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୫ । ଉତ୍ସକୃତ, ସଙ୍ଗୀର୍ଣ୍ଣ, ଉରଶ୍ଵକୃତ, ଆଣ୍ଡୁତ, ପ୍ରତିଜ୍ଞାତ
 ଅଙ୍ଗୀକୃତ ସମ୍ବିହିତ ସଂଶୃତ, ସମାହିତ, ଉପଶୃତ ଉପଗତ
 [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଏଗାର ନାମ କୃତାଙ୍ଗୀକାରର ।
 ୧୫୬ । ଛଳିତ, ଶୟ, ପଶାୟିତ, ପନାୟିତ, ପ୍ରଶୃତ, ପଶିତ,
 ପନିତ, ଅବଗୀର୍ଣ୍ଣ, ବର୍ଣ୍ଣିତ, ଅଭିଷ୍ଟୁତ, ତେଡ଼ିତ, ସୁତ,
 [ତ୍ରି] ଏ ବାର ନାମ ପ୍ରଶଂସିତର ।

- ୧୫୭ । ଭକ୍ଷିତ, ଚର୍ବିତ, ଲୁଡ଼, ପ୍ରତ୍ୟବସିତ, ଗିଳିତ, ଖାଦିତ ପସାତମ୍ ।
 ଅଭ୍ୟବହୃତାନ୍ନଜଗ୍ଧପ୍ରସ୍ତୁତ୍ତୁଣ୍ଡାଶିତଂ ଭୁକ୍ତମ୍ ॥
 ୧୫୮ । କ୍ଷେପିଷ୍ଠ, କ୍ଷୋଦିଷ୍ଠ, ପ୍ରେଷ୍ଠ, ବିରଷ୍ଠ, ପୁଷ୍ପିଷ୍ଠ, ବଞ୍ଚିଷ୍ଠାଃ ।
 କ୍ଷିପ୍ର କ୍ଷଦ୍ରାଶ୍ଵପ୍ରସୂତ ପୃଥୁ ପୀବର ବହୁଳ ପ୍ରକର୍ଷାର୍ଥାଃ ।
 ୧୫୯ । ସାଧୁଷ୍ଠ, ଦ୍ରାଘିଷ୍ଠ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଗରିଷ୍ଠ, ହସ୍ତିଷ୍ଠ, ବୃଦ୍ଧିଷ୍ଠ ॥
 ବାଡ଼ ବ୍ୟାୟୁତ ବହୁ ଗୁରୁ ବାମନ ବୃନ୍ଦାବକାଶିଷ୍ଠେ ॥
 ଇତି ବିଶେଷ୍ୟନିଦ୍ଧବର୍ଗଃ ।

ସଂଜ୍ଞାବର୍ଗଃ

୧ ପ୍ରକୃତ ପତ୍ୟୟାର୍ଥାଦ୍ୟୋଃ ସଙ୍ଗୀର୍ଣ୍ଣୋ ଲିଙ୍ଗମୁଦ୍ଭବେତ ।

- ୧୫୭ । ଭକ୍ଷିତ, ଚର୍ବିତ, ଲୁଡ଼, ପ୍ରତ୍ୟବସିତ, ଗିଳିତ, ଖାଦିତ,
 ପସାତ, ଅଭ୍ୟବହୃତ, ଅନ୍ନ, ଜଗ୍ଧ, ପ୍ରସ୍ତ, ଗୁପ୍ତ, ଅଶିତ,
 ଭୁକ୍ତ (ତ୍ରି) ଏ ଚଉଦ ନାମ ଭକ୍ଷିତର ।
 ୧୫୮ । ଅତିଶୀଘ୍ରକୁ କ୍ଷେପିଷ୍ଠ, ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ରକୁ କ୍ଷୋଦିଷ୍ଠ, ଅତିପ୍ରୟତ୍ନକୁ
 ପ୍ରେଷ୍ଠ, ଅତିଶୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ବିରଷ୍ଠ, ଅତିସ୍ଥୁଳକୁ ପୁଷ୍ପିଷ୍ଠ ଏବଂ
 ଅତିବହୁଳକୁ ବଞ୍ଚିଷ୍ଠ, କହି । ଏହା ତନୁଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୫୯ । ଅତିଶୟ ଦୃଢ଼କୁ ସାଧୁଷ୍ଠ, ଅତିଶୟ ଘାଢ଼କୁ ଦ୍ରାଘିଷ୍ଠ, ଅତିଶୟ
 ବହୁତକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଅତିଶୟ ଗୁରୁକୁ ଗରିଷ୍ଠ, ଅତିଶୟ
 ବାମନକୁ ହସ୍ତିଷ୍ଠ ଏବଂ ଦେବତାସମୂହକୁ ବୃଦ୍ଧିଷ୍ଠ କହି ।
 ଏମାନେ ତନୁଲିଙ୍ଗ ।

ଇତି ବିଶେଷ୍ୟ ନିଦ୍ଧବର୍ଗଃ

- ୧ ଏହି ବର୍ଗରେ ପ୍ରକୃତ, ପତ୍ୟୟ, ଅର୍ଥ, ରୂପଭେଦ, ସାଦୃଶ୍ୟାଦି
 ଦ୍ଵାରା ସୂଚିତ, ସଂଲିଙ୍ଗ, ନୟନ ଲିଙ୍ଗ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।

- ୨ କର୍ମିନ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ୩ ଚତୁଷାତତ୍ୟ ଗମ୍ୟ ସ୍ୱ୍ୟରପରସ୍ତରଃ ॥
 ୪ ସାକଲ୍ୟସଙ୍ଗ ବଚନେ ପାବୟୁଣେ ।
 ୫ ସଦୃଶା ସ୍ତ୍ରୈରତା ୬ ଦେହୁଶୂନ୍ୟା ଭାସ୍ୟା ବିଲକ୍ଷଣମ୍ ।
 ୭ ଶମଥସ୍ତୁ ଶମଃ ଶାନ୍ତି ୮ ଦାନ୍ତିସ୍ତୁ ଦମଥୋ ଦମଃ ।
 ୯ ଅବଦାନଂ କର୍ମିବୃତ୍ତଂ ୧୦ କାମ୍ୟଦାନଂ ପ୍ରକାରଣମ୍ ॥
 ୧୧ ବଶିଷ୍ଠ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱବନନଂ ୧୨ ମୂଳକର୍ମି ତୁ କାର୍ମଣମ୍ ।

- ୨ କର୍ମିନ୍ (କ୍ଳ୍ମ), ଶି ସ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କର୍ମିର ।
 ୩ ନିୟୁକ୍ତ କର୍ମକୁ ଅପରସ୍ତର କହି । ଏହା ଚିନ୍ତାଲକ୍ଷ ।
 ୪ ସାକଲ୍ୟ ବାକ୍ୟକୁ ପାବୟୁଣ (କ୍ଳ୍ମ) କହି ।
 (କ) ପବୟୁଣ (କ୍ଳ୍ମ) ଶାନ୍ତି ଓ ଆସକ୍ତି ଅର୍ଥକୁ ବୁଝାଏ ।
 ୫ । ସଦୃଶା, ସ୍ତ୍ରୈରତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ୱଶାୟ ଇଚ୍ଛାର ।
 ୬ । ଦେହୁଶୂନ୍ୟ ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସ୍ଥିତିକ ବିଲକ୍ଷଣ (କ୍ଳ୍ମ) କହି ।
 ୭ । ଶମଥ, ଶମ [ସୁଂ], ଶାନ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ କାମକୋପାଦି
 ବିଶ୍ୱାସର ।
 ୮ । ଦାନ୍ତି [ସ୍ତ୍ରୀ], ଦମଥ, ଦାମ (ସୁଂ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ ଚପସ୍ୟ କ୍ଳେଶ
 ସନ୍ତୁଷ୍ଟିତାର ।
 ୯ । ସମାପ୍ତ କର୍ମକୁ ଅବଦାନ (କ୍ଳ୍ମ) କହି ।
 ୧୦ । କାମ୍ୟଦାନ, ପ୍ରକାରଣ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାମ୍ୟଦାନର ।
 ୧୧ । ବଶିଷ୍ଠ ସ୍ତ୍ରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ), ସ୍ୱବନନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମନ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା
 ବଶ କରବାର ।
 ୧୨ । ମୂଳକର୍ମିନ୍, କାର୍ମଣ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇନାମ ଔଷଧାଦିଦ୍ୱାରା ବଶୀ-
 କରଣର ।

- ୧୩ ବିଧୁନନଂ ବିଧୁବନଂ ୧୪ ଚପଣଂ ପ୍ରୀଣନାବନମ୍ ॥
 ୧୫ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତିଃ ସ୍ୟାତ୍ ପରିହାଣଂ ହସ୍ତଧାରଣମିତ୍ୟପି ।
 ୧୬ ସେବନଂ ସୀବନଂ ସ୍ୟତ୍ ୧୭ ବିଦରଃ ସ୍ତୁଟନଂ ଭିଦାଃ ।
 ୧୮ ଆନ୍ଦୋଶନମସ୍ତଶଙ୍ଗଃ ୧୯ ସମ୍ବେଦୋ ବେଦନା ନାନା ।
 ୨୦ ସଂମୂର୍ଜନମଭ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀ ୨୧ ଯାଚକ୍ଷା ଭିଷାଧି ନାହିନା ।
 ୨୨ ବର୍ଜନଂ ଛେଦନେ ୨୩ ଧ୍ୟାୟେ ଆନନ୍ଦନସଂଗ୍ରହନେ ।

- ୧୩ । ବିଧୁନନ, ବିଧୁବନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କର୍ମନର ।
 ୧୪ । ଚପଣ, ପ୍ରୀଣନ, ଅବନ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ ଚୁପ୍ତିର ।
 ୧୫ । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ପରିହାଣ, ହସ୍ତଧାରଣ (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ
 ଆଦାତ ନିବାରଣର ।
 ୧୬ । ସେବନ, ସୀବନ (କ୍ଳ୍ମ), ସ୍ୟତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ ସିଲର ।
 ୧୭ । ବିଦର (ସୁଂ), ସ୍ତୁଟନ (କ୍ଳ୍ମ), ଭିଦା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ
 ଦ୍ୱିଧାକରଣର ।
 ୧୮ । ଆନ୍ଦୋଶନ (କ୍ଳ୍ମ), ଅଭୀଷଙ୍ଗ (ସୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶାପ-
 ଦେବାର ।
 ୧୯ । ସମ୍ବେଦ (ସୁଂ), ବେଦନ (କ୍ଳ୍ମ), ବେଦନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚିନ୍ତା
 ନାମ ଅନୁଭବର ।
 ୨୦ । ସଂମୂର୍ଜନ (କ୍ଳ୍ମ), ଅଭ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଷ୍ଟାର
 କରଣର ।
 ୨୧ । ଆଚକ୍ଷା, ଭିଷା, ଅର୍ଥନା ଅର୍ଜନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଗୁରୁ ନାମ
 ଯାଚକ୍ଷର ।
 ୨୨ । ବର୍ଜନ, ଛେଦନ, (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଛେଦନର ।
 ୨୩ । ଆନନ୍ଦନ, ସଂଗ୍ରହନ, ଆପ୍ରହ୍ୱାନ, (କ୍ଳ୍ମ) ଏ ଚିନ୍ତା ନାମ
 ଅଭ୍ୟାସନାର ।

ଆପ୍ରଜ୍ଞ ୨୪ ମଥାମାୟଃ ସମ୍ପଦାୟଃ ୨୫ ଶୟୋ ବିୟା ॥
 ୨୬ ଗ୍ରହେ ଗ୍ରାହେ ୨୭ ବଶଃ କାନ୍ତୋ ୨୮ ରକ୍ଷଣସାଣେ
 ୨୯ ରଣଃ କୃଣେ ।
 ୩୦ ବ୍ୟଧୋ ବେଧେ ୩୧ ପରା ପାକେ ୩୨ ହବେ ହୃତୋ
 ୩୩ ବସେ ବୃତୋ ॥
 ୩୪ ଓଷଃ ପ୍ଳୋଷୋ ୩୫ ନୟୋନାୟେ ୩୬ ଜ୍ୟାନର୍ଜାଣ୍ଡୋ
 ୩୭ ଭ୍ରମୋ ଭ୍ରମୋ ।

୨୪ । ଅମାୟ, ସମ୍ପଦାୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉପଦିଷ୍ଟ ମତର ।
 ୨୫ । ଶୟ [ପୁଂ], ଶିୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୟର ।
 ୨୬ । ଗ୍ରହ, ଗ୍ରାହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ରହଣର ।
 ୨୭ । ବଶ (ପୁଂ), କାନ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାନ୍ତର ।
 ୨୮ । ରକ୍ଷଣ (ପୁଂ), ଗ୍ରାଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରକ୍ଷାର ।
 ୨୯ । ରଣ, କୃଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୁପୁରୁଦି ଶବ୍ଦର ।
 ୩୦ । ବ୍ୟଧ, ବେଧ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଧନର ।
 ୩୧ । ପରା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପାକ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାକର ।
 ୩୨ । ହବ (ପୁଂ), ହୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆହୂନର ।
 ୩୩ । ବର (ପୁଂ) ବୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଷ୍ଟନର ।
 ୩୪ । ଓଷ, ପ୍ଳୋଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦାହର ।
 ୩୫ । ନୟ, ନ୍ୟାୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନୀତିର ।
 ୩୬ । ଜ୍ୟାନ, ଜାଣ୍ଡି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାଣ୍ଡିର ।
 ୩୭ । ଭ୍ରମ (ପୁଂ) ଭ୍ରମି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଭ୍ରମଣର ।

୩୮ ପ୍ଳାତବୃକ୍ତୋ ୩୯ ପ୍ରଥମ୍ୟାତୋ ୪୦ ପ୍ଳୁଷ୍ଟିଃ ପୁକ୍ତୋ
 ୪୧ ସୁକଃ ସୁବେ ॥
 ୪୨ ଏଧା ସମୃଦ୍ଧୋ ୪୩ ପ୍ଳୁରଣେ ପ୍ଳୁରଣା ୪୪ ପ୍ରମିତୋପମା ।
 ୪୫ ପ୍ରସୂତଃ ପ୍ରସବେ ୪୬ ଶ୍ଳେଷାତେ ପ୍ରାଦାରଃ
 ୪୭ କ୍ଳମଥଃ କ୍ଳମେ ॥
 ୪୮ ଉକ୍ତର୍ଷୋଽକ୍ତଶୟେ ୪୯ ସନ୍ଧଃ ଶ୍ଳେଷେ ୫୦ ବିଷୟ ଅଶ୍ରୟେ ।
 ୫୧ ଶିପାୟାଂ ସେପଣଂ ୫୨ ଗୀର୍ଣ୍ଣିଗରୋ ୫୩ ଗୁରଣମୁଦ୍ୟମେ ।

୩୮ । ପ୍ଳାତ, ବୃକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃକ୍ତିର ।
 ୩୯ । ପ୍ରଥ, ଖ୍ୟାତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଖ୍ୟାତିର ।
 ୪୦ । ପ୍ଳୁଷ୍ଟି, ପୁକ୍ତ [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ଳୁଷ୍ଟନର ।
 ୪୧ । ସୁକ, ସୁବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁରଣାର ।
 ୪୨ । ଏଧା, ସମୃଦ୍ଧି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସମୃଦ୍ଧିର ।
 ୪୩ । ପ୍ଳୁରଣ, (କ୍ଳ), ପ୍ଳୁରଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କଷ୍ଟର କମ୍ପନର ।
 ୪୪ । ପ୍ରମିତ, ପ୍ରମା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନର ।
 ୪୫ । ପ୍ରସୂତ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରସବ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରସବର ।
 ୪୬ । ଶ୍ଳେଷାତ, ପ୍ରାଦାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୃତାଦି ଶରଣର ।
 ୪୭ । କ୍ଳମଥ, କ୍ଳମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗ୍ଳାନର ।
 ୪୮ । ଉକ୍ତର୍ଷ, ଅକ୍ତଶୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅକ୍ତଶୟର ।
 ୪୯ । ସନ୍ଧ, ଶ୍ଳେଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଂଯୋଗର ।
 ୫୦ । ବିଷୟ, ଅଶ୍ରୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଶ୍ରୟର ।
 ୫୧ । ଶିପା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସେପଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଖ୍ୟାଗର ।
 ୫୨ । ଗୀର୍ଣ୍ଣି; ଗିର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଦ୍‌ଗୀରଣର ।
 ୫୩ । ଗୁରଣ (କ୍ଳ), ଉଦ୍ୟମ [ପୁଂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଦ୍ୟମର ।

୫୦ । ଉନ୍ନାୟ ଉନ୍ନୟେ ୫୫ ଶ୍ରାୟଃ ଶ୍ରାୟଣେ ୫୬ ଜୟନେ ଜୟଃ ।
 ୫୭ ନିଗାଦାନିଗାଦେ ୫୮ ମାଦୋମଦ ୫୯ ଉଦ୍ବେଗଉଦ୍ବମେ ॥
 ୬୦ ବିମର୍ଦ୍ଦନଂ ପରିମଳୋ ୬୧ ଅଭ୍ୟୁପପତ୍ତିରୁପତ୍ତିଃ ॥
 ୬୨ ନିଗ୍ରହପ୍ରଦ୍ବିଷୟଃ ୬୩ ଦତ୍ତଯୋଗସ୍ତୁ ଉଗ୍ରହଃ ॥
 ୬୪ ମୁଷ୍ଟି ବିକ୍ରମ୍ଭ ସଂଗ୍ରାହୋ ୬୫ ତ୍ବିମ୍ବ ତ୍ବମର ବିପ୍ଳବୋ ।
 ୬୬ ବିକ୍ଳବଂ ପ୍ରସିଦ୍ଧିଶ୍ଚାରଃ ୬୭ ପୁଣ୍ୟସ୍ ପ୍ରସ୍ତୋ ପତପ୍ରସ୍ତଃ ॥

୫୦ । ଉନ୍ନାୟ, ଉନ୍ନୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାର ।
 ୫୫ । ଶ୍ରାୟ [ପୁଂ], ଶ୍ରାୟଣ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆଶ୍ରୟରେ ।
 ୫୬ । ଜୟ [ପୁଂ], ଜୟନ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜୟର ।
 ୫୭ । ନିଗାଦ, ନିଗଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶବ୍ଦର ।
 ୫୮ । ମାଦ, ମଦ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମଉଡ଼ାର ।
 ୫୯ । ଉଦ୍ବେଗ, ଉଦ୍ବମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉଦ୍ବେଗର ।
 ୬୦ । ବିମର୍ଦ୍ଦନ (କ୍ଳା), ପରିମଳ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କୁକୁମାଦି ସଂମର୍ଦ୍ଦନର ।
 ୬୧ । ଅଭ୍ୟୁପପତ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅନୁପତ୍ତି (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଙ୍ଗୀକାର ବା ଅନୁଗ୍ରହର ।
 ୬୨ । ଅନୁଗ୍ରହର ବିରୋଧକୁ ନିଗ୍ରହ (କ୍ଳା) କହ ।
 ୬୩ । ମୁଷ୍ଟି ବିକ୍ର, ସଂଗ୍ରାହ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୃଢ଼ ମୁଷ୍ଟି ବିକ୍ରମର ।
 ୬୪ । ତ୍ବିମ୍ବ, ତ୍ବମର, ବିପ୍ଳବ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବିପ୍ଳବର ।
 ୬୫ । ବିକ୍ରମ (କ୍ଳା), ପ୍ରସିଦ୍ଧି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଶ୍ଚାର (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବିକ୍ରମର ।
 ୬୬ । ପୁଣ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ତୁତ୍ତି-ଉପପତ୍ତି (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ସନ୍ତାପପ୍ରାପ୍ତର ।

୬୮ ନିକାରେ ବିପ୍ରକାରଃ ସ୍ୟା ୭୯ ଦାକାରସ୍ତୁ ଲିଙ୍ଗିତମ୍ ।
 ୮୦ ପରିଣାମୋ ବିକାରୋ ୮୧ ଦେସମେ ବିକୃତ ବିଦିୟେ ॥
 ୮୨ ଅପହାରସ୍ତୁ ପରସ୍ତଃ ୮୩ ସମାହାରଃ ସମୁଦୟଃ ।
 ୮୪ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ଉପାଦାନଂ ୮୫ ବିହରସ୍ତୁ ପରହମଃ ॥
 ୮୬ ଅଭିହାରୋଽଭିଗ୍ରହଣଂ ୮୭ ନିର୍ହାରୋଽଭ୍ୟବକର୍ଷଣମ୍ ।
 ୮୮ ଅନୁହାରୋଽନୁକାରଃ ସ୍ୟା ୮୯ ଦର୍ପସ୍ୟ ପରମେ ବ୍ୟୟଃ ॥

୬୮ । ନିକାର, ବିପ୍ରକାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରସ୍ପର ବା ଅପକାରର ।
 ୭୯ । ଆକାର, ଲଙ୍ଗ (ପୁଂ), ଲଙ୍ଗିତ (କ୍ଳା) ଏ ତିନି ନାମ ଲଙ୍ଗିତର ।
 ୮୦ । ପରିଣାମ, ବିକାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରିଣାମର ।
 ୮୧ । ବିକୃତ, ବିଦିୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିକୃତିର ।
 ୮୨ । ଅପହାର, ଅପରସ୍ତୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଷଡ଼ିର ।
 ୮୩ । ସମାହାର, ସମୁଦୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୃଥକ୍ବସ୍ତୁ ଏକତ୍ରୀକରଣର ।
 ୮୪ । ପ୍ରତ୍ୟାହାର (ପୁଂ) ଉପାଦାନ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅବକଳନାର ।
 ୮୫ । ବିହାର, ପରହମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାଦହାର ଗମନର ।
 ୮୬ । ଅଭିହାର (ପୁଂ), ଅଭିଗ୍ରହଣ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଡକାଇତ-କରଣର ।
 ୮୭ । ନିର୍ହାର (ପୁଂ), ଅଭ୍ୟବକର୍ଷଣ (କ୍ଳା) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶଲ୍ଲ ଉଦ୍ଧରଣର ।
 ୮୮ । ଅନୁହାର, ଅନୁକାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସାଦୃଶ୍ୟର ।
 ୮୯ । ଅର୍ଥାପରମ, ବ୍ୟୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅର୍ଥନାଶ ବା ଖର୍ଚ୍ଚର ।

୮୦ ପ୍ରକାହସ୍ତ ପ୍ରକୃତିଃ ସ୍ୟାତ୍ ୮୧ ପ୍ରକହୋ ଗମନଂ ବହଃ ॥
 ୮୨ ବସ୍ତାମୋ ବସ୍ତମୋଯାମୋ ସମଃ ସଂସାମ ସଂସମୋ ।
 ୮୩ ହିଂସାକର୍ମାଭିରୁଃ ସ୍ୟା ୮୪ ଜାଗୟା ଜାଗରା ଦ୍ରବ୍ୟୋଃ ।
 ୮୫ ବହ୍ନୋଽନ୍ତରାୟଃ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ ୮୬ ସ୍ୟାଦ୍ପ୍ରତ୍ୟୋଽନ୍ତ୍ରକାଶ୍ଚୟେ ।
 ୮୭ ନବେଶ ଉପଭୋଗଃ ସ୍ୟାତ୍ ୮୮ ପରିସର୍ପଃ ପରିହିୟା ।
 ୮୯ ବଧୂର୍ ଚ ପ୍ରବଶ୍ନେଷୋ ୯୦ ଅଭିପ୍ରାୟଶ୍ଚନ୍ଦ ଆଶ୍ରୟଃ ॥
 ୯୧ ପ୍ରକାହ (ପୁଂ), ପ୍ରକୃତି [ସ୍ତ୍ରୀ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ସ୍ରୋତର ।

୮୧ । ବହ୍ନିମାନକୁ ପ୍ରକହ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
 ୮୨ । ବସ୍ତାମ, ବସ୍ତମ, ଯାମ, ସମ, ସଂସାମ ସଂସମ (ପୁଂ) ଏ ଛଅ
 ନାମ ଇନ୍ଦ୍ର ପୁନିଗ୍ରହର ।
 ୮୩ । ହିଂସାକର୍ମନ୍, ଅଭିରୁ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ମାରଣକର୍ମର ।
 ୮୪ । ଜାଗୟା, ଜାଗରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜାଗରଣର ।
 ୮୫ । ବହ୍ନ, ଅନ୍ତରାୟ, ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବହ୍ନର ।
 ୮୬ । ଉପହ୍ନ, ଅନ୍ତ୍ରକାଶ୍ଚୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିକଟାଶ୍ରୟର ।
 ୮୭ । ନବେଶ, ଉପଭୋଗ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଉପଭୋଗର ।
 ୮୮ । ପରିସର୍ପ [ପୁଂ ପରିହିୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚକ୍ରଦର୍ଶିନ
 ଜଳାଦିହାର ବେଷ୍ଟନର ।
 ୮୯ । ବଧୂର୍ (ଲୁଙ୍ଗ), ପ୍ରବଶ୍ନେଷ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପୃଥକ୍
 କରଣର ।
 ୯୦ । ଅଭିପ୍ରାୟ, ଛନ୍ଦ, ଆଶ୍ରୟ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ଅଭିପ୍ରାୟର ।

୯୧ ସଂକ୍ଷେପଣ ସମସନଂ ୯୨ ପର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥା ବିଶେଧନମ୍ ।
 ୯୩ ପରିସର୍ଯ୍ୟା ପରିସାରଃ ୯୪ ସ୍ୟାଦାସ୍ୟା ଭାସନା ସ୍ଥିତିଃ ॥
 ୯୫ ବସ୍ତାରେ ବସ୍ତହୋ ବ୍ୟାସଃ ୯୬ ସ ଚ ଶବସ୍ୟ ବସ୍ତରଃ ॥
 ୯୭ ସମ୍ଭାହନଂ ମଦ ନଂ ସ୍ୟାତ୍ ୯୮ ବିନାଶଃ ସ୍ୟ ଦର୍ଶନମ୍ ।
 ୯୯ ସଂସ୍ରବଃ ସ୍ୟାତ୍ ପରିଚୟଃ ୧୦୦ ପ୍ରସରନ୍ତୁ ବିସର୍ପଃମ୍ ।
 ୧୦୧ ନିବାକପ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାମଃ ସ୍ୟାତ୍ ୧୦୨ ସନ୍ଧି ଧ୍ୱଃ ସନ୍ଧି କର୍ଷଣମ୍ ॥
 ୧୦୩ ଲବୋଽଭିଲବୋ ଲବନେ ୧୦୪ ନିଷ୍ପ କଃ ପବନେପବଃ ।

୯୧ । ସଂକ୍ଷେପଣ ସମସନ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସଂକ୍ଷେପର ।
 ୯୨ । ପର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥା (ସ୍ତ୍ରୀ), ବିଶେଧନ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିଶେଧର ।
 ୯୩ । ପରିଚର୍ଯ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ପରିସାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସର୍ବସମନର ।
 ୯୪ । ଆସ୍ୟା, ଆସନା, ସ୍ଥିତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ତିନି ନାମ ସ୍ଥିତିର ।
 ୯୫ । ବସ୍ତାର, ବସ୍ତହ ବ୍ୟାସ (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ ବସ୍ତାରର ।
 ୯୬ । ଶବ ବସ୍ତାରକୁ ବସ୍ତାର (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୭ । ସମ୍ଭାହନ, ମଦନ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଚରଣାଂ ମଦନର ।
 ୯୮ । ବିନାଶ (ପୁଂ), ଅଦର୍ଶନ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅଦର୍ଶନର ।
 ୯୯ । ସଂସ୍ରବ, ପରିଚୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପରିଚୟର ।
 ୧୦୦ । ପ୍ରସର (ପୁଂ) ବିସର୍ପ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବିସ୍ତାର କାରଣର ।
 ୧୦୧ । ନିବାକ, ପ୍ରସ୍ତାମ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧାନ୍ୟାଦିର ଅତିଶୟ
 ଅପ୍ରାପ୍ତିର ।
 ୧୦୨ । ସନ୍ଧିଧ୍ୱ (ପୁଂ), ସନ୍ଧି କର୍ଷଣ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସନ୍ଧି ଧାନ୍ୟର ।
 ୧୦୩ । ଲବ (ପୁଂ) ଅଭିଲବ (ପୁଂ) ଲବନ (ଲୁଙ୍ଗ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଧାନ୍ୟାଦି ଛେଦନର ।
 ୧୦୪ । ନିଷ୍ପାବ (ପୁଂ) ପବନ (ଲୁଙ୍ଗ), ପବ, (ପୁଂ) ଏ ତିନି ନାମ
 ଧାନ୍ୟାଦି ନିର୍ମଳୀକରଣର ।

୧୦୫ ପ୍ରସ୍ତାବଃ ସ୍ୟାଦକସର ୧୦୬ ସ୍ବସରଃ ସୁସକେଷ୍ଟନମ୍ ॥
 ୧୦୭ ପ୍ରଜନଃ ସ୍ୟାଦୁପସରଃ ୧୦୮ ପ୍ରଶସ୍ତପ୍ରଶସ୍ତୌ ସମୋ ।
 ୧୦୯ ଧୀଶକ୍ତିର୍ନିଷ୍ଟମୋ ୧୧୦ ସ୍ତ୍ରୀ ତୁ ସଂକମୋ ଦୁଗସଞ୍ଚରଃ ॥
 ୧୧୧ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତମ ପ୍ରୟୋଗାର୍ଥଃ ୧୧୨ ପ୍ରମୟସ୍ୟା ଦୁପ୍ରମୟଃ ।
 ସ୍ୟାଦଭ୍ୟାଦାନ ମୁଦ୍ୟାତ ଆରମ୍ଭ ୧୧୩ ସମୁପସରଃ ॥
 ୧୧୪ ପ୍ରତିବନ୍ଧଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠମ୍ନୋ ୧୧୫ ଶକନାୟୁ ନିପାତନମ୍ ।
 ୧୧୬ ଉପଲମ୍ବୟୁ ନୂତକଃ ୧୧୭ ସମାଲମ୍ବୋ କୁଲେପନମ୍ ॥

୧୦୫ । ପ୍ରସ୍ତାବ, ଅକସର, [ସୂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅକସରର ।
 ୧୦୬ । ସସର (ସୂ) ସୁସକେଷ୍ଟନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ସୁସକେଷ୍ଟନର ।
 ୧୦୭ । ପ୍ରଜନ, ଉପସର, (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାଞ୍ଜର ପ୍ରଥମ ଗର୍ଭଧାରଣର ।
 ୧୦୮ । ପ୍ରଶସ୍ତ, ପ୍ରଶସ୍ତ, (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଶସ୍ତର ।
 ୧୦୯ । ଧୀଶକ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଷ୍ଟମ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବୃଦ୍ଧି ସାମର୍ଥ୍ୟର ।
 ୧୧୦ । ସଂକମ, ଦୁର୍ଗସଞ୍ଚର (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଦୁର୍ଗମାର୍ଗର ।
 ୧୧୧ । ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତମ, ପ୍ରୟୋଗାର୍ଥ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯୁକ୍ତ ଆରମ୍ଭର ।
 ୧୧୨ । ପ୍ରମୟ, ଉପମୟ, ଅଭ୍ୟାଦାନ, ଉଦ୍‌ଭାତ, ଆରମ୍ଭ (ସୂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଆରମ୍ଭର ।
 ୧୧୩ । ସମୁପସ, (ସୂ) ଭବ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଶୀଘ୍ରର ।
 ୧୧୪ । ପ୍ରତିବନ୍ଧ, ପ୍ରତିଷ୍ଠମ୍ନ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ।
 ୧୧୫ । ଅକନାୟୁ (ସୂ) ନିପାତନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ନିପାତନର ।
 ୧୧୬ । ଉପଲମ୍ବ, ଅନୁଭବ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଧାରାବାହିକ ଜ୍ଞାନର ।
 ୧୧୭ । ସମାଲମ୍ବ, (ସୂ), କିଲେପନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଗାତ୍ର କିଲେପନର ।

୧୧୮ ଉପଲମ୍ବୋ ଉପସୋଗୋ ୧୧୯ କଲମ୍ବୟୁ ଉପର୍ଜନମ୍ ।
 ୧୨୦ ବିଶ୍ବାବସ୍ତୁ ପ୍ରତିଶ୍ୟାତ ୧୨୧ ରବେଷା ପ୍ରତିଜାଗରଃ ।
 ୧୨୨ ନିପାତନପତୋ ପାତୋ ୧୨୩ ତେମସ୍ତେମୋ ସମୁଦନେ ।
 ୧୨୪ ଆଦାନବାସ୍ତବେ କ୍ଳେଶୋ ୧୨୫ ମେଳକେ ସଙ୍ଗସଙ୍ଗମୋ ।
 ୧୨୬ ମନ୍ଦୀକ୍ଷଣଃ ବିଚୟନଂ ମାର୍ଗଣଂ ମୃଗଣା ମୃଗଃ ।
 ୧୨୭ ପରରମ୍ଭଃ ପରସ୍ପରଃ ସଂଶ୍ଳେଷ ଉପଗ୍ରହନମ୍ ॥
 ୧୨୮ ନିବର୍ଣ୍ଣନଂ ତୁ ନିଧାନଂ ଦର୍ଶନାନେକନେଷଣମ୍ ।

୧୧୮ । ଉପଲମ୍ବ ଉପସୋଗ ସୂ ଏ ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଶସ୍ତୀକର ପରସ୍ପର ବିକ୍ଳେପର ।
 ୧୧୯ । କଲମ୍ବ (ସୂ) ଅତିସର୍ଜନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତିବନର ।
 ୧୨୦ । ବିଶ୍ବାବ (ସୂ), ପ୍ରତିଶ୍ୟାତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅତିଶୟ ଘ୍ୟାତର ।
 ୧୨୧ । ଅବେଷା (ସ୍ତ୍ରୀ), ପ୍ରତିଜାଗର (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ରକ୍ଷାର୍ଥ ନିୟୋଗର ।
 ୧୨୨ । ନିପାତ, ନିପାତ ପାତ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପାତର ।
 ୧୨୩ । ତେମ, ସ୍ତେମ (ସୂ), ସମୁଦନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆଦୃତାର ।
 ୧୨୪ । ଆଦାନବ, ଆସବ, କ୍ଳେଶ (ସୂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ କ୍ଳେଶର ।
 ୧୨୫ । ମେଳନ, ସଙ୍ଗ, ସଙ୍ଗମ [ସୂ] ଏ ଦୁଇ ନାମ ମିଳନର ।
 ୧୨୬ । ସମ୍ପାକ୍ଷଣ, ବିଚୟନ, ମାର୍ଗଣ [କ୍ଳ], ମୃଗଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ମୃଗ (ସୂ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଅନ୍ୱେଷଣର ।
 ୧୨୭ । ପରରମ୍ଭ, ପରସ୍ପର, ସଂଶ୍ଳେଷ (ସୂ) ଉପଗ୍ରହନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଆଲିଙ୍ଗନର ।
 ୧୨୮ । ନିବର୍ଣ୍ଣନ, ନିଧାନ, ଦର୍ଶନ, ଆଲୋକନ, ଶିକ୍ଷଣ (କ୍ଳ) ଏ ପାଞ୍ଚ ନାମ ଦର୍ଶନର ।

- ୧୨୯ ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ୟାନଂ ନିରସନଂ ପ୍ରତ୍ୟାଦେଶୋନିରାକୃତିଃ ॥
 ୧୩୦ ଉପଶାୟୋ ବିଶାୟା ପର୍ଯ୍ୟୟାୟନାର୍ଥକୋ ।
 ୧୩୧ ଅର୍ଜନଂ ଚ ଉଜ୍ଜୟା ଚ କୁଣୀୟା ଚ ଦଶାର୍ଥକାଃ ॥
 ୧୨ ସ୍ୟାଦ୍ବ୍ୟତ୍ୟୟୋ ବିପର୍ଯ୍ୟୟୋ ବ୍ୟତ୍ୟୟା ବିପର୍ଯ୍ୟୟେ ।
 ୧୩୩ ପର୍ଯ୍ୟୟୋଽତିକ୍ରମସ୍ତୁ ନୁତ୍ତିପାତ ଉପାତ୍ୟୟଃ ॥
 ୧୩୪ ପ୍ରୋଷଣଂ ପ୍ରତିସମାହୁୟ ଚ ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରତିଶାସନମ୍ ।
 ୧୩୫ ସ ସଂପ୍ରାବଃ କରୁଷ୍ଠ ସା ପୁତି ତୁମିଦ୍ବିଜନନାମ୍ ॥
 ୧୩୬ ଇମାୟା ତକ୍ଷତେ ଯସ୍ତ କାଷ୍ଠେ କାଷ୍ଠଂ ସ ଉଦ୍ୟନଃ ।
 ୧୩୭ ପ୍ରମୁଦୁପ୍ରୁ ପ୍ରମୁଦନଃ ପ୍ରମୋ ଯେନ ନିବନ୍ଧ୍ୟତେ

- ୧୨୯ । ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ୟାନ, ନିରସନ (କ୍ଳ), ପ୍ରତ୍ୟାଦେଶ (ପୁଂ), ନିରାକୃତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚାରି ନାମ ଶଶ୍ୱନର ।
 ୧୩୦ । ଉପଶାୟ, ବିଶାୟ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପର୍ଯ୍ୟୟାୟନମେ ଶୟନର ।
 ୧୩୧ । ଅର୍ଜନ (କ୍ଳ) ଉଜ୍ଜୟା, କୁଣୀୟା, ଦୁଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଚାରି ନାମ ଦଶାର୍ଥ ।
 ୧୩୨ । ବ୍ୟତ୍ୟୟ, ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ବ୍ୟତ୍ୟୟ, ବିପର୍ଯ୍ୟୟ (ପୁଂ) ଏ ଚାରି ନାମ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ।
 ୧୩୩ । ପର୍ଯ୍ୟୟ, ଅତିକ୍ରମ, ଅତିପାତ, ଉପାତ୍ୟୟ [ପୁଂ] ଏ ଚାରି ନାମ, ବ୍ୟତିକ୍ରମର ।
 ୧୩୪ । ଆହ୍ୱାନପୂର୍ବକ ପ୍ରୋଷଣକୁ ପ୍ରତିଶାସନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୧୩୫ । ଯଜ୍ଞରେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୁତିସ୍ଥାନକୁ ସଂପ୍ରାବ [ପୁଂ] କହି ।
 ୧୩୬ । ଯେଉଁ କାଠ ଉପରେ କାଠ ରଖି ଦଶାୟାଏ ତାହାକୁ ଉଦ୍ୟ-
 ଘନ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୩୭ ॥ ପ୍ରମୁଦ, ପ୍ରମୁଦନ (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଯେଉଁ ଖମ୍ବ ଉପରେ
 ଦଶାୟାଏ ।

- ୧୩୮ ଆବଧୋ ବିଧାତେ ଯେନ ଚନ୍ଦ୍ର ୧୩୯ ବିଷ୍ଣୁକସମେ ନିଦଃ
 ୧୪୦ ଉଜ୍ଜାରଣ ନିକାରଣ ଦ୍ୱୋ ଧାନେ୍ୟାଦ୍ଦେଶପଥକୋ ।
 ୧୪୧ ନିଗାଦେଦଗାରବିଷାବୋଦ୍ଗ୍ରାହାସ୍ତୁ ଗରଣାଦିଷ୍ଠ ॥
 ୧୪୨ ଆରତ୍ୟବରତବରତପ୍ତ ଉପସମେ ୧୪୩ ବାସ୍ତିୟାନ୍ତୁ
 ନିଷ୍ଠେବଃ । ନିଷ୍ଠୁ ତୁନିଷ୍ଠେବନଂ ନିଷ୍ଠୀବନମିତ୍ୟଭିନାମ ।
 ୧୪୪ ଜକନେ ଜୁତିଃ ୧୪୫ ସାତିପ୍ତ ବସାନେ ସ୍ୟା ୧୪୬
 ଦଧିକ୍ଷେକ୍ଷୁକ୍ତି ।
 ୧୪୭ ଉଦପସ୍ତ ପଶୁପ୍ରେରଣ ୧୪୮ ମକରଶିରତ୍ୟାଦୟଃଶାପେ ।
 ୧୪୯ ଗୋସାନ୍ତେଭ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ୟ ବୃଦମିତ୍ୟାପଗବାଦିକମ୍ ।

- ୧୩୮ । କାଷ୍ଠଭେଦକ, ଡୋମର ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଆବଧ କହି । ଏହା (ପୁଂ)
 ୧୩୯ । ଘର୍ଷପ୍ରତି ସମାନ କାଷ୍ଠକୁ ନିଦ କହି । ଏହା (ପୁଂ)
 ୧୪୦ । ଉଜ୍ଜାର, ନିକାର (ପୁଂ) ଏ ଦୁଇନାମ ଧାନ୍ୟ ପାତୁଡ଼ିବାର ।
 ୧୪୧ । ଉଷଣକୁ ନିଗାର, ବମନକୁ ଉଦ୍ଗାର, ଛିକିବାକୁ ବିଷାବ
 ଏବଂ ହାକୁଟି ମାରିବାକୁ ଉଦ୍ଗାର କହି । ଏମାନେ (ପୁଂ)
 ୧୪୨ । ଆରତି, ଅବରତି, ବରତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଉପସମ (ପୁଂ) ଏ ଚାରି-
 ନାମ ବିଶ୍ରାମର ।
 ୧୪୩ । ନିଷ୍ଠେବ (ପୁଂ, କ୍ଳ) ନିଷ୍ଠୁକ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଷ୍ଠେବନ, ନିଷ୍ଠୀବନ
 (କ୍ଳ) ଏ ଚାରିନାମ ଛେପ ଓ ଖଜାର ପକାଇବାର ।
 ୧୪୪ । ଜକନ (କ୍ଳ), ଜୁତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ବେଗରେ ।
 ୧୪୫ । ସାତି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଅବସାନ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଅବସାନର ।
 ୧୪୬ । ଜୁର [ପୁଂ] ଜୁତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଜରର ।
 ୧୪୭ । ଉଦକ (ପୁଂ) ପଶୁପ୍ରେରଣ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ପଶୁ-
 ପ୍ରେରଣର ।
 ୧୪୮ । ଅକରଣି, ଅଗାବନ, ଅବଗ୍ରାହ, ନିଗ୍ରହ (ପୁଂ) ଏ ଚାରିନାମ
 ଅଭିଶାପର ।
 ୧୪୯ । ଗୋସର୍ମାପ ଓ ଗୋସମୁଦକୁ ଔପଗବକ କହି । ଏହା (କ୍ଳ)

- ୧୫୦ ଅପୃଷ୍ଠିକ ଶାସ୍ତ୍ରଲିଖନେକମାଦ୍ୟମଚେତସାମ୍ ॥
 ୧୫୧ ମାଣବାନଂ ତୁ ମାଣବ୍ୟଂ ୧୫୨ ସହସ୍ରାୟନଂ ସହସ୍ରାୟତା ।
 ୧୫୩ ହଲ୍ଲା ହଳାନାଂ ୧୫୪ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟବାଡ଼ବ୍ୟେ ତୁ ହି ଜନ୍ମନାମ୍ ।
 ୧୫୫ ଦେ ପାଶୁ କାନାଂ ପୃଷ୍ଠ ନାଂ ପାଶୁଂ ପୃଷ୍ଠମନୁବମାତ୍ ।
 ୧୫୬ ଖଳାନାଂ ଖଳିନୀ ଖଲ୍ଲାପ୍ୟଥ ମାତ ଷ୍ୟଳଂ ନଶାମ୍ ।
 ଗ୍ରାମତା ଜନତ ଧୂମ୍ୟ ପାଶ୍ୟା ଗଲ୍ଲା ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ।
 ଅପି ସାହ ସ୍ତ୍ରୀକାଶ୍ୟ କାର୍ମଣୋଽଥବଶାଦିକମ୍ ।
 ଇତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତବର୍ଣ୍ଣଃ

- ୧୫୦ । ଅପୃଷ୍ଠିକ ଶାସ୍ତ୍ରଲିଖ ଏ ଦୁଇନାମ ପିଣ୍ଡକ ସମୂହର । ଏଦୁହେଁ ଖୁବ୍ ଲିଖିତ ।
 ୧୫୧ । ବାଳକ ସମୂହକୁ ମାଣବ୍ୟ କହ । ଏହା ଖୁବ୍ ଲିଖିତ ।
 ୧୫୨ । ସହସ୍ରାୟନସମୂହକୁ ସହସ୍ରାୟତା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଖିତ ।
 ୧୫୩ । ହଲସମୂହକୁ ହଲ୍ଲା କହ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଖିତ ।
 ୧୫୪ । ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ, ବାଡ଼ବ୍ୟ [ଖୁ] ଏ ଦୁଇନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣସମୂହର ।
 ୧୫୫ । ପାଶୁ ଦେଶର ଅସ୍ଥିସମୂହକୁ ପାଶୁ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠଦେଶର ଅସ୍ଥି ସମୂହକୁ ପୃଷ୍ଠ୍ୟ କହ । ଏ ଦୁହେଁ ଖୁବ୍ ଲିଖିତ ।
 ୧୫୬ । ଖଳିନୀ, ଖଲ୍ଲା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁଇ ନାମ ଖଳ ସମୂହର । ମନୁଷ୍ୟ ସମୂହକୁ ମାନୁଷ୍ୟକ (ଖୁ) କହ । ଗ୍ରାମ ସମୂହକୁ ଗ୍ରାମତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ । ଜନ ସମୂହକୁ ଜନତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ । ଧୂମ ସମୂହକୁ ଧୂମ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ । ପାଶ ସମୂହକୁ ପାଶ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ । ଗଲସମୂହକୁ ଗଲ୍ଲା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ । ସହସ୍ରାୟନସମୂହକୁ ସାହସ୍ତ୍ର୍ୟ (ଖୁ) କହ । ଇସିସମୂହକୁ କାଶ୍ୟ (ଖୁ), କାର୍ମଣସମୂହକୁ କାର୍ମଣ (ଖୁ), ଅଥର୍ବସମୂହକୁ ଆଥର୍ବଣ (ଖୁ) କହ ।
 ଇତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତବର୍ଣ୍ଣଃ ॥

ନାନାର୍ଥବର୍ଣ୍ଣଃ

ନାନାର୍ଥଃ କେଫି କାନ୍ତାଦି ବର୍ଣ୍ଣେଷ୍ଠବାସ ଜାଣିତାଃ ।
 ଭୂର ପ୍ରୟୋଗା ଯେ ଯେଷୁ ପର୍ଯ୍ୟୟେଷୁ ପି ତେଷୁଚେ ॥
 କାନ୍ତାଃ

୧ ଆକାଶେ ଯି ଦିବେ ନାକୋ ୨ ଲୋକସ୍ତୁ ଭୁବନେ ଜନେ

ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅନେକ ଅର୍ଥ ହୁଏ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବବର୍ଣ୍ଣରେ କଥିତ ହୋଇଅଛି । ଅନୁକ୍ରମେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ନାନାର୍ଥବର୍ଣ୍ଣରେ କକାରାନ୍ତ, ଖକାରାନ୍ତ ଏବଂ ଗକାରାନ୍ତ ପ୍ରତି ସମରେ ଉକ୍ତ ହେବ କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅର୍ଥ ହୁଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଗୁଣାନ୍ତ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ନାନାର୍ଥବର୍ଣ୍ଣରେ କକାରାନ୍ତ ସମରେ ମୂଳସ୍ଵରୂପ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନ ଗୁଣାନ୍ତ ହେବ, ସେମାନଙ୍କର ଯେତେ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଦିଆଯିବ, ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ କୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଅନୁସାରେ ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଶବ୍ଦ ସବୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ଯଥା—ନାକ ଶବ୍ଦରେ ଯି ଦିବ ଏବଂ ଆକାଶ ବୁଝାଏ, ଅତଏବ ଯି ଦିବ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଵର, ସ୍ଵର୍ଗ, ଯି ଦିବ, ଯି ଦିଶ ଲୟ, ସୁରଲେଖ, ଦେବୀ, ଦିବ୍, ଯି ପିଣ୍ଡପ ଏହି ସବୁ ସ୍ଵରବାଚକ ଶବ୍ଦ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଆକାଶ ଶବ୍ଦରେ ଆକାଶ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଦେବୀ ଦିବ, ଅଭ୍ର, ବ୍ୟୋମନ୍, ସୁଷ୍ପର, ଅମ୍ବର, ନଭସ୍, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ, ଗଗନ୍ ଅନନ୍ତ, ସୁବର୍ଣ୍ଣନ, ଶ, ବିୟତ୍, ବିଷ୍ଣୁପଦ, ଆକାଶ, ବିଦାୟସ୍ ଏହିସବୁ ଶବ୍ଦ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଏହିପରି ଏକାନାକ ଶବ୍ଦମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦ ସବୁକୁ ବୁଝାଇବ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି, ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସ୍ଵ ସ୍ଵ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯେଉଁ ଲିଙ୍ଗ ଉକ୍ତ ହୋଇଅଛି, ସେହି ଲିଙ୍ଗ ଜାଣିବ ।

କାନ୍ତାଃ

୧ । ଆକାଶ, ସ୍ଵର୍ଗ, ଦୁହିଙ୍କି ନାକ (ସୁଂ) କହ ।

୨ । ଭୁବନ ଓ ଜନ ଦୁହିଙ୍କି ଲୋକ (ସୁଂ) କହ ।

- ୩ ପଦ୍ୟ, ପଶ୍ୟ ଚ ଶ୍ଳୋକଃ ୪ ଶରେ ଖଡ୍ଗେ ଚ ସାୟକଃ ।
 ୫ ଜମ୍ବୁକୋ ହୋଷ୍ଟୁ ବରୁଣୋ ୬ ପୃଥ୍ବୀ ଚପିଟରକୋ ।
 ୭ ଆଲୋକୋ ଦର୍ଶନଦ୍ୟୋତ୍ତୋ ୮ ଦେଶପଟ୍ଟମାନକୋ ।
 ୯ ଉତ୍ତାଙ୍ଗଚକ୍ରପୋରକଃ ୧୦ କଳକୋଽକ୍ଷପଦାଦୟୋଃ ।
 ୧୧ ଚକ୍ରକୋ ନାଗବନ୍ଧକ୍ୟୋ ୧୨ ରକଃ ଶ୍ଵଟିକସ୍ତ୍ରୀୟସ୍ତେଃ ।
 ୧୩ ମାରୁତୋ ବେଧୀ ବ୍ରହ୍ମେ ସୁଂସି କଃ କଂ-ଶିରେମୁନୋଃ ॥
 ସ୍ୟାତ୍ ୧୪ ପୁଳାକସ୍ତୁକ୍ତ୍ୟାନ୍ୟେ ସଂକ୍ଷେପ ଭକ୍ତପିକ୍ଥକେ ।
 ୧୫ ଉଲ୍ଲୁକେ କରଃଃ ପୁଚ୍ଛମୂଳୋ ପାନ୍ତେ ଚ ପେତକଃ ।
 ୧୬ କମଣ୍ଡଳୋ ଚ କରକଃ ୧୭ ସୁଗତେ ଚ ବିନାୟକଃ ।

- ୩ । ପଦ୍ୟ, ପଶ୍ୟ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଶ୍ଳୋକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୪ । ଶର, ଖଡ୍ଗ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ସାୟକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୫ । ଶୂଗାଳ, ବରୁଣ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଜମ୍ବୁକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୬ । ଚପିଟ (ଚକ୍ର), ଅର୍ଦ୍ଧକ(ବାଳକ)ଏଦୁହିତ୍ୱ ପୃଥକ(ପୁଂ) କହି ।
 ୭ । ଦର୍ଶନ, ଦ୍ୟୋତ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଆଲୋକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮ । ଭେଷ୍ମ, ପଟ୍ଟ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଆନକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯ । ଚକ୍ର, ଚକ୍ର ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଅକ୍ଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦ । ଚକ୍ର, ଅପବାଦ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ କଳକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧ । ସର୍ପ, ବଡ଼େଇ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଚକ୍ର (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୨ । ଶ୍ଵଟିକ, ସ୍ତ୍ରୀୟ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଅକ୍ଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୩ । ବାୟୁ, ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ତ୍ରୀୟ; ମସ୍ତକ, ଜଳ (ପୁ, ଶ୍ଵ) ଏମାନଙ୍କୁ
 'କ' କହି ।
 ୧୪ । ତୁକ୍ତ୍ୟାନ୍ୟ, ସଂକ୍ଷେପ, ଦରପଥ ଏମାନଙ୍କୁ ପୁଳାକ (ପୁ) କହି ।
 ୧୫ । ଉଲ୍ଲୁକ, ହସ୍ତିର ପୁଚ୍ଛମୂଳ, ସମୀପ (ପୁଂ) ଏମାନଙ୍କୁ
 ପେତକ କହି ।
 ୧୬ । କମଣ୍ଡଳକୁ କରକ (ପୁ, ଶ୍ଵ) କହି ।
 ୧୭ । ସୁଗତକୁ ବୁଦ୍ଧ, ବିନାୟକ (ପୁଂ) କହି ।

- ୧୮ ଚକ୍ର, ହିରଣ୍ୟ ଚରପ୍ତୋ ଚ ୧୯ ଶୁକଳାଟ ଚ ଦୃଶ୍ୟକଃ ।
 ୨୦ ପ୍ରତିକୂଳେ ପ୍ରଶାକ୍ଷେକ ଦେଶେ ଚ ପୁଂସ୍ୟପୁମ୍ ॥
 ୨୧ ସ୍ୟାତ୍ ଭୂତକଂ କୁ ଭୂତମ୍ କର୍ତ୍ତୃତଶ୍ଚ ଭୂପୁଂସଃପି ଚ ।
 ୨୨ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା କାୟାଂ ଚ ଘୋଷେ ଚ କୋଷାତକ୍ୟଥ ୨୩ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱେ
 ସିନ୍ଧେ ଚ ଖଡ୍ଗେ ସୋମବଲ୍ କଃ ସ ଦଥ ୨୪ ସିନ୍ଧୁକ
 ଭଲକଳ୍ କେ ଚ ପିଣ୍ୟାକୋ ୨୫ ବାହ୍ନୀକଂ ଶମଠେଽପ ଚ
 ୨୬ ମହେନ୍ଦ୍ର ଗୁରୁଲ୍ଲୁ ଚ ବ୍ୟାଳଗ୍ରାସ୍ତୁ କୌଶିକଃ
 ୨୭ ରୁଦ୍ରାପଶ୍ୟାସ୍ତୁ ଚକଃ ୨୮ ସ୍ତୁଲେଽପିଷିଲ୍ଲ ସ୍ତୁଷ୍ଟ ।
 ୨୯ ଜେବାତକ ଶଶାଙ୍କେଽପି ୩୦ ଶୁଭେଽପ ଶୁସ୍ତ ବର୍ତ୍ତକଃ ।
 ୩୧ ବ୍ୟାଘେପି ପୁଣ୍ୟକୋ ନା ୩୨ ଜାବାନ୍ୟା ମପିନୀପକଃ ।

- ୧୮ । ଦସ୍ତ, ଚରପ୍ତ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଚକ୍ର (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୯ । ଶୁକଳାଟକୁ ସମାଲୁପ୍ତକୁ ଦୃଶ୍ୟକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୦ । ପ୍ରତିକୂଳ, ଏକଦେଶ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ପ୍ରଶାକ୍ଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୧ । ଭୂତମ୍, କୃତ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ, ଭୂତ ଶ ଏମାନଙ୍କୁ ଭୂତକ(ଶ୍ଵ) କହି ।
 ୨୨ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା କା (ଜନ୍ମ) ଘୋଷ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ କୋଷାତକ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ କହି ।
 ୨୩ । କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱେ, ଶ୍ଵେତ ଖଡ୍ଗ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ସୋମବଲ୍ କ କହି ।
 ୨୪ । ସିନ୍ଧୁକ, ଭଲକଳ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ପିଣ୍ୟାକ (ଶ୍ଵ) କହି ।
 ୨୫ । ଶମଠାକୁ ବାହ୍ନୀକ (ଶ୍ଵ) କହି ।
 ୨୬ । ମହେନ୍ଦ୍ର, ଗୁରୁଲ୍ଲୁ, ଉଲ୍ଲୁ, ବ୍ୟାଳଗ୍ରାସ୍ତୁ (ସାପୁଆକେଳା)
 ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି ଏମାନଙ୍କୁ କୌଶିକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୭ । ରକ, ଡାପ ଶଙ୍ଖ ଏମାନଙ୍କୁ ଆତକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୮ । ମାତ, ଦରପ୍ତ, କଳସ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଷିଲ୍ଲ (ସି) କହି ।
 ୨୯ । ଚକ୍ରକୁ ଜେବାତକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୦ । କାୟାତକ୍ତେ, ଘୋଟକର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ବର୍ତ୍ତକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୧ । ବ୍ୟାଘ୍ୟ, ଉଦ୍‌ବନ୍ଧୀ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ପୁଣ୍ୟକ (ପୁଂ) ବୋଲି ।
 ୩୨ । ଜୁଆଣି ପ୍ରସାପ ଏ ଦୁହିତ୍ୱ ଶାପକ (ପୁଂ) କହି ।

୩୩ ଶାଳାବୃକାଃ କପତୋଷ୍ଠା ଶ୍ଵାନଃ ୩୪ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣେପ ଗୈରିକମ୍
 ୩୫ ପ୍ରୀତାର୍ଥେଽପ ବ୍ୟଲ୍ଲବଂ ସ୍ୟା ୩୬ ଦଲ୍ଲୀକଂ ଚ ପ୍ରିୟେନତେ
 ୩୭ ଶୀଳାନୁପ୍ପାବକୃକେ ଦେ ୩୮ ଶଲ୍ କେ ଶକଳ ବଳ୍ କଳେ
 ୩୯ ସାଷ୍ଠେ ଶତେ ସୁବର୍ଣ୍ଣାନାଂ ଦେମ୍ୟୁରେଭୁଷଣେ ପଳେ ।

ପାନାରେଽପିତ ନିଷ୍ପୋଷ୍ଠି ୪୦ କଳକୋଽସ୍ତୀସମଲୈନସେ ।

ଦମ୍ଭୋଽପ୍ୟଥ ୪୧ ପିନାକୋସ୍ତୀ ଶଳଶଙ୍କରଧନୋଃ ।

୪୨ ଧେନୁକା କୁ କରଣଂ ଚ ୪୩ ମେଘଜାଳେ ଚ କାଳିକା ।

୪୪ କାରିକା ସାତନାବୁତ୍ତ୍ୟା ୪୫ କର୍ଣ୍ଣିକା କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣେ ।

କରଦ୍ରୋଽଙ୍ଗଲୌ ପଦ୍ମ ଗଜ କୋଷ୍ୟା ଂସ ଷ୍ଟୁରେ ।

୩୩ । ବାନର, ଶୁଗାଳ, କୁକୁର ଏମାନଙ୍କୁ ଶାଳବୃକ (ପୁଂ) କହି ।

୩୪ । ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣକୁ ଗୈରିକ (ଖୁ) ବୋଲି ।

୩୫ । ପ୍ରୀତାକୁ ବ୍ୟଲ୍ଲବ କହି ।

୩୬ । ଅପ୍ରିୟ, ମିଥ୍ୟା ଏ ଦୁହେଁ ଅଲୀକ (ଖୁ) କହି ।

୩୭ । ସ୍ଵାଭବ, ଅନୁସ୍ତ ଏ ଦୁହେଁ ଅନୁକ କହି ।

୩୮ । ଖଣ୍ଡ, ବଳକଳ ଏ ଦୁହେଁ ଶଲ୍ କ (ଖୁ) କହି ।

୩୯ । ଏକଶତ ଆଠ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା, ସ୍ଵନାର ଉରେଭୁଷଣ, ଫଳ,
 ପାନାର ଅର୍ଥାତ୍ ମୋହର ଏମାନଙ୍କୁ ନିଷ୍ପ କହି । ଏହା (ପୁଂଖୁ)

୪୦ । ଶମଳ, ଏନସ ଏମାନଙ୍କୁ କଳକ (ଖୁ) କହି ।

୪୧ । ଶୂଳ, ଶଙ୍କରଧନୁ ଏ ଦୁହେଁ ପିନାକ (ଖୁ) କହି ।

୪୨ । ଦ୍ରୁମିମାକ ଧେନୁକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୪୩ । ମେଘସମୂହକୁ କାଳିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୪୪ । ସାତନା, ବୁଡ଼ି ଏ ଦୁହେଁ କାରିକା ସ୍ତ୍ରୀ କହି ।

୪୫ । କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ, ଦ୍ରୁମୀଶୁଣ୍ଠ, ମଧ୍ୟମାଙ୍ଗୁଳ, ପତର ଗଜକୋଷ
 ଏମାନଙ୍କୁ କର୍ଣ୍ଣିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।

୪୬ ବୃନ୍ଦାରକୌ ରୂପମୁଖ୍ୟା ୪୭ କେବେ ମୁଖ୍ୟାନ୍ୟକେବଳାଃ

୪୮ ସ୍ୟାଦାମ୍ବିକଃ କୌକକୁଟିକୋ ଯଶ୍ଵାଦୁରେରିତେଷଣଃ ।

୪୯ ଲଳାଟିକଃ ପ୍ରତୋଭ୍ ଲଦଣୀ କାର୍ଯ୍ୟାକ୍ଷମଣ୍ଡୁ ଯଃ ॥

୫୦ ଭୃତ୍ତନିତମ୍ବକଳୟ ଚକ୍ଷେଷୁ କଟକୋଽସ୍ତ୍ଵାମ୍ ।

୫୧ ସବ୍ୟଶ୍ରେ ହୁତ୍ର ଶଯୋ ଚ ଲୋମହର୍ଷେ ଚ କଣ୍ଠକଃ ।

ପାକୌ ପକ୍ଳିଃଶିଶୁମ୍ୟ-ରହେ ନେତର ନାୟକଃ ।

ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କଃ ସ୍ୟାତ୍ ପରିକରେ ମ୍ୟାଦ ବ୍ୟାଘ୍ରେଽପି ଚ ଲୁବ୍ଧକଃ

ପେଟକସୀଷ ବୃନ୍ଦୋଽପି ଗୁରୋ ଦେଶ୍ୟ ଚ ଦେଶିକଃ ।

୪୬ । ରୂପଶିଷ୍ଟ, ପ୍ରଧାନ ଏ ଦୁହେଁ ବୃନ୍ଦାରକ (ପୁଂ) କହି ।

୪୭ । ମୁଖ୍ୟ, ଅନ୍ୟ, କେବଳ ଏମାନଙ୍କୁ ଏକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।

୪୮ । କୌକକୁଟିକ, ବିକଟଦଣ୍ଡୀ ଏ ଦୁହେଁ ଦାମ୍ବିକ (ପୁଂ) କହି ।

୪୯ । ପ୍ରତୋଭଲଦଣୀ କାର୍ଯ୍ୟାକ୍ଷମ ଏ ଦୁହେଁ ଲଳାଟିକ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୫୦ । ପଦ୍ମଚର ମଧ୍ୟଦେଶ ବଳୟ (କରଭୂଷଣ ଖଣ୍ଡ) ଏ ଦୁହେଁ
 କଟକ (ପୁଂ) ବୋଲି ।

୫୧ । ସୂଚାର ଅଗ୍ର, ସୁଦ୍ରାଶୟ, ଲୋମହର୍ଷଣ (ବେମାଞ୍ଚ) ଏମାନଙ୍କୁ
 କଣ୍ଠକ (ପୁଂ) ବୋଲାଯାଏ ।

ପାକ ଓ ବାଳକ ଏ ଦୁହେଁ ପାକ କହି ।

ମଧ୍ୟ, ରହ, ନେତା ଏମାନଙ୍କୁ ନାୟକ କହି ।

ପକ୍ଳି ଓ ପରିକର ଏ ଦୁହେଁ ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କହି ।

ବ୍ୟାଧ ଓ ବ୍ୟାଘ୍ର ଏ ଦୁହେଁ ଲୁବ୍ଧକ କହି ।

ପେଡ଼ ଓ ବୃନ୍ଦ ଏ ଦୁହେଁ ପେଟକ କହି ।

ଗୁରୁ ଓ ଦେଶ୍ୟ ଏ ଦୁହେଁ ଦେଶକ କହି ।

ଗ୍ରାମ ଓ ଫଳକ ଏ ଦୁହେଁ ଖେଟକ କହି ।

ଧୀବରକୁ ଜାଲକ କହି । ପୁଷ୍ପରେଶୁକୁ କଞ୍ଜିଲ୍ କ କହି ।

ସ୍ତ୍ରୀଧନକୁ ଶୂଳକ କହି । ଲହରୀକୁ ଉତ୍ତଳକ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ଶ୍ରାବ ଓ ବୃନ୍ଦ ଏ ଦୁହେଁ ବାନ୍ଧକ୍ୟ (ଖୁ) କହି ।

ଖଟକୋ ଗ୍ରାମପଳକୋ ଧୀବେଃପି ଚ ଜାଲକଃ ॥
 ଶୁରେଣୋ ଚ କଞ୍ଜଳକଃ ଶୂଳକୋଽସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀଧନେଽପି ଚ ।
 ସ୍ୟାତ୍ କଲ୍ଲୋଳେଽପ୍ୟତକଳକଃ ବାଞ୍ଚକଂ ଶ୍ରବଦୁଃସ୍ବୋଃ ।
 କରଣ୍ୟାଂ ଶୁପି କଶିକା ଦାରକୋ ବଳଭେଦକୋ ।
 ଅନ୍ଧେଽପ୍ୟନନ୍ଦମୁକଃ ସ୍ୟାନ୍ନକୋ ଚ ଦର୍ପଦାରଣୋ ।

ଗାନ୍ତଃ

୫୨ । ମୟୁଷସ୍ତ୍ରୀୟଂ କରଜ୍ଞାଳାୟ ୫୩ ଲବାଣୋ ଶିଳୀମୁଖୋ ।
 ୫୪ ଶଙ୍ଖୋ ନିପୋ ଲଲାଟାସ୍ତ୍ର କମ୍ବୋ ନ ସ୍ତ୍ରୀ ୫୫ ହ୍ରସ୍ବେପିଶମ୍
 ୫୬ ଘୃଣି ଜ୍ଞାଳେ ଅଗ୍ନିଶିଖେ ୫୭ ବୈଶାଣୋ ମନ୍ଥମଧବୋ

ଗାନ୍ତଃ

୫୮ ଭୁଜଙ୍ଗଃ ପଦ୍ମଗା ଶିଖରେ ୫୯ ଶୈଳବୃକ୍ଷୋ ନିଳାବଗୋ

ହସ୍ତୀମକୁ ଗଣିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ବାଳ ଓ ଭେଦକ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଦାରକ କହି ।

ଅନ୍ଧକୁ ଅନେନ୍ଦ୍ରମୁକ କହି ।

ଓ ଦାରଣ ଏଦର୍ପ ଦୁହିଙ୍କି ଟଙ୍କ କହି ।

ଗାନ୍ତଃ

୫୨ । ଭୂଟି, କରଜ୍ଞାଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ମୟୁଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୩ । ଅଳ (ଭ୍ରମର), ବାଣ (ଶର) ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଶିଳମୁଖ (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୪ । ନିପ ଲଲାଟର ଅଗ୍ନି, କମ୍ବ ଏମାନଙ୍କୁ ଶଙ୍ଖ (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୫ । ଆକାଶ, ଇନ୍ଦ୍ରପୁ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଖ (ଗ୍ନ) ବୋଲି ।
 ୫୬ । ଘୃଣି (କରଣ), ଅଗ୍ନିଶିଖା ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଶିଖା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।
 ୫୭ । ମନ୍ଥନଦଣ୍ଡ (ଶୁଆ) ମାଧବ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବୈଶାଖ (ଗ୍ନ) କହି ।

ଗାନ୍ତଃ

୫୮ । ପଦ୍ମଗ (ସର୍ପ), ଶିଖ (କାମୁକ) ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଭୁଜଙ୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।

୫୯ । ନଗ, ପବତ, ବୃକ୍ଷ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୦ ଆଶୁଗୋ ବାୟୁବଶିଣୋ ୬୧ ଶର୍କବହୁଗାଃ ଖଗାଃ ।
 ୬୨ ପତଙ୍ଗୋ ପିପ୍ପିୟୌ ଚ ୬୩ ପୁରଃ କମ୍ବକବୁଦସ୍ବୋଃ ॥
 ୬୪ ପଶବୋଽପି ମୃଗା ୬୫ ବେଗଃ ପ୍ରବାହକବସ୍ବୋରପି ।
 ୬୬ ପଶୁଗଃ କୌସୁମେ ରେଣୋ ସ୍ନାନସ୍ବାଦୋ ରଜସ୍ୟପି ॥
 ୬୭ ଗଜେଽପି ନାଗମାତଙ୍ଗ ୬୮ ବପାଙ୍ଗ ସ୍ତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମିପି ଚ ।
 ୬୯ ସର୍ଗଃ ସ୍ବଭବନମୌଷ ନିଶ୍ଚୟାୟାୟସ୍ବସ୍ତ୍ରୀ ॥
 ୭୦ ଯୋଗଃ ସନ୍ନହନୋପାୟାୟାନ ସଙ୍ଗତସ୍ବକ୍ତିଷ୍ଠ ॥
 ୭୧ ଶ୍ରେଗଃ ସ୍ବଶେଷ୍ୟା ଭୂତାବହେଷ୍ଠ ଫଣକାୟୁସ୍ବୋଃ ॥
 ୭୨ ଶୁଭକେ ହରିଣେ ପୁଂସି ସାରଙ୍ଗଃ ଶବଳେ ସିଂସି ।

୬୦ । ବାୟୁ, ବଶିଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଆଶୁଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୧ । ବାଣ ସ୍ବର୍ଯ୍ୟ, ପର୍ଯ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଖଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୨ । ପର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସାଧାର ଶୁଦ୍ରପୋକ, ସ୍ବର୍ଯ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ପତଙ୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୩ । କମ୍ବକ, ବୁଦ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପୁର (ପୁଂ) କହି ।

୬୪ । ପଶୁକୁ ମୃଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୫ । ନଗପ୍ରବାହ, ଜବ (ଶୀଘ୍ର) ମଳମୁହତ୍ୟାଗେଛା ଏମାନଙ୍କୁ ବେଗ [ପୁଂ] କହି ।

୬୬ । ପୁଷ୍ପରେଣୁ, ସ୍ନାନସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଧୂଳ ଏମାନଙ୍କୁ ପଶୁଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୭ । ହସ୍ତୀକ ନାଗ ଓ ମାତଙ୍ଗ ପୁଂ ବୋଲିଯାଏ ମାତ ନାଗଶର୍ଦ୍ଦ ନାଗସର୍ପ, ନାଗକେଶର, ନଗବଲ୍ଲୀ, ହସ୍ତ ନାୟର, ମେଘ ଓ ମୁଥାକୁ ବୁଝାଏ, ଶୁଳ୍ବ କଳଙ୍କ ହେଲେ ସୀସା ଓ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ବୁଝାଏ ।

୬୮ । ତଳକ, ଅଙ୍ଗୁଳ ଏବଂ ଚକ୍ଷୁରପ୍ର ନିଶ୍ଚୟକୁ ଅପାଙ୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।

୬୯ । ସ୍ବଭବ, ନମୌଷ, ନିଶ୍ଚୟ, ଅଧାୟ, ସର୍ଗ ଏମାନଙ୍କୁ ସର୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।

୭୦ । ସନ୍ନହନ, ଉପସ୍ଥାୟାନ, ସଙ୍ଗତ ସ୍ବକ୍ତି, ବିଷ୍ଣୁମାଦ ଏମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ (ପୁଂ) କହି ।

୭୧ । ସ୍ବଶେଷ୍ୟା ଶୋଷଣ, ସର୍ପର ଫଣା ଏବଂ ଦେହ ଏମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେଗ (ପୁଂ) କହି ।

୭୨ । ଶୁଭକ, ହରିଣ, ଶବଳ (ବିଷିତ) ହସ୍ତ [ପୁଂ] ଏମାନଙ୍କୁ ସାରଙ୍ଗ (ସିଂ) ବୋଲିଯାଏ ।

୭୩ କପୋ ନ ପୁରଃ ୭୪ ଶାପେ ଶୁଭକ୍ଷଣଃ ପରାଭବେ ।
 ୭୫ ଯାନାଦ୍ୟଜେ ଯୁଗଃ ପୁଂସି ପୁରଂ ଯୁଗେ କୃତାଦିଷୁ ।
 ୭୬ ସୂର୍ଗେଷୁ ପଶୁବାଗ୍ ବଜ୍ରଦିଃ ନେତ୍ରଦିଃ ଭୁଜଲେ ।
 ଲକ୍ଷ୍ୟଦୁଷ୍ଟ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀୟଂ ପୁଂସି ଗୌ ୭୭ ଲିଙ୍ଗଂ ଚକ୍ରଶେପସୋଃ ॥
 ୭୮ ଶୃଙ୍ଗଂ ପ୍ରାଧାନ୍ୟସାନୋଷ୍ଠ ୭୯ ବରଂ ମୂର୍ଦ୍ଧାବ୍ୟୟୋଃ ॥
 ୮୦ ଭ୍ରମଂ ଶ୍ରୀକାମ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଶାୟ୍ୟ ଯଦ୍ ବ କ ଶର୍ତ୍ତିଷୁ ।

ଦାନ୍ତଃ

୮୧ ପରିଧାତ ପରିଧାତେଃସ୍ତେପ୍ୟା ୮୨ ଘେ ବୃହତ୍ତେମ୍ବସାଂରସେ ।
 ୮୩ ମୁଲେ ପୁନାଦିଧାବର୍ତ୍ତୋ ୮୪ ଧୌତୋଽଂଶବ୍ୟସନେଷ୍ଠ ଘମ ।

୭୩ । କପି, ଭେକ, ସାରଥ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ପୁର (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୪ । ଶାପ, ଆହୋଶ, ପରାଭବ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଭିଷଙ୍ଗ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୫ । ଯାନାଦିର ଅଙ୍ଗ, ଯୁଗ, ସତ୍ୟାଦିଯୁଗ ଏମାନଙ୍କୁ ଯୁଗ (ପୁଂ, କ୍ଳ) କହି ।
 ୭୬ । ସୂର୍ଗ, ବାଣ, ପଶୁ, ବଚନ, ବଜ୍ର, ଦିକ୍, ନେତ୍ର, କରଣ, ପୃଥ୍ବୀ, ଜଳ ଏମାନଙ୍କୁ ଗୋ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।
 ୭୭ । ଚକ୍ର ଉପସ୍ଥ ଏ ଦୁହେଁ ଲିଙ୍ଗ (କ୍ଳ) ବୋଲି ।
 ୭୮ । ପ୍ରାଧାନ୍ୟ, ପଦ୍ମପାଦ ପଶୁବିଷାଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଗ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୭୯ । ମୂର୍ଦ୍ଧା, ରୂପ୍ୟ ଏ ଦୁହେଁ ବରଂ (କ୍ଳ) ବୋଲି ।
 ୮୦ । ଶ୍ରୀ, କମ, ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ଶାୟ୍ୟ, ଯଦ୍, ଅର୍ଜ୍ଜ, ଶର୍ତ୍ତି ଏମାନଙ୍କୁ ଭ୍ରମ (କ୍ଳ) ବୋଲି ।

ଦାନ୍ତ

୮୧ । ପରିଧାତ (ଦନ୍ତନ), ଅସ୍ତବିଶେଷ ଏ ଦୁହେଁ ଘେ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୨ । ସମୁଦ୍ର, ଜଳମାନଙ୍କର ବେଗ ଏ ଦୁହେଁ ଘେ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୩ । ମୁଲ, ପୁନାଦିଧା ଏ ଦୁହେଁ ଅର୍ଦ୍ଧ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୪ । ଦାନ୍ତ, ବିପତ୍ତି, ବ୍ୟସନ (ମୃଗୟାଦି), ରାଗ, ହେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ଘମ (କ୍ଳ) କହି ।

୮୫ ଶିଷ୍ଟିଷ୍ଟେଂଲ୍ଲେ ଲଭଃ (ବୁଦ୍ଧଃ) ୮୬ କାବୁଃ
 ଶିଳ୍ପମୁଦ୍ରେତଦୁପ୍ରଜଃ ।
 ୮୭ ବିପର୍ଯ୍ୟାସେ ବିସ୍ତରେ ଚ ପ୍ରସଞ୍ଜଃ ୮୮ ପ୍ରାବନେ ଶୁଭଃ ।
 ମାସ୍ୟମାତ୍ୟେ ବୃହସ୍ପତିପଥେ ପୁଂସି ମେଧେସିଚେ ଶିଷ୍ଟ ॥
 ୮୯ ଅଭିଷ୍ଟକେ ପ୍ରତ୍ୟାସାଂ ଚ ଗଭସ୍ତୋ ଚ ରୁଗଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।

ସ୍ତ୍ରୀୟଃ

୯୦ ପ୍ରସନ୍ନେ ଭଲ୍ଲି କେଂସ୍ୟକ୍ତୋ ୯୧ ଗୁହ୍ୟବକକାରୟୋଃ ॥
 ୯୨ ପରିଧାନାଞ୍ଚଳେ କକ୍ତୋ ଜଳପ୍ରାନ୍ତେ ଶି ଭଜକଃ ।

ଜାନ୍ତଃ

୯୩ କୋକିଳାର୍ଣ୍ୟାବହୁଭୁଜୋ ୯୪ ଦନ୍ତବିପ୍ରାଶ୍ରଜ ଦ୍ଵିଜଃ ॥
 ୯୫ ଅଜା ବିଷ୍ଣୁ ହରଜ୍ଞାଗା ୯୬ ଗୋଷ୍ଠାଧିନବତାଗ୍ରଜଃ ।

୯୭ । ବାସ୍ତବ, ଅଳ୍ପ, ଦ୍ରାସ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଲଭ (ବି) କହି ।

ବୁଦ୍ଧ

୮୬ । ଶିଳା, ମୃତ୍ତିକାବିଶେଷ, ଚକ୍ରବେଗ ଏମାନଙ୍କୁ କାବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୭ ବିପର୍ଯ୍ୟାସ, ବିସ୍ତର ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରସଞ୍ଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୮ । ଅଗ୍ନି, ଆଷାଢ଼ମାସ, ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ, ପବନ, ଉପାଧି, ମେଧ, ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୁଭ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୮୯ । ଆସକ୍ତି, ଇଚ୍ଛା, କରଣ, ବିଷ୍ଣୁ ଏମାନଙ୍କୁ ରୁଗ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ସ୍ତ୍ରୀୟ

୯୦ । ପ୍ରସନ୍ନ (ନିର୍ମଳ) ଭଲ୍ଲି, ଶୁଣିକମଣି ଏମାନଙ୍କୁ ଅଭି (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୧ । ପ୍ରବକ, ହାର ଏ ଦୁହେଁ ଗୁହ୍ୟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୨ । ପିତାଲୁଗାର ଅଞ୍ଚଳ, ଶିଳରପ୍ରାନ୍ତର ଏ ଦୁହେଁ କକ୍ତ (ବି) କହି ।

ଜାନ୍ତ

୯୩ । ମୟୂର, ଗରୁଡ଼ ଏ ଦୁହେଁ ଅଭିଭୁକ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୪ । ଦାନ୍ତ, ବିପ୍ର, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସନ୍ନିପ୍ତ, ବୈଶ୍ୟ ଅଶ୍ରୁଜ ଏମାନଙ୍କୁ ଦ୍ଵିଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୫ । ବିଷ୍ଣୁ, ହର, ଗୁଗଳ, କାମ, ବିଧି, ରତ୍ନସୁତ, ଏମାନଙ୍କୁ ଅଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୬ । ଗୋଷ୍ଠ, ପଥ, ସମୁଦ୍ର ଏମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରଜ (ପୁଂ) କହି ।

୧୭ ଧର୍ମଗୁଣୋ ଜନଯମୋ ୯୮ କୁଞ୍ଜୋ ଦନ୍ତେପିନ ସ୍ବିୟାମ୍ ।
 ୯୯ କଳଜେ ସେଷପଦ୍ମାରେ ୧୦୦ କଳଜା ବଲ୍ଲୁଦର୍ଶନା ।
 ୧୦୧ ସମେଷ୍ଠାଂଶେରଶେଷ୍ୟାଃ ୧୦୨ ପ୍ରଜା ସ୍ୟାତ୍ ସନ୍ତତୋଜନେ
 ୧୦୩ ଅବ୍ଜୋ ଶଙ୍ଖଶାଞ୍ଜୋ ଚ ୧୦୪ ସ୍ବଜେ ଚତ୍ୟେନଜଂସିଷ ।

ଶାନ୍ତଃ

୧୦୫ ଝଞ୍ଜା ଧୂନବଶେଷେ ଚ ତଥାୟୁ କଶବର୍ଷଣେ ।

ଞ୍ଜାନ୍ତଃ

୧୦୬ ପୁଂସ୍ୟାମ୍ବନ ପ୍ରସାଣେ ଚ ସେଷଞ୍ଜୋ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗକଃ ।
 ୧୦୭ ସଂଜ୍ଞା ସ୍ୟାଦେତନା ନାମ ଦ୍ରଷ୍ଟାଦ୍ୟୋଷ୍ଠାର୍ଥସୁଚନା ॥

୧୭ । ଜନ (ବୁଦ୍ଧ), ଯମ, ସୁଧୂଷ୍ଣ ର ଏମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମଗୁଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୮ । ଦନ୍ତ, ନିକୁଞ୍ଜ ଏଦୁହିଙ୍କ କୁଞ୍ଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୯୯ । ସେଷ, ପୁରଦ୍ବାର ଏଦୁହିଙ୍କ ବଳଜା ଗୁଳ୍ମ କହି ।
 ୧୦୦ । କଲ୍ଲୁଦର୍ଶନା (ମନୋହର ଦର୍ଶନା) କୁ ବଳଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୦୧ । ସମାନ, ପୃଥ୍ବୀର ଅଂଶ, ରଶ ଏମାନଙ୍କୁ ଆଜ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୦୨ । ସନ୍ତତି, ଅଧିକୃତ ମନୁଷ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପ୍ରଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।
 ୧୦୩ । ଶଙ୍ଖ, ଚନ୍ଦ୍ର ଏଦୁହିଙ୍କ ଅବ୍ଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୪ । ଆମ୍ବୀୟ, ନିତ୍ୟ ଏଦୁହିଙ୍କ ନିଜ (ସି) କହି ।

ଶାନ୍ତ

୧୦୫ । ଧୂନବଶେଷ, ଜଳକଣାବର୍ଷଣ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଝଞ୍ଜା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ଞ୍ଜାନ୍ତ

୧୦୬ । ଆୟା ପ୍ରସାଣ (ଚତୁର) ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସେଷଞ୍ଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୭ । ନାମ, ଚେତନା, ଦ୍ରଷ୍ଟାଦିଦ୍ବାର ଅର୍ଥସୁଚନା ଗାୟତ୍ରୀ ଏମାନଙ୍କୁ
 ସଂଜ୍ଞା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୮ ଦୋଷଞ୍ଜୋ ବୈଦ୍ୟବିଦ୍ବାଂସୋ ୧୦୯ ଞ୍ଜୋ ବିଦ୍ବାନ୍
 ସୋମଜୋଽପି ଚ ।
 ୧୧୦ ବିଜ୍ଞୋ ପ୍ରସାଣକୁଶଳୋ ୧୧୧ କାଳଞ୍ଜୋ ଜ୍ଞାନକୁକୁଟୋ ।
 ଟାନ୍ତଃ

୧୧୨ କାଳେଭଗଣୋ କରଟୋ ୧୧୩ ଗଜଶ୍ରେକଟୀ କଟୋ
 ୧୧୪ ଶିପିବିଷ୍ଣୁ ଖଳତୋ ଦୁଷ୍ଟମିଶ୍ର ମହେଶ୍ବରେ ।
 ୧୧୫ ଦେବଶିଳ୍ପୀ ନ୍ୟପି ଇଷ୍ଟା ୧ ୬ ବିଷ୍ଣୁ ଦୈବେଽପି ନ ଦୟୋଃ ।
 ୧୧୬ ରସେ କଟୁଃ କଟୁକାର୍ଯ୍ୟ ସିଷ୍ଟ ମସ୍ତର ଶଷ୍ଟଶ୍ବେଃ ॥
 ୧୧୮ ଶଷ୍ଠଂ ସେମାଶ୍ବଭାଷା-ବ ୧୧୯ ଷଷ୍ଠଂ ତ୍ବ ଶ୍ବଭାଷାରେ

୧୦୮ । ବୈଦ୍ୟ, ପଣ୍ଡିତ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଦୋଷଞ୍ଜ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୦୯ । ପଣ୍ଡିତ, ବୃଧବ୍ରତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଞ୍ଜା (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୦ । ପ୍ରସାଣ, କୁଶଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବିଜ୍ଞ (ସି) କହି ।
 ୧୧୧ । ଜ୍ଞାନବାନ୍, କୁକୁଟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ କାଳଞ୍ଜ (ପୁଂ) କହି ।

ଟାନ୍ତ

୧୧୨ । କାକ, ହସ୍ତିର ଗଣ୍ଡଦେଶ, ଏକାଦଶାହ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଏମାନଙ୍କୁ
 କରଟ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୩ । ହସ୍ତିର ଗଣ୍ଡ, କଟିଦେଶ ଏ ଦୁହିଙ୍କ କଟି (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୪ । ମହାଦେବ, ବିଷ୍ଣୁ, ଦୁଷ୍ଟମିଶ୍ର ଏମାନଙ୍କୁ ଶିପିବିଷ୍ଣୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୫ । ଦେବଶିଳ୍ପୀ (ବିଶ୍ବକର୍ମା) କୁ ଇଷ୍ଟା (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୧୬ । ଦୈବକୁ ବିଷ୍ଣୁ (ଗୁ) କହି ।
 ୧୧୭ । ରସବଶେଷ (ପୁଂ), ଅକାର୍ଯ୍ୟ (ଗୁ), ମସ୍ତର, ଶଷ୍ଟଶ (ସି)
 ଏମାନଙ୍କୁ କଟୁ କହି ।
 ୧୧୮ । ମଙ୍ଗଳ, ଅଶୁଭ, ଅଭାବ ଏମାନଙ୍କୁ ଶଷ୍ଠ (ଗୁ) କହି ।
 ୧୧୯ । ଶୁଭ, ଅଶୁଭ, ଚୂଳକାଗୁଡ଼, ଔଷଧ ବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଷ୍ଟ
 (ଗୁ) କହି ।

୧୨୦ ମାୟାକଣ୍ଠଲୟନ୍ତେଷୁ କୈବଳ୍ୟାନୁବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ଅୟୋଧ୍ୟନେ ଶୈଳଶୃଙ୍ଗେ ସୀରାରେ କୁଟମସ୍ତିସ୍ତାମ୍ ।
 ୧୨୧ ସୂକ୍ଷ୍ମକାୟାଂ ଶୂଚିଃ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟାତ୍ତାଳେନ୍ଦ୍ରେ ସ୍ତବ୍ଧସ୍ତେପିସା ।
 ୧୨୨ ଅତ୍ୟୁକ୍ଷ୍ମାଶ୍ରୟଃ କୋଟେଽ ୧୨୩ ମୂଳେ ଲଗ୍ନକରେ ଜଟା ।
 ୧୨୪ ବ୍ୟୁଷ୍ଟିଃସ୍ତଳେ ସମୃଦ୍ଧୋ ଚ ୧୨୫ ଦୃଷ୍ଟିଞ୍ଜାଳେନ୍ଦ୍ରିଦର୍ଶନେ ।
 ୧୨୬ ଉଷ୍ଣିୟୀଗଜକପୋଃ ୧୨୭ ସୁଷ୍ଣଂ ନିଷ୍ଣିତେ ବହୁକଳସିଷୁ ।
 ୧୨୮ କଷ୍ଟେ ତୁ କୃତ୍ତିଚକ୍ରକେ ୧୨୯ ଦକ୍ଷାମହାଗଦେଷୁ ଚ ॥
 ପଟ୍ଟଦ୍ବୋ ବାଚ୍ୟଲଙ୍ଗୋ ଚ (ଠାନ୍ତଃ) ୧୩୦ ମାଳକଣ୍ଠଃ
 ଶିବେନ୍ଦିତ ।
 ୧୩୧ ପୁଂସି କୋଷାନ୍ତଜଠରଂ କୁସ୍ତଲୋନ୍ତର୍ଗୁହନ୍ତଥା ।

୧୨୦ । ମାୟା, ନିଷ୍ଠୁଳ, ଯନ୍ତ୍ର, କପଟ, ମିଥ୍ୟା, ଗଣି, ହାତୁଡ଼ା,
 ପଦ୍ମକଣ୍ଠ, ଲଜ୍ଜାଲତା ଏମାନଙ୍କୁ କୁଟ [ପୁଂ ଙ୍କୁ] କହ ।
 ୧୨୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳାଭତ, ଅଳ୍ପକାଳ, ସନ୍ଦେହ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୂଚି (ସ୍ତ୍ରୀ)
 କହ ।
 ୧୨୨ । ଗୁପ୍ତର ଅଗ୍ରଭାଗ, ଉତ୍କର୍ଷ, କୋଣ, ସଂଖ୍ୟା ଏମାନଙ୍କୁ
 କୋଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୨୩ । ଦୃଷ୍ଟମୂଳ, ଜଡ଼ିତ କେଶ, ଜଟାମାଂସୀ ଏମାନଙ୍କୁ ଜଟା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 କହ ।
 ୧୨୪ । ଫଳ, ସମୃଦ୍ଧି ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବ୍ୟୁଷ୍ଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୨୫ । ଜ୍ଞାନ, ଚକ୍ଷୁ, ଦର୍ଶନ ଏମାନଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୨୬ । ଯାଗ, ଇଚ୍ଛା, ମଜ୍ଜା ଏମାନଙ୍କୁ ଇଷ୍ଟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୨୭ । ନିଷ୍ଠିତ, ନିମିତ୍ତ, ବହୁତ ଏମାନଙ୍କୁ ସୁଷ୍ଣ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୨୮ । ଦୁଃଖ, ସଙ୍କଟ ଏ ଦୁହିଙ୍କି କଷ୍ଟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୨୯ । ନିପୁଣ, ଆଗେଶୀ ଏମାନଙ୍କୁ ପଟ୍ଟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ଠାନ୍ତ
 ୧୩୦ । ଶିବ ଓ ମୟୁରକୁ ମାଳକଣ୍ଠ (ପୁଂ) କହ ।
 ୧୩୧ । ଉଦର ମଧ୍ୟ, ଧାନର ଡୋଲି, ଗୁହର ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ
 କୋଷ୍ଠ (ପୁଂ) କୋଲି ।

୧୩୨ ନିଷ୍ଠା ନିଷ୍ଠିତ ନାଶାନ୍ତଃ ୧୩୩ କାଷ୍ଠୋକ୍ତର୍ଷେ ସ୍ଥିତୋ ଦଶି
 ୧୩୪ ସିଂହୁ ଜେଷ୍ଠୋଽତିଶୟେନ୍ଦି
 ୧୩୫ କନିଷ୍ଠୋଽତିଯୁକାନ୍ତପୋଃ
 ଡାନ୍ତଃ
 ୧୩୬ ଦଣ୍ଡେ ଽସ୍ତ୍ରୀ ଲୟନ୍ତେନ୍ଦି ସ୍ୟା ୧୩୭ ଦରୁଡ଼ୋ
 ଗୋଲେଷ୍ଠପାକପୋଃ ।
 ୧୩୮ ସପମାଂସାୟୁଶ୍ଚ୍ୟ ଡୋ ୧୩୯ ଗୋ ଭୁବାଚୟୁଡ଼ାଇଲାଃ ।
 ୧୪୦ କ୍ଷେଡ଼ା ବଂଶଶଳାକାପି ୧୪୧ ନାଡ଼ୀମାଳେନ୍ଦି ସଚ୍ଚକ୍ଷଣେ
 ୧୪୨ କାଣ୍ଡୋଽସ୍ତ୍ରୀ ଦଣ୍ଡବାଣାବର୍ଗାବସରବାଶିଷ୍ଠ ॥
 ୧୪୩ ସ୍ୟାଭାଶ୍ରମଶ୍ଚାଭରଣେନ୍ଦିସେ ମଳବଶିଚ୍ଚନେ ।

୧୩୨ । ନିଷ୍ଠିତ, ନାଶ, ଅବଧି ଏମାନଙ୍କୁ ନିଷ୍ଠା (ସ୍ତ୍ରୀ) କୋଲି ।
 ୧୩୩ । ଉକ୍ତର୍ଷ, ସ୍ଥିତ (ମର୍ଯ୍ୟାଦା) ଦକ୍ ଏମାନଙ୍କୁ କାଷ୍ଠା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୩୪ । ଅତିଶୟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିକ୍ଷେପଶେଷ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏମାନଙ୍କୁ ଜେଷ୍ଠ କହ ।
 ୧୩୫ । ଅତିଯୁକା, ଅତିଅଳ୍ପ ଏ ଦୁହିଙ୍କି କନିଷ୍ଠ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ଡାନ୍ତ
 ୧୩୬ । ଲଗୁଡ଼ (ଯଷ୍ଟି) ଯାତନାକୁ ଦଣ୍ଡ (ପୁଂ, ଙ୍କୁ) କହ ।
 ୧୩୭ । ଗୋଲ, ଇଷ୍ଟରୂପପାକ, ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଗୁଡ଼ (ପୁଂ) କହ ।
 ୧୩୮ । ସର୍ପ, ମାଂସାଶୀ ପଶୁ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବ୍ୟାଡ଼ (ପୁଂ) କହ ।
 ୧୩୯ । ଲଳ ପୁଅବା, ଗୋ, ବାକ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଇଡ଼ା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।
 ୧୪୦ । ବଂଶଶଳାକାକୁ କ୍ଷେଡ଼ା [ସ୍ତ୍ରୀ] କହ ।
 ୧୪୧ । ଛଅଶିଖ, ଧମମା ଏ ଦୁହିଙ୍କି ନାଡ଼ୀ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହ ।
 ୧୪୨ । ଦଣ୍ଡ, ବାଣ, କୁସ୍ତିତ, ବର୍ଗ, ଅବସର, ଜଳ ଏମାନଙ୍କୁ
 କାଣ୍ଡ, [ପୁଂ, ଙ୍କୁ] କହ ।
 ୧୪୩ । ଅଶ୍ଵର, ଆଭରଣ, ଅମିତ (ପାତ୍ର), ଶବ୍ଦକର ମୂଳଧନ
 ଏମାନଙ୍କୁ ଭାଣ୍ଡ (ଙ୍କୁ) କହ ।

ତାନ୍ତ୍ର

୧୪୪ ଭୃଗୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାପୋଷାତଂ ୧୪୫ ପ୍ରାଗାତଂ ଭୃଗୁକୃତଂ ପୋଷା ।
 ୧୪୬ ଶକ୍ତିସ୍ତୁତୋଽସି ସ୍ତୁତୋ ୧୪୭ ବ୍ୟାପୋ ବିନ୍ୟସ୍ତସଂହତୋ
 ଶାନ୍ତଃ

୧୪୮ ଭୃଗୋର୍ଭକ୍ତେ ସ୍ତୋତ୍ରଗର୍ଭେ ୧୪୯ ବାଣେ ବଳି-
 ସୁରେ ଶରେ ॥
 ୧୫୦ କଣୋଽଭିଷ୍ଟେ ଧାନ୍ୟାଂଶେ ୧୫୧ ସଂଭାତେ ପ୍ରମଥ ଗଣଃ ।
 ୧୫୨ ପଶୋ ଦ୍ୟୁତାଦିଷ୍ଟସୁଷ୍ଟେ ଭୃତୋ ମୂଲେ ଧନେଽପି ଚ
 ୧୫୩ ମୋଦ୍ୟାଂ ଦ୍ରବ୍ୟାଣି ତେ ସତ୍ତ୍ୱାକ୍ଳ ସନ୍ଧ୍ୟାଦିକେ ଗୁଣଃ ।
 ୧୫୪ ନିବ୍ୟାପାରପ୍ତିତୋ କାଳବିଶେଷୋଽସ୍ତବ୍ୟୋଽକ୍ଷଣଃ ॥

ତାନ୍ତ୍ର

୧୫୫ । ଭୃଗୁ (ଅତିଶୟାର୍ଥ), ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏ ଦୁହିତ୍ ବାତା [କ୍ଳ] କହି ।
 ୧୫୬ । ଭୃଗୁ (ଅତିଶୟାର୍ଥ), କୃତ୍ (କ୍ଳେଶ) ଏ ଦୁହିତ୍ ପ୍ରଗାତ
 [କ୍ଳ] କହି ।
 ୧୫୭ । ଶକ୍ତି, ସ୍ତୁତ ଏ ଦୁହିତ୍ ଦୃତ [ସି] କହି ।
 ୧୫୮ । ବିନ୍ୟସ୍ତ, ସଂହତ (ମିଳିତ) ଏ ଦୁହିତ୍ ବ୍ୟାପ (ସି) କହି ।

ଶାନ୍ତ

୧୫୯ । ବାଳକ ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭ ଏ ଦୁହିତ୍ ଭୃଗୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୬୦ । ବାଳର ପୁତ୍ର, ଶର ଏ ଦୁହିତ୍ ବାଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୬୧ । ଅତିସୁକ୍ଷ୍ମ, ଧାନ୍ୟର ଅଂଶ ଏ ଦୁହିତ୍ କଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୬୨ । ସମୃଦ୍ଧ, ପ୍ରଥମ (ଶିବାନୁଚର) ଏ ଦୁହିତ୍ ଗଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୬୩ । ଦ୍ୟୁତାଦି ଫିସ୍ତାରେ ତ୍ୟକ୍ତପଦାର୍ଥ, ବେତନ, ମୂଲ, ଧନ,
 ବିହେୟଦ୍ରବ୍ୟ, ୨୦ ଗଣ୍ଡ ଏମାନଙ୍କୁ ପଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୬୪ । ଧନୁର ଗୁଣ, ଦ୍ରବ୍ୟାଣିତ, ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ, ତମ, ଶୁକ୍ଳାଦି
 ଏମାନଙ୍କୁ ଗୁଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୬୫ । ବ୍ୟାପାରଶ୍ଚନ୍ୟ, ସ୍ଥିତି, କାଳବିଶେଷ, ଉତ୍ସବ ଏମାନଙ୍କୁ
 କ୍ଷଣ (ପୁଂ) କହି ।

୧୬୬ ବର୍ଣ୍ଣୋ ଦିଜାଦୋ ଶୁକ୍ଳାଦୋ ପୁତ୍ରୋ ବର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ବୃଷଭେ ।
 ୧୬୭ ଅରୁଣୋ ଭାସ୍ବରେଽପି ସ୍ୟାଦ୍ବର୍ଣ୍ଣଭେଦେଽପି ଚ ଶିଷ୍ଟ
 ୧୬୮ ସ୍ଥାଣୁଃ ଶବ୍ଦୋଽପ୍ୟଥ-ଦ୍ରୋଣେ କାକେଽଂଶା ପ୍ୟାତୋ
 ରବେଽରଣଃ ॥

୧୬୯ ଗ୍ରାମଣୀର୍ନାପିତେ ପୁଂସି ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ଗ୍ରାମାଧିପେ ଶିଷ୍ଟ ॥
 ୧୭୦ ଉର୍ଣ୍ଣା ମେଷାଦି ଲେମ୍ବି ସ୍ୟାଦାବର୍ଣ୍ଣେ ଗୁରୁରା ଭୃବୋଃ ।
 ୧୭୧ ହରିଣୀ ସ୍ୟନ୍ତ ଗା ଦେମପ୍ରତିମା ହରିତା ଚ ଯା ।
 ୧୭୨ ଶିଷ୍ଟପାଣ୍ଡୋ ଚ ହରିଣଃ ୧୭୩ ସ୍ଥାଣୁ ଗ୍ରନ୍ଥେଽପିକେଶୁନଃ ।
 ୧୭୪ ତୁଷ୍ଟେ ସ୍ଥୂଡାପିପାସେ ଦେ ୧୭୫ ଜଗୁସ୍ତ୍ୟାକରୁଣେ ଦୃଶେ ।
 ୧୭୬ ବଣିକ ପଥେଚକ୍ରପଣିଃ ୧୭୭ ସୁର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଚକ୍ର ରୁଣୀ ।

୧୬୬ । ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି, ଶୁକ୍ଳାଦି ପୁତ୍ର ଅକ୍ଷର ଏମାନଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣ (ପୁଂ, କ୍ଳ) କହି ।

୧୬୭ । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ, ଏ ଦୁହିତ୍ ଅରୁଣ (ପୁଂ, ସି) କହି ।
 ୧୬୮ । ମହାଦେବ, ଦ୍ରୋଣ, ଶାଶ ରହିତ, ବୃଷ, କାକ ଏମାନଙ୍କୁ
 ସ୍ଥାଣୁ (ପୁଂ) କହି ।

୧୬୯ । ଶବ, ଯୁଦ୍ଧ, ଏ ଦୁହିତ୍ ରଣ (ପୁଂ) କହି ।

୧୭୦ । ନାପିତ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଗ୍ରାମାଧିପ ଏମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରାମଣୀ (ପୁଂ) କହି ।

୧୭୧ । ମେଷାଦିଲେମ୍ବ, ଜଳଭର୍ତ୍ତା, ଭୃମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଉର୍ଣ୍ଣା (ସ୍ତ୍ରୀ)

୧୭୨ । ମୃଗୁଣୀ, ଦୁର୍ବର୍ଣ୍ଣପ୍ରତିମା, ହରିଦ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଏମାନଙ୍କୁ ହରିଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)

୧୭୩ । ମୃଗ ଓ ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣକୁ ହରିଣ (ସି) ବୋଲିଯାଏ ।

୧୭୪ । ଗୁରୁର ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଲୋକ ପ୍ରତିମାକୁ ସ୍ଥାଣୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୭୫ । ସ୍ଥୂଡା, ପିପାସା ଏ ଦୁହିତ୍ ତୁଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।

୧୭୬ । ନିନ୍ଦା, କୃପା ଏ ଦୁହିତ୍ ଦୃଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।

୧୭୭ । ବଣିକ୍ ପଥକୁ ହାଟ ଓ ବଜାରକୁ ଚକ୍ରପଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୭୮ । ସୁର, ପଣ୍ଡି ମନ୍ଦକ୍ ଗଣ୍ଡଦୁର୍ବା ଏମାନଙ୍କୁ ବାହୁଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

- ୧୭୮ କରେଶୁରାୟାଂ ସ୍ତ୍ରୀ ନେତ୍ରେ ୧୭୯ ଦ୍ରବଣଂ ତୁ ବଳଂ ଧନମ୍ ।
 ୧୮୦ ଶରଣଂ ଗୁହରାଣିତୋଃ ୧୮୧ ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣଂ କମଳେଷି ନ
 ୧୮୨ ବିଷାଦ୍ଧମରଲେହେଷୁ ଶାସ୍ତ୍ରଣଂ କ୍ଳାବେ ଖରେ ସିଷୁ ॥
 ୧୮୩ ପ୍ରମାଣଂ ହେତୁମର୍ଯ୍ୟାଦ ଶାସ୍ତ୍ରୋପାଦୁ ପ୍ରମାଦୁଷୁ ।
 ୧୮୪ କରଣଂ ସାଧକକମଂ ସେବଗାବେ ଦ୍ଵୟେଷ୍ଠପି ।
 ୧୮୫ ପ୍ରାଣ୍ୟୁପାଦେ ସଂସରଣମସମାଧି ଚମୁଗତୋ ।
 ଦଶାପଥୋଽଥ ୧୭୭ ବାନ୍ଧାନ୍ନେ ସମୁଦ୍ଗାରଣମୁଦ୍ଵୟେ ।
 ୧୭୭ ଅତସ୍ତ୍ରୈଷୁ ବିଷାଣଂ ସ୍ୟାତ୍ ପଶୁଶୁକେ ଭଦ୍ରପୁଂସଃ ।
 ୧୭୮ ପ୍ରବଣଂ ସମରମୋଦ୍ୟାଂ ପ୍ରହେନୋ ତୁ ଚତୁଷ୍ପଥ ॥
 ୧୭୮ । ହସ୍ତି, ହସ୍ତିନୀ ଏ ଦୁହିକ୍ କରେଶୁ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୭୯ । ବଳ, ଧନ ଏ ଦୁହିକ୍ ଦ୍ରବଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୮୦ । ଗହ, ଚିକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଏ ଦୁହିକ୍ ଶରଣ (କ୍ଳା) କହି ।
-
- ୧୭୧ । କମଳକୁ (ପଦ୍ମକୁ) ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୭୨ । ବିଷ, ଯୁକ୍ତ, ଲୋହି, ଶର ଏମାନଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୭୩ । ହେତୁ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଶାସ୍ତ୍ର, ଇପ୍ସୁ ପ୍ରମାଣ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରମାଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୭୪ । ସାଧକକମ, ସେବ, ଗାବ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, କାୟସ୍ଥ, ବାଣ୍ଟକ ଏମାନଙ୍କୁ କରଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୭୫ । ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଜନ୍ମ, ଅସଙ୍କଟ ସୈନ୍ୟଗମନ, ପ୍ରଧାନପଥ ଏମାନଙ୍କୁ ସଂସରଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୭୬ । ବାନ୍ଧିକର ଅନ୍ନ, ଉନ୍ନତ ଏ ଦୁହିକ୍ ସମୁଦ୍ଗାରଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୧୭୭ । ପଶୁଶୁକ, ହସ୍ତିଦନ୍ତ, ଏ ଦୁହିକ୍ ବିଷାଣ (ସି) କହି ।
 ୧୭୮ । ସମରେ କମ୍ପଥବା ଭୂମି, ନଦ, ଚତୁଷ୍ପଥ, ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବଣ (ସି, ପୁଂ) କହି ।

- ୧୭୯ ସଙ୍କର୍ଣ୍ଣୋ ନବିତା ଶୁକ୍ତୋ ୧୮୦ ଭରଣଂ ଶୂନ୍ୟମୁଷ୍ମତ୍ ।
 (କ) (ସେତୋ ଚ ବରଣୋ ଖ) ବେଶୀ ନୟାଭେଦେକେକେଷ୍ଠେ

ଚାନ୍ଦ୍ରଃ

- ୧୮୧ ଦେବସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବିବସ୍ତନ୍ତୋ ୧୮୨ ସରସନ୍ତୋ ନଦୀର୍ଣ୍ଣବୋ
 ୧୮୩ ପକ୍ଷିତାସ୍ୟୋ ଗୁରୁମୁକ୍ତୋ ୧୮୪ ଶକୁନ୍ତୋ ଭସପକ୍ଷିଣୋ ।
 ୧୮୫ ଅଗ୍ନିପ୍ରାଦୋ ଧୂମକେତୁ ୧୮୬ କ୍ଳାମୁକ୍ତୋ ମେଘପଦ୍ମବୋ
 ୧୮୭ ହସ୍ତୋ ତୁ ପାଣିନସେବ ୧୮୮ ମରୁତୋ ପବନାମରୋ ।
 ୧୮୯ ଯନ୍ତ୍ର ହସ୍ତ ପକେ ସୂତେ ୧୯୦ ଭର୍ତ୍ତା ଧାତର ପୋଷ୍ଟର
 ୧୯୧ ସାନପାସେ ଶିଶୋ ପୋତଃ ୧୯୨ ପ୍ରେତଃ ପ୍ରାଣ୍ୟନ୍ତରେ ମୃତେ
-
- ୧୭୯ । ସମାକର୍ଣ୍ଣ, ଅଶୁଭ, ଏ ଦୁହିକ୍ ସଙ୍କର୍ଣ୍ଣ (ସି) କହି ।
 ୧୮୦ । ଶୂନ୍ୟ, ଭସର (ସାରଭୂମି) (ସି) ଏ ଦୁହିକ୍ ଭରଣ କହି ।
 (କ) ସେତୁ ଓ ଆମନ୍ତ୍ରକୁ ବରଣ (କ୍ଳା) କହି ।
 (ଖ) ନୟାଭେଦ ଓ ଆବଦ୍ଧକେଶକୁ ବେଶୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୧୮୧ । ଦେବତା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦୁହିକ୍ ବିବସ୍ତନ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୨ । ନଦ, ଅର୍ଣ୍ଣବ ଏ ଦୁହିକ୍ ସରସନ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୩ । ପକ୍ଷୀ, ଗୁରୁତ୍ଵ ଏ ଦୁହିକ୍ ଗୁରୁମୁକ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୪ । ଭସପକ୍ଷୀ, ଅନ୍ୟପକ୍ଷୀ ଏ ଦୁହିକ୍ ଶକୁନ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୫ । ଅଗ୍ନି, ଉପ୍ସର ବିଶେଷ ଏ ଦୁହିକ୍ ଧୂମକେତୁ [ପୁଂ] କହି ।
 ୧୮୬ । ମେଘ, ପଦ୍ମ ଏ ଦୁହିକ୍ କ୍ଳାମୁକ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୭ । ପାଣି (ହସ୍ତ), ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ ଏ ଦୁହିକ୍ ହସ୍ତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୮ । ପବନ, ଆନର ଏ ଦୁହିକ୍ ମରୁତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୮୯ । ହସ୍ତ ପକ୍ଷ, ସାରଥ୍ୟ ଏ ଦୁହିକ୍ ଯନ୍ତ୍ର (ପୁଂ) ବୋଲି ।
 ୧୯୦ । ବିଧାତା, ପୋଷଣକର୍ତ୍ତା (ପୁଂ) ଏ ଦୁହିକ୍ ଭର୍ତ୍ତା କହି ।
 ୧୯୧ । ନୌକା, ଶିଶୁ ଏ ଦୁହିକ୍ ପୋତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୧୯୨ । ପ୍ରାଣୀବିଶେଷ, ମୃତ ଏ ଦୁହିକ୍ ପ୍ରେତ (ପୁଂ) କହି ।

୧୯୩ ଗ୍ରହକ୍ଷେପେ ଧୂଜେ କେତୁଃ ୧୯୪ ପାଞ୍ଚିକେତନସ୍ତେ ସୁତଃ ।
 ୧୯୫ ସ୍ଥପତଃ କାରୁକ୍ଷେପେପି ୧୯୬ ଭୂଭୂଜ ମିଧରେ ନୃପେ ।
 ୧୯୭ ମୂର୍ଦ୍ଧାଭିଷିକ୍ତୋ ଭୂପେପି ୧୯୮ ରତୁଃ ସ୍ତ୍ରୀକୁସୁମେପି ଚ ।
 ୧୯୯ ବିଷ୍ଣୁବିଷୟକରାବ୍ୟକ୍ତୋ ୨୦୦ ସତସ୍ତୁ ସ୍ତୁର ସରଥୋ ।
 ୨୦୧ ବ୍ୟକ୍ତଃ ପ୍ରାଜ୍ଞେଷ ୨୦୨ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତାବୃତ୍ତୋ ଶାସ୍ତ୍ରନିଦର୍ଶନେ ।
 ୨୦୩ କ୍ଷତ୍ର ସ୍ୟାତ୍ ସାରଥୀ ଦ୍ଵାଃସ୍ତେ କ୍ଷତ୍ରିୟାୟାଂ ଚ ଶୂଦ୍ରଜେ ।
 ୨୦୪ ବୃହନ୍ତଃ ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରକରଣେ ପ୍ରକାରେ କାଷ୍ଠ୍ୟକାର୍ତ୍ତୟୋଃ ॥
 ୨୦୫ ଆନର୍ତ୍ତଃ ସମରେ ନୃତ୍ୟସ୍ଥାନମାବୃତ୍ ବିଶେଷୟୋଃ ।

୧୯୩ । ଗ୍ରହକ୍ଷେପ, ଧୂଜ ଏ ଦୁହିଙ୍କ କେତୁ (ସୁଂ) କହି ।
 ୧୯୪ । ଗଜା, ପୁଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସୁତ (ସୁଂ) କହି ।
 ୧୯୫ । ଶିଳ୍ପକାର ବିଶେଷକୁ ସ୍ଥପତ (ସୁଂ) କହି ।
 ୧୯୬ । ପଦ୍ମ, ନୃପ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଭୂଭୂଜ (ସୁଂ) କହି ।
 ୧୯୭ । ଗଜାଙ୍କୁ ମୂର୍ଦ୍ଧାଭିଷିକ୍ତ (ସୁଂ) କହି ।
 ୧୯୮ । ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଷ୍ପ, ପରଗ ଓ କେମନ୍ତାଦିକୁ ରତୁ (ସୁଂ) କହି ।
 ୧୯୯ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଅଜିତ ଏବଂ ଅବ୍ୟକ୍ତ (ସୁଂ) କହି ।
 ୨୦୦ । ପାରଦ, ଲୁଣ୍ଠା, ସାରଥୀ ଏମାନଙ୍କୁ ସୁତ (ସୁଂ) କହି ।
 ୨୦୧ । ପ୍ରାଜ୍ଞକୁ ବ୍ୟକ୍ତ (ସି) କହି ।
 ୨୦୨ । ଶାସ୍ତ୍ର (ବ୍ୟାକରଣାଦି), ନିଦର୍ଶନ (ଉଦାହରଣ) ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ [ସୁଂ] କହି ।
 ୨୦୩ । ସାରଥୀ, ଦ୍ଵାରରକ୍ଷକ, କ୍ଷତ୍ରିୟାଗର୍ଭଜାତ ଶୂଦ୍ରସନ୍ତାନ ଏମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତ୍ର (ସୁଂ) କହି ।
 ୨୦୪ । ପ୍ରକରଣ, ପ୍ରକାର, ସମଗ୍ର, ବାର୍ତ୍ତା ଏମାନଙ୍କୁ ବୃହନ୍ତ (ସୁଂ) ବୋଲିଥାଏ ।
 ୧୦୫ । ଯୁଦ୍ଧ, ନୃତ୍ୟସ୍ଥାନ, ଦେଶବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ଆନର୍ତ୍ତ (ସୁଂ) ବୋଲିଥାଏ ।

୨୦୬ କୃତାନ୍ତୋ ଯମସିଦ୍ଧାନ୍ତଦୈବାକୃଶଳକର୍ମସୁ ॥
 ୨୦୭ ଶ୍ଳେଷ୍ମାଦି ରସରକ୍ତାଦି ମହାଭୂତାନି ତଦଗୁଣାଃ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟଶ୍ଚ ବିକୃତଃ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ନିଶ୍ଚି ଧାତବଃ ॥
 ୨୦୮ କକ୍ଷାନ୍ତରେପି ଶୁକାନ୍ତୋ ନୃପସ୍ୟାସବ୍ଦେ ଚରେ ।
 ୨୦୯ କାସୁସାମଥୟୋ ଶକ୍ତି ୨୧୦ ମୂର୍ତ୍ତିଃ କାଠିନ୍ୟକାୟୟୋଃ ।
 ୨୧୧ ବିସ୍ତାରବଲ୍ଲିଖାକ୍ରାନ୍ତ ୨୧୨ ବସନ୍ତା ବସି ବେଶୁନୋଃ ।
 ୨୧୩ କ୍ଷୟ ଓ ସ୍ଵେଦପତତଃ ୨୧୪ ସାନ୍ତତାମାବସାନୟୋଃ ।
 ୨୧୫ ଅଗ୍ନିଃ ପାତ୍ରାଧିପତ୍ତୈଷ୍ଠେ ଚୈଷା ୨୧୬ ଜ୍ଵଳିତଃ ସାମାନ୍ୟ-
 ଜନ୍ମନୋଃ ।

୨୦୬ । ଯମ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଦୈବ, ଅକୃଶଳ କର୍ମ ଏମାନଙ୍କୁ କୃତାନ୍ତ (ସୁଂ) ବୋଲିଥାଏ ।
 ୨୦୭ । ଶ୍ଳେଷ୍ମାଦି, ରସରକ୍ତାଦି, କ୍ଷିତ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚମହାଭୂତ, ପୃଥ୍ଵୀ, ଜଳ, ତେଜ, ବାୟୁ, ଆକାଶ, ମହାଭୂତର ପଞ୍ଚଗୁଣି ରସ, ପ୍ରାଣ, ବିକାର, (ମନଃଶିଳାଦି) ଶବ୍ଦ ଯୋନି ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତିଭୂତସ୍ଥା ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଏମାନଙ୍କୁ ଧାତୁ (ସୁଂ) କହି ।
 ୨୦୮ । ଅନ୍ତଃସୂର, ଗଜାର ଅସାଧାରଣ ଗୁହ୍ୟବିଶେଷ ଅଗ୍ନିରୁଦ୍ଧ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୁକାନ୍ତ (ସୁଂ) କହି ।
 ୨୦୯ । କାସୁ (ଲୌହଶକ୍ତି, ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶକ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୧୦ । କାଠିନତା, ଦେହ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୧୧ । ବିସ୍ତାର, ଲତା ଏ ଦୁହିଙ୍କ କ୍ରାନ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୧୨ । ବସି, ଗୃହ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବସନ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୧୩ । ନାଶ, ପକ୍ଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଅପତନ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୨୧୪ । ଦାନ, ଅବସାନ (ବିରମ) ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସୁତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୧୫ । ପାତ୍ରା, ଧନୁର ଅଗ୍ରଭାଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଅଗ୍ନି [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୨୧୬ । ସାମାନ୍ୟ (ଗୋଷାଦିବଦ୍ଧ) ଜନ୍ମ, ଯାଇପଲ ଏ ପୁଷ୍ପବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଵଳିତ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।

୨୧୭ ପ୍ରଭୃତ ସ୍ୟଦୟୋ ଶବ୍ଦ ୨୧୮ ଶବ୍ଦତ୍ତମଃ ପ୍ରବାସୟୋଃ ।

(କ) ଅଭବୁଷ୍ଟିରନାବୁଷ୍ଟିଃ ଶଲଗ୍ନ ମୃଷକାଃ ଶୁକାଃ ।

ସୂଚକଂ ପରଚକଂ ଚ ସଂପ୍ରତିତାଂ ଶବ୍ଦୟଃ ସୁକାଃ

୨୧୯ ଉଦୟୋଽଧିଗମେ ପ୍ରାପ୍ତି ୨୨୦ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଭିନ୍ନ ସୟୋ ଯୁଗେ ।

୨୨୧ ଗଣାଭେଦେଽପି ମହତ୍ତା ୨୨୨ ଭୂତଭର୍ତ୍ତୃନ୍ ସମ୍ପଦଃ ॥

୨୨୩ ନୟାନଗର୍ଯ୍ୟୋନୀଗାମାଂ ଶ୍ରେଗବତ୍ୟଃ ୨୨୪ ସଙ୍ଗରେ ।

ସଙ୍ଗେ ସକ୍ତାୟାଂ ସମିତଃ ୨୨୫ ସୟବାସାବପି ଶିତଃ ।

୨୨୬ ରବେରକ୍ତିଶ୍ଚ ଶସ୍ତ୍ରଂ ଚକ୍ରିଜ୍ୱାଳା ଚ ହେତୟଃ ।

୨୨୭ ଜଗତ୍ତା ଜଗତ୍ତତ୍ତୋ ବିଶେଷେଽପି ଶିତାବପି ॥

୨୨୮ ସଂକ୍ରାଃ ଛନ୍ଦୋଽପି ଦଶମଂ ସ୍ୟାତ୍ ୨୨୯ ପ୍ରଭାବେଽପିରୂପତଃ ।

୨୧୭ । ଲୋକାଭାର, ପିତଳ, ଆଉ ଲୋହମଳକୁ ଶବ୍ଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୧୮ । ଉମ୍ଭ, (ବିପ୍ଳବ) ପ୍ରବାସ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶବ୍ଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୧୯ । ଉଦୟ, ଅଧିଗମ (ଲଭ) ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୨୦ । ଅଗ୍ନି ସୟ ଗାର୍ହପତ୍ୟ ଆହବନ୍ୟାୟ, ଦକ୍ଷିଣ ଭୂତ ଅଗ୍ନି ସୟ
ଦ୍ୱିଷ୍ଟୟ ଯୁଗକୁ ସେବା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୨୧ । ଗଣାଭେଦ ଓ ମହତ୍ତା ଯୁକ୍ତାକୁ ମହତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୨୨ । ଭୟ, ସମ୍ପଦ୍ଧି ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଭୂତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୨୩ । ଜୟ ଓ ନାଗମାନଙ୍କ ନଗର ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶ୍ରେଗବତା (ସ୍ତ୍ରୀ)
କହ ।

୨୨୪ । ଯୁଦ୍ଧ, ସଙ୍ଗ, ସକ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ସମିତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୨୫ । ବିନାଶ, ନିବାସ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶିତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲ ।

୨୨୬ । ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ, ଶସ୍ତ୍ର, ଅଗ୍ନି ଶିଖା, ଏମାନଙ୍କୁ ହେତ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହ ।

୨୨୭ । ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ସଂସାର, ଶିତ ଏମାନଙ୍କୁ ଜଗତ୍ତା [ସ୍ତ୍ରୀ]
କହ ।

୨୨୮ । ଦଶାକ୍ଷର ଛନ୍ଦ ଓ ଆକଳକୁ ସଂକ୍ରା [ସ୍ତ୍ରୀ] କହ ।

୨୨୯ । ପ୍ରଭାବ ଓ ଦୈର୍ଘ୍ୟକୁ ଆୟୁତ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୩୦ ପତ୍ତର୍ଗତୋ ନ ୨୩୧ ମୂଳେ ତୁ ପକ୍ଷତଃ ପକ୍ଷଭେଦୟୋଃ ।

୨୩୨ ପ୍ରକୃତିର୍ଯୋନିଲକ୍ଷେ ଚ ୨୩୩ କୌଶିକ୍ୟାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ବୃତ୍ତୟଃ ।

୨୩୪ ସିକତାଃ ସୁଧାଲକ୍ଷାପି ୨୩୫ ବେଦେ ଶ୍ରବସି ଚ ଶ୍ରୁତଃ ।

୨୩୬ ବନ୍ଧା ଜନ୍ଧାକ୍ୟର୍ଥୀନୁଗମୟାଂ ଚ ପୋଷିତ ।

୨୩୭ ଗୁପ୍ତିଃ କ୍ଷତ୍ରବ୍ୟାପାୟେଽପି ୨୩୮ ଧୃତ୍ୱାଭିରାପେର୍ଯ୍ୟୟଃ ।

୨୩୯ ବୃତ୍ତତା ସୂଚକାର୍ଥୀନା ୨୪୦ ଛନ୍ଦୋଭେଦେ ମହତ୍ୟପି ।

୨୪୧ ବାସିତା ସ୍ତ୍ରୀକରଣୋଽଶ୍ଚ ୨୪୨ ବାର୍ତ୍ତା ବୃତ୍ତୋ ଜନଶ୍ରୁତୋ ।

୨୪୩ ବାର୍ତ୍ତାଂ ଫଳଗନ୍ୟାସେଗେ ଚ ତ୍ରଷ୍ଟୁ ୨୪୪ ପୟଃ ଦୃଢାମୃତେ ।

୨୩୦ । ଗତ, ଗାରଭେଦ ଓ ସୈନ୍ୟଭେଦକୁ ପତ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲିଯାଏ ।

୨୩୧ । ପକ୍ଷ, ଭେଦ ଓ ପକ୍ଷମୂଳକୁ ପକ୍ଷତ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହ ।

୨୩୨ । ଯୋନି, ଲକ୍ଷ ଅମାତ୍ୟାଦି ସ୍ୱଭାବକୁ ପ୍ରକୃତି [ସ୍ତ୍ରୀ] ବୋଲି ।

୨୩୩ । କୌଶିକ, ଭାରଣ, ଶାଶ୍ୱତ ଆରତୀ, ଜାହକା ଏମାନଙ୍କୁ
ବୃତ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୩୪ । ବାଲୁକାକୁ ସିକତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୩୫ । ବେଦ, କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶ୍ରୁତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲି ।

୨୩୬ । ପତ୍ତଠାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତଗବତା ସ୍ତ୍ରୀକ ବନ୍ଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୩୭ । ଭୂମିର ଗର୍ଭ ଓ ରକ୍ଷଣାସ୍ତ୍ରକୁ ଗୁପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୩୮ । ଧାରଣ, ଯୈର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଧୃତ୍ୱା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୩୯ । କ୍ଷତ୍ରବାର୍ତ୍ତାନା ଓ ଛନ୍ଦଭେଦକୁ ବୃତ୍ତତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୪୦ । ଛନ୍ଦୋଭେଦ ଓ ନାରଦଙ୍କ ଗଣାକୁ ମହତା [ସ୍ତ୍ରୀ] କହ ।

୨୪୧ । ସ୍ତ୍ରୀ, କରଣୀ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବାସିତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୪୨ । ବୃତ୍ତି, ଜନଶ୍ରୁତି ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୨୪୩ । ମନୋହର, ଅଶ୍ରେଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା (କ୍ଳ) କହ ।

୨୪୪ । ଘଟ, ଅମୃତ (କ୍ଳ) ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପୟଃ [କ୍ଳ] କହ ।

୨୪୫ କଳଧୋତ ରୂପ୍ୟହେମେ ୨୪୬ ନମିତ୍ ପୟଃ ହେତୁ-
ଲକ୍ଷଣୋଃ ॥

୨୪୭ ଶୁକ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରାକର୍ଷୁକସ୍ତେ ୨୪୮ ପୂର୍ଣ୍ଣଗର୍ଭ୍ୟାସ୍ତୁଃସ୍ତୁକମ୍ ।
୨୪୯ ଅତ୍ୟାହତ ମହାଶ୍ୱତଃ କର୍ମଜୀବାନପେଷି ଚ ॥
୨୫୦ ପୁଲ୍ଲେଷ୍ଟାଦାଦୃତେ ଭୂତ ପ୍ରାଣ୍ୟଗାତେ ସମେ ହିଷ୍ଠ ।
୨୫୧ କୃତ୍ ପଦ୍ୟେ ଚରସେ ହିଷ୍ଠାଗାତେ ଦୃଢବର୍ତ୍ତ କେ ।
୨୫୨ ମହଦ୍ରାଜ୍ୟା ୨୫୩ ଶବରୀତ ଜନେ ସ୍ୟାଦ୍ବରହିତେହିଷ୍ଠ ।
୨୫୪ ଶ୍ୱେତରୂପେହିପି ୨୫୫ ରଜତ ହେମିରୂପେ ସିତେହିଷ୍ଠ

୨୫୫ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟ ଏ ଦୁହିକ୍ କଳଧୋତ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୫୬ । କାରଣ, ଚନ୍ଦ୍ର ଏ ଦୁହିକ୍ ନମିତ୍ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୫୭ । ଶାସ୍ତ୍ର, ଅକର୍ଷୁକ ଏ ଦୁହିକ୍ ଶୁକ୍ତ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୫୮ । ସତ୍ୟପୁର, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଏ ଦୁହିକ୍ କୃତ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୫୯ । ମହାଶ୍ୱତ, ଜୀବନ ମାରପେଷ କର୍ମ ଏ ଦୁହିକ୍ ଅତ୍ୟାହତ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୬୦ । ପୁଲ୍ଲ ପୃଥ୍ୱ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚଭୂତ (କ୍ଳ) ପ୍ରାଣର ଅସାଧ୍ୟ ଓ ସମ ପିଣ୍ଡାଦିକୁ ଭୂତ (ହି) କହି ।
୨୬୧ । ପଦ୍ୟ, ଚରସ (କ୍ଳ), ଅଗତ, ଦୃଢ ବର୍ତ୍ତକ ଏମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ (ହି) କହି ।
୨୬୨ । ଶୁକ୍ତ ଓ ବିଶାଳକୁ ମହତ୍ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୬୩ । ଜନବାଦ (କ୍ଳ) ନିନ୍ଦିତ (ହି) ଏ ଦୁହିକ୍ ଅବଗତ କହି ।
୨୬୪ । ରୂପ୍ୟ ଓ ଶୁଭ୍ରକୁ ଶ୍ୱେତ (କ୍ଳ) କହି ।
୨୬୫ । ସୁନା, ରୂପା (କ୍ଳ), ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ (ହି) ଏମାନଙ୍କୁ ରଜତ କହି ।

୨୬୬ ହିଷ୍ଠତୋ ଜଗଦ୍ଦିନେପି ୨୬୭ ଗଳ୍ପମାଳ୍ୟାଦିଗାମି ଚ ।
୨୬୮ ଅବଦାତଃ ସିତେ ପୀତେ ଶୁଭେ ୨୬୯ ବନ୍ଧାର୍ଜୁନୋସିତୋ ।
୨୭୦ ପୁଲ୍ଲୋଃତସ୍ତସ୍ତୁତ ମର୍ଷିଣ୍ୟଭିମାତୋ ୨୭୧ ଅସ୍ତସ୍ତୁତମ୍ ।
କୃତ୍ ମେ ଲକ୍ଷଣୋପେତେ ୨୭୨ ଅପ୍ୟନନ୍ତୋନବଧାବପି ।
୨୭୩ ଖ୍ୟାତେ ହୃଷ୍ଟେପ୍ରଗାତୋ ୨୭୪ ଅଭିଜାତସ୍ତୁ କୂଳଜେବୃଧେ ।
୨୭୫ ବିବିକ୍ତୋ ପୂର୍ବବିଜନୋ ୨୭୬ ମୂର୍ଚ୍ଛିତୋ
ମୃତସୋକ୍ତସ୍ତୋ ।

୨୭୭ ହୌ ଗୁମ୍ଫରୁଷୋ ଶୁକ୍ତୋ ୨୭୮ ଶିତ ଧବଳମେତକୋ ।
୨୭୯ ସତ୍ୟେ ସାଧୌ ବିଦ୍ୟମାନେ ପ୍ରଶସ୍ତେ ଶ୍ରେୟହିତେ ଚ ସତ୍ ।
୨୮୦ ପୁରସ୍କୃତଃ ପକିତେ ଶତାଧିପୁଲ୍ଲେ ଶତାଃ କୃତେ ।

୨୮୦ । ଇକ୍ଷ, ଭବନ ଏ ଦୁହିକ୍ ଜଗତ୍ (ହି) କହି ।
୨୮୧ । ମାଳୀ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଗୁମ୍ଫାକୁ ରକ୍ତ (ହି) କହି ।
୨୮୨ । ଶୁକ୍ତ, ପୀତ, ଶୁଭ ଏମାନଙ୍କୁ ଅବଦାତ (ହି) କହି ।
୨୮୩ । ବନ୍ଧ, ଶୁକ୍ଳ ଏ ଦୁହିକ୍ ସିତ (ହି) କହି ।
୨୮୪ । ଅଳ୍ପସ୍ତୁତ, ନ୍ୟାୟ, ସଂସ୍କୃତ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଭିନତ (ହି) କହି ।
୨୮୫ । କୃତ୍ ମଲ୍ଲକ୍ଷଣୋପେତକୁ ସଂସ୍କୃତ (ହି) କହି ।
୨୮୬ । ଅନବଧ୍ ଅର୍ପଣ ବିଷ୍ଣୁ, ସର୍ପ ଆକାଶକୁ ଅନନ୍ତ (ହି) କହି ।
୨୮୭ । ଖ୍ୟାତ, ହୃଷ୍ଟ, ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଗାତ (ହି) କହି ।
୨୮୮ । କୂଳୀନ, ପଣ୍ଡିତ ଏ ଦୁହିକ୍ ଅଭିଜାତ (ହି) କହି ।
୨୮୯ । ପବିତ୍ର, ନିର୍ଦ୍ଦିନ ଏ ଦୁହିକ୍ ବିବିକ୍ତ କହି । ଏହା ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
୨୯୦ । ମୂର୍ଚ୍ଛ, ଉଚ୍ଚତାବିଶିଷ୍ଟ ଏ ଦୁହିକ୍ ଶୁକ୍ତ (ହି) କହି ।
୨୯୧ । ଅମ୍ଳରସ, ନିଷ୍ଠୁରବାକ୍ୟ ଏ ଦୁହିକ୍ ଶୁକ୍ତ [ହି] କହି ।
୨୯୨ । ଶୁକ୍ତ, କୃଷ୍ଣ ଏ ଦୁହିକ୍ ଶିତ (ହି) କହି ।
୨୯୩ । ସତ୍ୟ, ସାଧୁ, ବିଦ୍ୟମାନ, ପ୍ରଶସ୍ତ, ପୂଜିତ ଏମାନଙ୍କୁ ସତ୍ (ହି) କହି ।
୨୯୪ । ପକିତ, ଶତ କର୍ତ୍ତୃକ ଆହାନ୍ତ, ଅଗ୍ରସ୍ଥିତ ଏମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କୃତ (ତିନିଲିଙ୍ଗ) କହି ।

୨୭୧ ନବାକା ବାଣ୍ଟାବାକୋ ଶସ୍ତ୍ରାଭେଦ୍ୟଂ ଚ ବର୍ଣ୍ଣଯତ୍ ।
 ୨୭୨ ଜାତୋନ୍ମତ୍ତପ୍ରବୃତ୍ତଃ ସ୍ୱରୁଚ୍ଛି ତା ୨୭୩ ଉତ୍ତପ୍ତତାପ୍ରମୀ ।
 ବୃଦ୍ଧିମତ୍ତପ୍ରୋଦ୍ୟତୋପ୍ତନା ୨୭୪ ଆଦୃତୋ ସାଦରୁଚିତୋ ।

ଥାନ୍ତିଃ

୨୭୫ ଅର୍ଥୋଽଭିଧେୟୋ ରୈବସ୍ତୁ ପ୍ରୟୋଜନନବୃଦ୍ଧିଷ୍ ।
 ୨୭୬ ନପାନାଗମୟୋପ୍ରୀର୍ଥପୃଷ୍ଠିନ୍ ଶ୍ରେ ଜଳେ ଗୁରୋ ।
 ୨୭୭ ସମର୍ଥସ୍ତୀକ୍ଷ ଶକ୍ତିସ୍ତେ ସମ୍ଭବାର୍ଥେ ହିତଫିତ ଚ ।
 ୨୭୮ ଦଶମୀସ୍ତେ କ୍ଷୀଣରାଗବୃଦ୍ଧୋ ୨୭୯ ଶୀଥୀପଦବ୍ୟପି ।

୨୭୧ । ନବାକା, ବାୟୁବର୍ଜିତ ସ୍ଥାନ, ଶସ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ଅଭେଦ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ
 ଅଥାତ୍ ଦୃଢ଼ ସାଞ୍ଜ୍ଞି ଏମାନଙ୍କୁ ନବାକ (ତିନିଲିଙ୍ଗ) କହି ।
 ୨୭୨ । ଜାତ, ଉନ୍ମତ୍ତ, ପ୍ରବୃତ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛିତ (ବି) କହି ।
 ୨୭୩ । ବୃଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ସଚେଷ୍ଟ, ଉତ୍ତପ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତପ୍ତ (ବି)
 କହି ।
 ୨୭୪ । ଆଦରଯୁକ୍ତ, ପୂଜିତ, ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଅଦୃତ (ବି) କହି ।

ଥାନ୍ତି

୨୭୫ । ଅଭିଧେୟ, ରୈଧନ, ବସ୍ତୁ, ପ୍ରୟୋଜନ, ନବୃଦ୍ଧି ଏମାନଙ୍କୁ
 ଅର୍ଥ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୭୬ । ଜଳ ପିଇବା ସ୍ଥାନ, ଆଗମଶାସ୍ତ୍ର, ଉଷିଧେବିତ ଜଳ,
 ଦେବନିବାସସ୍ଥାନ, ଗୁରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେ (ଜ୍ଞ) କହି ।
 ୨୭୭ । ଅଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଯୁକ୍ତାର୍ଥ, ହିତ ଏମାନଙ୍କୁ ସମର୍ଥ (ପୁଂ)
 କହି ।
 ୨୭୮ । କ୍ଷୀଣରାଗ, ବୃଦ୍ଧ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଦଶମୀସ୍ଥ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୭୯ । ପଥ ଓ ପଂକ୍ତିକୁ ଶୀଥୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲିଯାଏ ।

୨୮୦ ଆସ୍ଥାମୟହସ୍ତୋଗସ୍ଥା ୨୮୧ ପ୍ରସ୍ଥୋଽସ୍ତୀ ସାନ୍ତମାନୟୋ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରବ୍ୟକ୍ଷୟୋଗ୍ରହଃ ସସ୍ଥା ଧୀରେ ସ୍ଥିତୋ ମୃତୋ ।

ଦାନ୍ତିଃ

୨୮୨ ଅଭିପ୍ରାୟବଶୋ ଛନ୍ଦା ୨୮୩ ବକ୍ତୋ ଜାମତବସ୍ତରୋ ।
 ୨୮୪ ଅପବାଦୋ ବୁ ନିନ୍ଦାଞ୍ଜେ ୨୮୫ ଦାୟାଦୋ ସୁତବାନ୍ତବୋ ।
 ୨୮୬ ପାଦା ରଶ୍ମ୍ୟଦ୍ଵିଂ ତୃପ୍ୟାଂଶା ୨୮୭ କ୍ଷୁଦ୍ରାଶ୍ମ୍ୟକ୍ତା-ପ୍ରମୋହଦଃ ।
 ୨୮୮ ନିବାଦୋ ଜନବାଦେଫି ୨୮୯ ଶାଦୋ ଜମ୍ଭାଲଗ୍ନସ୍ତେଃ ।
 ୨୯୦ ଆରବେ ରୁଦ୍ଧତେ ସାତର୍ଥ୍ୟାଦନ୍ତୋ ଦାରୁଣେ ରଣେ ।

୨୮୦ । ସଭା, ଯତ୍ତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଆସ୍ଥା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୮୧ । ପ୍ରସ୍ତର ଏକପ୍ରଦେଶ, ପରିମାଣ ବିଶେଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ଥ
 (ପୁଂ, ଜ୍ଞ) କହି । ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଧନ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଗ୍ରହ (ପୁଂ)
 କହି । ଧୀର, ସ୍ଥିତି ଓ ମରଣ ଏମାନଙ୍କୁ ସସ୍ଥା କହି ।

ଦାନ୍ତି

୨୮୨ । ଅଭିପ୍ରାୟ, ବଶ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଛନ୍ଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୮୩ । ମେଘ, ବହର ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଅବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୮୪ । ନିନ୍ଦା, ଆଜ୍ଞା ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଅପବାଦ [ପୁଂ] କହି ।
 ୨୮୫ । ପୁତ୍ର, ଜାତି ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଦାୟାଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୮୬ । କରଣ, ଚରଣ, ଚତୁର୍ଥଭାଗ ଏମାନଙ୍କୁ ପାଦ [ପୁଂ] କହି ।
 ୨୮୭ । ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି ଏମାନଙ୍କୁ ତୃପ୍ୟାଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୮୮ । ଜନବାଦକୁ ନିବାଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୮୯ । ପକ୍ଷ, ନିଗମତୁଣ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଶାଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୯୦ । ଶବ୍ଦ, ରୋଦନ, ସାତା, ଦାରୁଣ ରଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଆରବେ
 [ପୁଂ] କହି ।

୨୯୧ ସ୍ୟାଦ୍‌ପ୍ରସାଦୋ ନୁରାଗେପି ୨୯୨ ସୁଦଃ ସ୍ୟାଦ୍
 ବ୍ୟଞ୍ଜନେପି ତ ।
 ୨୯୩ ଗୋଷ୍ଠାଧ୍ୟକ୍ଷେପି ଗୋବିନ୍ଦୋ ୨୯୪ ଦର୍ଶେପ୍ୟାମୋଦକଲ୍ଲବଃ ।
 ୨୯୫ ପ୍ରଧାନେ ଗଜଲଙ୍ଗେ ତ ବୃଷାଙ୍ଗେ କକୁଦୋଽସ୍ତ୍ରିୟାମ୍ ।
 ୨୯୬ ହିମସ୍ମିନ୍ ଜ୍ଞାନସମ୍ଭାଷାଦି ସ୍ୱାକାବକନାମସୁ ।
 ୨୯୭ ଧମ୍ମେରହସ୍ୟପନସତ୍ ୨୯୮ ସ୍ୟାଦୁକ୍ତୋ ବସ୍ତରେ ଶରତ୍ ।
 ୨୯୯ ପଦଂ ବ୍ୟବସିତସାଶସ୍ତ୍ରାନଲକ୍ଷ୍ୟାଦି ବସୁଷୁ ।
 ୩୦୦ ଗୋଷ୍ଠଦଂ ସେବିତେ ମାନେ ୩୦୧ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୃତ୍ୟମ ସ୍ତବମ୍ ।
 ୩୦୨ ଚିତ୍ତଂ ସ୍ତବଧର୍ମୋ ସ୍ୱାଦୁ ୩୦୩ ମୃତଶ୍ଚ ମକ୍ଷଣକୋମଳୋ ।

୧୯୧ । ଅନୁବ୍ରତ ପ୍ରସନ୍ନତା, କାବ୍ୟଗୁଣ ଓ ଦେବତାଙ୍କ ନୈବେଦ୍ୟକୁ ପ୍ରସାଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୯୨ । ବ୍ୟଞ୍ଜନକୁ ସଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୯୩ । ଗୋଷ୍ଠର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ (ଗୋପାଳ, କୁଷ୍ଠ) ଓ ବୃତ୍ତସ୍ତବକୁ (ପୁଂ) କହି
 ୨୯୪ । ଦ୍ରବ୍ୟ, ମଉଡ଼ା, ଅତିମନୋହର ଗଜ ଏମାନଙ୍କୁ ଅମୋଦ (ପୁଂ) କହି ।
 ୨୯୫ । ପ୍ରଧାନ ଗଜଚକ୍ର ଡଗ୍‌ର ତ ଏମାନଙ୍କୁ କକୁଦ (ପୁଂ ଙ୍କୁ) କହି ।
 ୨୯୬ । ଜ୍ଞାନ, ସଂଗ୍ରହ, ଚିନ୍ତା, ଆକାର, ଯୁକ୍ତି, ନାମ ଏମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭବ କହି । (ଏମାନେ ଶୀଳିଙ୍ଗ)
 ୨୯୭ । ଧର୍ମ, ଏକାନ୍ତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଉପନିଷଦ୍ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୨୯୮ । ଋତୁବିଶେଷ, ବସ୍ତ୍ର ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶରତ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୨୯୯ । ବ୍ୟବସାୟ, ରକ୍ଷଣ, ସ୍ଥାନ ଚିହ୍ନ, ଚରଣ, ବସ୍ତ୍ର, ବିଭିନ୍ନ ଏମାନଙ୍କୁ ପଦ (ଙ୍କୁ) କହି ।
 ୩୦୦ । ସେବିତ, ପରିମାଣ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠଦ (ଙ୍କୁ) କହି ।
 ୩୦୧ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା, (ସ୍ଥାନ), କାର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଆସ୍ତବ (ଙ୍କୁ) କହି
 ୩୦୨ । କାମନା, ମଧୁର ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସ୍ୱାଦୁ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।
 ୩୦୩ । ଅଶ୍ରୁକ୍ଷଣ, କୋମଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ମୃଦୁ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।

୩୦୪ ମୃତାନ୍ତାପଟ୍ଟନିର୍ଗାୟା ମନ୍ଦାଃ ୩୦୫ ସୁଧୂର୍ବୋ ଭୃଗାରବୋ
 ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରାପ୍ତଭୌ ୩୦୬ ବିହତ୍ ସୁପ୍ରଗଲ୍ଭୋ ବିଶାରବୋ ॥

ଧାନ୍ୟ

୩୦୭ ବ୍ୟାମୋବଟଶ୍ଚ ନ୍ୟଗ୍ରୋଧା ୩୦୮ ବୃହେଧଃ କାୟୁଭନ୍ନତଃ ।
 ୩୦୯ ପର୍ଯ୍ୟାହାରଶ୍ଚ ମାଗଶ୍ଚ ବାବଧୌ ବିବଧୌ ତ ଚୌ ॥
 ୩୧୦ ପରିଧି ଯଜ୍ଞ ସ୍ୱତଗ୍ନେଃ ଶାଖାୟାମପ ଧୂୟକେ ।
 ୩୧୧ ବରକଂ ବ୍ୟସନଂ ଚେତଃ ପୀତାୟସ୍ତାନମଧୟଃ ।
 ୩୧୨ ସୁଧଃ ସମର୍ପନନିବୀକନୟମାଶ୍ଚ ସମାଧୟଃ ।
 ୩୧୩ ଦୋଷୋପାଦେନ୍ଦ୍ରବରଃ ସ୍ୟାଦ୍ ପ୍ରକୃତ୍ୟଦିବନଶ୍ଚରେ ।
 ମୁଖ୍ୟାଦୁପାୟିନି ଶିଖୋ ପ୍ରକୃତସ୍ୟାଦୁବର୍ତ୍ତନେ ।

୩୦୪ । ମୃତ, ଅଳ୍ପ ଅପଟ୍ଟ, ନିର୍ଗାୟା, ଶନି ଏମାନଙ୍କୁ ମନ୍ଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି
 ୩୦୫ । ନିଗାମ, ଅପ୍ରତିଭ ଓ ଉତ୍ତୁକଶେଷର ଭାବକୁ ଶାରଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି
 ୩୦୬ । ବିହାନ୍ତ, ପ୍ରଗଲ୍ଭ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବିଶାରଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ଧାନ୍ୟ

୩୦୭ । ବ୍ୟାମ, ବଟବୃକ୍ଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ନ୍ୟଗ୍ରୋଧ (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୦୮ । ଦେହ, ଭିନ୍ନତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବୃହେଧ (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୦୯ । ପର୍ଯ୍ୟାହାର, ପଥ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବାବଧ ଓ ବିବଧ (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୧୦ । ଯଜ୍ଞୀୟ ଦୃଷର ଶାଖା, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସମୀପ ମଣ୍ଡଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପରିଧି (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୧୧ । ବରକ, ବ୍ୟସନ (ବିପଦ), ମନପୀଡ଼ା, ଅଧିଷ୍ଠାନ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଧି (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୧୨ । ସମର୍ପନ (ସମଧାନ) ନିବୀକ (କିଛି ନ କହିବା), ନିୟମ ଏମାନଙ୍କୁ ସମାଧି (ପୁଂ) କହି ।
 ୩୧୩ । ଦୋଷର ଉତ୍ପତ୍ତି ପ୍ରକୃ ଆଦି, ନଶ୍ୱର ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ଅନୁଗାମୀ ଶିଶୁ, ପ୍ରସୂତରେ ଅନୁବର୍ତ୍ତନ ଏମାନଙ୍କ ଅନୁବର (ପୁଂ) କହି ।

ହୋ ପାରଥକ୍ତ୍ୱାବେତ୍ତୋ ୩୮୩ ବାଜନୋଃଶ୍ୱେଷୁପକ୍ଷିଣଃ ।

୩୮୪ କୁଳେଽପ୍ୟଭଜନୋ ଜନ୍ମଭୂମ୍ୟାମପ୍ୟଥ ୩୮୫ ହାୟନାଃ ।

ବର୍ଷକ୍ତ୍ରୀନ୍ନିଭେଦାଃ ସୁଧ ୩୮୬ ଶ୍ୱତ୍ରାଗ୍ୟକାଃକ୍ଷେଚନା ।

୩୮୭ କ୍ଳେଶେଽପି ବୃଜନୋ ୩୮୮ ବିଶ୍ୱକର୍ମାକ୍ତ୍ୱରଶିଳ୍ପିନୋଃ ।

୩୮୯ ଆତ୍ମା ଯହୋଧୃତିର୍ବୁଦ୍ଧି ସ୍ୱଭାବେ ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଷ ଚ ॥

୩୯୦ ଶବ୍ଦୋ ଘାତୁକମତ୍ତେଭ୍ୟୋ ବର୍ଷକାଭୋ ଘନ ଘନଃ ।

୩୯୧ ଅଭିମାନୋଽର୍ଥାଦିଦଃପଞ୍ଜାନେ ପ୍ରଣୟାହଂସୟୋଃ ॥

୩୯୨ ଘନୋମେଘେ ମଞ୍ଜିଗୁଣେ ଯ ସ୍ତୁ ମୃତ୍ତେ ନିରନ୍ତରେ ।

୩୯୩ ଭିନଃ ସର୍ଯ୍ୟେ ପ୍ରଭୌ ୩୯୪ ଶକ୍ତି ମୃଗାକ୍ଷେ ଶସିସ୍ତେ

ନପେ ।

୩୮୩ । ଘୋଷକ, ବାଣ, ପକ୍ଷି, ଏମାନଙ୍କୁ ବାଜନ୍ (ପୁଂ) କହ ।

୩୮୪ । କୁଳ, ଜନ୍ମଭୂମି ଏ ଦୁହେଁ ଅଭଜନ (ପୁଂ) କହ ।

୩୮୫ । ବର୍ଷ, ଭକ୍ତି, ଧ୍ୟାନବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ହାୟନ (ପୁଂ) କହ ।

୩୮୬ । ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରହ୍ଲାଦପୁତ୍ର ଏମାନଙ୍କୁ ବିଶେଚନ (ପୁଂ) କହ ।

୩୮୭ । କ୍ଳେଶକୁ ବୃଜନ (ପୁଂ) ଓ ପାପକୁ ବୃଜନ (କ୍ଳା) କହ ।

୩୮୮ । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଦେବଶିଳ୍ପୀ ଏ ଦୁହେଁ ବିଶ୍ୱକର୍ମୀନ (ପୁଂ) କହ ।

୩୮୯ । ଯନ୍ତ୍ର, ଧୃତି, ବୁଦ୍ଧି, ସ୍ୱଭାବ, ବ୍ରହ୍ମ ଦେହ ଏମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମନ (ପୁଂ) କହ ।

୩୯୦ । ଇନ୍ଦ୍ର, ଘାତୁକ ମତ୍ତହସ୍ତୀ, ବର୍ଷା, ମେଘ ଏମାନଙ୍କୁ ଘନା-
ଘନ (ପୁଂ) କହ ।

୩୯୧ । ଅର୍ଥାଦିପତ୍ର, ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଣୟ, ହଂସା ଏମାନଙ୍କୁ ଅଭିମାନ (ପୁଂ)
କହ ।

୩୯୨ । ମେଘ, ମଞ୍ଜିଗୁଣ (ପୁଂ), ମୃତ୍ତି, ନିରନ୍ତର, ବାଦ୍ୟ, କାର୍ତ୍ତିକ୍ୟ
ସାନ୍ତ୍ର (ସଂ) ଏମାନଙ୍କୁ ଘନ କହ ।

୩୯୩ । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରଭୁ ଏ ଦୁହେଁ ଶକ୍ତି (ପୁଂ) କହ ।

୩୯୪ । ଚନ୍ଦ୍ର, ଶସିସ୍ତୁ, ନୃପ, ପ୍ରଭୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି (ପୁଂ) କହ ।

୩୯୫ ବାଣିନ୍ୟୋ ନର୍ତ୍ତକୀଦୁତୋ ୩୯୬ ପ୍ରବନ୍ତ୍ୟାମପି ବାହମା ।

୩୯୭ ହ୍ରାଦନ୍ୟୋ ବକ୍ତୃତତ୍ତୋ ୩୯୮ ବନ୍ଦାୟାମପି କାମିଣୀ

୩୯୯ ଭାଗ ଦେହସ୍ତୋରପି ତନ୍ମୁଃ ୩୯୯ ସୁନାଃପୋକ୍ତିଃ କାପିନ

୩୯୯ ଫଳବିସ୍ତାରସ୍ତୋରସ୍ତୀ ବିତାନଂ ଯି ସ୍ତୁ ଭୁକ୍ତକେ ।

ମନ୍ଦେଽଥ ୩୯୯ କେତନଂ କୃତ୍ୟେ କେତାବୃତ ନିମନ୍ତଣେ ।

୩୯୯ ବେଦସ୍ତୁତ୍ତଂ ତପୋବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମା ବିପ୍ରଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ।

୩୯୯ ଉତ୍ତାହନେ ଚ ହଂସାୟାଂ ସୂଚନେ ଗୁପି ଗନ୍ଧନମ୍ ।

୩୯୯ ଆତଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରଜାବାପ ଜବନାପ୍ୟାୟନାର୍ଥକମ୍ ॥

୩୯୯ ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଲଞ୍ଜନଂ ଶୁଣ୍ଠ ନିଷ୍ଠାନାବୟବେଷ୍ଟପି ।

୩୯୫ । ନର୍ତ୍ତକୀ, ଦୁତୀ ଏଦୁହେଁ ବାଣିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୩୯୬ । ନୟା ଓ ସେନାକୁ ବାହମା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୩୯୭ । ବଜ୍ର, ବିଦ୍ୟୁତ୍ (ବିଜଳି) ଏ ଦୁହେଁ ହ୍ରାଦିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୩୯୮ । ବୃକ୍ଷଉପରେ ଉଠିଥିବା ବୃକ୍ଷ ଓ ବିଳାସିନୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କୁ କାମିଣୀ
(ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୩୯୯ । ଚର୍ମ, ଦେହ, ଅଳ୍ପ, ବିରଳ ଏମାନଙ୍କୁ ତନ୍ମୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୩୯୯ । ଶିଉଳିକକୁ ସୁନା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହ ।

୩୯୯ । ଯଜ୍ଞ, ବିସ୍ତାର (ପୁଂ, କ୍ଳା) ଭୁକ୍ତି, ମନ୍ଦ (ସଂ) ଏମାନଙ୍କୁ ବିତାନ
କହ ।

୩୯୯ । କାର୍ଯ୍ୟ, ଧୂଳି, ଉପନିମନ୍ତଣ ଏମାନଙ୍କୁ କେତନ (କ୍ଳା)
କହ ।

୩୯୯ । ବେଦ, ତତ୍ତ୍ୱ, ତପ (କ୍ଳା), ବିପ୍ର, ପ୍ରଜାପତି (ପୁଂ) ଏମାନଙ୍କୁ
ବ୍ରହ୍ମନ୍ କହ ।

୩୯୯ । ଉତ୍ତାହ, ହଂସା, ସୂଚକ ଏମାନଙ୍କୁ ଗୁପି (କ୍ଳା) କହ ।

୩୯୯ । ବିଷେପଣ, ବେଗ, ତୃପ୍ତି ଏମାନଙ୍କୁ ଆତଜ୍ଞାନ (କ୍ଳା)
କହ ।

୩୯୯ । ଚିହ୍ନ, ଶୁଣ୍ଠ, ନିଷ୍ଠାନ, ଅବୟବ ଏମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ (କ୍ଳା)
କହ ।

୩୪୭ ସ୍ୟାତ୍ କୌଳୀନଂ ଲୋକବାଦେ ଯୁକ୍ତେ ପଶୁବିପକ୍ଷିଣାମ୍ ।
 ୩୪୮ ସ୍ୟାଦୁଦ୍ୟାନଂ ନିଃସରଣେ ବନଭେଦେ ପ୍ରୟୋଜନେ ।
 ୩୪୯ ଅବକାଶେ ସ୍ଥିତୌ ସ୍ଥାନଂ ୧୦ କ୍ଷୀଡ଼ାଦାବପିଦେବନମ୍ ।
 ୩୫୦ ଉତ୍ଥାନଂ ପୌରୁଷେ ତତ୍ତ୍ୱ ସନ୍ନି କ୍ଷେପାଦଗମ୍ୟେପି ଚ ।
 ୩୫୧ ବୃତ୍ଥାନଂ ପ୍ରତିବେଧେ ଚ ବିବେଧାତରଣେପି ଚ ॥
 ୩୫୨ ମାରଣେ ମୃତସଂସ୍ଥାରେ ଗତୌ ଦ୍ରବ୍ୟେ ଅଂଦାପନେ ।
 ନିବର୍ତ୍ତନୋପକରଣାଦୁଚ୍ୟୟା ଚ ସାଧନମ୍ ।
 ୩୫୩ ନିର୍ଯ୍ୟାତନଂ ବୈରଶୁଭୌ ଦାନେ ନ୍ୟାସପର୍ଣ୍ଣେପି ଚ ।
 ୩୫୪ ବ୍ୟସନଂ ବିପଦଭ୍ରମେ ଦୋଷେ କାମଜକୋପଜେ ॥
 ୩୫୫ ପକ୍ଷୀ ଲେମ୍ବୁ କଞ୍ଚୁଳକେ ଚନ୍ଦ୍ରାଦ୍ୟଂ ଶେଷ୍ୟଶୀୟସି ।

୩୪୭ । ଲୋକବାଦ, ପଶୁ, ସପ ଓ ପକ୍ଷିମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତକୁ କୌଳୀନ
 (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୪୮ । ନିଃସରଣ, ବନବିଶେଷ, ପ୍ରୟୋଜନ ଏମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ୟାନ
 [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୪୯ । ଅବକାଶ, ସ୍ଥିତି ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ଥାନ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୫୦ । କୌତୁକ, କ୍ଷୀଡ଼ା ଏ ଦୁହେଁ ଦେବନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୫୧ । ପୌରୁଷତତ୍ତ୍ୱ, ନିବିଷ୍ଟ, ଉଦ୍ଗମ ଏମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ଥାନ [କ୍ଳ] କହି
 ୩୫୨ । ପ୍ରତିବେଧ, ବିବେଧାତରଣ ଏ ଦୁହେଁ ବୃତ୍ଥାନ [କ୍ଳ] କହି
 ୩୫୩ । ଧାରଣ, ମୃତଦେହର ସଂସ୍ଥାର, ଗତି, ଦ୍ରବ୍ୟ, ଅଂଦାପନ,
 ନିବର୍ତ୍ତନ, ଉପକରଣ, ଅନୁଗମନ ଏମାନଙ୍କୁ ସାଧନ [କ୍ଳ] କହି
 ୩୫୪ । ବୈରସୁଦ୍ଧି, ଦାନ, ସ୍ଥାପନର ଅପର୍ଣ୍ଣ ଏମାନଙ୍କୁ
 ନିର୍ଯ୍ୟାତନ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୫୫ । ବିପଦ୍ଧି, ଭ୍ରମ, କାମଜ ଓ କୋପଜ ଦୋଷ ବିଳାପ
 ଏମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟସନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୫୬ । ଚକ୍ଷୁର ଲେମ୍ବୁ, ପଦ୍ମକେଶର, ସୁଶାବର ଆଦ୍ୟଗ୍ରାଣ, ପକ୍ଷୁଅଂଶ
 ଏମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷୁନ୍ (କ୍ଳ) କହି ।

୩୫୭ ଚିତ୍ତଭେଦେ କ୍ଷଣେ ପଦ ୩୫୮ ବର୍ଣ୍ଣନେଷଜ୍ଞଦେଧନ ।
 ୩୫୯ ଅକାର୍ଯ୍ୟଗୁହ୍ୟକୌଶଳିନଂ ୩୬୦ ମୈଥୁନଂ ସଙ୍ଗତୌରତେ ।
 ୩୬୧ ପ୍ରାଧାନଂ ପରମାତ୍ମାୟାଃ ୩୬୨ ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ବୁଦ୍ଧି ଚିତ୍ତସ୍ତୋଃ ।
 ୩୬୩ ପ୍ରସୂନଂ ପୁଷ୍ପଫଳସ୍ତୋ ୩୬୪ ନିର୍ଦ୍ଦିନଂ କୁଳନାଶସ୍ତୋଃ ।
 ୩୬୫ ସନ୍ଦନେ ସେଦନାହାନେ ୩୬୬ ବର୍ଣ୍ଣଦେହପ୍ରମାଣସ୍ତୋଃ ।
 ୩୬୭ ଗୁହ୍ୟଦେହଞ୍ଚିତପ୍ରସ୍ତବା ଧାମାନ୍ୟଥ ୩୬୮ ଚତୁଷ୍ପଥେ ॥
 ସନ୍ନିବେଶେ ଚ ସଂସ୍ଥାନଂ ୩୬୯ ଲକ୍ଷ୍ମିଚକ୍ରପ୍ରଧାନସ୍ତୋଃ ।
 ୩୭୦ ଆକ୍ଷାଦନେ ସମ୍ପାଦନପଦାରଣମିଷ୍ଟଭେ ।
 ୩୭୧ ଆଶ୍ୱଧନଂ ସାଧନେ ସ୍ୟାଦବାପ୍ରୋ ତୋଷଣେପି ଚ ।

୩୫୭ । ଚିତ୍ତଭେଦ ଅମାବାସ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ଷଣ ଏଦୁହେଁ ପଦନ୍
 (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୫୮ । ଚକ୍ଷୁର ପତା, ପଥ ଦୁହେଁ ବର୍ଣ୍ଣନ୍ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୫୯ । ଅକାର୍ଯ୍ୟ, ଗୁହ୍ୟ (ଗୁପ୍ତବିଷୟ) ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାକ୍ଷାଦନବସ୍ତୁକୁ
 କୌଶଳିନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୬୦ । ସଙ୍ଗତି, ମିଳନ, ଏ ଦୁହେଁ ମୈଥୁନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୬୧ । ପରମାତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରାଧାନ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୬୨ । ବୁଦ୍ଧି, ଚିତ୍ତ ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରଜ୍ଞାନ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୬୩ । ପୁଷ୍ପ, ଫଳ, ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରସୂନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୬୪ । କୁଳ, ନାଶ ଏ ଦୁହେଁ ନିର୍ଦ୍ଦିନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୬୫ । ସେଦନ, ଅହାନ ଏ ଦୁହେଁ ସନ୍ଦନ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୬୬ । ଦେହ, ପ୍ରମାଣ ଏ ଦୁହେଁ ବର୍ଣ୍ଣନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୬୭ । ଗୁହ୍ୟ, ଦେହ, ପାତ୍ର, ପ୍ରସ୍ତବ ଏମାନଙ୍କୁ ଧାମନ୍ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୬୮ । ଚତୁଷ୍ପଦ, ସନ୍ନିବେଶ ଏ ଦୁହେଁ ସଂସ୍ଥାନ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୩୬୯ । ଚିତ୍ତ ପ୍ରଧାନ ଏ ଦୁହେଁ ଲକ୍ଷ୍ମିନ୍ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୭୦ । ସମ୍ପାଦନ, ଅପବାରଣ ଏ ଦୁହେଁ ଆକ୍ଷାଦନ [କ୍ଳ] କହି ।
 ୩୭୧ । ସାଦନ, ପ୍ରାପ୍ତି, ଚୁଷ୍ଟି ଏମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱଧନ (କ୍ଳ) କହି ।

୩୯୨ ଅଧିଷ୍ଠାନଂ ଚକ୍ରପୁରପ୍ରଭବାଧ୍ୟାସନେଷ୍ଠି ।
 ୩୯୩ ରହଂ ସ୍ୱଜାତଶ୍ରେଷ୍ଠେଷ୍ଠି ୩୯୪ ବନେ ସଲିଳକାନନେ ।
 ୩୯୫ ତଳିନଂ ବିରଳେ ସ୍ରୋତେ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗାସ୍ତଥୋତ୍ତରେ ।
 ୩୯୬ ସମାନାଃ ସପ୍ତମେକେ ସୁଧଃ ୩୯୭ ପିଣ୍ଡନୌ ଖଳସୁରକୌ ।
 ୩୯୮ ୩୯୯ ଶ୍ରୀନନ୍ଦ୍ୟନବୁନାଗର୍ହେ ୪୦୦ ବେଶିଶୁରୌଚିରସ୍ବିନୌ ।
 ୪୦୧ ଅଭିପନ୍ନୋପସବ୍ଧୋଭିଗ୍ରହବ୍ୟାପଦଗତାକପି ।
 ଲେଖ୍ୟ ଭୂମ୍ୟାଦି ଦାନାର୍ଥଂ ଯାଚନାଃକ୍ଷ ଚ ଶାସନମ୍ ।
 ନିଦାନ ମକସାନେ ଚ ସାର୍ଥେ ବାଚ୍ୟସିକେ ଧନା ।

୩୯୨ । ଚକ୍ର, ପୁର, ପ୍ରଭାବ, ଅଧ୍ୟାସନ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଧିଷ୍ଠାନ (ଖୁ) କହି ।

୩୯୩ । ସ୍ୱଜାତଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ମଣିକୁ ରହ (ଖୁ) କହି ।
 ୩୯୪ । ଜଳ, ଅରଣ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବନ (ଖୁ) କହି ।
 ୩୯୫ । ବିରଳ, ଅଳ୍ପ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ତଳିନ (ଖୁ) କହି ।
 ୩୯୬ । ସାଧୁ, ଭୁଲ୍, ସଦୃଶ ଏମାନଙ୍କୁ ସମାନ (ସି) କହି ।
 ୩୯୭ । ଖଳ, ସୂଚକ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ପିଣ୍ଡନ (ସି) କହି ।
 ୩୯୮ । ଉନ (ଉଣାକୁ) ଶ୍ରୀନ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୩୯୯ । ନନ୍ଦିକକୁ ନ୍ୟୁନ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୪୦୦ । ବେଶବାନ୍, ଶୁର ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବେଶିଶୁ (ସି) କହି ।
 ୪୦୧ । ଅଭିପର୍ଯ୍ୟା, ଅଭିଗ୍ରହ, ଅପଦଗତ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଭିପନ୍ନ (ସି) କହି ।
 ଭୂମ୍ୟାଦି ଦେବାପାଇଁ ଦୋଇଥିବା ଲେଖା, ଯାଚନା ଓ
 ଆଜ୍ଞା ଏମାନଙ୍କୁ ଶାସନ (ଖୁ) କହି ।
 ଅବସାନ, ମୂଳକାରଣ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ନିଦାନ (ଖୁ) କହି ।
 ନିଦମ୍ବାଜ୍ଞାଦନ ପଟକୁ କୌପୀନ (ଖୁ) କହି ।

କଷାପଟଟେପି କୌପୀନଂ ନ ନା ଖେଦେପି ବେଦନା ।
 ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ବଳେଥ ଶ୍ରୀୟାପି ଜାତ ଦୋଷେପି ଲଞ୍ଜନମ୍ ।

ପାଦଃ

୪୦୨ କଳାପୋ ଭୂଷଣେ ବଚ୍ଚ ଚଣାରେ ସଦ୍ଭବେପିତ ।
 ୪୦୩ ପରିଚ୍ଛେଦେ ପରାବାପଃ ପର୍ଯ୍ୟୁପ୍ତୋ ସଲିଳସ୍ଥିତୋ ॥
 ୪୦୪ ଗୋଧୂଗଗେଷ୍ଠପତ୍ନୀ ଗୋପୋ ୪୦୫ ଦୁରବସ୍ତୁ ଦୃଷାକପିଃ
 ୪୦୬ ବସ୍ତୁସୁସ୍ଥ ୪୦୭ କଶିସୁ ଭିନ୍ନମଜ୍ଜାଦନଦ୍ରୁମ୍ ।
 ୪୦୮ ତନ୍ତ୍ର ଶଯ୍ୟାଜ୍ଞେତାରେଷୁ ୪୦୯ ପ୍ରମେହେ ବିଟପୋଽସ୍ବିୟାମ୍ ।

ଦୁଃଖକୁ ବେଦନା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ଶିଳ୍ପ, କଳଙ୍କ, ଅପମାନ, ବଳ, ଶ୍ରୀୟା, ଜାତ, ଦୋଷ
 ଏମାନଙ୍କୁ ଲଞ୍ଜନ (ଖୁ) କହି ।

ପାଦଃ

୪୦୨ । ଭୂଷଣ, ମୟୂରପୁଚ୍ଛ, ତୃଣୀର, ସମୃଦ୍ଧ ଏମାନଙ୍କୁ କଳାପ
 (ପୁଂ) କହି ।
 ୪୦୩ । ପରିଚ୍ଛେଦ, ପର୍ଯ୍ୟୁପ୍ତ, ଜଳପତ ଏମାନଙ୍କୁ ପରାବାପ (ପୁଂ)
 କହି ।
 ୪୦୪ । ଗୋଦୋହନକାରୀ, ଗୋଷ୍ଠପତି ଓ ନୃପକୁ ଗୋପ (ପୁଂ)
 କହି ।
 ୪୦୫ । ମହାଦେବ, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ଦୃଷାକପି (ପୁଂ) କହି ।
 ୪୦୬ । ତାପ, ଅଶ୍ରୁ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବାସ୍ତୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୪୦୭ । ଅନ୍ଧ, ଆକ୍ରନ୍ତ ଏ ଦୁହିଙ୍କି କଶିସୁ (ପୁଂ, ଖୁ) କହି ।
 ୪୦୮ । ଶଯ୍ୟା, ଲସ୍ତକାଦି ଗୃହ, ସ୍ତ୍ରୀ ଏମାନଙ୍କୁ ତନ୍ତ୍ର (ଖୁ) କହି ।
 ୪୦୯ । ଶାଖା, ପ୍ରମ୍ଭ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବିଟପ (ପୁଂ, ଖୁ) କହି ।

୪୧୦ ପ୍ରାପ୍ତରୂପ ସ୍ବରୂପାଭିରୂପାବୁଧମନୋଜ୍ଞୟୋଃ ॥

ଭେଦ୍ୟଲଜ୍ଜା ଅମୀ ୪୧୧ କୂର୍ମୀ ଶଶାଭେଦଶ୍ଚ କଳପୀ ।

(କ) କୁତୁସୋ ମୃଗଭେମୋଞ୍ଚ ପଟେ ଚୁହ୍ନୋଃସ୍ବମେଂଶକେ ।

ପାନ୍ତ

୪୧୨ ରବର୍ଣ୍ଣେ ପୁଂସି ରେଫଃ ସ୍ୟାତ୍ କୁହିତେ ବାଚ୍ୟଲଜ୍ଜକଃ ।

ସିଷ୍ଟ ସ୍ୟାତ୍ କୁହିତେ ରେଫୋ ବର୍ଣ୍ଣଭେଦେ ପୁମାନପୁଂ ।

୪୧୩ ଶିଫା ଜଟାୟାଂ ସରତ ମାଂସିକାୟାଂ ଚ ମାତର ॥

୪୧୪ ଶପଂ ମୂଳେ ତରୁଣା ଚ ଗବାଘନାଂ ହୃଦ୍ରେଫି ଚ ।

୪୧୫ ଗୁଲଫଃସ୍ୟାତ୍ ଗୁଂନେ ବାହୋରଲଜ୍ଜାରେ ପି ଜାତ୍ରିତଃ ॥

୪୧୬ ଅନ୍ତରାକ୍ଷବସତ୍ତ୍ବେ ଶ୍ବେ ବାନ୍ତଃ ଗନ୍ଧବୋ ଦବ୍ୟଗାୟକେ ।

୪୧୭ । ପଣ୍ଡିତ, ମନୋଜ୍ଞ ଏ ଦୁହିତ୍ କୁହିତ ପ୍ରାପ୍ତରୂପ ସ୍ବରୂପ, ଏବଂ

ଅଭିରୂପ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୪୧୧ । କୂର୍ମୀ, ଶଶାବଶେଷ ଏ ଦୁହିତ୍ କଳପୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

(କ) ମୃଗଭେମଜାତବସ୍ତ୍ର ଓ ଦବସର ଅସ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳକୁ କୁତୁସ (ପୁଂ)
କହି ।

ପାନ୍ତ

୪୧୨ । ରବର୍ଣ୍ଣ (ପୁଂ), କୁହିତ ଏ ଦୁହିତ୍ ରେଫ (ସି) କହନ୍ତି ।

୪୧୩ । ଜଟା, ସରତ, ମାଂସିକା, ମାତା ଏମାନଙ୍କୁ ଶିଫା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୪୧୪ । ବୃଷମାନଙ୍କର ମୂଳ, ଗବାଦମାନଙ୍କର ଖୁର ଏ ଦୁହିତ୍ ଶପ (ପୁଂ) କହି ।

୪୧୫ । ଗୁଂନ, ବାହୁର ଅଲଙ୍କାର ଏ ଦୁହିତ୍ ଗୁଲ୍ଫ (ପୁଂ) କହି ।

ବାନ୍ତ

୪୧୬ । ମରଣ ଉତ୍ତର ଉତ୍ପତ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥିତପ୍ରାଣୀ, ଘୋଟକ,
ସ୍ବର୍ଗୀୟ ଗାୟକ ଏମାନଙ୍କୁ ଗନ୍ଧବ (ପୁଂ) କହି ।

୪୧୭ କମ୍ବୁର୍ନା ବଳୟେ ଶଙ୍ଖେ ୪୧୮ ଦ୍ବିଜହ୍ନୌ ସର୍ପସ୍ବତକୌ ॥

୪୧୯ ପୂର୍ବୋଽନ୍ୟଲଜ୍ଜା ପ୍ରାଗାତ୍ ପୁଂବହ୍ନଭେଫି ପବଜାନ୍ ।

ଭାନ୍ତଃ

୪୨୦ କୁମ୍ଭୋ ଦଟେଭମର୍ଦ୍ଦାଂଗୌ ୪୨୧ ଡମ୍ଭୋ ତୁ ଶିଶୁବାଳଗୌ ॥

୪୨୨ ପ୍ରମ୍ଭୋସ୍ତୁଷା ଜଡ଼ଭାବୌ ୪୨୩ ଶୟୁବ୍ରହ୍ମସିଲେଚନୌ ।

୪୨୪ କୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଣାର୍ଦ୍ଦକା ଗର୍ଭଃ ୪୨୫ ବିଶ୍ବମ୍ଭଃ ପ୍ରଶୟେଫି ଚ ॥

୪୨୬ ସ୍ୟାଭେର୍ଯ୍ୟାଂ ଦୁନ୍ଦୁଭଃ ପୁଂସି ସ୍ୟାଦସେ ଦୁନ୍ଦୁଭଃସ୍ବୟାମ୍ ।

୪୨୭ ସ୍ୟାହାରନ୍ତଜକେ କ୍ଳାବ୍ କୁସୁମ୍ କରକେ ପୁମାନ ॥

୪୨୮ କ୍ଷସିୟେଫି ଚ ନାର୍ଦ୍ଦନା ୪୨୯ ସୁନଭର୍ଗତ ଚ ସିୟାମ୍ ।

୪୧୭ । ବଳୟ, ଶଙ୍ଖ ଏ ଦୁହିତ୍ କମ୍ବୁ (ପୁଂ) କହି ।

୪୧୮ । ସର୍ପ, ସତକ (ଖଲ) ଏ ଦୁହିତ୍ ଦ୍ବିଜହ୍ନ (ପୁଂ) କହି ।

୪୧୯ । ପ୍ରାକ ପ୍ରଥମ (ସିଲଜ୍ଜା), ବହୁତ ପୂର୍ବକ ଏମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ବ
(ପୁଂ) କହି ।

ଭାନ୍ତ

୪୨୦ । ଦଟ, ହସ୍ତୀମସ୍ତକର ଅଂଶ ଏ ଦୁହିତ୍ କୁମ୍ଭ (ସି) କହି ।

୪୨୧ । ଶିଶୁ, ମୂର୍ଖ ଏ ଦୁହିତ୍ ଡମ୍ଭ (ପୁଂ) କହି ।

୪୨୨ । ସ୍ତୁଷା, ଜଡ଼ତା ଏ ଦୁହିତ୍ ପ୍ରମ୍ଭ (ପୁଂ) କହି ।

୪୨୩ । ବ୍ରହ୍ମା, ମହାଦେବ ଏ ଦୁହିତ୍ ଶୟୁ (ପୁଂ) କହି ।

୪୨୪ । ଉଦର, ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭ, ବାଳକ ଏମାନଙ୍କୁ ଗର୍ଭ (ପୁଂ) କହି ।

୪୨୫ । ପ୍ରୀତି, ବିଶ୍ବାସ, କେଳିକଳହ ଏମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ବମ୍ଭ (ପୁଂ) କହି ।

୪୨୬ । ଭେଷ (ବାଦ୍ୟବଶେଷ) ଅକ୍ଷର୍ଯ୍ୟତା ଏ ଦୁହିତ୍ ଦୁନ୍ଦୁଭ
(ପୁଂ, କ୍ଳା) କହି ।

୪୨୭ । ମହାରଞ୍ଜିତ (ମହାରାଗୟକ୍ତ), କମଣ୍ଡଳ ଏ ଦୁହିତ୍ କୁସୁମ
(ପୁଂ, କ୍ଳା) କହି ।

୪୨୮ । କ୍ଷସିୟୁ ମୁଖ୍ୟନୃପ, ଚନ୍ଦ୍ରମଧ୍ୟ ପ୍ରାଣିର ଅଙ୍ଗ, ମୃଗଭେଦ
ଏମାନଙ୍କୁ ନାର୍ଦ୍ଦ (ପୁଂ) କହି ।

୪୨୯ । ଗୋ (ଧେନୁ ବସନ୍ତ, ଜାତିଫଳ, ଚମ୍ପକ ସୁଗନ୍ଧ ଏମାନଙ୍କୁ
ସୁନଭ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୪୩୦ ସଭା ସଂସଦ ସଭ୍ୟେ ଚ ୪୩୧ ବିଷୟସେଷେ ପି ବଲ୍ଲଭଃ ॥

ମାନ୍ୟଃ

୪୩୨ କରଣପ୍ରବ୍ରାଜୋ ରଣ୍ଡିଃ ୪୩୩ କପିଭେକୋ ପୁବଙ୍ଗମୋ ।

୪୩୪ ଇଚ୍ଛାମଂନାଭବୋ କାମୋ ୪୩୫ ଶକ୍ତୁଦ୍‌ଯୋଗୋ ପରାବମୋ ॥

୪୩୬ ଧର୍ମଃ ପୁଣ୍ୟସମନ୍ତାପୁଷ୍ପାବ ଗୁର ସୋମପାଃ ।

୪୩୭ ଉପାୟ ପୁଂ ଆରମ୍ଭ ଉପଧା ଗୁ ପୁଂପଦମଃ ॥

୪୩୮ ବଣିକ ପଥଃପୁରଂବେଦୋ ନଗମୋ ୪୩୯ ନାଗବେଶିକ୍ ॥
ନେଗମୋ ଦ୍ରୋ ୪୦୦ ବଳେ ଗମମାଳଗୁରୁପିତେ ବିଷ୍ ।

୪୩୦ । ସମାଜ, ସଭ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସଭା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୩୧ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ ସ୍ୱାମୀକୁ ବଲ୍ଲଭ ଭବିଷ୍ୟ କହନ୍ତି ।

ମାନ୍ୟ

୪୩୨ । କରଣ, ରଜ୍ଜୁ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ରଣ୍ଡି (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୩ । କପି, ଭେକ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପୁବଙ୍ଗମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୪ । ଇଚ୍ଛାଳାଷ, କାମର୍ପ ଏ ଦୁହିଙ୍କ କାମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୫ । ଶକ୍ତି, ଉଦ୍‌ଯୋଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପରାବମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୬ । ପୁଣ୍ୟ, ସମ (ଇନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ରମନ ବା ଅନ୍ତକ), ନ୍ୟାୟ, ସୁଗ୍ରବ,
ଆଶୁର, ସୋମପାନକର୍ତ୍ତା ଏମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୭ । ଉପାୟପୁଂବକ ଆରମ୍ଭ ଉପଧା (ଧର୍ମାଦିଦ୍ୱାରା ସୁଗ୍ରବପରିଣା)
ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଉପଦମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୮ । ବନ୍ଧ, ନଗର, ବେଦ ଏମାନଙ୍କୁ ନଗମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୩୯ । ନାଗଶୟ ପଦାର୍ଥ, ବାଣିଜ୍ୟକାରୀ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ନେଗମ (ପୁଂ)
କହନ୍ତି ।

୪୪୦ । ବଳରାମ, ରାଘବ, ମାତ, ଗୁରୁ (ପୁତ୍ରର), (ଶୁକୁ) ଏମାନଙ୍କୁ
ରାମ (ବି) କହନ୍ତି ।

୪୪୧ ଶକାଦିପୁଂବୋ ବୃନ୍ଦେପି ଗ୍ରାମଃ ୧୪୨ ଜାନ୍ତୋ ଚ ବିଦମଃ ।

(କ) ପ୍ରୋମଃ ପ୍ରୋତେଧ୍‌ପୁରେ ବୃନ୍ଦେ (ଖ) ଜହ୍ନପୁ

କୁଟିଳେଲସେ ।

(ଗ) ଉଷ୍ଣେପି ଦର୍ମଶ୍ଳେଷ୍ମାଳଙ୍କାରେ ଭ୍ରାନ୍ତୋ ଚ ବିଦମଃ ।

୪୪୩ ଗୁଳା ରୁକ୍‌ସମ୍ଭବେନାଶ୍ଚ ୪୪୪ ଜାମିଃ ସ୍ୱପ୍ନ କୁଳସ୍ ସ୍ତୋଃ ।

୪୪୫ କ୍ଷିତିଷ ଚ୍ୟୋଃ କ୍ଷମା ୪୪୬ ଯୁକ୍ତେ କ୍ଷମଂଶକ୍ତେହିତେ ବିଷ ।

୪୪୭ ବିଷ୍ ଶ୍ୟାମୋ ଦୁରତ କୃଷ୍ଣୋ ୪୪୮ ଶ୍ୟାମସ୍ୟାଛାରିବାନଶଃ ।

୪୪୯ ଲଲମଂ ପୁଞ୍ଜ ପୁଞ୍ଜ, ଶ୍ୱଭୁଷାପ୍ରାଧାନ୍ୟ କେତୁଧ ।

୪୪୧ । ଶାକାଦିପୁଂବୋ, ସମ୍ଭବ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଗ୍ରାମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୪୨ । ବିଦମଶ ଓ ପରାବମଶକୁ ବିଦମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

କ । ପ୍ରୋତ, ଅପୁର, ବୃନ୍ଦ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୋମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

ଖ । କୁଟିଳ, ଅଳସ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଜହ୍ନ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

ଗ । ସ୍ୱେଦକୁ ଦର୍ମ (ପୁଂ) ଅଳଙ୍କାର ମଣ୍ଡନ ଓ ଭ୍ରାନ୍ତିକୁ ବିଦମ
(ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୪୩ । ରୋଗବିଶେଷ (ପ୍ଳୀହା), ସ୍ତମ୍ଭ (ଧାନ୍ୟାଦିର ଗୁଳ୍ମ), ସେନା
ଏମାନଙ୍କୁ ଗୁଳ୍ମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୪୪ । ଭୃଗୁ, କୁଳର (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଜାମି [ସ୍ତ୍ରୀ] କହନ୍ତି ।

୪୪୫ । ପୃଥ୍ୱୀ, ତିଷ୍ଠା ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ କ୍ଷମା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୪୬ । ଯୁକ୍ତ, ସମର୍ପନ, ଉପକାଶ ଏମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମ (ବି) କହନ୍ତି ।

୪୪୭ । ଦୁରଦ୍‌ବର୍ଣ୍ଣ, କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଶ୍ୟାମ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୪୮ । ଲତାବିଶେଷ, ଶସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶ୍ୟାମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୪୯ । ପୁଞ୍ଜ, ପୁଞ୍ଜ, ଲଲଟସ୍ଥିତ ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଶ୍ୱଭୁଷଣ, ପ୍ରାଧାନ୍ୟ,
କେତୁଗ୍ରହ ଏମାନଙ୍କୁ ଲଲମ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୫୦ ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟାମପ୍ୟା ୪୫୧ କୌ ପ୍ରଧାନେ ପ୍ରଥମଂ ବିଷ୍ଣୁ ।

୪୫୨ ବାମୋ ବଲ୍ଲୁ ପ୍ରଶସୋ ହା ୪୫୩ ବଧମୋ ନ୍ୟୁନ
କୁସ୍ତିତୋ ।

୪୫୪ ଶାନ୍ତଂ ଚ ପରିଭ୍ରାଜଂ ଚ ଯାତସ୍ୟାମମିତଂ ହସ୍ତମ୍ ।

ଯାନଃ

୪୫୫ ଭୁରଙ୍ଗଗରୁଡ଼ୋ ଚାଷୋ ୪୫୬ ନିଳପ୍ତାପତୟୋ କ୍ଷୟୋ
୪୫୭ ଶୁଶ୍ରୂୟୋ ଦେବରଶ୍ୟାଲୋ ୪୫୮ ଭାତୁବୋ ଶୁଭ୍ରଜହ୍ନିଷୋ
୪୫୯ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ରସଦହବେନ୍ଦ୍ରୋ ୪୬୦ ସ୍ୟ ଦାର୍ଯ୍ୟଃ

ସ୍ଵାମିବୈଶ୍ୟୟୋଃ ॥

୪୬୧ ଚକ୍ରାଃ ପୁଷ୍ପେ ବଳୟଗେ ୪୬୨ ପର୍ଯ୍ୟାୟୋଃ ବସରେସମେ ।

୪୫୦ । ଆଧ୍ୟାୟ ଅର୍ଥାତ୍ ପରମାୟା, ଅଳ୍ପ କୈତବ ଏମାନଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପ
(ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୫୧ । ଆଦ୍ୟ, ପ୍ରଧାନ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପ୍ରଥମ (ବି) କହନ୍ତି ।

୪୫୩ । ନ୍ୟୁନ, କୁସ୍ତିତ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଅଧମ (ବି) କହନ୍ତି ।

୪୫୪ । ଶାନ୍ତ, ପରିଭ୍ରାଜ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଯାତସ୍ୟାମ (ବି) କହନ୍ତି ।

ଯାନଃ

୪୫୫ । ଭ୍ୟାଟକ, ଗରୁଡ଼ ଦୁହିଙ୍କ ଚାଷ୍ୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୫୬ । ଶୁଭ୍ର, ଅପତୟ (ନାଶ) ରେଗବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୟ (ପୁଂ)
କହନ୍ତି ।

୪୫୭ । ଦେବର, ଶ୍ୟାଳା ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୂୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୫୮ । ଭ୍ରାତୃପୁତ୍ର, ଶତ୍ରୁ ପୁତ୍ର ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୫୯ । ଗର୍ଜିତ ମେଘ, ଇନ୍ଦ୍ର ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ପାଜନ୍ୟ କହନ୍ତି ।

୪୬୦ । ସ୍ଵାମୀ, ବୈଶ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଆର୍ଯ୍ୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୧ । ପୁଷ୍ପାନକ୍ଷତ୍ର, କଳୟୁଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଚକ୍ରା (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୨ । ଅବସର, ସମ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୩ ପ୍ରତ୍ୟୟୋଽଧୀନଶପଥଜ୍ଞାନବିଶ୍ଵାସ ହେତୁଷୁ ॥

ରହେ ଶକ୍ତେ ୪୬୪ ଆନୁଶୟୋଽର୍ଦ୍ଧଦେଶାଦୁତାପୟୋଃ ।

୪୬୫ ସ୍ଵଲୋଚୟସ୍ତୁ ସାକଲେ ଗଜାନାଂ ମଧ୍ୟମେ ଗତେ ॥

୪୬୬ ସମୟାଃ ଶପଥାୟୁରକାଳସିଦ୍ଧାନ୍ତସମ୍ପଦଃ ।

୪୬୭ ବ୍ୟାସନାନ୍ୟଶୁଭଂ ଦୈବଂ ବିପଦତ୍ୟାଗପାସୁପ୍ତ ॥

୪୬୮ ଅତ୍ୟୟୋଽତିତମେ କୃତ୍ତେ ଦୋଷେ ଦଣ୍ଡେଽପ୍ୟ ୩୭୯ ଆପଦ ।

ସ୍ଵାଧୀୟତ୍ୟୋ ସମ୍ପରପୁଃ ୪୭୦ ପୂଜ୍ୟସ୍ତୁ ଶୁଶ୍ରୁରେଽପିତ ।

୪୭୧ ପଶ୍ଚାଦବସ୍ତାୟି ବଳଂ ସମବାୟଶ୍ଚ ସନ୍ନୟୋ ।

୪୭୨ । ସ୍ଵାତେ ସନ୍ନିବେଶେ ଚ ସଂସ୍ଥାୟ ୪୭୩ ପ୍ରଶୟସ୍ତୁ ମା ॥

୪୬୩ ଅଧୀନ, ଶପଥ (ନିୟମ), ଜ୍ଞାନ, ବିଶ୍ଵାସ, ହେତୁ, ରକ୍ଷ,

ଚକ୍ତି ତାହା ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୪ । ଶ୍ଵେତେଷ, ଅନୁତାପ ଏ ଦୁଇକୁ ଅନୁଶୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୫ । ଅସାକଲ, ହସ୍ତାମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟଗତ ଏ ଦୁଇକୁ ସ୍ଵଲୋଚୟ
(ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୬ । ଶପଥ, ଆୟୁର, କାଳ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପଦ
(ପୁଂ) ବୋଲିଯାଏ ।

୪୬୭ । ବ୍ୟାସନ, ଅଶୁଭ, ଦୈବ, ବିପଦ୍ ଏମାନଙ୍କୁ ଅନୟ (ପୁଂ)
କହନ୍ତି ।

୪୬୮ । ଲଘନ, କୃତ୍ତ, ଦୋଷ, ଦଣ୍ଡ, ନାଶ, ଏମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟୟ
(ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୬୯ । ଆପଦ, ଯୁଦ୍ଧ, ଆୟୁତ ଏମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପରପୁ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୦ । ଶୁଶ୍ରୁର ଓ ପୂଜାଦବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୂଜ୍ୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୧ । ସମ୍ପଦ, ପୃଷ୍ଠସ୍ଥାୟୀ ସେନା ଏ ଦୁଇକୁ ସନ୍ନୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୨ । ସମ୍ପଦ, ସନ୍ନିବେଶ ଏ ଦୁଇକୁ ସଂସ୍ଥାୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୩ ବିଶ୍ଵାସ, ପାତ୍ତୀ, ପ୍ରିୟତା ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶୟ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୪ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଯାତ୍ରା ପ୍ରେମାଣଃ ୪୭୫ ବିଶେଷେପି ସମୁକ୍ତୟଃ ।
 ୪୭୫ ବିଷୟୋ ଯସ୍ୟ ଯୋ ଜ୍ଞାତସ୍ତତ ଶକାଦିକେଷୁପି ॥
 ୪୭୬ ନିର୍ଯ୍ୟାସେପି କଷାୟୋ ୪୭୭ ସ୍ତ୍ରୀ ସକ୍ତୟାଂ ଚ ପ୍ରତିଶ୍ରୟଃ ।
 ୪୭୮ ପ୍ରାୟୋଭୁମ୍ପ୍ୟନ୍ତର୍ଗମନେ ୪୭୯ ମନ୍ତ୍ରଦୈବ୍ୟେ ସତୋକ୍ତୟଃ ।
 ୪୮୦ ରହସ୍ୟପସ୍ତୟୋଗୁହ୍ୟଂ ୪୮୧ ସତ୍ୟ ଶପଥତଥ୍ୟୟୋଃ ।
 ୪୮୨ ଶାନ୍ତିଂ ବଳେ ପ୍ରଭାବେ ଚ ୪୮୩ ଦ୍ରବ୍ୟଂ ଭବ୍ୟ

ଗୁଣାଶ୍ରୟେ ॥

୪୮୪ ଧୃଷ୍ଟ୍ୟଂ ସ୍ଥାନେ ଗୃହେ ଭେଦୋ ୪୮୫ ଭାଗ୍ୟଂ କର୍ମ
 ଶୁଭଶୁଭମ୍ ।

୪୮୬ କଶେରୁଦେମୋର୍ଗାଙ୍ଗେୟଂ ୪୮୭ ବିଶାଳାଦନ୍ତକାଂସି ଚ ।

୪୭୪ ବିଶେଷକୁ ସମୁକ୍ତୟ (ପୂଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୫ । ଜନପଦ, ଗୋଚର (ଶକାଦି) ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ବିଷୟ [ପୂଂ]
 କହନ୍ତି ।

୪୭୬ । ନିର୍ଯ୍ୟାସ ଓ ଅଙ୍ଗରାଗକୁ କଷାୟ (ପୂଂ, ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୭୭ । ସକ୍ତକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୟ (ପୂଂ) ବୋଲିଯାଏ ।

୪୭୮ । ଅନ୍ତର୍ଗମନ (ମରଣ) ଭୁଲ୍ଲ, ବାହୁଲ୍ଲ ଏମାନଙ୍କୁ (ପୂଂ) କହନ୍ତି ।

୪୭୯ । ଦୈବ୍ୟ, ଯାଗ, ଯୋଧ ଏମାନଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ର୍ୟ (ପୂଂ) କହନ୍ତି ।

୪୮୦ । ରହସ୍ୟ, ଉପସ୍ଥ, ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଗୁହ୍ୟ [ଲ୍ଲ] କହନ୍ତି ।

୪୮୧ । ଶପଥ, ତଥ୍ୟ, ଯୁଗ୍ତଭେଦ ଏମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟ (ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୮୨ । ବଳ, ପ୍ରଭାବ, ଶୁଦ୍ଧ ତେଜ ଏମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି (ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୮୩ । ଲଭ୍ୟ, ଗୁଣାଶ୍ରୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୮୪ । ସ୍ଥାନ, ଗୃହ, ନକ୍ଷତ୍ର, ଅଗ୍ନି ଏମାନଙ୍କୁ ଧୃଷ୍ଟ୍ୟ (ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୮୫ । ଅଦୃଷ୍ଟ, ଶୁଭ ଅଶୁଭ କର୍ମ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଭାଗ୍ୟ (ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୮୬ । କଶେରୁ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଗାଙ୍ଗେୟ (ଲ୍ଲ) କହନ୍ତି ।

୪୮୭ । ଦନ୍ତକା, ଔଷଧବିଶେଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ବିଶାଳ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୮୮ ଦୃଷାକପାୟୀ ଶ୍ରୀଗୋପାୟୋ ୪୮୯ ରକ୍ଷାଧ୍ୟାନମଣୋଭୟୋଃ ।

୪୯୦ ଆରମ୍ଭୋ ନିଷ୍ପାତଃ ଶିଷା ପ ଜନଂ ସମ୍ପ୍ରାପରାମ୍ ।

ଉପାୟଃ କର୍ମଚେଷ୍ଟା ଚ ଚକିତ୍ରା ଚ ନବହୟାଃ ।

୪୯୧ ଗୁପ୍ତା ସର୍ପ୍ୟପ୍ରିୟା କାନ୍ତଃ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ମନାତପଃ ।

୪୯୨ କଷା ପ୍ରକୋଷ୍ଠେ ହର୍ମ୍ୟାଦେଃ କାଞ୍ଚ୍ୟଂ ମଧ୍ୟେଭବନେ ।

୪୯୩ କୃତ୍ୟା ହି ପ୍ରାବେଦୟୋସ୍ତୁଷ୍ଟୁ ଭେଦେଽଧିଧିବିଭିଃ ।

୪୯୪ ଜନ୍ୟଂ ସାଜ୍ଜନବାଦେହପି ୪୯୫ ଜୟନନ୍ୟାଂନ୍ତ୍ୟେ

ଧମେହପି ଚ

୪୯୬ ଶର୍ତ୍ତ୍ୟାଧୀନୋ ଚ ବକ୍ରବ୍ୟୋ ୪୯୭ କଲ୍ଲୋସକ୍ତବିସମୟୋ

୪୮୮ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଗୋପା, ଶତାବ୍ଦି ଏମାନଙ୍କୁ ଦୃଷାକପାୟୀ (ସ୍ତ୍ରୀ)
 ବୋଲିଯାଏ ।

୪୮୯ । ନାମ, ଶୋଭା ଏଦୁହିଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟାସ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୯୦ । ଆରମ୍ଭ, ନିଷ୍ପାତ, ଶିଷା ପ ଜନ, ନିଷ୍ପୟ, ଉପାୟ, କର୍ମ, ଚେଷ୍ଟା,
 ଚକିତ୍ରା ଏମାନଙ୍କୁ ହି ପ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲିଯାଏ ।

୪୯୧ । ସର୍ପ୍ୟପ୍ରିୟା, କାନ୍ତ, ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଓ ଅନାତପ ଏମାନଙ୍କୁ ଗୁପ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 କହନ୍ତି ।

୪୯୨ । ହର୍ମ୍ୟାଦିର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ଅର୍ଥାତ୍ କୋଠରୀ, କାଞ୍ଚୀ
 ହସ୍ତୀର ମଧ୍ୟବନ୍ଧନ ଏମାନଙ୍କୁ କଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୯୩ । କର୍ମ, ଦେବତା, ଧନାଦିଦ୍ୱାରା ଭେଦ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ କୃତ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ)
 କହନ୍ତି ।

୪୯୪ । ଜନବାଦ ଓ ବୃତ୍ତଙ୍କୁ ଜନ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୯୫ । ଅନ୍ତ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଚରମ, ଅଧମ ଏଦୁହିଙ୍କୁ ଜୟନ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୯୬ । ଶର୍ତ୍ତ୍ୟା ଅର୍ଥାତ୍ କୁସ୍ତିତ, ଅଧୀନ ଏଦୁହିଙ୍କୁ ବକ୍ରବ୍ୟା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୯୭ । ସକ୍ତା, ମାଗେଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ କଲ୍ଲ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୪୯୮ ଆମ୍ବକାନନସେତୋର୍ଥାଦର୍ଥ୍ୟଂ ୪୯୯ ପୁଣ୍ୟଂ ତୁ ଗୁଣପି ।
 ୫୦୦ ରୂପ୍ୟଂ ପ୍ରଶସ୍ତରୂପେଽପି ୫୦୧ ବଦାନେୟା ବଲ୍ ଗୁଣାଗପି ।
 ୫୦୨ ନ୍ୟାସେପି ମଧ୍ୟଂ ୫୦୩ ସୌମ୍ୟଂ ତୁ ସନ୍ଦରେ
 ସୋମଦେବତେ ।

ବନ୍ଧୁ

୫୦୪ ନବଦ୍ରାବସରୌ ବାରୌ ୫୦୫ ସଂସ୍ତରୌ ପ୍ରସ୍ତବଧୂରୌ ।
 ୫୦୬ ଶୁରୁର୍ଗାଶ୍ଚିପିତା ଦେବୀ ୫୦୭ ଦ୍ଵାପରୌ ସୁଗସଂଶୟୌ ।
 ୫୦୮ ପ୍ରକାରୌ ଘେଦସାଦୃଶ୍ୟେ ୫୦୯ ଆକାରେ ଇର୍ଜିତାକୃତା ।
 ୫୧୦ କଂଦଶାଃରୁଶସ୍ୟଶୁକେଷୁ ୫୧୧ ମରୁଧନାଧରୌ ।

୪୯୮ । ପଣ୍ଡିତ ଅର୍ଥରୁ ଅନପେକ ଏଦୁହିଙ୍କି ଅର୍ଥ୍ୟ (ସି) କହି ।
 ୪୯୯ । ଗୁରୁ ଅର୍ଥରୁ ମନୋହରକୁ ପୁଣ୍ୟ (ସି) କହି ।
 ୫୦୦ । ପ୍ରଶସ୍ତ ରୂପକୁ ରୂପ୍ୟ (ସି) କହି ।
 ୫୦୧ । ମନୋହର ବକ୍ତା ଓ ଦାତାକୁ ବଦାନ୍ୟ (ସି) କହି ।
 ୫୦୨ । ନ୍ୟାସ୍ୟ ଅର୍ଥରୁ ନ୍ୟାସୁପେକ ଓ ଅନ୍ତରକୁ ମଧ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୫୦୩ । ସୁନ୍ଦର, ସୋମଦେବତ୍ଵ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ସୋମ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ଗନ୍ତ

୫୦୪ । ସମୁଦ୍ର, ଅବସର ଓ ଶବସକୁ ବାର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୦୫ । ପ୍ରସ୍ତର, ଯଜ୍ଞ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ସଂସ୍ତର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୦୬ । ବୃହସ୍ପତି, ପିତୃ, ଅନ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୁରୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୦୭ । ଯୁଗବିଶେଷ, ସଂଶୟ, ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଦ୍ଵାପର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୦୮ । ଘେଦ, ସାଦୃଶ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ପ୍ରକାର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୦୯ । ଇର୍ଜିତ, ଆକୃତ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ଆକାର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୧୦ । ଧାନ୍ୟସଜ୍ଜ, ବାଣ ଏ ଦୁହିଙ୍କି କଂଶାରୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୧୧ । ନିର୍ଜଳପ୍ରଦେଶ, ପବନ, ଏ ଦୁହିଙ୍କି ମରୁ (ପୁଂ) କହି ।

୫୧୨ ଅଦ୍ରସ୍ତୋଦ୍ରୁ ମଣ୍ଡିଲାର୍ଜଃ ୫୧୩ ସ୍ଵୀପ୍ରନାକୌପୟୋଧରୌ ।
 ୫୧୪ ଧ୍ଵାନ୍ତାରି ଦାନବା ବୃକ୍ଷା ୫୧୫ ବଳିତପ୍ରାଂଶବଃ କରଃ ।
 ୫୧୬ ପ୍ରଦର ଉଜ୍ଜ୍ଵଳାଶ୍ରୁତ୍ ବାଣା ୫୧୭ ଅସାଃ କରୁ ଅପି ॥
 ୫୧୮ ଅଜାତଶୃଙ୍ଗେ ଗୌଃ କାଳେଽପ୍ୟଶୁଶ୍ରୁର୍ନା ଚ ତୁବରଃ ।
 ୫୧୯ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣେଽପି ୫୨୦ ପରିକରଃ ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପରିବାରୟୋଃ ॥
 ୫୨୧ ମୁକ୍ତାଶୁଭୌ ଚ ତାରଃ ସ୍ୟା ୫୨୨ ଜ୍ଞାତେବାୟୌ ସତୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
 ୫୨୩ କବ୍ଧୁରେଽଥ ପ୍ରତିଜ୍ଞାକସମ୍ବ ଦାପୟ ସଙ୍ଗରଃ ॥
 ୫୨୪ ବେଦଭେଦେ ଶୁପ୍ରବାଦେ ମନ୍ତ୍ର ୫୨୫ ମିତ୍ତୋରବାବପି ।

୫୧୨ । ବୃକ୍ଷ, ପବନ, ପର୍ଯ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଦ୍ରୁ [ପୁଂ] କହି ।
 ୫୧୩ । ସ୍ଵୀଙ୍କର ସ୍ତନ, ମେଘ ଏଦୁହିଙ୍କୁ ପୟୋଧର [ପୁଂ] କହି ।
 ୫୧୪ । ଅଜକାର, ଶବ୍ଦ, ଅସୁର ଏମାନଙ୍କୁ ବୃକ୍ଷ [ପୁଂ] କହି ।
 ୫୧୫ । ଗଜଗ୍ରାସ, ହସ୍ତ, କରଣ ଏମାନଙ୍କୁ କର [ପୁଂ] କହି ।
 ୫୧୬ । ପଳାୟନ, ନାଶମାନଙ୍କର ରୋଗ ବିଶେଷ, ବାଣ ଏମାନଙ୍କୁ
 ପ୍ରଦର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୧୭ । କେଶମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୧୮ । ଯଥା ସମୟେ ଶୁଙ୍ଖଜାତ ନହେବା ଗୋ, ଶୁଶ୍ରୁଣୁନ
 ପୁରୁଷ ଏମାନଙ୍କୁ ତୁବର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୧୯ । ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଓ ବସ୍ତୁକୁ ରୌ [ପୁଂ] କହି ।
 ୫୨୦ । ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ, ପରିବାର ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ପରିକର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୨୧ । ମୁକ୍ତାର ଔଲ୍ଲୁଲ୍ଲ ଓ ଉଚ୍ଚସ୍ଵରକୁ ତାର [ପୁଂ] କହି ।
 ୫୨୨ । ବାୟୁ, କର୍ବୁରକର୍ଣ୍ଣ (ପୁଂ) ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଶାର (ସି) କହି ।
 ୫୨୩ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା, ପୁର ଜ୍ଞାନ, ଅପଦ, ଏମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୨୪ । ବେଦବିଶେଷ, ଶୁପ୍ରବାଦ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ମନ୍ତ୍ର (ପୁଂ) କହି ।
 ୫୨୫ । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସୁହୃଦ୍ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ମିତ୍ର [ପୁଂ, ଜ୍ଞ] କହି ।

- ୫୨୬ ମଣେଷ ପୁପଶ୍ରେୟଃସ୍ତୁ ୫୨୭ ଗୁହ୍ୟଃସ୍ୟବହରଃ ।
 ୫୨୮ ଆତ୍ମନଃ ପୂର୍ଯ୍ୟବେ ଗଜେନ୍ଦ୍ରାଣାଂ ଗଜକ୍ଷିତେ ।
 ୫୨୯ ଅଭିହାରୋଽଭିହାରୋ ଚ ଚୌର୍ଯ୍ୟ ସନ୍ନତନେପିତ ।
 ୫୩୦ ସ୍ୟାକ୍ଷମେ ପରବାରଃ ଖଡ୍ଗକୋଷେ ପରକ୍ଷେତେ ।
 ୫୩୧ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁର୍ଦ୍ଧମୁଷ୍ଟିଃ ପୀଠାଦ୍ୟମାସନମ୍ ॥
 ୫୩୨ ଦ୍ଵାବି ଦ୍ଵାସ୍ତେ ପ୍ରତିହାରଃ ପ୍ରତିହାର୍ଯ୍ୟପ୍ୟନନ୍ତରେ ।
 ୫୩୩ ବିପୁଲେ ନକୁଳେ ବିଷ୍ଣୌ ବଦ୍ରୁଃସ୍ୟାତ୍ ପିଙ୍ଗଳେ ହିଷ୍ଠ ।
 ୫୩୪ ସାସ୍ତେ ବଳେ ସ୍ଥିରାଂଶେ ଚ ନ୍ୟାୟ୍ୟାଙ୍କୁ ବେ ବରେ ଧୂଷ ।
 ୫୩୫ ଦୁର୍ବେଦରେ ଦୁଧକାରେ ପଶେ ଦୁଧେ ଦୁର୍ବେଦରମ ॥

- ୫୨୬ । ଯଜ୍ଞ, ବାଣ ଯଜ୍ଞକାଷ୍ଠଶତ୍ରୁ, ବକ୍ର ଏମାନଙ୍କୁ ସ୍ତୁ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।
 ୫୨୭ । ଗୋପପୁକୁ ଅବହର (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୫୨୮ । ଚୌର୍ଯ୍ୟ ବାଦ୍ୟରବ, ହସ୍ତିଗଜନ ଏ ଦୁହେଁ ଆତ୍ମନର (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୫୨୯ । ଅଭିହାର, ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ସନ୍ନତନ ଅର୍ଥାତ କବରୁଦି ଗ୍ରହଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଭିହାର (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୦ । ଅକ୍ରୁର ଖଡ୍ଗକୋଷ, ପରକ୍ଷ ଏମାନଙ୍କୁ ପରବାର (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୧ । କୃଷ, କୁଶମୁଷ୍ଟି (୨୫ଟି କୁଶ) ପୀଠାଦି ଆସନ ଏମାନଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁର (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୨ । ଦ୍ଵାବି, ଦ୍ଵାସ୍ତ ଅର୍ଥାତ ଦ୍ଵାରରସକ ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରତିହାର (ପୁଂ) ଏବଂ ପ୍ରତିହାସି ବୋଲି ।
 ୫୩୩ । ବିପୁଳ, ନକୁଳ, ବିଷ୍ଣୁ, ପିଙ୍ଗଳବର୍ଣ୍ଣ ଏମାନଙ୍କୁ ବଦ୍ରୁ (ହି) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୪ । ବଳ ସ୍ଥିରାଂଶ, ନାୟ୍ୟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହିଞ୍ଜାହରେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୋଟି ଏମାନଙ୍କୁ ସାତ୍ (ହି) ବୋଲି ।
 ୫୩୫ । ଦୁଧକାର ଅର୍ଥାତ୍ ଜିଆସ ପଶ, ଜିଆଖେଳ ଦୁଧ ଏମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ବେଦର (ପୁଂଲିଙ୍ଗ) ବୋଲି ।

- ୫୩୬ ମହାରଣ୍ୟ ଦୁର୍ଗପଥେ କାନ୍ତାରଂ ପୁଂ ନପୁଂସକମ୍
 ୫୩୭ ମୟାସ୍ତେ ନ୍ୟଶ୍ଚୁଦ୍ଵେଷେ ଚଦ୍ବର କୃପଣସ୍ତୋଷ୍ଟିଷ୍ଠ ॥
 ୫୩୮ ଦେବାଦୃତେ ବରଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହିଷ୍ଠ ଶ୍ଚାବେ ମନାକପ୍ରିୟେ ।
 ୫୩୯ ବଂଶାଙ୍କୁରେ କରାସ୍ତେ ତରୁରେଦେ ଘଟେ ଚ ନା ॥
 ୫୪୦ ନା ଚମୂର୍ଜୟନେ ହସ୍ତିସ୍ତେ ପତିସ୍ତେସ୍ତେସ୍ତାମ୍
 ୫୪୧ ଯମାନିଲେଦ ଚନ୍ଦ୍ରା କିଷ୍ଣୁ ସିଂହାଶ୍ଵକାକିଷ୍ଣୁ ॥
 ଶୁକାହକମିତ୍ତେକେଷୁ ହରନା କପିଲେ ହିଷ୍ଠ ।
 ୫୪୨ ଶକ୍ତିରା କର୍ପରାଶୋଶୋପି ୫୪୩ ଯାସା ସ୍ୟାଦ୍ଵାପନେ ଗତୌ ॥
 ୫୪୪ ଲଗ ଭବାକ୍ପୁରାପସ୍ୟା ୫୪୫ ଉଦ୍ଵାସମୀଳୟୋଃ ।

- ୫୩୬ । ମହାରଣ୍ୟ, ଦୁର୍ଗପଥ ଏ ଦୁହେଁ କାନ୍ତାର (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୭ । ଅନ୍ୟର ଶୁଦ୍ଵେଷ, ମାୟାୟ୍ୟବଶିଷ୍ଠ, କୃପଣ ଏମାନଙ୍କୁ ମୟର (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୮ । ଦେବାଦୃତଠାରୁ ଅଭିଳଷିତ, ବରଣୀୟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଲସତ୍ ପ୍ରିୟ ଏମାନଙ୍କୁ ବର (ହିଲିଙ୍ଗ) କହନ୍ତି ।
 ୫୩୯ । ବାଞ୍ଛାଗଜା, ଦୃଷଦିଶେଷ, ଘଟ ଏମାନଙ୍କୁ କରା (ପୁଂ ଶ୍ଚା) କହନ୍ତି ।
 ୫୪୦ । ସେନାର ପଶ୍ଚାଦ୍ଵାର, ହସ୍ତିସ୍ତେ, ମାଞ୍ଜୁ, କଙ୍କଣ ଏମାନଙ୍କୁ ପତିସ୍ତେ (ପୁଂ, ଶ୍ଚା) କହନ୍ତି ।
 ୫୪୧ । ଯମ, ବାୟୁ, ଲଗ୍ନ, ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବିଷ୍ଣୁ, ସିଂହ, କରଣ, ଘୋଟକ, ଶୁକପର୍ଣ୍ଣା, ସର୍ପ, ବାନର, ଭେକ (ପୁଂ) କପିଳବର୍ଣ୍ଣ ଏମାନଙ୍କୁ ହର (ହି) କହନ୍ତି ।
 ୫୪୨ । କର୍ପରାଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଖପରର ଅଂଶ ଓ ଶକ୍ତିକୃତିକୁ ଶକ୍ତିରା (ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ) କହନ୍ତି ।
 ୫୪୩ । ଯାସନ, ଗତ ଦେବାଦି ନାଉସବ ଏମାନଙ୍କୁ ଯାସା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।
 ୫୪୪ । ପୃଥ୍ଵୀ, ବାକ୍ୟ, ସୁର, ଜଳ ଏମାନଙ୍କୁ ସ୍ତ୍ରୀ, କହନ୍ତି ।
 ୫୪୫ । ଉଦ୍ଵାସ ପ୍ରମୀଳକ ଏଦୁହେଁ ଚନ୍ଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ) କହନ୍ତି ।

*୪୭ ଧାନ୍ତୀ ସ୍ୟାଦୁପମାତାପି ସତରସ୍ୟାମଳକ୍ୟପି ।
 *୪୮ ସୁଦ୍ରା ବ୍ୟକ୍ତା ନଟ ବେଶ୍ୟା ସରସା କଣ୍ଠକାରକା ।
 *୪୯ ଶିଷ ହିରୋଧମେନ୍ଦ୍ରେପି ସୁଦ୍ରା *୪୯ ମାତ୍ରା ପରିଚ୍ଛଦେ ।
 ଅନ୍ତେ ଚ ପରିମାଣେ ସ୍ୟା *୫୦ ଧ୍ୱାନ୍ତକାନ୍ତୋଽବଧାରଣେ ।
 *୫୧ ଅଲେଖ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସ୍ତୋଷ୍ଟି ଯ *୫୨ କଳସଂ ଶ୍ରେଣିଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସ୍ତୋଃ ।
 *୫୩ ଯୋଗ୍ୟାଘ୍ରଜନସ୍ତୋଃ ପାତଂ *୫୪ ପତଂ କାଦନପ୍ରସସ୍ତୋଃ ।
 *୫୫ ନଦେଶଗନ୍ତସ୍ତୋଃ ଶାସ୍ତ୍ରଂ *୫୬ ଶସ୍ତ୍ରମସ୍ତ୍ରଧଲେହସ୍ତୋଃ ।
 *୫୭ ସ୍ୟାକ୍ଷତାଂଶୁଲସ୍ତୋନେତଂ *୫୮ କ୍ଷେତ୍ରଂ ପତ୍ନୀଶସ୍ତୋଃ ॥

*୪୭ । ଉପମାତା ଅର୍ଥାତ ଧାନ୍ତୀ, ପୃଥ୍ୱୀ, ଆମଳା ଏମାନଙ୍କୁ
 ଧାନ୍ତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 *୪୮ । ବକଳାଙ୍ଗୀ, ନଟୀ, ବେଶ୍ୟା, ମଦୁମାତ୍ରି, କଣ୍ଠକାରକା
 ଏମାନଙ୍କୁ ସୁଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 *୪୯ । ହିର, ଅଧମ, ଅନ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ସୁଦ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 *୫୦ । ପରିଚ୍ଛେଦ, ଅନ୍ତ, ଏମାନଙ୍କୁ ମାତ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 *୫୧ । ସମଗ୍ର, ଅବଧାରଣ ଏ ଦୁହେଁ ମ.ସ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୨ । ଆଲେଖ୍ୟ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦୁହେଁ ଚ.ସ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୩ । କଟିଦେଶ, ଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦୁହେଁ କଳସ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୪ । ଯୋଗ୍ୟ, ଭଜନ, ଗଜମନ୍ତ୍ରୀ ଏମାନଙ୍କୁ ପାତ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୫ । ଅଶ୍ୱାଦବାହାନ, ପକ୍ଷ, ପର୍ଣ୍ଣ, ଶର ଏମାନଙ୍କୁ ପତ (ଲ୍ଲ)
 କହି ।
 *୫୬ । ଆକ୍ଷ, ବ୍ୟାକରଣାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ଏ ଦୁହେଁ ଶାସ୍ତ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୭ । ଶତଗତି ଶସ୍ତ୍ର, ଲୋହିତ ଏ ଦୁହେଁ ଶାସ୍ତ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୮ । କଟା, ଅଂଶୁକ (ବସ୍ତ୍ର) ଚକ୍ଷୁ ଏଦୁହେଁ ନେତ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୫୯ । ପତ୍ନୀ, ଶସ୍ତ୍ର, କେଦାର ଏମାନଙ୍କୁ କ୍ଷେତ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି ।

*୫୯ ମୁଖାଗ୍ରେ ହୋତ୍ରହଳସ୍ତୋଃପେତଂ *୬୦ ଗୋତ୍ରଂ ଭୂନାମ୍ନୀଚ
 *୬୧ ସହମାଜ୍ଜାତନେ ଯଜ୍ଞ ସଦାଦନେ ବନେଽପି ଚ ।
 *୬୨ ଅକରଂ ବିଷୟେ କାୟୋଽସ୍ୟ *୬୩ ମୃତଂ ବ୍ୟୋମ୍ନି
 ବାସସି ॥

*୬୪ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠେଽସ୍ୟ *୬୫ କ୍ଷରଂ ଚ ମୋକ୍ଷେ ଽପି
 *୬୬ କ୍ଷାରମସ୍ତୁ ଚ ।
 *୬୭ *୬୮ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣେପି ବୁଦ୍ଧିଚନ୍ଦ୍ରୋ ହୌ *୬୯ ହାରମାସେଽପି
 ଗୋପୁରମ୍
 *୭୦ ଗୁହାଦନ୍ତୋ ଗହ୍ୱରେ ହେ *୭୧ ରହୋଽନ୍ତଃକମୁପହ୍ୱରେ

*୫୯ । ମୁଖାଗ୍ର, ହୋତ୍ର, ସୁକର, ହଳ ଏମାନଙ୍କୁ ପେତ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୦ । ନାମ, କୂଳ ଏ ଦୁହେଁ ଗୋତ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୧ । ଆଜ୍ଞାତନ, ଯଜ୍ଞ, ସଦାଦାନ, ବନ ଏମାନଙ୍କୁ ସାତ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି
 *୬୨ । ବିଷୟ ଅର୍ଥାତ ରୂପାଦି, ଶରୀର, ଅଙ୍ଗଣା ଏମାନଙ୍କୁ ଅକର
 (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୩ । ଅକାଶ, ବସ୍ତ୍ର ଏ ଦୁହେଁ ବ୍ୟୋମ୍ନି (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୪ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ରଥାଙ୍ଗ, ପ୍ରହରଣି, ଗଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୫ । ମୋକ୍ଷକର୍ଣ୍ଣ ଓ ବ୍ରହ୍ମକୁ ଅକ୍ଷର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୬ । କଳ ଓ ଦୁର୍ଗଧକୁ (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୬୭ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକୁ ଭୂର (ପୁଂ) କହି ।
 *୬୮ । ନିଶାକର, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, କର୍ପୁର ଏମାନଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ର (ପୁଂ) କହି ।
 *୬୯ । ହାରମାସକୁ ଗୋପୁର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୭୦ । ଗୁହା, ଦମ୍ଭ ଏ ଦୁହେଁ ଗହ୍ୱର (ଲ୍ଲ) କହି ।
 *୭୧ । ଗେପନସ୍ଥଳ, ନିକଟ ଏଦୁହେଁ ଉପହ୍ୱର (ଲ୍ଲ) ବୋଲିଯାଏ ।

୫୧୬ ପୁଷ୍କରଂ ମୁପୟିତ୍ରା ୫୧୭ ଶ୍ୟଗାରେ ନଗରେ ପୁରମ୍ ।
 ୫୧୮ ମନ୍ଦରଂ ଗୁପ୍ତ ୫୧୯ ଗୁପ୍ତସ୍ତ୍ରୀ ବସୟେ ସ୍ୟାଦୁପଦ୍ରବେ ॥
 ୫୨୦ ଦଶେଷ୍ଠି ପ୍ଲାଂ ଭୟେଶ୍ଠିତ୍ରେ ୫୨୧ ବଜ୍ଜେଷ୍ଠୀ ଶ୍ଵରକେ ପବିତ୍ରା
 ୫୨୨ ତନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରଧାନେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ସହବାୟେ ପରିଚ୍ଛଦେ ।
 ୫୨୩ ଔଶୀରଶ୍ଵାମରେ ଦଶେ ପ୍ରୋଶାରଂ ଶୟନାସନେ ।
 ୫୨୪ ପୁଷ୍କରଂ କରଦ୍ରୁମାଗ୍ରେ ବାଦ୍ୟଭଣ୍ଡମୁଖେ ଜଳେ ।
 ବ୍ୟୋମ୍ନି ଖଡ୍ଗଗପ୍ତଳେ ପଦ୍ମେ ଶାଫିରୀ ଷୟନଶେଷୟେଃ ।
 ୫୨୫ ଅନ୍ତରମଦକାଶାବଧିପରଧାନାନ୍ତରଂ ଭେଦକାଦର୍ଥ୍ୟେ ।
 ଛୁଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀୟବନା ବହୁରବସରମଧ୍ୟେନ୍ଦ୍ରବେଦି ତ ।

୫୧୬ । ସନ୍ନ ଖ, ଅଧିକ, ଉପର ଏମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ର (ଖ) କହି ।
 ୫୧୭ । ଗୁପ୍ତ, ନଗର, ଏ ଦୁହେଁ ପୁର (ଖ) କହି ।
 ୫୧୮ । ଅଗାର, ନଗର ଏ ଦୁହେଁ ମନ୍ଦର (ପୁ, ଖ) କହି ।
 ୫୧୯ । ସମୁଦାୟ ଗନ୍ତା, ଉପଦ୍ରବ ଏ ଦୁହେଁ ଗୁପ୍ତ (ପୁ, ଖ) କହି ।
 ୫୨୦ । ଭୟ, ରକ୍ତ, ଏ ଦୁହେଁ ଦର (ଖ, ପୁ) କହି ।
 ୫୨୧ । ଶ୍ଵାସ, ଅଶନ ଏ ଦୁହେଁ ବଜ୍ଜ (ପୁ, ଖ) କହି ।
 ୫୨୨ । ପ୍ରଧାନ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ସହବାୟ ଅର୍ଥାତ୍ ତନ୍ତ୍ରୀ, ପରିଚ୍ଛଦ,
 ଶାସ୍ତ୍ରଭେଦ ଏମାନଙ୍କୁ ତନ୍ତ୍ର (ଖ) କହି ।
 ୫୨୩ । ଗୁମରଦଣ୍ଡ, ଶୟନ, ଆସନ ଏମାନଙ୍କୁ ଔଶୀର (ପୁ, ଖ) କହି
 ୫୨୪ । ହସ୍ତୀର ଶିଶୁଗ୍ର ବାଦ୍ୟଭଣ୍ଡ, (ମୁଖାଦ) ଜଳ, ଆକାଶ,
 ଖଡ୍ଗଗପ୍ତଳକ, ପଦ୍ମ, ଶାଫିର, ଔଷଧି ବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ
 ପୁଷ୍କର (ଖ) କହି ।
 ୫୨୫ । ଅବକାଶ, ଅବଧି, ପରଧାନ, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ, ଭ୍ୟୋଦ୍ୟା, ତାଦର୍ଥ୍ୟ,
 ଛୁଦ୍ର, ଆତ୍ମୀୟ, ବନା, ବହି, ଅବସର, ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତରାତ୍ମା
 ଏମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର (ଖ) କହି ।

୫୨୬ ମୁଦ୍ରେଷି ପିଠରଂ ୫୨୭ ଗଜକଶେରୁଣ୍ୟପି ନାଗରମ୍ ।
 ୫୨୮ ଶାବରଂ ଭୁବନମସେ ଦାତୁକେ ଭେଦ୍ୟଲିଙ୍ଗକମ୍ ॥
 ୫୨୯ । ଗୌରୋଷ୍ଠେଷ୍ଠିତେ ପୀତେ ୫୩୦ ବ୍ରଣକାର୍ଯ୍ୟେ
 ପ୍ୟରୁଷ୍ଠରରଃ ।
 ୫୩୧ ଜଠରଃ କଠିନେଷି ସ୍ୟା ୫୩୨ ଦଧିପ୍ରାଦପି ଗୁଧରଃ ॥
 ୫୩୩ ଅନାକୁଳେ ପି ତୈକାଗ୍ରୋ ୫୩୪ ବ୍ୟଗ୍ରୋ ବ୍ୟାସକ୍ତ ଆକୁଳେ ।
 ୫୩୫ ଉପର୍ଯ୍ୟ ଘାତ୍ୟଶ୍ଵେଷ୍ଠସ୍ତ୍ରୀୟରଃ ୫୩୬ ସ୍ୟାଦନ୍ତରଃ ।
 ଏଷାଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ୫୩୭ ଦୁଗନାମ୍ନୋ ଭରମାପସା ।
 ୫୩୮ ସ୍ଵାଦୁପିୟା ତୁ ମଧୁରୋ ୫୩୯ ନୁରୋ କଠିନକର୍ଦ୍ଦେ ସ୍ଵୋ ॥

୫୨୬ । ମୁଥା, କଶେରୁ (ଦାସବିଶେଷ) ଏଦୁହେଁ ପିଠର (ଖ) କହିବୁ
 ୫୨୭ । ନାଗରବାସୀ, ନାଗରମୁଥା (ଖ) ଏଦୁହେଁ ନାଗର କହିବୁ ।
 ୫୨୮ । ମହାଅକାର, ଦାତୁକ ଏ ଦୁହେଁ ଶାବର (ସି) କହିବୁ ।
 ୫୨୯ । ଅରୁଣ, ଶୁକ୍ଳ ପୀତ ଏମାନଙ୍କୁ ଗୌର (ସି) କହିବୁ ।
 ୫୩୦ । ପୀତାଦାୟକ, ବ୍ରଣକାର୍ଯ୍ୟ ଏ ଦୁହେଁ ଅରୁଣର (ସି) କହିବୁ ।
 ୫୩୧ । ଉଦର, କଠିନ ଏ ଦୁହେଁ ଜଠର (ସି) କହି ।
 ୫୩୨ । ଅଧୋଭାଗ, ନିମ୍ନ ଓଷ୍ଠ ଏଦୁହେଁ ଦଧି (ତ୍ରି) କହି ।
 ୫୩୩ । ଅନାକୁଳକୁ ଏକାଗ୍ର (ତ୍ରି) କହି ।
 ୫୩୪ । ବିଶିଷ୍ଟରୂପେ ଆସକ୍ତ, ଆକୁଳ ଏଦୁହେଁ ବ୍ୟାଗ୍ର (ତ୍ରି) କହିବୁ ।
 ୫୩୫ । ଉପରି, ଉତ୍ତରାଦିକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରବ୍ୟାକ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତର [ତ୍ରି]
 କହିବୁ ।
 ୫୩୬ । ଉତ୍ତରଦଗରୁଭନ୍ନ, ଅଧମ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର (ତ୍ରି) କହି
 ୫୩୭ । ଦୁର, ଆତ୍ମଭନ୍ନ, ଉତ୍ତମ ଏମାନଙ୍କୁ ପର (ତ୍ରି) କହିବୁ ।
 ୫୩୮ । ସ୍ଵାଦୁ, ପିୟ ଏ ଦୁହେଁ ମଧୁର [ତ୍ରି] କହିବୁ ।
 ୫୩୯ । କଠିନ, କର୍ଦ୍ଦୟ ଏ ଦୁହେଁ ନୁର (ସି) କହିବୁ ।

୪୯୬ ଉଦାସେ ଦାତୁମହତୋ ୪୯୭ ଉଚ୍ଚରସ୍ତୁ ନ୍ୟାମତୟୋଃ ।

୪୯୮ ମହସ୍ତୁକ୍ତୟୋଃ ସ୍ୱେରଃ ୪୯୯ ଶୁଭ୍ରମୁକ୍ତିପ୍ରଶ୍ନୟୋଃ ।

ଲୀଳଃ

୨୦୦ ଚୂଡ଼ା କିଶଟଂ କେଶାଶ୍ଚ ସଂଯତା ମୌଳୟୁସ୍ତୟଃ ॥

୨୦୧ ଦୁମପ୍ରଭେଦମାତଙ୍ଗକାଶ୍ଚପୁଷ୍ପାଣି ପୀଳବଃ ।

୨୦୨ କୃତାନ୍ତାନେତ୍ରସୋଃ କାଳ ୨୦୩ ଶୁଭ୍ରର୍ଥେୟସ୍ତେ କଳଃ ।

୨୦୪ ସ୍ୟାତ୍ତୁରଙ୍ଗେୟି କମଳଃ ୨୦୫ ପ୍ରାବାରେୟି ଚ

କମ୍ବଳଃ ।

୨୦୬ କରେପଦାରୟୋଃ ପୁଂସି କଳଃ ପ୍ରାଣ୍ୟଙ୍ଗେ ସ୍ତ୍ରୀୟାମ୍ ।

୨୦୭ ଶ୍ରେୟାସାଂ ଅଂସେନ୍ଦ୍ୟେଷ୍ଠ କଳଂ ନା କାକସୀରିଣୋଃ ।

୪୯୬ । ଦାତା, ମହତ୍ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଉଦାର (ତ୍ୱ) କହନ୍ତି ।

୪୯୭ । ଅନ୍ୟ, ମାତ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚର (ତ୍ୱ) କହନ୍ତି ।

୪୯୮ । ମହ, ସ୍ତୁକ୍ତ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ସ୍ୱେର (ତ୍ୱ) କହନ୍ତି ।

୪୯୯ । ଉଦାସ, ଶୁଭ୍ର ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଶୁଭ୍ର [ତ୍ୱ] କହନ୍ତି ।

ଲୀଳଃ

୨୦୦ । ଚୂଡ଼ା, କିଶଟ, ସଂଯନକେଶ, ମସ୍ତକ ଏମାନଙ୍କୁ ମୌଳ (ପୁଂ) କହି ।

୨୦୧ । ଦୃଷବିଶେଷ, ହସ୍ତୀ, ଶର, ପୁଷ୍ପ ଏମାନଙ୍କୁ ପୀଳ[ପୁଂ]କହନ୍ତି ।

୨୦୨ । ଯମ, ସମସ୍ତଗ୍ରହ କାଳବିଶେଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ କାଳ (ପୁଂ)କହନ୍ତି ।

୨୦୩ । ବିବାଦ, ଚତୁର୍ଥଯୁଗ କତ ଏମାନଙ୍କୁ କଳ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୨୦୪ । ମୃଗ, ଜଳ, ପଦ୍ମ, ଆକାଶ, ଔଷଧକୁ କମଳ [ପୁଂ, ଶ୍ରେୟାସାଂ]କହି ।

୨୦୫ । ଆବରଣ ବସ୍ତୁକୁ ଅଧୀକ୍ଷାକ୍ତ ମେମଜାତ ଆସନ ବିଶେଷକୁ ଓ

ଗୋରୁର ଗଳାକୁ କମ୍ବଳ କହି । ଏହା ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୨୦୬ । ଗଜପଦ୍ମ, ପୂଜାର ଉପକରଣ, ଦୈନ୍ୟ ବିଶେଷ, ପ୍ରାଣୀର

ଅଙ୍ଗଜାତ ଏମାନଙ୍କୁ ବଳ କହି । ଏମାନେ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ)

୨୦୭ । ସ୍ୱଳତା, ସାମର୍ଥ୍ୟ, ସୈନ୍ୟ, କାକ ବଳରାମ ଏମାନଙ୍କୁ

କଳ କହି । ଏହା [ଶ୍ରେୟାସାଂ, ପୁଂ]

୨୦୮ ବାତୁଳଃ ପୁଂସି ବାତ୍ୟାୟାମପି ବାତସହେ ସ ଷୁ ।

୨୦୯ ଭେଦ୍ୟଲିଙ୍ଗଃ ଶବ୍ଦେ ବ୍ୟାଳଃ ପୁଂସି ଶ୍ୱାପଦସର୍ପୟୋଃ ।

୨୧୦ ମଲୋଽସ୍ତ୍ରୀ ପାପବିହଙ୍ଗଜାନ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ ୨୧୧ ଶ ଲଂ ରୁଗାୟୁଧମ୍ ।

୨୧୨ ଶଙ୍କାବପି ହାୟୋଃଶାଳଃ ୨୧୩ ଲୀ ସଖ୍ୟାବଳୀ ଅପି ।

୨୧୪ କଳା ଶିଳ୍ପେ କାଳଭେଦେଽପ୍ୟ ୨୧୫ ଲୀ ସଖ୍ୟାବଳୀ ଅପି ।

୨୧୬ ଅବ୍ୟୟ କୃତୋ ବେଳା କାଳମର୍ଯ୍ୟାଦୟୋରପି

୨୧୭ ବହୁଳାଃ କୃତ୍ତିକାଗାବୋ ୨୧୮ ବହୁଲୋଽଗ୍ନିଶିବୋ ସିଷୁ ।

୨୧୯ ଲୁଳା ବିଳାମସିୟୋ ୨୨୦ ରୁମଳା ଶର୍କରପି ଚ ।

୨୨୧ ଶୋଣିମୁଂସୁମି କାଳକଂ ୨୨୨ ମୂଳାମାଦ୍ୟେଶିଷାଂଭୟୋଃ ।

୨୦୮ । ବାତସମୂହ, ବାତ୍ୟା, ଉଦ୍ଭିଦ, ବାତସହ ଏମାନଙ୍କୁ ବାତୁଳ (ସି) କହି ।

୨୦୯ । ଶବ୍ଦ, ହଂସଜନ୍ତୁ, ସର୍ପ ଏମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାଳ (ସି) କହି ।

୨୧୦ । ପାପ, ବିଷ୍ଣୁ, ଶାଳ, (ସ୍ୱେଦଜଂମଳଂ) ଏମାନଙ୍କୁ ମଳ (ପୁଂ, ଶ୍ରେୟାସାଂ)କହି ।

୨୧୧ । ରୋଗ ବିଶେଷ, ଅସୁବିଶେଷ ଏଦୁହିଙ୍କୁ ଶୁଳ (ପୁଂ, ଶ୍ରେୟାସାଂ)କହି ।

୨୧୨ । ଶୁଙ୍ଖ, ଗୋବ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ କାଳ (ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୨୧୩ । କୋଶ, ଅଙ୍କ, (ବହୁ)ପଂକ୍ତି ଏମାନଙ୍କୁ ପାଳ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୨୧୪ । ଶିଳ୍ପ, କାଳବିଶେଷ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରକର ଷୋଡ଼ଶାଂଶକୁ କଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲିଯାଏ ।

୨୧୫ । ସଖୀ, ପଂକ୍ତି ଏଦୁହିଙ୍କୁ ଆଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୨୧୬ । ସମୁଦ୍ରର ଜଳବିକୃତି, କାଳ, ସମୀ ଏମାନଙ୍କୁ ବେଳା (ସ୍ତ୍ରୀ)କହି ।

୨୧୭ । କୃତ୍ତିକା, ଗୋ (ଅର୍ଥାତ୍ ଧେନୁ) ଏଦୁହିଙ୍କୁ ବହୁଳା (ସ୍ତ୍ରୀ)କହି ।

୨୧୮ । ଅଗ୍ନି, କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଏଦୁହିଙ୍କୁ ବହୁଳ [ସ୍ତ୍ରୀ] କହି ।

୨୧୯ । କ୍ଷୀଡ଼ା, ଶୁଙ୍ଖାବସ୍ତ୍ର ଚେଷ୍ଟା ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ଲୁଳା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୨୨୦ । ଶର୍କରକୁ ମଧ୍ୟ ଉପଳା (ସ୍ତ୍ରୀ)କହି ।

୨୨୧ । ରକ୍ତ, ଜଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ କାଳିଳ (କ୍ଳୀ) କହି ।

୨୨୨ । ଆଦ୍ୟ, ଚେର, ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ ଏମାନ ମୂଳା (ଶ୍ରେୟାସାଂ) କହି ।

୭୨୩ । ଜାଳଂ ସମୁଦ୍ର ଆନାୟ ଗବାକ୍ଷକେଷୁପି ।
 ୭୨୪ ଶୀଳଂ ସୁଭାବେ ସଦ୍‌ବୃତ୍ତେ ୭୨୫ ଶସ୍ୟେହେତୁକୃତେଫଳମ୍ ।
 ୭୨୬ ଛଦନେସରୁକୋଃ କ୍ଳାବ ସମହେ ପଟଳଂ ନନା ।
 ୭୨୭ ଅଧଃ ସ୍ୱରୁଃପୟୋରସୀ ତଳଂ ୭୨୮ ସ୍ୟାମିଷେ ଫଳମ୍ ।
 ୭୨୯ ଔଷାଧିନିଳେପି ପାତଳଂ ୭୩୦ ଚେଳଂ ବସ୍ତେଧନେତ୍ରଷୁ ।
 ୭୩୧ କୁକୁଳଂ କ୍ଳେଭଃ କାର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଶୁଭ୍ରେ ନା ତୁଷାନଳେ ।
 ୭୩୨ ନିର୍ଘୃତେ କେବଳମିତି ତ୍ରୁଳିଙ୍ଗ ଉକେକୃଷ୍ଣପ୍ତଃ ।
 ୭୩୩ ପର୍ଯ୍ୟପ୍ତ ସେମପଣ୍ୟେଷ କୁଶଳଂ ଶିଷିତେ ହିଷୁ ।
 ୭୩୪ ପ୍ରବାଳମକୁରେଃପ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ ହିଷୁ ୭୩୫ ସ୍ଥୂଳଂ ଜଃଡ଼େପି ଚ ॥

୭୨୩ । ସମୁଦ୍ର, ମହାସାଗର, ମାରିଶପତ୍ର, ଗବାକ୍ଷ, ସାରକ ଏମାନଙ୍କୁ
 ଜାଳ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୭୨୪ । ସୁଭାବ, ସଦ୍‌ବୃତ୍ତି ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଶୀଳ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୭୨୫ । ଶସ୍ୟ, ହେତୁକୃତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଫଳ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୭୨୬ । ଛଦକାଦିନ, ସେବେଗ ଅର୍ଥାତ୍ ପରଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପଟଳ
 (କ୍ଳା) କହି ।
 ୭୨୭ । ଅଧଃ, ସ୍ୱରୂପ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ତଳ (ପୁଂକ୍ଳା) କହି ।
 ୭୨୮ । ଆମିଷକୁ ପଳ (କ୍ଳୀ) କହି ।
 ୭୨୯ । ବାଡ଼ିବାଗିକୁ ପାତାଳ (କ୍ଳା) କହି ।
 ୭୩୦ । ବସ୍ତ, ଅଧମ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଚେଳ (ହି) କହି ।
 ୭୩୧ । ଶକୁପୁଷ୍ପ ଗର୍ଭ ଚକ୍ଷୁନାମ୍ ଏ ଦୁହିଙ୍କ କୁକୁଳ (ପୁଂ, କ୍ଳା)
 କହି ।
 ୭୩୨ । ନିର୍ଘୃତ, ଏକ, ସମଗ୍ର ଏମାନଙ୍କୁ କେବଳ (ତ୍ରୁ) କହି ।
 ୭୩୩ । ପର୍ଯ୍ୟପ୍ତ, ମଙ୍ଗଳ, ପୁଣ୍ୟ, ଶିଷିତ ଏମାନଙ୍କୁ କୁଶଳ (ତ୍ରୁ) କହି ।
 ୭୩୪ । ଅକୁର, ପୋଡ଼ିବା ଓ ଗଣାଦଣ୍ଡକୁ ପ୍ରବାଳ (ପୁଂ, କ୍ଳା) କହି ।
 ୭୩୫ । ଜଡ଼, ମୋଟା ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ସ୍ଥୂଳ (ହି) କହି ।

୭୩୬ କରେଲୋ ଦନ୍ତରେ ତୁଙ୍ଗେ ୭୩୭ ଗୁରୋ ଦକ୍ଷେ ଚ ପ୍ରେଶକଃ ।
 ୭୩୮ ମୃତ୍ୟୁର୍ଭବେନିପି ବାଳଃ ସ୍ୟା ୭୩୯ ଲୋକଶ୍ଚୂଳ-
 ସତ୍ତ୍ୱଶ୍ଚୟଃ ॥

ବାନ୍ତଃ

୭୪୦ ଦକଦାକୋ ବନାରଣ୍ୟକହ୍ନୀ ୭୪୧ ଜନ୍ମଦରୋ ଭବେ ।
 ୭୪୨ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଦାୟସତେବୋ ୭୪୩ ପତିଶାସିନସ୍ତ ଧବାଃ ॥
 ୭୪୪ ଅବୟଃ ଶୈଳଃମସାର୍ଜା ୭୪୫ ଅଜ୍ଞାନୁନଧୁସ୍ତ ଦବାଃ ॥
 ୭୪୬ ଭାବଃ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ତବବାଭ୍ରପାୟତେଷ୍ଟା ମୁଜନ୍ତସୁ ॥
 ୭୪୭ ସ୍ୟାକୁତ୍‌ପ୍ରାଦେ ଫଳେ ପୁଷ୍ପେ ପ୍ରସବେ, ଗର୍ଭମେ ଚନେ ।

୭୩୭ । ଦନ୍ତର ଅର୍ଥାତ୍ ସାହାର ବଡ଼ ଦାନ୍ତ, ତୁଙ୍ଗ, ଶ୍ରେଣୀ ଏମାନଙ୍କୁ
 କରାଳ [ହି] କହି ।

୭୩୮ । ଗୁରୁ, ଦକ୍ଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପ୍ରେଶକ (ହି) କହି ।
 ୭୩୯ । ମୃତ୍ୟୁ, ବାଳକ, କର ଏ ମାନଙ୍କୁ ବାଳ (ସ୍ତ) କହି ।
 ୭୪୦ । ତଳ, ସତ୍ତ୍ୱ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଲେଳ (ହି) କହି ।

ବାନ୍ତଃ

୭୪୦ । ବନ, ବନାଗି ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଦକ ଓ ଦାବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୪୧ । ଜନ୍ମ, ମହାଦେବ, ସଂସାର ଏମାନଙ୍କୁ ଭବ (ପୁଂକ୍ଳା) କହି ।
 ୭୪୨ । ମନ୍ତ୍ରୀ, ସଦାୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସତେବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୪୩ । ପତି, ବୃଷ, ନର ଏମାନଙ୍କୁ ଧବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୪୪ । ପ୍ରବତ, ମେଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଷା, ଜନ୍ମ ଏମାନଙ୍କୁ ଅବ (ପୁଂ)
 କହି ।
 ୭୪୫ । ଆଜ୍ଞା, ଆହ୍ୱାନ, ଯଜ୍ଞ ଏମାନଙ୍କୁ ଦବ [ପୁଂ] କହି ।
 ୭୪୬ । ସତ୍ତ୍ୱ, ପୁଣ୍ୟ, ଅଭ୍ରପାୟ, ତେଷ୍ଟା, ଆହ୍ୱା, ଜନ୍ମ ଏମାନଙ୍କୁ
 ଭାବ [ପୁଂ] କହି ।
 ୭୪୭ । ଉପୁଷ୍ପ, ଫଳ, ଫସ୍ତ, ଗର୍ଭମୋଚନ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସବ (ପୁଂ)
 କହି ।

୭୮ ଅବିଶ୍ୱାସେ ପରାବେଶି ନିକୃତାବପି ନିନ୍ଦକଃ ।
 ୭୯ ଉତ୍ତେଜାମର୍ଷଯୋଗିନୀ ପ୍ରସନ୍ନ ମତ ଉତ୍ତରଃ ।
 ୮୦ ଅନୁଗ୍ରହଃ ପ୍ରଭାବେ ସ୍ୟାତ ସତାଂ ଚ ମତିନିଶ୍ଚୟେ ।
 ୮୧ ସ୍ୟାନ୍ନନ୍ଦେତୁଃ ପ୍ରଭବଃ ସ୍ଥାନଂ ଶୃଙ୍ଖଳାପଲବ୍ଧୟେ ।
 ୮୨ ଶତ୍ରୁପ୍ତାଂ ବିପ୍ରତନୟେ ଶସ୍ତ୍ର ପାରାବତଃ ପୁମାନଂ ॥
 ୮୩ ଧ୍ରୁବେ ଭୂଭେଦେ ଜ୍ଞାତଂ ତୁ ନିଶ୍ଚିତେ ଶାଶ୍ୱତେ ଯେଷୁ ।
 ୮୪ ସ୍ତୋ ଲାଭାବସ୍ତୁ ସ୍ତୁ ଯେଷାମ୍ନାୟେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସ୍ୱାଧିନେ ॥
 ୮୫ ସ୍ତ୍ରୀକଟୀକସବରୋପି ମାଗ ପରିପ୍ରଣୋପି ଚ ।
 ୮୬ ଶିବା ଗୋପେଭବୟୋ ୮୭ ହୃଦଂ କଳହସ୍ତଗୁରୋଃ ।
 ୮୮ ଦ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟବସାୟେଷୁ ସନ୍ତମସୀ ତୁ ଜନ୍ତୁଷୁ ।
 ୮୯ ଜ୍ଞାତଂ ନୟଂସକେ ଷଷ୍ଠି ବାଚ୍ୟଲକ୍ଷମବଶମେ ॥

୭୮ । ଅବିଶ୍ୱାସ, ଅପଲାପ, ପାରାବେଶ ଏମାନଙ୍କୁ ନିନ୍ଦକ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୯ । ଉତ୍ତେଜ, ଅମର୍ଷ, ଇନ୍ଦ୍ରା, ବେଗ, ଷଷ୍ଠ ଏମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତର (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୦ । ପ୍ରଭାବ, ସାଧୁମାନଙ୍କ ମତିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଅନୁଭବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୧ । ଜନହେତୁ, ଆଦ୍ୟଜ୍ଞାନ ନିମିତ୍ତସ୍ଥାନ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ପ୍ରଭବ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୨ । ଶୁଦ୍ରଠାରୁ ଜନ ଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣସନ୍ତାନ, ଶସ୍ତ୍ର ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପରାବତ (ପୁଂ) କହି ।
 ୮୩ । ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ, ନିଶ୍ଚିତ, ନିତ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଧ୍ରୁବ (ସି) କହି ।
 ୮୪ । ଜ୍ଞାତ, ଆତ୍ମା, ଆତ୍ମୀୟ, ଧନ ଏମାନଙ୍କୁ ସ୍ତୁ (ସି) କହି ।
 ୮୫ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର କଟିବସ୍ତ୍ରବନ୍ଧ (କଟ୍ଟା), ବାଣିଜ୍ୟର ମୂଲ୍ୟଧନ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ମାଗ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୮୬ । ଗୋଷ୍ଠ, ଶୁଗାଳୀ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ହୃଦ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୮୭ । କଳହ, ଯୁଗ୍ମ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ହୃଦ (ଜ୍ଞା) କହି ।
 ୮୮ । ଦ୍ରବ୍ୟ, ପ୍ରାଣ, ବ୍ୟବସାୟ, ଜନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କୁ ସନ୍ତମସୀ (ପୁଂ, ଜ୍ଞା) କହି ।
 ୮୯ । ନୟଂସକ, ଷଷ୍ଠି, ଅବଶମ ଏମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଞାତ (ସି) କହି ।

୭୭ ଦୌବିଶୋବେଶ୍ୟମନୁଜୌ ୭୭୧ ଦୌ ଚର-ଉସରୌ
 ପୁଣି ।
 ୭୭୨ ଦୌ ରାଣୀ ପଞ୍ଜମେଷାଦ୍ୟୋ ୭୭୩ ଦୌ ବଂଶୋକୂଳମୟରୌ
 ୭୭୪ ରହଃପ୍ରକାଶୋ ବିକାଶୋ ୭୭୫ ନବେଶୋଭୁତଭୋଗୟୋଃ ।
 ୭୭୬ କୃତାନ୍ତେ ପୁଂସି ଜାନାଶଃ ସ୍ତୁକର୍ଷକୟାସିଷ୍ଠ ॥
 ୭୭୭ ଧୈବ ଲକ୍ଷ୍ୟନିମିତ୍ତେପଦେଶଃ ସ୍ୟାତ ୭୭୮ କୃଷମସ୍ତୁ ଚ
 ୭୭୯ ଦଶାବସ୍ଥାନେକକଥାପ୍ୟା ୭୮୦ ଶା ଚକ୍ଷୁପି ସ୍ୱୟତା ॥
 ୭୮୧ ବଶା ସ୍ତ୍ରୀ କରଣୀ ଚ ସ୍ୟାତ ୭୮୨ ଦୃକ୍ଜାନେ ଜାତର ଯେଷୁ ।
 ୭୮୩ ସ୍ୟାଦୁକର୍ଷଣଃ ସାହସିକଃ କଠୋଗମୟଶାବପି ॥

୭୭୦ । ବୈଶ୍ୟ, ମନୁଷ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ବିଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୧ । ବର, ଯୁଦ୍ଧ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ପୁଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୨ । ପୂଜା, ମେଷାଦି ଦାଦଣ ରାଣୀ ଏମାନଙ୍କୁ ରାଣୀ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୩ । କୂଳ, ବଂଶୀ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବଂଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୪ । ଗୋପନସ୍ଥାନ, ପ୍ରକାଶ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବିକାଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୫ । ଭୁତ, ଭୋଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ନବେଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୬ । ଯମ, ସ୍ତୁକ, କୃଷକ ଏମାନଙ୍କୁ ଜାନାଶ (ସି) କହି ।
 ୭୭୭ । ପଦ, ଲକ୍ଷ, ନିମିତ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଅପଦେଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୮ । ଜଳ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ସମୟସ, ଦ୍ୱୀପ ଏମାନଙ୍କୁ କୃଷ (ଜ୍ଞା, ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୯ । ଅନେକବଧ ଅବସ୍ଥାକୁ ଦଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୭୮୦ । ଆୟତା, ଚୂଷା, ହିକ୍ ଏମାନଙ୍କୁ ଆଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।
 ୭୮୧ । ହସ୍ତିନାକ ବଶା (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୋଲିଯାଏ ।
 ୭୮୨ । ଜ୍ଞାନ, ଜ୍ଞାତା ନେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ଦୃଶ (ସି) କହି ।
 ୭୮୩ । ସାହସିକ, କଠୋର, ଅସ୍ଥିଗ୍ଧ ଏମାନଙ୍କୁ କରଣ (ସି) କହି ।

୭୭୪ ପ୍ରକାଶୋତ୍ପ୍ରସିଦ୍ଧେପି ୭୭୫ (କ) ଶିଶାବଜ୍ଜେ ଚ ବାଳିଣଃ ।
 (ଖ) ନାଶଃ ସପ୍ତେ ତିଷ୍ଠେଧାନେ ଶାବଜେଷଃ ପ୍ରାୟେ ଯମେ ।
 ନୃଶଂସ ଖଡ୍ଗୋ ନିସ୍ତୀ ଶାବଂଶୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାଂଶବଃ କରଃ ।
 ଅଶ୍ୱାଶ୍ୟଶାଳି ଶୀଘ୍ରାଥେ ପାଶୋବନ୍ଧନ ଶସ୍ତ୍ରୟୋଃ ।

ଶାନ୍ତଃ

୭୭୫ (ଗ) ସୁରମସ୍ୟାବନମିଷୋ ୭୭୬ ସୁରୁଷାବାସୁମାନବୋ ॥
 ୭୭୭ କାକମସ୍ୟାଚ ଖଗୋ ଧ୍ୟାଂଷୀ ୭୭୮ କଷୋ ବୁ
 ଭୃଶବରୂପୋ ।
 ୭୭୯ । ଅଶ୍ୱଶ୍ଚ ପ୍ରଗହେ ରଶ୍ମୋ ୭୮୦ ପ୍ରେଷଃ ପ୍ରେଷଣମଦ୍ ଲେ ।

୭୮୪ । ଅତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଆପତକ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ (ବି) କହି ।
 ୭୭୫ । (କ) ଶିଶୁ, ଅଜ୍ଞ ଏ ଦୁହିତ ବାଳିଣ (ପୁଂ) କହି ।
 ଖ । ସପ୍ତ, ତିଷ୍ଠେଧାନ ଏ ଦୁହିତ ନାଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ପ୍ରାୟ, ଯମ ଏ ଦୁହିତ ଶାବଜେଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ନୃଶଂସ, ଖଡ୍ଗ ଏ ଦୁହିତ ନିସ୍ତୀଶ (ପୁଂ) କହି ।
 ସୂର୍ଯ୍ୟାଂଶୁ, କରଣ ଏ ଦୁହିତ ଅଂଶୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ଶାଳିଧାନ୍ୟ, ଶୀଘ୍ର ଏ ଦୁହିତ ଆଶୁ (ପୁଂ) କହି ।
 ବନ୍ଧନ, ଶସ୍ତ୍ର, ଏ ଦୁହିତ ପାଶ (ପୁଂ) କହି ।

ଶାନ୍ତ

୭୭୫ । (ଗ) ଦେବତା, ମସ୍ୟ ଏ ଦୁହିତ ଅନମିଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୬ । ଆସ୍ତା, ମନୁଷ୍ୟ ଏ ଦୁହିତ ସୁରୁଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୭ । କାକ, ମସ୍ୟାଶ୍ୱେଶା ପକ୍ଷୀ ଏ ଦୁହିତ ଧ୍ୟାଂଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୮ । ଭୃଶ, ଲତା ଏ ଦୁହିତ କଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୭୯ । ପ୍ରଗହେ (ଅଥାଚ୍ ଅଶ୍ୱମୁଖରଜ୍ଜ), ରଶ୍ମି [କରଣ] ଏ ଦୁହିତ
 ଅଶ୍ୱଶ୍ଚ [ପୁଂ] କହି ।
 ୭୮୦ । ପ୍ରେଷଣ, ମର୍ଦ୍ଦନ ଏ ଦୁହିତ ପ୍ରେଷ (ପୁଂ) କହି ।

୭୮୧ ପକ୍ଷଃ ସଦାୟୋଽପ୍ୟୁ ୭୮୨ ଶ୍ଚୀକ୍ଷଃ ଶିବେବେଷ୍ଟକରାଟୟୋଃ ।
 ୭୮୩ ଶୁକ୍ତଲେ ମୁଷିକେ ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ସୁକୃତେ ବୃଷଭେ ବୃଷଃ ॥
 ୭୮୪ କୋଷୋ(ଶୋ)ହସ୍ତୀକୁଡ୍ଡଲେ ଖଡ୍ଗଗପିଧାନେଽଥା ଦିବ୍ୟବୟୋଃ ।
 ୭୮୫ ଦ୍ୟୁତେଽଷେ ଶାଶ୍ୱତଲକ୍ଷେପ୍ୟାକଶୋଽଥାସମିଦ୍ଧେ ସ୍ତେ ।
 ୭୮୬ ନ ଦ୍ୟୁତାଜେ କର୍ଷରହେ ବ୍ୟବହାରେ କଳଦ୍ରୁମେ ।
 ୭୮୭ କର୍ଷୁ ବାଣୀ କରାଷାଗ୍ନିଃ କର୍ଷଃ କୁଲ୍ଲ ଉଧାୟା ନ୍ ।
 ୭୮୮ ସୁସ୍ଥାବେ ତତ୍ତ୍ୱେ ସ୍ୱାୟାଂ ଚ ପୋରୁଷଂ ୭୮୯ ବସମସ୍ତପୁର ।
 ୭୯୦ ଉପାଦାନେଽପ୍ୟାମିଷଂ ସ୍ୟ ୭୯୧ ଦପରାଧେଽକଳ୍ମ ମିଷମ୍ ।
 ୭୯୨ ସ୍ୟାଦ୍ବୃକ୍ଷୋ ଲୋକଧାର୍ଯ୍ୟେଣ ବୟରେ ବର୍ଷମସି ସ୍ୱାମ ।

୭୮୧ । ସଦାୟ, ମାସାର୍ଦ୍ଧ ଡେଶା ବୃକ୍ଷୀରାନ୍ତ୍ର ଏମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷ(ପୁଂ) କହି ।
 ୭୮୨ । ଶିବେବେଷ୍ଟନ(ପାଗ)କରାଟ ଏ ଦୁହିତ ଉଷ୍ମୀଷ[ପୁଂ, କୁ] କହି ।
 ୭୮୩ । ବୃଷଣ, ମୁଷିକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଧର୍ମ, ବୃଷଭ, ଶଶିଭେଦ ଏମାନଙ୍କୁ
 ବୃଷ (ପୁଂ) କହି ।
 ୭୮୪ । କୁଡ୍ଡଳ କଡ୍ଡ(ଖଡ୍ଗରେ ଅଛାଦନ ଅର୍ଥାତ୍ ଖୋଳ, ଅର୍ଥସମୁଦ୍ଧ
 ବିଦ୍ୟ (ଶପଥ) ଏମାନଙ୍କୁ କୋଷ (ଶ) (ପୁଂ, କୁ) ବେଲିଯାଏ ।
 ୭୮୫ । ଦ୍ୟୁତ ଅକ୍ଷତୀଡ଼ା, ଶାଶ୍ୱତଲକ୍ଷ ଲଭିତ୍ୱ, ଏମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷ
 [ପୁଂ] କହି ।
 ୭୮୬ । ଲଭିତ୍ୱ, ପାଶକ ଅର୍ଥାତ୍ ପାଶୁ, କର୍ଷ, ଚନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟବହାର,
 କଳଦ୍ରୁମ ଅର୍ଥାତ୍ ବାହାଡ଼ାଗଛ ଏମାନଙ୍କୁ ଅସ[କ୍ଳ] କହି ।
 ୭୮୭ । ବାଣୀ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଁ ଅଳ୍ପ କୃଷିମ ନୟା ଏମାନଙ୍କୁ କର୍ଷ
 [ପୁଂ, ଶ୍ଚୀ] କହି ।
 ୭୮୮ । ସୁସ୍ଥାବକ୍ତ୍ର, ସୁରୁଷର ଚିହ୍ନ ଏ ଦୁହିତ ପୋରୁଷ[କ୍ଳ] କହି ।
 ୭୮୯ । ଗରଳ, ଜଳ ଏ ଦୁହିତ ବସ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୭୯୦ । ମାଂସ, ଉତ୍ତୋଚ ଏ ଦୁହିତ ଆମିଷ (କ୍ଳ) କହି ।
 ୭୯୧ । ଅପରାଧ, ପାପ ଓ ଶେଗକୁ କଳ୍ମ ମିଷ କହି । ଏହା କ୍ଳ ବଲିଜା
 ୭୯୨ । ବୃକ୍ଷ, ଦ୍ୱୀପାଂଶ, ବୟର ଏମାନଙ୍କୁ ବର୍ଷ (ପୁଂ, କୁ) କହି ।

୭୯୩ ପ୍ରେଷା ନୃତ୍ୟେଷଣଂ ପ୍ରଜ୍ଞା ୭୯୪ ଭିଷା ସେବାଧିନା ଭୃତଃ

୭୯୫ ଭି ଚିଶୋଗ୍ରସି ଯି ସୁପରେ ୭୯୬ ନ୍ୟସଂ କାସ୍ତ୍ୟଂ ।

ନିକୃଷ୍ଟେୟୋଃ

୫୯୭ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେଧକୃତେଧସୋ ୭୯୮ ରୁକ୍ଷସ୍ତୁ ପ୍ରେମ୍ଭ୍ୟ ଚକ୍ରକଣୋ

ସାନଃ

୭୯୯ ରବିଶ୍ରେକ୍ଷକୃତୋ ହଂସୋ ୧୦୦ ସୂର୍ଯ୍ୟବହ୍ନୀ ବିଭବସୁଃ ।

୧୦୧ ବହ୍ନିଚର୍ଣ୍ଣକବର୍ତ୍ତୋ ହୋ ୧୦୨ ସାରଜାଶ୍ଚ ଦିବୋକସଃ

୧୦୩ ଶୃଙ୍ଗାରବୋ ବିଷେ ବିର୍ଯ୍ୟେ ଗୁଣେ ଗୁଣେ ଦ୍ରବେ ରସଃ

୧୦୪ ସୁଂସ୍ୟନ୍ତଂସାବତଂସୋ ହୋ କର୍ଣ୍ଣପୁରେ ଚ ଶେଷରେ ।

୭୯୩ । ନୃତ୍ୟଦର୍ଶନ, ପ୍ରଜ୍ଞା ଏ ଦୁଇକୁ ପ୍ରେଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୯୪ । ସେବା ଅପ୍ରାପ୍ତନା, ବେତନ ଏମାନଙ୍କୁ ଭିଷା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୯୫ । ଶୋଭାକୁ ଭିଷ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୯୬ । ସାକଳ, ନିକୃଷ୍ଟ ଏ ଦୁଇକୁ ନ୍ୟସ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୯୭ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଧିକୃତ ଏ ଦୁଇକୁ ଅଧସ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୭୯୮ । ଅପ୍ରେମ, ଅଚକ୍ରକଣ ଏ ଦୁଇକୁ ରୁକ୍ଷ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

ସାନ

୭୯୯ । ରବି, ଶୁକ୍ରହଂସ ଏ ଦୁଇକୁ ହଂସ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୦ । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି ଏ ଦୁଇକୁ ବିଭବସୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୧ । ଚର୍ଣ୍ଣକ ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଶିଶୁ, ବର୍ଷ, ଶିଶୁ ଏମାନଙ୍କୁ ବସ୍ତ୍ର(ସ୍ତ୍ରୀ)କହି

୧୦୨ । ସାରଜା ଅର୍ଥାତ୍ ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ଓ ଦେବତାଙ୍କୁ ଦିବୋକସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୩ । ଶୃଙ୍ଗାରବି, ବିଷ, ବିର୍ଯ୍ୟ, ଗୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ରସ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୪ । କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ, ଶିରୋଭୂଷଣ ଏ ଦୁଇକୁ ଉତ୍ତଂସ ଏବଂ ଅବତଂସ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୫ ଦେବଦ୍ରୋହେନଳେ ରଣୋ ବସୁ ରହେ ଧନେ ବସୁ ।

୧୦୬ ବିଷ୍ଣୋ ଚ ବେଧାଃ ସ୍ତ୍ରୀ ୧୦୭ ଭାଣିହାତାଶଂସା

ହି ହଂସୁୟୋଃ ।

୧୦୮ ଲଳସେ ପ୍ରାର୍ଥନୋହୁ କେ୍ୟ ୧୦୯ ହଂସା ଚୌର୍ଯ୍ୟାଦି

କର୍ମ ଚ ॥

୧୧୦ ପ୍ରସୁରଶ୍ଚାପି ୧୧୧ ଭୃତ୍ୟାବୋ ରୋଦସ୍ୟୋ ରୋଦସୀ ଚ ତେ ॥

୧୧୨ କାଳାଗ୍ରସୋ ନ ସୁଂସ୍ୟନ୍ତି ୧୧୩ ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବ୍ୟୋଦଦୃଷ୍ଟ ସୁ ।

୧୧୪ ପାପାପରାଧୟୋରାଗଃ ୧୧୫ ଶରବାଲାହନୋବସୁଃ ॥

୧୧୬ ତେଜଃ ପୁରାଣୟୋବର୍ତ୍ତେ । ୧୧୭ ମହଶ୍ଳୋ ଶ୍ରବଣେକସୋଃ ।

୧୦୫ । ଶରଦେବତା ବିଶେଷ, ଅଗ୍ନି, କରଣ, ରହ, ଧନ ଏମାନଙ୍କୁ ବସୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୬ । ବିଷ୍ଣୁ ଓ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ବେଧସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୦୭ । ହିର ଅଶଂକା, ସର୍ପଦଂଶୁ ଏଦୁହିଙ୍କ ଆଶିଷ (ସ୍ତ୍ରୀ)କହନ୍ତି ।

୧୦୮ । ପ୍ରାର୍ଥନା, ଔଷଧ୍ୟ ଏଦୁହିଙ୍କ ଲଳସା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୧୦୯ । ଚୌର୍ଯ୍ୟାଦି କର୍ମ ଓ ବଧକୁ ହଂସା (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୧୧୦ । ଘୋଷକ ଓ ମାତାକୁ ପ୍ରସୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହି ।

୧୧୧ । ପୃଥ୍ବୀ, ସ୍ବର୍ଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ରୋଦସା (ସ୍ତ୍ରୀ, ଶ୍ଯ) ଏବଂ ରୋଦସ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) କହନ୍ତି ।

୧୧୨ । ଅଗ୍ନି ଶିଖା, ଘାପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏଦୁହିଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚିସ୍ (ଶ୍ଯ) କହନ୍ତି ।

୧୧୩ । ନକ୍ଷତ୍ର, ଘାପ୍ତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଷ୍ଟି ଏମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚିସ୍ (ଶ୍ଯ) କହି ।

୧୧୪ । ପାପ, ଅପରାଧ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଆଗସ୍ (ଶ୍ଯ) କହି ।

୧୧୫ । ଶର ଅର୍ଥାତ୍ ପକ୍ଷୀ, ବାଲାହ ଏମାନଙ୍କୁ ବସୁସ୍ (ଶ୍ଯ) କହି ।

୧୧୬ । ତେଜ, ବିଷ୍ଣୁ ଏଦୁହିଙ୍କ ବର୍ତ୍ତସ୍ (ଶ୍ଯ) କହି ।

୧୧୭ । ଉତ୍ସବ, ତେଜଃ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ମହସ୍ (ଶ୍ଯ) କହି ।

୧୧୮ ରଜେଗୁଣେ ଚ ସ୍ତ୍ରୀପୁଣ୍ଣେ ୧୧୯ ଶତୋଧିଗୁଣେତମଃ ।
 ୧୨୦ ଚନ୍ଦ୍ରଃ ପଦ୍ୟେଃଶ୍ଚଳାସେ ଚ ୧୨୧ ତପଃ କୁନ୍ତ୍ରାଦି କର୍ମ ଚ ।
 ୧୨୨ ସହୋ ବଳଂ ସହାମାର୍ଗୋ ୧୨୩ ନଭଃ ଖଂ ଶ୍ରୀବଣୋ ନଭଃ ।
 ୧୨୪ ଓକଃ ସନ୍ନାଶ୍ଚପୁଣ୍ଣୋକଃ ୧୨୫ ପୟଃ କ୍ଷୀରଂ ସପୋୟୁ ଚ ।
 ୧୨୬ ଓକୋ ଘସ୍ତ୍ରୋ ବଳେ ୧୨୭ ସ୍ରୋତରୁଦ୍ରୟେ ନମ୍ନଗାରୟେ
 ୧୨୮ ତେଜଃ ପ୍ରଭାବେ ଘସ୍ତ୍ରୋ ଚ ବଳେ ଶୁଦ୍ଧେଃପ୍ୟତସ୍ତ୍ରଷ ।
 ୧୨୯ ବିଦାନ ବିଦଂଶୁ ୧୩୦ ସାରସ୍ତୋ ହଂସେଽପ୍ୟ ୧୩୧
 ତିଷ୍ଠୟେଭୁମୀ ।

ବୃକ୍ଷପ୍ରଶସ୍ତପୋର୍ଜୟାନ ୧୩୨ କମ୍ପୟାଂସୁ ଯୁବାନ୍ତୟୋଃ ॥

୧୧୮ । ଗୁଣ, ସ୍ତ୍ରୀର ଗୁଣ, ପୁଷ୍ପପରାଗ ଓ ଧୂଳି ଏମାନଙ୍କୁ ରଜ(ଶ୍ଳ) କହୁ ।
 ୧୧୯ । ଶତ୍ରୁ, ଅନ୍ଧକାର, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ଏମାନଙ୍କୁ ତମସ୍ (ଶ୍ଳ) କହୁ ।
 ୧୨୦ । ପଦ୍ୟ, ଅଭିଳାଷ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଛନ୍ଦସ୍ (ଶ୍ଳ) କହନ୍ତି ।
 ୧୨୧ । କୁନ୍ତ୍ରାଦି କର୍ମ ଓ ଧର୍ମକୁ ତପସ୍ (ଶ୍ଳ) କହନ୍ତି ।
 ୧୨୨ । ବଳ, ମାର୍ଗଶିରମାସ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ନଭସ୍ (ଶ୍ଳ) କହୁ ।
 ୧୨୩ । ଆକାଶ, ଶ୍ରୀବଣମାସ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ନଭସ୍ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।
 ୧୨୪ । ଗୁହ, ଅଶ୍ତପୁ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଓକସ୍ (ପୁଂ, ଶ୍ଳ) କହନ୍ତି ।
 ୧୨୫ । କ୍ଷୀର, ଜଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପୟସ୍ (ଶ୍ଳ) କହୁ ।
 ୧୨୬ । ଘସ୍ତ୍ର, ବଳ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଓକସ୍ (ଶ୍ଳ, ପୁଂ) କହୁ ।
 ୧୨୭ । ଇନ୍ଦ୍ରପୁ, ନୟାବେଗ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ସ୍ରୋତସ୍ (ଶ୍ଳ) କହୁ ।
 ୧୨୮ । ପ୍ରଭାବ, ଘସ୍ତ୍ର, ବଳ, ଶୁଦ୍ଧ ଏମାନଙ୍କୁ ତେଜସ୍ (ଶ୍ଳ) କହୁ ।
 ୧୨୯ । ପଶ୍ଚିତକୁ ବିଦସ୍ କହୁ । ଏ ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୦ । ହଂସ ଓ ରସଭେଦକୁ ସାରସ କହୁ । ଏ ତିନିଲିଙ୍ଗ ।
 ୧୩୧ । ଅତିବୃକ୍ଷ, ଅତିପ୍ରଶସ୍ତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଜ୍ୟୟସ୍ (ନି) କହୁ ।
 ୧୩୨ । ଅତିଯୁବା, ଅତିଅଳ୍ପ ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ କମ୍ପୟସ୍ (ନି) କହୁ ।

୧୩୩ ବଶୟାଂସୁ ରୁଚରୟୋଃ ୧୩୪ ସାଧୀୟାନ୍ୟ ଧୂବାଦୟୋଃ ।
 ହାନ୍ତଃ

୧୩୫ ଦଳେଽପି କର୍ତ୍ତଂ ୧୩୬ ନବହୋପରାଗାର୍ଜାଦୟୋଗ୍ରହାଃ ।

୧୩୭ ହାୟ୍ୟାପୀଡ଼େ କ୍ୱାଥରସେ ନବ୍ୟହୋ ନାଚଦନ୍ତକେ ॥

୧୩୮ ଭୂଳାୟନେଶ୍ଚାହରଣୋ ପ୍ରଗ୍ରହଃ ପ୍ରଗ୍ରହୋଽପି ଚ ।

୧୩୯ ପତ୍ନୀ ପରିଜନାଦାନମଳଶାପାଃ ପରିଗ୍ରହାଃ ॥

୧୪୦ ଦାରେଷ୍ଟେପି ଗୃହାଃ ୧୪୧ ଶ୍ରୋଣ୍ୟାମପ୍ୟାବେହୋ ବରସ୍ତୟାଃ

୧୪୨ ବୃହୋ ବୃହେଽପ୍ୟ ୧୪୩ ହିବୃହେଽପ୍ୟ

୧୪୪ ଶ୍ରୀହର୍ଜାସ୍ତମୋଽପହ୍ରାଃ ॥

୧୩୩ । ଅତିଶୟ ଉରୁ[ମହତ], ଅତିଶୟ ବର (ଶ୍ରେଷ୍ଠ) ଏ ଦୁହିଙ୍କ
 ବଶୟସ୍ କହନ୍ତି । ଏ ତିନିଲିଙ୍ଗ ।

୧୩୪ । ଅତିସାଧୁ, ଅତିବାଡ଼[ବୃତ୍ତ]ଏଦୁହିଙ୍କ ସାଧୀୟସ(ନି)କହନ୍ତି ।
 ହାନ୍ତ

୧୩୫ । ଦଳଅର୍ଥର ପତ୍ର, ମୟୂରପୁଚ୍ଛ ଏଦୁହିଙ୍କ ବର୍ତ୍ତ(ପୁଂଶ୍ଚ)କହନ୍ତି ।

୧୩୬ । ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ନବଗ୍ରହ, ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗ୍ରହଣ ଏମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହ
 କହନ୍ତି । ଏ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୩୭ । ହାଉ, ମୟୁକତୁଷଣ, କ୍ୱାଥରସ, ହସ୍ତିଦନ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ
 ନବ୍ୟହ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୧୩୮ । ଭୂଳାଦଣ୍ଡର ରଜ୍ଜୁ, ଅଶ୍ୱବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପ୍ରଗ୍ରହ
 ଓ ପ୍ରଗ୍ରହ କହନ୍ତି । ଏ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୩୯ । ପତ୍ନୀ, ପରିଜନ, ଆଦାନ, ମୂଳ, ଶାପ ଏମାନଙ୍କୁ ପରିଗ୍ରହ
 (ପୁଂ) କହୁ ।

୧୪୦ । ଦାର ଓ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଗୃହ କହନ୍ତି । ଏ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୧୪୧ । ଉତ୍ତମ ସ୍ତ୍ରୀର କଟିକୁ ଅବେହ (ପୁଂ) କହନ୍ତି ।

୧୪୨ । ସମୁଦ୍ରକୁ ବୃହ (ପୁଂ) କହୁ ।

୧୪୩ । ବୃଷ୍ଟିପୁର ଓ ସପକୁ ଅହି (ପୁଂ) କହୁ

୧୪୪ । ଅଗ୍ନି, ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ତମୋପହ (ପୁଂ) କହୁ ।

୭୪୫ ପରିକ୍ଳେଦେ ନପାଦେର୍ଥେ ପରିବର୍ତ୍ତକ୍ୟାୟାଃ ପରେ ।

ଅବ୍ୟୟବର୍ଗଃ

ଅତୀକ୍ଷଦର୍ଥେଭ୍ୟାଂସ୍ତୌ ସୀମାସ୍ତେ ଧାତୁଯୋଗଜେ ।

୨ ଆପ୍ରଗୁହ୍ୟଃ ସ୍ତୁ କୌ କାକ୍ୟେ ୩ ସ୍ୟାସ୍ତୁ ସ୍ୟ କ୍ଳେପ-
ପୀଡ଼ୟୋଃ ।

୪ ପାପକୃଷ୍ଣେଷଦର୍ଥେ କୁ ଃ ଧୃଞ୍ ନିର୍ଭର୍ତ୍ତନନନ୍ଦୟୋଃ ।

୬ ବୁନାଚୟ ସମହାରେତରେତରସମୃଦୟେ ।

୭ ସ୍ୱପ୍ତ୍ୟାଶୀଃ କ୍ଷେମସୁଖ୍ୟାଦୌ ୮ ପ୍ରକର୍ଷେ ଲଘନେଃସ୍ୟତ ।

୯ ସ୍ତୁତ୍ପ୍ରଶ୍ନେତ ବିଚର୍ଚ୍ଚେତ ୧୦ ତୁ ସ୍ୟାଭେଦେକଧାରଣେ ।

୭୪୫ । ପରିକ୍ଳେଦ, ନୃପଯୋଗ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତ(ପୁଂ)କହି
ଇତି-ନାନାର୍ଥବର୍ଗଃ

୧ । ଈଷଦର୍ଥ, ଅଭ୍ୟାସ, ସୀମା, ଧାତୁଯୋଗଜାତ ଏତେ
ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ଆଡ଼ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୨ । ସୁରଣ, କାକ୍ୟପୁରଣ ଅର୍ଥରେ ଆ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୩ । କୋପ, ପୀଡ଼ା ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଆଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୪ । ପାପ, କୁସ୍ତା, ଈଷଦର୍ଥ ଏତେ ଅର୍ଥରେ କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୫ । ନିର୍ଭର୍ତ୍ତନ, ନନ୍ଦା ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଧୃକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୬ । ଅନାଚୟ, ସମାହାର, ଇତିରେତର, ସମୃଦୟ ଏତେ
ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୭ । ଆଶୀର୍ବାଦ, ମଙ୍ଗଳ ପୁଣ୍ୟାଦି ଏତେ ଅର୍ଥରେ ସ୍ତୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୮ । ପ୍ରକର୍ଷ, ଲଘନ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଅତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୯ । ପ୍ରଶ୍ନ, ବିଚର୍ଚ୍ଚ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ତୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୦ । ଭେଦ, ଅବଧାରଣ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ତୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୧ ସକୃତ୍ ସହୈକବାରେ ସ୍ୟା ୧୨ ଦାଗ୍ଧୁ ରସମୀପୟୋଃ ।

୧୩ ପ୍ରଶତ୍ୟାଂ ଚରମେ ପଶ୍ଚା ୧୪ ଦୁତାତ୍ୟର୍ଥବିକଳୟୋଃ ।

୧୫ ପୁନଃ ସଦାର୍ଥୟୋଃ ଶଶ୍ୱତ୍ ୧୬ ସାଷାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତୁଲ୍ୟୋଃ ।

୧୭ ଶେଦାନୁକମ୍ପାସନ୍ତୋଷବିସ୍ତୁୟାମନ୍ତଣେ ବଚ ।

୧୮ ହନ୍ତ ହର୍ଷେହୁକମ୍ପାୟାଂ କାକ୍ୟାରମ୍ଭବିଷାଦୟୋଃ ॥

୧୯ ପ୍ରତି ପ୍ରତିନିଧୀ ଗମ୍ଭୀରାକ୍ଷଣାଦୌ ପ୍ରୟୋଗତଃ ।

୨୦ ଇତି ହେତୁ ପ୍ରକାରଣ ପ୍ରକର୍ଷାଦି ସମାପ୍ତି ସ୍ତୁ ।

୨୧ ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ପୁରସ୍ତାତ୍ ପ୍ରଥମେ ପୁରସ୍ତେଃପ୍ରତି ଇତ୍ୟପି ।

୧୧ । ସକୃତ, ଏକବାର ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ସକୃତ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୨ । ଦୁର୍, ସମୀପ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଆଗତ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୩ । ପଶ୍ଚ ମନ୍ଦକ, ଶେଷ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଅଶ୍ୱାତ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ, ବିକଳ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଉତ୍ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୫ । ପୁନଃ, ସଦା ଏ ଅର୍ଥରେ ଶଶ୍ୱତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୬ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ତୁଲ୍ୟ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ସାଷାତ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୭ । ଶେଦ, ଅନୁକମ୍ପା, ସନ୍ତୋଷ, ବିସ୍ତୁୟା, ଆମନ୍ତଣ ଏତେ

ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ବଚ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୮ । ହନ୍ତ, ଦୟା, କାକ୍ୟାରମ୍ଭ, ବିଷାଦ ଏତେ ଅର୍ଥରେ ହନ୍ତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ

୧୯ । ପ୍ରତିନିଧି, ପ୍ରତିବାନ, ପ୍ରୟୋଗାନୁସାରେ ଗମ୍ଭୀରାକ୍ଷଣାଦି ଏତେ
ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୨୦ । ହେତୁ, ପ୍ରକାରଣ, ପ୍ରକର୍ଷ, ସମାପ୍ତି ଏତେ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ଇତି
ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୨୧ । ପୁରସ୍ତାତ୍, ପ୍ରଥମ, (ଅନ୍ତ) ପୁରସ୍ତର୍ଥ, ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଏତେ
ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ପୁରସ୍ତାତ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

- ୨୨ ଯାବତ୍ତତ ସାକଲ୍ୟେକସ୍ୟୋ ମାନେକଧାରଣେ ।
 ୨୩ ମଙ୍ଗଳାନନ୍ତରାୟପ୍ରଣକାଣ୍ଡେ ଧ୍ୟାୟେ ଅଥ ।
 ୨୪ କୃଥା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାନ୍ତୋ ୨୫ ନାନାନ୍ତେନକୋଭୟାର୍ଥସ୍ତୋଃ ।
 ୨୬ ନୁ ପ୍ରଜ୍ଞାୟାଂ ବିକଳେ ତ ୨୭ ପଶ୍ଚାତ୍ ସାଦୃଶ୍ୟସ୍ତୋରୁ ।
 ୨୮ ପ୍ରଶ୍ନାବଧାରଣାନ୍ତୁଜ୍ଞାନୁନୟାମନ୍ତରେ ନନ୍ତୁ ।
 ୨୯ ଗହା ସମୁଦୟପ୍ରଶ୍ନଶଙ୍କାସମ୍ଭାବନାସ୍ତପି ।
 ୩୦ ଉପମାୟାଂ ବିକଳେ ବା ୩୧ ସାମି ଭୂର୍ଦ୍ଦେ ଜଗୁପ୍ତସିତେ ।
 ୩୨ ଅମା ସହ ସମୀପେ ତ ୩୩ କଂ ବାରିଣି ତ ମୂର୍ଦ୍ଦନି ।

- ୨୨ । ସାକଲ୍ୟ, ସୀମା, ପରିମାଣ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏବେ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ
 ଯାବତ ଦୁ ତାବତ ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୨୩ । ମଙ୍ଗଳ, ଅନନ୍ତର, ଆରମ୍ଭ, ପ୍ରଶ୍ନ, ସମସ୍ତ ଏବେ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ
 ଅଥୋ ଓ ଅଥ ଦୁହେଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୨୪ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଅବଧି ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ କୃଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୨୫ । ଅନେକ, ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ନାନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୨୬ । ପଶ୍ଚାତ୍, ବିକଳ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ନୁପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୨୭ । ପଶ୍ଚାତ୍ ସାଦୃଶ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଅନ୍ତୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୨୮ । ପ୍ରଶ୍ନ, ଅବଧାରଣ, ଅନ୍ତୁଜ୍ଞାନ, ଅନୁନୟ, ଆମନ୍ତରେ ଏବେ ଅର୍ଥ
 ମାନଙ୍କରେ ନନ୍ତୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୨୯ । ନନ୍ତା, ସମୁଦୟ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଶଙ୍କା, ସମ୍ଭାବନା ଏବେ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ
 ଅପି ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୦ । ଉପମା, ବିକଳ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୧ । ଅଭି, ନନ୍ତା ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ସାମି ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୨ । ସହ, ସମୀପ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଅମା ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୩ । ଜଳ, ମସ୍ତକ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ କଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

- ୩୪ ଭବେତ୍ତଥମର୍ଥସ୍ତୋରେବ ୩୫ ନୂନଂ କର୍ତ୍ତେ ଅନିଶ୍ଚୟେ ।
 ୩୬ ତତ୍ତ୍ୱମର୍ଥେ ସୁଖେ ଜୋଷଂ ୩୭ କଂ କୃତ୍ତାୟାଂ ଜଗୁପ୍ତସନେ ॥
 ୩୮ ନାମ ପ୍ରାକାଶ୍ୟ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଖୋଧାପଗମ କୃତ୍ତନେ ।
 ୩୯ ଅଳଂ ଭୂଷଣପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତି ଶକ୍ତିବାରଣବାରକାଃ ॥
 ୪୦ ହୃଦ୍ କର୍ତ୍ତେ ପରିପ୍ରଣେ ୪୧ ସମୟାନିକମଧ୍ୟସ୍ତୋଃ ।
 ୪୨ ସୁନର ପ୍ରଥମେ ଭେଦେ ୪୩ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଷିଧସ୍ତୋଃ ।
 ୪୪ ସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରବରେ ଚରଣତେ ନିକଟାଗମିକେ ସୁସ୍ତ ।
 ୪୫ ଉତ୍ତମ୍ୟୁ ଶ୍ରେୟସ୍ତେ ତ ବିପ୍ରାରେ ଜୀବୁତୋ ସ୍ତୟମ୍ ।

- ୩୪ । ଭବ ଭବତଃ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଏବଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୫ । କର୍ତ୍ତେ ଅର୍ଥନିଶ୍ଚୟ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ନୂନଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୬ । ମୌନର୍ଥ, ସୁଖ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଜୋଷଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୭ । ପଶ୍ଚାତ୍, ନନ୍ତା ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ କଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୮ । ପ୍ରାକାଶ୍ୟ (ପ୍ରସିଦ୍ଧି) ସମ୍ଭାବ୍ୟ, ଖୋଧ, ଉପଗମ, ନନ୍ତା
 ଏବେ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ନାମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୩୯ । ଭୂଷଣ, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତି ଶକ୍ତି ନିଷେଧ ଏବେ ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ଅଳଂ
 ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୪୦ । ବିଚର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ହୃଦ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୪୧ । ନିକଟ, ମଧ୍ୟ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ସମୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୪୨ । ଅପ୍ରଥମ, ଭେଦ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ସୁନଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୪୩ । ନିଶ୍ଚୟ, ନିଷେଧ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ନିଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୪୪ । ପ୍ରବର ଚରକାଳ ଗତ, ନିକଟ, ଆଗାମୀ ଏବେ ଅର୍ଥ
 ମାନଙ୍କରେ ସୁସ୍ତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୪୫ । ବିପ୍ରାର, ଅଜୀକାର ଏଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଉତ୍ତମ୍ୟୁ, ଉତ୍ତମ୍ୟୁ, ଏ ଦୁହେଁ
 ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।

୪୭ ସ୍ବର୍ଗେ ପରେ ତ ଲୋକେ ସ୍ବର୍ ୪୭ ବାଣୀ-

ସମ୍ଭାବ୍ୟତ୍ୱେନିକଳ ।

୪ ନିଷେଧବାକ୍ୟ।ଲଙ୍କାଉଚିତ୍ତାସାନୁନୟେ ଶକ୍ତି ॥

୪୯ ସମୀପେ'ଭୟତଃ ଶୀଘ୍ର ସାକଳାଭିମୁଖେ ଭିତଃ ।

୪୦ ନାମସ୍ତ୍ରାକାଶ୍ୟସ୍ତୋତ୍ର ପ୍ରାଦୁ ୪୧ ମିଥୋ ନ୍ୟୋନ୍ୟଂ ରକ୍ତସ୍ୟସି ।

୫୨ ତିସେ ନୁହେଁ ତିସିଏଗଥେ ୫୩ ହା ବିଷାଦଗୁରୁତ୍ତିଷ୍ଟ ।

୫୪ ଅନୁସୂଚୀରୁ କେ ଗେଦେ ୫୫ ଦ୍ଵି ହେତାବଦଧାରଣେ ।

*୭ ଚରାୟୁଚରାୟୁ ଚରାୟୁଦ୍ୟାୟୁ ରଥ କାଃ ।

୫୭ ମୁଦ୍ରଃ ପୁନଃ ପୁନଃ ଶଶ୍ୱତଞ୍ଜୟତେ ମହାପ୍ରଭୁଃ ॥

୪୭ । ସ୍ତ୍ରୀ, ପରଲୋକ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୪୭ । ବାଣୀ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ କିଲ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୪ । ନିଷେଧ, ବ୍ୟାକ୍ୟାଳଙ୍କାର, କିଙ୍କିରୀ, ଅନୁନୟ, ଏବେ ଅର୍ଥ-
ମାନଙ୍କରେ ଖୁବ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତ ।

୪୯ । ସମୀପ, ଉତ୍ତରରେ ଶାନ୍ତି, ସାକଳ୍ୟ, ଅଭିମୁଖ ଏବେ
ଅର୍ଥମାନଙ୍କରେ ଅଭିମୁଖ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୫୦ । ନାମ, ପ୍ରକାଶ ଏ ଦଳ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରାଦଃ ପବର୍ତ୍ତେ ।

୫୧ । ଅନ୍ୟୋ ନ୍ୟ (ପରସ୍ପର), ରତ୍ନସି ଗୋପନସ୍ଥାନ) ଏବଂ
ଅର୍ଥରେ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରକାଶ ।

୪୨ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ, ବନ୍ଧାର୍ଥ ଏ ଦୁଇ ଅର୍ଥରେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୫୩ । ବିଷାଦ, ଶୋକ, ପୀଡ଼ା ଏବେ ଅର୍ଥନାନଙ୍କରେ ହା ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୫୪ । ଅଭୁତ, ଖେଦ ଏ ଦଇ ଅର୍ଥରେ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୫୫ । ହେତୁ, ଅବଧାରଣ ଏ ଦଇ ଅର୍ଥରେ ହି ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୫୭ । ଗରାୟ, ଗରାୟାୟ, ଗରାୟା, ଗରା, ଗରୋଣ, ଗରାତ୍ ଗର
ଏ ରାଜା ଗରାୟାୟ ରାଜା ଗରାୟାୟ ।

୪୭ । ମୁଦ୍ରଃ, ପୁନଃପୁନଃ, ଶଶ୍ୱତ, ଅଭୀଷ୍ଟ, ଅସ୍ମଦ୍, ଏହି ପାଞ୍ଚଟି
ପାଦପାଠ ଅର୍ଥରେ ପଢ଼ାଯିବ ।

୫୮ ପ୍ରାଗ୍ ଶକ୍ତିବ୍ୟଞ୍ଜକାଦି ପ୍ରାଚୀନଂ ସମସ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।

୫୮ ବଳବତ୍ ସୁଷ୍ଟ କମ୍ବୁତ ସ୍ୱତ୍ୟାସ ଚ ନିର୍ଭରେ ॥

୭° କୁମ୍ଭରାଶିରାଶିରେ ଥିବୁ, ନାନା ଚାକର ନେ ।

୨୧ ଯତ୍ନସବୁରେ ହେଉ ୨୨ ବସାକଲେ ତୁ ଜେନ ।

୨୩ କଦାଚିକ୍ଷାତୁ ଓଠ ସାର୍ଥଂ ତୁ ସାକଂ ସସ୍ତ୍ର ସମଂ ସହ ।

୧୫ ଅନୁକୂଳ୍ୟାର୍ଥକଂ ପ୍ରାପ୍ତଂ ବ୍ୟର୍ଥକେ ତୁ ବୃଥା ମୁଧା ॥

୭୭ ଅହୋ ଉତାହୋ କମ୍ପୁତ ବକଲେ କିଂ କମ୍ପୁତ ଚ ।

୨୮ ତୁ ହିତ ସ୍ୱାଦ ବୋ ପାଦପୁରଣେ ୨୯ ପୁନନେ ସ୍ୱତି ।

୫୮ । ସାକ, ଝଟତ, ଅଞ୍ଜସା, ଅନ୍ନାୟୁ ଦ୍ରାକ୍, ମଂଷ୍ଟ, ସପତ, ଏ
ସାକଟି ଦାକ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।

୧୦ । ପୃଥକ୍, ବିନା, ଅନ୍ତରୋପ, ଉଚ୍ଚେ ହିରୁକ୍, ନନା ଏହି

୨୧ । ଯତ୍, ତତ୍, ଯତଃ, ତତଃ ଏ ଶ୍ରେଣୀ ଦେହୁ ଅର୍ଥରେ

ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ।

୭୨ । ଚିତ୍ତ, ଚଳ ଏ ଦୁହେଁ ଅସାକଳ୍ୟା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।

୨୩ । କଦାଚିତ୍, ଜାତୁ ଏ ଦୁହେଁ ଅନନ୍ୟ କାଳ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରକର୍ତ୍ତିତ ।
୨୪ । ସାର୍ବ ସାକଂ, ସମା, ସମଂ ସଦ୍ ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ସମ୍ବନ୍ଧ ଅର୍ଥରେ

ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।

୧୫ । ଅନୁକୂଳ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରାୟଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୭ । ବୁଧା, ମୁଧା ଏ ଦୁହେଁ, ବ୍ୟର୍ଥ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।

୧୭ । ଆଡ଼ୋ, ଉଚାଡ଼ୋ, କମ୍ବୁକ, କଂ, କମ୍ବୁ, ଉଚ ଏହି ଛଅଟା
ବିଜଳ୍ପ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରସର୍ତ୍ତନ୍ତି ।

୨୮ । ଭୁ, ଛି, ଚ, ସ୍ତ, ହ, ବେ ଏହି ଛଅଟି ପାଦପୁର

୧୦ ବବାହୀତ୍ୟ ୧୧ ଧୌଷା ଚ ନକ୍ତଂ ରଜନାବତ ।
 ୧୨ ଚର୍ଯ୍ୟଗଥେ ସାତ ଚିରେ ୧୩ ଧୌଷ ସମ୍ବୋଧନର୍ଥକାଃ ॥
 ସୁଃ ପ୍ୟାଟ ପାତ୍ତଜା ହୈ ହେ ଶ୍ରେଃ ।
 ୧୪ ସମୟା ନିକଷା ହିରୁକ୍ ।
 ୧୫ ଅଚକ୍ତିକେ ତୁସତ୍ତା ୧୬ ସ୍ୟାତ୍ ପୁରଃ ପୁରତୋଽଗ୍ରତଃ ।
 ୧୭ ସ୍ୱାହା ଦେବହବର୍ଦ୍ଧନେ ଶୌଷତ୍ କୌଷତ୍ ବଷତ୍ ସ୍ୱଧା ।
 ୧୮ କିଞ୍ଚିଦ୍ୱିଷନ୍ନାନାଗଲ୍ଲେ ୧୯ ପ୍ରେତ୍ୟାମୁଃ ଉକାନ୍ତରେ ॥
 ୨୦ ବବା ଯଥା ଉଥେବୈବଂ ସାମ୍ୟେ ୨୧ ଶ୍ରେ ଗ୍ନା ଚ ବସୁସ୍ତେ ।

୧୦ । ବବା, ବବସ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୧ । ଦୋଷା, ନକ୍ତ ଏ ଦୁହେଁ ରଜନୀ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୨ । ସାତ ଚିରସ୍ ଏ ଦୁହେଁ ବଦାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୩ । ପ୍ୟାଟ୍, ପାତ୍, ଅଜା, ହୈ, ହେ, ଶ୍ରେଃ ଏହି ଛଅଟି ସମ୍ବୋଧନ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୪ । ସମୟା, ନିକଷା, ହିରୁକ୍ ଏହି ତିନୋଟି ସମୀପାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୫ । ସତ୍ତା ଅଚକ୍ତିକ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୬ । ପୁରଃ ପୁରତଃ ଅଗ୍ରତଃ ଏ ତିନୋଟି ଅଗ୍ରାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୭ । ସ୍ୱାହା, ଶୌଷତ୍, କୌଷତ୍ ବଷତ୍ ସ୍ୱଧା ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ଦେବ ହବର୍ଦ୍ଧନ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୮ । କିଞ୍ଚିତ୍ ଉଷତ୍ ମନାକ୍ ଏ ତିନୋଟି ଅଳ୍ପାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୧୯ । ପ୍ରେତ୍ୟା ଅମୁଃ ଏ ଦୁହେଁ ପରକାଳ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୦ । ବ, ବା, ଯଥା, ତଥା, ଏବ, ଏବଂ ଏହିଅଟି ନାଦୃଶ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୧ । ଅହୋ, ଗ୍ନା, ଏ ଦୁହେଁ ବସୁସ୍ତୁ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।

୨୨ ମୌନେ ତୁ ତୁଷ୍ଟୀଂ ତୁଷ୍ଟୀକାଂ ୨୩ ସଦ୍ୟଃ ସପଦ ଚରଷଣେ ।
 ୨୪ ଦିଷ୍ଟ୍ୟା ସମୁପକୋଷଂ ଚେତ୍ୟାନନ୍ଦେ ୨୫ ଧ୍ୟାନରେନ୍ଦ୍ରବ ।
 ଅନ୍ତରେଣ ଚ ମଧ୍ୟେ ସୁଃ ୨୬ ପ୍ରସନ୍ନା ତୁ ହଠାତ୍ କମ୍ ॥
 ୨୭ ସୁକ୍ତେ ହେ ସାମ୍ପ୍ରତଂ ସ୍ଥାନେ ୨୮ ଶ୍ରେଷ୍ଠାଂ ଶଶ୍ୱଦନାରତେ
 ୨୯ ଅଭାବେ ନନ୍ଦ୍ୟନୋନାପି ୩୦ ମାସୁ ମାଳଂ ଚ ବାରଣେ ॥
 ୩୧ ପକ୍ଷୀନରେ ଚେଦସଦ୍ଧତ ୩୨ ତତ୍ତ୍ୱେ ଉଦ୍ଧୃତାସାହସୁମ୍ ।
 ୩୩ ପ୍ରାକାଶ୍ୟେ ପ୍ରାଦୁରାବତଃ ସ୍ୟା ୩୪ ଦେ ମେବଂ ପରମଂମତେ ।
 ୩୫ ସମନ୍ତତସ୍ତୁ ପରିତଃ ସବତୋ ବିଶ୍ୱଗିତ୍ୟପି ।

୨୨ । ତୁଷ୍ଟୀଂ ତୁଷ୍ଟୀକାଂ ଏ ଦୁହେଁ ମୌନ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୩ । ସଦ୍ୟ, ସପଦ ଏ ଦୁହେଁ ଚରଷଣ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୪ । ଦିଷ୍ଟ୍ୟା, ସମୁପକୋଷ ଏ ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୫ । ଅନ୍ତରେ, ଅନ୍ତର, ଅନ୍ତରେଣ ଏହି ତିନୋଟି ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୬ । ପ୍ରସନ୍ନା, ହଠାତ୍ ଏ ଦୁହେଁ ବଳାକାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୭ । ସାମ୍ପ୍ରତଂ ସ୍ଥାନେ ଏ ଦୁହେଁ ଉଦ୍ଧୃତ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୮ । ଅଭାବେ ଶଶ୍ୱତ୍ ଏ ଦୁହେଁ ଅଜସ୍ରାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୨୯ । ନନ୍ଦ, ଅ, ନୋ ଏହି ତିନୋଟି ନନ୍ଦ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୩୦ । ମାସୁ, ମା, ଅଳଂ ଏହି ତିନୋଟି ବାରଣ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୩୧ । ଚେଦ୍, ସଦ୍ଧ ଏ ଦୁହେଁ ପକ୍ଷୀନର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୩୨ । ଅଭା, ଅଭିସା ଏ ଦୁହେଁ ତତ୍ତ୍ୱେ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୩୩ । ପ୍ରାଦୁଃ, ଆବତଃ ଏ ଦୁହେଁ ପ୍ରାକାଶ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୩୪ । ଓଂ, ଏବଂ, ପରମଂ ଏ ତିନୋଟି ସ୍ୱୀକାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।
 ୩୫ । ସମନ୍ତତଃ, ପରିତଃ, ସବତଃ, ବିଶ୍ୱକ୍ ଏମାନେ ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ।

୯୭ ଅକାମାନୁମତୌ କାମ ୯୭ ମସ୍ତୁପାପଗମେୟଃ ।
 ୯୮ ନନୁତ ସ୍ୟାଦବଶୋକ୍ତୌ ୯୯ କଳିତ୍ କାମପ୍ରବେଦନେ ।
 ୧୦୦ ନିଷମଂ ଦୁଃସମଂ ଗର୍ହ୍ୟ ୧୦୧ ଯଥାସ୍ତୁ ଯଥାଯଥମ୍ ॥
 ୧୦୨ ମୂଷା ମିଥ୍ୟା ଚ ଚତୁର୍ଥେ ୧୦୩ ଯଥାର୍ଥଂ ତୁଯଥାଯଥମ୍ ।
 ୧୦୪ ସୁଧେବନ୍ତୁ ପୁନର୍ବେ କେତ୍ୟବଧାରଣବାଚକାଃ ।
 ୧୦୫ ପ୍ରାଗଜ୍ଞାତାର୍ଥକଂ ୧୦୬ ନୂନମବଶ୍ୟଂ ନିଶ୍ଚୟେ ହୟମ୍ ।
 ୧୦୭ ସମ୍ବଦ୍ଧ ବର୍ଷେ ୧୦୮ ବରେ ଉଦ୍‌ବାଗା ୧୦୯ ମେଦଂ
 ୧୧୦ ସ୍ତୁପ୍ତମାୟନା ।

୯୭ । କାମଂ ଅକାମାନୁମତ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୯୮ । ଅସ୍ତୁ, ଅସ୍ତୁପାପକ ସ୍ତ୍ରୀକାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୯୮ । ନନୁ ବସୋକ୍ତରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୯୯ । କଳିତ୍ କାମପ୍ରବେଦନ ଅର୍ଥାର୍ଥ ଅଭିଳାଷିତ ଜ୍ଞାପନ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୦୦ । ନିଷମଂ, ଦୁଃସମଂ ଏ ଦୁହେଁ ନିନ୍ଦା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୦୧ । ଯଥାସ୍ତୁ, ଯଥାଯଥ ଏ ଦୁହେଁ ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୦୨ । ମୂଷା, ମିଥ୍ୟା ଏଦୁହେଁ ଅସତ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୦୩ । ଯଥାର୍ଥଂ, ଯଥାଚିତ୍ରଂ ଏ ଦୁହେଁ ସତ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୦୪ । ଏବଂ, ତୁ, ପୁନଃ, ବେ, ବା ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ଅବଧାରଣ ବାଚକ ଅଟନ୍ତି ।
 ୧୦୫ । ପ୍ରାକ୍ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୦୬ । ନୂନଂ, ଅବଶ୍ୟଂ ଏ ଦୁହେଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୦୭ । ସମ୍ବଦ୍ଧ ଶବ୍ଦ ବର୍ଷ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୦୮ । ଅବାଦ୍ ଶବ୍ଦ ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ କାଳବାଚକ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୦୯ । ଆ ଏବଂ ଏ ଦୁହେଁ ଅଙ୍ଗୀକାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୧୦ । ସ୍ତୁପ୍ତଂ ଆପଣା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧୧୧ ଅଲ୍ଲେ ମାତେ ୧୧୨ ମୈତ୍ରତ୍ସୁ କୌଃ ୧୧୩ ପ୍ରାୟୋ
 ତୁମ୍ଭ୍ୟ ୧୧୪ ଦ୍ରୁତେ ଶନୈଃ ।
 ୧୧୫ ସନା ନିତ୍ୟ ୧୧୬ ବହ୍ନିବାହ୍ୟ ୧୧୭ ସ୍ଥାୟାତେ
 ୧୧୮ ସ୍ତମ୍ଭମଦର୍ଶନେ ।
 ୧୧୯ ଅସ୍ତ୍ରୀ ସଲ୍ଲେ ୧୨୦ ଛୁଷୋକ୍ତାବୁଦ୍ଧଂ ପ୍ରଶ୍ନେ ୧୨୧ ନୂନୟେଭ୍ୟୁ ।
 ୧୨୨ ହୁଂ ତର୍କ ସ୍ୟା ୧୨୩ ଦୁଷା ରାସେବସାନେ
 ୧୨୪ ନମୋ ନତୌ ।
 ୧୨୫ ପୁନରର୍ଥେନ ୧୨୬ ନିନ୍ଦାୟାଦୁଷ୍ଟୁ ୧୨୭ ସୁଷ୍ଟୁ ପ୍ରଶଂସନେ ।

୧୧୧ । ମାତେଃ ଅଲ୍ଲାପରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୨ । ଉକ୍ତେଃ ମହାନ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୩ । ପ୍ରାୟଃ ବହୁତ୍ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୪ । ଶନୈଃ ବିଳମ୍ବାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୫ । ସନା, ନିତ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୬ । ବହ୍ନିଃ ବାହ୍ୟାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୭ । ସ୍ଥାୟାତାପରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୮ । ଅସ୍ତ୍ରୀ ଆଦର୍ଶନାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୧୯ । ଅସ୍ତ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାମାନତା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୦ । ଉ ଉଂ ଯଥାକ୍ରମେ ହୋଧାକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି ।
 ୧୨୧ । ଅସ୍ତ୍ରୀ ଅଭିଳାଷାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୨ । ହୁଂ ତର୍କ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୩ । ଦୁଷାବସି ଶେଷାର୍ଥେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୪ । ନମଃ ନମସ୍କାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୫ । ଅଙ୍ଗ ପୁନର୍ବାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୬ । ଦୁଷ୍ଟୁ ନିନ୍ଦାର୍ଥେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
 ୧୨୭ । ସୁଷ୍ଟୁ ପ୍ରଶଂସାର୍ଥରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

୧ ଲଙ୍ଗଶେଷବଧ୍ୟ ବ୍ୟାପୀବିଶେଷେ ଯିଦ୍ୟବା ଧୃତଃ ।

୨ ସ୍ତ୍ରୀମାଦୁହିତମୈକାର୍ ସସଂଯୋନ ପାଣିନାମର ॥

୧ । ଏହି ବର୍ଗରେ ଲଙ୍ଗଶେଷରେ ଯେଉଁସବୁ ବିଧାନ ବିବୃତ-
ହେବ ସ୍ତ୍ରୀବର୍ଗ କଥିତ ବା ପରବର୍ଗ କଥାମୟ ବିଶେଷ ବିଧିବାସ
ତାହାର କୌଣସି ବାଧା ନ ହେଲେ ସେହି ବିଧି ସର୍ବସ୍ତ୍ରୀବାସ
ହେବ । ଯେଉଁ ପରି ପରେ ସାମାନ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଛି, ପୁଂସ୍ତ୍ରୀ,
ସଭେଦାନୁଚରଃ ଇତ୍ୟାଦି ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱର୍ଗବାଚକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ
ହେବ । କିନ୍ତୁ ଦେଖା ଦିଅଁ ଦେ ସ୍ତ୍ରୀପୁଂଲିଙ୍ଗବେ ସି ପିଷ୍ଟପ
ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱର୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟ ପୁ ଦେଖା ଓ ବିବ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ସି ପିଷ୍ଟପ
ଶବ୍ଦ କୁଳିଙ୍ଗ । ଏହିପରି ବିଶେଷ ବିଧାନ ପୂର୍ବେ କଥିତ ଅଛି
ବୋଲି ସ୍ୱର୍ଗବାଚକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଓ ବିବ ଶବ୍ଦ
ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ସି ପିଷ୍ଟପଶବ୍ଦ ଖୁବ ଲିଙ୍ଗ ହେଇ । ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଅନ୍ତରାନ୍ତ
ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ବୋଲି ପରେ କୁହାହୋଇଅଛି । ଏଣେ ପୁଣି ଦ୍ୱିସ୍ୱର,
ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଅନ୍ତରାନ୍ତ ଶବ୍ଦ କୁଳିଙ୍ଗ ହୁଏ, ଏହା ମଧ୍ୟନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେବ ।
ଅତଏବ ଅକାରନ୍ତର ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଅନ୍ତରାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ
ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଯେପରି ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ତ ଶବ୍ଦ ବିସ୍ତରାନ୍ତ ଓ
ଗରିମନ୍ତ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ତରାନ୍ତ ଏବଂ ଦୁହେଁ ଅଧିକ ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ
ହୋଇଅଛନ୍ତି । ସ୍ୱତରଂ ସେହି ଦୁଇ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ, କିନ୍ତୁ ପୟସ୍ତ୍ର
ଓ ସମାନ ଶବ୍ଦ ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଅନ୍ତରାନ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିସ୍ୱର-
ବିଶିଷ୍ଟ ଥିବାର ପୁଂଲିଙ୍ଗ ନ ହୋଇ କୁଳିଙ୍ଗ ହେଲା ।

୨ । ଏକସ୍ୱର ଛକାରନ୍ତ ଓ ଛକାରନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଯଥା-
ଶ୍ରୀ, ଦ୍ରୀ, ଧୀ, ଷ୍ଟ୍ରୀ, ଭ୍ରୀ, ଶ୍ରୀ, ପ୍ରଭୃତି ।

୩ । ଯୋନିବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣିବାଚକ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—
ଦୁହିତା, ମାତା, ଯେନୁ ପ୍ରଭୃତି । ବିଶେଷ ବିଧାନ ହେତୁରୁ ଦାର
ଓ କଳହ ଶବ୍ଦ ଯୋନିବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣିବାଚକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦାରଶବ୍ଦ
ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଓ କଳହ ଶବ୍ଦ କୁଳିଙ୍ଗ ।

୪ ନାମ ବିଦ୍ୟୁନ୍ନିଶା ବଲ୍ଲୀ ଗଣା ଦିବ୍ ତୁ ନୟାଦି ସ୍ୱାମ୍ ।

୫ ଅଦନ୍ତେ ଦ୍ୱିଗୁରେକାର୍ଥୋ ନ ସ ପାତସୁଗାଦିଭ୍ୟଃ ॥

୬ ତଳ ବୃନ୍ଦେ ଯେନକଟ୍ୟାହା ବୈରମୈ ଥିନକାଦିବୁନ ।

୪ । ବିଦ୍ୟୁତ୍, ନିଶ, ବଲ୍ଲୀ, ଗଣା, ଦିବ୍, ତୁମ୍, ନୟା ଓ ଲଙ୍ଗା-
ବାଚକ ଶବ୍ଦ ସବୁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ବିଦ୍ୟୁଦ୍ବାଚକ—ତତ୍ତ୍ୱ
ସୌଦାମିନୀ, ଚଞ୍ଚଳା ଇତ୍ୟାଦି ନିଶାବାଚକ ଶ୍ରୀ, ସି ଯାମା, ରଜନୀ
ପ୍ରଭୃତି । ଲତାବାଚକ ବଲ୍ଲୀ, ବ୍ରତତ୍ତ୍ୱ, ଶରୁଧି ପ୍ରଭୃତି । ଗଣାବାଚକ
ଗଣା, ବଲ୍ଲୀ ପ୍ରଭୃତି । ଦିବ୍ବାଚକ—ବିଶ୍ ଆଶା ଦୁରିତ୍ ପ୍ରଭୃତି ।
ତୁମ୍ବାଚକ—ତୁମ୍, ପୃଥ୍ୱୀ ଅତଳା ପ୍ରଭୃତି । ନୟାବାଚକ—ସରିତ୍,
ନୟା । ନିମ୍ନଗା ପ୍ରଭୃତି । ଲଙ୍ଗାବାଚକ—ଗ୍ରୀଡ଼ା, ଦ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତି । ମନ୍ଦାସ,
ଶବ୍ଦ ଲଙ୍ଗବାଚକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ବିଧାନରୁ ଖୁବ ଲିଙ୍ଗ
ହେବ ।

୫ । ସମାହାର ଦ୍ୱିଗୁସମାସର ନିଷ୍ପନ୍ନ ଅକାରନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସବୁ
ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ପାତ, ଯୁଗ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପରସ୍ମିତ ହେଲେ ହୁଏ
ନାହିଁ । ଯଥା ସମାହାର ସୟାଶଂ ଲୋକାନାଂ ସମାହାରଃ
ସଲୋକା ଏବଂ ପଞ୍ଚମୁକ୍ତି, ଦ୍ୱିପୁଷ୍ପ ଇତ୍ୟାଦି । ପାତାଦି ଯଥା—ଦ୍ୱିପାତ
ଶତ୍ରୁର୍ପୁଂ, ସିଭୁବନମ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

୬ । ଶବ୍ଦେ ସ୍ୱାର୍ଥେ ଅଥବା ସମୁଦାର୍ଥେ ବିହିତ ତଳ ପଦ୍ୟସ୍ୱାନ୍ତ
ସମୁଦାର୍ଥେ ବିହିତ ଯ, ଇନ୍ କଟ୍ୟ ଓ ସପ୍ରତ୍ୟସ୍ୱାନ୍ତ ଏବଂ ବିଷୟ
ଓ ବିବାଦ ଅର୍ଥରେ ବିହିତ ବୁନ୍ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୱାନ୍ତ ଶବ୍ଦସବୁ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
ହୁଏ । ଯଥା—ଶବ୍ଦେ ତଳ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୱାନ୍ତ—ଗୋତା, ପଟ୍ଟତା, ବୁଦ୍ଧିତା
ଇତ୍ୟାଦି, ସ୍ୱାର୍ଥେ—ଦେବତା, ସମୁଦାର୍ଥେ—ଗ୍ରାମତା, ବନ୍ଧୁତା,
ଜନତା ଇତ୍ୟାଦି । ଯ, ଇନ୍ କଟ୍ୟ ଓ ସ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୱାନ୍ତ ଯଥା—ପାଶ୍ୟ ।
ଗଣ୍ୟା ବାତ୍ୟା ଖଳିନୀ ପଦ୍ୟମା ରଥକଟ୍ୟା ଗୋପା । ବୁନ୍ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୱାନ୍ତ
(ଅଶ୍ୱ ଓ ମହୁଷ ବିଶେଷାର୍ଥରେ ବୁନ୍)

୭ ସ୍ୱାସ୍ତ୍ୟାଦିବାଦନକ୍ରିୟାଲ୍ଲୀ ଶବ୍ଦ ଶୂନ୍ୟାଦି ଯୁକ୍ତଞ୍ଜନି ନିଶାଃ ॥

ଯଥା—ଅଶ୍ୱମତ୍ତସିକା ଏବଂ କାକୋଲୁକିକା ଇତ୍ୟାଦି । ଅସି ଓ ଭରହାଜକ ବିଲାହ ଏହି ଅର୍ଥରେ ବୁନ୍—ଅସି ଭରହାଜକା କୁସ୍ତ୍ର ଓ କୁଶିକର ବିବାହ ଅର୍ଥରେ ବୁନ୍—କୁସ୍ତ୍ରକୁଶିକା । ବିଶିଷ୍ଟ ଓ କୁଶିକର ବିବାହ ଏହି ଅର୍ଥରେ ବୁନ୍—ବିଶିଷ୍ଟକୁଶିକା । ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ପଦର ପରସ୍ପର ପାଦ ଓ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ତର ଗପ୍ତାଦାନ ଓ ଦଣ୍ଡ ଅର୍ଥରେ ବନ୍ଧିତ ବୁନ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ।
ଯଥା—ଦୁଇ ଦୁଇ ପଦ ଦ୍ୱିପାଦିକା ଦୁଇ ଦୁଇ ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱିଶବ୍ଦିକା । ଦୁଇଶବ୍ଦ ଦଣ୍ଡ ବା ଦାନ କରିବା ଅର୍ଥରେ ଦ୍ୱିଶବ୍ଦିକା ଇତ୍ୟାଦି ।

୭ । ସ୍ୱାଧିକାରରେ ଶବ୍ଦ ଓ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ କାରକ ବାଚ୍ୟରେ ବନ୍ଧିତ ଅନି କ୍ରିନ୍ ଶୂନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଶୂନ୍ୟାଦି ଯୁକ୍ତ ଇଟ୍ ଅଟ୍ ଇଞ୍ଜିନ ଓଶ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ଅନ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ଅଜାବନ ଅକରଣି । କ୍ରିନ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ କୃତ, ଗତ, ବୁଦ୍ଧି, ମତ ଇତ୍ୟାଦି । ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଯଥା—ପ୍ରବାହିକା, ପ୍ରାକୃତିକା, ଶାୟିକା ଭୂଷିକା ଆସିକା ଇତ୍ୟାଦି । ଶବ୍ଦ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ବ୍ୟବହାସୀ ଶୂନ୍ୟ—ଶାୟିକା ଇନ୍ଦ୍ରସିକା ଇତ୍ୟାଦି । କ୍ୟପ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ୍ୟା ଇତ୍ୟା ସମନ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି । ଯୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ଶ୍ରୁତନା ଶ୍ରୁତନା ଇତ୍ୟାଦି ଇଞ୍ଜି—ଆଜି କୃଷିଃ ଇତ୍ୟାଦି । ଅଟ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ପରା ଭଦ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି । ଇଞ୍ଜି ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—କାରି ପିବା ଇତ୍ୟାଦି । ନି ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ହନି ନାନ ଗ୍ଳାନି ଇତ୍ୟାଦି । ଶ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ନିୟା ଇତ୍ୟାଦି ।

୮ ଉଶାଦିଷ୍ଟ ନରୁଣସ୍ତୁ ଧୃତ୍ୟାବୁଞ୍ଜନ୍ତଂ ଚଳଂ ସ୍ତ୍ରୀରମ୍ ।
୧୦ ଗରୁଡ଼ୀଞ୍ଜୟାଂ ପ୍ରହରଣଂ ଚେନ୍ନୋଷ୍ଟା ପାଲିବା ଶ ଦିକ୍ ॥
୧୧ ଘଞ୍ଜୋଞ୍ଜ୍ୟ ସା ନିୟାସ୍ୟାଂ ଚେନ୍ନୋଷ୍ଟା ପାଲିବା ହି ପାଲିଗୁମ୍ ।
ଶୈଳମ୍ପାତା ଚ ମୃଗୟା ବୈଳମ୍ପାତା ସ୍ୱଧେତ ଦିକ୍ ॥

୮ । ଉଶାଦି ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟରେ ନି, ଉ ଓ ଈ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ । ନି ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ଶ୍ରେଣୀ, ଶ୍ରେଣୀ । ସୁର ନାମକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ବୋଲି ବିଶେଷ ବିଧାନ ଥିବାରୁ ଅଗ୍ନି ଓ ବହ୍ନି ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଯୋନି ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂ ଉଭୟଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ପାଷ୍ଟ୍ର ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ବୋଲି କଥିତ, ଅତଏବ ଯୋନି ଶବ୍ଦ ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ପାଷ୍ଟ୍ର ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । କାହାରି ମତରେ ଅନି ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
ଯଥା—ଅରଣି, ଧରଣି, ଧମନ, ଅବନ, ବର୍ତ୍ତନ, ଗ୍ରହଣି ଇତ୍ୟାଦି ।
ଉ' ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—କର୍ଷ୍ଣ, ଚମ୍, ଚନ୍, ବଧୂ, ସର୍ଜ୍ଜ, ଶର୍ଜ୍ଜ, ଚର୍ଜ୍ଜ ।
ଈ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ଅଗା, ଚଗା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚର୍ଜ୍ଜା ।

୯ । ଡୀ, ଅପ୍ ଓ ଉଞ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଚଳ ଓ ଅଚଳ ପଦାର୍ଥ ବାଚକ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ । ଡୀ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—କଦଳୀ, କନ୍ଦଳୀ, ତାଳୀ, କେଶା । ଅପ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ଶିବା, ବଳାକା, ମକ୍ଷିକା, କଟା, ମାଳା, ଚଞ୍ଚା । ଉଞ୍—ବ୍ରହ୍ମବଧୂ ।

୧୦ । ପ୍ରହରଣବାଚକ ଶବ୍ଦରୁ ଉତ୍ତର ଶ ପ୍ରତ୍ୟୟ କଲେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ମୋଷ୍ଟା ପାଲିବା ଇତ୍ୟାଦି ।

୧୧ । ସେହି ନିୟା ଏଥିରେ ଏହିପରି ଅର୍ଥରେ ଘଞ୍ଜନ୍ତ ଶବ୍ଦରୁ ଉତ୍ତର ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟ କଲେ ସେହି ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ । ଦଣ୍ଡପାତା, ପାଲିଗୁମ୍ (ପାଲି ଗୁନମାସୀୟ ପର୍ଣ୍ଣିମା), ଶୈଳମ୍ପାତା, ମୃଗୟା ବୈଳମ୍ପାତା ସ୍ୱଧା ଇତ୍ୟାଦି ।

୧୭ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୟାତ କାଚନ୍ତୁ ଶାଲ୍ମଳିକାଃ ପରସ୍ମେ ଯଦ୍ ।
 ୧୮ ଲଙ୍କା ଶେଫାଳିକା ଟୀକା ଧାତକୀ ପଞ୍ଜିକାତନା ॥
 ସିଧୁକା ସାରକା ହିକ୍ତା ପ୍ରାଚିନାଲକା ପିପ୍ପିଲିକା ।
 ତନ୍ଦୁଳା କଣିକା ଭୂଞ୍ଜିତପୁରୁଷା ସ୍ତବ ମହାପୁଃ ।
 ପିତ୍ତାକତଶ୍ରାକାକଣ୍ୟାଶ୍ଚ ଶୁଣ୍ଠିଃ ଶାଣୀ ଦ୍ରୁଣୀ ଦରତ୍ ।
 ସାତଃ କନ୍ଦା ତଥାସଦୀ ନାସ୍ତ୍ୟ ସଜସଂସ୍ପିତ ।
 ଝଲ୍ଲିଷା ଚର୍ଚ୍ଚା ପାସା ହୋରା ଲହା ଚ ସିଧୁଳା ।
 ଲକ୍ଷା ଲକ୍ଷା ଚ ଗଣ୍ଡୁଷା ଗୁପ୍ତସୀ ଚମ୍ପସୀ ମସୀ ॥

- ୪୦୫ -

ପୁଂଲିଙ୍ଗ ସଂଗ୍ରହ

୧୪ ପୁଂସ୍ତେ ସତେବ ନୂତନଃ ସମର୍ଥଃ ସ୍ୱାଃ ସୁଗୁଣଃ ।

୧୭ । ଯେବେ ଅଳ୍ପଭାବ ବିକଷା ହୁଏ, ତେବେ ମୃଣାଳାଦି ଶବ୍ଦ
 ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗହୁଏ । ଯଥା—ସ୍ତ୍ରୀଂ ମୃଣାଳଂ = ମୃଣାଳୀ । ହସ୍ତଃ ବଂଶଃ =
 ବଂଶୀ । ସ୍ୱଳ୍ପଂ ବଳଂ = ବଳା ଏବଂ କୁମ୍ଭୀ, ପ୍ରଶାଳୀ । ଛଟୀ, ପଟୀ
 ତଟୀ, ମଠୀ ପ୍ରଭୃତି । କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥଳରେ ହୁଏ ନାହିଁ ।
 ଯଥା—ହସ୍ତଃ ବୃକ୍ଷଃ = ବୃକ୍ଷକ ଭାବ୍ୟାଦି ।

୧୮ । ଲଙ୍କା ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ । ଲଙ୍କା, ଶେଫାଳିକା, ଟୀକା,
 ଧାତନା, ପଞ୍ଜିକା, ଆତନା, ସିଧୁକା, ସାରକା, ହିକ୍ତା, ପାଚକା,
 ଭଲ୍ଲକା, ପିପ୍ପିଲିକା, ତନ୍ଦୁଳା, କଣିକା, ଭଜ୍ଜି, ପୁରୁଷା, ସ୍ତବ,
 ମାତ୍, ପିତ୍ତ, ବିକତ୍ରା କାକଣୀ, ରୁଣ୍ଠି, ଶାଣୀ, ଦ୍ରୁଣୀ, ଦରତ୍, ସାତ,
 କନ୍ଦା, ଆସଦୀ, ନାସ୍ତ୍ୟ, ସଜସଂସ୍ପିତ, ଝଲ୍ଲିଷା, ଚର୍ଚ୍ଚା, ପାସା, ହୋରା,
 ଲହା, ସିଧୁଳା, ଲକ୍ଷା, ଲକ୍ଷା, ଗଣ୍ଡୁଷା, ଗୁପ୍ତସୀ, ଚମ୍ପସୀ, ମସୀ ।

- ୪୦୫ -

ପୁଂଲିଙ୍ଗ ସଂଗ୍ରହ

୧୪ । ସାମାନ୍ୟ ଓ ବିଶେଷ ଦେବ ଅପୁରବାଚକ ଏବଂ ଦେବାପୁରୁଷ
 ଅନୁଚରବାଚକ ଶବ୍ଦ ସବୁ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ସାମାନ୍ୟ ଦେବବାଚକ

୧୫ ସ୍ୱର୍ଗପାଶାତ୍ ମେଘାବ୍ଧ୍ୟୁ ଦ୍ରୁକାଳାସିଷାବରପୁଃ ॥
 କରଗଣ୍ଡୋଷୁଦୋଦ୍ଭୁଜଶ୍ଚକେଶନଶସ୍ତ୍ରନାଃ ।

—ଅମର, ଦେବ, ପୁରୁଷନ୍, ହିବୌକସ ପ୍ରଭୃତି । ବିଶେଷ ଦେବ-
 ବାଚକ—ବ୍ରହ୍ମନ୍, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ ବିନାୟକ ପ୍ରଭୃତି ।
 ଦେବାନୁଚରବାଚକ—ହାତୀ, ହସ୍ତ, ପ୍ରତାପ, ଜୟ, ବିଜୟ, ନନ୍ଦନ୍
 ମହାକାଳ ପ୍ରଭୃତି । ସାମାନ୍ୟ ଅପୁରବାଚକ—ଦୈତ୍ୟ, ଦେବାରି,
 ଅପୁର ପ୍ରଭୃତି । ବିଶେଷ ଅପୁରବାଚକ ବଳି, ନମୁଚ ପ୍ରଭୃତି ।
 ଦୈତ୍ୟାନୁଚରବାଚକ—କୁଷ୍ମାନ୍ତ ଚଣ୍ଡା, ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରଭୃତି । ବିଶେଷ ନୟମ
 ପୁରାତ୍ତ ଦେବତାଦି ଶବ୍ଦର ସୀତ୍ତାଦି ହେଲେ, ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହେଲେ ନାହିଁ ।

୧୫ । ସ୍ୱର୍ଗାଦିବାଚକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ସ୍ୱର୍ଗାଦିବାଚକ—ସ୍ୱର୍ଗ,
 ନାଳ, ଶିବିକ ପ୍ରଭୃତି । ପାଗବାଚକ—ପାଗ, ହସ୍ତ, ମଶ, ସପ୍ତଚନ୍ଦ୍ର
 ପ୍ରଭୃତି । ପଦବାଚକ—ଅଗ୍ର, ପଦ, ଧରାଧର ପ୍ରଭୃତି ।
 ମେଘବାଚକ—ମେଘ, ବାରବାହ, ସନ୍ଧ୍ୟାହ ପ୍ରଭୃତି ସମୁଦ୍ରବାଚକ
 ଅବ୍ଧି ଜଳନୟ, ସମୁଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି । ବୃକ୍ଷବାଚକ ବୃକ୍ଷ, ମହାବୃକ୍ଷ,
 ଶାଖିନ୍, ଦ୍ରୁମ ପ୍ରଭୃତି । କାଳ ବାଚକ—କାଳ, ହସ୍ତ, ଅନେକସ
 ସମୟ, ମାସଶେଷ ପ୍ରଭୃତି । ଅସିବାଚକ—ଅସି ଶତ୍ରୁଗ ନନ୍ଦକ୍
 ଚନ୍ଦ୍ରହାସ ପ୍ରଭୃତି । ବାଣବାଚକ—ନାଗର ପ୍ରଭୃତି । ଶସ୍ତ୍ର ବାଚକ—ଅଶ୍ତ୍ର
 ଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତି । କରବାଚକ—କର, ବଳି, ରଣ୍ଡି, କରଣ, ଅଂଶୁ
 ହସ୍ତ, ପାଣି ପ୍ରଭୃତି । ଗୁଣବାଚକ—କମୋଳ ଗନ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି । ଓଷ୍ଠ-
 ବାଚକ—ଓଷ୍ଠ, ରତନଜ୍ଞତ ପ୍ରଭୃତି । ବାହୁବାଚକ—ଦୋଷ, ବାହୁ
 ପ୍ରଭୃତି । ଦନ୍ତବାଚକ—ଦନ୍ତ, ରତ୍ନ, ଦଣ୍ଡନ ପ୍ରଭୃତି । କଣ୍ଠବାଚକ—
 କଣ୍ଠ, ଗଳ ପ୍ରଭୃତି । କେଶବାଚକ—କେଶ, କର, ଶିଶିରୋଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି ।
 ନଖବାଚକ—ନଖ, କରରୁଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି । ଧ୍ୱଜବାଚକ—ଧ୍ୱଜ, କୁଚ,
 ପୟୋଧର ପ୍ରଭୃତି । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ବିଶେଷ ପ୍ରଧାନ ହେତୁ
 ହିବୌକସ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହେଲା ନାହିଁ । ଏହିପରି ସବୁ ।

୧୭ ଅନ୍ଧାଦୁନ୍ନ ୧୭ କ୍ଷେତ୍ରଭେଦା ୧୮ ରାସ୍ୟନାଃ ପାଗସଂଖ୍ୟକାଃ ।

୧୯ ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ ଦ୍ୟାସ୍ତ ନିର୍ଯ୍ୟାସା ଅସନ୍ନନ୍ତା ଅବାଧୂତାଃ ।

୨୦ କଶେରୁ ଜତୁବସ୍ତୁନି ହିତ୍ତ ତୁ ରୁ ବିରାମକାଃ ॥

୨୧ କ ଷ ଶ ଯ ମ ଗୋପାଳା ଯଦ୍ୟଦନା ୨୨ ଅମୀ ଅଧ ।

୧୭ । ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ଧ ଏବଂ ଅନ୍ଧ ଶବ୍ଦଥାଏ ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଅନ୍ଧାନ୍ତ—ପୂର୍ବାନ୍ତ ପରାନ୍ତ ଇତ୍ୟାଦି । ଅନ୍ଧାନ୍ତ—ଏକାନ୍ତ, ଦ୍ୱିତ୍ୱ, ତ୍ରିତ୍ୱ ଇତ୍ୟାଦି ।

୧୭ । ବିଷବିଶେଷବାଚକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ— ସୌରାଷ୍ଟ୍ରିକ, ଶୌକ୍ଳିକେୟ ଇତ୍ୟାଦି ।

୧୮ । ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଭିନ୍ନର ପରିସ୍ଥିତି ରାସି ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଅହୋରାସି ସବରାସି । ସଂଖ୍ୟାପୂର୍ବକ ହେଲେ ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗ ହେବ ।

୧୯ । ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ ପ୍ରଭୃତି ନିର୍ଯ୍ୟାସବାଚକ ଶବ୍ଦ ଏବଂ ଅନୁଗାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଯଥା ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ, ଯକ୍ଷଧୂପ, ଗୁରୁଶୁକ୍ତ, ପିତୃକ ପ୍ରଭୃତି ଏବଂ ତିଳ, ଗୋଧମ ପ୍ରଭୃତି । ଅସ୍ତଗାନ୍ତ—ଅଗ୍ନିରସ୍ତ ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁଗାନ୍ତ—ରାଜନ୍ ପ୍ରଭୃତି ।

୨୦ । କଶେରୁ, ଜତୁ ଓ ବସ୍ତୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନାବନ୍ତ ଓ ରୁକାବନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଯଥା—ହେତୁ, ସେତୁ, ମେରୁ, କଂଶାରୁ ପ୍ରଭୃତି ।

୨୧ । ଅକାବନ୍ତ ଶବ୍ଦର ଆକାର ପୂର୍ବରେ ଯେବେ କ'ଣ, ଶ ଭ, ମ ଓ ର ଥାଏ, ତେବେ ସେହିସବୁ ଶବ୍ଦପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ଲୋକ ଅଙ୍କ, ନିକଷି, ତୃଣ କଣ, କୁମ୍ଭ, ଦର୍ଭ, ହୋମ, ଧୂମ, ଶୀକର, ଅଙ୍ଗୁର ପ୍ରଭୃତି ।

୨୨ । ପ, ଥ, ନ, ସ୍ୱ ସଂଚିତକାର ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣର ପୂର୍ବରେ ଥାଏ ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଯଥା—ଯୁପ, କପି, ନିଶୀଥ, ଅବଭଥ, ଫେନ, ଭିନ, ମୟୁ, ମନ୍ଥ୍ୟ, କାର୍ପାସ, ରସ, ଖଟ ପ୍ରଭୃତି ।

ପ ଥ ନ ସ୍ୱ ସ ଟୋ ପାନ୍ତା ୨୩ ଗୋପାଖ୍ୟାଶ୍ଚାରଣାଦ୍ୱୟାଃ

୨୪ ନାମ୍ନ୍ୟକର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଭାବେ ଚ ଘଷ୍ଟ ଜବ୍ଦନଞ୍ଚ ଶ ଭାଷୁରଃ

୨୫ ଲ ୨୮ ଲ୍ୟଃ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱମନିଜ୍ ଭାବେକୋଘୋଃ କଃପ୍ରାଦିତୋଃ-

ନ୍ୟତଃ ।

୨୩ । ଗୋପର ଆଦିପୁରୁଷବାଚକ ଓ ଚରଣ (ବେଦଶାଖା) ବାଚକ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଗୋପବାଚକ—କଣ୍ୟାପ, ଭରଦ୍ବାଜ, ବଶିଷ୍ଠ ପ୍ରଭୃତି । ଚରଣବଦ୍ଧ କେ—କଠ, ବହୁର, କଳାପ, ଶୁଦୋଗ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ।

୨୪ । ସଂଜ୍ଞା ବୁଝାଇଲେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱମ୍ଭିନ୍ନ କାରକବାଚ୍ୟରେ ଏବଂ ଭାବବାଚ୍ୟରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଘଷ୍ଟ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । କର୍ମଣି ଘଷ୍ଟନପ୍ରକାର ପ୍ରାସ । କରଣେ—ବେଦ, ଅପାଦନେ—ପ୍ରପାତ, ଅଧିକରଣେ—ପ୍ରସାଦ, ଭାବେ—ପାକ, ରାଗ, ପାଦ, ରୋଗ, ଦୟା, ଲଭ ପ୍ରଭୃତି । ଅପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଜୟ, ନୟ ପ୍ରଭୃତି, ଅପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତକର, ଗ୍ରହ ପ୍ରଭୃତି । ନଷ୍ଟ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ଯଜ୍ଞ, ପ୍ରଜ୍ଞା ଶ ପ୍ରତ୍ୟୟଂତ—ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଭୃତି । ଦ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ—ହର ଉରଶ୍ଚିତ ପ୍ରଜ୍ଞତ ପ୍ରଭୃତି । ଅଥର୍ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ, ବେପଥୁ ଆନନ୍ଦପଥୁ ପ୍ରଭୃତି ।

୨୫ । କର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟରେ ବିହତ ଲ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଯଥା—ନନ୍ଦନ, ରମଣ, ମଧୁସୂଦନ ପ୍ରଭୃତି ।

୨୬ । ଭାବବାଚ୍ୟରେ ବିହତ ଇମନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଂତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଯଥା—ପ୍ରସ୍ଥମା, ଲଭିମା, ମନ୍ଥମା ଇତ୍ୟାଦି ।

୨୭ । ଭାବବାଚ୍ୟରେ ବିହତ କ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଯଥା—ଆଶୁତ୍ଥପ, ଶାଳଗ୍ରୋହପ ଇତ୍ୟାଦି ।

୨୮ । ପ୍ରାଦି ଉପସର୍ଗ ଓ ଉପପଦର ପରସ୍ପରିତ ଦ୍ୱା ସଂଜ୍ଞକ ଧାତୁର ଉତ୍ତର ବିହତ କ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ଯଥା—ନଧି, ଆଦି, ବିଧି, ବାଳଧି, ଜଳଧି ଇତ୍ୟାଦି ।

୨୯ ଦ୍ରବ୍ୟେ ଶ୍ଳେଷଞ୍ଜିତାବଶ୍ଳେଷଞ୍ଜିତା ନ ସମାହୃତେ ।

୩୦ କାନ୍ତଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେନ୍ଦ୍ର ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ ସ୍ବର୍ଗେନ୍ଦ୍ର ବକୋଽପି ଚ ।

୩୧ ବଟକଣ୍ଡା, ମୁବାକଣ୍ଡା, ରଈକଣ୍ଡା ବୁଢ଼ିଆଙ୍କଃ ।

ପୁରୋହିତ୍ୟଃ ସମୁଦ୍ଗତଃ ବିଚିତ୍ରବତୀଃ ଗତଃ ॥

କେ।କେ।ଉଦକେଦକେ।ସ୍ତୁ ପିଣ୍ଡଗେ।ସ୍ତୁପିଚିଣ୍ଡବତ୍ ।

ଗଡ଼ଃ କରଣେ । ଲଗୁଡ଼େ ବରୁଣ୍ଡ କାଣୋ ଦାଣଃ ।

ଦୃଢ଼ସୀମନ୍ତଃସ୍ତତଃ ସେମନ୍ତେନ୍ନୀଧବୁଦବୁଦାଃ ।

କାସନକୋରୁ ଦଃ କୁଳଃ ସେନସ୍ତୁ ପୌ ସପ୍ତ ପକୋ ॥

ଆତପଃ ସବି ସ୍ବେ ନାଭିଃ କୁଶପତ୍ରକେଦରାଃ ।

ପରନ୍ତରପ୍ରଭାସ୍ତୁ ଗୋଲକ୍ଷିକାମୁଦ୍ରାମାଃ ।

ବେତାଳଭଞ୍ଜମଞ୍ଜୁଷା ପୁରାଣୋପାଦି ପଞ୍ଚମଃ ।

କୁଳାଶୋ ରଘୁସନ୍ତୋକ ସ କଟାକ୍ଷ ପଦପ୍ରବନ୍ଧଃ ॥

୨୯ । ଇଚ୍ଛାରେଇର ଦ୍ରବ୍ୟ ସମାପ୍ତରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଅଣ୍ଟାବଡ଼ବା ଶବ୍ଦ
ସ୍ଵଲିଙ୍ଗ । ଆଉ ସମାଧାର ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଲେ ଖାଁ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ
ଯଥା— ଅଣ୍ଟାବଡ଼ବା, ଅଣ୍ଟାବଡ଼ବଂ ।

୩୦ । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଲୌହପର୍ଯ୍ୟାୟକ ଶବ୍ଦର ପରିସ୍ଥିତି କାନ୍ତ ଶକ୍ତି ସୂଚକ । ଯଥା—ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ, ଅର୍ଜକାନ୍ତ, ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ, ଅସ୍ପଷ୍ଟାନ୍ତ, ଲୌହକାନ୍ତ, ଇତ୍ୟାଦି ।

୩୧ । ବଟକ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ । ବଟକ, ଅନୁବାକ, ରଞ୍ଜକ,
କୁଞ୍ଜକ, ପୁଞ୍ଜ, ଦୁଞ୍ଜ, ସମୁଦ୍ର, ବଟ, ପଟ, ଖଟ, କୋଟ ଅଭ୍ୟୁତ୍ପ
ପିଣ୍ଡ, ଗୋଣ୍ଡ, ପିଣ୍ଡଣ, ଗଡ଼, କରଣ୍ଡ, ଲଗୁଡ଼, ବରଣ୍ଡ, କଣ, ଦଣ
ଦୂଡ଼, ସୀମନ୍ତ, ହରିତ୍, ସେମନ୍ତ, ଉଦ୍‌ଗାଧ, ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍, କାସମନ୍ତ,
ଅବୁଦ୍, କୁନ୍ଦ, ଫେନ, ପ୍ରୁପ, ପୁପକ ଆକପ, ନାଭି, କୁଣପ, କ୍ଷୁର
କେଦର, ପୁର, କ୍ଷୁର, ଚନ୍ଦ୍ର, ଗୋଳ ହିଙ୍ଗ, ଲ, ପୁଦଲେ ବେତାଳ,
ଭଲି, ମଲି, ପୁରୋଡ଼ାଶ, ପଟ୍ଟଶ କୁଳୁଷ, ରଭସ, କଟାହ, ପତ୍ତଦ୍ରବ

കുറുപ്പിന്റെ മഹത്വം

୩୨ ଦ୍ଵିତୀୟୋକ୍ତ୍ୟକ୍ତ ଶାଠ୍ୟପର୍ଯ୍ୟନ୍ତବ୍ରତମୋଦକମ୍ ।

ଶୀତୋଷ୍ଠମାଂସରୁଧର ମୁଖାକ୍ଷଦ୍ରବଣଂ ବଳମ୍ ॥

ପଳ ହେମ ଶୁକ୍ଳ ଲେହ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଶୁଭଶୁଭମ୍ ।

ଜଳପୁଷ୍ପାଣି ଲବଣଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନମ୍ୟବୁଲେପନମ୍ ॥

କୃଷକଙ୍କ ସଂଗ୍ରହ

୩୨ । ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ସ୍ଵଲିଖ୍ୟ ଏବଂ ସ୍ଵାଲିଖ୍ୟ ଉଭୟ ହେଲେ,
ଏକତ୍ର ଉଭୟ ଶବ୍ଦ ଦ୍ଵାରା ବଲିଙ୍ଗ ହେବ । ଆକାଶ ପ୍ରଭୃତି ପର୍ଯ୍ୟାୟକ
ଶବ୍ଦ ଶ୍ଳୋକଲିଙ୍ଗ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ବିଶେଷ ବିଧାନ ଥିଲେ ଅନ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ
ହେବ । ଏହା ପୁରୋକ୍ତ କୃତ୍ତାଯାଇଅଛି । ଆକାଶପର୍ଯ୍ୟାୟକ-ଶ, ନଭସ୍,
ବିପ୍ଳବ, ଗଗନ ପ୍ରଭୃତି । ଅରଣ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଅରଣ୍ୟ, କାନନ,
ବନ, ବିପିନ ପ୍ରଭୃତି । ପୃଥିବୀପର୍ଯ୍ୟାୟକ ପ୍ରସବନ । ରଜ୍ଜୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—
ଅଭ୍ର, ରଜ୍ଜୁ, ବିଳ । ହିମପର୍ଯ୍ୟାୟକ-ହିମ, ତୁହିନ, ପ୍ରାଳେୟ ।
ଜଳ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ-ଉଦକ, ଜଳ, ବାରି, ଅମ୍ବୁ, ନୀର । ଶୀତପର୍ଯ୍ୟାୟକ—
ଶୀତ, ଶିତ୍ତର । ଉଷ୍ଣପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଉଷ୍ଣ, ଶୀତ । ମାଂସ-ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—
ମାଂସ, ପିଣ୍ଡିତ, ତରସ । ଶୋଣିତ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ରୁଧିର, ଶୋଣିତ ।
ମୃଗପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ବଦନ, ଆସ୍ୟ, ମୃଗ, ବକ୍ର । ନେତ୍ରପର୍ଯ୍ୟାୟକ—
ଅକ୍ଷ, ଚକ୍ଷୁ, ଲେଚନ, ନୟନ, ନେତ୍ର । ଦ୍ରାବଣପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଦ୍ରବଣ,
ଧନ, ଦ୍ରବ୍ୟ । ବଳପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ବଳ, ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ, ସୈନ୍ୟ, ଚକ୍ର,
ସାମର୍ଥ୍ୟ । ଲଙ୍ଗଳ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଢଳ, ଲଙ୍ଗଳ । ସୂର୍ଯ୍ୟପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ହେମନ୍ତ
ସୂର୍ଯ୍ୟ କାଞ୍ଚନ । ଶୁକ୍ଳ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଶୁକ୍ଳ, ତାମ୍ର, ଔଷ୍ଣପୁର । ଲୌହ-
ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଲୌହ, ଅୟସ୍, ଶସ୍ତ୍ରକ, ରୂପ୍ୟ, ଖର୍ଜୁର, ଶ୍ଵେତ,
ସୀସକ, କାଂସ୍ୟ, ପିତ୍ତଳ ଇତ୍ୟାଦି । ଲୌହାଚକ ଶବ୍ଦ
ଶ୍ଳୋକଲିଙ୍ଗ । ମୁଖପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ମୁଖ, ଶର୍ମ୍ମନ, ଶାତ । ଦୁଃଖ-
ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, କୃତ୍ତି । ଅଶ୍ଵତ୍ଥପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଅଶ୍ଵତ୍ଥ

୩୩ । କୋଟ୍ୟା ଶତ ଦ୍ଵ୍ୟଂଶ୍ୟାନ୍ୟା ଲକ୍ଷା ନୟତଂ ଚ ଚତ୍ଵ

୩୪ । ଦ୍ଵ୍ୟର୍ କମପିତ୍ଵାନ୍ୟଂ ୩୫ ଯଦନ୍ୟାନ୍ୟମକର୍ତ୍ତ୍ଵି ।

ଅମଙ୍ଗଳ, ଅକଳାଶ । ଜଳପୁଷ୍ପ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ପଦ୍ମ, ଅରବିନ୍ଦ, ସୌଗନ୍ଧିକ, କୈରବ । ଲବଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ଲବଣ, ସାମୁଦ୍ରିକ, ସୈନ୍ଧବ । ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ତେମନ ନିଷ୍ଠାନ ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ ଘାତ । ଅନୁଲେପକାରକ—କୁଙ୍କୁମ, ଅଗୁରୁ, ଚନ୍ଦନ । ଦ୍ଵାରପର୍ଯ୍ୟାୟକ ଦ୍ଵାର, ଗୋପପୁର । ସମୀପକାରକ ଅନ୍ତକ ନିକଟ । ଅଙ୍ଗଶବ୍ଦାଚକ—ଅଙ୍ଗଶ, ଚରୁର । ପୃଷ୍ଠକାରକ—ରଣ, ପୃଷ୍ଠ, ଜନ୍ୟ । ଆଭରଣକାରକ—ଆଭରଣ, କେୟୁର । ଅନ୍ତକାରକ ଧାନ୍ତ, ତମିର, ଅନ୍ତକାର । ବସ୍ତ୍ରକାରକ—ବସ୍ତ୍ର, ବାସସ୍ । ଅନ୍ୟକାରକ—ଅନ୍ୟ, ଭକ୍ତ, ଅନ୍ୟ । ଦାରୁକାରକ ଦାରୁ, କଷୁ, ଇନ୍ଦନ । ସୁରତକାରକ—ସୁରତ, ନୟନ । ଉଦରକାରକ—ଉଦର, କୁଣ୍ଡ । କାଞ୍ଚିକାରକ—କାଞ୍ଚିକ, ଧାନ୍ୟାମ୍ । ପୀୟୂଷକାରକ—ପୀୟୂଷ, ଅମୃତ । ପିଚ୍ଛକାରକ—ପିଚ୍ଛ, ବହ୍ନ । ନଗରକାରକ—ନଗର, ପତ୍ତନ । ଔଷଧକାରକ—ଔଷଧ, ଭେଷଜ । ଶୁପକାରକ—ଶୁପ, ଶରଣ । ଚିତ୍ରକାରକ—ଚିତ୍ର, ଚେତସ୍, ହୃଦୟ । ଅପତ୍ୟକାରକ—ଅପତ୍ୟ, ପୋତ । ନକ୍ଷତ୍ରକାରକ—ଉ । ତାଳୁକାରକ—ତାଳୁ, କକୁଦ ଭୟକାରକ—ଭୟ, ସାଧୁସ । ଶୁଙ୍ଖକାରକ—ଶୁଙ୍ଖ, ବିଷାଣ । ପୁଷ୍ପକାରକ—ପୁଷ୍ପ, ମଳ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟକାରକ—ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ହୃଷିକ, କରଣ ।

୩୩ । କୋଟି ଭିନ୍ନ ସଂଖ୍ୟାକାରକ ଶବ୍ଦ ବଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ଲକ୍ଷ ଓ ନୟତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ବା ଶ୍ଵାବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ଶତ, ଶହସ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଲକ୍ଷ, ଲକ୍ଷା । ନୟତ, ନୟତା ।

୩୪ । ଅସ୍, ଇସ୍, ଉସ୍ ଓ ଅନ୍ତରାନ୍ତ ଦ୍ଵିସ୍ଵର ଶବ୍ଦ ଶ୍ଵାବଲିଙ୍ଗ । ଯଥା—ଅସ୍, ଶ୍ରାନ୍ତ, ଯଶସ୍, ପୟସ୍, ବର୍ଜସ୍, ତେଜସ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

୩୬ ସାନ୍ତଂ ସଲେପ୍ୟଂ ଶିଷ୍ଟଂ ୩୭ ଶାନ୍ତଂ ପ୍ରାକ ସଂଖ୍ୟାୟାନ୍ୟତମ୍ ।

୩୮ ପାସାଦ୍ୟଦନ୍ତରେକାପୌ ଦ୍ଵିଗୁଲ୍ ଶାନ୍ତସାରତଃ ॥

ଇସ୍, ଶ୍ରାନ୍ତ—ସପ୍ତସ୍ ହସ୍, ଜ୍ୟୋତିସ୍, ଇତ୍ୟାଦି । ଉସ୍, ଶ୍ରାନ୍ତ—ବସ୍, ଧସ୍, ଅରୁସ୍, ଇତ୍ୟାଦି । ଅନ୍ତରାନ୍ତ—ସେମନ୍, ନାମନ୍, ଛଦନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

୩୫ । କର୍ତ୍ତୃଭିନ୍ନ କାରକ ଓ ଭାବବାର୍ତ୍ତାରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଅନ୍ତରାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶ୍ଵାବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ଗମନ, ଦାନ, ଭୋକନ, ଯାନ ସାଧନ ଇତ୍ୟାଦି । ଘଟ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯେତେବେଳେ କାରକ-ବାର୍ତ୍ତାରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ତେତେବେଳେ ବାର୍ତ୍ତାଲିଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶେଷ୍ୟର ଲିଙ୍ଗଭାଗୀ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା—ଗୋଦୋହମ ଘଟୀ, ଶକ୍ତ୍ୟାମା ଘଟୀ ଇତ୍ୟାଦି ।

୩୬ । ସାନ୍ତାନ୍ତ ସକାଶେପ୍ୟ ଓ ଲକାଶେପ୍ୟ ଶବ୍ଦସବୁ ଶ୍ଵାବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ବିଧିଦ୍ଵାରା ବାଧ୍ୟତାରେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଶାନ୍ତ—କ୍ଷେପ, ଗୋପ, କଳସ ଇତ୍ୟାଦି । ସକାଶେପ୍ୟ—ଅନ୍ତରାନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ଇତ୍ୟାଦି । ଲକାଶେପ୍ୟ—କେବଳ, ଦୁର୍ବଳ, କଣ୍ଠଳ ପାତାଳ ଇତ୍ୟାଦି । ବିଶେଷ ବିଧିଦ୍ଵାରା ବାଧ୍ୟତା ହେଲେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଥା—ପୁଷ୍ପ, ପନସ୍, ଶାଳ, ଇତ୍ୟାଦି ।

୩୭ । ଶାନ୍ତ ଶବ୍ଦାନ୍ତ ଶବ୍ଦର ଆଦିରେ ଯେବେ ସଂଖ୍ୟାବାରକ ଶବ୍ଦ ଥାଏ । ତେବେ ଶ୍ଵାବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ବିଶ୍ଵସ, ବିଶ୍ଵସ୍, ପଞ୍ଚବିଂଶ ଇତ୍ୟାଦି । ସଂଖ୍ୟାପ୍ରବକ ନ ହେଲେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଥା—ବର୍ଷାଶ୍ରୟ, ଅପରାଶ୍ରୟ ଇତ୍ୟାଦି ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।

୩୮ । ସମାହାର ଦ୍ଵିଗୁଣିତ ପଦସବୁ ଯେବେ ପାସାଦ୍ୟଂ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ଶ୍ଵାବଲିଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ, ପାସାଦିର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୁଣ ନାହିଁ, ଶିଷ୍ଟପ୍ରୟୋଗାନୁସାରେ ପାସାଦି କାଶିବାକୁ ହେବ ।

୩୯ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭକରାକ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଭାବୋ ୪୦ ପଥଃ ସଂଖ୍ୟାବ୍ୟୟାପରଃ ।
 ୪୧ ଶ୍ରେୟାଶ୍ଚାୟାକରୁନାଞ୍ଜେତ୍ କଳ୍ପାୟଂ ୪୨ ସଂହତୋ ସଭା ॥
 ୪୩ ଶାଳଥୀପି ପରାବଳା ମନୁଷ୍ୟାର୍ଥାଦରଜକାତ୍ ।

ଯଥା — ଦ୍ଵି ପାସ ସି ପାସ, ସି ଭୁବନ, ଚତୁର୍ଥ ଗ, ଚତୁର୍ଥ ଗ ଇତ୍ୟାଦି ।

୩୯ । ସମାହାରଦ୍ଵୟ ଓ ଅବ୍ୟୟୀଭାବନୁଷ୍ଠାନ ପଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା ଦନ୍ତ — ପାଣିପାଦ, ଦନ୍ତ୍ୟଶ୍ଚ ପ୍ରଭୃତି । ଅବ୍ୟୟୀଭାବ — ଅଧିଷ୍ଠା, ଉପକୃନ୍ତ, ଇତ୍ୟାଦି ।

୪୦ । ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଓ ଅବ୍ୟୟ ଶବ୍ଦରୁ ପର ସେବେ ପଥ ଶବ୍ଦ ଆଇ ସମାସ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ସମାସନୁଷ୍ଠାନ ପଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ଯଥା — ସି ପଥ, ଚତୁଷ୍ପଦ, କାପଥ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଷଷ୍ଠୀ ବହୁବଚନାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସହିତ ଗୁପ୍ତାଶବ୍ଦର ସମାସ ହେଲେ ସେହି ସମାସନୁଷ୍ଠାନ ପଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ବି(ପଥା) ସମୁଦର ଗୁପ୍ତା — ବିଚ୍ଛାୟାଂ । ବହୁବଚନାନ୍ତ ନ ହେଲେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଥା — ଇନ୍ଦର ଗୁପ୍ତା ଇଷକ୍ତାୟା ।

୪୧ । ଷଷ୍ଠୀ ବହୁବଚନାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସହିତ ସମ୍ଭାଷକ ସଭା ଶବ୍ଦର ସମାସ ହେଲେ, ସେହି ସମାସ ନୁଷ୍ଠାନ ପଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ଦାସୀମାନଙ୍କର ସଭା ଦାସୀ ସଭଂ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସଭା ସ୍ତ୍ରୀସଭଂ, ସଭା ଶବ୍ଦରେ ସମୁଦ ନ ବୁଝାଇଲେ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଥା — ଦାସୀ ସଭା ଇତ୍ୟାଦି ।

୪୩ । ରଜ ଶବ୍ଦ ଭିନ୍ନ ରଜାର୍ଥ ଶବ୍ଦ ଓ ମନୁଷ୍ୟଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ ସହିତ ଗୁପ୍ତାର୍ଥ ଓ ସମ୍ଭାଷକ ସଭା ଶବ୍ଦର ସମାସ ହେଲେ ସେହି ସମାସ ନୁଷ୍ଠାନ ପଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ନୟସଭ, ରକ୍ଷସଭ, ଭିନସଭ, ପିଶାଚସଭ ଇତ୍ୟାଦି । ଦେବସଭ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦାସୀସଭଂ ନୟସଭଂ ରକ୍ଷସଭମିମା ଦଃଃ ।
 ୪୪ ଉପଲୋପନାନ୍ତସ୍ତୁ ଚଦାଦିଭ୍ୟ ପ୍ରକାଶନେ ।
 କୋପଜ୍ଞ କୋପନାଦ ୪୫ କନ୍ଦୋଶୀ ନରନାମସୁ ।
 ୪୬ ଭବେଶନକରିଭ୍ୟୋଽନେ ୪୭ ସମୁଦେ ଭବକର୍ମଣୋଃ ।
 ଅଦନ୍ତପ୍ରତ୍ୟୟାଃ ୪୮ ପୁଣ୍ୟସୁଦନାଭ୍ୟାଂ ଭୃଃ ପରଃ ॥

୪୪ । ଉପଜ୍ଞ (ଆଦ୍ୟଜ୍ଞାନ) ଓ ଉପନ (ଜ୍ଞାନପ୍ରଦକ) ଆରମ୍ଭର ଆଦିଭ୍ୟ (ପ୍ରଥମଭ୍ୟ) ପ୍ରକାଶ ହେଲେ ଷଷ୍ଠୀନ୍ତ ସହିତ ସେବେ ଉପଜ୍ଞ ଓ ଉପନ ଶବ୍ଦର ସମାସ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ସମାସାତ ପଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା — କ'ର (ବ୍ରହ୍ମାର) ଉପଜ୍ଞ — କୋପଜ୍ଞ । କ'ର (ବ୍ରହ୍ମାର) ଉପନ — କୋପନ ।

୪୫ । ଉଶାନବ୍ୟବେଶର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗ୍ରାମାସମ୍ଭାଷୀୟ ଯେଉଁ ଷଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତ୍ୟନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସେମାନଙ୍କ ପରିସ୍ଥିତ କରୁ ଶବ୍ଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ସୌମସ୍ତ୍ରକରୁ, ଜୈମିନିକରୁ ।

୪୬ । ଭବବାଚରେ ନୁଷ୍ଠାନ ନୃଶ, କ ଓ ଚିତ୍ତ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସବୁ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ଯଥା — ଭବିତବ୍ୟ, ଭବନୀୟ, ଚନ୍ଦବ୍ୟ, ଗତ, ଜାତ, ସଂରାବଣ, ସଂକୋଟିନ, ବ୍ରହ୍ମଭୟ ଇତ୍ୟାଦି ।

୪୭ । ସମୁଦ, ଭାବ ଓ କର୍ମ ଅର୍ଥରେ ବିହିତ କୃଦଂତ, ତଦ୍ଵିତ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ସମୁଦର୍ଥରେ ଭିଷା ର ସମୁଦ ଭୈଷ୍ୟ ଏବଂ ଔପଗବକ; କୈଦାରିକ ଇତ୍ୟାଦି । ଭାବେ ଗୋଭ, ସ୍ତେୟ ଇତ୍ୟାଦି । କର୍ମରେ — ବ୍ରାହ୍ମଣର କର୍ମ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ, ଜତିର କର୍ମ ଜାତ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ।

୪୮ । ପୁଣ୍ୟ ଓ ସୁଦନ ଶବ୍ଦର ପରିସ୍ଥିତ ଅଦ୍ଵ ଶବ୍ଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ପୁଣ୍ୟାଦ୍ଵ, ସୁଦନାଦ୍ଵ । ଏଠାରେ 'ଦ୍ଵ' ପଦ-ଦ୍ଵାରା ସୂଚିତ ହେଲା ଯେ — ଭ ଶବ୍ଦର ପରିବର୍ତ୍ତାଗତ ଶବ୍ଦ ଙ୍ଗ ବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ।

୪୯ । ନି ସ୍ତ୍ରୀବ୍ୟସ୍ତ୍ରୀନାଂ ଭେଦକାନ୍ୟକଭେଦଂ ସ୍ୟ ୫୦ କ୍ଷତୋଟକେ ।
 ଶ୍ୱେତଂ ପିତ୍ତଂ ଗୃହସ୍ଥଂ ଶଂ କଣ୍ଠଂ ମର୍ମଯୋଜନମ୍ ।
 ରଜସ୍ୱୟଂ ବ ଜପେୟଂ ଗଦ୍ୟେ ପଦ୍ୟେ କୃତୋ କବେଃ ।
 ମାଣିକ୍ୟଭାଷ୍ୟସିନ୍ଧୁରଂ ଚାରଂ ଚାବରପିଞ୍ଜରମ୍ ॥
 ଲୋକାୟତଂ ହରିତାଳଂ ବିଦଳଂ ସ୍ଥାଳବାହ୍ନିକମ୍ ।

ପୁଂ ନପୁଂସକ ସଂଗ୍ରହଃ

୫୧ ପୁଂନପୁଂସକସ୍ୟେଃ ଶେଷୋର୍ଦ୍ଧରପିଣ୍ୟାକ କଷ୍ଟକାଃ ॥
 ମୋଦକପ୍ରଣ୍ଡକପ୍ରଜଃ ଶାଟକଃ ୧ କର୍ପଟୋଽବୁଦଃ ।
 ପାତକୋଦ୍‌ଯୋଗଚରକକମାଳାମଳକ, ନଡ଼ଃ ॥

୪୯ । ନି ସ୍ତ୍ରୀ ଅବ୍ୟୟର ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦ ସବୁ ଖୁବ୍ ଲିଙ୍ଗ ଓ
 ଏକବଚନାନ୍ତ ହୁଏ । ଯଥା ମୃଦୁ ପଚତ, ଫୋକଂ ପଚତ
 ଇତ୍ୟାଦି । ଏହି ସବୁ ସ୍ଥଳରେ ମୃଦୁ ଓ ଫୋକ ଶବ୍ଦ ବିଶେଷଣ
 ହେବାରୁ ଏକ ବଚନାନ୍ତ ଓ ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗ ହୋଇଅଛି ।

୫୦ । ଉକ୍ତ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଖୁବ୍ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଉକ୍ତ, ଚୋଟକ
 ଶ୍ୱେତ, ପିତ୍ତ, ଗୃହ, ସ୍ଥ, ଶ, କଣ୍ଠ, ମର୍ମ, ଯୋଜନ, ରଜସ୍ୱୟ, ବାଜ-
 ପେୟ, ଗଦ୍ୟ, ପଦ୍ୟ, ମାଣିକ୍ୟ, ଭାଷ୍ୟ, ସିନ୍ଧୁର, ଚାର, ଚାବର,
 ପିଞ୍ଜର, ଲୋକାୟତ, ହରିତାଳ ବିଦଳ, ସ୍ଥାଳ, ବାହ୍ନିକ ।

୫୧ । ଶେଷ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଓ ନପୁଂସକଲିଙ୍ଗ । ଶେଷ,
 ଅର୍ଦ୍ଧ, ପିଣ୍ୟାକ, କଷ୍ଟକ, ମୋଦକ, ତଣ୍ଡୁଳ, ଟଙ୍କ, ଶାଟକ,
 କର୍ପଟ, ଅବୁଦ, ପାତକ, ଉଦ୍‌ଯୋଗ, ଚରକ, ତମାଳ, ଆମଳକ,
 ନଡ଼, କୁଷ୍ଠ, ମୁଣ୍ଡ, ସାଧୁ ବୁଝ, ସେ ଡିତ, ସେମ, କୁଟିମ, ସଙ୍ଗମ,
 ଶତମାନ, ଅର୍ମ, ଅମ୍ବଳ, ଅବ୍ୟୟ, ତାଣ୍ଡବ କବିୟ, କଦ, କାର୍ପାସ,
 ପାଗବାର, ସୁଗନ୍ଧର, ଯପ, ପ୍ରଗୀବ, ପାଣିବ, ଯପ, ତମସ୍,
 ଚକ୍ରକସ ।

(୧) ଶାକଟ ଇତି ବା ପାଠ ।

କୁଷଂ ମୁଣ୍ଡଂ ସଂଧି ବୁଝଂ ସେଡ଼ିତଂ ସେମ କୁଟିମମ୍ ।
 ସଙ୍ଗମଂ ଶତମାନାମ୍ ସମ୍ବଳାବ୍ୟୟତାଣ୍ଡବମ୍ ॥
 କବିୟଂ କଦକାର୍ପସ ପାଗବାରଂ ସୁଗନ୍ଧରମ୍ ।
 ଯପଂ ପ୍ରଗୀପାଣିବେ ଯୁଷ୍ମଥମସକ୍‌କସୌ ॥
 ୫୨ ଅର୍ଦ୍ଧାର୍ଦ୍ଧୋ ଦୁତାଣାମ୍ ପୁଷ୍ପାଦଂ ବୈଦିକଂ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
 ତନ୍ନୋକ୍ରମିତ୍ ଲୋକେଽପି ତତ୍ତେଦଂସ୍ୟସ୍ତ ଶେଷବତ୍ ॥

ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂ ସଂଗ୍ରହଃ

୫୨ ସ୍ତ୍ରୀପୁଂସସ୍ତୋରପତ୍ୟାନ୍ତା ୫୦ ଦ୍ୱିଚତୁଃ ଷଟ୍‌ସଦୋରଗାଃ ।

୫୨ । ପାଣିନ୍ ବ୍ୟାକରଣରେ ଅର୍ଦ୍ଧାର୍ଦ୍ଧ ଦୃତ, ଦଧି, ସାର,
 ଭଣ୍ଡ, ଦନ, ଶରୀର ଓ ମୁଖ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ପୁଂ ଓ ନପୁଂସକଲିଙ୍ଗ
 କହି ଅଛନ୍ତି । ତାହା କେବଳ ବେଦ ବିଷୟରେ । ଗ୍ରନ୍ଥରେ
 ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗ ହେବ, ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ଦେଖୁଥିବା ସେହି
 ସବୁ ଶବ୍ଦ ପୁଂ ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗରେ ଗୁଣିତ ହେଲା ନାହିଁ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂ ସଂଗ୍ରହଃ

୫୩ । ଅପତ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁଂ ଉଭୟଲିଙ୍ଗ ହୁଏ
 ଯଥା—ଗଣୀ, ଗାନ୍ଧ୍ୟ, ଓପିଗଣ, ସାପଗବ, କାଶ୍ୟପ କାଶ୍ୟପୀ
 ଇତ୍ୟାଦି ।

୫୪ । ଦ୍ୱିପଦ, ଚତୁଷ୍ପଦ ଓ ଷଟ୍‌ପଦ ଉତ୍ତରଗାତକ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ
 ଓ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଦ୍ୱିପ — ମାନ୍ୱଷ, ମାନ୍ୱଷ, ବିପ୍ରା, ବିପ୍ର, ସନ୍ଧିୟା,
 ସନ୍ଧିୟା, ଇତ୍ୟାଦି । ଚତୁଷ୍ପଦ — ମୃଗା ମୃଗ, ଶଳ୍ଘ, ଶୁକର ଇତ୍ୟାଦି
 ଷଟ୍‌ପଦ — ଭ୍ରମର, ଭ୍ରମର ଇତ୍ୟାଦି । ଉତ୍ତରଗାତକ — ଉରଗୀ,
 ଉରଗ, ସର୍ପୀ, ସପ ଇତ୍ୟାଦି ।

*୫ ଜ ଉଭୟାଃ *୬ ପ୍ରମାଣ୍ୟାଣ୍ଡ ସ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗେଃ *୭ ସଦ୍‌ମଲ୍ଲକଃ ।
ମୂଳବର୍ଣ୍ଣକଃ ସ୍ବାଭବର୍ଣ୍ଣକୋ ଝଟଳମ୍ବୁଃ ।
ମୂଷା ସୁପାଟୀ କର୍କରୁ ପଶୁଃ ଶାଟୀ କଟୀ କୁଟୀ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ନୟନସକ ସଂଗ୍ରହଃ

*୮ ସୀନୟନସକସ୍ତୋତ୍ରୀ ବନ୍ଧୀପୁଷ୍ପୋଃଷ୍ୟ କୃଚ୍ଚକ ବୁଞ୍ଜି ।
ଔଷଧ୍ୟମୌଷଠ ମୈନ୍ଦ୍ରୀ ମୈନ୍ଦ୍ର୍ୟଂ ବୁଞ୍ଜି ପ୍ରାଗୁଦାହୁତଃ ।

*୯ । ଦ୍ବିପଦାଦି ଭିନ୍ନ ଜାତିବାଚକ ଶବ୍ଦ ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।
ଯଥା—ମନ୍ତ୍ରୀ, ମନ୍ତ୍ରୀ, ଗଣ୍ଡପଦା, ଗଣ୍ଡପଦ, ସରସ୍ବ ସରସ୍ବ
ଇତ୍ୟାଦି ।

*୧୦ । ପୁଂବାଚକ ଓ ମଲ୍ଲକ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଯୋଗରେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ପୁଂ-
ଯୋଗରେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା ଦେବାଦତ୍ତ, ଦେବଦତ୍ତର ଭ୍ରାତୃ୍ୟା,
ଦେବଦତ୍ତ । ମହାପାତ୍ର, ମହାପାତ୍ରର ଭ୍ରାତୃ୍ୟା ମହାପାତ୍ରୀ, ଇନ୍ଦ୍ର—
ଇନ୍ଦ୍ରାଣି ।

*୧୧ । ମଲ୍ଲକ ଓ ମୂଳ ଓ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ।
ମଲ୍ଲକ, ମଲ୍ଲିକା, ମୂଳ (ତପସ୍ବି ମୂଳ) (ତପସ୍ବିନୀ), ବରଟକ,
ବରଟିକା, ସ୍ବତ, ସ୍ବାଖା, ବର୍ଣ୍ଣକ, ବର୍ଣ୍ଣିକା, ଝଟଳ, ଝଟଳୀ, ମନ୍ତ୍ର
ମନ୍ତ୍ରୀ, ମୂଷା, ମୂଷା, ସୁପାଟ, ସୁପାଟୀ, କକରୁ, କକରୁ (ବଦରା)
ପଶୁ, ପଶୁ, ଦଣ୍ଡ, ଶାଟି, ଶାଟୀ, କଟି, କଟୀ, କୁଟି, କୁଟୀ ।

*୧୨ । ଭାବ ଓ କର୍ମ ଅର୍ଥରେ ନିହିତ-ଷ୍ୟଞ୍ଜ (ସଶ ଶୁ ଓ
(ବୁଞ୍ଜି) ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ କ୍ଳବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । କାହାର
ମତରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କ୍ଳବଲିଙ୍ଗ, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
ବା ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଉଚିତର ଭାବ ବା କର୍ମ ଔଷଧ୍ୟ, ଔଷଠ ।
ମିଶର ଭାବ ବା କର୍ମ ମୈନ୍ଦ୍ର, ମୈନ୍ଦ୍ରୀ ବଦର୍ୟର ଭାବ ବା କର୍ମ
ବୈଦର୍ୟ ବୈଦର୍ୟା ବୁଞ୍ଜି ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣକ ଚୌରିକ
ଇତ୍ୟାଦି ।

*୧୩ । ଷଷ୍ଠ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାକପଦାଃ ସେନା ଗୁପ୍ତା ଶାଳା ସୁର ନିଶାଃ ।
ସ୍ୟାଦ୍ ବା ନୃସେନଂ ଶୁନିଶଂ ଗୋଶାଳାମିତରେ ଚ ଦିକ୍ ।
୧୦ । ଅବଲ୍ଲଭୋଽଭିପ୍ରାପ୍ତୋଽସି ଗୁପ୍ତାପୁଂସି ନିଶ୍ଚଳପୁଂ ।
ସି ଖଟଂ ଚ ସି ଖଟୀ ଚ ସି ତଷଂ ଚ ସି ତଷ୍ୟାପି ॥

ସିଲିଙ୍ଗ ସଂଗ୍ରହଃ

*୧୧ । ସି ଶୁ ପାଣୀ ପୁଟୀ ବାଟୀ ପେଟୀ କୁବଳଦାଡ଼ମୌ ।

ସମାଧି-ଲିଙ୍ଗସ୍ତୋତ୍ରଃ

*୧୨ । ପରଂ ଲିଙ୍ଗଂ ସପ୍ରଧାନେ ଦ୍ରବ୍ୟେ ତତ୍ପୁରୁଷେଃ ପି ତତ୍ ॥

*୧୩ । ଷଷ୍ଠ୍ୟନ୍ତ ପଦ ସହିତ ସମାସ ହେଲେ ସେନା, ଗୁପ୍ତା,
ଶାଳା ସୁର ଓ ନିଶା ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ କ୍ଳବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା—ନର-
ସେନା—ଇସେନ, ନୃସେନା । କୃଷର ଗୁପ୍ତା—କୃଷଗୁପ୍ତ, କୃଷଗୁପ୍ତ ।
ଶା ର ନିଶା—ଶୁନିଶଂ । ଶୁନିଶଂ । ଗୋର ଶାଳା—ଗୋଶାଳ,
ଗୋଶାଳ । ଯବରସୁର ଯବସୁର, ଯବସୁର ।

*୧୪ । ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗରେ ବିହିତ ଅପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ଏବଂ ଯାହାର ନ
ଲୋପ ହୁଏ, ଏହିପରି ପଦ ଉତ୍ତରପଦରେ ଥାଇ ଯେବେ ଦ୍ବିଗୁସମାସ
ହୁଏ ତେବେ ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ କ୍ଳବଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ।
ତନୁଷଟ୍ଠାର ସମାହାର ସି ଖଟ ସି ଖଟୀ । ତନ ତସର ସମାହାର—
ସି ତଷ, ସି ତଷୀ ।

*୧୫ । ପାଣୀ, ପୁଟୀ, ବାଟୀ ପେଟୀ କୁବଳ ଓ ଦାଡ଼ମ ଶବ୍ଦ
ସିଲିଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହାର ଉଦାହରଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ବୁଝାଯାଏ ।
ଭାଷାରେ ପୁଂ, କ୍ଳବଲିଙ୍ଗ ଏକ ପରି ଥିବାରୁ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ
ଉଦାହରଣ ଦିଆଗଲା । ଯଥା—ପାଣ, ପାଣୀ । ପୁଟ, ପୁଟୀ । ବାଟ,
ବାଟୀ । ପେଟ, ପେଟୀ । କୁବଳ, କୁବଳୀ । ଦାଡ଼ମ ଦାଡ଼ମୀ ।

*୧୬ । ଇତରେତର ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସରେ ତନଲିଙ୍ଗ
ଅର୍ଥାତ୍ ସମାସକାଳୀନ ପରେ ଯେ ପଦ ଥାଏ ସେହି ପଦ ଯେଉଁଲିଙ୍ଗ
ସମସ୍ତପଦ ସେହି ଲିଙ୍ଗହୁଏ । ଯଥା—ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁମାନ୍ ସ୍ତ୍ରୀପୁଂସା ପୁମାନ୍

୬୩ । ଅର୍ଥୀନାଃ ପ୍ରାଦ୍ୟଲଂ ପ୍ରାପ୍ତାପନ୍ନପଦାଃ ପରୋପଗାଃ ।

୬୪ । ଚକ୍ରିତାର୍ଥେ ଦ୍ଵିଗୁଃ, ୬୫ । ସଂଖ୍ୟା ସଦନାମ ଚଦନ୍ତକାଃ ॥

୬୬ । ବହୁଗ୍ରୀବିରବତ୍ ନାମ୍ନା ମୁଲେୟଂ ଚଦନ୍ତ କୃତମ୍

ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂ ସ୍ତ୍ରୀ । ସୀତା ଓ ରାମ ସୀତାରାମ ଇତ୍ୟାଦି । ଦ୍ଵିଜର ଗ୍ରାସ୍ୟ ଦ୍ଵିଜଗ୍ରାସ୍ୟା । ଦ୍ଵିଜର କୁଳ ଦ୍ଵିଜକୁଳ ।

୬୩ । ପ୍ରୟେ ଜନାର୍ଥକ ଅର୍ଥ ଶବ୍ଦ ପରେ ଏବଂ ପ୍ରାଦପମର୍ଥାର୍ଥ ଆପନ୍ନ ପଦ ପରେ ଥାଇ ସମାସ ହେଲେ ସମସ୍ତପଦ ବାଚ୍ୟ — ଲିଙ୍ଗ ଅର୍ଥରୁ ବିଶେଷ୍ୟ ଯେଉଁ ଲିଙ୍ଗ ସେହି ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ବ୍ରାହ୍ମଣାର୍ଥ ପାପଃ ବ୍ରାହ୍ମଣାର୍ଥା ପୂଷା (୧) ବ୍ରାହ୍ମଣାର୍ଥଂ ପୟଃ । ପ୍ରଗତା ଗ୍ରାସ୍ୟା—ପ୍ରଗ୍ରାସ୍ୟା ପ୍ରଗତା ଲିଙ୍ଗା—ପ୍ରଲତା, ଅଭିହାନ୍ତା ଖଟ୍ଠା ଅଭିଖଟ୍ଠା, ନଗରରୁ ନଗର ଚର୍ଚ୍ଚିତ ନଗର । ଅଳଙ୍କାର୍ୟ ପୁରୁଷ, ଅଳଙ୍କାର୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି । ପ୍ରାପ୍ତଗ୍ରାସ୍ୟ ପୁରୁଷ ପ୍ରାପ୍ତଗ୍ରାସ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ । ଆପନ୍ନଗ୍ରାସ୍ୟ ପୁରୁଷ, ଆପନ୍ନଗ୍ରାସ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

୬୪ । ଚକ୍ରିତାର୍ଥେ ଚକ୍ରିତ ଦ୍ଵିଗୁ ସାମସ ନିଷ୍ପନ୍ନ ପଦ ବାଚ୍ୟ—ଲିଙ୍ଗୀ ହୁଏ । ଯଥା—ପଞ୍ଚକପାଳସଂହୃତ, ପଞ୍ଚ କପାଳ ସୂପ, ପଞ୍ଚକପାଳ ଭିକ୍ଷା, ପଞ୍ଚକପାଳ ଅନ୍ନ ଇତ୍ୟାଦି ।

୬୫ । ସଂଖ୍ୟା ବାଚକ ଓ ସଦନାମ ଏବଂ ସଂଖ୍ୟା ବାଚକ ଓ ସଦନାମାନ୍ତ ପଦବାଚ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ଏକପୁରୁଷ, ଏ ୧, ବହୁ ପୁରୁଷ, ବହୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି, ସଦ୍ ପୁରୁଷ ସଦା ସ୍ତ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି । ପରମେକ ପୁରୁଷ, ପରମେକା ସ୍ତ୍ରୀ ପରମସଦ୍ପୁରୁଷ, ପରମସଦା ସ୍ତ୍ରୀ ।

୬୬ । ବହୁଗ୍ରୀବି ସମାସରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ପଦ ବାଚ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ହିରବାଚକ ଶବ୍ଦ ବହୁଗ୍ରୀବି ହେଲେ ବାଚ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏନାହିଁ ଯଥା ଶୀତଜଳ ଏହାର ଶୀତଲଜଳା ନଦୀ ଏବଂ ଶୀତଳ କୂପ, ଇତ୍ୟାଦି ।

୧— ପ୍ରପା ଲିଙ୍ଗ ବା ପାଠଃ ।

୬୭ ଗୁଣଦ୍ରବ୍ୟ ଚିୟା ଯୋଗୋପାଧୟଃ ପରଗ ମିନଃ ।

୬୮ କୃତଃକର୍ତ୍ତୃର୍ଯ୍ୟସଂଜ୍ଞୟାଂ କୃତ୍ୟା କର୍ତ୍ତୃର କର୍ମଣି ।

୬୯ ଅଶଦ୍ୟନ୍ତାସ୍ତେନ ରକ୍ତାଦ୍ୟର୍ଥେ ୭୦ ନାନାର୍ଥଭେଦକାଃ ।

୭୧ ଷଟ୍ସଂଜ୍ଞକାଦିଷୁ ସମା ସୁଷ୍ଟ ଦସ୍ତଭିତ୍ ବ୍ୟୟମ୍ ॥

୬୭ । ଗୁଣଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଚିୟାବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ।

୬୮ । ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ-ଶୁକ୍ଳାବଳୀ, ଶୁକ୍ଳବଳ, ଶୁକ୍ଳଜଳ । ଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ଦଣ୍ଡୀ ପୁରୁଷ, ଦଣ୍ଡିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦଣ୍ଡିକୁଳ । ଚିୟାବିଶିଷ୍ଟ — କୃତଦନ୍ତ, କୃତଦନ୍ତୀ, କୃତବସ୍ତ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି ।

୬୮ । ସଂଜ୍ଞାବାଚକଭିନ୍ନ କର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ କୃତନ୍ତ ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃ ଓ କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ନିଷ୍ପନ୍ନକୃତ ପ୍ରତ୍ୟୟାନ୍ତ ପଦ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — କର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟରେ — ପକ୍ତା ପୁରୁଷ, ପକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ, ପକ୍ତାକୁଳ, ଭବ୍ୟ ପୁରୁଷ ବ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଭବ୍ୟବସ୍ତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି । କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ଦୃଶ୍ୟ ଦନ୍ତ, ଦୃଶ୍ୟା ଦନ୍ତୀ, ଦୃଶ୍ୟ ଜଳ ଇତ୍ୟାଦି ।

୬୯ । ଚକ୍ରାବ ଚକ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଅର୍ଥରେ ଅଶାଦ ଚକ୍ରିଦାନ୍ତପଦ ସବୁ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗ ଯଥା — ହରିଦ୍ରାହାର ରକ୍ତ-ହାରିଦ୍ର ପଟ, ହାରିଦ୍ରା ଶାଟୀ, ହାରିଦ୍ର ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ କୌସୁମୀ ଶାଟୀ ଇତ୍ୟାଦି । ଶାଳାରେ ଜାତ — ଶାଳୀୟ ଦନ୍ତ, ଶାଳୀୟା ଦନ୍ତୀ, ଶାଳୀୟ ପୟଃ ଇତ୍ୟାଦି ।

୭୦ । ନାନାର୍ଥ ଅର୍ଥରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦର ବହୁତ ଅର୍ଥ, ସେହି ସବୁ ଶବ୍ଦ ବାଚ୍ୟଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଯଥା — ନଭଃ ଆକାଶ, ନଭଃ ଶ୍ରୀବତୀ ସୁମନ୍ତଃ ପୁଷ୍ପ, ସୁମନ୍ତାଃ ଦେବ ଇତ୍ୟାଦି ।

୭୧ । ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଷଟ୍ଟାବନ୍ତ ନକାବନ୍ତ ଶବ୍ଦ, କତି, ଅବ୍ୟୟ, ସୁଷ୍ଟ ଓ ଅସ୍ତବ୍ ଶବ୍ଦ ଶିଳିଙ୍ଗରେ ସମାନ । ଯଥା — ଷଟ୍ଟାବନ୍ତ ଷଟ୍ ପୁରୁଷ, ଷଟ୍ ସ୍ତ୍ରୀ । ନକାବନ୍ତ ପଞ୍ଚ ପୁରୁଷ, ପଞ୍ଚ ସ୍ତ୍ରୀ । କତି ପୁରୁଷ କତି ସ୍ତ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି । ଅବ୍ୟୟ ଉଚ୍ଚେଃ ପୁରୁଷ, ଉଚ୍ଚେଃସ୍ତ୍ରୀ, ଉଚ୍ଚେଃ କୁଳଂ ଇତ୍ୟାଦି ।

୭୨ ପରଂ ବିଶେଷେ ଶେଷଂ ତୁ ଜ୍ଞେୟଂ ଶିଷ୍ଟପ୍ରୟୋଗତଃ ।
 ଇତ୍ୟମରସିଂହକୃତୌ ନାମଲଜ୍ଜାନୁଶାସନେ ।
 ସାମାନ୍ୟପୁଞ୍ଜୟଃ କାଣ୍ଡଃ ସାଙ୍ଗଃ ଏବ ସମନ୍ୱିତଃ ॥

ସ ମା ପ୍ର

୭୨ । ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଉଭୟଲିଙ୍ଗର ବିଶେଷ ହୁଏ, ସେହି ସ୍ଥଳରେ ପରଲିଙ୍ଗ ହେବ । ଯଥା ଏକସ୍ୱର ଉଚ୍ଚାରଣ ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ହୁଏ, ଏହିପରି ବିଧାନ କରି ପରେ କଣ୍ଠସଂଜ୍ଞାବାଚକଭିନ୍ନ କଣ୍ଠି-ବାଚ୍ୟରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ କୃତନ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଚ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ । ଏପରି ବିଧାନ କରାଯାଇଅଛି । ଅତଏବ ମା ଶବ୍ଦ ଏକସ୍ୱର ଉଚ୍ଚାରଣ ହେଲେ ପରଲିଙ୍ଗବଚନ ବାଚ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ ହେବ । ଅପ୍ଭ୍ରାଗନ୍ତ ଶବ୍ଦ ନୟଂସକ ଲିଙ୍ଗ ହୁଏ ଏହିପରି ଉକ୍ତି ଅଛି । ଅତଏବ ଶ, ଷ, ସ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ହୁଅ ବୋଲି ବିଧାନ କରିବା ପରେ, ଦ୍ୱିସ୍ୱର ଶସଗ୍ଗାନ୍ତ ଶବ୍ଦ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ନ ହୋଇ ଶ୍ଯାବଲିଙ୍ଗ ହେଲା । ଗ୍ରନ୍ଥଗୌରବ ଉତ୍ସରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଶବ୍ଦ ଲିଙ୍ଗ ନିର୍ଣ୍ଣୀତ ହେଲା ନାହିଁ, ଶିଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗାନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କର ଲିଙ୍ଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଅମରସିଂହ କୃତ ନାମଲଜ୍ଜା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସାମାନ୍ୟ ନାମକ ଚୂଢ଼ାୟ କାଣ୍ଡର ବର୍ଗ ସମୂହ ନିରୂପଣ କରାଗଲା ।

ସ ମା ପ୍ର